

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MATJAŽ PRUSNIK

**POVEZAVA MED DAVČNO OBREMENITVIJO IN
IZBOROM METOD V RAČUNOVODSTVU: SLOVENSKI PRIMER**

DOKTORSKA DISERTACIJA

Ljubljana, september 2013

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani Matjaž Prusnik, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtor doktorske disertacije z naslovom Povezava med davčno obremenitvijo in izborom metod v računovodstvu: slovenski primer, pripravljene v sodelovanju s svetovalko dr. Slavko Kavčič in sosvetovalcem dr. Aljošo Valentinčičem.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo doktorske disertacije na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - o poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v doktorski disertaciji, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - o pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predložene doktorske disertacije dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

Datum zagovora: _____

Predsednik- ca: _____

Mentor-ica: _____

Somentor-ica: _____

Član-ica: _____

Član-ica: _____

V Ljubljani, dne _____

Podpis doktoranda: _____

POVEZAVA MED DAVČNO OBREMENITVIJO IN IZBOROM METOD V RAČUNOVODSTVU: SLOVENSKI PRIMER

Povzetek

Slovenska podjetja s prilagajanjem metod v računovodstvu uravnavajo dobičke. Ugotavljamo, da so podjetja z višjo davčno obremenitvijo so bolj podvržena uravnavanju kot podjetja z nižjo obremenitvijo. Prav tako ugotavljamo, da podjetja z manj zaposlenimi bolj prilagajajo poslovni izid kot podjetja z več zaposlenimi. Dejavnost, v kateri podjetje deluje, nima pomembnejšega vpliva na nagnjenost podjetja k uravnavanju dobička.

Ugotavljamo tudi, da ob pričakovanih spremembah davčne zakonodaje in računovodskih pravil podjetja z izborom računovodskih metod in s prilagajanjem poslovne politike prenašajo dobiček v obdobja, v katerih so deležna ugodnejše davčne obravnave. Podjetja poslovni izid in s tem tudi davčno osnovo najpogosteje prilagajajo z odpisi sredstev ter manipulacijami pri nabavi in prodaji, kar se odrazi v spremembi kratkoročnih terjatev in obveznosti.

Ključne besede

izbor metod v računovodstvu, uravnavanje dobička, efektivna davčna stopnja, davčno načrtovanje, Slovenija

CORRELATION BETWEEN TAX BURDEN AND ACCOUNTING CHOICE: SLOVENIAN EXAMPLE

Summary

Slovenian companies are systematically adapting targeted accounting choices to manage earnings. We have found that the probability of earnings management is higher in companies with high tax burden. We have also determined that the profit or loss is more commonly adjusted in companies with fewer employees than in those with more employees. Business sector has no significant effect on the tendency of companies to manage earnings.

Furthermore, we have noted that during the periods when changes in tax legislation and accounting rules are expected, companies selectively use accounting choice and adapt business policies to transfer earnings to the period with more favourable tax treatment. Profit or loss and thus also the tax base are most commonly adjusted through write-off of assets and manipulation of purchase and sale, which results in a change of short-term receivables and liabilities.

Key words

accounting choice, earnings management, effective tax rate, tax planning, Slovenia

KAZALO

UVOD.....	1
OPREDELITEV PREDMETA PROUČEVANJA	1
NAMEN DOKTORSKE DISERTACIJE	1
METODOLOGIJA RAZISKOVANJA IN IZDELAVA DOKTORSKE DISERTACIJE	2
CILJI DOKTORSKE DISERTACIJE	4
1 PREGLED TEORETIČNIH SPOZNANJ IN LITERATURE.....	7
1.1 IZBOR METOD V RAČUNOVODSTVU	7
1.1.1 Dejavniki, ki vplivajo na izbor metod v računovodstvu	8
1.1.2 Motivi za izbor metod v računovodstvu	9
1.1.2.1 Hipoteza stimulativnega nagrajevanja	10
1.1.2.2 Hipoteza o dolžniški zavezi	11
1.1.2.3 Hipoteza političnih stroškov	12
1.2 URAVNAVANJE DOBIČKA	12
1.2.1 Opredelitev dobička	13
1.2.2 Opredelitev uravnavanja dobička.....	15
1.2.3 Načini uravnavanja dobička.....	16
1.2.3.1 Aktivne časovne razmejitve in neopredmetena sredstva	17
1.2.3.2 Pasivne časovne razmejitve in rezervacije	18
1.2.3.3 Dobro ime in presežek iz pripojitve.....	19
1.2.3.4 Finančne naložbe v druga podjetja.....	20
1.2.3.5 Izločitev nedonosnega dela podjetja.....	21
1.2.3.6 Sprememba računovodske usmeritve.....	22
1.2.3.7 Amortizacija in prevrednotenje.....	23
1.2.3.8 Prodaja sredstev, prodaja s povratnim najemom in najem	25
1.2.3.9 Predčasno odplačilo obveznosti.....	26
1.2.3.10 Lastne delnice in lastni poslovni deleži	26
1.3 NAČRTOVANJE DAVČNE OBREMENITVE.....	27
1.3.1 Opredelitev načrtovanja davčne obremenitve	27
1.3.2 Načini vplivanja na višino davčne obremenitve v Sloveniji	29
1.3.2.1 Začasne razlike med davčno in poslovno obravnavo	30
1.3.2.2 Trajne razlike med davčno in poslovno obravnavo.....	32
1.3.2.3 Izvzeti deli poslovanja.....	35
1.3.2.4 Pogojno zniževanje davčne osnove	37
1.3.2.4.1 Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	38

1.3.2.5	Pogojene olajšave.....	38
1.3.2.6	Nepogojene olajšave	39
1.3.2.7	Davčna izguba.....	40
1.4	METODIKA ZAZNAVANJA UČINKA OBDAVČITVE NA IZBOR RAČUNOVODSKE METODE.....	41
1.4.1	Zaznavanje uravnavanja dobička z eno metodo (način predstavnika)	43
1.4.2	Zaznavanje uravnavanja dobička z več metodami (način portfelja).....	45
1.4.3	Zaznavanje višine davčne obremenitve z davčno stopnjo	47
1.4.3.1	Predpisana, efektivna in mejna davčna stopnja	47
2	IZBOR FINANČNIH INFORMACIJ, UPORABLJENIH V RAZISKAVI.....	50
2.1	IZKAZI POSLOVANJA.....	50
2.1.1	Priprava v analizi uporabljenih izkazov poslovanja.....	51
2.1.1.1	Bilanca stanja.....	51
2.1.1.2	Izkaz poslovnega izida	52
2.2	PANOGE	52
2.2.1	Kriteriji izbora panog	53
2.2.2	Obdobje proučevanja	56
2.3	PODJETJA.....	57
3	RAZISKAVA URAVNAVANJA DOBIČKA V SLOVENIJI Z ZAZNAVANJEM ANOMALIJE OKOLI VREDNOSTI NIČ	60
3.1	PREDSTAVITEV RAZISKOVALNE METODE.....	60
3.2	RAZVOJ MODELA ZA SLOVENSKA PODJETJA.....	62
3.2.1	Podjetja, vključena v raziskavo.....	62
3.2.2	Merila uspešnosti	63
3.2.2.1	Koeficienta čiste dobičkonosnosti sredstev in	
	dobičkonosnosti sredstev.....	64
3.2.2.2	Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala.....	65
3.2.2.3	Koeficient čiste dobičkovnosti prihodka	65
3.2.3	Izračuni kazalnikov uspešnosti in višine efektivne davčne stopnje	66
3.2.3.1	Čista dobičkonosnost sredstev.....	66
3.2.3.2	Čista dobičkonosnost kapitala.....	69
3.2.3.3	Čista dobičkovnost prihodka	72
3.2.3.4	Efektivna davčna stopnja	75
3.2.4	Gibanje višine poslovnega rezultata in efektivne davčne stopnje.....	78
3.2.4.1	Čista dobičkonosnost sredstev.....	79
3.2.4.2	Čista dobičkonosnost kapitala.....	84
3.2.4.3	Čista dobičkovnost prihodka	88
3.2.4.4	Efektivna davčna stopnja	92

3.2.5	Vpliv različnih dejavnikov na gibanje višine poslovnega rezultata.....	96
3.2.5.1	Izbor kazalnika	96
3.2.5.2	Področje dejavnosti	97
3.2.5.3	Število zaposlenih	104
3.2.5.4	Efektivna davčna stopnja.....	109
3.3	REZULTATI RAZISKAVE	118
4	RAZISKAVA POVEZANOSTI DAVČNE OBREMENITVE IN IZBORA RAČUNOVODSKE	
	METODE V SLOVENIJI	120
4.1	PREDSTAVITEV RAZISKOVALNE METODE	120
4.2	MODEL ZA SLOVENSKA PODJETJA	121
4.2.1	Določitev območja odmika dobičkonosnost sredstev od vrednosti nič.....	123
4.2.2	Merilo davčne obremenjenosti	124
4.2.2.1	Prilagoditev efektivne davčne stopnje zaradi kritja prenesene izgube.	125
4.2.2.2	Prilagoditev efektivne davčne stopnje z diskontiranjem	126
4.2.3	Kazalniki načina vplivanja na davčno osnovo.....	127
4.2.3.1	Kazalnik odpisa vrednosti vseh sredstev	129
4.2.3.2	Kazalnik odpisa opredmetenih osnovnih sredstev in	129
	neopredmetenih sredstev	
4.2.3.3	Kazalnik odpisa prilagojeni obratnih sredstev.....	130
4.2.3.4	Kazalnik spremembe aktivnih časovnih razmejitev.....	130
4.2.3.5	Kazalnik spremembe rezervacij in pasivnih časovnih razmejitev.....	131
4.2.3.6	Kazalnik spremembe zalog	131
4.2.3.7	Kazalnik spremembe kratkoročnih poslovnih terjatev.....	132
4.2.3.8	Kazalnik spremembe kratkoročnih obveznosti	133
4.2.3.9	Kazalnik spremembe prevrednotenja kapitala.....	133
4.2.4	Določitev vzorcev.....	134
4.2.5	Izračun	136
4.2.5.1	Analiza korelacije	136
4.2.5.1.1	Kazalnik odpisa vrednosti vseh sredstev	137
4.2.5.1.2	Kazalnik odpisa opredmetenih osnovnih sredstev in	138
	neopredmetenih sredstev	
4.2.5.1.3	Kazalnik odpisa prilagojenih obratnih sredstev.....	139
4.2.5.1.4	Kazalnik spremembe aktivnih časovnih razmejitev.....	140
4.2.5.1.5	Kazalnik spremembe rezervacij in pasivnih časovnih razmejitev.....	141
4.2.5.1.6	Kazalnik spremembe zalog	142
4.2.5.1.7	Kazalnik spremembe kratkoročnih poslovnih terjatev.....	143
4.2.5.1.8	Kazalnik spremembe kratkoročnih obveznosti	144
4.2.5.1.9	Kazalnik spremembe prevrednotenja kapitala.....	145

4.2.5.2	Diskriminantna analiza	146
4.2.5.2.1	Primerjava diskriminantnih rangov kazalnikov med leti.....	149
4.2.5.2.2	Primerjava diskriminantnih rangov kazalnikov glede na vrednost odmika dobičkonosnosti sredstev α	156
4.3	REZULTATI RAZISKAVE	160
5	Ovrednotenje raziskave	163
5.1	ZNANSTVENI PRISPEVEK DOKTORSKE DISERTACIJE	163
5.2	TEORETIČNA SPOZNANJA.....	163
5.2.1	Proučevanje srednjih vrednosti.....	163
5.2.2	Zaznavanje prilagajanja dobička	164
5.2.3	Način vplivanja na davčno osnovo	165
5.3	METODOLOŠKA SPOZNANJA	165
5.3.1	Izbor in priprava podatkov	165
5.3.2	Kazalniki dobičkonosnosti	166
5.3.3	Kazalniki načina vplivanja na davčno osnovo.....	167
5.3.4	Efektivna davčna stopnja in razmejitev med nizko in visoko obdavčenimi podjetji	167
5.3.5	Območje odmika kazalnika dobičkonosnosti od vrednosti nič.....	168
5.3.6	Analiza koeficientov korelacije.....	168
5.3.7	Analiza diskriminantnih rangov.....	168
5.4	OMEJITVE RAZISKAVE	169
5.5	PRIPOROČILA ZA NADALJNJE RAZISKAVE.....	169
6	Povzetek in sklep.....	171
7	Literatura in viri.....	173
7.1	LITERATURA	173
7.2	VIRI	184

PRILOGE

KAZALO SLIK

Slika 1:	Število vzorčnih podjetij glede na čisti dobiček, relativiziran s tržno vrednostjo (Vir: Burgstahler & Dichev, 1997, str. 109).....	43
Slika 2:	Čista dobičkonosnost sredstev (ROA) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	67

Slika 3: Čista dobičkonosnost sredstev (ROA) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnost, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil.....	68
Slika 4: Čista dobičkonosnost kapitala (ROE) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	70
Slika 5: Dobičkonosnost kapitala (ROE) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	71
Slika 6: Čista dobičkovnost prihodka (NPM) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	73
Slika 7: Čista dobičkovnost prihodka (NPM) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	74
Slika 8: Efektivna davčna stopnja (ETR) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	76
Slika 9: Efektivna davčna stopnja (ETR) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	77
Slika 10: Čista dobičkonosnost sredstev vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih	80
Slika 11: Število podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2005.....	81
Slika 12: Odstotek podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev (ROA) v obdobju od leta 2002 do leta 2010	81
Slika 13: Primerjava povprečne čiste dobičkonosnosti in mediane čiste dobičkonosnosti sredstev ter odstotka podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% v obdobju od leta 2002 do leta 2010.....	83
Slika 14: Čista dobičkonosnost kapitala vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih	85

Slika 15: Število podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2005.....	85
Slika 16: Odstotek podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti kapitala (ROE) v obdobju od leta 2002 do leta 2010.....	86
Slika 17: Primerjava povprečne čiste dobičkonosnosti kapitala in mediane čiste dobičkonosnosti kapitala ter odstotka podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% v obdobju od leta 2002 do leta 2010	87
Slika 18: Čista dobičkovnost prihodka vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih.....	89
Slika 19: Število podjetij glede na višino čiste dobičkovnosti prihodka (NPM) v letu 2005.....	89
Slika 20: Odstotek podjetij glede na višino čiste dobičkovnosti prihodka (NPR) v obdobju od leta 2002 do leta 2010.....	90
Slika 21: Primerjava povprečne čiste dobičkovnosti prihodka in mediane čiste dobičkovnosti prihodka ter odstotka podjetij z dobičkovnostjo med 0% in 0,5% v obdobju od leta 2002 do leta 2010	91
Slika 22: Efektivna davčna stopnja vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih.....	93
Slika 23: Število podjetij glede na višino efektivne davčne stopnje (ETR) v letu 2005	93
Slika 24: Odstotek podjetij glede na višino efektivne davčne stopnje (ETR) v obdobju od leta 2002 do leta 2010	94
Slika 25: Primerjava agregatne efektivne davčne stopnje, mediane efektivne davčne stopnje in predpisane davčne stopnje v obdobju od leta 2002 do leta 2010	95
Slika 26: Gibanje mediane dobičkonosnosti sredstev po dejavnostih v obdobju od leta 2002 do leta 2010	98
Slika 27: Odstotek podjetij v predelovalni dejavnosti glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev (ROA) v obdobju od leta 2002 do leta 2010	99
Slika 28: Odstotek podjetij v gradbeni dejavnosti glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev (ROA) v obdobju od leta 2002 do leta 2010	100
Slika 29: Odstotek podjetij v trgovski dejavnosti glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev (ROA) v obdobju od leta 2002 do leta 2010	100
Slika 30: Primerjava povprečne čiste dobičkonosnosti sredstev in mediane čiste dobičkonosnosti sredstev ter odstotka podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% v predelovalni dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010.....	101
Slika 31: Primerjava povprečne čiste dobičkonosnosti sredstev in mediane čiste dobičkonosnosti sredstev ter odstotka podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% v gradbeni dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010.....	102

Slika 32: Primerjava povprečne čiste dobičkonosnosti sredstev in mediane čiste dobičkonosnosti sredstev ter odstotka podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% v trgovski dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010	102
Slika 33: Odstotek vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri enem zaposlenem.....	106
Slika 34: Odstotek vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri treh zaposlenih	106
Slika 35: Odstotek vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 10 zaposlenih	107
Slika 36: Odstotek vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 50 zaposlenih	107
Slika 37: Povprečne vrednosti statistike π_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev, na intervalu od $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, za obdobje od leta 2002 do 2010 glede na število zaposlenih	108
Slika 38: Predpisana davčna stopnja, agregatna efektivna davčna stopnja in mediana efektivne davčne stopnje posameznih podjetij za vzorčna podjetja v obdobju od leta 2002 do vključno 2010.....	110
Slika 39: Število vzorčnih podjetij z ETR, nižjo od 10%, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005.....	111
Slika 40: Število vzorčnih podjetij z ETR, višjo od 10%, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2005.....	112
Slika 41: Delež vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in višino ETR, z razmejitvijo pri 10% ETR	112
Slika 42: Delež vzorčnih podjetij z ETR, nižjo od mediane, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v obdobju od leta 2002 do leta 2005	113
Slika 43: Delež vzorčnih podjetij z ETR, višjo od mediane, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v obdobju od leta 2002 do leta 2005	113
Slika 44: Število vzorčnih podjetij z ETR, nižjo od 17%, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005.....	115
Slika 45: Število vzorčnih podjetij z ETR, višjo od 17%, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005.....	115
Slika 46: Delež vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in višino ETR, z razmejitvijo pri 17% ETR	116
Slika 47: Delež vzorčnih podjetij z ETR, nižjo od 17%, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v obdobju od leta 2002 do leta 2005	116
Slika 48: Delež vzorčnih podjetij z ETR, višjo od mediane, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v obdobju od leta 2002 do leta 2005	117

Slika 49: Grafični prikaz deleža podjetij glede na stopnjo dobičkonosnosti in višino davčne obremenitve	122
Slika 50: Diskriminantni rangi leta 2002 glede na vrednost odmika α	150
Slika 51: Diskriminantni rangi leta 2003 glede na vrednost odmika α	151
Slika 52: Diskriminantni rangi leta 2004 glede na vrednost odmika α	151
Slika 53: Diskriminantni rangi leta 2005 glede na vrednost odmika α	152
Slika 54: Diskriminantni rangi leta 2006 glede na vrednost odmika α	152
Slika 55: Diskriminantni rangi leta 2007 glede na vrednost odmika α	153
Slika 56: Diskriminantni rangi leta 2008 glede na vrednost odmika α	153
Slika 57: Diskriminantni rangi leta 2009 glede na vrednost odmika α	154
Slika 58: Diskriminantni rangi leta 2010 glede na vrednost odmika α	154
Slika 59: Zbirni diskriminantni rangi za obdobje od leta 2002 do 2010 glede na vrednost odmika dobičkonosnosti sredstev α	156
Slika 60: Diskriminantni rangi pri $\alpha = 0,5\%$ glede na obdobje	157
Slika 61: Diskriminantni rangi pri $\alpha = 1,0\%$ glede na obdobje	158
Slika 62: Diskriminantni rangi pri $\alpha = 1,5\%$ glede na obdobje	158
Slika 63: Diskriminantni rangi pri $\alpha = 2,0\%$ glede na obdobje	159
Slika 64: Diskriminantni rangi pri $\alpha = 2,5\%$ glede na obdobje	159
Slika 65: Zbirni diskriminantni rangi za odmike α od 0,5% do 2,5% glede na obdobje	160

KAZALO TABEL

Tabela 1: Nazivi in opisi različnih stopenj poslovnega izida (Turk, 1998; Slovenski inštitut za revizijo, 2006; Pyle & Larson, 1984)	14
Tabela 2: Število podjetij po področju dejavnosti in pravnoorganizacijski obliki, Slovenija, stanje 31. 12. 2009 (vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2009; Novak, 2009)	54
Tabela 3: Odstotni delež podjetij po področju dejavnosti in pravnoorganizacijski obliki, Slovenija, stanje 31. 12. 2009 (vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2009; Novak, 2009)	55
Tabela 4: Število vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, stanje 31. 12. posameznega leta	57
Tabela 5: Število podjetij, ohranjenih v vzorcu podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, stanje 31. 12. posameznega leta	62

Tabela 6: Odstotek podjetij, ohranjenih v vzorcu podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, stanje 31. 12. posameznega leta	63
Tabela 7: Čista dobičkonosnost sredstev (ROA) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	67
Tabela 8: Čista dobičkonosnost sredstev (ROA) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	68
Tabela 9: Čista dobičkonosnost kapitala (ROE) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	70
Tabela 10: Dobičkonosnost kapitala (ROE) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	71
Tabela 11: Čista dobičkovnost prihodka (NPM) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	73
Tabela 12: Čista dobičkovnost prihodka (NPM) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	74
Tabela 13: Efektivna davčna stopnja (ETR) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	76
Tabela 14: Efektivna davčna stopnja (ETR) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	77
Tabela 15: Čista dobičkonosnost sredstev vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih.....	79

Tabela 16: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v obdobju od leta 2002 do leta 2010	82
Tabela 17: Čista dobičkonosnost kapitala vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih	84
Tabela 18: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti kapitala, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v obdobju od leta 2002 do leta 2010	87
Tabela 19: Čista dobičkovnost prihodka vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih	88
Tabela 20: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkovnosti prihodka, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v obdobju od leta 2002 do leta 2010	91
Tabela 21: Efektivna davčna stopnja vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih.....	92
Tabela 22: Čista dobičkonosnost sredstev vzorčnih podjetij predelovalne dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih.....	97
Tabela 23: Čista dobičkonosnost sredstev vzorčnih podjetij gradbene dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih.....	97
Tabela 24: Čista dobičkonosnost sredstev vzorčnih podjetij trgovske dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih.....	98
Tabela 25: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti kapitala, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v predelovalni dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010	103
Tabela 26: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti kapitala, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v gradbeni dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010	103
Tabela 27: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti kapitala, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v trgovski dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010	104
Tabela 28: Število zaposlenih v vzorčnih podjetjih v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejeno po decilih	105

Tabela 29: Povprečne vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, za obdobje od leta 2002 do 2010 glede na število zaposlenih.....	108
Tabela 30: Čista dobičkonosnost sredstev vzorčnih podjetij v letu 2005, razmejena po decilih in glede na efektivno davčno stopnjo (ETR).....	110
Tabela 31: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v obdobju od leta 2002 do leta 2010	114
Tabela 32: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v obdobju od leta 2002 do leta 2010	118
Tabela 33: Število podjetij v posameznih območjih med vrednostjo nič in odmikom α v letih od 2002 do 2010 ter število vseh vzorčnih podjetij, stanje 31. 12. opazovanega leta	123
Tabela 34: Odstotek podjetij v posameznih območjih med vrednostjo nič in odmikom α v letih od 2002 do 2010, stanje 31. 12. opazovanega leta	124
Tabela 35: Diskriminantni rangi leta 2002 pri vrednosti odmika α 0,5%.....	149
Tabela 36: Zbirni diskriminantni rangi za obdobje od leta 2002 do 2010 glede na vrednost odmika dobičkonosnosti sredstev α	155

UVOD

Opredelitev predmeta proučevanja

Računovodska politika poslovnega subjekta (odslej podjetja) je utemeljena na dogovorjenih, standardiziranih formalnih pravilih. Čeprav so pravila poenotena, lahko podjetje v okviru standardnih rešitev izbira postopke, ki pripeljejo do razlik pri izkazovanju sredstev in obveznosti do njihovih virov ter prihodkov in odhodkov. Razlike, do katerih prihaja, ker sme podjetje isti poslovni dogodek obravnavati ob upoštevanju različnih računovodskih ocen in usmeritev, se odrazijo v računovodskih izkazih.

Kakšen računovodski pristop bo podjetje izbralo, je odvisno od njegovih poslovnih motivov in vzrokov, zaradi katerih se podjetja odločajo za računovodsko spremljanje delovanja. Tako na izbiro računovodskega pristopa vplivajo potrebe podjetja po spremljanju učinkovitosti poslovanja, pa tudi želje in pričakovanja okolja, v katerem podjetje deluje. Ker si interesi skupin, ki vplivajo na računovodsko politiko podjetja, običajno nasprotujejo, na osnovi posameznih poslovnih odločitev težko zaznamo povezanost med značilnostmi podjetja oziroma njegovega okolja in izborom metod v računovodstvu. Če želimo takšno soodvisnost zaznati, moramo raziskati, kako se ob spremenjenih okoliščinah, v katerih podjetje posluje, spreminja izbor računovodskih metod. Ob sistematičnem zaznavanju sprememb poslovnega okolja lahko zaznamo tudi usmerjeno vplivanje na računovodske izkaze, ki se navadno odrazi v neobičajnih vrednostih poslovnega izida.

Ko zaznamo usmerjeno vplivanje na računovodske izkaze, nas običajno zanima, s katerimi mehanizmi podjetja izkaze prilagajajo. Če nam uspe zaznati, katera podjetja poslovni izid prilagajajo in katera tega ne počnejo, lahko iz razlik v njihovih računovodskih podatkih zaznamo tudi mehanizme, s katerimi se izkazi prilagajajo.

V tem delu poskušamo odgovoriti na vprašanja, ali slovenska podjetja prilagajajo poslovni izid in kdaj ter kako to počnejo. Pri iskanju odgovorov na ta vprašanja smo pozorni predvsem na prilagoditve, ki so odvisne od višine davčne obremenitve.

Namen doktorske disertacije

Namen doktorske disertacije je:

1. ugotoviti, kako različne značilnosti podjetij vplivajo na izbor metod v računovodstvu. Raziskujemo nagnjenost podjetij k uravnavanju poslovnega izida z usmerjenim izborom metod v računovodstvu glede na višino davčne obremenitve.

V tem delu raziskave so v slovenskem okolju preizkušena naslednja teoretična izhodišča:

- uravnavanje poslovnega izida in s tem usmerjen izbor računovodske metode lahko zaznamo (1) s primerno izbranimi predstavniki (*proxyji*), (2) z združeno obravnavo učinkov izbora (prilagojena metoda Jonesove) ali pa (3) s proučevanjem podjetij z minimalnim dobičkom (metoda Burgstahlerja in Dicheva);
- nagnjenost podjetja k davčnemu načrtovanju oziroma agresivnost davčnega načrtovanja lahko zaznamo s proučevanjem učinkov davčne stopnje oziroma drugih kazalnikov, ki merijo moč obdavčitve podjetja;

2. ugotoviti povezavo med izborom metod v računovodstvu in načrtovanjem davčne obremenitve. Namen tega dela proučevanja je:

- ovrednotiti vpliv spremembe zakonodaje (računovodskih standardov in davčnih predpisov) na uravnavanje poslovnega izida;
- zaznati značilnosti podjetij, ki so bolj podvržena načrtovanju davčne obremenitve z usmerjenim izborom metod v računovodstvu, in morebitno oportunističnost v tem delovanju;
- zaznati metode v računovodstvu, ki se uporabljajo pri načrtovanju davčne obremenitve.

V raziskavi smo proučili primernost uporabe različnih načinov zaznave uravnavanja dobička oziroma izbora metod v računovodstvu v slovenskih razmerah. Izhodiščna raziskava temelji na proučevanju podjetij z minimalnim dobičkom (metoda Burgstahlerja in Dicheva). Pri podjetjih, za katera je s to metodo ugotovljeno, da prilagajajo poslovni izid, se z različnimi razmerji med računovodskimi kategorijami, ki so uporabljene kot predstavniki, poskuša utemeljiti način vplivanja na računovodske izkaze. Med drugim se raziskava osredotoči tudi na razmejitve, za katere poskušamo ugotoviti, ali so tudi za slovenska podjetja primeren kazalnik uravnavanja poslovnega izida. Namen raziskave je z morebitno diskontinuiteto okoli ničle uravnavanje poslovnega izida zaznati, s poglobljeno statistično obravnavo predstavnikov pa, ob upoštevanju značilnosti podjetja in njegovega poslovanja, razkriti, kakšen način uravnavanja poslovnega izida je bil uporabljen.

Metodologija raziskovanja in izdelava doktorske disertacije

Metodologija predložene doktorske disertacije sledi pozitivističnemu pristopu k proučevanju pojava (House, 1970, str. 139-150; Christenson, 1983, str. 1-22; Smith, 2003, str. 39-53). Tako smo najprej opredelili problem, ki je bil predmet proučevanja, nato pa s pregledom literature drugih avtorjev raziskali dosedanje izsledke. Sledila je izpeljava hipoteze oziroma hipotez, ki smo jih empirično preizkusili z uveljavljenimi statističnimi

metodami. Disertacijo zaključujeta ovrednotenje rezultatov empirične raziskave in obravnavo hipotez.

Teoretični del doktorske disertacije je namenjen opredelitvi predmeta proučevanja in pregledu spoznanj drugih avtorjev. V delu, v katerem so predstavljeni osnovni pojmi, je večinoma uporabljena znanstvena metoda deskripcije, v delu, v katerem nameravamo predstaviti dosežke drugih avtorjev, ki so služili kot izhodišče nadaljnjemu raziskovanju, pa tudi znanstvene metode klasifikacije, primerjanja, analize in sinteze. Most med teoretičnim in empiričnim delom disertacije je vzpostavljen s hipotezami, ki so delno utemeljene na raziskavah drugih avtorjev in empirično preizkušene v slovenskih razmerah.

Empirični del raziskave je potekal v dveh delih. V prvem delu so zbrani relevantni podatki ter izračunana osnovna razmerja med njimi, povprečja in standardni odkloni. Ker smo raziskavo izvedli na podatkih poslovanja slovenskih podjetij, ki jih morajo vse gospodarske družbe vsako leto pripraviti za potrebe statistike, smo v fazi priprave podatkov:

- zbrali bilančne podatke;
- odpravili morebitne pomanjkljivosti v podatkih;
- določili primerne vzorce za raziskovanje;
- izračunali relativne vrednosti, ki so kot neodvisne spremenljivke uporabljene v nadaljnjih analizah;
- odpravili morebitne pomanjkljivosti v relativnih podatkih;
- izračunali povprečja in standardne odklone za posamezne vzorce in za celoto.

V začetni fazi izbora podatkov smo podatke o poslovanju slovenskih gospodarskih družb razvrstili v manjše vzorce s sorodnimi značilnostmi (glede na dejavnost, velikost in davčno obremenitev).

V drugem, pojasnjevalnem delu empiričnega raziskovanja smo z uveljavljenimi univariatnimi in multivariatnimi metodami statistične analize preizkusili moč povezave med neodvisnimi in odvisnimi spremenljivkami. Del raziskave smo izpeljali z uporabo regresijske oziroma diskriminantne analize. Z diskriminantno analizo smo proučili razlike med podjetji, ki so bila skladno s proučevano hipotezo razvrščena v dve skupini. Hipoteza je potrjena, če je diskriminantna funkcija pokazala, katere spremenljivke so za ločevanje skupin in s tem za zaznavanje pojava najpomembnejše.

Ta del raziskave temelji predvsem na deduktivnih metodah, saj so bile neodvisne spremenljivke določene na osnovi teoretičnih spoznanj oziroma pričakovanj, nato pa je bila primernost posameznih neodvisnih spremenljivk za pojasnjevanje odvisne preizkušena v praksi.

Raziskavo smo izvedli v dveh interacijah. V prvem koraku smo na osnovi spoznanja, da neenakomerna razporeditev poslovnega izida okoli ničle razkrije podjetja, ki uravnavajo poslovni izid, določili značilnosti podjetij, ki uravnavajo poslovni izid. V drugem koraku smo vsa podjetja v vzorcu na osnovi vrednosti kazalnikov, ki kažejo na uravnavanje dobička oziroma usmerjeno izbiro računovodske metode, razdelili v dve skupini (tista, ki dobičke uravnavajo, in tista, ki tega ne počnejo) ter zaznali metode, s katerimi to počnejo. Pri tem smo se osredotočili na uravnavanje dobička glede na višino davčne obremenitve.

Ker smo analizirali podatke obdobja, v katerem so se spremenili računovodski standardi (leta 2006) in dvakrat (leta 2005 in leta 2007) tudi zakonodaja na področju obdavčitve dobička pravnih oseb, smo proučili tudi učinek teh sprememb na davčno načrtovanje oziroma izbor računovodskih metod podjetij. V tem delu raziskave smo določili kazalnike usmerjenega delovanja podjetij v daljšem obdobju in spremljali njihovo gibanje med leti, v katerih so bili v veljavi različni davčni predpisi.

Cilji doktorske disertacije

Cilji teoretičnega dela predložene doktorske disertacije so:

1. opredeliti tiste segmente računovodske politike podjetja, ki so izpostavljeni prilagoditvam ob spremembi davčne obremenitve;
2. opredeliti davčno obremenitev podjetja in merila za njeno merjenje;
3. proučiti povezavo med davčnim načrtovanjem in izborom računovodskih metod;
4. proučiti vpliv značilnosti podjetja na davčno načrtovanje oziroma izbor računovodskih metod.

V empiričnem delu doktorske disertacije proučujemo bilančne podatke slovenskih podjetij v zaporednih obdobjih. Cilji tega dela disertacije so:

1. ugotoviti, ali slovenska podjetja uravnavajo poslovni izid;
2. raziskati, katere računovodske metode izbirajo podjetja, ki uravnavajo poslovni izid;
3. ugotoviti, ali slovenska podjetja uravnavajo poslovni izid zaradi davčne obremenitve;
4. ugotoviti vplive spremembe zakonodaje (računovodskih standardov in davčnih predpisov) na davčno načrtovanje;
5. ugotoviti prisotnost usmerjenega izbora metod v računovodstvu; prisotnost presojaemo:
 - z upoštevanjem večletnega obdobja,
 - glede na velikost podjetja,
 - glede na dejavnost, v kateri podjetje deluje,
 - ob upoštevanju višine davčne obremenitve;

6. empirične ugotovitve povezati s teoretičnimi tako, da so obstoječe raziskovalne metode aplicirane v slovenski prostor ter nadgrajene z nekaterimi izvirnimi prvinami;
7. z rezultati raziskave potrditi, razširiti, zavreči ali dopolniti obstoječe teorije.

Teza predložene doktorske disertacije je, da podjetja tudi v Sloveniji z izborom metod v računovodstvu usmerjeno vplivajo na višino davčne obveznosti, a pri tem ravnajo oportunistično ter davčno osnovo in s tem običajno tudi poslovni izid podjetja znižujejo le toliko časa, dokler to vpliva na skupne koristi podjetja oziroma na koristi zainteresiranih skupin (poslovodstvo, delničarji).

Oportunistično ravnanje podjetij lahko zaznamo, če je izbor metod v računovodstvu, s katerimi podjetja usmerjeno vplivajo na davčno obveznost, odvisen od okoliščin, v katerih podjetja delujejo. Tako pričakujemo, da je usmerjeno načrtovanje dobička odvisno od: (1) vpliva lastnikov na izbor računovodske metode in (2) davčne obremenitve podjetja. V obdobjih, v katerih prihaja do spremembe računovodskih oziroma davčnih predpisov, se oportunistična podjetja pogosteje odločajo za davčno ugodne rešitve.

Tezo nameravamo potrditi s preizkusom naslednjih hipotez:

H1:

Slovenska podjetja s prilagajanjem metod v računovodstvu uravnavajo dobičke.

Ker visoki dobički običajno povečujejo davčno obremenitev podjetja, izgube pa škodijo ugledu podjetja in poslovodstva ter otežijo zunanje financiranje poslovanja, poskušajo podjetja z vplivanjem na računovodske izkaze prilagoditi višino dobička.

H2:

Usmerjeno vplivanje na vrednost računovodskih kategorij oziroma prilagajanje poslovnega izida je odvisno od dejavnosti, v kateri podjetje deluje. Nekatere dejavnosti so bolj dovzetne za usmerjeno prilagajanje poslovnega izida.

H3:

Uravnavanje dobička s prilagajanjem računovodskih metod je odvisno od davčne obremenitve podjetja. Podjetja z višjo davčno obremenitvijo so bolj podvržena uravnavanju kot podjetja z nižjo obremenitvijo (na primer podjetja z izgubo).

Ker je nominalna davčna obremenitev odvisna od davčne osnove in davčne stopnje, podjetja pri višanju davčne stopnje poskušajo zniževati davčno osnovo. Takšno ravnanje je skladno tudi s pravilom Lafferjeve krivulje (Laffer, 2004), po katerem povečanje davčne obremenitve povečuje davčne prilive le do prelomne točke, potem pa se ti zaradi

ukrepanja davčnih zavezancev (usmerjeno delovanje, povečanje davčnih utaj, opuščanje poslovanja) znižujejo.

H4:

Velikost podjetja vpliva na nagnjenost podjetja k uravnavanju dobička. Manjša podjetja, kjer sta lastniška in poslovodstvena funkcija združeni, bolj uravnavajo poslovni izid kot velika, kjer je ta povezava manj pogosta.

V manjših podjetjih je lastništvo koncentrirano in lastniki imajo vpliv tudi na računovodsko politiko podjetja. Koristi, ki jih imajo poslovođe-lastniki od poslovanja podjetja, pogosto niso kratkoročno odvisne od višine izkazanega dobička. Prilagajanje poslovnega izida je bolj verjetno.

H5:

Ob pričakovanih spremembah davčne zakonodaje in računovodskih pravil podjetja z izborom računovodskih metod in s prilagajanjem poslovne politike prenašajo poslovni izid v obdobja, v katerih so deležna ugodnejše davčne obravnave.

Podjetja, ki so bolj podvržena davčnemu načrtovanju, se ob spremembi računovodskih standardov odločajo za rešitve, ki privedejo do ugodnejše davčne obravnave. Ob spremembi davčnih predpisov ta podjetja med razpoložljivimi računovodskim usmeritvami izberejo tisto, ki je deležna ugodnejše davčne obravnave.

1 PREGLED TEORETIČNIH SPOZNANJ IN LITERATURE

1.1 Izbor metod v računovodstvu

Osnovno vprašanje, na katero poskušajo odgovoriti raziskave izbora metod v računovodstvu (*accounting choice*¹), je, ali so za podjetje razlike v računovodskih metodah sploh pomembne. Na popolnem trgu, kjer imajo vsi udeleženci dostop do vseh informacij, potrebnih za odločitve, razkrivanje finančnih podatkov ni potrebno, zato tudi ni nobene potrebe po računovodskem spremljanju poslovanja (Fama, 1970, str. 415), torej se z vprašanjem izbora računovodskih metod sploh ne srečamo (na primer: Watts & Zimmerman, 1979, str. 273-306; Watts & Zimmerman, 1986, str. 15-27; Holthausen & Leftwich, 1983, str. 77-117). Ker delovanje trga ni popolno, je računovodsko spremljanje poslovanja potrebno, saj so številne poslovne odločitve ter pogodbene in predpisane obveze utemeljene prav na računovodskih podatkih.

Za izbor metod v računovodstvu šteje vsaka odločitev (formalna ali neformalna), katere osnovni namen je usmerjeno vplivati na računovodske podatke. Ta vpliv se odrazi tako v računovodskih izkazih kot tudi v davčnih in drugih obračunih (Fields, Lys, & Vincent, 2001, str. 255-307). Na računovodske podatke lahko vplivamo s prilagajanjem postopkov računovodenja ali pa s prilagajanjem poslovnih odločitev.

Različni postopki računovodenja, ki jih računovodski standardi dopuščajo za izkazovanje poslovnih dogodkov, so posledica pestrosti poslovanja. Tako je podjetjem, ki delujejo v različnih okoljih, omogočen izbor metode, prilagojene njihovim značilnostim. Računovodski teoretiki se strinjajo, da zaradi raznolikosti poslovanja računovodskega poročanja podjetij ni mogoče poenotiti s predpisovanjem enotnih postopkov in parametrov, zato je nabor različnih postopkov koristen in potreben (Fields, Lys, & Vincent, 2001, str. 259-261; Slapničar, 2002, str. 25).

Raziskovanja izbora metod v računovodstvu poskušajo odgovoriti na dve glavni vprašanji. Sprva je tako imenovana normativna računovodska teorija predvsem induktivno ugotavljala, katera metoda je v danih razmerah najboljša. Druga, tako imenovana pozitivna računovodska teorija z empiričnim raziskovanjem išče odgovor na vprašanje, zakaj se podjetja odločijo za posamezno metodo ter kdaj in zakaj se odločijo za zamenjavo metode (Tinker, Merino, & Neimark, 1982, str. 167-200; Christenson, 1983, str. 1-22).

¹ Uporabljeni so slovenski izrazi, uveljavljeni v teoriji in poslovni praksi. Da bi se izognili morebitnim nejasnostim, je ob prvi omembi oziroma na mestih, kjer je to za razumevanje celotnega konteksta pomembno, v oklepaju naveden uveljavljen angleški izraz.

Čeprav izbor metod v računovodstvu ni vedno usmerjen v uravnavanje dobička (*earnings management*) in čeprav podjetja poslovnega izida ne uravnavajo le z izborom metod v računovodstvu, je namen izbora metod v računovodstvu običajno prav uravnavanje poslovnega izida (Fields, Lys, & Vincent, 2001, str. 260). Da bi se izognili podvojeni obravnavi in ker se bomo v tem delu osredotočili na povezavo med izborom metod v računovodstvu in višino dobička oziroma s tem povezano davčno obveznostjo, sta podrobnejši opis razlogov za izbor metod v računovodstvu in način vplivanja na poslovni izid ob pomoči tega izbora podana v naslednjem podpoglavju, ki obravnava uravnavanje dobička. V tem podpoglavju so strnjena le glavna teoretična izhodišča, povezana z izborom metod v računovodstvu.

1.1.1 Dejavniki, ki vplivajo na izbor metod v računovodstvu

Teoretiki izbor metod v računovodstvu osvetljujejo z različnih vidikov. Nekatere raziskave poskušajo zaznati in pojasniti, kako je izbor povezan z osebami in okoliščinami, ki vplivajo na računovodske odločitve podjetja. Tako lahko na izbor posredno vplivajo zahteve delničarjev (Bowen, DuCharme, & Shores, 1995, str. 255-295), posojilodajalcev (Beatty, Ramesh, & Weber, 2002, str. 205-227), okolje, v katerem podjetja delujejo (Missonier-Piera, 2004, str. 118-144), in poslovodje (Frank & Rego, 2006, str. 43-66).

Druga smer raziskovanja izbora proučuje vsebinske odločitve o uporabljeni računovodski metodi. Različni avtorji so med drugim raziskovali izkazovanje časovnih razmejitev (Slapničar, 2002a, str. 630-646; Hanlon, 2005, str. 137-166), način določanja poštene vrednosti pri poslovnih združitvah (Ramanna, 2008, str. 253-281) in izkazovanje odloženih davkov (Phillips, Pincus, & Rego, 2003, str. 491 -521; Skinner, 2008, str. 218-239).

Pri razvrščanju dejavnikov, ki vplivajo na izbor metod v računovodstvu, in posledic, ki jih različen izbor povzroči, običajno potegnemo vzporednico z okoliščinami, zaradi katerih je potrebno računovodsko spremljanje poslovanja. Tako izbor metod povezujemo z (1) agentskimi stroški, (2) informacijsko asimetrijo in (3) eksternalijami oziroma vplivom na tretje osebe (nepogodbene stranke)².

1. Ko podjetja prevzemajo različne pogodbene zaveze, se želijo njihove pogodbene stranke seznaniti z značilnostmi poslovanja. Pogodbene stranke lahko značilnosti poslovanja podjetja zaznavajo same oziroma prek svojih agentov ali pa jih spremljajo na osnovi podatkov, ki jih zagotavlja podjetje. Poenotenje računovodskih pravil in nadzora nad njihovim upoštevanjem praviloma omogoča prevalitev agentskih stroškov s pogodbene stranke na podjetje, ki je predmet proučevanja (na primer:

² Takšno klasifikacijo uporabljajo številni avtorji (na primer: Watts & Zimmerman, 1986; Holthausen & Lefwich, 1983; Fields, Lys, & Vincent, 2001).

Jensen & Meckling, 1976, str. 305-360; Watts & Zimmerman, 1986, str. 179-199). Prenos bremena poročanja na podjetje, ki je predmet opazovanja, temu omogoči usmerjeno vplivanje na računovodske informacije in poslovne izkaze.

2. Izbor računovodskih metod povezujemo tudi z informacijsko asimetrijo. Tako se bo pogodbeni partner, ki je bolj seznanjen z značilnostmi poslovanja, nagibal k izboru takšnih računovodskih postopkov, s katerimi bo slabše obveščenemu poslovnemu partnerju prikril podatke, zaradi katerih ima konkurenčno prednost, ali pa tiste podatke, ki bi oslabili njegova pogajalska izhodišča (Bartov & Bodnar, 1996, str. 398-400; Healy & Palepu, 2001, str. 408).
3. Obvezna poenotena priprava računovodskih informacij in objava poslovnih izkazov omogočata spremljanje poslovanja podjetja tudi osebam in interesnim skupinam, ki jih ne moremo šteti za pogodbene stranke, a imajo vseeno z njim povezane interese. V to skupino prištevamo konkurenčna podjetja, dobavitelje, davčno upravo, državne organe, sindikate, predstavnike okolja, v katerem podjetje deluje, in podobno. Z ustreznim izborom računovodskih metod lahko podjetje usmerjeno deluje tudi v povezavi s temi zunanji skupinami (Holthausen & Lefwich, 1983, str. 78).

1.1.2 Motivi za izbor metod v računovodstvu

Izbor metod v računovodstvu lahko pojasnimo s tako imenovanim oportunističnim ali pa z učinkovitostnim motivom (Slapničar, 2002, str. 24-46). Oportunistična teorija izbora, ki je deležna številnih preverjanj, išče motiv za izbor v interesu ene skupine, da poveča svoje premoženje na račun druge, ob pomoči informacijske asimetrije. Učinkovitostna teorija izbora trdi, da nadzor nad delovanjem posloводства uspešno omejuje njegovo oportunistično delovanje, zato je glavni motiv posloводства pri izboru primerne metode zmanjševanje pogodbениh stroškov.

Ker oportunistična teorija izbora motiv za izbor opredeljuje zelo široko, lahko njeno empirično preverjanje delimo glede na vrsto hipotez, ki se preverjajo. Tako se najpogosteje preverjajo: (1) hipoteze o stimulatивnem nagrajevanju, (2) hipoteze o dolžniški zavezi in (3) hipoteze političnih stroškov (Slapničar, 2002, str. 24-46)³.

³ Poleg preverjanja treh glavnih vrst hipotez poteka tudi raziskovanje drugih pogodbениh odnosov, ki posredno vplivajo na računovodske informacije. Tako na primer nekateri avtorji preverjajo odvisnost izbora računovodske metode oziroma z njim povezano uravnavanje dobička glede na (1) pogajalsko moč sindikatov (na primer: Harris, Lang, & Möller, 1994; Liberty & Zimmerman, 1986); (2) dejavnost, v kateri podjetja delujejo (na primer: Jones, 1991; Key, 1997), (3) lastništvo in način vodenja podjetja (na primer: Smith, 1976; Dhaliwal & Salamon, 1982; Niehaus, 1989; Warfield, Wild, & Wild, 1995; Klassen, 1997).

1.1.2.1 Hipoteza stimulativnega nagrajevanja

Hipoteza stimulativnega nagrajevanja utemeljuje izbor računovodske metode z interesom posloводства podjetja, katerega nagrada je odvisna od dobička, da izbere tiste računovodske metode, ki povečujejo poslovni izid v bližnjih obdobjih.

Watts in Zimmerman sta v okviru svoje *Pozitivne računovodske teorije* (Watts & Zimmerman, 1986) razvila tudi hipotezo, da posloводство z izborom računovodske metode uravnava dobiček z namenom doseganja čim boljšega rezultata, saj se tako poveča tudi njegova nagrada. Čeprav je motiv posloводства za uravnavanje dobička očiten, prve empirične raziskave niso pripeljale do jasnih potrditev hipoteze.

Posamezni avtorji so nejasen rezultat pripisovali dejstvu, da so v nekaterih podjetjih nagrade posloводства navzgor omejene. V takšnih primerih naj bi posloводство uravnavalo dobiček, dokler to vpliva na višino nagrade. Ko tega vpliva ni več, se poskuša prek časovnih razmejitev dobiček prenesti v naslednja obračunska obdobja, ko bo vpliv na nagrado spet mogoč (Healy, 1985, str. 85-107). V nekaterih primerih navzgor omejene nagrade posloводства privedejo celo do tega, da posloводство v tekočem obdobju načrtno niža dobiček, saj to ne vpliva na višino njegove nagrade, ter poskuša prek časovnih razmejitev povečevati prihodnje dobičke in s tem tudi prihodnje nagrade.

Hipotezo, da posloводство uravnava dobiček zaradi višine svoje nagrade, potrjujejo tudi raziskave, ki kažejo, da posloводство v zadnjem letu mandata pogosto zmanjša vlaganje v raziskave in razvoj ter tako dodatno poveča dobiček in svojo nagrado pred odhodom (Dechow & Sloan, 1991, str. 51-89). Takšno ravnanje seveda privede do pospešenega vlaganja v letu po odhodu, kar pa je že naloga naslednjega posloводства.

Del raziskav, ki izbor računovodskih metod povezujejo s stimulativnim nagrajevanjem posloводства, tovrstno vplivanje na računovodske izkaze povezuje s pravili delovanja kapitalskih trgov. Tako se je del raziskav usmeril v razkrivanje povezav med vplivanjem na računovodske izkaze v primeru poslovodskega prevzema podjetja (menedžerski prevzem). Številni avtorji (na primer: DeAngelo L. E., 1986, str. 400-420; Perry & Williams, 1994, str. 157-179; Wu, 1997, str. 373-398; Citron & Wright, 2008, str. 71-89) so poskušali potrditi hipotezo, da posloводство, ki želi podjetje prevzeti od preostalih lastnikov, v računovodskih izkazih načrtno podcenjuje uspešnost podjetja ter tako znižuje njegovo vrednost in si olajša nakup. Takšno ravnanje srečamo tudi v sodobni slovenski poslovni praksi, ko posloводства nekaterih družb z različnimi računovodskimi manevri (na primer: Srakar, 2003, str. 1-43, Slapničar & Garrod, 2009) znižujejo vrednost podjetja pred poskusom odkupa. Po prevzemu podjetja se običajno spremeni tudi njihovo ravnanje. Ker je treba odkup podjetja financirati iz tekočega poslovanja, se po prevzemu podjetja vrednost sredstev in s tem tudi podjetja pogosto tudi preceni. V času preobrata, ko se

gospodarski razcvet prevesi v recesijo, takšno ravnanje podjetja pogosto pripelje v bankrot.

Druga skupina raziskav se osredotoča na uravnavanje dobička pri podjetjih, ki z izdajo novih delnic zbirajo lastniške vire sredstev (Teoh, Wong, & Rao, 1998a, str. 175-208; Teoh, Welch, & Wong, 1998b, str. 1935-1974) oziroma z novoizdanimi delnicami izvedejo prevzem (Erickson & Wang, 1999, str. 149-176). Ugotovili so, da se v času izdaje delnic v njihovih izkazih pojavijo odstopanja od pričakovanih podatkov, ki kažejo na usmerjeno poviševanje dobička. Tako poskuša poslovodstvo pri razpoložljivi emisiji novih delnic zbrati čim več svežega denarja oziroma favorizirati obstoječe lastnike.

Tudi zakonitosti, po katerih kapitalski trgi delujejo, spodbujajo uravnavanje dobička. Tako se borze na uspešno oziroma neuspešno poslovanje podjetja praviloma odzivajo s spreminjanjem vrednosti njegovih delnic. Ker velika nihanja delniških tečajev niso v interesu podjetij in njihovih delničarjev, podjetja poskušajo na različne načine omejiti prevelike spremembe bilančnih kategorij in s tem kazalnikov, ki jim analitiki sledijo s tehnično finančno analizo. Empirične raziskave so potrdile, da podjetja poslovne rezultate uravnavajo tako, da z njimi zadovoljijo pričakovanja analitikov (Burgstahler & Dichev, 1997, str. 99-126; Kasznik, 1999, str. 57-81) oziroma priporočila posameznih svetovalcev glede primernosti nakupa ali prodaje delnic (Abarbanell & Lehavy, 2003, str. 1-33).

1.1.2.2 Hipoteza o dolžniški zavezi

Hipoteza o dolžniški zavezi pojasnjuje izbor računovodske metode z zavezo podjetja posojilodajalcu, da v času trajanja dolžniško-upniškega razmerja ohranja dogovorjeno vrednost nekaterih računovodskih kazalnikov. Tako bo podjetje, ki se približuje pogodbenim omejitvam, uporabljalo računovodske metode, ki prerazporejajo poslovni izid v bližnja obdobja, in s tem povečevalo kapital podjetja.

Raziskave so pokazale (na primer: Zmijewski & Hagerman, 1981, str. 129-149; Press & Weintrop, 1990, str. 65-95; DeFond & Jiambalvo, 1994, str. 145-176; Healy & Palepu, 1990, str. 97-123; DeAngelo, DeAngelo, & Skinner, 1994, str. 113-143; Sweeney, 1994, str. 281-308; Nikolaev, 2010, str. 51-89; Dechow, Ge, & Schrand, 2010, str. 344-401) nesorazmerno povečanje dobičkov v obdobju tik pred pogajanjem o pogojih za zadolževanje. Nesorazmerno povečanje dobičkov so zaznali tudi v obdobju, ki sledi prekoračitvi pričakovane stopnje zadolženosti. Povečanje dobičkov pred ponovno presojo posojilne sposobnosti pojasnjujejo s prerazporejanjem dobička iz kasnejših obdobj v tekoče obdobje, povečanje dobička po prekoračitvi dogovorjene stopnje zadolženosti pa z odločitvijo podjetij, da se bodo v prihodnjih obdobjih izognila ponovnim težavam.

1.1.2.3 Hipoteza političnih stroškov

Pri hipotezi političnih stroškov poskušajo avtorji (na primer: Watts & Zimmerman, 1979, str. 273-306; Zmijewski & Hagerman, 1981, str. 129-149; Jones, 1991, str. 193-228; Garrod, Ratej Pirkovič, & Valentinčič, 2007) izbor računovodske metode pojasniti z delovanjem države oziroma lokalnega okolja, v katerem podjetje deluje. Ker so davčne, regionalne, okoljevarstvene, zunanjetrgovinske in nekatere druge državne politike utemeljene tudi na računovodskih podatkih, podjetja z zmanjšanjem dobička bližnjih obdobj zmanjšajo tudi stroške delovanja teh obdobj.

Povezava med davčno obremenitvijo in uravnavanjem dobička je pogosta in dokazana v številnih raziskavah (Guenther, 1994, str. 230-243; Goncharov & Zimmermann, 2006, str. 41-65; Badertscher, Phillips, Pincus, & Rego, 2009, str. 63-97).

Nekatera, predvsem večja podjetja dobičke uravnavajo tudi zaradi pričakovanj okolja, v katerem delujejo. Ker so odzivi okolja pogojeni z višino njihovega dobička, poskušajo ohranjati konstantno raven dobička v daljšem časovnem obdobju. Zato dobičke prenašajo iz bolj uspešnih let v manj uspešna, izgube pa iz manj uspešnih v bolj uspešna (Jones, 1991, str. 193-228; Hall, 1993, str. 325-351; Petrovits, 2006, str. 335-362).

Številne raziskave so dokazale, da banke, ki se približujejo kapitalski neustreznosti, precenijo vrednost svojih finančnih naložb ter podcenijo obseg slabih posojil in s tem zanemarijo potrebo po njihovem odpisu (Missonier-Piera, 2004, str. 118-144; Moyer, 1990, str. 123-154; Scholes, Wilson, & Wolfson, 1990, str. 625-650; Shen & Chih, 2005, str. 2675-2697). Podobno ravnaajo zavarovalnice, ko ob neustrezni strukturi virov sredstev podcenijo potrebo po oblikovanju zavarovalno-tehničnih rezervacij ob hkratnem povečevanju pozavarovalnih poslov (Collins, Shackelford, & Wahlen, 1995, str. 263-291; Adiel, 1996, str. 207-240).

Prilagajanje bilančnih postavk z uravnavanjem dobička je zaznano tudi v drugih dejavnostih, ki so neposredno ali posredno podvržene državnemu nadzoru. Tako ravnaajo podjetja, ki jih omejuje protimonopolna zakonodaja, in podjetja, pri katerih poslovni rezultat pogojuje pridobivanje državnih subvencij in dotacij ter drugih ugodnosti.

1.2 Uravnavanje dobička

Okolje, v katerem podjetje posluje, običajno presoja uspešnost njegovega delovanja na osnovi informacij, zapisanih v računovodskih izkazih. Pri analizi in primerjavi računovodskih izkazov njihovi uporabniki sklepajo, da so bila pri njihovi pripravi upoštevana dogovorjena računovodska pravila, zapisana v računovodskih standardih. Ker računovodske standarde uporabljajo podjetja, ki se po značilnostih poslovanja pomembno razlikujejo, v njih zapisane rešitve niso enolične. Podjetja oziroma njihova

poslovodstva lahko izbirajo med različnimi dopustnimi računovodskimi metodami in usmeritvami ter tako izkazane vrednosti sredstev in obveznosti do njihovih virov ter prihodkov in odhodkov kar najbolj približajo vrednostim, ki so po njihovi presoji resnične in ustrezne (Healy & Wahlen, 1999, str. 368).

Vedno, ko je poslovodstvu dopuščena možnost odločanja o tem, na kakšen način bodo informacije o poslovanju predstavljene v poslovnih izkazih, pa obstaja tudi nevarnost, da je poslovodstvo možnost izbora različnih metod v računovodstvu uporabilo na način, s katerim je usmerjeno vplivalo na poslovni izid oziroma uravnavalo dobiček. Uravnavanje dobička lahko podjetju škodi, ko na primer poslovodstvo ščiti svoje interese, ki niso skladni z interesi lastnikov oziroma okolja, ali pa celo koristi, če ga zaščiti pred napadi konkurence oziroma pretirani izpostavljenosti zanj škodljivim dogajanjem v okolju (Ronen & Yaari, 2007, str. 27).

Uporabnikom računovodskih informacij je prek prilagojenih računovodskih izkazov predstavljena izkrivljena podoba podjetja, kar lahko vodi v napačne naložbene odločitve oziroma v nevarna dolžniško-upniška razmerja. Ker je izkrivljeno prikazovanje posameznih računovodskih postavk izvedljivo le kratkoročno, lahko razkritja nerealno izkazanih vrednosti otežijo poslovanje podjetja, kar vodi v izgubo zaupanja v podjetje, v skrajnih primerih, ko so bile prikrite težave prehude, pa tudi v ukinitve podjetja. Prav prilagajanje računovodskih izkazov, ob pomoči dopustnih, a očitno neustreznih računovodskih rešitev, številni avtorji štejejo za enega od dejavnikov, ki so omogočili razmah globalne finančne krize po letu 2008. Pojavljajo se kritike obstoječega sistema (na primer: Barth & Landsman, 2010, str. 399-423; Veron, 2008, str. 63-69) in razmišljanja glede smiselnosti vrednotenja bilančnih kategorij po poštenu vrednosti v času finančne krize (na primer: Heaton, Lucas, & McDonald, 2010, str. 64-75; Barth & Landsman, 2010, str. 399-423).

1.2.1 Opredelitev dobička

V najširšem pomenu z izrazom dobiček opišemo korist, ki izvira iz (ne)česa, oziroma presežek izkupička nad stroški ali prodajne cene nad nakupno ceno⁴. V kodeksu računovodskih načel (Turk, 1998) je dobiček poslovne celote opredeljen kot presežek prihodkov nad odhodki v obračunskem obdobju, izguba poslovne celote pa kot presežek njenih odhodkov nad prihodki v obračunskem obdobju. Čisti dobiček poslovne celote je dobiček, zmanjšan za davščine, ki so od njega odvisne. Posamezne kategorije dobička so opredeljene v Slovenskih računovodskih standardih 2006 (Slovenski inštitut za revizijo, 2006). Dobiček (lahko tudi izguba) iz prodaje je razlika med prihodki od prodaje in odhodki za prodajo. Dobiček (lahko tudi izguba) iz celotnega poslovanja je razlika med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki. Od dobička iz prodaje se razlikuje za preostale

⁴ Tako je dobiček opredeljen tudi v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (Bajec, 1979).

poslovne prihodke in poslovne odhodke, med katerimi so tudi prevrednotovalni poslovni prihodki in prevrednotovalni poslovni odhodki. Dobiček (lahko tudi izguba) iz rednega delovanja je razlika med seštevkom poslovnih prihodkov in finančnih prihodkov ter seštevkom poslovnih odhodkov in finančnih odhodkov. Celotni dobiček je razlika med seštevkom vseh prihodkov in seštevkom vseh odhodkov.

Čisti dobiček je razlika med celotnim dobičkom, obračunanim davkom iz dobička kot deležem države v njem in odloženimi davki. To je poslovni izid, s katerim je mogoče razpolagati po odbitku obračunanega davka ter po pribitku oziroma odbitku za obračunane odložene davke.

Računsko in s tem tudi računovodsko lahko čisti dobiček poenostavljeno opredelimo tudi kot razliko med začetnim in končnim kapitalom, zmanjšano za neposredne spremembe kapitala (Bergant, 2005, str. 2; Pyle & Larson, 1984, str. 18).

Z izkazom poslovnega izida razliko med prihodki in odhodki zaznavamo v več korakih oziroma v različnih stopnjah. V tabeli smo zbrali uveljavljene izraze v slovenski in angleški različici ter opise posameznih kategorij (Tabela 1).

Tabela 1: Nazivi in opisi različnih stopenj poslovnega izida (Turk, 1998; Slovenski inštitut za revizijo, 2006; Pyle & Larson, 1984)

Naziv (slovenski)	Naziv (angleški)	Opis
prihodki od prodaje	sales revenue	vrednost prodanega blaga in storitev
dobiček iz prodaje	gross profit	razlika med prihodki od prodaje in odhodki za prodajo
dobiček iz celotnega poslovanja	operating profit	razlika med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki
dobiček pred obrestmi in davki	EBIT (earnings before interest and taxes)	dobiček iz celotnega poslovanja, povečan za finančne in druge prihodke
celotni dobiček	EBT (earnings before taxes)	razlika med seštevkom vseh prihodkov in seštevkom vseh odhodkov.
čisti dobiček	net income	celotni dobiček, zmanjšan za davke
zadržani čisti dobiček	retained earnings	čisti dobiček, razporejen v rezerve ali pa v preneseni čisti dobiček

Kateri vrsti poslovnega izida oziroma dobička bomo sledili, je odvisno od namena uporabe. Če želimo na primer zaznati spremembe obsega poslovanja, bomo pozorni na višino čistih prodajnih prihodkov. Gibanje dobička iz prodaje bomo opazovali, če nas zanima razlika v ceni ali marža pri prodaji. Če dobiček iz prodaje primerjamo z dobičkom iz

celotnega poslovanja, zaznamo obseg preostalih poslovnih prihodkov in odhodkov. Pogosto uporabljana oblika poslovnega izida je dobiček pred obrestmi in davki (EBIT), ki lastnikom pove, kakšen bi bil rezultat poslovanja, če bi celotno poslovanje financirali z lastniškimi sredstvi. Celotni dobiček (dobiček pred davki, EBT) je zanimiv z makroekonomskega oziroma javnofinančnega vidika, saj ob njegovi pomoči zaznamo, kolikšna je dobičkonosnost podjetja, preden del poslovnega izida prek davkov prerazporedimo. Za večino opazovalcev poslovanja podjetja je odločilen čisti dobiček, ki pove, za koliko se je v obdobju zaradi donosa poslovanja povečalo premoženje, s katerim razpolagajo lastniki. Zadržani dobiček kaže obseg rasti, ki jo je podjetje sposobno financirati z lastnim donosom (Pyle & Larson, 1984, str. 18; Slovenski inštitut za revizijo, 2006).

V nadaljevanju bomo z izrazom "dobiček" praviloma označevali čisti dobiček, z izrazom "izguba" pa negativno vrednost čistega dobička. Pri opisovanju drugih vrst poslovnega izida oziroma dobička bomo na to posebej opozorili.

1.2.2 Opredelitev uravnavanja dobička

Višina dobička kratkoročno kaže, koliko dodane vrednosti je podjetje v opazovanem obdobju sposobno ustvariti, dolgoročno pa, kolikšna je vrednost podjetja, saj kapitalski trgi vrednost podjetja utemeljujejo prav na njegovih prihodnjih dobičkih. Tako bo porast dobička povzročil tudi porast njegove vrednosti oziroma vrednosti njegovih delnic, upad dobička pa znižanje njegove vrednosti (Lev, 1989, str. 185). Ker je glavni interes lastnikov podjetja maksimiranje njegove dolgoročne vrednosti in ker je ta vrednost tudi glavni kriterij pri presoji uspešnosti posloводства, je razumljivo, da bo posloводство svoje ravnanje usmerilo v doseganje čim višjega dobička (Novak, 2011, str. 35-36).

A na višino dobička, zabeleženega v računovodskih izkazih, ne vplivajo le poslovne odločitve, temveč tudi izbor računovodskih metod, ob pomoči katerih se vplivi posameznih poslovnih odločitev beležijo. Tako uspešno posloводство na višino dobička vpliva s sprejemanjem pravih poslovnih odločitev in z izborom takšnih računovodskih pristopov, ki vpliv teh poslovnih odločitev ustrezno zaznajo v računovodskih izkazih. Z izborom metod v računovodstvu lahko dobiček uravnavajo (McKee, 2005, str. 1).

S primerno rabo različnih dopustnih možnosti uravnavanja dobička lahko posloводство, tudi ob korenitih posegih v poslovanje, omeji vpliv teh posegov na višino dobička in s tem prepreči nihanje vrednosti podjetja, ki bi lahko ogrozilo njegovo delovanje. Z zlorabo teh postopkov pa lahko posloводство posamezne poslovne odločitve prikrije ali pa jih nesorazmerno izpostavi in tako prikrije resnično višino dobička (Watts & Zimmerman, 1990, str. 150).

Upravljanje dobička lahko opišemo kot vplivanje na višino dobička z uporabo različnih metod v računovodstvu. Pri natančnejši opredelitvi pa različni avtorji upravljanje dobička povezujejo z motivi, ki jih ima tisti, ki dobiček lahko uravnava.

Najbolj strpni upravljanje dobička opišejo kot utemeljeno in zakonito odločitev o načinu spremljanja poslovanja ter poročanju o njem, katere namen je doseči predvidljiv in stabilen poslovni izid (McKee, 2005, str. 1).

Drugi avtorji tovrstno vplivanje opredelijo kot izbor računovodske rešitve, katere namen je maksimiziranje vrednosti podjetja in sledenje lastnim interesom (Fields, Lys, & Vincent, 2001, str. 260; Watts & Zimmerman, 1990, str. 150).

Bolj kritični v tem ravnanju že zaznavajo načrtno prirejanje informacij in zapišejo, da gre za izbor računovodskih rešitev, s katerimi se poskuša družbenikom prikriti značilnosti poslovanja oziroma vplivati na pogodbeno razmerja, ki so utemeljena na računovodskih podatkih (Healy & Wahlen, 1999, str. 368).

Najbolj kritični upravljanje dobička opredeljujejo celo kot izbor računovodske rešitve, ki krni pojasnjevalno moč računovodskih podatkov oziroma je neskladna z namenom računovodskih standardov (Schipper, 1989, str. 102).

Iz naštetih opredelitev lahko razberemo, da se vsi avtorji strinjajo z ugotovitvijo, da lahko z uporabo različnih računovodskih rešitev dobiček uravnavamo. A nekaterim se takšno vplivanje zdi primerno in celo priporočljivo, kadar prispeva k stabilnosti poslovanja podjetja, drugi avtorji pa vsako načrtno vplivanje na dobiček podjetja zavračajo, saj naj bi služilo le zavajanju tistih, ki nimajo celovitega vpogleda v delovanje podjetja (Ronen & Yaari, 2007, str. 25, 26).

Ugotovimo lahko, da do razlik v opredelitvi upravljanja dobička med avtorji prihaja zato, ker nekateri s pojmom upravljanje dobička opišejo vsako delovanje, katerega namen je načrtno vplivanje na dobiček, drugi avtorji pa ločijo med različnimi načini tovrstnega vplivanja in nekatere postopke označijo za upravljanje dobička, druge pa za vplive, ki niso skladni z namenom računovodskih standardov oziroma z interesi okolja, v katerem podjetje deluje. Kljub razlikam v pogledih pa so si vsi avtorji enotni v ugotovitvi, da upravljanje dobička, čeprav se pogosto hodi po robu dopustnega, ni nelegalno oziroma nezakonito (Fields, Lys, & Vincent, 2001, str. 260-261).

1.2.3 Načini upravljanja dobička

Ker upravljanje dobička v širšem pomenu opredelimo kot vsako delovanje, katerega namen je načrtno vplivanje na dobiček, lahko postopke, s katerimi dobiček uravnavamo,

razdelimo na tiste, ki so povezani (1) s prilagajanjem poslovnih odločitev in (2) z računovodskimi prilagoditvami (McKee, 2005, str. 5).

Prilagojene poslovne odločitve vodijo v spremembo aktivnosti podjetja, ki se odrazi v začasno ali trajno spremenjenem razmerju med višino prihodkov in odhodkov oziroma vrednostjo sredstev in njihovih virov. Te spremembe pa vplivajo na poslovni izid. Tako se bo podjetje glede na pričakovano raven dobička na primer odločalo med dodatnim zaposlovanjem ali nabavo nove opreme. Če bodo dobički prenizki, se lahko odloči za pomanjkljivo vzdrževanje opreme, čeprav ve, da ima takšno ravnanje izrazito kratkoročen učinek, saj bodo zaradi tega stroški vzdrževanja in odpravljanja okvar višji, kot so bile koristi. Lahko se odloči za kratkoročne prodajne akcije in s tem začasno spodbudi zanimanje za svoje izdelke oziroma storitve ter tako prestavi dobiček v obdobje, v katerem ga primanjkuje (Roychowdhury, 2006, str. 335-370).

Ko dobiček uravnavamo z *računovodskimi prilagoditvami*, praviloma ne prihaja do spremembe aktivnosti podjetja, a nov način računovodenja kljub temu vpliva na višino prihodkov in odhodkov oziroma vrednosti sredstev in njihovih virov ter poslovnega izida. V nadaljevanju tega podpoglavja bodo predstavljeni pogosti načini vplivanja na poslovni izid ob pomoči računovodskih prilagoditev.

1.2.3.1 Aktivne časovne razmejitve in neopredmetena sredstva

Podjetje, ki del stroškov oziroma odhodkov obračunskega obdobja prenese med sredstva, izboljša poslovni izid tekočega obdobja. V obdobjih, ko oblikovane aktivne časovne razmejitve odpravi oziroma neopredmetena sredstva amortizira ali slabi, se poslovni izid poslabša. Ker gre v primeru neopredmetenih sredstev in aktivnih časovnih razmejitev praviloma za bilančne kategorije, pri katerih so pravila pripoznanja in vrednotenja povezana s prihodnjim poslovanjem, ki je vedno negotovo, lahko podjetje prek teh kategorij s prilagajanjem računovodskih ocen in usmeritev uravnava dobiček. Posledica neutemeljenega povečevanja aktivnih časovnih razmejitev so skrite izgube.

Aktivne časovne razmejitve se delijo na odložene stroške oziroma odhodke ter nezaračunane prihodke. Odloženi stroški oziroma odhodki so zneski, ki ob svojem nastanku še ne bremenijo dejavnosti in še ne vplivajo na poslovni izid oziroma še niso vračunani v nabavno vrednost opredmetenih osnovnih sredstev ali zalog. Ti zneski se šele kasneje vračunajo kot stroški in razporedijo na ustrezne stroškovne nosilce ali pa kasneje kot odhodki vplivajo na poslovni izid oziroma so vračunani v nabavno vrednost opredmetenih osnovnih sredstev ali zalog. Odloženi stroški oziroma odhodki nastajajo tudi ob nabavi nekaterih storitev, ob zmanjšanju zalog zaradi okvar, razsipa, kala in loma ter v drugih primerih. Nezaračunani prihodki se pojavijo, če se v poslovnem izidu

upoštevajo tudi prihodki, za katere do takrat še ni bilo prejeto plačilo in ki jih tudi ni bilo mogoče zaračunati.

Dobiček se pogosto uravnava tudi prek nekaterih vrst neopredmetenih sredstev, s katerimi podjetje usredstvi del svojih stroškov ali odhodkov. Tako se ob izpolnjevanju predpisanih pogojev lahko kot neopredmeteno sredstvo pripoznajo v podjetju nastali dolgoročni stroški razvijanja⁵, naložbe v pridobljene pravice⁶ in dobro ime prevzetega podjetja⁷. Čeprav med neopredmetena sredstva sodi tudi dobro ime, uravnavanje dobička ob njegovi pomoči obravnavamo v enem izmed naslednjih podrazdelkov.

1.2.3.2 Pasivne časovne razmejitve in rezervacije

Na podobno, a diametralno nasprotno logiko kot pri prenosu stroškov med sredstva naletimo tudi pri oblikovanju nekaterih kategorij, ki sodijo na pasivno stran bilance stanja oziroma med obveznosti do virov sredstev. Tako bo podjetje ob upoštevanju lastnih ocen in dopustnih računovodskih usmeritev predvidelo, kolikšni odhodki oziroma stroški, ki se bodo pojavili v prihodnjih obračunskih obdobjih, sodijo v tekoče leto oziroma koliko prihodkov tekočega leta se nanaša na prihodnja obdobja. Tako uravnava tekoči dobiček, ki je drugačen, kot bi bil ob upoštevanju drugačnih ocen in usmeritev. Ob neutemeljenem povečevanju pasivnih časovnih razmejitev ima podjetje skrite dobičke.

Ob vnaprejšnjem vračunavanju stroškov oziroma odhodkov ter odlaganju prihodkov oblikuje pasivne časovne razmejitve in rezervacije. Vnaprej vračunani stroški oziroma vnaprej vračunani odhodki nastajajo zaradi enakomernega obremenjevanja dejavnosti ali poslovnega izida ter zalog s pričakovanimi stroški, ki se še niso pojavili.

Odloženi prihodki nastajajo, če še niso opravljene sicer že zaračunane ali celo plačane storitve, ki zato še ne vplivajo na poslovni izid. Prav tako v povezavi z njimi ni običajnih obveznosti do kupcev, ki bi se šteli kot dobljeni predujmi. Med odložene prihodke se uvrščajo tudi državne podpore in donacije, prejete za pridobitev osnovnih sredstev oziroma za pokrivanje določenih stroškov. Namenjene so pokrivanju stroškov amortizacije

⁵ V podjetju nastali stroški razvijanja se kot neopredmeteno sredstvo pripoznajo le, če se lahko dokažejo: a) izvedljivost strokovnega dokončanja projekta, tako da bo na voljo za uporabo ali prodajo; b) namen dokončati projekt in ga uporabljati ali prodati; c) zmožnost uporabljati ali prodati projekt; č) verjetnost gospodarskih koristi projekta, med drugim obstoj trga za učinke projekta ali za sam projekt ali, če se bo projekt uporabljal v podjetju, njegova koristnost; d) razpoložljivost tehničnih, finančnih in drugih dejavnikov za dokončanje razvijanja in za uporabo ali prodajo projekta ter e) sposobnost zanesljivo izmeriti stroške, ki se pripisujejo neopredmetenemu sredstvu med njegovim razvijanjem (SRS 2.13). Kjer ne bo izrecno navedeno drugače, so z navedbo SRS označeni Slovenski računovodski standardi 2006 (Slovenski inštitut za revizijo, 2006).

⁶ Kot neopredmeteno sredstvo se ne smejo pripoznati v podjetju nastali stroški raziskovanja (SRS 2.12) ter v podjetju ustvarjene blagovne znamke, kolofoni, naslovi publikacij, sezname odjemalcev in vsebinsko podobne postavke (SRS 2.14).

⁷ Prav tako se kot neopredmeteno sredstvo ne pripozna v podjetju ustvarjeno dobro ime (SRS 2.15).

teh sredstev oziroma določenih stroškov in se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke.

Rezervacija je sedanja obveza, ki izhaja iz obvezujočih preteklih dogodkov in se bo predvidoma poravnala v obdobju, ki ni z gotovostjo določeno. Namen rezervacij je v obliki vnaprej vračunanih stroškov oziroma odhodkov zbrati zneske, ki bodo v prihodnosti omogočili pokritje takrat nastalih stroškov oziroma odhodkov. Med takšne rezervacije spadajo na primer rezervacije za reorganizacijo, za pričakovane izgube iz kočljivih pogodb, za pokojnine, za jubilejne nagrade in za odpravnine ob upokojitvi. Rezervacije se oblikujejo z enkratno ali večkratno obremenitvijo ustreznih stroškov ali odhodkov. Ob oblikovanju jih izkazujemo med stroški rezervacij⁸.

1.2.3.3 Dobro ime in presežek iz pripojitve

Dobro ime pripoznamo v primeru poslovnih združitve, pri katerih mora, če so za to izpolnjeni pogoji⁹, prevzemno podjetje skupno nabavno vrednost pripojenega podjetja vnesti med svoje bilančne postavke tako, da jo razporedi na pridobljena sredstva, prevzete obveznosti in pogojne obveznosti. Sredstva in obveznosti prevzetega podjetja, ki izpolnjujejo pogoje za pripoznanje, se pripoznajo po pošteni vrednosti. Če je razlika med poštenima vrednostma sredstev in obveznosti pripojenega podjetja nižja od nabavne vrednosti pripojenega podjetja, se razlika izkaže kot dobro ime. Ko je čista vrednost pripojenega podjetja večja od nabavne vrednosti, podjetje razliko prenese med prihodke kot presežek iz pripojitve¹⁰ (Prusnik, 2009, str. 25-65).

Ker je ocena razlike med poštenima vrednostma sredstev in obveznosti (čista poštena vrednost podjetja) pogosto utemeljena na predpostavkah, na katere se lahko usmerjeno vpliva, s prilagajanjem čiste poštene vrednosti pripojenega podjetja hkrati vplivamo tudi na pripoznano vrednost dobrega imena oziroma presežka iz pripojitve. Znižanje čiste poštene vrednosti pripojenega podjetja zviša vrednost dobrega imena oziroma zniža

⁸ Ker se dobiček pogosto uravnava zaradi poskusa vplivanja na davčno osnovo, so z ZDDPO-2 (Uradni list RS, št. 117/2006 ... 94/2012) za stroške rezervacij predpisana posebna davčna pravila. Ob oblikovanju rezervacij se med davčne odhodke vštevja le 50% z njimi povezanih stroškov. Učinek nepriznavanja stroškov se nevtralizira ob porabi ali odpravi rezervacij, ko se preostalih 50% prišteje davčnim odhodkom (ob porabi rezervacij) ali pa odšteje od davčnih prihodkov (ob odpravi rezervacij). Odslej je z navedbo ZDDPO-2 označen Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, ki se uporablja od leta 2007.

⁹ Sodila za določitev prevzemnega podjetja, merjenje nabavne vrednosti ter razporeditev nabavne vrednosti na pridobljena sredstva in obveznosti obravnavata 10. točka uvoda v SRS in Mednarodni standard računovodskega poročanja 3, ki se ne uporabljata pri poslovnih združitvah: (1) pri katerih podjetja sodelujejo pri skupnih vlaganjih, (2) ki vključujejo podjetja pod skupnim upravljanjem, (3) ki vključujejo dve ali več vzajemnih podjetij in (4) pri katerih ločena podjetja sodelujejo brez pridobitve deleža v lastniškem kapitalu. Odslej so z navedbo MSRP označeni Mednarodni standardi računovodskega poročanja (International Accounting Standards Board, 2004).

¹⁰ Staro poimenovanje za presežek iz pripojitve je "slabo ime" (*badwill*).

presežek iz pripojitve. Če se čista poštena vrednost pripojenega podjetja zviša, se vrednost dobrega imena zniža oziroma presežek iz pripojitve zviša.

Tako bo podjetje, ki želi ob pripojitvi zniževati dobiček, poskušalo čisto pošteno vrednost pripojenega podjetja v svojo bilanco vnesti po čim nižji vrednosti, razliko pa izkazati kot dobro ime oziroma na ta način znižati prihodke, povezane s pripoznanjem presežka iz pripojitve. S pospešeno odpravo dobrega imena¹¹ se bo dobiček znižal bolj, kot bi se ob amortiziranju in odpisu višje ovrednotenih sredstev pripojenega podjetja.

Če želi podjetje ob pripojitvi dobiček zvišati, bo ravnalo ravno obratno. Čisto pošteno vrednost pripojenega podjetja bo poskušalo zvišati in tako znižati vrednost dobrega imena oziroma imeti s presežkom iz pripojitve čim višje prihodke in posledično dobiček.

1.2.3.4 Finančne naložbe v druga podjetja

Zaradi raznolikih pravil vrednotenja se za uravnavanje dobička pogosto uporabljajo finančne naložbe v deleže in delnice drugih podjetij. Ker računovodski standardi določajo, da ob manj kot 20-odstotni udeležbi¹² v drugem podjetju uskupinjevanje izkazov ni potrebno, so za usmerjeno vplivanje na dobiček še posebej zanimive tovrstne naložbe.

MSRP 7 oziroma SRS 3 zahtevata razvrstitev naložb v deleže in delnice drugih podjetij med tako imenovana (1) finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, ali pa med (2) za prodajo razpoložljiva finančna sredstva. Za vsako skupino veljajo posebna pravila pripoznavanja in vrednotenja.

Med finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, podjetja razvrstijo finančne naložbe, s katerimi nameravajo trgovati, za trgovanje pa štejejo dejansko in pogosto nakupovanje in prodajanje. Te finančne naložbe se pridobivajo za ustvarjanje dobička iz kratkoročnih nihanj cen na trgu. Če se podjetje odloči, da bo s finančnimi naložbami trgovalo, z njimi načeloma ne namerava upravljati drugega podjetja (Hieng, Koželj, Odar, Prusnik, & Zupančič, 2010, str. 151). Poštena vrednost teh finančnih naložb se določi na osnovi objavljene cene na delujočem trgu (borzi). Ker se nihanje poštene vrednosti spremlja prek poslovnega izida, vštevanje stroškov posla v nabavno vrednost ni smiselno. Štejejo se za odhodke tekočega obdobja.

¹¹ Vsebinsko lahko dobro ime opišemo kot premijo, ki jo je prevzemna družba pripravljena plačati zaradi prihodnjih koristi, ki jih bo imela od prevzete družbe. Dobro ime se ne amortizira. Namesto tega ga prevzemnik letno ali pogosteje preizkuša ter oslabi, če so za to izpolnjeni pogoji.

¹² V primeru skupine podjetij, kjer ima obvladujoče podjetje prevladujoč (več kot 50%) vpliv na odvisno podjetje oziroma podjetja, mora skupina uskupiniti (konsolidirati) računovodske podatke in izkaze ob upoštevanju pravil popolnega uskupinjevanja. Kadar ima obvladujoče podjetje vpliv, ki presega 20%, a ni prevladujoč, se v skupinskih računovodskih izkazih naložba v pridruženo podjetje prikaže ob uporabi kapitalske metode (13. točka uvoda v SRS ter MRS 27 in 31). Odslej so z navedbo MRS označeni Mednarodni računovodski standardi (International Accounting Standards Board, 2001).

Naložbe v deleže in delnice podjetij, ki niso namenjene trgovanju, se razvrstijo med finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo. Finančna sredstva v tej skupini se vrednotijo po poštenu (borzni) ceni, če ta ni določena oziroma določljiva, pa po nabavni vrednosti. Spremembe vrednosti finančnih sredstev se v času lastništva naložbe odrazijo neposredno v kapitalu, v postavki presežka iz prevrednotenja. Stroški posla se všttevajo v nabavno vrednost.

Opisana pravila razvrščanja, pripoznave in vrednotenja finančnih naložb omogočajo podjetjem uravnavanje dobička na različne načine. Pogosto se uporabljajo naslednji pristopi:

- Razvrstitev finančnih naložb med za prodajo razpoložljiva sredstva in prodaja, ko je njihova vrednost visoka. Ker se sprememba vrednosti tovrstnih finančnih naložb v času trajanja lastništva odrazi le v spremembi vrednosti kapitala (v spremembi presežka iz prevrednotenja), se bo ob prodaji celotna razlika med nižjo začetno vrednostjo in višjo končno vrednostjo vštela med prihodke obdobja prodaje. Celoten porast vrednosti finančne naložbe zviša dobiček leta, ko je naložba prodana.
- Razvrstitev finančnih naložb med za prodajo razpoložljiva sredstva in prodaja, ko je njihova vrednost nizka. Ker se sprememba vrednosti tovrstnih finančnih naložb v času trajanja lastništva odrazi le v spremembi vrednosti kapitala (v spremembi presežka iz prevrednotenja), se bo ob prodaji celotna razlika med višjo začetno vrednostjo in nižjo končno vrednostjo praviloma¹³ vštela med odhodke obdobja prodaje. Celotni upad vrednosti finančne naložbe zniža dobiček leta, ko je naložba prodana.
- Prerazvrstitev finančne naložbe iz ene skupine v drugo. Podjetje tako izbira med takojšnjim in odloženim vplivom poštene vrednosti na dobiček obračunskega leta.

1.2.3.5 Izločitev nedonosnega dela podjetja

Ko postane del podjetja nedonosen in se pričakuje, da bo tako tudi v prihodnjih obračunskih obdobjih, podjetja dobiček uravnavajo z izločitvijo nedonosnega dela. Običajno se odločajo med (1) prodajo nedonosnih sredstev, (2) prenosom nedonosnih sredstev na novo podjetje s stvarnim vložkom, (3) prenosom nedonosnih sredstev na novo podjetje z izčlenitvijo ali (4) oddelitvijo (Prusnik, 2009, str. 25-65).

¹³ Čeprav ob znižanju vrednosti finančne naložbe pod začetno praviloma pripoznamo negativen presežek iz prevrednotenja, je v nekaterih primerih treba naložbo oslabiti in s tem odpraviti negativen presežek iz prevrednotenja ter izkazati izgubo zaradi oslabitve že pred odsvojitvijo. Tako je zapisano v Pojasnilu 1 k SRS 3 (Ur. l. RS, št. 126/2008).

Nedonosna sredstva je najpreprosteje prodati. Pri prodaji se celotna razlika med knjigovodsko in prodajno vrednostjo sredstev razkrije v obračunskem letu prodaje kot izguba oziroma dobiček pri prodaji. Če razkritje velikih izgub pri prodaji ni zaželeno, se podjetja običajno odločajo za oddelitev nedonosnega dela.

Pri prenosu nedonosnih sredstev na novo podjetje s stvarnim vložkom podjetje nedonosna sredstva prenese na novoustanovljeno podjetje. V zameno za prenesena sredstva pridobi kapitalski delež, ki ga izkazuje kot finančno naložbo. Običajno pri ustanovitvi družbe s stvarnim vložkom ne pride do pripoznave izgube ali dobička. Podjetje se tako izogne enkratnemu vplivu izločitve nedonosnega dela na poslovni izid. A s slabim poslovanjem je še vedno obremenjeno njegovo prihodnje poslovanje. Če mu uspe zaobiti še določbe standardov o uskupinjevanju izkazov, se vplivu negativnega poslovanja izvzetega dela na poslovni izid izogne v celoti.

Preoblikovanje, podobno ustanovitvi podjetja s stvarnim vložkom, je izčlenitev. Pri izčlenitvi podjetje v zameno za udeležbo v kapitalu na novo družbo prenese nedonosna sredstva in del dolgov.

Z oddelitvijo nedonosnega dela podjetja se negativno poslovanje prenese na lastnike oddeljenega dela. Pri takšnem statusnem preoblikovanju preostalemu delu podjetja ne nastane izguba ali dobiček. Pravil uskupinjevanja ni treba upoštevati, saj podjetji nista več kapitalsko povezani. Ker se pri preostalem delu podjetja začetna bilančna stanja preračunajo na primerljivo stanje, ki ne vključuje več oddeljenega dela, oddelitev ugodno vpliva tudi na vrednosti računovodskih kazalnikov, izračunanih iz postavk bilance stanja.

1.2.3.6 Sprememba računovodske usmeritve

Ker računovodski standardi za spremljanje posameznih računovodskih kategorij dopuščajo uporabo različnih računovodskih usmeritev, lahko podjetja uravnavajo dobiček tudi na ta način. Računovodske usmeritve lahko zaradi novih informacij ali dogodkov spremeni podjetje samo, ali pa se spremenijo, če tako zahtevajo računovodski standardi ali stališča oziroma pojasnila k njim. Praviloma¹⁴ se ob spremembi računovodske usmeritve za nazaj preračunajo primerjalni zneski vsake vpletene sestavine kapitala (običajno je to preneseni poslovni izid), kot da bi se nova računovodska usmeritev uporabljala že od začetka. Omenjena pravila so zapisana v 9. točki uvoda v SRS.

Če podjetje pri osnovnih sredstvih, katerih knjigovodska vrednost je nižja od poštene, preide iz vrednotenja osnovnih sredstev z uporabo modela nabavne vrednosti na vrednotenje z uporabo modela prevrednotenja, se stroški amortizacije zvišajo in poslovni

¹⁴ Preračun za nazaj se ne izvede, če to določajo prehodne določbe standarda ali če je uporaba za nazaj neizvedljiva.

izid zniža¹⁵. Ker je razlika izkazana kot presežek iz prevrednotenja, se zviša tudi vrednost kapitala.

Pri naložbenih nepremičninah ima prehod med dopustnima računovodskima usmeritvama drugačen učinek, saj se ob uporabi modela prevrednotenja celotno prevrednotenje všteta med prihodke oziroma odhodke tekočega obračunskega obdobja (ni presežka iz prevrednotenja in amortizacije). Tako je treba ob prehodu z modela nabavne vrednosti na model prevrednotenja uskladitve, ki izvirajo iz preteklih obdobj, preračunati prek kapitala (prenesenega poslovnega izida), sprotna prevrednotenja pa všteti v tekoči poslovni izid prek finančnih prihodkov oziroma odhodkov. V nekaterih primerih lahko podjetja na ta način pomembno znižajo stroške amortizacije.

S spremembo načina vrednotenja zalog lahko podjetje spreminja razmerje med stroški, ki se prenašajo v vrednost zalog, ter stroški, ki prehajajo neposredno v odhodke. Če se delež stroškov, ki se všttevajo v vrednost zalog, poveča, je v obračunskih obdobjih, v katerih se zaloga količinsko poveča (ko nabava presega prodajo), poslovni izid boljši, v obdobjih, v katerih se zaloga količinsko zmanjša, pa slabši, kot bi bil ob nespremenjenem načinu vrednotenja zalog.

Tudi za pripoznavo prihodkov in odhodkov od storitev, ki trajajo več obdobj, se lahko uporabijo različni pristopi. Tako bo podjetje, ki prihodke in odhodka pripozna šele ob dokončanju (ob izpolnjenosti pogodbe), vpliv na poslovni izid preneslo v kasnejše obračunsko obdobje. Podjetje, ki prihodke in odhodke pripozna sproti (glede na stopnjo dokončanosti), pa vpliv na poslovni izid prikaže v tekočih obračunskih obdobjih. S premišljeno spremembo računovodske usmeritve lahko podjetje usmerjeno vpliva na poslovni izid obdobja, v katerem do takšne spremembe pride.

1.2.3.7 Amortizacija in prevrednotenje

Neopredmetena dolgoročna sredstva, opredmetena osnovna sredstva in naložbene nepremičnine se uporabljajo dlje kot eno obračunsko obdobje, zato je treba njihovo nabavno vrednost razporediti med stroške oziroma odhodke v celotni dobi njihove uporabe oziroma koristnosti. To dosežemo z amortiziranjem in prevrednotenjem¹⁶. Ker je vrednost omenjenih dolgoročnih sredstev običajno visoka, njihovo amortiziranje in prevrednotenje pa utemeljeno na številnih predpostavkah in ocenah, podjetja s tovrstnimi prilagoditvami pogosto uravnavajo dobiček.

¹⁵ Zaradi posebne določbe 15. člena ZDDPO-2 tovrstna sprememba ne vpliva na višino davčne osnove.

¹⁶ Prevrednotenje je sprememba knjigovodske vrednosti osnovnih sredstev zaradi uporabe modela prevrednotenja in zmanjšanje njihove vrednosti zaradi oslabitve.

Za razporejanje zneska amortizacije med stroške se lahko uporabijo različne metode: metoda enakomernega časovnega amortiziranja¹⁷, metoda padajočega amortiziranja in metoda proizvedenih enot (funkcionalnega amortiziranja). Izbor metode vpliva na razporeditev učinka amortizacije na dobiček več zaporednih obračunskih obdobj.

Sredstva se amortizirajo v ocenjeni dobi koristnosti. Podaljševanje ocenjene dobe koristnosti viša dobiček začetnih obračunskih obdobj in niža dobiček poznejših obdobj. Izbor krajše dobe koristnosti ima nasproten učinek. Čeprav je treba dobo koristnosti izbrati tako, da odseva ocenjeni vzorec pojavljanja gospodarskih koristi, ki se pojavljajo v povezavi s posameznimi sredstvi, se podjetja pogosto odločijo za amortizacijo sredstev v obdobju, krajšem od njihove dobe koristnosti¹⁸. Morebitno kasnejšo bistveno spremembo dobe koristnosti podjetje šteje za spremembo računovodske ocene, ki vpliva na amortizacijske stopnje. Tako določata SRS 13.10 in 13.11.

Pri opredmetenih sredstvih pomembnih vrednosti lahko podjetja upoštevajo tudi preostalo vrednost. Ker preostala vrednost vpliva na znesek tekoče amortizacije, mora biti ocenjena. Preostalo vrednost je pogosto treba oceniti za več kot deset let vnaprej. Ker je prihodnja vrednost rabljenega sredstva odvisna od številnih dejavnikov, je ni težko prilagoditi.

Podjetje mora sredstva, ki jih ne namerava več uporabljati in so namenjena prodaji, prenehati amortizirati in jih prevrednotiti na knjigovodsko ali pošteno vrednost, zmanjšano za stroške prodaje (na tisto, ki je manjša). S prerazvrstitvijo sredstev v skupino za odtujitev se podjetje izogne strošku amortizacije.

Neopredmeteno sredstvo in opredmeteno osnovno sredstvo, katerega posamična nabavna vrednost je nižja od 500 evrov, se lahko takoj razporedi med stroške materiala, čeprav ima dobo koristnosti daljšo od enega leta. Tako je določeno v šestem odstavku 33. člena ZDDPO-2. Tako njegova celotna vrednost v celoti vpliva na poslovni izid obdobja, v katerem je sredstvo nabavljeno. Ker se podjetje samo odloči za takojšno razporeditev med stroške oziroma amortizacijo v dobi koristnosti, lahko na ta način uravnava dobiček. Ta postopek je primeren za podjetja, ki posedujejo veliko sredstev nizkih vrednosti.

Empirične raziskave, opravljene na vzorcu slovenskih podjetij, so pokazale povezavo med uravnavanjem dobička s pospešenim amortiziranjem in odpisovanjem sredstev ter velikostjo podjetja in njegovo dobičkonosnostjo. Tovrstno vplivanje je bolj verjetno pri

¹⁷ Za določanje davčne osnove se skladno z določbo 33. člena ZDDPO-2 vedno upošteva metoda enakomernega časovnega amortiziranja.

¹⁸ Peti odstavek 33. člena ZDDPO-2 določa tudi najkrajše davčno priznane dobe koristnosti.

velikih podjetjih in pri podjetjih z visoko dobičkonosnostjo (Garrod, Kosi, & Valentincic, 2008; Kosi & Valentincic, 2013).

1.2.3.8 Prodaja sredstev, prodaja s povratnim najemom in najem

Pomembne učinke na tekoči poslovni izid lahko podjetja dosežejo tudi s prodajo ter kombinacijo prodaje in najema¹⁹ sredstev, katerih knjigovodska vrednost je različna od tržne.

Podjetje, ki ima v lasti sredstvo, katerega knjigovodska vrednost je nižja od tržne, bo ob prodaji ustvarilo prihodek (dobiček iz prodaje), ki bo v celoti povečeval poslovni izid tekočega obračunskega obdobja. Če proda sredstvo, katerega knjigovodska vrednost je nižja od tržne, bo izguba iz prodaje zniževala poslovni izid tekočega obdobja. Tako lahko z odprodajo sredstev, ki skrivajo dobičke ali izgube, usmerjeno vpliva na tekoči dobiček.

Prodajo sredstev podjetja pogosto kombinirajo s povratnim najemom (*sale and lease back*), pri katerem podjetje sredstvo najprej proda in ga hkrati vzame v finančni ali poslovni najem²⁰. Pri prodaji in povratnem finančnem najemu mora podjetje celotno transakcijo obravnavati kot način financiranja, saj se pomembna tveganja in koristi v zvezi z lastništvom nad najetim sredstvom ne prenesejo od prodajalca (kasnejšega najemnika) na najemodajalca. Zato se ob prenosu lastništva na najemodajalca pri prodajalcu (najemniku) ne odpravi pripoznanje opredmetenega osnovnega sredstva in ne pripoznajo prihodki (dobiček iz prodaje) ali odhodki (izguba iz prodaje). Izjema so le primeri, ko je knjigovodska vrednost nižja od poštene. V tem primeru se lahko opravi oslabitev na nadomestljivo vrednost.

Prodaja in povratni poslovni najem se obravnavata drugače. Če se prodajna cena in najemnina določita po pošteni vrednosti, gre za običajno prodajno transakcijo, pri kateri se dobiček ali izguba iz prodaje pripozna takoj, znesek najemnine pa se všteva v tekoče odhodke. Če se sredstvo proda po ceni, ki je različna od poštene, se morebitna izguba ob prodaji pripozna takoj le, če se razlika ne poračuna z nižjo vrednostjo prihodnjih najemov. Če se izguba ali dobiček pri prodaji poračuna s prilagojeno vrednostjo najema, je treba odhodek ali prihodek razmejiti na obdobje pričakovane uporabe sredstva in ga v tem obdobju vračunavati v poslovni izid.

¹⁹ Najem je lahko finančni ali poslovni. Finančni najem je najem, pri katerem se pomembna tveganja in pomembne koristi, povezani z lastništvom nad najetim opredmetenim osnovnim sredstvom, prenesejo na najemnika, pri tem pa lastninska pravica lahko preide na najemnika ali pa tudi ne. Takšen najem, ki ga praviloma ni mogoče enostransko razveljaviti, najemodajalcu zagotavlja povrnitev naložbe v najem in še dobiček. Vsi najemi, ki niso finančni, so poslovni (SRS 1.46.).

²⁰ Pravila obravnave prodaje s povratnim najemom so navedena v MRS 17, v točkah od 58 do 63. Nanje se sklicuje tudi SRS 1.60.

Tako lahko podjetje pri povratnem finančnem najemu precenjenih sredstev v poslovni izid prenese skrito izgubo in hkrati pridobi nov finančni vir. Pri povratnem poslovnem najemu pa lahko odhodke generira tudi s sredstvi, ki se ne amortizirajo. Tako podjetje, ki ima v lasti stavbo, amortizira le zgradbo, ne pa tudi zemljišča, na katerem zgradba stoji. Če stavbo odda v povratni poslovni najem, se odhodki povišajo, saj najemodajalec v vrednost najemnine vključi tudi vrednost zemljišča. Takšen pristop je smiseln v primerih, ko na dragem zemljišču stoji zgradba nizke vrednosti.

1.2.3.9 Predčasno odplačilo obveznosti

Čeprav so obveznosti med viri sredstev izkazane po odplačni vrednosti, ki ne vključuje stroškov financiranja (obresti), lahko predčasno poplačilo obveznosti pripelje do razlik med izplačano odplačno vrednostjo in dejanskim plačilom, ki se izkaže kot odhodek oziroma prihodek obdobja, v katerem je obveznost poplačana.

Tudi v slovenski poslovni praksi so pogosti primeri, ko se dolžnik za poplačilo poslovnih obveznosti dogovori za dolge roke plačila, nato pa, v zameno za predčasno plačilo, za odpis dela dolga. Tako celoten vpliv zmanjšanja obveznosti na poslovni izid prestavi v leto predčasnega plačila.

Do znižanja ali zvišanja obveznosti pride tudi pri zamenjavi dolga za kapital. Če dolžnik za poplačilo dolga nameni kapital, katerega knjigovodska vrednost presega vrednost dolga, razliko izkaže kot odhodek; če je menjalno razmerje takšno, da je knjigovodska vrednost kapitala nižja od vrednosti poplačanega dolga, pa prihodek.

1.2.3.10 Lastne delnice in lastni poslovni deleži

Pri nakupu, prodaji, izdaji ali umiku lastnih delnic in lastnih poslovnih deležev se ne pripozna dobiček ali izguba v poslovnem izidu, saj se vse razlike poračunajo s kapitalom. Tako določata MRS 32 v točki 33 in SRS 8.38. Če podjetje proda odkupljene lastne delnice po ceni, nižji od nakupne, mora razliko nadomestiti iz rezerv iz dobička, če jih proda po ceni, ki je višja od nakupne, pa razlika poveča kapitalske rezerve.

Ker prodaja lastnih delnic in lastnih poslovnih deležev po ceni, različni od nakupne, ne vodi v spremembo poslovnega izida, podjetja s tovrstnimi transakcijami dobička ne uravnavajo neposredno. Njihov interes je posreden.

Čeprav so delnice in deleži v lasti podjetja še vedno sestavni del osnovnega kapitala podjetja, lastniku ne prinašajo nobenih pravic, ki iz lastništva izvirajo²¹. Tako se nanje ne razporedi čisti dobiček in nimajo glasovalne pravice. To pomeni, da se z odkupovanjem

²¹ Edina premoženjska pravica, ki je izjemoma določena za lastne delnice in lastne deleže, je udeležba pri povečanju osnovnega kapitala iz sredstev družbe.

lastnih delnic in lastnih poslovnih deležev razmerje med družbeniki spremeni, saj del dobička, ki bi pripadel družbeniku, ki je lastno delnico oziroma lastni delež prodal, zdaj pripade preostalim družbenikom.

Prek odkupa lastnih delnic in lastnih poslovnih deležev torej podjetja dobiček uravnavajo posredno. Čeprav njihov nakup oziroma prodaja ne vpliva na višino razpoložljivega dobička, tovrstne transakcije vplivajo na višino dobička, ki pripada posamezni enoti kapitala.

1.3 Načrtovanje davčne obremenitve

Čeprav do uravnavanja dobička pogosto prihaja prav zaradi načrtovanja davčne obremenitve, teh dveh vsebinskih področij med seboj ne smemo enačiti (Fields, Lys, & Vincent, 2001, str. 260). Ker podjetja pri svojem delovanju sledijo usmeritvam interesnih skupin, ki vplivajo na njihovo poslovno politiko, in ker davčna obremenitev pomembno vpliva na uspešnost delovanja podjetja, je načrtovanje višine in časovne razporeditve te obremenitve pomembno (Shackelford & Shevlin, 2001, str. 322, 323).

V nadaljevanju so predstavljeni opredelitev davčnega načrtovanja in različni načini, s katerimi lahko vplivamo na višino davčnega bremena.

1.3.1 Opredelitev načrtovanja davčne obremenitve

Glavnina empiričnih mikroekonomskih raziskav obdavčitve podjetij se osredotoča na obdavčitev njihovega dobička in pri tem poskuša pojasniti vpliv obdavčitve na način njihovega delovanja. Teoretični raziskave obdavčitve podjetij na mikroravni delijo na tiste, ki obravnavajo pravni vidik obdavčitve, in tiste, ki so posvečene obravnavi njenih ekonomskih posledic. Pri ekonomski obravnavi posledic obdavčitve pa ločimo med raziskavami, ki proučujejo povezavo med davčno obremenitvijo in finančnim poslovanjem podjetij, ter raziskavami, ki obravnavajo povezavo med davčno obremenitvijo in izborom računovodskih rešitev (Shackelford & Shevlin, 2001, str. 322).

Novejše raziskovanje povezav med izborom računovodskih rešitev in davčno obremenitvijo je utemeljeno na Scholes-Wolfsonovi paradigmi (Scholes M. S., 1992, str. 3), da je treba pri obravnavi obdavčitve upoštevati (1) vse davčne zavezanke, (2) vse davke in (3) vse stroške. Skladno s tem pristopom velja:

1. Učinkovito načrtovanje davčnih obremenitev (*tax planning*) mora upoštevati učinek izbranega načina obravnave na vse davčne zavezanke, ki so s posamezno transakcijo povezani.
2. Prav tako je treba pri načrtovanju davkov hkrati presoјati vpliv izbrane obravnave na vse davščine. Proučevanje mora zajeti tako zakonsko določene kot prikrita davčna obremenitve ter posredne in neposredne davke.

3. Načrtovanje davčnih obremenitev mora upoštevati, da je davčno breme le eden izmed izdatkov poslovanja, zato je treba pri izboru poslovnih rešitev, ki vodijo v znižanje davčnega bremena, ovrednotiti tudi stroškovni učinek spremembe poslovanja.

Proučevanja vpliva obdavčitve podjetja oziroma načrtovanja davčne obremenitve na izbor računovodskih metod so se sprva osredotočila na nasprotujoče si interese posloводства, saj pri pripravi poslovnih izkazov skladno s hipotezo stimulativnega nagrajevanja in hipotezo dolžniške zaveze izbirajo tiste računovodske metode, ki povečujejo dobičke bližnjih obdobj. Pri pripravi davčnih napovedi je interes nasproten. Z izborom računovodske metode poskušajo dobičke in s tem davčno obremenitev bližnjih obdobj zmanjšati. Tako mora, upošteva Scholes-Wolfsonovo paradigmo, učinkovito načrtovanje davčne obremenitve slediti osnovnemu cilju poslovanja, ki je običajno maksimizacija koristi podjetja in z njim tesno povezanega okolja. Skladno s tovrstnimi ugotovitvami cilj davčnega načrtovanja ni nujno plačati čim manj davka, temveč optimizirati gospodarske koristi podjetja (Shackelford & Shevlin, 2001, str. 323). Empirične raziskave so potrdile domnevo, da podjetja davke načrtujejo oziroma jih uravnavajo (glej na primer: Gramlich, 1991, str. 36-56; Scholes, Wilson, & Wolfson, 1992, str. 161-185; Cushing & LeClere, 1992, str. 355-366, Kasanen, Kinnunen, & Niskanen, 1996, str. 283-312; Maydew, 1997, str. 83-96; Keating & Zimmerman, 1999, str. 359-389, Kosi & Valentincic, 2013, str. 1-34).

Nekatere raziskave se osredotočajo na moč povezave med davčnimi pravili, s katerimi se določa davčna osnova, in računovodskimi pravili, ki vplivajo na poslovni dobiček. Tako so Lamb, Nobes in Roberts (Lamb, Nobes, & Roberts, 1998, str. 173-188) razvili metodo, s katero obdavčitev dobička podjetja v posamezni državi razvrstijo v eno izmed petih skupin. Ugotovili so, da je v državah, v katerih je uveljavljen tako imenovani anglosaksonski model, povezava med računovodskimi pravili in davčnimi predpisi veliko šibkejša kot v državah, v katerih se je uveljavil kontinentalni model. Drugi raziskovalci so predlagali model nadgradili z empiričnimi ugotovitvami za posamezne države (na primer: Hoogendoorn, 1996, str. 783-794; Klobučar, 2003, str. 1-87).

Del raziskav vpliva davčne obremenitve na izbor računovodskih metod celo ugotavlja, da do konfliktnosti davčnih in poslovnih interesov ne prihaja vedno oziroma da se pri nekaterih skupinah podjetij razlika med davčno osnovo in poslovnim dobičkom povečuje. Na vzorcu ameriških podjetij je to ugotovilo več neodvisnih avtorjev (na primer: Desai M. , 2002, str. 845-848; Manzon & Plesko, 2002, str. 175-214; Mills, 1998, str. 343-356). Avtorji Frank, Lynch in Rego (Frank, Lynch, & Rego, 2009, str. 467-496) večanje razlike med davčno osnovo in poslovnim dobičkom pojasnjujejo z vse bolj agresivnim davčnim načrtovanjem podjetij ob hkratni agresivni finančni politiki.

1.3.2 Načini vplivanja na višino davčne obremenitve v Sloveniji

Višina obremenitve podjetja z davkom od dobička je pogojena z višino davčne osnove in davčno stopnjo. Če se davčna osnova ali davčna stopnja zniža, bo nižja tudi davčna obveznost. Zvišanje davčne osnove ali stopnje davčno obveznost zviša. Ker je davčna stopnja predpisana in vnaprej znana, lahko podjetje s svojim delovanjem na višino davčne obremenitve vpliva le s prilagajanjem davčne osnove.

Čeprav obdavčitev dobička podjetja temelji na poslovnem izidu, pa davčni predpisi običajno opredeljujejo številne izjeme in posebnosti, zaradi katerih se poslovni izid lahko pomembno razlikuje od davčne osnove za obdavčitev z davkom od dobička. Do razhajanja med poslovnim izidom in davčno osnovo lahko prihaja zaradi: (1) začasne razlike med davčno in poslovno obravnavo, (2) trajne razlike med davčno in poslovno obravnavo, (3) izvzema dela poslovanja, (4) pogojnega zniževanja davčne osnove, (5) pogojenih olajšav, (6) nepogojenih olajšav in (7) obravnave davčne izgube (Hieng, Odar, & Prusnik, 2013, str. 27).

V Sloveniji sta poslovni in davčni izid tesno povezana. Davčna osnova je dobiček ali izguba, ki se ugotovi kot razlika med prihodki in odhodki, ugotovljenimi v skladu s predpisom, ki ureja obdavčitev dobička. Za prihodke in odhodke, za katere davčni predpis ne določa posebnih pravil ugotavljanja, se priznajo tisti, ki jih podjetje (pravna oseba)²² ugotovi v izkazu poslovnega izida, sestavljenem v skladu z zakonom, ki za pravno osebo zavezanko določa način sestavljanja izkaza. Podjetja sestavijo izkaze v skladu z zakonom o gospodarskih družbah in na način, kot ga predpisujejo SRS oziroma MSRP. Na davčno osnovo lahko vplivajo tudi spremembe računovodskih usmeritev in odprava napak, ki se ne pokažejo v tekočem poslovnem izidu.

Računovodski predpisi oziroma standardi in davčni predpisi se nenehno dopolnjujejo. Od leta 1992 do leta 2013 so pravila računovodenja zasebnih pravnih oseb urejali: Zakon o računovodstvu (Ur. l. SFRJ, št. 12/1989, ... 61/1990; Ur. l. RS, št. 42/1990 ...66/1993), Slovenski računovodski standardi 1993 (Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1993), Slovenski računovodski standardi 2002 (Slovenski inštitut za revizijo, 2002; odslej SRS 2002) in Slovenski računovodski standardi 2006 (Slovenski inštitut za revizijo, 2006; odslej SRS). Obdavčitev dobička pravnih oseb je bila predpisana z Zakonom o davku od dobička pravnih oseb (Ur. l. RS, št. 72/1993 ... 108/2002; odslej ZDDPO), ki je veljal od leta 1993 do vključno leta 2004, ter dvema verzijama Zakona o davku od dohodka pravnih oseb. Prva je veljala v letih 2005 in 2006 (Ur. l. RS, št. 40/2004, ... 108/2005; odslej ZDDPO-1), druga pa od vključno leta 2007 (Ur. l. RS, št. 117/2006 ... 94/2012; odslej ZDDPO-2).

²² ZDDPO-2 določa pravila obdavčitve za vse vrste pravnih oseb, ne glede na njihovo organizacijsko obliko.

1.3.2.1 Začasne razlike med davčno in poslovno obravnavo

Do začasnih razlik med davčno in poslovno obravnavo pride tedaj, ko se vpliv na davčno osnovo ne pojavi v istem davčnem obdobju kot vpliv na poslovni izid. Če razlika med davčno in poslovno obravnavo prihodkov oziroma odhodkov bistveno vpliva na izkazovanje poslovnega izida obračunskega obdobja, mora podjetje oblikovati terjatve za odložene davke (če se poslovni izid zmanjša pred davčnim ali če se davčni izid poveča pred poslovnim) oziroma obveznosti za odložene davke (če se davčni izid zmanjša pred poslovnim ali če se poslovni izid poveča pred davčnim).

Davčni predpisi predvidevajočasne razlike med poslovnim in davčnim izidom pri obravnavi (1) prevrednotenja, (2) amortizacije, (3) rezervacij in (4) predhodno nepriznanih odhodkov.

Prevrednotenje

Davčna obravnava odhodkov zaradi prevrednotenja poskuša slediti računovodskim rešitvam. Tako v ZDDPO, ki je začel veljati v času uporabe SRS 1993, za prevrednotovalne odhodke ni predvidena posebna davčna obravnava. Ob začetku uporabe SRS 2002, ki so vpeljali prevrednotovalne odhodke, so bili ti odhodki v celoti davčno priznani. ZDDPO-1, ki je veljal v letih 2005 in 2006, je z izrečno določbo, zapisano v 17. členu, onemogočil davčno priznavanje prevrednotovalnih odhodkov v trenutku njihove poslovne obravnave. Davčno osnovo so zniževali šele ob odtujitvi sredstev, v povezavi s katerimi so nastali. Izjema so bile le tečajne razlike. Te so bile priznane takoj.

ZDDPO-2, ki velja od leta 2007, v 21. in 22. členu še vedno omejuje davčno priznavanje prevrednotovalnih odhodkov, a z nekaterimi izjemami. Tako se odhodki zaradi prevrednotenja kratkoročnih in dolgoročnih poslovnih terjatev zaradi oslabitve priznajo v obračunanih zneskih, vendar največ do (1) zneska, ki je enak aritmetični sredini v preteklih treh davčnih obdobjih dejansko odpisanih terjatev, ali (2) zneska, ki znaša 1% obdavčljivih prihodkov davčnega obdobja. Odpis terjatev se prizna kot odhodek šele na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča o zaključenem stečajnem postopku ali na podlagi pravnomočnega sklepa o potrditvi prisilne poravnave, če terjatve niso bile poplačane oziroma če niso bile poplačane v celoti. Odpis terjatev se prizna kot odhodek tudi na podlagi neuspešno zaključenega izvršilnega postopka sodišča ali brez sodnega postopka za poplačilo terjatev, če zavezanec dokaže, (1) da bi stroški sodnega postopka presegli znesek poplačila terjatev, (2) da so bila za doseg poplačila terjatev opravljena vsa dejanja, ki bi jih skrbno opravil dober gospodarstvenik, ali (3) da so nadaljnji pravni postopki ekonomsko neupravičeni. Odhodki zaradi prevrednotenja, ki se izvzamejo iz davčnega izida obračunskega obdobja, se v času odprave oslabitve ali odprave terjatev zaradi poplačila oziroma odpisa obravnavajo tako, da davčnega izida ne zvišujejo.

V primeru oslabitve finančnih naložb, katerih vrednost se spremlja prek kapitala, se prevrednotenje ne prizna v času oslabitve, ampak vpliva na davčno osnovo šele, ko se takšna finančna naložba dokončno odpravi²³. Ker oslabitev ni davčno priznana, tudi njena odprava ne povečuje davčne osnove.

Odhodki iz prevrednotenja zaradi oslabitve dobrega imena se priznajo v obračunanem znesku, vendar največ do zneska, ki ustreza 20% na začetku izkazane vrednosti dobrega imena. Morebitni presežek oslabitve, ki ni bil davčno priznan v izhodiščnem letu, se prizna v kasnejših obdobjih ob upoštevanju največ 20% letne oslabitve.

Prevrednotovalni odhodki, za katere ZDDPO-2 ne predpisuje posebnih pravil, so v celoti davčno priznani. To velja tudi za odhodke prevrednotenja neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev ter odhodke, povezane z uskladitvijo vrednosti zalog.

Amortizacija

Davčni predpisi vseskozi omejujejo davčno priznavanje stroškov oziroma odhodkov, povezanih z amortizacijo. Odhodki se priznajo največ do zneskov, izračunanih ob upoštevanju enakomernega časovnega amortiziranja in predpisanih amortizacijskih stopenj. Skladno z določbo 15. člena ZDDPO so bili odhodki presežne amortizacije (amortizacije, ki presega najvišjo davčno dopustno) dokončno davčno nepriznani, saj jih ni bilo možno uporabiti za zmanjševanje davčnega izida v naslednjih obračunskih obdobjih (v obdobjih po izteku poslovnega amortiziranja). ZDDPO-1 je v 26. členu še vedno določal najvišjo davčno priznano amortizacijsko stopnjo, a v primeru hitrejšega poslovnega amortiziranja dopusti zmanjševanje davčnega izida v naslednjih obračunskih obdobjih, skladno z amortizacijsko stopnjo, ki se uporablja za davčne namene.

ZDDPO-2 v 33. členu predpiše, da se amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev za potrebe ugotavljanja davčnega izida prizna največ do zneska, obračunanega z uporabo metode enakomernega časovnega amortiziranja in najvišje letne amortizacijske stopnje, določene z ZDDPO-2²⁴. Če je znesek amortizacije večji od zneska, izračunanega po opisanem postopku, ta presežek ne zmanjša davčnega izida tekočega obdobja, lahko pa se uporabi za zmanjševanje davčnega izida v naslednjih obračunskih obdobjih, skladno z amortizacijsko stopnjo, ki se uporablja za davčne namene.

²³ Odhodki zaradi prevrednotenja finančnih naložb oziroma finančnih instrumentov, izmerjenih po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, se davčno priznajo že v času nastanka. Prav tako se v celoti priznajo prevrednotovalni odhodki zaradi spremembe valutnega tečaja (negativne tečajne razlike).

²⁴ Stopnje so zapisane v petem odstavku 33. člena ZDDPO-2. Trenutno veljavne so: (1) za gradbene objekte in naložbene nepremičnine 3%, (2) dele gradbenih objektov, tudi dele naložbenih nepremičnin 6%, (3) opremo, vozila in mehanizacijo 20%, (4) dele opreme in opremo za raziskovalne dejavnosti 33,3%, (5) računalniško, strojno in programsko opremo 50%, (6) večletne nasade 10%, (7) osnovno čredo 20% in (8) druga vlaganja 10%.

Posebno pravilo velja tudi za opredmetena osnovna sredstva z vrednostjo do 500 evrov, ki lahko davčni izid v celoti zmanjšujejo že v letu nabave, čeprav njihova amortizacija na poslovni izid vpliva v celotni dobi koristnosti. V tem primeru je treba v letih, ki sledijo letu nabave, iz davčnega izida izvzemati amortizacijo teh sredstev. To pravilo, ki je bilo prvič zapisano v petem odstavku 26. člena ZDDPO-1, je zapisano v šestem odstavku 33. člena ZDDPO-2.

Rezervacije

Dolgoročne rezervacije na račun dolgoročno odloženih prihodkov ali dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov oziroma odhodkov se za davčne namene praviloma ne priznajo v celoti. ZDDPO je to posebno pravilo predpisoval v 23. členu, ki ni omogočal poznejše nevtralizacije predhodno nepriznanih rezervacij. Nepriznane so bile dokončno. ZDDPO-1 rezervacije obravnava v 16. členu, ki že omogoča vštevanje predhodno davčno nepriznanih rezervacij v odhodke obdobja, v katerem so uporabljene, oziroma zmanjševanje prihodkov davčnega obdobja, v katerem so odpravljene.

V skladu z 20. členom veljavnega ZDDPO-2 se rezervacije priznajo kot odhodek v znesku, ki ustreza 50% oblikovanih rezervacij. Kot davčno priznane se v celoti upoštevajo le (1) posebne rezervacije, ki jih mora oblikovati banka zaradi posebnih tveganj v skladu z zakonom, ki ureja bančništvo, in (2) zavarovalno-tehnične rezervacije, ki jih mora obvezno oblikovati zavarovalnica v skladu z zakonom o zavarovalništvu. Če oblikovanje rezervacij ne zmanjšuje davčne osnove, se ob njihovem odpravljanju prihodki izvzemajo in odhodki priznavajo tako, da v davčni izid niso ponovno všteti prihodki in odhodki, ki so osnovo prej povečevali.

1.3.2.2 Trajne razlike med davčno in poslovno obravnavo

O trajnih razlikah med poslovno in davčno obravnavo poslovanja govorimo v primerih, ko se posamezna vrsta odhodkov oziroma prihodkov všteva v poslovni izid, na davčnega pa ne vpliva oziroma vpliva v prilagojenem znesku. Razlika, do katere pride zaradi spremenjene davčne obravnave, se v poznejših obdobjih ne odpravi.

V davčnih predpisih so običajno postavljeni dodatni pogoji za obravnavo nekaterih odhodkov, v primeru poslovanja med povezanimi osebami pa tudi za obravnavo prihodkov. Trajne razlike med davčno in poslovno obravnavo lahko nastanejo v primeru (1) potrebnih in nepotrebnih odhodkov, (2) nepriznanih in delno priznanih odhodkov ter (3) poslovanja med povezanimi osebami.

Potrebni in nepotrebni odhodki

Pri ugotavljanju davčnega izida se priznajo le tisti odhodki, ki so potrebni za pridobitev z davkom od dobička obdavčljivih prihodkov. ZDDPO-2 v 29. členu navaja, da je za tovrstne odhodke značilno, da

- so neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti ali so posledica opravljanja dejavnosti,
- so skladni z običajno poslovno prakso in
- nimajo narave privatnosti.

Odhodki so skladni z običajno poslovno prakso, če so običajni pri poslovanju v posamezni dejavnosti glede na pretekle in druge izkušnje ter glede na primerjavo z drugimi dejavnostmi, dejstvi in okoliščinami. Izjema glede opisanih pravil so le odhodki, nastali zaradi izrednih in nepogostih dogodkov.

Omenjeno pravilo je bilo zapisano tudi v 12. členu ZDDPO in 20. členu ZDDPO-1.

Nepriznani in delno priznani odhodki

Čeprav nekateri odhodki morda sodijo med potrebne, jih ZDDPO-2 v 30. členu izrecno našteva kot nepriznane. To so (1) dohodki, podobni dividendam, tudi prikrita izplačila dobička, (2) odhodki za pokrivanje izgub iz preteklih let, (3) stroški, ki se nanašajo na zasebno življenje, (4) stroški prisilne izterjave davkov ali drugih dajatev, (5) kazni, ki jih izreče pristojni organ, (6) davki, ki jih je plačal družbenik kot fizična oseba, (7) davek na dodano vrednost, ki ga zavezanec ni uveljavil kot odbitek vstopnega davka, čeprav je imel to pravico, (8a) obresti od nepravočasno plačanih davkov ali drugih dajatev in (8b) obresti od posojil, prejetih od oseb, ki imajo sedeže, kraje dejanskega delovanja posloводства ali prebivališča v državah z ugodnejšo davčno obravnavo²⁵ (davčnih oazah), (9) donacije ter (10) podkupnine in druge oblike premoženjskih koristi, dane fizičnim ali pravnim osebam, da nastane dogodek, ki drugače ne bi, oziroma da ne nastane dogodek, ki drugače bi.

Stroški, ki se nanašajo na zasebno življenje, so (1) stroški, ki se nanašajo na zasebno življenje lastnikov in povezanih oseb, tudi stroški sredstev v lasti ali najemu zavezanca, ki se nanašajo na zasebno življenje teh oseb; (2) stroški, ki se nanašajo na zasebno življenje drugih oseb, tudi stroški sredstev v lasti ali najemu zavezanca, ki se nanašajo na zasebno življenje teh oseb, ter (3) stroški ugodnosti, ki jih zaposlencem zagotavlja delodajalec, razen stroškov za zagotavljanje bonitet in drugih izplačil v zvezi z zaposlitvijo, če so obdavčena po ZDoh-2.

Stroški reprezentance davčnega zavezanca in stroški nadzornega sveta se priznajo le delno (50%).

²⁵ Države, ki niso članice Evropske unije in v katerih je splošna oziroma povprečna nominalna stopnja obdavčitve dobička nižja od 12,5%, so objavljene na posebnem seznamu. To so: Bahami, Barbados, Belize, Brunej, Dominikanska republika, Kostarika, Liberija, Liechtenstein, Maldivi, Maršalovi otoki, Mauritius, Oman, Panama, Saint Kitts in Nevis, Saint Vincent in Grenadine, Samoa, Sejšeli, Urugvaj in Vanuatu (Ministrstvo za finance, 2011).

ZDDPO nepriznane odhodke opredeljuje v 13. členu, ZDDPO-1 pa v 21. členu.

Poslovanje med povezanimi osebami²⁶

V razmerjih med povezanimi osebami se v skladu z določbami 16. in 17. člena ZDDPO-2 za davčne namene upoštevajo tržne cene sredstev (opredmetena osnovna in neopredmetena sredstva ter vsakršne zaloge) in storitev, s katerimi povezane osebe poslujejo. Prihodki ne smejo biti manjši od tistih, ki bi se na podlagi primerljivih tržnih cen in v primerljivih okoliščinah lahko dosegli v razmerjih z nepovezanimi osebami, prav tako pa odhodki ne smejo biti večji, kot bi bili ob upoštevanju primerljivih tržnih cen. Kadar primerljivih tržnih cen v primerljivih okoliščinah ni mogoče ugotoviti, ZDDPO-2 predpisuje oziroma dopušča uporabo več metod (ali njihovo kombinacijo) za njihovo ugotavljanje.

Podobno pravilo velja tudi za davčno obravnavo prihodkov in odhodkov od obresti, zaračunanih povezanim osebam, ki jih ureja 19. člen ZDDPO-2. Davčno priznana je obrestna mera, ki temelji na medbančnih obrestnih merah in je povišana za pribitke, ki so odvisni od bonitetne ocene posojilojemalca in ročnosti posojila. Davčno priznana obrestna mera se objavlja mesečno.

Razlik med tržnimi in transfernimi cenami blaga in storitev oziroma med davčno priznano in pogodbeno obrestno mero ni treba vključevati v davčni obračun, kadar sta povezani osebi (1) rezidenta, (2) ki na začetku davčnega obdobja nimata nepokrite davčne izgube oziroma imata oba nepokrito davčno izgubo in (3) oba plačujeta davek po splošni stopnji.

V 32. členu ZDDPO-2 so kot davčno nepriznane opredeljene obresti presežnega dela posojila, ki ga davčnemu zavezancu odobri povezana oseba. Za posojila lastnika se štejejo tudi posojila tretjih oseb, za katera jamči ta delničar oziroma družbenik, in posojila banke, če so dana v zvezi z depozitom tega delničarja oziroma družbenika v tej banki. Kot presežne obresti se štejejo obresti za del posojila, ki presega štirikratnik kapitala. Pravila tanke kapitalizacije ne veljajo za finančne ustanove.

V ZDDPO je bila obravnavo poslovanja med povezanimi osebami manj podrobno opredeljena. Prilagoditve prihodkov je urejal 10. člen, odhodkov 18. člen, obresti pa 19. člen. Tanka kapitalizacija²⁷ ni vplivala na davčno obravnavo.

²⁶ Za povezani osebi se štejeta osebi (pravni ali fizični), kadar je ena v drugi neposredno ali posredno udeležena v kapitalu, nadzoru ali upravljanju najmanj 25-odstotno ali pa se pogoji v transakcijah med njima razlikujejo od pogojev, ki bi se v enakih ali primerljivih okoliščinah dosegli med nepovezanimi osebami.

²⁷ O tanki kapitalizaciji govorimo, ko lastniki oziroma povezane osebe poslovanje podjetja financirajo z dolžniškimi (s posojili) namesto z lastniškimi viri (s kapitalom). Tako poskušajo znižati davčno osnovo, saj se obresti vštevajo med odhodke.

V ZDDPO-1 je bila obravnava povezanih oseb predpisana z 12. in 13. členom. Obresti med povezanimi osebami je urejal 15. člen, obresti od presežka posojil pa 25. člen. Vsebinsko so bile rešitve, zapisane v ZDDPO-1, blizu tistim v ZDDPO-2.

1.3.2.3 Izvzeti deli poslovanja

V nekaterih primerih se iz davčne obravnave izvzame del celotne dejavnosti podjetja. Tako nastane razlika med poslovno in davčno obravnavo na strani prihodkov in odhodkov, ki so povezani z izvzeto dejavnostjo.

Davčni predpisi predvidevajo vzporedni izvzem prihodkov in odhodkov, povezanih z delom dejavnosti davčnega zavezanca, v primeru (1) nepridobitne dejavnosti, (2) udeležbe v dobičku, (3) doseganja kapitalskih dobičkov z odsvojitvijo lastniških deležev in (4) izvzetja dela poslovanja, če je tako določeno v sporazumu o izogibanju dvojnega obdavčevanja.

Nepridobitna dejavnost

Davčni zavezanci, ki so v skladu s posebnimi zakoni ustanovljeni za opravljanje nepridobitne dejavnosti²⁸, v skladu z določbo 9. člena ZDDPO-2 pri določanju davčne osnove ne upoštevajo prihodkov iz nepridobitne dejavnosti in odhodkov, povezanih z doseganjem izvzetih prihodkov. Davek plačujejo le od pridobitne dejavnosti. Podobno pravilo je bilo zapisano v 6. členu ZDDPO in 9. členu ZDDPO-1.

Čeprav tovrstno izvzetje ne velja za podjetja, ustanovljena na osnovi določb Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 42/2006 ... 57/2012), ki so predmet naše obravnave, ga omenjamo zaradi celovitosti obravnave.

Udeležba v dobičku

Pri določanju davčne osnove zavezanca, ki prejme dividende oziroma druge deleže iz dobička, se v skladu z določbo 24. člena ZDDPO-2 tovrstni prihodki praviloma izvzamejo iz davčne osnove. Prejete dividende oziroma deleži v dobičku se lahko izvzamejo, če je izplačevalec (1) zavezanec za slovenski davek od dobička pravnih oseb ali je (2) za davčne namene rezident v državi članici EU, ki izpolnjuje predpisane pogoje, ali je (3) zavezanec za davek od dohodka oziroma dobička, primerljiv z davkom po ZDDPO-2, in ni rezident države, morebitna poslovna enota pa ni v državi z ugodnejšo davčno obravnavo (davčni oazi).

²⁸ To so na primer zavodi, društva, ustanove, verske skupnosti, politične stranke, zbornice, reprezentativni sindikati.

V 26. členu ZDDPO-2 je določeno, da se v primeru, ko ima prejemnik dividende pravico do izvzetja tovrstnih prihodkov, pri določanju davčne osnove ne priznajo odhodki v velikosti 5% izvzetih dividend.

V ZDDPO bilo izvzetje prihodkov od dividend in drugih deležev v dobičku urejeno v 10. členu, v ZDDPO-1 pa v 18. členu. ZDDPO ni predvidel hkratnega izvzemanja pripadajočih odhodkov. Skladno z določbami ZDDPO-1 so se odhodki, ki se nanašajo na udeležbo, izvzemali, a določitev njihove višine je bila prepuščena davčnemu zavezancu.

Doseganje kapitalskih dobičkov z odsvojitvijo lastniških deležev

Iz davčne osnove zavezanca, ki ima dobiček ali izgubo iz odsvojitve lastniških deležev v gospodarskih družbah, zadrugah in drugih oblikah organiziranosti, se 50% tega dobička ali izgube izvzame, če zavezanec hkrati izpolnjuje tele pogoje:

- je imetnik poslovnega deleža, delnic ali glasovalnih pravic v velikosti najmanj 8%,
- traja ta udeležba v kapitalu oziroma upravljanju najmanj 6 mesecev in
- je v tem obdobju nepretrgoma za polni delovni čas zaposloval vsaj eno osebo.

Opisano izvzetje ne velja za naložbe v lastniške pravne osebe, ki imajo sedeže ali kraje dejanskega delovanja posloводства v davčnih oazah.

V primeru izvzetja kapitalskih dobičkov se izvzamejo tudi odhodki, povezani z naložbo, v velikosti 5% izvzetih dobičkov.

ZDDPO in ZDDPO-1 tovrstnega izvzetja nista poznala.

Izvzetje dela poslovanja, če je tako določeno v sporazumu o izogibanju dvojnega obdavčevanja

V sporazumu o izogibanju dvojnega obdavčevanja se lahko državi podpisnici dogovorita za način izogiba ob upoštevanju metode oprostitve oziroma izvzetja ali pa metode davčnega kredita. Če se državi dogovorita o metodi izvzetja, se v sporazumu opredeljeni prihodki, ki jih davčni zavezanec dosega na območju druge države, v državi, katere rezident je davčni zavezanec, izvzamejo iz davčne osnove. Hkrati se iz davčne osnove izvzamejo tudi vsi odhodki oziroma stroški, povezani z doseganjem izvzetih prihodkov.

Metodo izvzetja ima Slovenija z nekaterimi državami dogovorjeno za prihodke od obresti, licenčnine in druge dohodke iz prenosa premoženjskih pravic in najemnine. Nekateri sporazumi predvidevajo metodo izvzetja tudi za prihodke iz poslovanja poslovne enote v tujini in dividende.

1.3.2.4 Pogojno zniževanje davčne osnove

Med pogojna znižanja davčne osnove vštevamo odhodke, ki so davčno priznani le, če ima davčni zavezanec pozitivno davčno osnovo in če odhodek ne preseže predpisane mejne vrednosti. ZDDPO-2 na ta način obravnava (1) odhodke za donacije, (2) odhodke, povezane z izplačili političnim strankam, in (3) stroške prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Donacije

Odhodki, povezani z donacijami, se v celoti izvzemajo iz davčnega izida (povišajo davčno osnovo). Pri davčnih zavezancih, ki imajo pozitiven davčni izid (davčni dobiček), se od davčnega izida ponovno odštejejo in tako nanj vplivajo v enakem znesku kot na poslovni izid.

V skladu z določbami 59. člena ZDDPO-2 odhodki za donacije²⁹ znižujejo davčni izid, če so hkrati izpolnjeni naslednji pogoji:

- izplačani so za humanitarne, dobrodelne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, športne, kulturne, ekološke, religiozne in kulturne namene ali za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- izplačani so pravni osebi, ki je davčni rezident Slovenije ali države članice Evropske unije in je po posebnih predpisih ustanovljena za opravljanje v prejšnji točki naštetih dejavnosti;
- znesek donacij, izplačanih za humanitarne, dobrodelne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, športne, ekološke in religiozne namene, ne presega 0,3% oziroma znesek donacij, izplačanih za kulturne namene, ter izplačil prostovoljnemu društvu, ustanovljenemu za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ne presega 0,2% obdavčenega prihodka v obračunskem obdobju.

Podobna pravila glede obravnave stroškov oziroma stroškov donacij so bila zapisana v 25. členu ZDDPO in 52. členu ZDDPO-1.

Izplačila političnim strankam

Tako kot donacije so v 59. členu ZDDPO-2 obravnavana tudi izplačila političnim strankam. Davčno osnovo znižujejo le pri davčnem zavezancu, ki ima pozitiven davčni izid, in le do zneska, ki je enak trikratni povprečni mesečni plači na zaposlenega pri zavezancu.

Pravila glede obravnave izplačil političnim strankam ostajajo nespremenjena, saj so bila zapisana že v 25. členu ZDDPO in 52. členu ZDDPO-1. ZDDPO-1 je v tem členu dopuščal tudi davčno ugodno izplačilo reprezentativnim sindikatom.

²⁹ V ZDDPO-2 so ti odhodki obravnavani kot *olajšava za donacije*.

1.3.2.4.1 Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje

Podobno kot donacije in izplačila političnim strankam so stroški oziroma odhodki, ki jih ima davčni zavezanec s prostovoljnim dodatnim pokojninskim zavarovanjem, v skladu z določbo 58. člena ZDDPO-2 priznani le pogojno. Pri davčnih zavezancih s pozitivnim davčnim izidom so tovrstni stroški priznani, če so hkrati izpolnjeni naslednji pogoji:

- pravico do vključitve v dodatno pokojninsko zavarovanje morajo pod enakimi pogoji imeti vsi zaposleni pri davčnem zavezancu;
- v obdobju koledarskega leta, za katero se uveljavlja davčna ugodnost, mora biti v dodatno pokojninsko zavarovanje vključenih povprečno najmanj 51% vseh zaposlenih pri davčnem zavezancu;
- izvajalec pokojninskega načrta ima sedež v Sloveniji ali državi članici Evropske unije in pokojninski načrt je odobren in vpisan v poseben register v skladu s predpisi, ki urejajo prostovoljno dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
- znesek plačil v davčnem letu ne presega 24% obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za delojemalca in ne znaša več kot 2.755³⁰ evrov letno za posameznega zaposlenega.

Takšno pravilo je bilo zapisano tudi v 51. členu ZDDPO-1. ZDDPO tovrstnih odhodkov ni podrobneje urejal.

1.3.2.5 Pogojene olajšave

Za pogojene davčne olajšave je značilno, da znižujejo davčni izid leta, v katerem so izpolnjeni začetni pogoji za njihovo priznavanje. Ker pa je priznavanje olajšave pogojeno tudi z izpolnjevanjem postavljenih zahtev v naslednjih obračunskih obdobjih, mora davčni zavezanec, ki postavljenih pogojev ne izpolnjuje več, olajšavo vrniti oziroma za ustrezen znesek zvišati davčno osnovo.

ZDDPO-2 v členu 55a dopušča uveljavljanje davčne olajšave v primeru investicijske olajšave, ki jo lahko davčni zavezanec uveljavlja v velikosti 40% zneska, investiranega v opremo in v neopredmetena dolgoročna sredstva, vendar največ v velikosti davčne osnove³¹. Olajšave ne more uveljaviti od investicije v (1) pohištvo in pisarniško opremo, razen računalniške, in (2) motorna vozila, razen osebnih avtomobilov na hibridni ali električni pogon, avtobusov na hibridni ali električni pogon in tovornih motornih vozil z motorjem, ki ustreza najmanj emisijskim zahtevam EURO VI. Za neopredmetena dolgoročna sredstva se ne štejejo dobro ime in usredstveni stroški naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva.

³⁰ Revaloriziran znesek, veljaven v letu 2012.

³¹ Do konca leta 2011 je bila predpisana olajšava v velikosti 30% zneska, investiranega v opremo in v neopredmetena dolgoročna sredstva, vendar ne več kot 30.000 evrov.

Zavezanec, ki proda oziroma odtuji opremo ali neopredmeteno sredstvo, za katero je izkoristil davčno olajšavo, prej kot v 3 letih po letu vlaganja³², mora za znesek izkoriščene davčne olajšave zvišati davčno osnovo v letu prodaje oziroma odtujitve.

Podobne olajšave so bile predpisane tudi v prejšnjih različicah davčnega zakona. Tako je ZDDPO v 39. členu najprej predpisoval olajšavo v višini 20% in nato v višini 40% zneska, investiranega v vsa opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila) in neopredmetena sredstva. ZDDPO-2 je v 49. členu predpisal olajšavo v višini 10% zneska, investiranega v opremo (razen v pohištvo, pisarniško opremo in osebna motorna vozila).

1.3.2.6 Nepogojene olajšave

V drugo skupino lahko uvrstimo olajšave, pri katerih je, ob izpolnjevanju pogojev za uveljavitev olajšave, znižanje davčne osnove dokončno in ni dodatno pogojeno. Takšne so (1) olajšava za vlaganje v raziskave in razvoj, (2) olajšava za zaposlovanje, (3) olajšava za zaposlovanje invalidov in (4) olajšava za izvajanje praktičnega dela.

Olajšava za vlaganje v raziskave in razvoj

Zavezanec lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v velikosti celotnega zneska vlaganja v raziskave in razvoj v davčnem obdobju. ZDDPO-2 v 55. členu opredeljuje tovrstna vlaganja kot vlaganja v (1) notranje raziskovalno-razvojne dejavnosti zavezanca in (2) nakup raziskovalno-razvojnih storitev, ki jih izvajajo druge osebe, tudi povezane osebe, oziroma druge javne ali zasebne raziskovalne organizacije³³.

Za neizkoriščeni del olajšave za vlaganje v raziskave in razvoj v davčnem obdobju lahko zavezanec zmanjšuje davčno osnovo v naslednjih 5 davčnih obdobjih. Pri zmanjšanju davčne osnove na račun neizkoriščenega dela davčne olajšave iz preteklih davčnih obdobj se davčna osnova najprej zmanjša za neizkoriščeni del davčne olajšave starejšega datuma.

Podobna določba je bila zapisana v 49. členu ZDDPO-1, ki je dopuščal raziskovalno-razvojno olajšavo v višini od 20% do 40% investiranega zneska. ZDDPO tovrstne olajšave ni poznal.

Olajšava za zaposlovanje

Zmanjšanje davčne osnove v višini 45% plače lahko za obdobje 2 let uveljavlja zavezanec, ki na novo zaposli osebo, mlajšo od 26 let, ali osebo, starejšo od 55 let, ki je bila pred

³² Če je najkrajša dopustna doba amortiziranja po ZDDPO-2 krajša od 3 let, je časovna omejitev vezana na to dobo amortiziranja.

³³ Do konca leta 2011 je davčna olajšava znašala 40% zneska vlaganja v raziskave in razvoj v davčnem obdobju. Zavezancem, ki so opravljali dejavnost na območjih z bruto domačim proizvodom na prebivalca, do 15% manjšim od povprečja države, se je olajšava za vlaganje v raziskave in razvoj povečala na 50%. Če so delovali na območjih, kjer je bil bruto domači proizvod na prebivalca za več kot 15% manjši od povprečja države, se je olajšava povečala na 60%.

zaposlitvijo vsaj 6 mesecev prijavljena v evidenci brezposelnih oseb in 2 leti pred uveljavljanjem olajšave ni bila zaposlena pri tem zavezancu ali njegovi povezani osebi. Opisana olajšava je predpisana v členu 55b ZDDPO-2, ki je v uporabi od vključno leta 2010.

Podobna olajšava je bila predpisana tudi v 42. členu ZDDPO in 50. členu ZDDPO-1. Omenjena zakona sta olajšavo pogojevala, saj je moral davčni zavezanec, ki je delovno razmerje prekinil prej kot v dveh letih po sklenitvi, za celoten znesek izkoriščene olajšave povečati davčno osnovo.

Olajšava za zaposlovanje invalidov

Olajšavo za zaposlovanje invalidov lahko v skladu z določbo 56. člena ZDDPO-2 izkoristi zavezanec, ki zaposluje invalida, po zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov. Zavezanec lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v velikosti 50% plače te osebe, v primeru zaposlitve invalidne osebe s 100-odstotno telesno okvaro in gluhe osebe pa v velikosti 70% plače te osebe.

Zavezanec, ki zaposluje invalide nad predpisano kvoto, če invalidnost ni posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri istem delodajalcu, po zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v velikosti 70% plač za te osebe, vendar največ v velikosti davčne osnove.

Olajšave za zaposlovanje invalidov sta na podoben način predpisovala tudi 42. člen ZDDPO in 50. člen ZDDPO-1.

Olajšava za izvajanje praktičnega dela

Zavezanec, ki sprejme vajenca, dijaka ali študenta po učni pogodbi za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju, lahko v skladu s 57. členom ZDDPO-2 uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v velikosti plačila tej osebi. Olajšava lahko znaša največ 20% povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji za vsak mesec praktičnega dela.

ZDDPO in ZDDPO-1 tovrstne olajšave nista poznala.

1.3.2.7 Davčna izguba

Do razkoraka med poslovnim in davčnim izidom prihaja tudi zaradi posebnosti pri obravnavi davčne izgube (negativnega davčnega izida). Davčno izgubo, ki se zaradi vseh že obravnavanih razhajanj med poslovnim in davčnim izidom običajno razlikuje od poslovne, odštevamo od pozitivnega davčnega izida.

Davčno izgubo lahko, v skladu z določbo 36. člena ZDDPO-2, davčni zavezanec uporabi za zmanjšanje davčne osnove brez časovnih omejitev. To velja za davčne izgube od leta

2000. Te možnosti nimajo davčni zavezanci, pri katerih se imetništvo kapitalskih deležev ali glasovalnih pravic v tekočem davčnem letu v primerjavi z njihovo vrednostjo na začetku davčnega obdobja spremeni za več kot 50% in hkrati že 2 leti pred spremembo lastništva niso opravljali dejavnosti ali pa so jo v tem času ali pa 2 leti po spremembi lastništva bistveno spremenili.

Pokrivanje davčne izgube vrednostno in časovno ni povezano s pokrivanjem morebitne poslovne izgube, ki jo pokrivamo iz prenesenega poslovnega izida oziroma iz drugih kapitalskih kategorij. Če ne razpolagamo z viri za pokrivanje poslovne izgube, pa jo prenesemo v naslednje poslovno obdobje. Pokrivanja poslovne izgube nikoli ne izkazujemo v izkazu poslovnega izida.

Podobno je pokrivanje davčne izgube urejal ZDDPO-1 v 29. členu. ZDDPO je v 34. členu pokrivanje izgube omejil na petletno obdobje.

1.4 Metodika zaznavanja učinka obdavčitve na izbor računovodske metode

Ker so zunanjemu opazovalcu podjetja postopki uravnavanja dobička prikriti, mora morebitno vplivanje na rezultat razbrati iz posebnosti, ki kažejo na tovrstno delovanje. Raziskave, s katerimi se poskuša zaznati uravnavanje dobička, lahko razdelimo v dve skupini. V prvo sodijo tiste, pri katerih poskušajo avtorji iz bilančnih podatkov in razmerja med njimi določiti verjetnost, da je podjetje vplivalo na dobiček. Pri raziskavah, ki jih uvrščamo v drugo skupino, se vrednosti posameznih bilančnih postavk zanemarijo, verjetnost uravnavanja dobička pa se določi na osnovi višine dobička.

Ko uravnavanje dobička zaznavamo na osnovi bilančnih podatkov, poskušamo predvideti, na katere bilančne kategorije takšno delovanje najbolj vpliva. Ker je povezava med dobičkom pred obdavčitvijo in vrednostjo davka iz dobička jasna, nekatere raziskave poskušajo uravnavanje dobička zaznati na osnovi razmerja med poslovnim izidom oziroma dobičkom pred obdavčitvijo in davčno osnovo (na primer: Scholes, Wilson, & Wolfson, 1990, str. 625-650; Phillips J. D., Pincus, Rego, & Wan, 2004, str. 43-66; Erickson, Hanlon, & Maydew, 2004, str. 387-408; Badertscher, Phillips, Pincus, & Rego, 2009, str. 63-97). Pri tem lahko razlikujemo med skladnim (*conforming*) in neskladnim (*nonconforming*) vplivanjem na poslovni in davčni izid. Pri skladnem vplivanju z usmerjenim uravnavanjem dobička uravnavamo tudi davčno osnovo. Neskladno vplivanje davčne osnove in poslovnega izida ne spreminja usklajeno. Primer takšnega neskladnega vplivanja je davčna olajšava ob nakupu opreme. Olajšava bo znižala davčno osnovo pri nespremenjenem poslovnem izidu. Podoben učinek imajo davčno nepriznani odhodki. Ti sicer znižujejo poslovni izid, a na davčno osnovo ne vplivajo.

Raziskave so potrdile (Scholes, Wilson, & Wolfson, 1990, str. 625-650; Matsunaga, T., & Shores, 1992, str. 37-68; Erickson, Hanlon, & Maydew, 2004, str. 387-408), da se podjetja, predvsem zaradi davčnih posledic, običajno odločajo za skladno vplivanje na poslovni in davčni izid. Ker pri tovrstnem uravnavanju dobička ne prihaja do različnih vplivov na poslovni izid in davčno osnovo, ga pri presoji bilančnih kategorij težje zaznamo³⁴.

Pri neskladnem vplivanju na poslovni in davčni izid se, ob spremembi davčne osnove, če vse ostalo ostane nespremenjeno, poslovni izid ne spremeni (na primer pri davčnih olajšavah), ali pa se spremeni poslovni izid ob nespremenjeni davčni osnovi (na primer davčno nepriznanih stroških). Ker se pri neskladnem vplivanju spremeni razmerje med poslovnim in davčnim izidom, se bo spremenila efektivna davčna stopnja. Če je neskladje le začasno in so zneski bistveni, mora podjetje vplive spremljati prek mehanizma odloženih davkov³⁵. Tako bo, ob znižanem dobičku in nespremenjeni davčni osnovi, zaradi enakomerne obremenitve poslovnega izida z davčno obveznostjo oblikovalo terjatve za odložene davke. Ko bo neskladje odpravljeno, se ob nespremenjenem dobičku davčna osnova zniža. Zaradi enakomerne obremenitve poslovnega izida z davčno obveznostjo se tedaj terjatve za odložene davke odpravijo. Začasna neskladja med poslovnim izidom in davčno stopnjo so pogosta tudi v Sloveniji, saj ZDDPO-2 v številnih primerih za vštevanje odhodkov v davčno osnovo postavlja dodatne pogoje. Najpogosteje do začasnih razlik prihaja pri obravnavi rezervacij, prevrednotenja in amortizacije.

Raziskave neskladnega vplivanja na poslovni in davčni izid so pokazale, da tovrstno ravnanje podjetij težko ostane prikrito (Mills, 1998, str. 343-356; Van Tendeloo & Vanstraelen, 2008, str. 447-469; Badertscher, Phillips, Pincus, & Rego, 2009, str. 63-97). Ker so podjetja, ki uporabljajo takšno uravnavanje dobička, deležna poostrenega nadzora davčnih organov, revizorjev in dolžnikov, se ga običajno izogibajo.

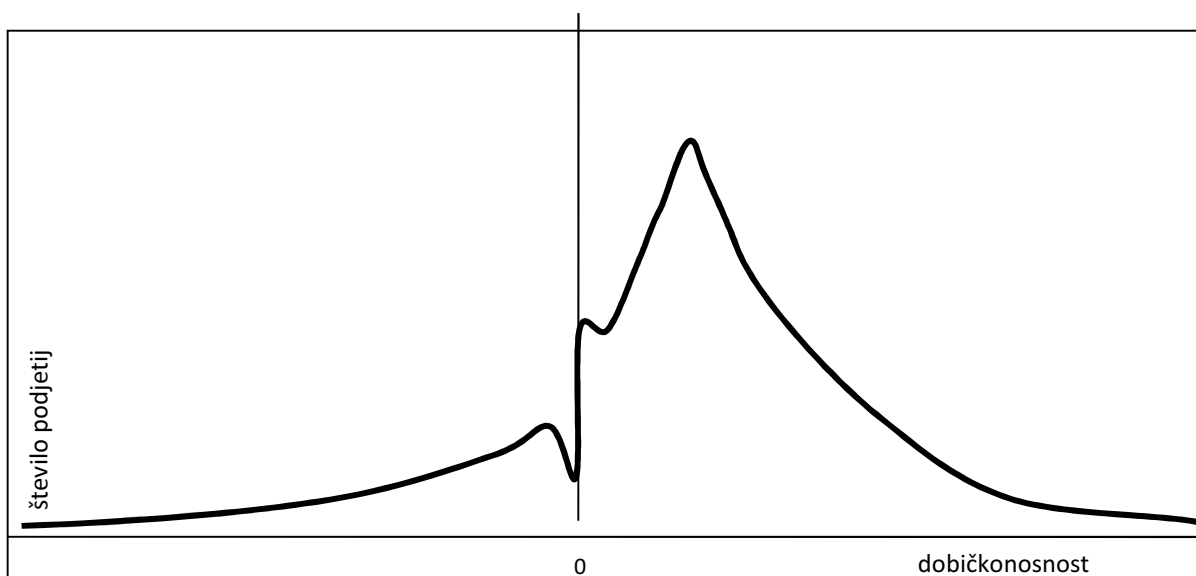
Uravnavanje dobička lahko zaznamo tudi ob proučevanju drugih bilančnih postavk. Pogosta so proučevanja, pri katerih skušajo akademski raziskovalci najti skupne predstavnike (*proxyje*), na katere ima uravnavanje dobička pomemben vpliv (na primer: Zimmerman, 1983, str. 119-149; Bowen, DuCharme, & Shores, 1995, str. 255-295; Graham, 1996, str. 187-221; Klassen, 1997, str. 455-474; Plesko, 2003, str. 201-226). Alternativni pristop, ki ga proučujejo nekateri avtorji (na primer: Healy P. M., 1985, str. 85-107; DeAngelo L. E., 1986, str. 400-420; Jones, 1991, str. 193-228; Dechow & Sloan, 1995, str. 193-225; Francis, LaFond, Olsson, & Schipper, 2005, str. 295-327), poskuša uravnavanje dobička zaznati s proučevanjem gibanja razmejitev (*accruals*).

³⁴ Pri skladnem vplivanju na poslovni izid in davčno osnovo ne pride do začasnih poslovnih – davčnih razlik, zato tovrstnega uravnavanja dobička ne moremo zaznati prek vplivov na odložene davke. Nespremenjena ostane tudi efektivna davčna stopnja.

³⁵ Če razlike spremljamo z odloženimi davki, bo efektivna davčna stopnja ostala nespremenjena.

Povsem drugačen pristop k zaznavanju uravnavanja dobička sta izbrala Burgstahler in Dichev (Burgstahler & Dichev, 1997, str. 99-126), ki sta pri raziskovanju gibanja poslovnega rezultata podjetij odkrila pomembno anomalijo. Pri primerjavi ponderiranih rezultatov vzorčnih podjetij se je izkazalo, da neobičajno veliko podjetij izkazuje minimalni dobiček in prav tako neobičajno malo podjetij minimalno izgubo. Predpostavila sta, da je pri podjetjih, ki izkazujejo minimalni dobiček, bolj verjetno prišlo do uravnavanja dobička kot pri ostalih podjetjih (Slika 1).

Slika 1: Število vzorčnih podjetij glede na čisti dobiček, relativiziran s tržno vrednostjo (Vir: Burgstahler & Dichev, 1997, str. 109)

Njuno odmevno ugotovitev so potrdili in nadgradili drugi avtorji, ki so proučevali uravnavanje dobička (na primer: Beatty, Ramesh, & Weber, 2002, str. 205-227; Dichev & Skinner, 2002, str. 1091-1123; Beaver, McNichols, & Nelson, 2003, str. 347-376; Phillips, Pincus, & Rego, 2003, str. 491-521; Phillips J. D., Pincus, Rego, & Wan, 2004, str. 43-66; Leone & Van, 2005, str. 815-837; Frank & Rego, 2006, str. 43-66; Roychowdhury, 2006, str. 335-370; Goncharov & Zimmermann, 2006, str. 41-65; Jacob & Jorgensen, 2007, str. 369-390; Garrod, Ratej Pirkovič, & Valentinčič, 2006, str. 9-15; Kosi & Valentincic, 2013, str. 1-34; Szczesny & Valentinčič, 2013, str. 1-37). Nekateri avtorji (na primer: Palmrose, Richardson, & Scholz, 2004, str. 59-89; Badertscher, Phillips, Pincus, & Rego, 2009, str. 63-97) pa poskušajo pravila uravnavanja dobička razbrati iz poslovnih izkazov podjetij, ki naknadno spreminjajo računovodske izkaze. Izhajajo iz predpostavke, da je pri teh podjetjih uravnavanje dobička bolj verjetno.

1.4.1 Zaznavanje uravnavanja dobička z eno metodo (način predstavnika)

Zaradi omejitev pri proučevanju izbora metod v računovodstvu in davčnega načrtovanja skušajo akademski raziskovalci najti skupne predstavnike (*proxyje*), na katere izbor

računovodske metode in njegovo spreminjanje vplivata. Raziskav, ki izbor metod v računovodstvu zaznavajo ob pomoči predstavnika, je veliko, zato v nadaljevanju predstavljamo le nekatere najodmevnejše.

Zimmerman je vplivanje podjetij na davčno obremenitev povezoval z velikostjo podjetja. Predpostavil je (Zimmerman, 1983, str. 119-149 in Watts & Zimmerman, 1986, str. 222-244), da so zaradi koristi, ki jih imajo od okolja, v katerem delujejo, večja podjetja bolj dovzetna za odstop dela svojega premoženja družbi. Najbolj neposredno se prenos premoženja opravi prek davčnega sistema. Ker so z vidika podjetja davki dodatno breme poslovanja, jih je uvrstil med tako imenovane politične stroške (*political costs*). Hipotezo, da so večja podjetja pripravljena nositi višje politične stroške, ker imajo od okolja, v katerem delujejo, več koristi, je dokazal z raziskavo vzorca ameriških podjetij v obdobju od leta 1947 do 1981. Efektivna davčna stopnja, po kateri so bila povprečno obdavčena podjetja, ki jih je razvrstil med velika, je bila višja od efektivne davčne stopnje malih podjetij.

Z načinom predstavnika so usmerjeno računovodsko delovanje dokazovali tudi avtorji Bowen, DuCharme in Shores (Bowen, DuCharme, & Shores, 1995, str. 255-295). Predpostavili so, da podjetja, ki so bolj izpostavljena vplivu kupcev, dobaviteljev, zaposlenih in financerjev, pogosteje izbirajo računovodske metode, ki povečujejo izkazane dobičke. Izbrali so različne predstavnike in raziskovali, v kakšni korelaciji so z delovanjem proučevanih interesnih skupin. Za proučevana podjetja so ugotovili:

- Izbor metode vrednotenja zalog kaže na usmerjeno vplivanje na dobiček. Če cena enote zaloge v času narašča, se podjetja, ki povečujejo izkazane dobičke in prenašajo odhodke v poznejša obdobja, pogosteje odločajo za metodo FIFO. Podjetja, ki v takšnih razmerah izberejo metodo LIFO, to počnejo zaradi davčnih prihrankov.
- Način amortiziranja prav tako kaže na usmerjeno vplivanje na dobiček. Podjetja, ki povečujejo dobičke, se redkeje odločajo za pospešeno amortiziranje.
- Podjetja, ki proizvajajo trajne dobrine, so bolj izpostavljena vplivu kupcev.
- Vlaganja v raziskave in razvoj kažejo izpostavljenost vplivu kupcev in zaposlenih.
- Delovna intenzivnost podjetja kaže na izpostavljenost vplivu zaposlenih.
- Ugodnosti zaposlenih kažejo na izpostavljenost vplivu zaposlenih.
- Delež nabavne vrednosti v prodanem blagu je kazalec vpliva dobaviteljev.
- Višina obveznosti do dobaviteljev kaže na izpostavljenost vplivu financerjev.
- Stroški reklamiranja kažejo na izpostavljenost vplivom vseh štirih interesnih skupin.

Z metodo predstavnika je povezavo med notranjim lastništvom podjetja in usmerjenim uravnavanjem dobička oziroma višino davčne obremenitve v svoji raziskavi proučeval Klassen (Klassen, 1997, str. 455-474). Predpostavil je, da notranje lastništvo podjetja kaže na manjši pritisk kapitalskega trga na delovanje podjetja. Podjetja, ki jim ni treba ohranjati visokih dobičkov zaradi zahtev kapitalskih trgov, se usmerijo v prilagoditve, ki koristijo lastnikom. Ker ohranjanje visokih dobičkov zaradi ugodnejše obravnave kapitalskih trgov ni več potrebno in ker notranji lastniki obdavčitev dobička zaznavajo kot dodaten strošek, poskušajo z usmerjenim delovanjem dobičke bližnjih obdobj zniževati. Klassen je prišel do zanimive ugotovitve, da podjetja z malo lastniki ob povišanju davčne obremenitve bolj znižajo dobičke kot podjetja z raznolikim lastništvom. Sklepal je, da podjetja z raznolikim lastništvom z različnimi interesnimi skupinami komunicirajo predvsem z računovodskimi poročili, podjetja s koncentriranim lastništvom pa tudi na druge načine, zato lahko upad dobička, ki je posledica njihovih prilagoditev računovodskih metod, ustrezno pojasnijo.

Predstavnik za določitev mejne davčne stopnje je proučeval Graham (Graham, 1996, str. 187-221). Mejno davčno stopnjo, ki pove, kolikšna je sprememba davčne obveznosti, če se spremeni davčna osnova³⁶, je zaradi različnih dejavnikov, ki na davčno obveznost vplivajo dolgoročno³⁷, vnaprej težko predvideti. Graham je dejansko mejno davčno stopnjo, ki jo je izračunal šele po tem, ko se je izteklo vplivno obdobje, primerjal z različnimi vnaprej določljivimi približki in ocenil njihovo moč pravilnega napovedovanja.

Tudi Plesko (Plesko, 2003, str. 201-226) je povezavo med poslovnimi izkazi in davčno obremenitvijo proučeval z metodo predstavnika. V raziskavi se je osredotočil na pojasnjevanje ravnanja podjetja, ki je pogojeno z davčno obremenitvijo. Ker se zaradi posebnih davčnih pravil davčna osnova in poslovni dobiček pogosto razlikujeta, povprečna davčna stopnja, izračunana kot razmerje med višino davka in dobička pred obdavčitvijo v obdobju, motivov in ravnanja podjetja ne razkrije v celoti. Plesko je na osnovi poslovnih izkazov pripravil izračune mejne davčne stopnje, ki simulirajo tudi posebna davčna pravila, ter z njimi natančneje pojasnil skupno davčno obremenitev podjetja in s tem tudi motive za njegovo usmerjeno uravnavanje dobička.

1.4.2 Zaznavanje uravnavanja dobička z več metodami (način portfelja)

Slabost zaznavanja vpliva izbora metod v računovodstvu na dobiček s sledenjem posameznim predstavnikom je, da se v primeru vplivanja z metodami, ki jih predstavniki ne zaznajo, vplivanje spregleda. Alternativni pristop poskuša učinke izbora metod v računovodstvu obravnavati združeno. Če predpostavimo, da je denarni tok podjetja

³⁶ Koncept mejne davčne stopnje je podrobno predstavljen v razdelku 1.4.3.

³⁷ Dolgoročne vplive na višino davčne obveznosti imajo začasna razhajanja med poslovno in davčno obravnavo nekaterih prihodkov in odhodkov, pogojene davčne olajšave ter prenos davčne izgube v prihodnja davčna obdobja.

dejanski odraz poslovanja, na katerega izbor računovodskih metod ne učinkuje, in dobiček obračunska kategorija, odvisna od usmerjenega vplivanja različnih interesnih skupin, lahko v razliki med denarnim tokom in dobičkom združeno zaznamo posledice odločitev glede izbora računovodskih metod. Razlika, do katere pride zaradi tako imenovanega računovodskega razmejevanja, je predvsem odraz odločitev glede vrednotenja in odpisovanja sredstev in njihovih virov, amortiziranja, dolgoročnega razmejevanja stroškov ter oblikovanja rezervacij. Ker je del razmejitev povezan z običajnimi računovodskimi postopki, del pa z usmerjenim izborom računovodskih metod, je glavni metodološki problem, na katerega naletimo pri proučevanju razmejitev, kako ločiti med obema vrstama vplivov.

Jonesova (Jones, 1991, str. 193-228) je v svoji raziskavi potrdila hipotezo, da posloводства vplivajo na višino dobička z računovodskimi postopki, ki se odrazijo v zvišanju vrednosti »neobičajnih« razmejitev. Razvila je model, ki loči med »običajnimi« in »neobičajnimi« razmejitvami, ter zaznala, da se v obdobju, v katerem je za podjetje ugodneje imeti visoke dobičke, »neobičajne« razmejitve spremenijo nesorazmerno. Razmejitve v svojem modelu opredeli kot spremenljivko, odvisno od rasti prodaje in vrednosti osnovnih sredstev. Spremembe razmejitev, ki jih ni moč pojasniti z omenjenima parametroma, šteje za »neobičajne« razmejitve. Model Jonesove je bil deležen številnih preverjanj in prilagoditev. Tako sta Dechow in Sloan (Dechow & Sloan, 1995, str. 93-225) pripravila prilagojen model, ki pri izračunu vrednosti razmejitev rasti prodaje ne upošteva v letih, ki so zaznana kot leta, v katerih je prišlo do usmerjenega vplivanja. Takšna prilagoditev je napovedno moč modela nekoliko izboljšala.

Nekateri avtorji (Holthausen, Larcker, & Sloan, 1995, str. 29-74; Kothari, Leone, & Wasley, 2005, str. 163-197) poskušajo razmejitve, ki jih opredelijo na osnovi pristopa Jonesove, razdeliti na »običajne« in »neobičajne« ob pomoči primerjalnega podjetja s podobno dobičkonosnostjo sredstev (ROA). Z navzkrižno primerjavo parametrov proučevanega in primerjalnega podjetja poskušajo »neobičajne« razmejitve zaznati in izločiti.

Razmejitve lahko proučujemo tudi drugače. Dechow in Dichev (Dechow & Dichev, 2002, str. 61-69) v svojem modelu presojata gibanje razmejitev na osnovi preteklih, sedanjih in prihodnjih denarnih tokov podjetja. Pri tem se osredotočita na obratni kapital (razliko med kratkoročnimi sredstvi in kratkoročnimi dolgovi), saj naj bi bile z njim povezane razmejitve najboljši kazalnik usmerjenega izbora računovodskih metod. Ugotovila sta, da je višino razmejitev težje predvideti³⁸ v podjetjih (1) z daljšimi poslovnimi cikli, (2) ki so majhna, (3) z nestanovitnimi prihodki, (4) z nestanovitnimi denarnimi tokovi, (5) pri

³⁸ Večje odstopanje dejanske vrednosti razmejitev od vrednosti, ki jo predvidi statistični model, kaže na usmerjen izbor računovodske metode.

katerih vrednost razmejitev niha, (6) z nestanovitnim poslovnim izidom, (7) ki poslujejo z izgubo in (8) z visoko vrednostjo razmejitev.

Model Dechowa in Dicheva je nadgradil Francis s soavtorji (Francis, LaFond, Olsson, & Schipper, 2005, str. 295-327). Tudi njihov model razmejitev zaznava na osnovi preteklih, sedanjih in prihodnjih denarnih tokov, a poleg višine obratnega kapitala pri modeliranju upošteva tudi vplive velikosti podjetja in gibanje vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev. Poleg tega so skupno vrednost napake pri napovedovanju modela spet razdelili na del, ki je »običajen«, in del, ki je posledica usmerjenega delovanja posloводства.

Avtorji Frank, Lynch in Rego (Frank, Lynch, & Rego, 2009, str. 467-496) so z načinom portfelja potrdili močno korelacijo med usmerjenim izborom računovodskih metod ob hkratnem usmerjenem davčnem načrtovanju. Za merilo moči davčnega načrtovanja so uporabili razliko med poslovnim rezultatom in davčno osnovo (prilagojeno efektivno davčno stopnjo), za merilo moči uravnavanja dobička pa gibanje razmejitev, prirejeno po metodi Jonesove.

1.4.3 Zaznavanje višine davčne obremenitve z davčno stopnjo

Odraž intenzivnosti in učinkovitosti davčnega načrtovanja je razmerje med obdavčljivim dohodkom oziroma dobičkom (v našem primeru celotnim dobičkom) in plačanim davkom. Ta razmerja so odvisna od pravil, ki veljajo za določitev davčne osnove, in od predpisane davčne stopnje. Pred obravnavo ugotovitev in raziskovalnih metod različnih avtorjev, ki so to področje proučevali, zapišimo nekaj osnovnih zakonitosti.

1.4.3.1 Predpisana, efektivna in mejna davčna stopnja

Če davčno obveznost opredelimo kot (Uradni list RS, št. 117/2006 ... 94/2012):

$$1 \quad T = \text{davčna osnova} \times \text{davčna stopnja} = TB \times TR$$

potem je davčna stopnja

$$2 \quad TR = \frac{\text{davčna obveznost}}{\text{davčna osnova}} = \frac{T}{TB}$$

Predpisana davčna stopnja je določena z davčnimi predpisi. Lahko ima eno ali več stopenj in lahko se spreminja med obračunskimi obdobji. Če je davčna osnova obdavčena z različnimi davčnimi stopnjami, razmerje med skupno davčno obveznostjo in skupno davčno osnovo določa povprečno davčno stopnjo:

$$3 \quad ATR = \frac{\text{skupna davčna obveznost}}{\text{skupna davčna osnova}} = \sum_{i=1}^n \frac{T}{TB}$$

Efektivna (dejanska) je davčna stopnja, po kateri je celotni dobiček dejansko obdavčen. Do razlike med predpisano in efektivno davčno stopnjo prihaja zaradi razlike med celotnim dobičkom in davčno osnovo (Scholes & Wolfson, 1992, str. 145-148). Če za davčno osnovo velja:

$$4 \quad TB = \text{celotni dobiček} \pm \text{razlike} = EBT \pm D^{39}$$

potem predpisano davčno stopnjo zapišemo kot:

$$5 \quad STR = \frac{T}{TB} = \frac{T}{EBT \pm D}$$

efektivno davčno stopnjo pa:

$$6 \quad ETR = \frac{T}{ETB}$$

Mejna davčna stopnja pove, za koliko se spremeni davčna obveznost, če se davčna osnova spremeni za eno enoto.

$$7 \quad MTR = \frac{\Delta T}{\Delta TB}$$

Prirast davčne obveznosti ob spremembi davčne osnove, ki ga odraža mejna davčna stopnja, običajno ni odvisen samo od predpisane davčne stopnje, temveč tudi od drugih davčnih pravil, ki dovoljujejo izravnavo davčne osnove med različnimi obračunskimi obdobji (Shackelford & Shevlin, 2001, str. 365). V primeru obdavčitve dobička podjetja na mejno davčno stopnjo ne vpliva le sprememba višine dobička, temveč tudi višina davčnih izgub, davčnih olajšav in drugih prenosov⁴⁰ med obračunskimi obdobji. Če te medletne vplive diskontiramo na sedanjo vrednost, mejno davčno stopnjo zapišemo kot:

$$8 \quad MTR = \frac{\text{predpisana davčna stopnja}}{(1 + \text{diskontni faktor})^{\text{čas obdavčitve}}} = \frac{STR}{(1 + d)^i}$$

Ponazorimo zapisano še z zgledom. Predpostavimo, da podjetje posluje z izgubo, ki bo davčno osnovo zmanjševala čez tri leta, in da je obrestna mera, s katero diskontiramo vrednosti, 5%. Predpisana davčna stopnja je 20%.

³⁹ Razlike med dohodkom in davčno osnovo pri obdavčitvi dobička pravnih oseb smo predstavili v razdelku 1.3.2.

⁴⁰ ZDDPO-2 predvideva medletne prenose pri obravnavi odhodkov amortizacije, prevrednotenja finančnih naložb in rezervacij.

$$MTR = \frac{0,2}{(1 + 0,05)^3} = \frac{0,2}{1,158} = 0,173 = 17,3\%$$

V opisanem primeru je mejna davčna stopnja izhodiščnega obdobja 17,3%.

Sprva so avtorji intenzivnost in učinkovitost davčnega načrtovanja pojasnjevali z višino efektivne davčne stopnje podjetja (na primer: Stickney & McGee; 1982, str. 125-152; Gupta & Newberry, 1997, str. 1-12; Callihan, 1994, str. 1-43; Mills, 1998, str. 343-356; Yin, 2003, str. 1793-1856), ki se običajno izračuna kot razmerje med davčno obveznostjo in dobičkom pred obdavčitvijo. Ugotovljeno je bilo, da na efektivno davčno stopnjo pri podjetjih v ZDA vplivata dejavnost, v kateri delujejo, ter razmerje med dolgom in kapitalom podjetja, ne vplivata pa velikost podjetja in zunanjetrgovinsko delovanje (Stickney & McGee, 1982, str. 125-152). Metodološko so za proučevanje primernejši regresijski in multivariatni statistični modeli, ki upoštevajo tudi hkratne vplive več neodvisnih spremenljivk in njihovo medsebojno odvisnost (Gupta & Newberry, 1997, str. 25-32).

Sledile so raziskave, katerih avtorji se osredotočajo na mejno davčno stopnjo, ki je boljši kazalnik dejanskega vpliva davčne obremenitve na odločitve podjetij kot efektivna davčna stopnja. Ker je mejna davčna stopnja odvisna od številnih okoliščin, ki jih iz računovodskih podatkov ne moremo razbrati (vsebujejo jih davčne napovedi podjetij, do katerih običajno nimamo dostopa), so pri izračunu efektivne davčne stopnje uporabljene različne prilagoditve in simulacije (Shevlin, 1990, str. 51-67; Graham, 1996, str. 187-221; Graham, 1996b, str. 41-73; Graham & Mills, 2008, str. 366-388). Novejše raziskave uporabljajo tudi druga merila (na primer: Desai & Dharmapala, 2006, str. 145-179; Dyreng, Hanlon, & Maydew, 2008, str. 61-82; Frank, Lynch, & Rego, 2009, str. 467-496), s katerimi zaznavajo vpliv davčne obremenitve na davčno načrtovanje in na poslovanje podjetja. Že omenjena raziskava, ki so jo v ZDA izvedli avtorji Frank, Lynch in Rego in ki je potrdila močno korelacijo med usmerjenim izborom računovodskih metod ob hkratnem usmerjenem davčnem načrtovanju, je za merilo moči davčnega načrtovanja uporabila zrelativizirano razliko med poslovnim izidom in davčno osnovo (prilagojeno efektivno davčno stopnjo), za merilo moči uravnavanja dobička pa gibanje razmejitev, prirejeno po metodi Jonesove (Jones, 1991, str. 193-228).

2 Izbor finančnih informacij, uporabljenih v raziskavi

2.1 Izkazi poslovanja

Vsa podjetja s sedežem v Sloveniji morajo po določbah Zakona o gospodarskih družbah (ZGD) pripraviti letno poročilo, ki med drugim vsebuje tudi bilanco stanja in izkaz poslovnega izida. Od 31. 5. 1994 do 4. 5. 2006 je bila v veljavi prva verzija zakona, označena s kratico ZGD (Uradni list RS, št. 30/1993 ... 45/2001), od tedaj pa druga verzija, označena s kratico ZGD-1 (Uradni list RS, št. 42/2006 ... 57/2012). Podrobnejša pravila priprave letnega poročila so predpisana s Slovenskimi računovodskimi standardi. Njihova prva verzija, označena s kratico SRS 1993 (Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1993), se je uporabljala za pripravo letnih poročil v letih od 1993 do vključno 2001, druga verzija, označena s kratico SRS 2002 (Slovenski inštitut za revizijo, 2002), v letih od 2002 do vključno 2005, tretja verzija, označena s kratico SRS 2006 (Slovenski inštitut za revizijo, 2006), pa od leta 2006 naprej.

Obseg letnega poročila je pogojen z velikostjo podjetja (družbe)⁴¹. Tako morajo srednje velike in velike kapitalske družbe, dvojne družbe ter tiste majhne kapitalske družbe, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, pripraviti poročilo, ki vsebuje:

- bilanco stanja,
- izkaz poslovnega izida,
- izkaz denarnih tokov,
- izkaz gibanja kapitala,
- priloge s pojasnili k izkazom in
- poslovno poročilo.

Letno poročilo majhnih družb, s katerih vrednostnimi papirji se ne trguje na organiziranem trgu in za katere z zakonom ni predpisano revidiranje računovodskih izkazov, mora vsebovati najmanj:

- bilanco stanja,
- izkaz poslovnega izida in
- priloge s pojasnili k izkazom.

Za raziskavo povezanosti višine davčne obremenitve in usmerjenega izbora metod v računovodstvu v Sloveniji smo uporabili podatke, ki jih morajo gospodarske družbe in

⁴¹ ZGD uporablja izraz "družba". Ker v tem delu uporabljamo razvrstitev kot je predpisana z ZGD ohranjamo poimenovanja navedena v ZGD in povezanih predpisih.

zadruga vsako leto predložiti prek Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) in Statističnemu uradu Republike Slovenije. Družbe in zadruga morajo podatke pripraviti in predložiti na način, ki je predpisan z Navodilom o predložitvi letnih poročil in drugih podatkov gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov posameznikov⁴² (Uradni list RS, št. 7/2008 ... 109/2010, odslej navodilo o predložitvi letnih poročil).

Navodilo o predložitvi letnih poročil med drugim predpisuje tudi poenoteno obliko bilance stanja in izkaza poslovnega izida, ki se uporablja za statistične namene. Bilanca stanja je povzeta po SRS 24, izkaz poslovnega izida pa po I. (nemški) različici SRS 25. S spremembami SRS v letih 2002 in 2006 so se spremenile tudi bilančne sheme.

2.1.1 Priprava v analizi uporabljenih izkazov poslovanja

2.1.1.1 Bilanca stanja

Ker so v bilanci stanja, pripravljeni v skladu s SRS 2006, navedene tudi nekatere postavke, ki jih SRS 2002 ni obravnaval ločeno, smo bilančno shemo prilagodili tako, da so podatki med seboj primerljivi. Prilagojena shema in celotni shemi bilance stanja, pripravljene v skladu s SRS 2006 in SRS 2002, so v prilogi (Priloga 1).

Priprava prilagojene bilančne sheme: naložbene nepremičnine, ki jih bilanca stanja, pripravljena v skladu s SRS 2006, spremlja ločeno, so v bilanci stanja, pripravljeni v skladu s SRS 2002, del opredmetenih osnovnih sredstev. V poenoteni bilančni shemi smo v eni postavki združili vrednost zemljišč, objektov in naložbenih nepremičnin ter jih navedli v rubriki Nepremičnine. Med druga opredmetena osnovna sredstva smo vključili tudi biološka sredstva (prej večletni nasadi in osnovna čreda) in sredstva, namenjena prodaji (skupine za odtujitev). Na strani sredstev prihaja do razlik pri bilančnih shemah po SRS 2006 in SRS 2002 pri razporejanju dolgoročnih in kratkoročnih terjatev ter finančnih naložb. Ker so se SRS 2002 bolj osredotočili na moč povezave med dolžnikom in upnikom (ločeno spremljanje podjetij v skupini, pridruženih podjetij in drugih), SRS 2006 pa na vrsto finančne naložbe oziroma poslovne terjatve, smo morali pri poenoteni bilančni shemi poiskati kompromisno rešitev in pri nekaterih postavkah združiti terjatve do povezanih podjetij z drugimi terjatvami. Naložbe v lastne deleže in delnice, ki smo jih v bilanci stanja, pripravljeni po SRS 2002, izkazovali med sredstvi, smo v poenoteni bilančni

⁴² Pred tem so obliko in način priprave in predložitve podatkov gospodarskih družb urejali: Navodilo o načinu predložitve letnih poročil gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov, o načinu javne objave letnih poročil in o načinu obveščanja registrskega sodišča o javni objavi letnih poročil (Uradni list RS, št. 33/02), Metodološko navodilo za predložitev letnih poročil in drugih podatkov gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov za leto 2002 (Uradni list RS, št. 87/02 in 15/03) ter Metodološko navodilo za predložitev letnih poročil in drugih podatkov gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov (Uradni list RS, št. 7/04, 12/05, 112/05 in 4/07).

shemi prenesli med kapitalske postavke obveznosti do virov sredstev in jih izkazali kot odbitno postavko.

Na strani obveznosti do virov sredstev smo bilančno shemo poenotili pri obravnavi kapitalskih rezerv, kjer smo splošni prevrednotovalni popravek, oblikovan skladno s SRS 2002, prenesli med kapitalske rezerve. Podobno kot na strani sredstev smo tudi tu združili nekatere postavke finančnih in poslovnih obveznosti, saj zaradi različnih bilančnih konceptov v SRS 2006 in SRS 2002 obveznosti do povezanih podjetij ne moremo več spremljati ločeno tudi za pridružena podjetja.

2.1.1.2 Izkaz poslovnega izida

Podobno prilagoditev kot pri bilanci stanja smo naredili tudi pri izkazu poslovnega izida. Tudi tu smo poenotili postavke izkazov, sestavljenih v skladu s SRS 2006 in SRS 2002. Prilagojena shema izkaza in celotni shemi izkazov, pripravljenih v skladu s SRS 2002 in SRS 2006, pa so v prilogi (Priloga 1).

Največja razlika med izkazoma poslovnega izida po SRS 2006 in SRS 2002 je pri obravnavi finančnih prihodkov in odhodkov. Izkaz poslovnega izida, skladen s SRS 2002, dosledno ločuje med finančnimi prihodki in odhodki, doseženimi pri poslovanju s podjetji v skupini, pridruženimi podjetji in drugimi. Izkaz poslovnega izida, skladen s SRS 2006, pri določanju moči povezave ni tako dosleden, a je pri njem bolj poudarjena vrsta finančne naložbe. V našem poenotenem izkazu smo poiskali kompromisno rešitev.

Ker v Sloveniji izkazovanje odloženih davkov ni pogosto, smo zaradi poenotenja obravnave vseh podjetij njihovo vrednost, ki praviloma spremeni poslovni izid obračunskega obdobja, pripisali poslovnemu izidu. Tako smo v izračun efektivne davčne stopnje vključili le odhodke, ki znižujejo poslovni izid, oziroma le davčno obveznost, ki vpliva na denarni tok podjetja.

2.2 Panoge

Pri statističnih metodah, ki smo jih uporabili v raziskavah, poskušamo značilnosti populacije pojasniti na osnovi značilnosti vzorca. Ker je pravilnost ocene populacije na podlagi značilnosti vzorca premo sorazmerna z njegovo velikostjo, moramo vzorčna podjetja izbrati tako, da so si po značilnosti poslovanja čim bolj podobna, a jih hkrati v vzorcu ohraniti toliko, da bodo rezultati verodostojni. Srečamo se torej z dilemo, kako poenotiti podjetja glede na njihove poslovne značilnosti in hkrati ohraniti dovolj številčen vzorec. Pri analizi slovenskih podjetij je problem številnosti vzorca še bolj očiten, saj je slovensko gospodarstvo zelo majhno (Prusnik, 1997, str. 35).

Kot kriterij za izbor podjetij z enakimi poslovnimi značilnostmi smo izbrali razvrstitev podjetij glede na klasifikacijo dejavnosti. V Sloveniji se kot obvezen standard za določanje

dejavnosti in za razvrščanje poslovnih subjektov uporablja standardna klasifikacija dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/2007, 17/2008). Standardna klasifikacija dejavnosti je izvedena iz klasifikacije dejavnosti NACE Rev.1.1 (Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne), katere uporaba je obvezna v EU (Evropska komisija, 2002).⁴³

Oznake standardne klasifikacije so črkovne in številčne z naslednjo hierarhično razčlenbo:

- področje, označeno z enomestno črkovno oznako,
- oddelek, označen z dvomestno številčno oznako,
- skupina, označena s trimestno številčno oznako,
- razred, označen s štirimestno številčno oznako, in
- podrazred, označen s petmestno številčno oznako.

2.2.1 Kriteriji izbora panog

Pri izboru podjetij glede na umestitev znotraj klasifikacije dejavnosti moramo skupino podjetij omejiti tako, da so si podjetja po značilnostih poslovanja dovolj podobna, a hkrati v skupini ohraniti dovolj podjetij, da bodo rezultati analize značilni in verodostojni. Pri standardni klasifikaciji dejavnosti se lahko odločamo med področji, oddelki, skupinami, razredi in podrazredi. Ker želimo v raziskavi proučevati usmerjeno vplivanje na posamezne bilančne kategorije, smo se odločili za izbor na nivoju področja dejavnosti, saj podrobnejša delitev ne zagotavlja dovolj velikega vzorca za izpeljavo vseh predvidenih analiz.

Odločitev o tem, katera področja dejavnosti vključiti v analizo, smo sprejeli na osnovi števila podjetij (gospodarskih družb in drugih poslovnih subjektov), vključenih v posamezno področje v letu 2009. Podatek o številu vseh podjetij in o številu gospodarskih družb smo povzeli po javno dostopnih podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (Statistični urad Republike Slovenije, 2009) in podatkih, ki so podani v pregledu poslovanja gospodarskih družb v letu 2009 (Novak J. M., 2009). Število podjetij po področjih prikazuje Tabela 2, odstotni delež posameznega področja v skupnem številu podjetij pa Tabela 3.

⁴³ V Sloveniji se je standardna klasifikacija dejavnosti kot nacionalni standard začela uporabljati s 1. januarjem 1995 (v uradnih in drugih administrativnih zbirkah) oziroma s 1. januarjem 1997 (za statistične in analitske namene). Pred tem se je za razvrščanje poslovnih subjektov uporabljala enotna klasifikacija dejavnosti, katere uporaba je bila obvezna od leta 1976.

Tabela 2: Število podjetij po področju dejavnosti in pravnoorganizacijski obliki, Slovenija, stanje 31. 12. 2009 (vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2009; Novak, 2009)

	Podjetja		
	Vsi	G. d. ⁴⁴	Ostali
Skupaj	160.931	53.897	107.034
Področja			
A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	2.252	352	1.900
B Rudarstvo	113	71	42
C Predelovalne dejavnosti	17.672	6.726	10.946
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	493	269	224
E Oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja	367	276	91
F Gradbeništvo	22.047	6.814	15.233
G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	24.602	13.789	10.813
H Promet in skladiščenje	9.251	2.375	6.876
I Gostinstvo	8.367	2.459	5.908
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	5.672	2.803	2.869
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	2.133	1.084	1.049
L Poslovanje z nepremičninami	2.148	1.792	356
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	22.490	10.703	11.787
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	4.566	1.570	2.996
O Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	2.222	8	2.214
P Izobraževanje	3.454	575	2.879
Q Zdravstveno in socialno varstvo	3.958	861	3.097
R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	11.094	557	10.537
S Druge dejavnosti	18.029	813	17.216
T Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	1	0	1
U Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0

⁴⁴ Gospodarske družbe.

Tabela 3: Odstotni delež podjetij po področju dejavnosti in pravnoorganizacijski obliki, Slovenija, stanje 31. 12. 2009 (vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2009; Novak, 2009)

	Podjetja		
	Vsi	G. d.	Ostali
Skupaj	100%	100%	100%
Področja			
A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	1,4%	0,7%	1,8%
B Rudarstvo	0,1%	0,1%	0,0%
C Predelovalne dejavnosti	11,0%	12,5%	10,2%
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0,3%	0,5%	0,2%
E Oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja	0,2%	0,5%	0,1%
F Gradbeništvo	13,7%	12,6%	14,2%
G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	15,3%	25,6%	10,1%
H Promet in skladiščenje	5,7%	4,4%	6,4%
I Gostinstvo	5,2%	4,6%	5,5%
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	3,5%	5,2%	2,7%
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	1,3%	2,0%	1,0%
L Poslovanje z nepremičninami	1,3%	3,3%	0,3%
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	14,0%	19,9%	11,0%
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	2,8%	2,9%	2,8%
O Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	1,4%	0,0%	2,1%
P Izobraževanje	2,1%	1,1%	2,7%
Q Zdravstveno in socialno varstvo	2,5%	1,6%	2,9%
R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	6,9%	1,0%	9,8%
S Druge dejavnosti	11,2%	1,5%	16,1%
T Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0,0%	0,0%	0,0%
U Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0,0%	0,0%	0,0%

V skupno število podjetij so vključene fizične in pravne osebe, ki opravljajo dejavnost. Pravne osebe so večinoma organizirane kot gospodarske družbe, lahko pa tudi kot zavodi, društva, sindikati, fundacije in podobno. Ker bomo v raziskavi zaznavali usmerjeno vplivanje na višino dobička in z njim povezano davčno obveznost, smo se osredotočili le na gospodarske družbe, pri katerih je doseganje primerne višine dobička glavni namen poslovanja. Bilančni podatki drugih oblik organiziranja (zavodi, društva, sindikati, fundacije in podobno) tudi niso javno dostopni oziroma niso med seboj primerljivi.

Upoštevajoč število gospodarskih družb, ki delujejo na posameznem področju, smo v analizo vključili gospodarske družbe v predelovalni dejavnosti, gradbeništvu in trgovini. Na ostalih področjih je gospodarskih družb premalo ali pa njihova dejavnost ni podvržena profitnemu, temveč javnemu interesu, zaradi česar za našo raziskavo niso primerne.

2.2.2 Obdobje proučevanja

Primerjava števila vseh gospodarskih družb in družb, vključenih v analizo, pokaže, da je leta 2009 v predelovalni dejavnosti, gradbeništvu in trgovini delovalo 51% gospodarskih družb oziroma 27.329 od 53.897. Med vsemi podjetji je zastopanost omenjenih treh področij dejavnosti znatno nižja, saj dosega le 31%. Takšna razlika potrjuje domnevo, da se tržno naravnana podjetja, ki za delovanje potrebujejo večji obseg sredstev in imajo večje število zaposlenih, pogosteje odločajo za organizacijo v obliki gospodarske družbe. Ker smo v nadaljnjo analizo vključili le gospodarske družbe, izraz »podjetje« v nadaljevanju uporabljamo le za gospodarske družbe.

Ker želimo v raziskavi proučevati spremembe bilančnih kategorij ob spreminjanju različnih dejavnikov, ki bi lahko vplivali na usmerjeno vplivanje na dobiček, smo podatke podjetij obravnavali v časovnem obdobju od leta 2002, ko so se začeli uporabljati SRS 2002, do leta 2010, ki je bilo zadnje še zaključeno leto v času pridobivanja podatkov. Število podjetij na treh proučevanih področjih dejavnosti je v tem času praviloma naraščalo. Leta 2002 jih je bilo skoraj 22.978, leta 2010 pa 27.656. Število podjetij po področjih dejavnosti prikazuje tabela (Tabela 4).

Tabela 4: Število vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, stanje 31. 12. posameznega leta

Leto	C Predelovalne dejavnosti	F Gradbeništvo	G Trgovina	Skupaj
2002	6.373	2.980	12.625	21.978
2003	6.586	3.273	12.758	22.617
2004	6.782	3.717	12.946	23.445
2005	6.839	4.144	12.864	23.847
2006	6.939	4.653	12.876	24.468
2007	7.201	5.436	13.169	25.806
2008	6.219	4.822	12.072	23.113
2009	6.726	6.814	13.789	27.329
2010	6.906	6.803	13.947	27.656

2.3 Podjetja

Izboru panog sta sledila izbor in priprava bilančnih podatkov posameznih podjetij. Izhodišče za izbor so bili podatki, ki jih v Sloveniji vsa delujoča podjetja predložijo AJPes-u. Ker se izkazi večine podjetij ne revidirajo, je vsebina nekaterih predloženih izkazov lahko vprašljiva. Vzroki za morebitna neskladja med dejanskimi razmerami v podjetju in oddanimi bilančnimi podatki so predvsem (Prusnik, 1997, str. 40):

- Nepravilen vnos podatkov v bazo podatkov na AJPes-u. Ker se podatki praviloma posredujejo v elektronski obliki, ki ne dopušča oddaje pred kontrolo njihove zneskovne integritete, se tovrstne napake pojavljajo predvsem pri starejših podatkih. Napaki se izognemo tako, da primerjamo zbirne vrednosti s seštevkom komponent. Podjetja, pri katerih prihaja do neskladij, iz nadaljnje obravnave izključimo.
- Nestrokovno vodenje računovodstva v podjetjih. Ker je računovodska in davčna obravnava poslovnih dogodkov urejena s predpisi, ki se pogosto spreminjajo, lahko do odstopanj pride nenamerno, zaradi prenizke strokovne usposobljenosti računovodij. Tovrstnih napak ne moremo neposredno zaznati.
- Prikazovanje nižjih prihodkov in višjih stroškov ter s tem nižjega dobička in nižje davčne obveznosti. Večja verjetnost takšnega prikrojevanja podatkov je v majhnih podjetjih oziroma v podjetjih z malo lastniki. Pri večjih podjetjih, pri katerih sta z višino dobička pogojena vrednost delnic in ugled podjetja, je verjetnost tovrstnega prikrojevanja manjša, a obstaja nevarnost usmerjenega povečevanja dobička v neuspešnih letih.

- Podjetje se ukvarja tudi z aktivnostmi, ki ne sodijo na področje dejavnosti, v katero se uvršča. Pri teh podjetjih prihaja do odstopanja vrednosti postavk in kazalnikov od panožnih povprečij. Do tovrstnih nedoslednosti pogosteje prihaja pri novoustanovljenih podjetjih, ki še iščejo svoj prostor na trgu.
- Podjetja zaposlujejo zaposlence, ki niso v rednem delovnem razmerju, kar se odrazi v nesorazmerju med stroški dela in drugimi stroški poslovanja. Verjetnost zaposlovanja delovne sile, ki ni v rednem delovnem razmerju, je večja v podjetjih z nizkim številom prijavljenih zaposlencev.

Upošteva se navedene vzroke napak oziroma bilančnih neskladij smo iz analize izločili tista podjetja, pri katerih podatki kažejo na očitne napake pri njihovem beleženju in obdelavi, ter tista, katerih podatki kažejo na anomalije v poslovanju. Pri tem smo bili pozorni na to, da z izločanjem podjetij nismo izgubili informacij, na katere se bomo v raziskavi osredotočili. Zato smo med izbranimi podjetji ohranili tudi tista z nizkim številom zaposlenih in tista, pri katerih gibanje bilančnih kategorij kaže na usmerjeno vplivanje na višino dobička.

Pri podjetjih, pri katerih smo zaznali napake oziroma vsebinska neskladja, ter tistih, pri katerih posamezne vrednosti bilančnih podatkov izstopajo iz razumnih okvirov, smo se odločili za popolno črtanje, saj različne metode preračunavanja odstopajočih podatkov (njihovo enačenje s panožnim povprečjem, enačenje vrednosti z najbližjo še spremenljivo vrednostjo itd.) izničijo soodvisnosti, ki obstajajo med bilančnimi podatki oziroma iz njih izračunanimi kazalniki.

V tej fazi priprave podatkov smo izločili podjetja, pri katerih je izpolnjen eden izmed naslednjih pogojev:

- Vrednost celotnih sredstev je enaka nič. Čeprav je izkazovanje takšne vrednosti vsebinski nesmisel, do takšnega vnosa pride pri nekaterih ustanovljenih, a nedelujočih podjetjih, ki zaradi obveznega poročanja oddajo prazne obrazce.
- Vrednost celotnega kapitala je enaka nič ali negativna. Podjetja, pri katerih tekoča in prenesena izguba preseže vrednost ostalih kapitalskih kategorij, izkazujejo negativno vrednost kapitala. Takšna podjetja, pri katerih vrednost dolga presega vrednost sredstev, so praviloma zrela za stečaj, a zaradi spleta okoliščin še vedno poslujejo. Ker je poslovanje ob negativnih vrednostih kapitala dolgoročno nevzdržno in ker izračuni kazalnikov, v katere je vključen kapital, v tem primeru

niso mogoči ali pa so tovrstni kazalniki nesmiselni⁴⁵, smo podjetja z negativnim kapitalom izločili iz nadaljnje obravnave.

- Višina poslovnega izida je enaka nič. V večini primerov gre za nedelujoča podjetja, ki sicer izkazujejo sredstva in vire, a v proučevanem obdobju niso izkazovala prihodkov in odhodkov. Nekatera podjetja izkažejo zanemarljive prihodke in hkrati odhodke v natančno enakem znesku. Takšne vrednosti očitno kažejo na nedelujoče podjetje oziroma podjetje, ki izkazuje nerealne podatke. Ker je na višino dobička oziroma izgube vezana večina naših analiz, poslovni izid z vrednostjo nič pa onemogoči izračune kazalnikov, ki so vezani na relativno višino poslovnega izida, smo ta podjetja izločili iz obravnave.

Ostala podjetja smo v osnovnem vzorcu ohranili. Kjer je bilo treba, smo jih izločili naknadno, če se je za nesmiselno izkazalo razmerje med njihovimi bilančnimi kategorijami.

⁴⁵ Tako bi na primer kazalnik čiste dobičkonosnosti kapitala pri podjetju z negativno vrednostjo kapitala in tekočo izgubo izkazoval pozitivno vrednost.

3 Raziskava uravnavanja dobička v Sloveniji z zaznavanjem anomalije okoli vrednosti nič

3.1 Predstavitev raziskovalne metode

Burgstahler in Dichev (Burgstahler & Dichev, 1997, str. 99-126) sta pri raziskovanju gibanja višine poslovnega rezultata (dobičkonosnosti) odkrila anomalijo, ki kaže na oportunistično ravnanje poslovođstev oziroma tistih, ki so odgovorni za pripravo poslovnih izkazov. Primerjava ponderiranih poslovnih rezultatov je pokazala, da neobičajno veliko podjetij izkazuje minimalni dobiček in neobičajno malo podjetij minimalno izgubo.

Tako izkrivljen rezultat je z vidika statistične obravnave neobičalen, saj bi glede na vrsto spremenljivke in velikost vzorca pričakovali, da bo porazdelitev normalna⁴⁶. Dejstvo, da se krivulja porazdelitve, ki v pretežnem delu sledi krivulji normalne porazdelitve z aritmetično sredino, rahlo pomaknjeno v pozitivni del številske osi, »prelomi« okoli ničelne vrednosti, lahko pojasnimo z usmerjenim prilagajanjem poslovnega rezultata. Ker so podjetja z rahlo pozitivnim rezultatom deležna ugodnejše obravnave kot tista, katerih rezultat je rahlo negativen, se številna odločijo poslovni izid nekoliko prilagoditi. Zaradi takšnega ravnanja na krivulji porazdelitve na negativni strani številske osi zaznaja luknja, na pozitivni strani pa zaznamo nenavađen porast.

Ugotovitve Burgstahlerja in Dicheva so s svojimi analizami nadgradili številni avtorji. Tako je bilo na primer ugotovljeno, da podjetja pri usmerjanju poslovnega izida ne sledijo le pozitivnemu rezultatu, temveč tudi pričakovanjem analitikov in svojim preteklim rezultatom (Degeorge, Patel, & Zeckhauser, 1999, str. 1-33). Ugotovljeno je bilo tudi, da je oblika krivulje porazdelitve dobičkonosnosti pogojena z močjo povezave med predpisi, ki urejajo pripravo računovodskih izkazov, in predpisi, na osnovi katerih je obdavčen dobiček podjetja (Coppens & Peek, 2005, str. 1-17). V državah, v katerih je povezava šibka, ima omenjena krivulja zvonasto obliko z anomalijo okoli vrednosti nič (vrzel na negativnem in presežek na pozitivnem delu). V državah z močno povezavo med poslovnimi in davčnimi izidi je krivulja porazdelitve drugačna. Vrzeli rahlo pod vrednostjo nič sledi povečana zastopanost podjetij na daljšem intervalu pozitivnega dela številske osi.

Raziskava, ki sta jo na vzorcu ruskih podjetij izvedla Goncharov in Zimmerman (Goncharov & Zimmermann, 2006, str. 41-65), je pokazala, da je prilagajanje poslovnega rezultata, ki ga zaznamo z metodo Burgstahlerja in Dicheva, močno pogojeno z davčno obremenitvijo

⁴⁶ Z izrazom »normalna porazdelitev« v statistiki označujemo porazdelitev, pri kateri ob velikih vzorcih graf porazdelitve postane podoben gladki krivulji simetrične zvončaste oblike (Gaussova krivulja), ki je natančno določena z aritmetično sredino (določa lego) in standardnim odklonom (določa obliko).

podjetja. Pri podjetjih z nizko davčno obremenitvijo ne prihaja do večjega odstopanja od normalne porazdelitve poslovnega izida. Pri visoko obdavčenih podjetjih je zgostitev pri rahlo pozitivnem rezultatu očitna.

Metodološki pristopi k zaznavanju anomalije okoli vrednosti nič so različni. V večini primerov se avtorji odločijo za prikaz s stolpčnimi grafikoni, katerih obliko primerjajo z obliko, značilno za normalno porazdelitev, a uporabljajo tudi druge postopke, ki omogočajo zaznavo diskontinuitete brez vnaprejšnje določitve pričakovane oblike porazdelitve (na primer: Garrod, Ratej Pirkovič, & Valentinčič, 2006, str. 9-15).

V raziskavi smo za potrditev domneve, da se porazdelitev okoli vrednosti nič vede neobičajno, uporabili postopek, ki so ga razvili Garrod, Ratej Pirkovič in Valentinčič (Garrod, Ratej Pirkovič, & Valentinčič, 2006). Njihov pristop smo izbrali, ker je v Sloveniji močna povezava med predpisi, ki urejajo pripravo računovodskih izkazov, in predpisi, na osnovi katerih je obdavčen dobiček podjetja. V takšnih razmerah smo pričakovali porazdelitev, različno od normalne (Coppens & Peek, 2005, str. 1-17). Preizkus diskontinuitete distribucije avtorjev Garroda, Ratej Pirkovičeve in Valentinčiča je primeren za vse vrste distribucij, preizkus Burgstahlerja in Dicheva pa je primeren le za zaznavanje odmikov od normalne porazdelitve.

Pri preizkusu Garroda, Ratej Pirkovičeve in Valentinčiča, na osnovi števila opazovanih enot na sosednjih intervalih $i + 1$ in $i - 1$ ter števila vseh opazovanih enot N , najprej izračunamo verjetnost p_i , da se vrednost opazovanega pojava razvrsti na interval i :

$$9 \quad p_i = \frac{(\tilde{X}_{i+1} + \tilde{X}_{i-1})}{2N}$$

Preizkus distribucije je nato določen z enačbo:

$$10 \quad \tau_i = \frac{\tilde{X}_i - E(X_i)}{\sqrt{\text{var}(X_i)}}$$

v kateri je⁴⁷: $E(X_i) = N * p_i$ in $\text{var}(X_i) = N * p_i * (1 - p_i)$

Rezultati preizkusa kažejo na diskontinuiteto distribucije ob visokih vrednostih parametra τ_i . Glede na ugotovitve Garroda, Ratej Pirkovičeve in Valentinčiča je tveganje napake manj kot 1%, če vrednost τ_i preseže ± 10 , in manj kot 5%, če vrednost τ_i preseže $\pm 4,472$.

⁴⁷ Velja ob predpostavki, da so opazovani pojavi neodvisni in da je naključna spremenljivka X_i porazdeljena binomsko.

3.2 Razvoj modela za slovenska podjetja

3.2.1 Podjetja, vključena v raziskavo

Osnovno raziskovanje gibanja poslovnega rezultata smo izvedli z bilančnimi podatki slovenskih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010. Podatki so vsebovali postavke bilance stanja in izkaza poslovnega izida v obliki, v kateri AJPES zbira podatke za namene statistike in javne objave. V raziskavo smo vključili podatke podjetij, ki so poslovala v predelovalni dejavnosti, gradbeništvu in trgovini⁴⁸. Iz obravnave smo izločili podjetja, pri katerih je bila vrednost sredstev enaka nič, tista, ki so imela negativno vrednost kapitala, in podjetja, pri katerih je poslovni izid znašal natančno nič. Število podjetij, ki smo jih po izločitvah ohranili v vzorcu, prikazuje Tabela 5.

Tabela 5: Število podjetij, ohranjenih v vzorcu podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, stanje 31. 12. posameznega leta

Leto	C Predelovalne dejavnosti	F Gradbeništvo	G Trgovina	Skupaj
2002	5.690	2.583	10.553	18.826
2003	6.586	2.842	10.386	19.041
2004	5.906	3.215	10.434	19.555
2005	6.010	3.571	10.449	20.030
2006	6.065	4.018	10.491	20.574
2007	6.263	4.731	10.651	21.645
2008	5.464	4.226	9.843	19.533
2009	5.821	5.683	11.109	22.613
2010	5.918	5.471	11.135	22.524

V Tabeli 6 je prikazan odstotek podjetij, ohranjenih v vzorcu. Odstotek je izračunan na osnovi razmerja med podjetji, ki smo jih ohranili v vzorcu (njihovo število navaja Tabela 5), in vsemi podjetji, ki so v posameznem letu delovala na proučevanih področjih (njihovo število navaja Tabela 4).

⁴⁸ To so v skladu s standardno klasifikacijo dejavnosti področja: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil.

Tabela 6: Odstotek podjetij, ohranjenih v vzorcu podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, stanje 31. 12. posameznega leta

Leto	C Predelovalne dejavnosti	F Gradbeništvo	G Trgovina	Skupaj
2002	89%	87%	84%	86%
2003	100%	87%	81%	84%
2004	87%	86%	81%	83%
2005	88%	86%	81%	84%
2006	87%	86%	81%	84%
2007	87%	87%	81%	84%
2008	88%	88%	82%	85%
2009	87%	83%	81%	83%
2010	86%	80%	80%	81%

Primerjava podatkov v tabelah kaže, da okoli 15% podjetij ne izpolnjuje pogojev za vključitev v vzorec. Pri večini tistih, ki smo jih iz raziskave izključili, ima kapital negativno vrednost. Največji je osip trgovskih, najmanjši pa predelovalnih podjetij.

3.2.2 Merila uspešnosti

Kot smo že pojasnili v razdelku 1.2.1, lahko donos podjetja zaznavamo v različnih obsegih. Kateri vrsti poslovnega izida oziroma dobička bomo sledili, je odvisno od namena uporabe. Tako lahko s čistimi prihodki od prodaje (*sales revenue*) le v grobem ocenimo obseg poslovanja, nato pa prek kosmatega dobička iz prodaje (*gross profit*), dobička iz rednega delovanja (*operating profit*), dobička pred obrestmi in davki (*EBIT*), dobička (*EBT*) in čistega dobička (*net income*) sledimo temu, kolikšna je obremenitev posameznega obsega donosa. Glede na namen tega dela, v katerem se osredotočamo na povezavo med davčno obremenitvijo in usmerjenim prilagajanjem poslovnega izida, smo za izračun kazalnikov uspešnosti uporabili čisti dobiček (*net income*, okrajšava NI) oziroma čisto izgubo⁴⁹. Dodaten motiv za takšno odločitev je bila raziskava avtorjev Garroda, Pirkovičeve in Valentinčiča (Garrod, Ratej Pirkovič, & Valentinčič, 2007), ki je pokazala, da pomik od manj prečiščenih meril dobičkonosnosti (na primer dobiček iz poslovanja) k čistemu dobičku okrepi anomalije, ki so posledica usmerjenega vplivanja na poslovni izid.

Ker absolutna vrednost čistega dobička ne omogoča primerjave podjetij različnih velikosti oziroma primerjave poslovanja istega podjetja v različnih časovnih obdobjih, smo pri analizi uporabili relativne vrednosti (kazalnike), ki odražajo razmerje med dobičkom

⁴⁹ V računski obravnavi bomo pojma čisti dobiček in čista izguba poenotili. Če ima podjetje čisto izgubo, jo bomo navedli kot čisti dobiček z negativnim predznakom.

podjetja in višino sredstev, kapitala oziroma prihodka podjetja. Kazalnike uspešnosti smo izbrali tako, da si vsebinsko niso preveč blizu, saj želimo proučiti različna razmerja med računovodskimi kategorijami in dobičkom oziroma čistim dobičkom.

3.2.2.1 Koeficienta čiste dobičkonosnosti sredstev in dobičkonosnosti sredstev

Koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev (*return on assets*, okrajšava *ROA*) kaže razmerje med čistim dobičkom in sredstvi. Višja vrednost kazalnika odraža boljše poslovanje podjetja. Ker kazalnik odraža cilj vsakega podjetja, je primerljiv tudi med panogami. Primerjavo kazalnika med posameznimi obračunskimi obdobji lahko otežujejo inflacijske razmere, saj je treba obdobje, na katero se nanaša čisti dobiček, uskladiti z obdobjem, v katerem je izračunana vrednost sredstev.

Ker imamo v števcu kazalnika višino čistega dobička celotnega obračunskega obdobja, v imenovalcu pa vrednost sredstev, ki jo ugotavljamo na obračunski dan, poskušamo čas zaznave števca in imenovalca uskladiti tako, da izračunamo povprečno vrednost sredstev v obdobju. Če razpolagamo s podatkom o vrednosti sredstev na prvi in zadnji dan obdobja (leta), čisto dobičkonosnost sredstev izračunamo kot:

$$11 \quad ROA = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečna sredstva}} = \frac{NI}{\left(\frac{A_t + A_{t-1}}{2}\right)}$$

Redkeje uporabimo poenostavljen izračun čiste dobičkonosnosti sredstev, pri katerem izračunamo razmerje med čistim dobičkom v obdobju in vrednostjo sredstev na obračunski dan.

$$12 \quad ROA' = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{sredstva tekočega leta}} = \frac{NI}{A}$$

Izračun čiste dobičkonosnosti sredstev, pri katerem v imenovalcu uporabimo le podatek o vrednosti sredstev konec obdobja (leta), običajno uporabimo, ko razpolagamo le s podatki o višini čistega dobička in sredstev dveh zaporednih obdobj, na osnovi katerih želimo primerjati dobičkonosnost podjetja v teh dveh obdobjih.

Čista dobičkonosnost sredstev sodi med najpogosteje uporabljane kazalnike dobičkonosnosti. Za presojo uspešnosti poslovanja ga pogosto uporabljajo tako poslovodstvo kot tudi lastniki podjetja (Helfert, 2000; Benedik, 2011), saj pokaže, kako je poslovodstvo uresničevalo osnovni interes lastnikov, ki je v doseganju primerne obsega za izplačilo razpoložljivega čistega dobička.

Če želimo zaznati, kakšna je uspešnost poslovanja podjetja brez davčnega vpliva, lahko v števcu koeficienta dobičkonosnosti namesto čistega dobička uporabimo celotni dobiček:

13

$$ROA_{BT} = \frac{\text{celotni dobiček}}{\text{povprečna sredstva}} = \frac{EBT}{\left(\frac{A_t + A_{t-1}}{2}\right)}$$

3.2.2.2 Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala

Koeficient dobičkonosnosti kapitala (*return on equity*, okrajšava *ROE*) kaže razmerje med čistim dobičkom in vrednostjo sredstev financiranih s kapitalom. Višja vrednost kazalnika odraža boljše poslovanje podjetja. Kazalnik je primerljiv med panogami, težave s presojo njegovih vrednosti pa se lahko pojavijo v inflacijskih razmerah. Ker imamo v števcu kazalnika višino čistega dobička celotnega obračunskega obdobja, v imenovalcu pa vrednost kapitala, ki jo ugotavljamo na obračunski dan, poskušamo čas zaznave števca in imenovalca uskladiti tako, da izračunamo povprečno vrednost kapitala v obdobju. Če razpolagamo s podatkom o vrednosti kapitala na prvi in zadnji dan obdobja (leta), dobičkonosnost kapitala izračunamo kot:

14

$$ROE = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečni kapital}} = \frac{NI}{\left(\frac{E_t + E_{t-1}}{2}\right)}$$

Izračun čiste dobičkonosnosti kapitala, pri katerem izračunamo razmerje med čistim dobičkom v obdobju in vrednostjo kapitala na obračunski dan, običajno uporabimo, ko razpolagamo le s podatki o višini čistega dobička in kapitala dveh zaporednih obdobj.

15

$$ROE' = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{kapital tekočega leta}} = \frac{NI}{E}$$

3.2.2.3 Koeficient čiste dobičkovnosti prihodka

Kazalnik dobičkovnosti prihodka (*net profit margin*, okrajšava *NPM*) je izračunan kot razmerje med čistim dobičkom in celotnimi prihodki. Nižanje vrednosti tega kazalnika je lahko posledica padanja cen, kar vpliva na imenovalec in običajno še bolj izrazito na števec, ali pa povečevanja stroškov, kar vpliva na števec kazalnika. Višja vrednost kazalnika kaže boljše poslovanje podjetja.

16

$$NPM = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{celotni prihodek}} = \frac{NI}{TS}$$

Ker je delež čistega dobička v celotnih prihodkih močno pogojen s panogo, v kateri podjetje deluje, se ta kazalnik najpogosteje uporablja za primerjavo znotraj panoge. Tudi kazalnik čiste dobičkovnosti prihodka kaže na racionalnost delovanja podjetja in je

pomemben pokazatelj uspešnosti poslovanja za poslovodstvo in lastnike oziroma investitorje.

3.2.3 Izračuni kazalnikov uspešnosti in višine efektivne davčne stopnje

Na začetku empiričnega dela raziskave smo pripravili izračune različnih kazalnikov uspešnosti in jih primerjali med področji dejavnosti ter med leti. Vsi kazalniki uspešnosti področja oziroma oddelka so izračunani na osnovi agregatnih podatkov. Agregatne podatke smo pripravili na dva načina. Najprej smo v njih sešteli bilančne podatke vseh podjetij izbranih področij dejavnosti (podjetij, katerih število je prikazano v Tabeli 5 na strani 62), nato pa še bilančne podatke le tistih podjetij, ki smo jih vključili v vzorec (podjetij, katerih število je prikazano v Tabeli 6 na strani 63). Enak pristop kot pri izračunu kazalnikov uspešnosti smo uporabili tudi pri izračunu agregatne efektivne davčne stopnje.

Tako smo na primer koeficient čiste dobičkovnosti prihodka (NPM) za celotno področje dejavnosti gradbeništva za leto 2007 (podatek je prikazan v Tabeli 11 na strani 73) izračunali iz razmerja med agregatnim čistim dobičkom področja v letu 2007 in agregatnim prihodkom področja tega leta⁵⁰. Seštevki vrednosti sredstev, kapitala, čistega dobička in celotnega prihodka, razdeljeni po področjih, oddelkih in letih, na osnovi katerih smo izračunali kazalnike dobičkonosnosti, so navedeni na koncu tega dela (Priloga 2).

3.2.3.1 Čista dobičkonosnost sredstev

Čisto dobičkonosnost sredstev smo izračunali kot razmerje med čistim dobičkom in povprečno vrednostjo sredstev v proučevanem letu in področju dejavnosti.

11

$$ROA = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečna sredstva}} = \frac{NI}{\left(\frac{A_t + A_{t-1}}{2}\right)} \times 100$$

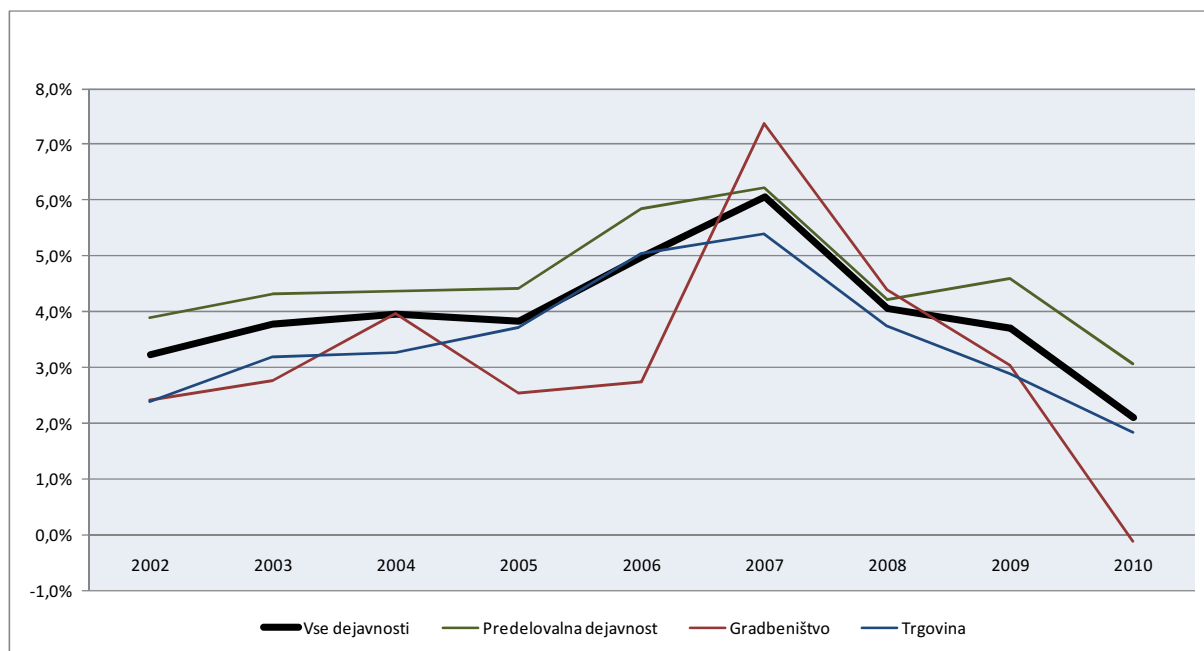
Najprej smo v izračun vključili agregatni čisti dobiček in agregatno vrednost sredstev vseh podjetij, ki so delovala v opazovanih dejavnostih (Tabela 7 in Slika 2).

⁵⁰ $NPM = 5,4\% = \frac{408.478.033 \text{ €}}{7.499.861.431 \text{ €}} \times 100$

Tabela 7: Čista dobičkonosnost sredstev (ROA) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Leto	Vse dejavnosti	Predelovalne dejavnosti	Gradbeništvo	Trgovina
2002	3,2%	3,9%	2,4%	2,4%
2003	3,8%	4,3%	2,8%	3,2%
2004	3,9%	4,4%	4,0%	3,3%
2005	3,8%	4,4%	2,5%	3,7%
2006	5,0%	5,9%	2,7%	5,1%
2007	6,1%	6,2%	7,4%	5,4%
2008	4,1%	4,2%	4,4%	3,7%
2009	3,7%	4,6%	3,0%	2,9%
2010	2,1%	3,1%	-0,1%	1,8%

Slika 2: Čista dobičkonosnost sredstev (ROA) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Rezultati kažejo, da je čista dobičkonosnost sredstev od leta 2002 naraščala in leta 2007 dosegla najvišje vrednosti. Potem je prišlo do hitrega upada. Leta 2010 je bila dobičkonosnost sredstev vseh treh proučevanih dejavnosti nižja kot leta 2002.

Najvišja in tudi najbolj konstantna je bila dobičkonosnost sredstev predelovalne dejavnosti. Sledita ji trgovina in gradbeništvo. Pri gradbeni dejavnosti lahko opazimo rahel upad v letih 2005 in 2006 ter močno rast leta 2007, ko je po čisti dobičkonosnosti sredstev celo prehitela predelovalno dejavnost in trgovino. Sledi nagel in globok padec v letih od

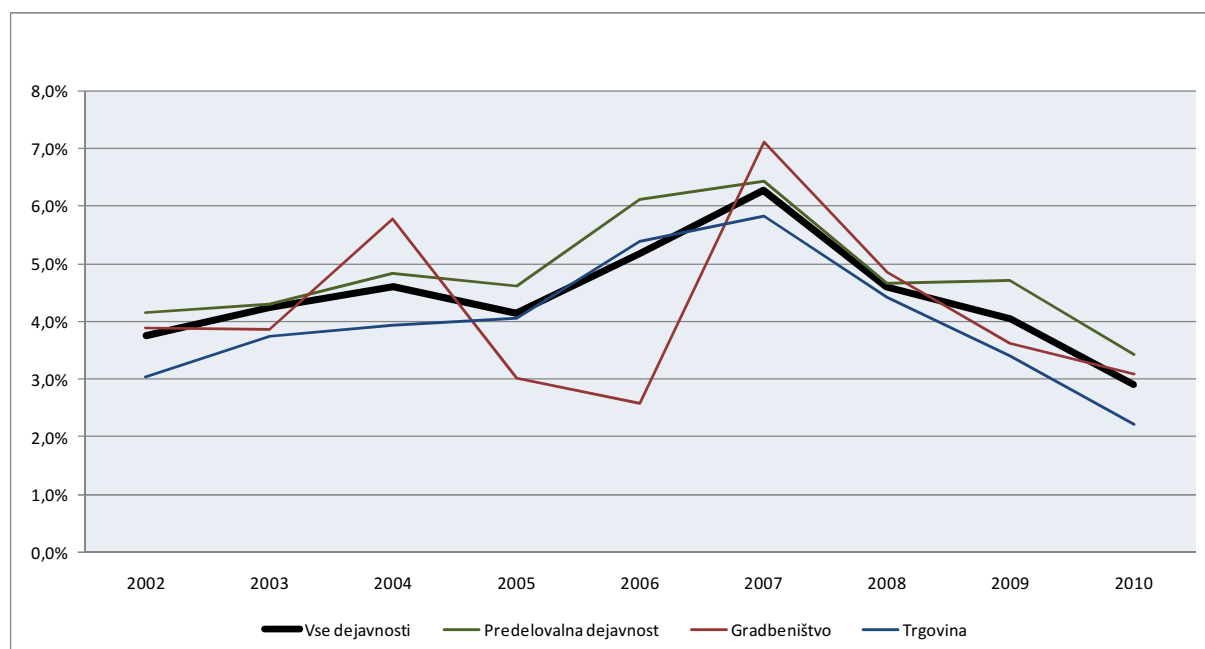
2008 do 2010. Leta 2010 je bila čista dobičkonosnost sredstev gradbene dejavnosti celo negativna.

Izračunu, v katerega smo vključili podatke vseh podjetij, je sledil še izračun, v katerem smo sešteli bilančne podatke samo za vzorčna podjetja (Tabela 8 in Slika 3).

Tabela 8: Čista dobičkonosnost sredstev (ROA) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Leto	Vse dejavnosti	Predelovalne dejavnosti	Gradbeništvo	Trgovina
2002	3,7%	4,2%	3,9%	3,0%
2003	4,2%	4,3%	3,9%	3,7%
2004	4,6%	4,8%	5,8%	3,9%
2005	4,1%	4,6%	3,0%	4,1%
2006	5,2%	6,1%	2,6%	5,4%
2007	6,3%	6,4%	7,1%	5,8%
2008	4,6%	4,7%	4,9%	4,4%
2009	4,1%	4,7%	3,6%	3,4%
2010	2,9%	3,4%	3,1%	2,2%

Slika 3: Čista dobičkonosnost sredstev (ROA) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Če primerjamo čisto dobičkonosnost vseh podjetij s čisto dobičkonosnostjo podjetij, ohranjenih v vzorcu, lahko opazimo, da je čista dobičkonosnost vzorčnih podjetij nekoliko

višja. Takšen rezultat je, glede na kriterije razvrščanja podjetij v vzorec, pričakovan, saj smo izvzeli predvsem nedelujoča podjetja (podjetja, pri katerih je vrednost sredstev ali dobička pred obdavčitvijo enaka nič) in podjetja z negativno vrednostjo kapitala podjetja. Pri omenjenih podjetjih je čista dobičkonosnost sredstev običajno podpovprečna.

Gibanje krivulj čiste dobičkonosnosti sredstev vzorčnih podjetij je podobno kot prej, ko smo analizirali vsa podjetja. Tudi tu se za najbolj dobičkonosno izkaže predelovalna dejavnost. Sledita ji trgovina in gradbeništvo. Padec čiste dobičkonosnosti sredstev gradbene dejavnosti v letih od 2008 do 2010 je nekoliko blažji, kar ponovno kaže na že omenjeno značilnost vzorčenja. Podjetja z negativnim kapitalom in pogosto tudi negativnim poslovnim izidom so bila iz vzorca izvzeta, kar povečuje čisto dobičkonosnost sredstev in ublaži padec vrednosti kazalnika.

3.2.3.2 Čista dobičkonosnost kapitala

Čisto dobičkonosnost kapitala smo izračunali kot razmerje med tekočim čistim dobičkom in povprečno bilančno vrednostjo kapitala proučevanega leta. Kazalnike izračunamo takole:

$$ROE = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečni kapital}} = \frac{NI}{\left(\frac{E_t + E_{t-1}}{2}\right)} \times 100$$

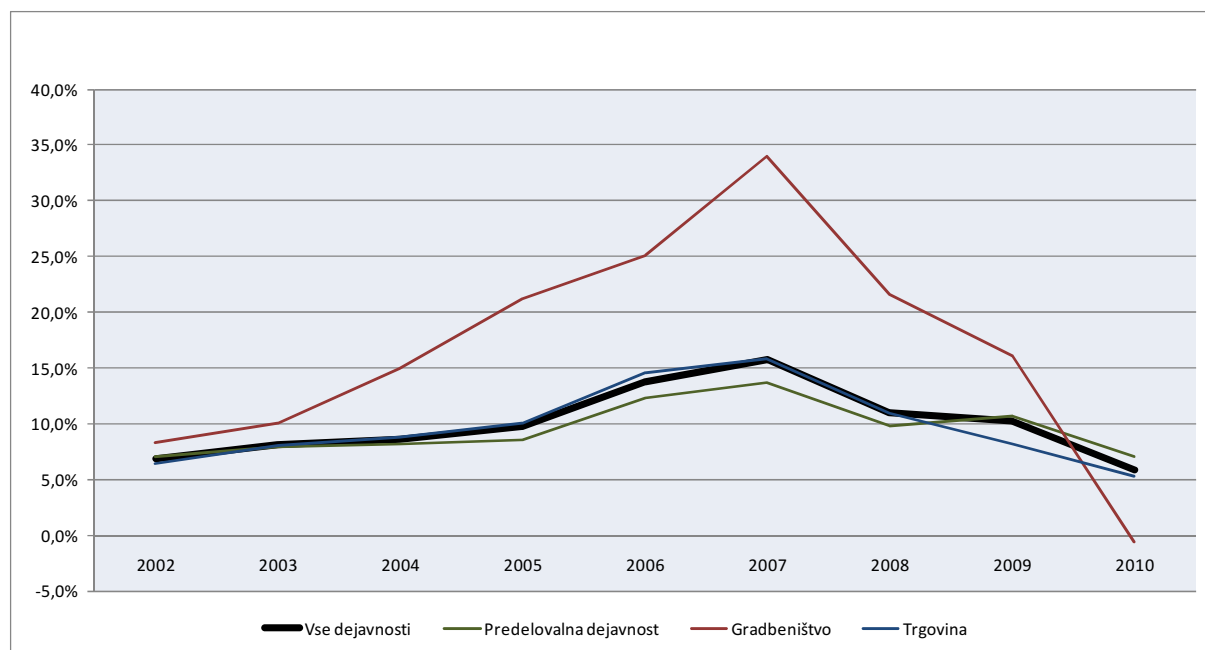
Tudi kazalnik čiste dobičkonosnosti kapitala smo izračunali na osnovi agregatnih vrednosti čistega dobička in kapitala po posameznih področjih dejavnosti in letih. Izračune, pripravljene za vsa podjetja, ki so delovala v posamezni proučevani dejavnosti, navajata Tabela 9 in Slika 4.

Čista dobičkonosnost kapitala vseh treh dejavnosti je v letih od 2002 do 2007 naraščala in potem doživela padec. Predelovalna dejavnost in trgovina sta glede višine čiste dobičkonosnosti kapitala dokaj usklajeni. Čista dobičkonosnost kapitala se je ves čas gibala med 5 in 15 odstotki. V gradbeni dejavnosti je slika drugačna. Sprva, v letu 2002, je bil odstotek čiste dobičkonosnosti le rahlo višji kot v ostalih dveh dejavnostih. Nato sledi nagla rast, ki je bila spodbujena s pospešenim zadolževanjem gradbeništva. V času gospodarskega razcveta v letih 2006 in 2007 je kapital gradbene dejavnosti dosegal več kot še enkrat višje čiste dobičke kot kapital, vložen v predelovalno dejavnost ali trgovino. Rasti je sledil hiter in globok padec v letih od 2008 do 2010. Skupna čista dobičkonosnost kapitala gradbene dejavnosti v letu 2010 je bila celo negativna.

Tabela 9: Čista dobičkonosnost kapitala (ROE) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Leto	Vse dejavnosti	Predelovalne dejavnosti	Gradbeništvo	Trgovina
2002	6,9%	7,0%	8,3%	6,4%
2003	8,1%	7,9%	10,1%	8,1%
2004	8,7%	8,1%	14,9%	8,8%
2005	9,8%	8,6%	21,1%	10,1%
2006	13,8%	12,3%	25,1%	14,6%
2007	15,7%	13,7%	34,0%	15,8%
2008	10,9%	9,8%	21,6%	10,9%
2009	10,2%	10,7%	16,1%	8,2%
2010	5,8%	7,1%	-0,6%	5,2%

Slika 4: Čista dobičkonosnost kapitala (ROE) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

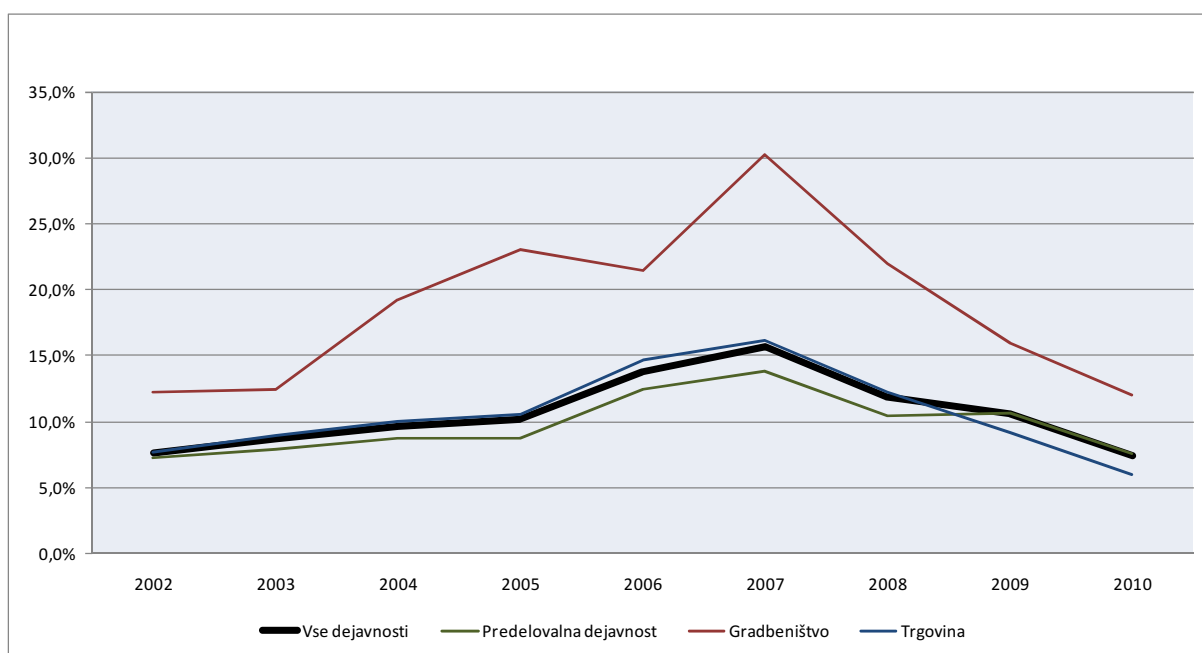
Močno zadolženost gradbene dejavnosti razkrije tudi primerjava čiste dobičkonosnosti kapitala in čiste dobičkonosnosti sredstev. Tako je leta 2007, ko so bile dobičkonosnosti najvišje, čista dobičkonosnost kapitala gradbeništva še enkrat večja kot čista dobičkonosnost predelovalne dejavnosti in trgovine, čeprav je čista dobičkonosnost vseh sredstev le rahlo nadpovprečna. Takšna struktura virov sredstev, v kateri prevladuje dolg, vodi v močna nihanja čiste dobičkonosnosti kapitala. V letih gospodarskega razcveta gradbena dejavnost beleži hiter vzpon in visoko dobičkonosnost kapitala, v letih recesije pa hiter in močan padec dobičkonosnosti kapitala.

Podobno, le nekoliko manj izrazito je gibanje čiste dobičkonosnosti kapitala vzorčnih podjetij (Tabela 10 in Slika 5).

Tabela 10: Dobičkonosnost kapitala (ROE) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Leto	Vse dejavnosti	Predelovalne dejavnosti	Gradbeništvo	Trgovina
2002	7,7%	7,3%	12,3%	7,6%
2003	8,7%	7,9%	12,4%	9,0%
2004	9,7%	8,7%	19,2%	10,0%
2005	10,2%	8,8%	23,0%	10,5%
2006	13,7%	12,5%	21,5%	14,7%
2007	15,7%	13,8%	30,3%	16,2%
2008	11,9%	10,4%	22,0%	12,3%
2009	10,6%	10,6%	15,9%	9,2%
2010	7,4%	7,6%	12,0%	5,9%

Slika 5: Dobičkonosnost kapitala (ROE) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Tudi pri vzorčnih podjetjih čista dobičkonosnost kapitala od leta 2002 do leta 2007 raste in nato pada. Čista dobičkonosnost predelovalne dejavnosti in trgovine je usklajena in se giblje med 5 in 15 odstotki. V gradbeništvu je čista dobičkonosnost precej višja in leta 2007 znaša celo 30%. Primerjava čiste dobičkonosnosti kapitala in čiste dobičkonosnosti vseh sredstev razkrije, da je tako visoka čista dobičkonosnost kapitala predvsem posledica

visoke zadolženosti gradbene dejavnosti. Ker smo pri pripravi vzorca podjetij izvzeli podjetja z negativnimi vrednostmi kapitala, je dobičkonosnost vzorčnih podjetij nekoliko višja kot dobičkonosnost vseh podjetij proučevanih dejavnosti.

3.2.3.3 Čista dobičkovnost prihodka

Čisto dobičkovnost prihodka smo izračunali kot razmerje med čistim dobičkom in celotnimi prihodki.

$$16 \quad NPM = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{celotnimi prihodek}} = \frac{NI}{TS} \times 100$$

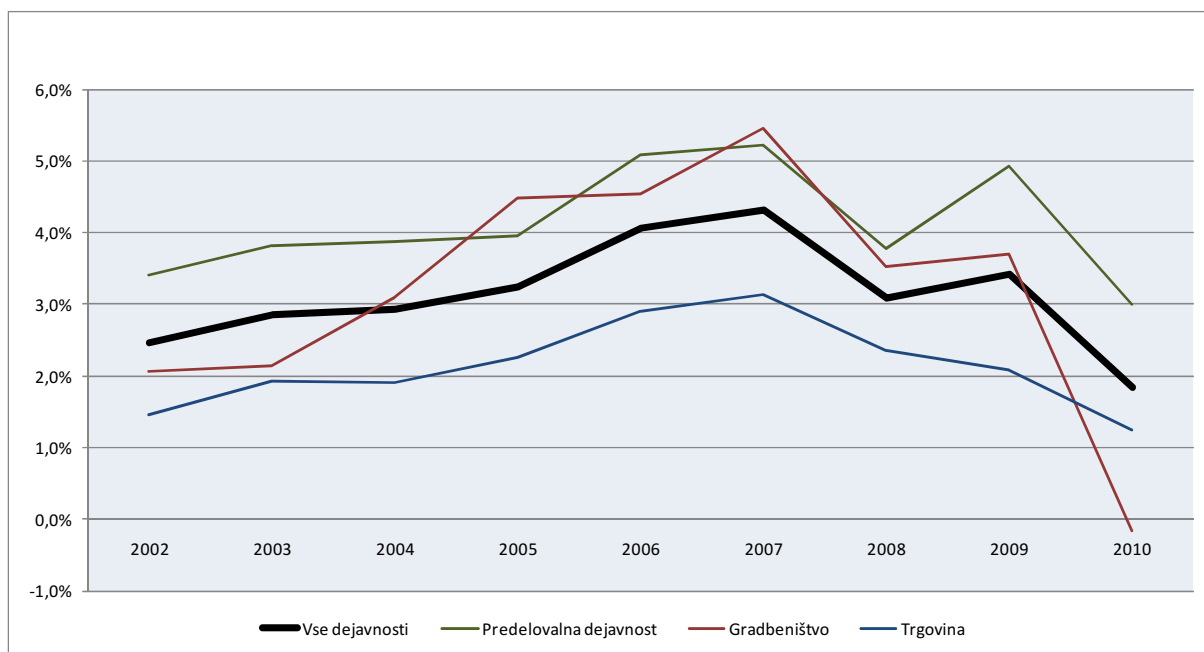
Tudi vrednosti tega kazalnika uspešnosti smo sledili v obdobju od leta 2002 do vključno leta 2010. Pripravili smo ločene izračune za gradbeništvo, trgovino in predelovalno dejavnost. Prva serija izračunov je bila pripravljena za vsa podjetja na proučevanih področjih dejavnosti (Tabela 11 in Slika 6).

Čista dobičkovnost prihodkov vseh dejavnosti skupaj v obdobju od leta 2002 do vključno leta 2010 se je gibala med dvema in štirimi odstotki. Sprva, do vključno leta 2007, je čista dobičkovnost prihodka rasla, od leta 2008 do 2010 pa naglo padla. Dobičkovnost prihodka v letu 2010 je bila nižja kot v izhodiščnem letu 2002.

Tabela 11: Čista dobičkovnost prihodka (NPM) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Leto	Vse dejavnosti	Predelovalne dejavnosti	Gradbeništvo	Trgovina
2002	2,5%	3,4%	2,1%	1,5%
2003	2,9%	3,8%	2,1%	1,9%
2004	2,9%	3,9%	3,1%	1,9%
2005	3,2%	4,0%	4,5%	2,2%
2006	4,1%	5,1%	4,5%	2,9%
2007	4,3%	5,2%	5,4%	3,1%
2008	3,1%	3,8%	3,5%	2,3%
2009	3,4%	4,9%	3,7%	2,1%
2010	1,8%	3,0%	-0,2%	1,2%

Slika 6: Čista dobičkovnost prihodka (NPM) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

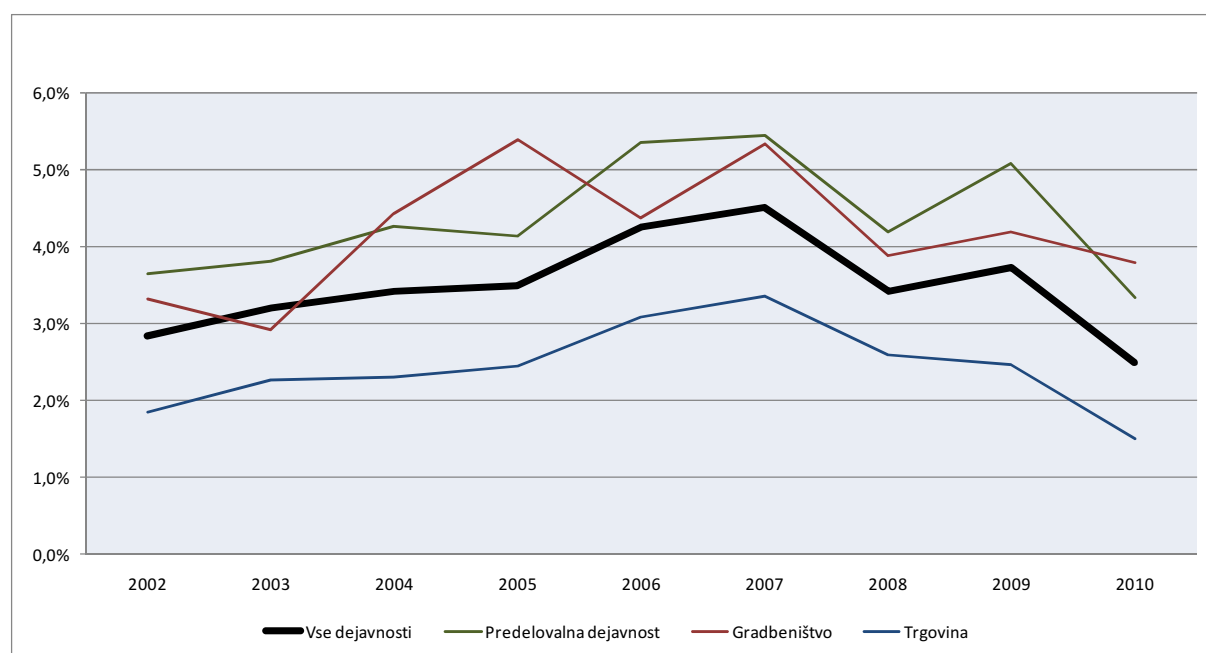
Podobne ugotovitve kot za čisto dobičkovnost prihodkov vseh proučevanih dejavnosti veljajo tudi za posamezne dejavnosti. Najvišjo čisto dobičkovnost prihodka so beležili v predelovalni dejavnosti, najnižjo pa v trgovini. Čista dobičkovnost prihodka najbolj niha v gradbeništvu, kjer je leta 2007 presegla 5%, v letu 2010 pa je bila celo negativna.

Ločeno serijo izračunov smo pripravili tudi za podjetja, ki smo jih uvrstili v vzorec (Tabela 12 in Slika 7).

Tabela 12: Čista dobičkovnost prihodka (NPM) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Leto	Vse dejavnosti	Predelovalne dejavnosti	Gradbeništvo	Trgovina
2002	2,8%	3,6%	3,3%	1,8%
2003	3,2%	3,8%	2,9%	2,3%
2004	3,4%	4,3%	4,4%	2,3%
2005	3,5%	4,1%	5,4%	2,4%
2006	4,2%	5,4%	4,4%	3,1%
2007	4,5%	5,4%	5,3%	3,4%
2008	3,4%	4,2%	3,9%	2,6%
2009	3,7%	5,1%	4,2%	2,5%
2010	2,5%	3,3%	3,8%	1,5%

Slika 7: Čista dobičkovnost prihodka (NPM) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Izračun čiste dobičkovnosti prihodka za vzorčna podjetja pokaže nekoliko višje vrednosti kot izračun, pripravljen za vsa podjetja proučevanih dejavnosti. Takšen rezultat je posledica izločitve podjetij z negativnim kapitalom, ki običajno izkazujejo izgubo iz tekočega poslovanja, kar se odraža kot nizka čista dobičkovnost prihodka. Tudi pri vzorčnih podjetjih je čista dobičkovnost prihodka najnižja v trgovini. Dobičkovnost predelovalne dejavnosti in gradbeništva je podobna.

Primerjava rezultatov vzorčnih podjetij z rezultati, ki smo jih dobili, ko smo izračun pripravili za vsa podjetja, ponovno kaže na problematiko gradbene dejavnosti. Tako je dobičkovnost gradbeništva pred izločitvijo nedelujočih podjetij ter tistih z negativnim kapitalom močno odstopala od skupne dobičkovnosti, izračunane za vse dejavnosti, po izločitvi pa je bila blizu skupne dobičkovnosti vseh dejavnosti.

3.2.3.4 Efektivna davčna stopnja

Vzporedno z izračunom kazalnikov uspešnosti smo za opazovano obdobje proučevali tudi gibanje skupne efektivne davčne stopnje, ki smo jo izračunali kot razmerje med celotnim dobičkom pred obdavčitvijo in davčno obveznostjo.

$$ETR = \frac{\text{davčna obveznost}}{\text{celotni dobiček pred obdavčitvijo}} = \frac{T}{EBT} \times 100$$

Vrednosti efektivne davčne stopnje smo sledili v obdobju od leta 2002 do vključno leta 2010. Pripravili smo ločene izračune za gradbeništvo, trgovino in predelovalno dejavnost. Prva serija izračunov je bila pripravljena za vsa podjetja na proučevanih področjih dejavnosti (Tabela 13 in Slika 8).

Pri interpretaciji rezultatov moramo upoštevati dejstvo, da se je v Sloveniji od leta 2006 do leta 2010 predpisana davčna stopnja postopno znižala s 25% na 20%. Na skupno efektivno davčno stopnjo omenjeno znižanje nima posebnega vpliva. Ko v izračun vključimo vse dejavnosti, se giba med 15% in 19%. Relativno stabilnost efektivne davčne stopnje, kljub padanju predpisane davčne stopnje, lahko pripišemo krčenju davčnih olajšav v obdobju zniževanja predpisane davčne stopnje. Če opazujemo posamezne dejavnosti, vidimo, da je najbolj obdavčen dobiček trgovske dejavnosti. Sledita predelovalna dejavnost in gradbeništvo. Razlike med dejavnostmi so verjetno posledica investicijskih davčnih olajšav. V gradbeni dejavnosti je več investicij v opremo, ki zahteva hitrejše nadomeščanje. Trgovska dejavnost več investira v nepremičnine (za te investicije ni davčne olajšave) in manj v opremo.

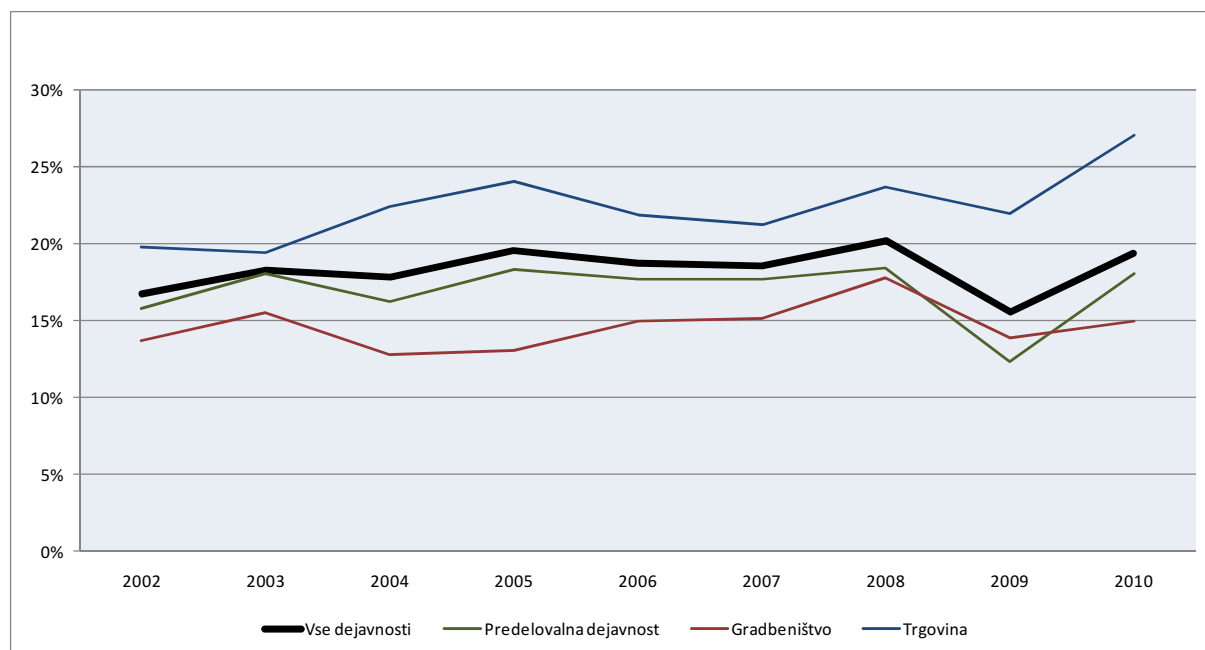
Primerjava kazalnikov uspešnosti in višine efektivne obdavčitve pokaže, da v času gospodarske rasti v obdobju od leta 2002 do vključno leta 2007 ni prišlo do povišanja zneska davčne obveznosti. Prav tako po letu 2007 ni prišlo do znižanja. Vzrok za takšno proticiklično gibanje efektivne obdavčitve je med drugim tudi v dopustnosti prenosa davčnih izgub v naslednja obračunska obdobja⁵¹.

⁵¹ V Sloveniji se lahko od leta 2000 davčna izguba odšteva od pozitivne davčne osnove naslednjih davčnih obdobj, neomejeno dolgo.

Tabela 13: Efektivna davčna stopnja (ETR) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Leto	Vse dejavnosti	Predelovalne dejavnosti	Gradbeništvo	Trgovina
2002	17%	16%	14%	20%
2003	18%	18%	16%	19%
2004	18%	16%	13%	22%
2005	20%	18%	13%	24%
2006	19%	18%	15%	22%
2007	19%	18%	15%	21%
2008	20%	18%	18%	24%
2009	16%	12%	14%	22%
2010	19%	18%	15%	27%

Slika 8: Efektivna davčna stopnja (ETR) vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

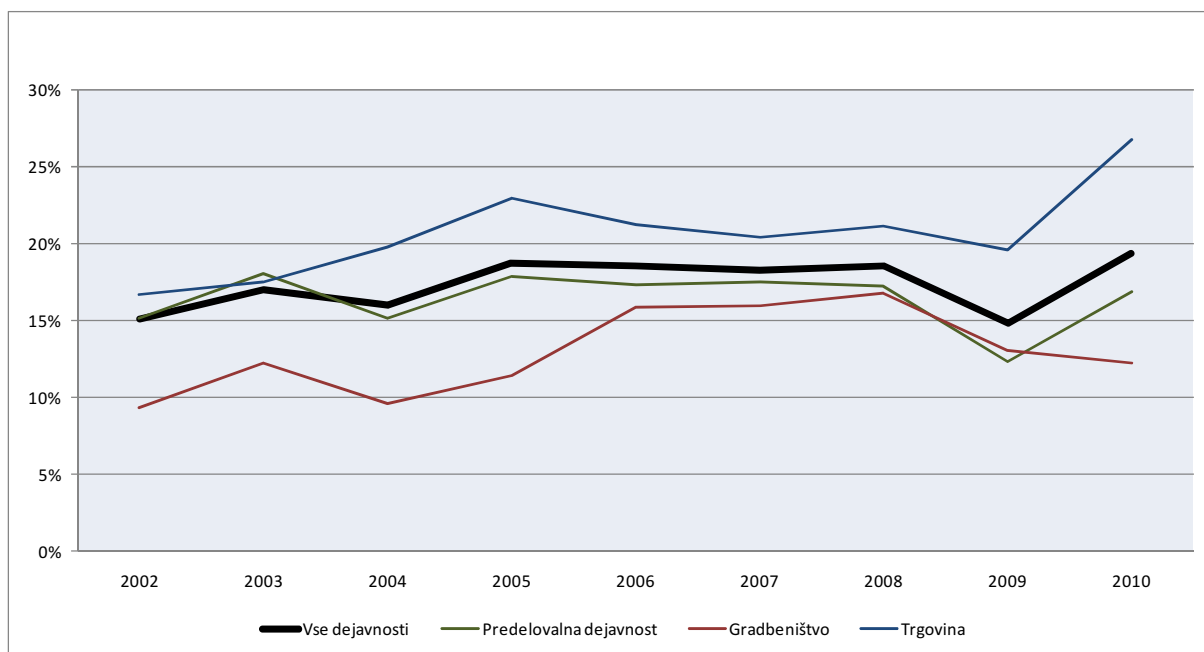

Podobno kot pri kazalnikih čiste dobičkonosnosti in dobičkovnosti smo ločen izračun pripravili še za podjetja, ki smo jih uvrstili v vzorec. Tudi tokrat smo rezultate združili v tabeli in jih prikazali na sliki (Tabela 14 in Slika 9).

Tabela 14: Efektivna davčna stopnja (ETR) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Leto	Vse dejavnosti	Predelovalne dejavnosti	Gradbeništvo	Trgovina
2002	15%	15%	9%	17%
2003	17%	18%	12%	18%
2004	16%	15%	10%	20%
2005	19%	18%	11%	23%
2006	19%	17%	16%	21%
2007	18%	18%	16%	20%
2008	19%	17%	17%	21%
2009	15%	12%	13%	20%
2010	19%	17%	12%	27%

Slika 9: Efektivna davčna stopnja (ETR) vzorčnih podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do leta 2010 v Sloveniji delovala na področjih: C Predelovalne dejavnosti, F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil

Če primerjamo izračun efektivne davčne stopnje vzorčnih podjetij s tistim, ki smo ga pripravili za vsa podjetja, ugotovimo, da ne prihaja do večjih razlik. Tudi ti podatki kažejo, da je najbolj obdavčena trgovina, najmanj pa gradbeništvo.

Pri vzorčnih podjetjih v gradbeni dejavnosti opazimo zvišanje efektivne obdavčitve v letih gospodarske rasti in znižanje v letih ohlajanja gospodarstva (ciklično gibanje). Ker takšnega gibanja pri obravnavi vseh podjetij nismo zaznali, lahko sklepamo, da smo pri

vzorčenju izločili najslabša podjetja, pri katerih je prenos davčne izgube v naslednja obdobja nadpovprečno stabiliziral efektivno davčno stopnjo.

3.2.4 Gibanje višine poslovnega rezultata in efektivne davčne stopnje

Proučevanju višine čistega dobička oziroma kazalnikov uspešnosti, izračunanih na osnovi agregatnih podatkov vseh podjetij, je sledila analiza vrednosti kazalnikov dobičkonosnosti posameznega podjetja. Proučevanje gibanja višine poslovnega rezultata smo začeli z analizo porazdelitve čistega dobička. Na podatkih vzorčnih podjetij smo želeli preveriti trditev (Burgstahler & Dichev, 1997), da podjetja z usmerjenim prilagajanjem dobička prilagajajo poslovni rezultat tako, da se izognejo minimalni izgubi oziroma znižanju dobička. Tudi v tem delu analize smo vzporedno s kazalniki dobičkonosnosti proučevali tudi višino efektivne davčne stopnje.

Primerljivost poslovnih rezultatov dosežemo s primerjavo čistega dobička in primerne gospodarske kategorije. Burgstahler in Dichev sta za preračun čistega dobička uporabila tržno vrednost podjetja. Ker v slovenskem gospodarstvu prevladujejo majhna podjetja, s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu, v našem primeru ta pristop ni primeren. Čisti dobiček smo primerjali s:

- povprečno vrednostjo sredstev podjetja (čista dobičkonosnost sredstev – ROA),
- povprečno vrednostjo kapitala (čista dobičkonosnost kapitala – ROE) in
- celotnimi prihodki (čista dobičkovnost prihodka – NPM).

Tudi ta del raziskave smo pripravili za podjetja, ki so v letih od 2002 do 2010 delovala v gradbeništvu, trgovini in predelovalni dejavnosti. Izmed vseh podjetij smo ob upoštevanju pogojev, opisanih v podpoglavju 2.3, v začetni vzorec zbrali tista, katerih bilančni podatki kažejo na delujoče podjetje in katerih kapital je v letu proučevanja dosegal pozitivno vrednost. Vsakemu podjetju v vzorcu smo izračunali kazalnike čiste dobičkonosnosti sredstev (ROA), kapitala (ROE) in čiste dobičkovnosti prihodka (NPM) ter analizirali njihovo višino oziroma pogostost pojavljanja. Rezultate smo zbrali v tabelah kvantilov, stolpčnih grafikonih posameznega leta ter tridimenzionalnih stolpčnih grafikonih za obdobje od leta 2002 do leta 2010.

S kvantili celotno statistično populacijo razdelimo na del, pri katerem so vrednosti opazovane spremenljivke nižje od mejne vrednosti, in del, pri katerem so te vrednosti višje. Kvantili so mejne vrednosti med posameznimi podmnožicami slučajne spremenljivke. Kadar populacijo razdelimo na 10 delov, imamo 10 podmnožic vrednosti slučajne spremenljivke in 9 vrednosti kvantilov, ki jih ločijo med seboj. Kvantile, ki populacijo razdelijo na 10 enakih delov, imenujemo decili. Percentili so kvantili, ki populacijo razdelijo na 100 enakih delov. Tako je 5. decil oziroma 50. percentil srednja

vrednost, od katere ima polovica populacije nižjo vrednost opazovanega pojava, polovica pa višjo. To srednjo vrednost imenujemo mediana (Blejec, 1988).

V stolpčnem grafikonu z višino stolpiča grafično prikažemo, pri koliko enotah v opazovani populaciji vrednosti spremenljivke dosegajo opisano vrednost. Na prvo os vnesemo vrednost spremenljivke, na drugo pa število oziroma delež enot opazovane populacije. Pri kompleksnejših pojavih si lahko pomagamo še s tretjo osjo, na katero vnesemo vrednosti druge spremenljivke. V naši raziskavi smo na prvo os stolpčnega grafikona praviloma vnesli višino dobičkonosnosti, na drugo pa število oziroma delež podjetij. Pri tridimenzionalnih grafikonih smo na tretjo os vnesli leto proučevanja pojava.

3.2.4.1 Čista dobičkonosnost sredstev

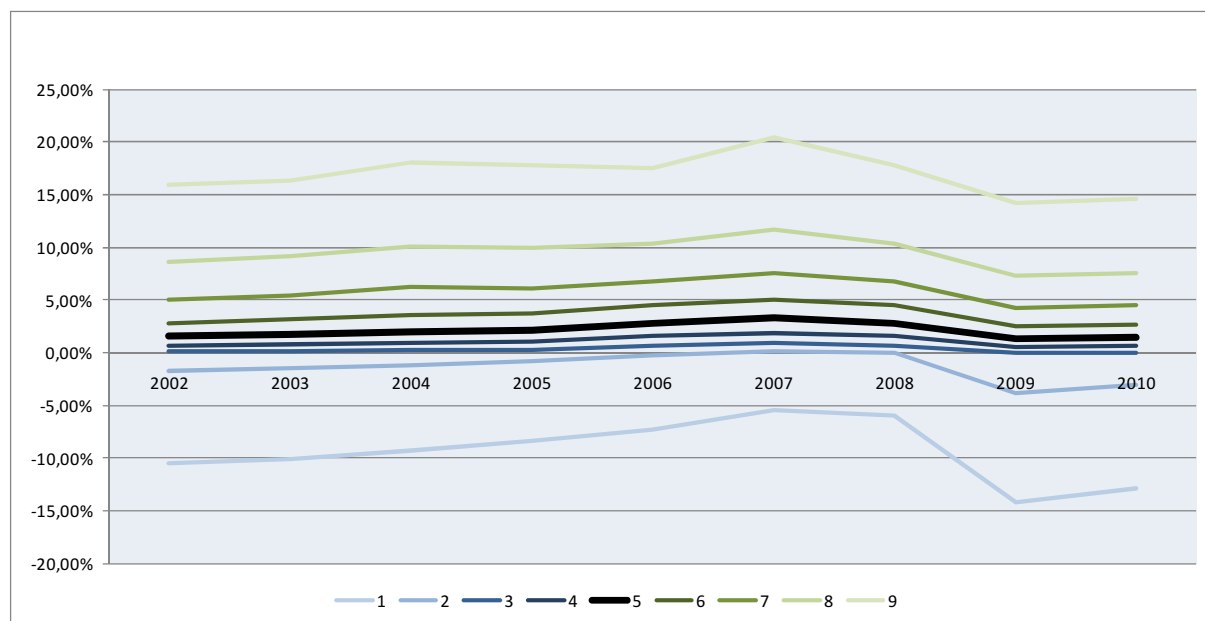
Čisto dobičkonosnost sredstev posameznega podjetja smo izračunali za vsa vzorčna podjetja za celotno obdobje od leta 2002 do leta 2010. Porazdelitev rezultatov smo zapisali v tabelo, ki prikazuje vrednosti dobičkonosnosti po decilih in letih (Tabela 15), ter jo prikazali tudi grafično (Slika 10). Analiza gibanja mejnih vrednosti posameznih decilov omogoči primerjavo vseh vzorčnih podjetij, ne glede na njihovo velikost.

Tabela 15: Čista dobičkonosnost sredstev vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih

Decili	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	-10,56%	-10,14%	-9,29%	-8,34%	-7,35%	-5,40%	-6,02%	-14,19%	-12,85%
2	-1,74%	-1,43%	-1,21%	-0,84%	-0,29%	0,08%	0,00%	-3,81%	-3,03%
3	0,11%	0,16%	0,20%	0,24%	0,62%	0,87%	0,71%	0,00%	0,05%
4	0,66%	0,79%	0,88%	1,00%	1,58%	1,90%	1,62%	0,56%	0,62%
Mediana									
5⁵²	1,54%	1,75%	2,00%	2,12%	2,79%	3,25%	2,80%	1,34%	1,43%
6	2,83%	3,22%	3,63%	3,76%	4,44%	5,05%	4,46%	2,50%	2,60%
7	5,01%	5,47%	6,17%	6,15%	6,78%	7,62%	6,79%	4,30%	4,46%
8	8,59%	9,21%	10,06%	9,91%	10,32%	11,72%	10,39%	7,35%	7,58%
9	15,90%	16,26%	17,98%	17,80%	17,50%	20,38%	17,77%	14,17%	14,54%

⁵² Mediana oziroma 50. percentil je srednja vrednost, od katere imajo kazalci dobičkonosnosti polovice podjetij manjšo, polovice pa večjo vrednost.

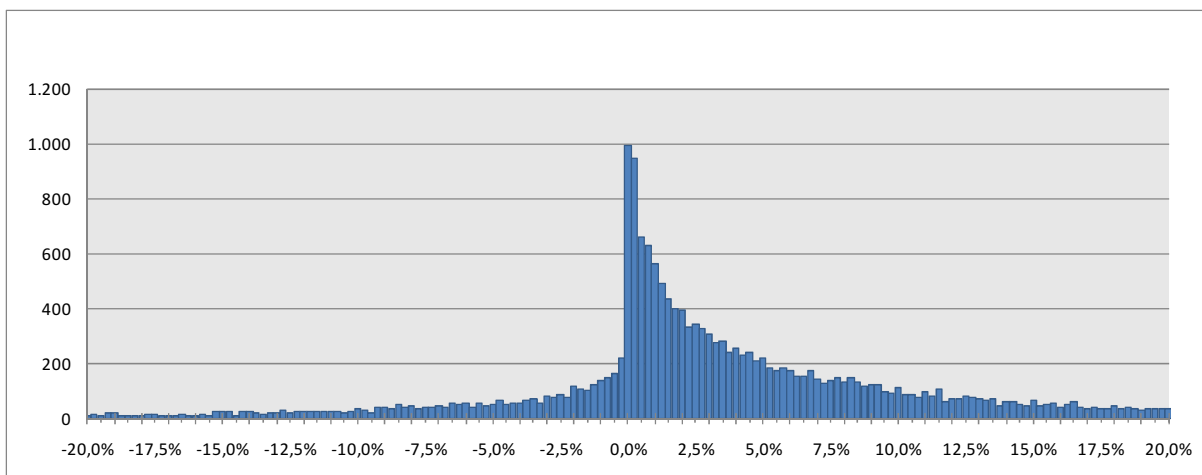
Slika 10: Čista dobičkonosnost sredstev vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih

Primerjava rezultatov po letih pokaže, da se je podobno kot agregatna čista dobičkonosnost sredstev vzorčnih podjetij (Tabela 8 in Slika 3) gibala tudi razmejitvena vrednost posameznih decilov. Nižji izhodiščni vrednosti leta 2002 sledita porast in najvišja vrednost leta 2007, nato pa do leta 2010 upad. Pričakovano so najizrazitejša nihanja povprečne čiste dobičkonosnosti sredstev v prvem in zadnjem (devetem) decilu. Tako se čista dobičkonosnost prvega decila v obdobju med letoma 2002 in 2007 postopno povečuje (a ostaja ves čas negativna), nato pa z začetkom gospodarske krize leta 2008 doživi nagel padec. Podobno se gibajo povprečja ostalih decilov. Najmanjša nihanja povprečne čiste dobičkonosnosti sredstev beležimo v tretjem in četrtem decilu, v katerih je čista dobičkonosnost ves čas le rahlo pozitivna.

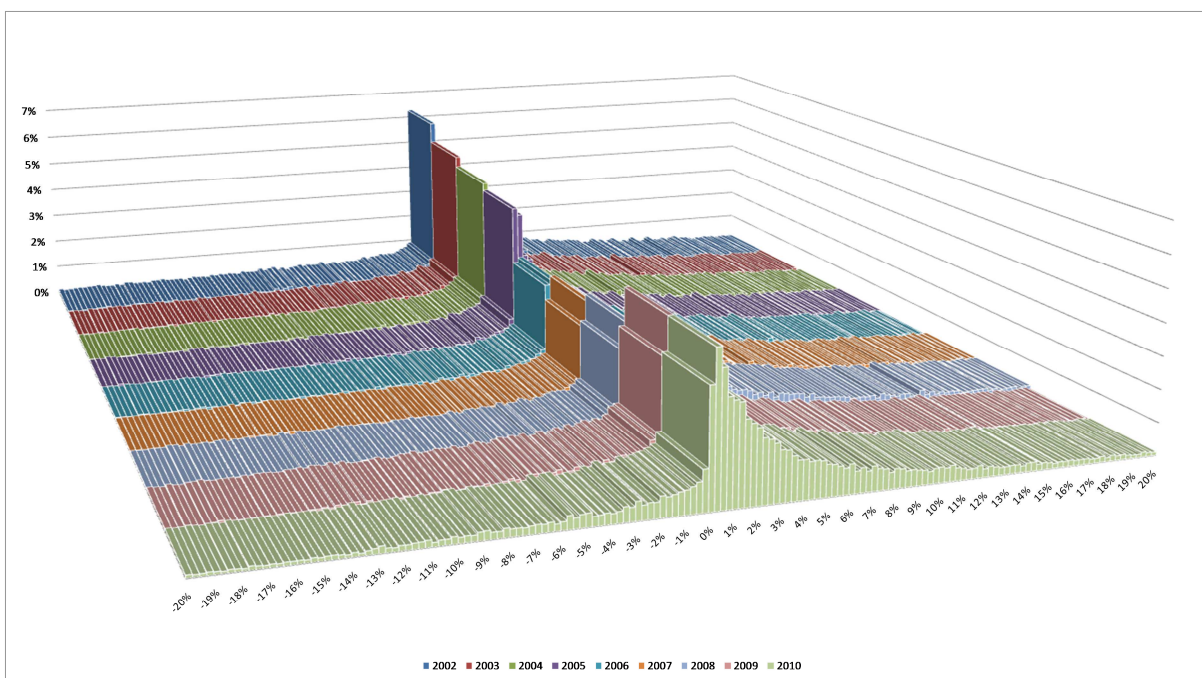
V naslednjem koraku analize gibanja vrednosti čiste dobičkonosnosti sredstev smo zaznavali pogostost pojavljanja posameznih vrednosti dobičkonosnosti sredstev. Pri tem smo povzeli pristop Burgstahlerja in Dicheva. Podatke smo prikazali v stolpčnem grafikonu, v katerem smo na absciso nanegli vrednost kazalnika dobičkonosnosti, na ordinato pa število vzorčnih podjetij, katerih vrednost kazalnika leži na obravnavanem intervalu. Območje, ki ga opisuje posamezen stolpič, smo razmejili na 0,25%. Pripravili smo serijo izračunov in grafičnih prikazov za obdobje od leta 2002 do leta 2010. V tekst je vključen stolpčni grafikon za leto 2005 (Slika 11). Grafikoni za ostala leta so v prilogi (Priloga 4). Diskontinuiteto smo zaznavali s preizkusom Garroda, Ratej Pirkovičeve in Valentinčiča, s katerim smo izračunali vrednost parametra τ_i (odslej statistika τ_i) na intervalu i .

Slika 11: Število podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2005

V prilogo smo poleg stolpčnih grafikonov, ki na ordinati prikazujejo število vzorčnih podjetij, vključili tudi stolpčne grafikone, pri katerih je na ordinati odstotek podjetij. Takšen prikaz omogoča primerljivost med vzorci z različnim številom enot. Tako lahko med seboj primerjamo tudi razporeditve dobičkonosnosti med posameznimi leti, kar smo storili v tridimenzionalnem stolpčnem grafikonu (Slika 12).

Slika 12: Odstotek podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev (ROA) v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Gibanje vrednosti kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev jasno kaže, da tudi slovenska podjetja, vključena v vzorec, prilagajajo poslovni izid. Če predpostavimo, da bi se brez prilagoditve vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev porazdelila zvezno v obliki normalne (zvonaste) porazdelitve okoli povprečne vrednosti, izračunane iz agregatnih

podatkov, lahko ugotovimo, da se vrednosti kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev ne glede na višino povprečne vrednosti v vseh letih neenakomerno zgostijo na začetnem delu pozitivnega dela številčne lestvice in da število podjetij na prvem pozitivnem intervalu močno presega število podjetij na prvem negativnem intervalu, čeprav za takšno razliko ni nobenega vsebinskega razloga.

Domnevo, da slovenska podjetja, vključena v vzorec, prilagajajo poslovni izid, potrdi tudi zaznava diskontinuitete distribucije z uporabo statistike τ_i . Intervale čiste dobičkonosnosti sredstev, ki smo jih uporabili za izračun, smo zaradi nazornosti prikaza razmejili na 0,5%. Pozorni smo bili na prvi pozitivni interval ($0 \leq i < 0,5$) in gibanje vrednosti statistike τ_i v intervalih pred in po njem. Kadar vrednost statistike τ_i preseže ± 10 , lahko potrdimo diskontinuiteto distribucije in s tem prilagajanje poslovnega izida z manj kot 1-odstotnim tveganjem napake, pri vrednosti $\pm 4,472$ pa z manj kot 5-odstotnim tveganjem (Garrod, Ratej Pirkovič, & Valentinčič, 2006).

Izračuni vrednosti statistike τ_i (Tabela 16) potrjujejo močno diskontinuiteto distribucije okoli vrednosti nič. Najvišje vrednosti so v celotnem obdobju od leta 2002 do leta 2010 dosežene na prvem pozitivnem intervalu ($0 \leq i < 0,5$). Visoke vrednosti so dosežene tudi na prvem negativnem intervalu ($-0,5 \leq i < 0$). Na teh dveh intervalih so v vseh opazovanih letih presežene mejne vrednosti ± 10 , ko je tveganje napake manj kot 1%. Izračun vrednosti statistike τ_i pokaže tudi, da poslovni izid prilagajajo tako podjetja z rahlo negativnim rezultatom kot tudi podjetja z rahlo pozitivnim rezultatom, a prilagoditve tistih z negativnim rezultatom so pogostejše.

Tabela 16: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v obdobju od leta 2002 do leta 2010

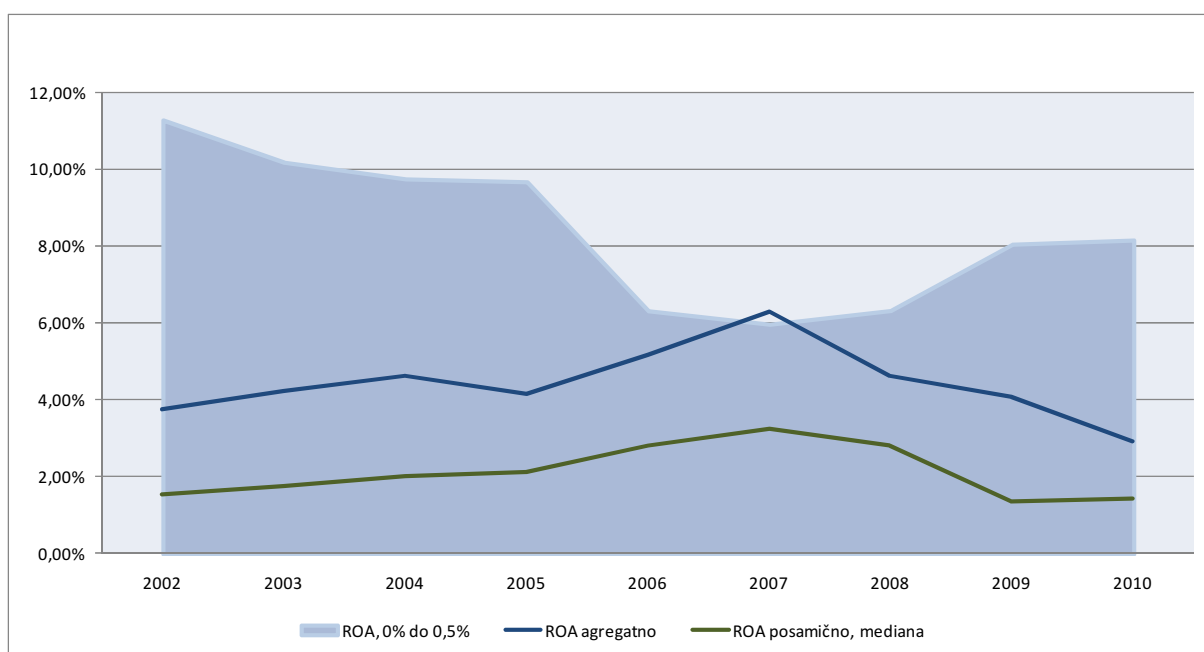
Interval	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
-1,5 $\leq i < -1$	-1,46	-2,16	0,38	-1,98	-0,13	0,10	1,44	-0,88	-0,55
-1 $\leq i < -0,5$	-1,03	0,76	-2,18	-1,07	-1,69	-1,10	-3,20	-3,17	-2,56
-0,5 $\leq i < 0$	-30,24	-29,50	-28,42	-27,91	-22,72	-25,10	-21,72	-27,73	-27,47
0 $\leq i < 0,5$	58,54	57,00	58,57	58,11	41,39	43,55	35,34	51,99	51,40
0,5 $\leq i < 1$	-9,60	-9,66	-10,70	-11,87	-8,32	-7,10	-5,14	-8,98	-9,36
1 $\leq i < 1,5$	-1,66	-2,35	-2,51	-0,33	0,71	-0,29	0,64	0,00	0,28
1,5 $\leq i < 2$	-2,42	0,75	-1,31	-2,03	-0,41	-0,07	-2,16	-2,83	-1,61

Tako je na primer leta 2005 na prvem pozitivnem intervalu vrednost statistike τ_i 58,11, na prvem negativnem intervalu -27,91 in na drugem pozitivnem intervalu -11,87. Močna

pozitivna vrednost na prvem pozitivnem intervalu kaže prerazporeditev rezultatov v to območje. Negativni vrednosti na sosednjih dveh intervalih kažeta na upad, ki je posledica prerazporeditve. Upad na prvem negativnem intervalu (-27,91) je večji kot upad na drugem pozitivnem intervalu (-11,87).

Primerjava stolpčnih grafikonov in vrednosti statistike τ_i v obdobju od leta 2002 do leta 2010 pokaže še eno zakonitost. Čeprav je v vseh letih izrazita razlika med številom podjetij na spodnjem robu pozitivnega dela in na zgornjem robu negativnega dela številčne osi, je delež podjetij, katerih podatki so na spodnjem robu pozitivnega dela, nižji v letih, ko je povprečna dobičkonosnost višja, kot v letih z nižjo povprečno dobičkonosnostjo. Omenjeno pravilo razkrije tudi grafikon (Slika 13), v katerem smo primerjali povprečno čisto dobičkonosnost sredstev, izračunano iz agregatnih podatkov (modra črta), mediano povprečne dobičkonosnosti, izračunane za posamezno podjetje (zeleni črta), in odstotek podjetij, katerih dobičkonosnost je bila med 0 in 0,5 odstotne točke (modro območje).

Slika 13: Primerjava povprečne čiste dobičkonosnosti in mediane čiste dobičkonosnosti sredstev ter odstotka podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Vidimo, da je povprečna čista dobičkonosnost, izračunana iz agregatnih podatkov, praviloma za okoli dve odstotni točki nižja od mediane, izračunane na osnovi vrednosti kazalnikov čiste dobičkonosnosti posameznih podjetij. Obe srednji vrednosti sta od leta 2002 do vključno leta 2007 rasli, nato pa padali. Za delež podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% v tem obdobju velja obrnjeno pravilo. Njihov delež je v letih povečevanja dobičkonosnosti padal, v letih njenega nižanja pa spet rasel. Takšno gibanje deleža je pričakovano, saj v letih, ko se povprečna dobičkonosnost odmakne globlje na pozitivni del

številčnega intervala, upade tudi število podjetij, ki imajo težave z negativnim rezultatom in zato poslovni izid prilagodijo tako, da je rahlo pozitiven. Omenjeno pravilo potrjujejo tudi vrednosti statistike τ_i , saj kažejo manjšo prerazporeditev v prvi pozitivni interval prav v letih 2006, 2007 in 2008.

3.2.4.2 Čista dobičkonosnost kapitala

Na enak način kot čisto dobičkonosnost sredstev smo analizirali tudi čisto dobičkonosnost kapitala. Tudi v tem primeru smo izračunali dobičkonosnost posameznega podjetja za obdobje od leta 2002 do leta 2010. Porazdelitev rezultatov smo zapisali v tabelo, ki prikazuje vrednosti dobičkonosnosti po decilih in letih (Tabela 17), ter jo prikazali grafično (Slika 14).

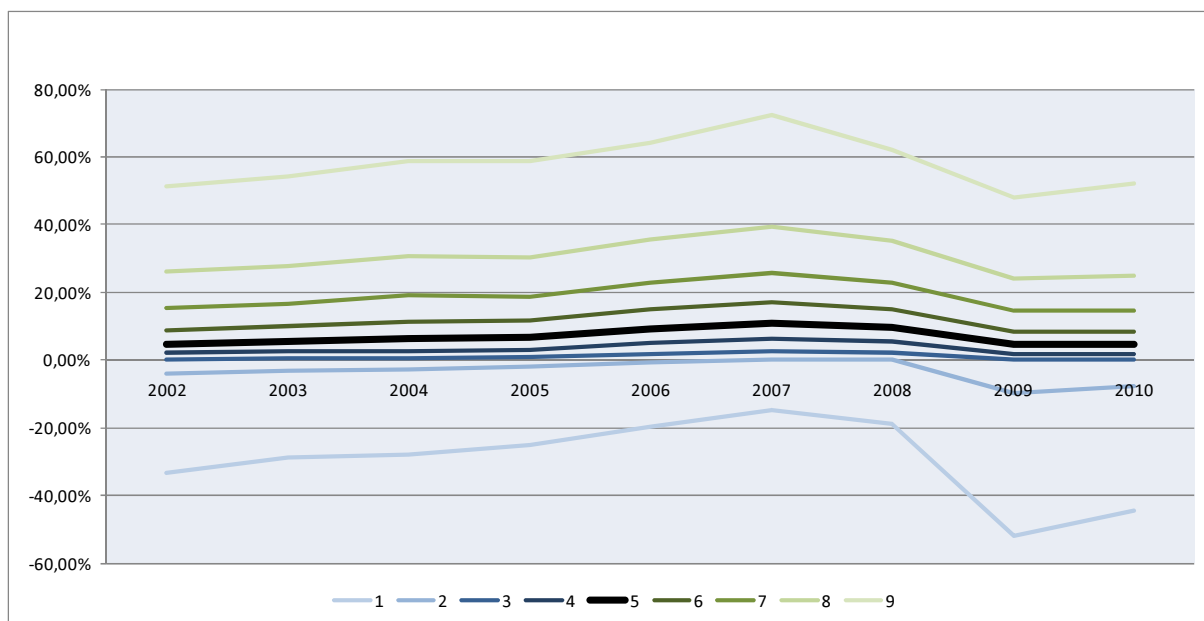
Tabela 17: Čista dobičkonosnost kapitala vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih

Decili	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	-33,28%	-28,62%	-27,79%	-25,22%	-19,90%	-14,92%	-19,03%	-51,97%	-44,47%
2	-4,14%	-3,11%	-2,86%	-1,74%	-0,59%	0,22%	0,00%	-9,88%	-7,64%
3	0,30%	0,47%	0,56%	0,76%	1,81%	2,76%	2,24%	0,00%	0,15%
4	2,05%	2,47%	2,75%	3,07%	4,97%	6,17%	5,32%	1,74%	1,96%
Mediana 5	4,77%	5,61%	6,19%	6,62%	9,30%	10,96%	9,57%	4,54%	4,65%
6	8,88%	9,88%	11,19%	11,57%	14,88%	17,02%	15,08%	8,58%	8,59%
7	15,30%	16,70%	18,97%	18,89%	22,67%	25,58%	22,80%	14,52%	14,39%
8	26,21%	27,92%	30,89%	30,29%	35,71%	39,37%	35,05%	24,22%	24,82%
9	51,25%	54,34%	58,72%	58,70%	63,97%	72,52%	62,25%	48,08%	52,07%

Razporeditev podjetij v posamezne decile in potek mediane v obdobju od leta 2002 do 2010 nista presenetljiva. Razmejitvene črte dobičkonosnosti kapitala potekajo podobno kot v primeru čiste dobičkonosnosti sredstev, le da je območje čiste dobičkonosnosti kapitala nekajkrat širše. Tudi tu dobičkonosnost od leta 2002 do vključno leta 2007 raste in nato pada.

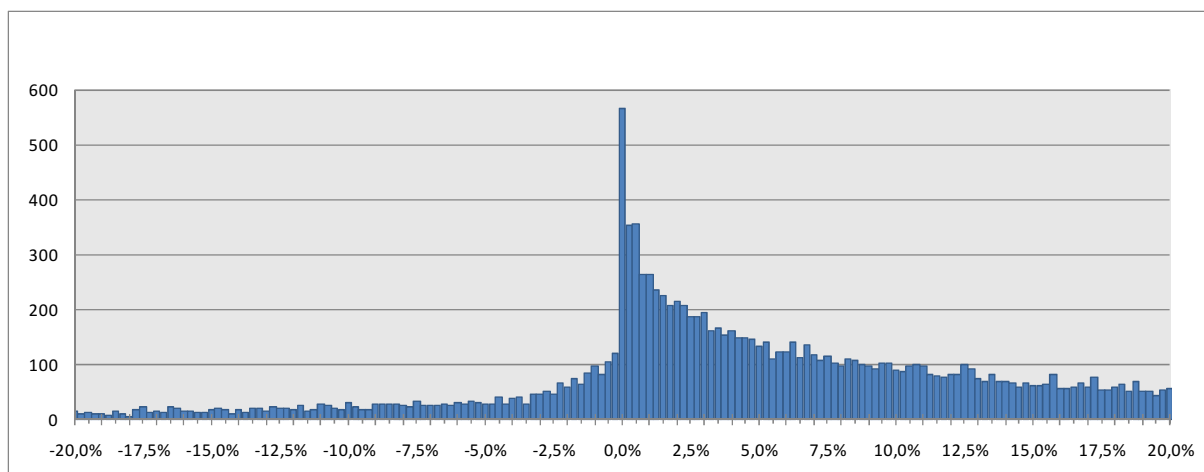
Tudi nihanja povprečne čiste dobičkonosnosti kapitala so najbolj izrazita v prvem in zadnjem (devetem) decilu. Dobičkonosnost prvega decila se v obdobju med letoma 2002 in 2007 postopno povečuje, nato pa močno pade. Povprečja ostalih decilov se gibajo podobno. Najmanjša nihanja povprečne dobičkonosnosti tudi tokrat zabeležimo v tretjem in četrtem decilu, v katerih je dobičkonosnost ves čas pozitivna.

Slika 14: Čista dobičkonosnost kapitala vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih

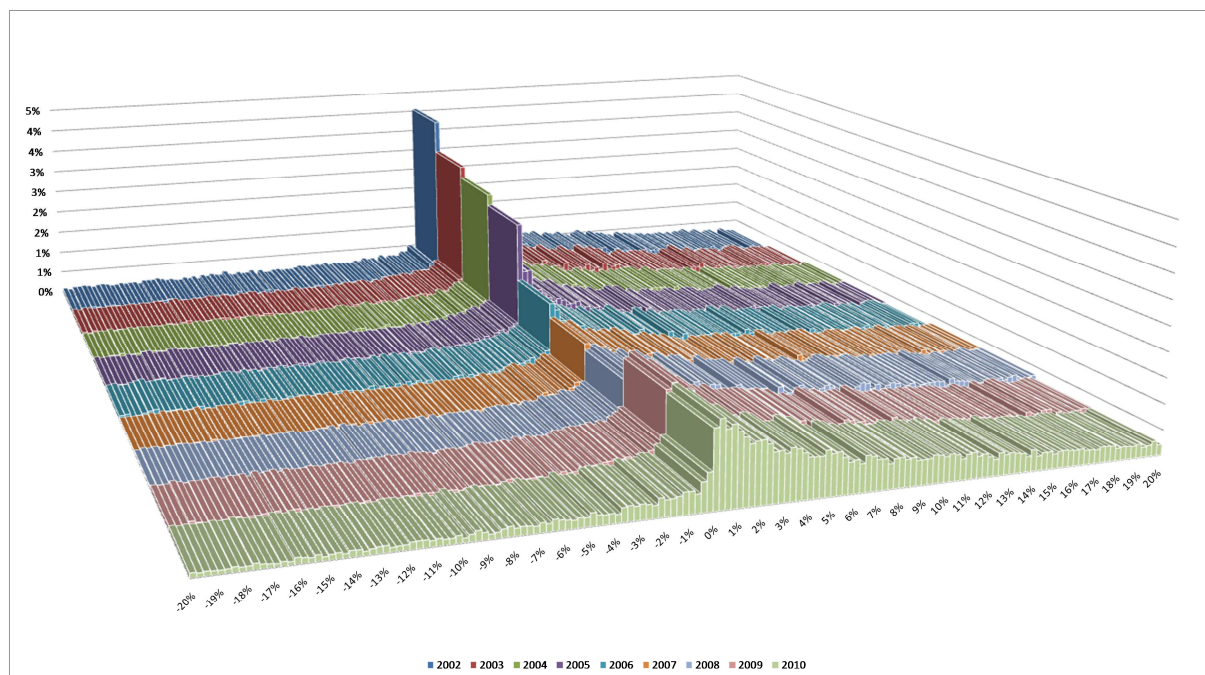
Podatke o čisti dobičkonosnosti kapitala podjetij v posameznih letih smo zbrali v stolpčnih grafikoni. V tekst smo vključili le podatke za leto 2005 (Slika 15). Grafikoni za ostala leta, glede na število podjetij in glede na delež podjetij, so vključeni v prilogo (Priloga 4).

Slika 15: Število podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2005

Čista dobičkonosnost kapitala se močno zgosti na spodnjem robu pozitivnega dela številčne osi in kaže pri vrednostih okoli ničle pričakovano vrzel. Grafikone z zrelativiziranimi podatki (podatki o odstotku podjetij na posameznem intervalu) smo strnili v tridimenzionalni grafikon, ki prikazuje obdobje od leta 2002 do leta 2010 (Slika 16).

Slika 16: Odstotek podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti kapitala (ROE) v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Do podobnih ugotovitev kot pri presoji gibanja višine kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev lahko pridemo tudi pri čisti dobičkonosnosti kapitala. Kopičenje podjetij na spodnjem robu pozitivnega dela številčne osi in ostra razmejitev med pozitivnim in negativnim delom jasno kažeta, da vzorčna podjetja prilagajajo poslovni izid. Tridimenzionalni grafikon razkrije tudi, da je bilo kopičenje podjetij na spodnjem pozitivnem robu najbolj izrazito v začetnih letih, vključenih v raziskavo. Vzporedno z višanjem dobičkonosnosti v obdobju do leta 2007 je delež podjetij na spodnjem robu nekoliko upadel, kasneje, ob upadu dobičkonosnosti, pa spet zrasel, a na nižje vrednosti, kot so bile izhodiščne v letu 2002.

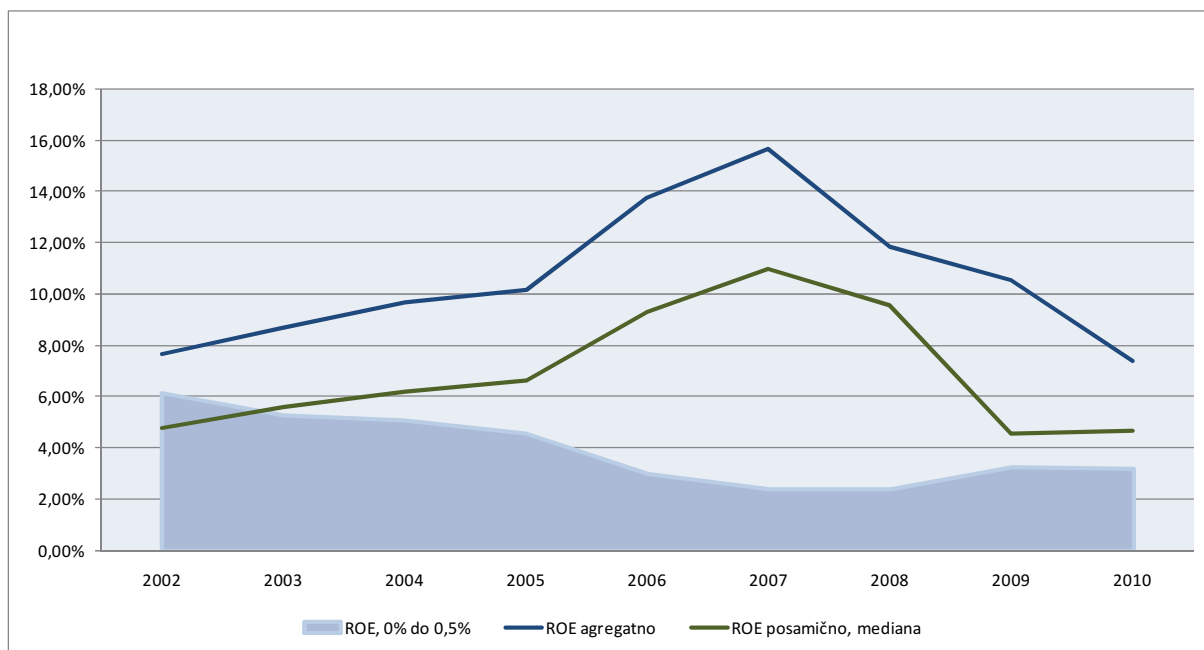
Izračuni vrednosti statistike τ_i (Tabela 18) tudi v primeru čiste dobičkonosnosti kapitala potrjujejo močno diskontinuiteto distribucije okoli vrednosti nič. Na prvem pozitivnem intervalu so vrednosti visoke in pozitivne, kar kaže na prerazporeditev rezultatov v to območje. Visoke negativne vrednosti statistike τ_i so dosežene na prvem negativnem intervalu. Na drugem pozitivnem intervalu so v letih od 2002 do 2004 vrednosti negativne in relativno visoke. Nato upadejo pod mejno vrednost $\pm 4,472$, pri kateri je tveganje napake manj kot 5%.

Tabela 18: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti kapitala, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Interval	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
-1,5 $\leq i <$ -1	-1,05	1,25	1,22	-0,40	-0,17	-1,39	0,83	-0,80	1,18
-1 $\leq i <$ -0,5	-0,39	-2,67	-2,19	-0,59	-0,87	-1,60	-1,95	-2,01	-3,84
-0,5 $\leq i <$ 0	-18,84	-15,90	-15,43	-14,03	-9,18	-7,07	-7,09	-9,52	-7,46
0 $\leq i <$ 0,5	37,83	31,39	29,99	24,35	15,13	8,92	8,89	14,11	10,69
0,5 $\leq i <$ 1	-7,32	-6,29	-5,83	-3,35	-1,90	1,30	1,10	-1,72	0,73
1 $\leq i <$ 1,5	-1,16	-0,42	0,59	-1,19	-1,59	-1,23	-2,24	1,43	0,08
1,5 $\leq i <$ 2	0,54	-0,49	-3,01	-1,44	1,02	0,28	1,31	-1,25	-1,53

Opisana razmerja smo strnili v grafikon (Slika 17), v katerem smo primerjali povprečno čisto dobičkonosnost kapitala, izračunano iz agregatnih podatkov (modra črta), mediano povprečne čiste dobičkonosnosti kapitala, izračunane za posamezno podjetje (zelená črta), in odstotek podjetij, katerih čista dobičkonosnost kapitala je bila med 0 in 0,5 odstotne točke (modro območje).

Slika 17: Primerjava povprečne čiste dobičkonosnosti kapitala in mediane čiste dobičkonosnosti kapitala ter odstotka podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Tudi tu vidimo, da je povprečna dobičkonosnost kapitala, izračunana iz agregatnih podatkov, vzporedna z vrednostjo mediane, a dosega nižje vrednosti. Srednji vrednosti sta od leta 2002 do vključno leta 2007 rasli, nato pa padali. Za delež podjetij z dobičkonosnostjo kapitala med 0% in 0,5% v tem obdobju velja obrnjeno pravilo. Njihov delež je v letih povečevanja dobičkonosnosti padal, v letih njenega nižanja pa spet rasel. Padec deleža podjetij z rahlo pozitivno dobičkonosnostjo kapitala lahko pojasnimo s povečanjem povprečne dobičkonosnosti, kar zniža delež podjetij, ki morajo negativen poslovni izid prilagoditi tako, da je rahlo pozitiven.

Če primerjamo delež podjetij z minimalno čisto dobičkonosnostjo sredstev (Slika 13) in minimalno čisto dobičkonosnostjo kapitala (Slika 17) in vrednosti statistike τ_i omenjenih kazalnikov (Tabela 16 in Tabela 18), ugotovimo, da sta upad in ponovna rast deleža teh podjetij bolj izrazita, ko čisti dobiček primerjamo z vrednostjo sredstev, kot pa tedaj, ko čisti dobiček primerjamo z vrednostjo kapitala. Takšno razmerje je posledica zmanjšanja deleža kapitala v strukturi virov sredstev podjetij v obdobju po letu 2007.

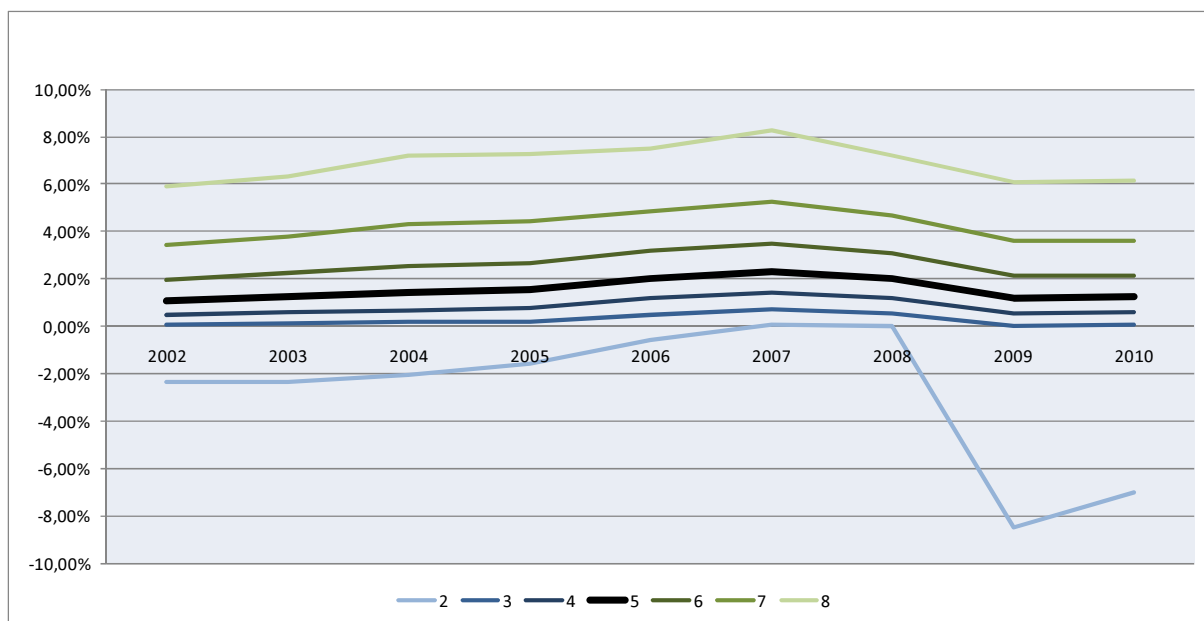
3.2.4.3 Čista dobičkovnost prihodka

Oglejmo si še značilnosti tretjega kazalnika uspešnosti. V tabeli in grafikonu smo zbrali podatke o porazdelitvi čiste dobičkovnosti prihodka posameznega podjetja po decilih in letih (Tabela 19) ter jo prikazali grafično (Slika 18).

Tabela 19: Čista dobičkovnost prihodka vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih

Decili	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	-23,88%	-24,92%	-25,90%	-27,63%	-27,03%	-21,24%	-15,24%	-70,59%	-62,86%
2	-2,37%	-2,35%	-2,07%	-1,58%	-0,60%	0,08%	0,00%	-8,50%	-7,00%
3	0,08%	0,13%	0,16%	0,21%	0,48%	0,69%	0,55%	0,00%	0,06%
4	0,49%	0,57%	0,67%	0,77%	1,19%	1,42%	1,19%	0,52%	0,58%
Mediana									
5	1,09%	1,25%	1,42%	1,54%	2,03%	2,31%	1,98%	1,16%	1,22%
6	1,96%	2,22%	2,55%	2,68%	3,19%	3,51%	3,10%	2,11%	2,14%
7	3,40%	3,79%	4,33%	4,44%	4,83%	5,28%	4,66%	3,59%	3,60%
8	5,93%	6,30%	7,19%	7,28%	7,50%	8,25%	7,19%	6,08%	6,13%
9	11,62%	12,04%	13,55%	13,71%	13,60%	15,11%	12,50%	12,07%	12,25%

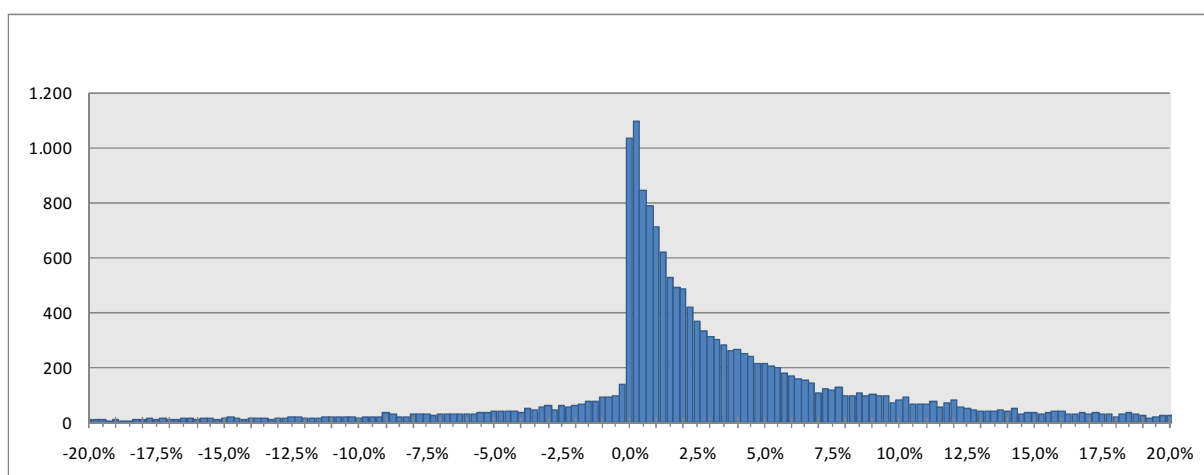
Slika 18: Čista dobičkovnost prihodka vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih

Razvrstitev podjetij v decile glede na čisto dobičkovnost prihodka pokaže, da se je dobičkovnost v letih od 2002 do vključno 2007 višala, nato pa nižala. Pri kazalcu čiste dobičkovnosti prihodka se pokažejo večje razlike med podjetji kot pri dobičkonosnosti sredstev oziroma kapitala. Zaradi velikih odmikov od mediane smo iz grafičnega prikaza celo izpustili prikaz prvega in zadnjega decila. Tudi tokrat je dogajanje najbolj umirjeno v tretjem in četrtem decilu, ki vseskozi beležita rahlo pozitivne vrednosti.

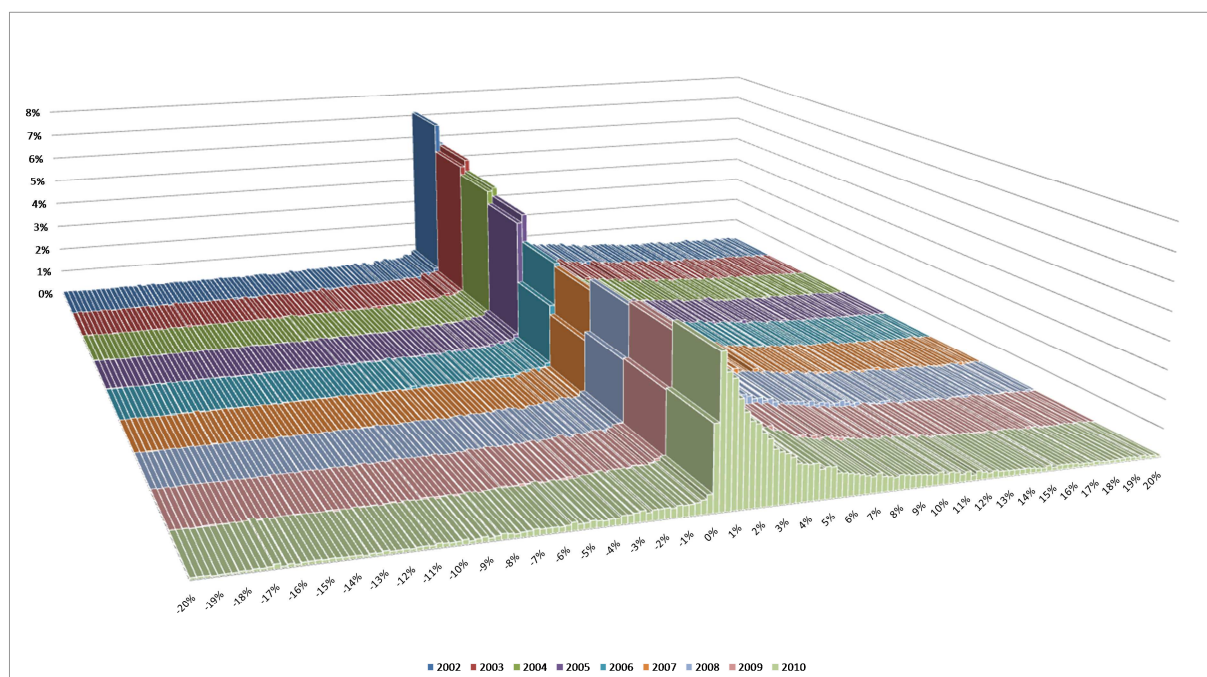
V stolpčnem grafikonu (Slika 19) je prikazano število podjetij glede na čisto dobičkovnost prihodkov v letu 2005. Grafikoni za ostala leta, glede na število podjetij in glede na delež podjetij, so vključeni v prilogo (Priloga 4).

Slika 19: Število podjetij glede na višino čiste dobičkovnosti prihodka (NPM) v letu 2005

Poleg pričakovane zgostitve dobičkovnosti na spodnjem pozitivnem robu in ostrega preloma med pozitivno in negativno čisto dobičkovnostjo prihodka stolpčni grafikon jasno pokaže že omenjene velike razlike med čisto dobičkovnostjo prihodka posameznih podjetij. Med vsemi tremi obravnavanimi kazalniki dobičkovnosti je razkorak med deležem podjetij z rahlo pozitivno in tistimi z rahlo negativno vrednostjo pri čisti dobičkovnosti prihodka največji. Zgostitev na spodnjem robu pozitivnega dela številčne osi in nesorazmerno število podjetij na zgornjem robu negativnega dela osi pa kažeta na usmerjeno prilagajanje poslovnega izida.

Slika 20: Odstotek podjetij glede na višino čiste dobičkovnosti prihodka (NPR) v obdobju od leta 2002 do leta 2010

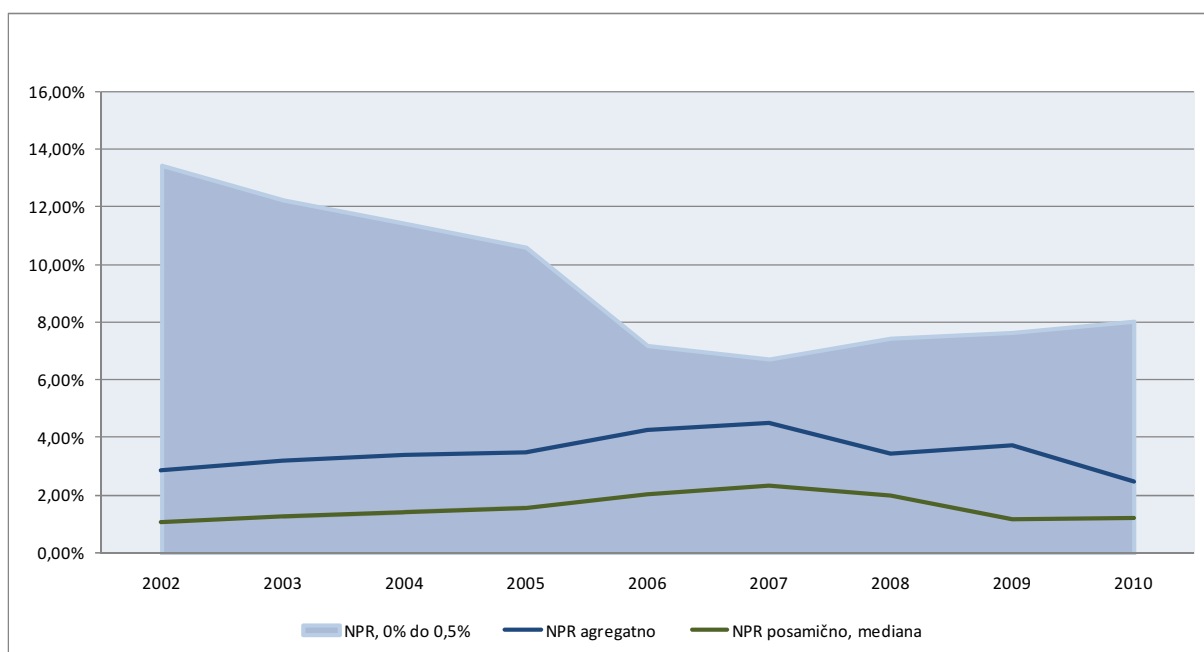
Podatke stolpčnih grafikonov za posamezna leta smo zbrali v tridimenzionalni grafikon (Slika 20), ki tudi pri kazalcu čiste dobičkovnosti prihodka pokaže, da je kopičenje podjetij na spodnjem pozitivnem robu bolj izrazito v letih z nižjo povprečno dobičkovnostjo prihodka in manj izrazito v letih z višjo povprečno dobičkovnostjo prihodka.

Izračuni vrednosti statistike τ_i (Tabela 20) v primeru čiste dobičkovnosti prihodka potrjujejo močno diskontinuiteto distribucije okoli vrednosti nič. Na prvem pozitivnem intervalu so vrednosti zaradi prerazporeditve rezultatov v to območje znova visoke in pozitivne. Visoke negativne vrednosti statistike τ_i beležimo na prvem negativnem intervalu. Na drugem pozitivnem intervalu so vrednosti negativne, a ne tako visoke kot na negativni strani številčne osi.

Tabela 20: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkovnosti prihodka, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Interval	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
-1,5 $\leq i < -1$	-1,67	-2,93	1,57	-0,36	0,31	2,12	1,39	1,88	0,54
-1 $\leq i < -0,5$	-0,69	1,11	-1,81	-0,68	-1,08	-0,97	-1,80	-3,07	-2,30
-0,5 $\leq i < 0$	-31,53	-30,37	-29,34	-27,81	-22,00	-22,49	-21,96	-23,17	-24,18
0 $\leq i < 0,5$	49,96	46,43	44,01	39,87	20,84	17,07	18,31	18,19	21,74
0,5 $\leq i < 1$	-3,54	-3,25	-2,46	-2,35	3,87	7,14	5,71	10,86	7,61
1 $\leq i < 1,5$	-3,22	-1,86	-1,97	0,01	-1,30	-1,52	-0,14	-3,46	-2,38
1,5 $\leq i < 2$	-0,29	-2,20	-1,46	-2,99	0,56	0,53	-1,17	-1,71	-0,63

Slika 21: Primerjava povprečne čiste dobičkovnosti prihodka in mediane čiste dobičkovnosti prihodka ter odstotka podjetij z dobičkovnostjo med 0% in 0,5% v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Grafikon (Slika 21), v katerem smo primerjali povprečno čisto dobičkovnost prihodka, izračunano iz agregatnih podatkov (modra črta), mediano povprečne dobičkovnosti prihodka, izračunane za posamezno podjetje (zelena črta), in odstotek podjetij, katerih dobičkovnost prihodka je bila med 0 in 0,5 odstotne točke (modro območje), potrди, da je zgostitev podjetij na spodnjem pozitivnem robu bolj izrazita v letih z nižjo povprečno dobičkovnostjo prihodka in manj izrazita v letih z višjo povprečno dobičkovnostjo prihodka.

Dobičkovnost prihodka, izračunana iz agregatnih podatkov, je vzporedna z vrednostjo mediane, a dosega nižje vrednosti. Srednji vrednosti sta od leta 2002 do vključno leta 2007 rasli, nato pa padali. Za delež podjetij s čisto dobičkovnostjo prihodka med 0% in 0,5% velja obrnjeno pravilo. Njihov delež je v letih povečevanja dobičkovnosti prihodka padal, v letih njenega nižanja pa rasel. Omenimo še enkrat, da padec deleža podjetij z rahlo pozitivno dobičkovnostjo prihodka ob povečanju povprečne dobičkovnosti prihodka kaže na manjšo potrebo po prilagajanju poslovnega izida v letih zviševanja povprečne dobičkovnosti prihodka.

3.2.4.4 Efektivna davčna stopnja

V zadnji seriji izračunov smo obravnavali efektivno davčno stopnjo. Tudi tu smo izračunali razmerja za posamezno podjetje in obravnavali pogostost pojavljanja posameznih vrednosti. Podatke o višini efektivne davčne stopnje, ločeno po obdobjih in decilih, smo zbrali v tabeli (Tabela 21) in grafikonu (Slika 22).

Tabela 21: Efektivna davčna stopnja vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih

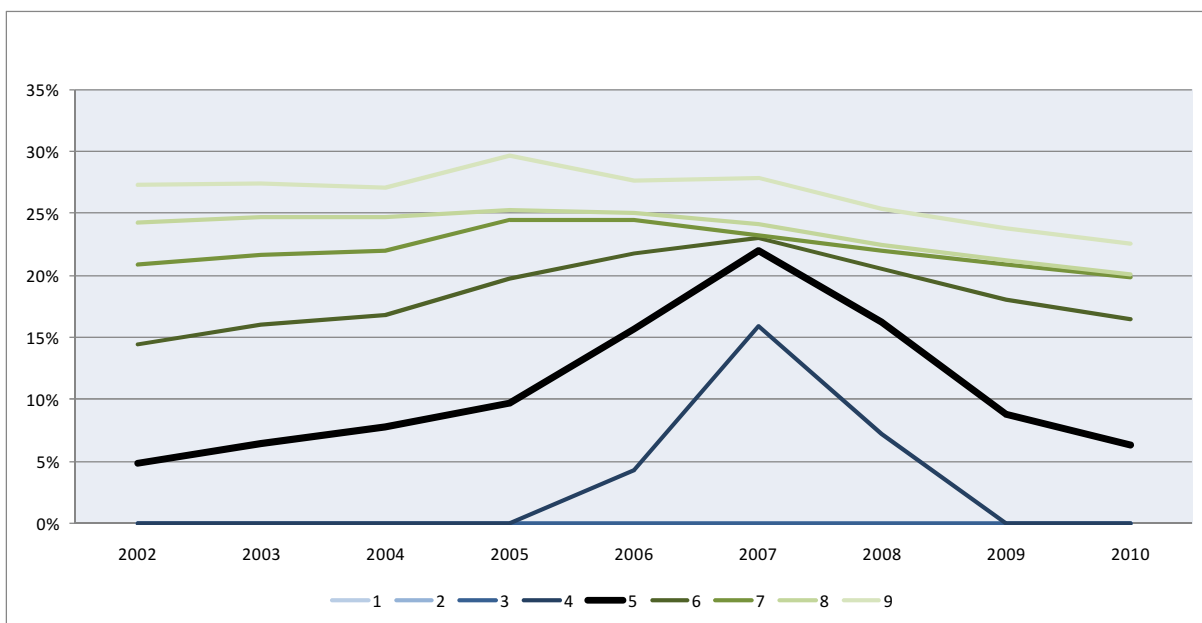
Decili	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
2	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
3	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
4	0%	0%	0%	0%	4%	16%	7%	0%	0%
Mediana 5	5%	6%	8%	10%	16%	22%	16%	9%	6%
6	14%	16%	17%	20%	22%	23%	21%	18%	17%
7	21%	22%	22%	24%	24%	23%	22%	21%	20%
8	24%	25%	25%	25%	25%	24%	22%	21%	20%
9	27%	27%	27%	30%	28%	28%	25%	24%	23%

Pri razvrstitvi podjetij v decile opazimo, da pozitivne povprečne vrednosti dosežemo šele v četrtem decilu, kjer so vrednosti pozitivne le v letih 2006, 2007 in 2008. To pomeni, da vsako leto vsaj tri desetine podjetij ne plačuje davka od dobička.

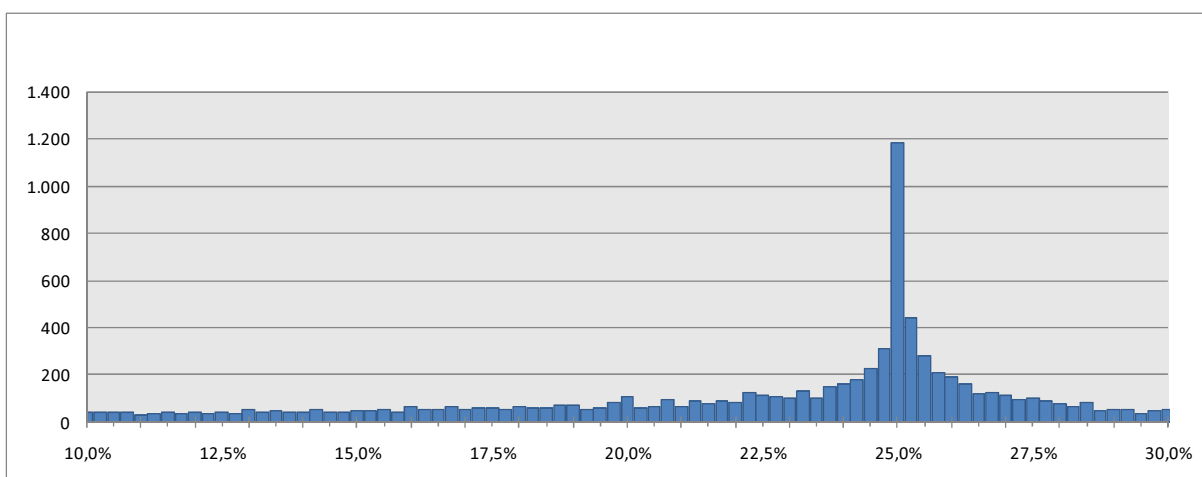
Število obdavčenih podjetij in višina obdavčitve se spreminjata vzporedno z gibanjem gospodarskih ciklov. V času rasti gospodarstva je plačnikov davka več in njihova povprečna obdavčitev višja. Tako se je mediana od leta 2002, ko je znašala 5%, do leta 2007 zvišala na 22% (predpisana davčna stopnja tega leta je bila 23%), potem pa znižala na 6% leta 2010.

Zgovorni so tudi podatki stolpčnih grafikonov, v katerih smo prikazali število podjetij glede na višino efektivne davčne stopnje v posameznem letu. Tu je prikazan grafikon za leto 2005 (Slika 23). Grafikoni za ostala leta, glede na število podjetij in glede na delež podjetij, so vključeni v prilogo (Priloga 4).

Slika 22: Efektivna davčna stopnja vseh vzorčnih podjetij v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih

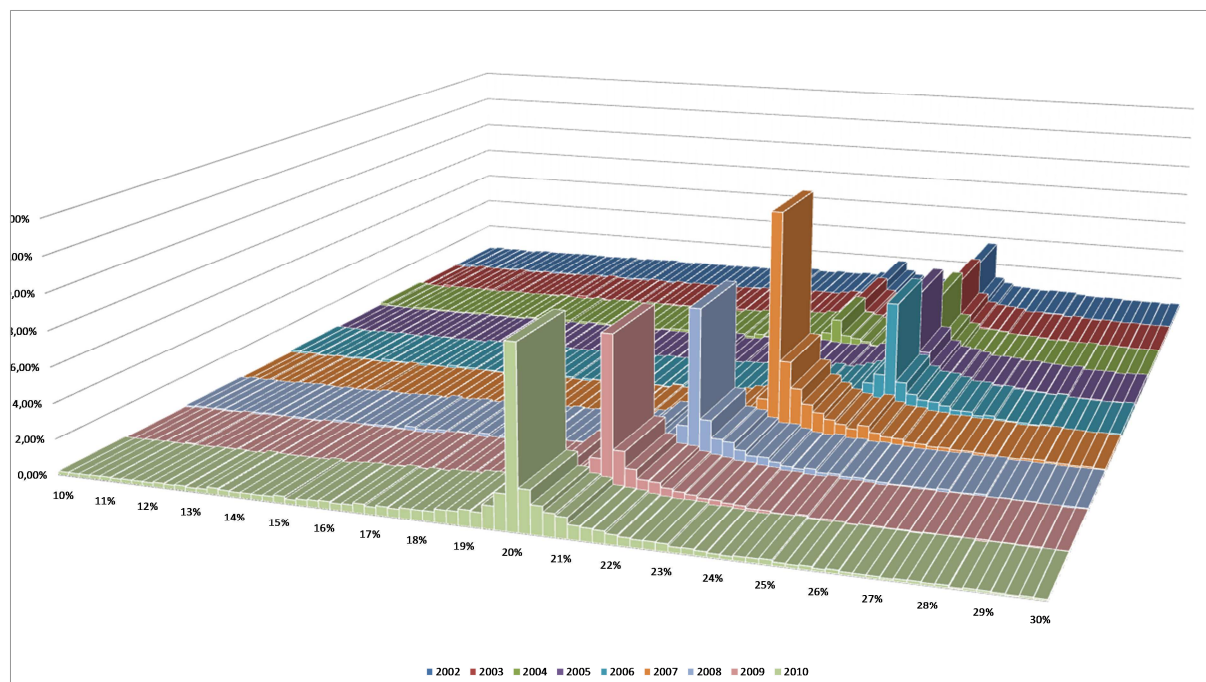
Slika 23: Število podjetij glede na višino efektivne davčne stopnje (ETR) v letu 2005

Na grafikonu (Slika 23) je očitno povečanje števila podjetij z efektivno davčno stopnjo, enako predpisani, ki je bila leta 2005 25%. Okoli te vrednosti število podjetij enakomerno pada v obe smeri. Kot smo že omenili, vsaj tretjina podjetij davka ne plačuje, kar pomeni, da je vrednost njihove efektivne davčne stopnje 0%. Zaradi nazornosti grafikonov smo absciso grafikonov omejili tako, da ta podjetja niso vključena v prikaz. Negativne vrednosti efektivne davčne stopnje so možne, a so zelo redke. Pojavijo se, če ima podjetje izgubo, pa kljub temu plačuje davek od dobička⁵³.

⁵³ Podjetje ima poslovno izgubo in pozitivno davčno osnovo.

Slika 24: Odstotek podjetij glede na višino efektivne davčne stopnje (ETR) v obdobju od leta 2002 do leta 2010

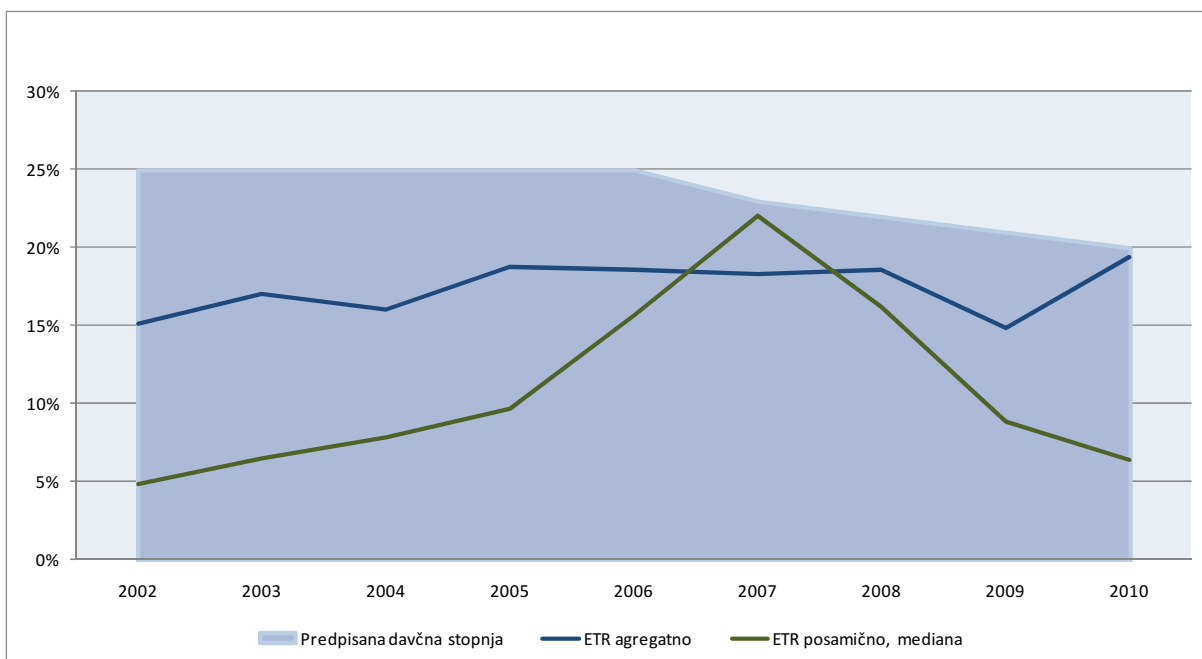

Podatke stolpčnih grafikonov za posamezna leta smo tudi tokrat zbrali v tridimenzionalni grafikon (Slika 24). Na takšnem zbirnem prikazu so lepo vidne zgostitve okoli predpisane davčne stopnje. Predpisana davčna stopnja je bila do vključno leta 2006 25%. Leta 2007 se je znižala za dve odstotni točki, na 23%, nato pa vsako leto za eno odstotno točko do končnih 20%, kolikor je znašala leta 2010. V letih od 2002 do vključno 2004 v grafikonu opazimo še eno zgostitev, pri vrednosti 22,5%. Do te zgostitve je prišlo, ker je tedaj veljavni davčni predpis⁵⁴ dopuščal zniževanje davčne osnove zaradi oblikovanja investicijske rezerve v višini 10% davčne osnove. Zato pri 25-odstotni predpisani davčni stopnji do zgostitve pride tam, kjer je efektivna davčna stopnja za 2,5% nižja (pri 22,5%).

Primerjajmo za konec še mediano efektivne davčne stopnje, izračunane za posamezna podjetja z agregatno efektivno davčno stopnjo. V grafikonu (Slika 25) smo poleg omenjenih vrednosti prikazali še predpisano davčno stopnjo.

⁵⁴ Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, 72/93 ... 58/2004).

Slika 25: Primerjava agregatne efektivne davčne stopnje, mediane efektivne davčne stopnje in predpisane davčne stopnje v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Gibanje agregatne efektivne davčne stopnje in mediane posamičnih efektivnih davčnih stopenj se močno razlikuje. Tako se skupna davčna obremenitev vseh podjetij, ki jo razberemo iz agregatnega podatka (modra krivulja), v proučevanem obdobju le počasi spreminja in celotno proučevano obdobje ostaja na intervalu med 15% in 20%. Opazimo lahko, da se agregatna efektivna davčna stopnja ni zvišala v letih gospodarske rasti, ko je prišlo do povečane dobičkonosnosti podjetij. Prav tako ni prišlo do zmanjšanja po letu 2007, ko se je znižala predpisana davčna stopnja in je zaradi gospodarske krize padla dobičkonosnost podjetij.

Takšno stabilnost agregatne efektivne davčne stopnje lahko pripišemo različnim dejavnikom. Čeprav je predpisana davčna stopnja v letih od 2007 do 2010 padla s prvotnih 25% na 20%, je zakonodajalec sočasno ukinil oziroma močno omejil nekatere davčne olajšave. Prav tako je zaostril pravila, povezana z davčnim priznavanjem prevrednotovalnih odhodkov. Takšne spremembe davčnega predpisa so privedle do postopnega zmanjšanja razkoraka med predpisano davčno stopnjo in agregatno efektivno davčno stopnjo. Opisane zakonitosti so tudi skladne z ugotovitvami Krautbergerjeve (Krautberger, 2009, str. 40), ki ugotavlja, da se nižanje predpisane davčne stopnje ne odrazi v celoti tudi v znižanju efektivne davčne stopnje.

Opazno je tudi močno razhajanje med agregatno efektivno davčno stopnjo (modra krivulja) in mediano efektivne davčne stopnje, izračunane za posamezna vzorčna podjetja (zelena krivulja). Na mikroravni, ko pripravimo izračun efektivne davčne stopnje za posamezno podjetje in te vrednosti obravnavamo glede na pogostost pojavljanja, vidimo,

da efektivna davčna stopnja, ki jo dosega polovica podjetij (mediana), v letih gospodarske rasti strmo raste in v letih recesije hitro pada. Vrednost agregatne efektivne davčne stopnje je med leti dokaj stabilna. Takšno razmerje med krivuljama kaže, da ima cikličnost gospodarskih gibanj močan vpliv na efektivno davčno stopnjo majhnih podjetij, ki so številna, a je njihova celotna davčna obveznost relativno nizka. Pri večjih podjetjih, ki niso tako številna, a je zaradi velikosti njihova davčna obveznost relativno visoka, cikličnost gospodarskih gibanj nima močnega vpliva na efektivno davčno stopnjo.

3.2.5 Vpliv različnih dejavnikov na gibanje višine poslovnega rezultata

V uvodnem delu empiričnega raziskovanja smo za vsa podjetja izračunali različne kazalnike uspešnosti in ugotavljali, kakšne so srednje vrednosti, ki jih ti kazalniki dosegajo, ter kako pogosto se pojavljajo posamezne vrednosti kazalnika. Ugotovili smo, da porazdelitev vrednosti kazalnikov uspešnosti v vseh obravnavanih primerih odstopa od normalne porazdelitve.

Ob domnevi, da se pri populaciji podjetij, ki ne prilagajajo poslovnega izida, vrednost kazalnikov dobičkonosnosti razporedi po pravilih, ki veljajo za normalno porazdelitev, s povprečjem blizu izračunanega agregatnega povprečja, smo predpostavili, da so odstopanja od normalne porazdelitve posledica usmerjenega prilagajanja poslovnega izida. Takšno delovanje potrjujejo rezultati raziskave. Število oziroma delež podjetij z rahlo pozitivno dobičkonosnostjo oziroma dobičkovnostjo je neobičajno visok, delež podjetij z rahlo negativno vrednostjo pa neobičajno nizek.

Potem ko smo odkrili posledico prilagajanja poslovnega izida (nenormalno porazdelitev) in tako potrdili domnevo, da do takšnega delovanja prihaja, smo iskali značilnosti tistih podjetij, pri katerih so prilagoditve pogostejše.

Razporeditev vrednosti kazalnika dobičkonosnosti smo proučevali glede na področje dejavnosti, v kateri podjetje deluje, število zaposlenih v podjetju in efektivno davčno stopnjo, s katero je podjetje obdavčeno.

3.2.5.1 Izbor kazalnika

V tem delu analize smo izmed treh proučevanih kazalnikov dobičkonosnosti izbrali tistega, ki opazovani pojav zaznava najboljše. Ker je pri kazalniku dobičkonosnosti kapitala zaradi pospešenega zadolževanja slovenskih podjetij v proučevanem obdobju otežena primerljivost med leti, pri kazalcu dobičkonosnosti prihodka pa je vprašljiva primerjava med dejavnostmi, smo se odločili, da uporabimo koeficient, ki kaže dobičkonosnost sredstev.

3.2.5.2 Področje dejavnosti

V predhodni analizi smo izmed vseh slovenskih podjetij izbrali tista, ki ustrezajo kriterijem za posamično obravnavo dobičkonosnosti, ter jih uvrstili v vzorec. Za vsa vzorčna podjetja smo izračunali posamično dobičkonosnost in jo analizirali v podrazdelku 3.2.3.1. Čisto dobičkonosnost sredstev vseh vzorčnih podjetij, razdeljeno po decilih, prikazuje Tabela 15.

Vsa vzorčna podjetja smo tokrat razdelili na tri proučevane dejavnosti (več o delitvi na dejavnosti v razdelku 3.2.1) ter za vsako dejavnost analizirali porazdelitev višine čiste dobičkonosnosti sredstev po decilih in letih. Porazdelitev podjetij predelovalne dejavnosti, gradbeništva in trgovine prikazujejo tabele (Tabela 22, Tabela 23 in Tabela 24).

Tabela 22: Čista dobičkonosnost sredstev vzorčnih podjetij predelovalne dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih

Decili	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	-8,39%	-15,27%	-7,55%	-7,12%	-6,20%	-3,91%	-5,10%	-12,26%	-9,70%
2	-0,53%	-3,06%	-0,29%	-0,21%	0,01%	0,21%	0,08%	-3,56%	-1,55%
3	0,39%	0,00%	0,42%	0,49%	0,88%	1,07%	0,89%	0,12%	0,30%
4	1,13%	0,56%	1,37%	1,46%	1,94%	2,17%	1,78%	0,77%	0,98%
Mediana	2,30%	1,73%	2,69%	2,88%	3,39%	3,56%	3,12%	1,63%	1,95%
5									
6	4,02%	3,40%	4,71%	4,71%	5,19%	5,44%	4,78%	2,89%	3,31%
7	6,58%	5,91%	7,68%	7,25%	7,60%	7,93%	7,18%	4,79%	5,39%
8	10,77%	9,78%	11,95%	11,24%	11,18%	11,94%	10,74%	8,04%	8,56%
9	18,56%	17,37%	20,29%	19,03%	18,42%	20,41%	18,03%	14,61%	15,73%

Tabela 23: Čista dobičkonosnost sredstev vzorčnih podjetij gradbene dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih

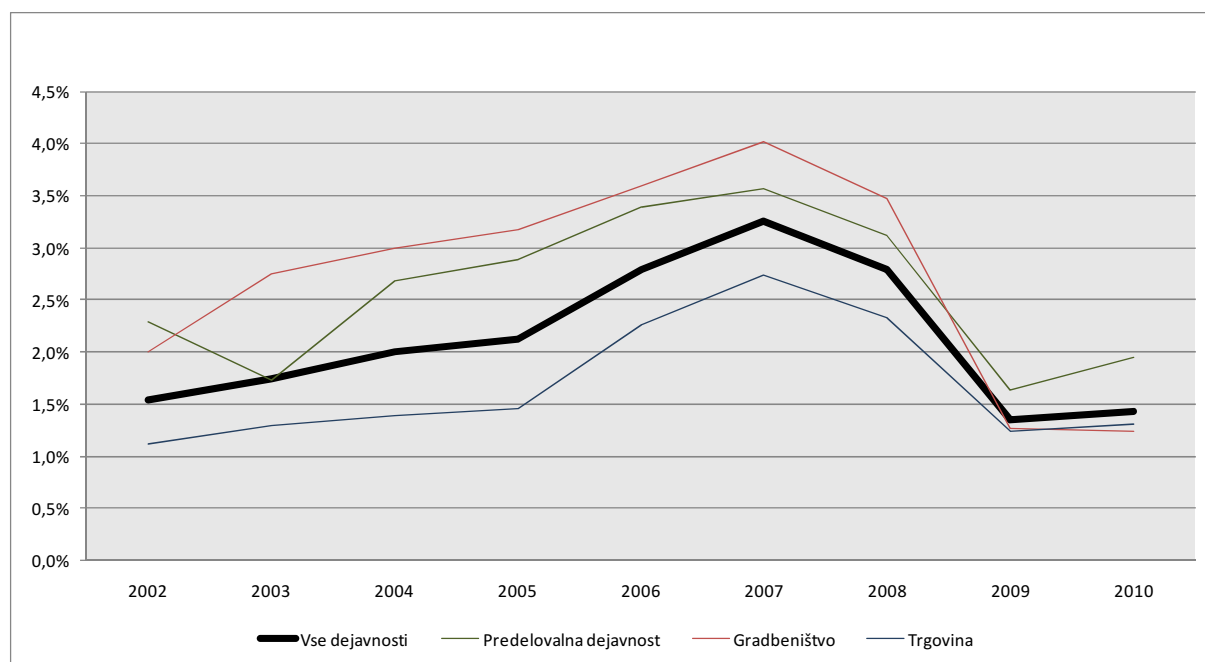
Decili	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	-10,79%	-8,06%	-7,32%	-6,58%	-5,53%	-3,03%	-5,02%	-23,10%	-20,52%
2	-0,51%	0,00%	0,00%	0,08%	0,18%	0,44%	0,28%	-5,24%	-5,05%
3	0,34%	0,57%	0,66%	0,78%	1,15%	1,34%	1,19%	-0,17%	-0,17%
4	1,07%	1,44%	1,60%	1,77%	2,15%	2,57%	2,20%	0,46%	0,44%
Mediana	2,00%	2,75%	2,99%	3,18%	3,60%	4,01%	3,48%	1,26%	1,24%
5									
6	3,72%	4,55%	5,09%	5,13%	5,55%	5,98%	5,49%	2,30%	2,29%
7	6,22%	7,41%	7,88%	8,32%	8,22%	8,84%	8,00%	4,08%	4,13%
8	9,99%	12,27%	12,77%	13,15%	12,26%	13,75%	12,12%	7,24%	7,37%
9	19,65%	20,96%	23,97%	23,08%	20,79%	23,75%	20,77%	14,97%	15,87%

Tabela 24: Čista dobičkonosnost sredstev vzorčnih podjetij trgovske dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejena po decilih

Decili	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	-11,90%	-10,91%	-10,94%	-9,40%	-8,41%	-7,43%	-6,75%	-12,73%	-12,23%
2	-2,57%	-2,26%	-2,35%	-1,73%	-0,95%	-0,27%	-0,55%	-3,46%	-3,11%
3	0,00%	0,04%	0,03%	0,07%	0,37%	0,60%	0,47%	-0,05%	0,02%
4	0,41%	0,53%	0,53%	0,60%	1,18%	1,49%	1,29%	0,50%	0,54%
Mediana	1,11%	1,29%	1,39%	1,46%	2,26%	2,74%	2,33%	1,25%	1,31%
5	2,18%	2,45%	2,77%	2,82%	3,70%	4,43%	3,83%	2,35%	2,37%
6	3,91%	4,30%	4,86%	4,86%	5,84%	6,78%	5,96%	4,14%	4,12%
7	7,02%	7,67%	8,31%	8,25%	9,06%	10,70%	9,51%	7,06%	7,06%
8	13,53%	13,91%	14,98%	14,78%	15,62%	18,79%	16,21%	13,46%	13,53%
9									

Primerjava gibanja mediane obravnavanih dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010 pokaže, da se podobno kot agregatno panožno povprečje (Slika 3) giba tudi mediana posameznih panog. Tudi tu lahko ugotovimo, da so vrednosti mediane nekoliko višje kot agregatno povprečje.

Slika 26: Gibanje mediane dobičkonosnosti sredstev po dejavnostih v obdobju od leta 2002 do leta 2010

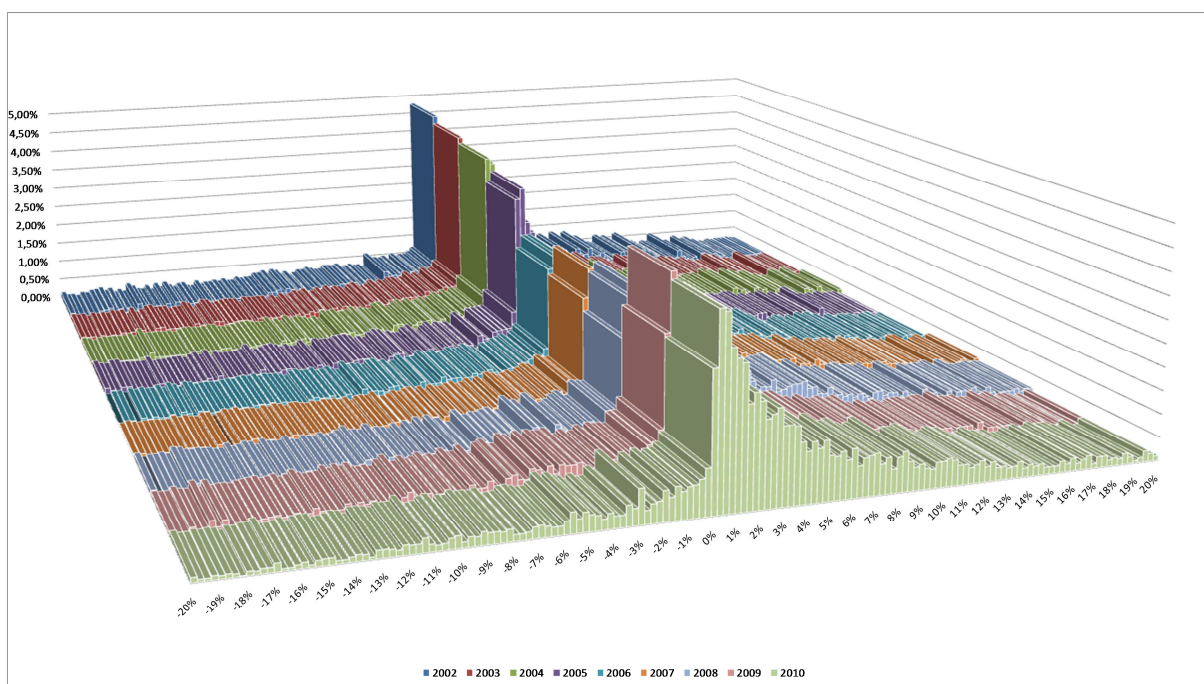

Nadpovprečne vrednosti je sprva dosegala mediana gradbene dejavnosti, ki je v letih 2009 in 2010 padla najnižje. Mediana čiste dobičkonosnosti sredstev trgovske dejavnosti je bila v celotnem obdobju najnižja. Predelovalna dejavnost je v celotnem obdobju dosegala nadpovprečne vrednosti mediane.

Za vse dejavnosti in vsa leta v proučevanem obdobju smo pripravili stolpčne grafikone, ki smo jih nanizali v tridimenzionalne prikaze (Slika 27, Slika 28 in Slika 29).

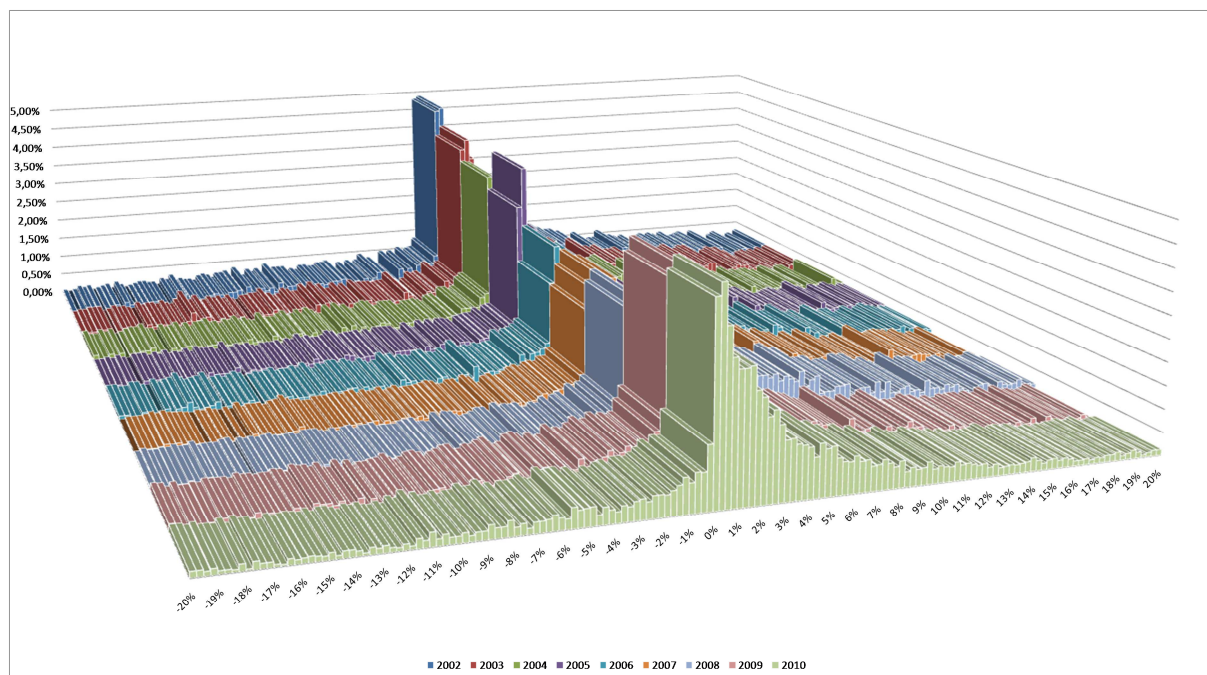
Tridimenzionalni grafikoni pokažejo pričakovan rezultat. V vseh treh panogah dejavnosti je očitno kopičenje deleža podjetij na spodnjem robu pozitivnega dela številčne lestvice. Povsod je prisoten že ugotovljeni trend, da se v letih, ko dobičkonosnost sredstev raste, delež podjetij z rahlo pozitivnim rezultatom manjša, v letih, ko dobičkonosnost sredstev pada, pa se povečuje.

Slika 27: Odstotek podjetij v predelovalni dejavnosti glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev (ROA) v obdobju od leta 2002 do leta 2010

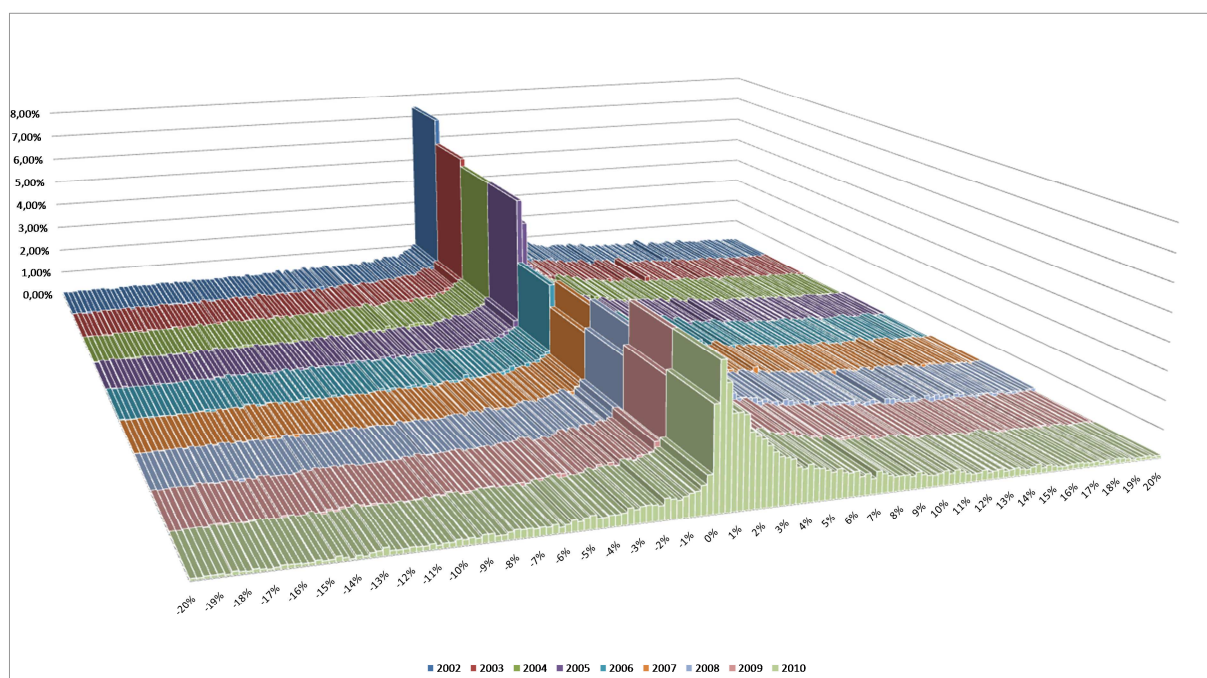
V predelovalni dejavnosti je v vseh proučevanih letih opazno kopičenje podjetij na spodnjem robu pozitivnega dela številčne lestvice. Izrazitost tega pojava se med leti nekoliko spreminja. Najvišje odstotke beležimo na začetku in na koncu obdobja. V letih 2006, 2007 in 2008, ko dobičkonosnost naraste, odstotek podjetij na spodnjem robu pozitivnega dela številčne lestvice pade.

Slika 28: Odstotek podjetij v gradbeni dejavnosti glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev (ROA) v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Tudi v gradbeni dejavnosti je kopičenje podjetij na spodnjem robu pozitivnega dela številčne lestvice izrazito. Najvišje odstotke beležimo v prvih in zadnjih letih proučevanega obdobja. V letih 2006, 2007 in 2008, ko se je dobičkonosnost zvišala, je kopičenje manj izrazito.

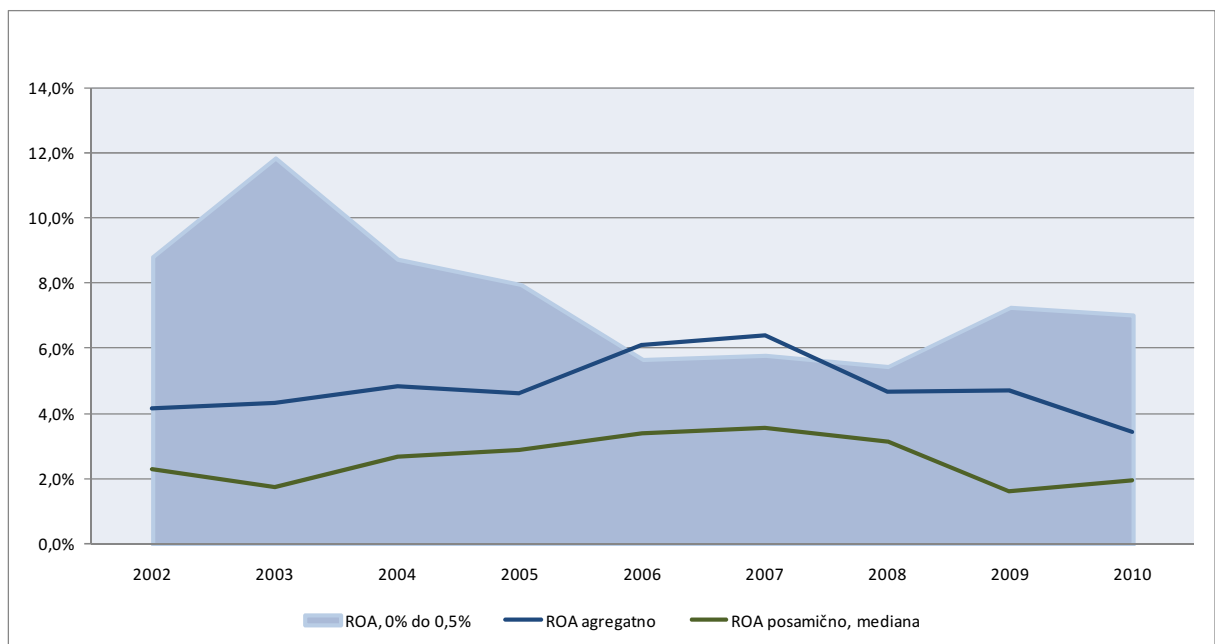
Slika 29: Odstotek podjetij v trgovski dejavnosti glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev (ROA) v obdobju od leta 2002 do leta 2010

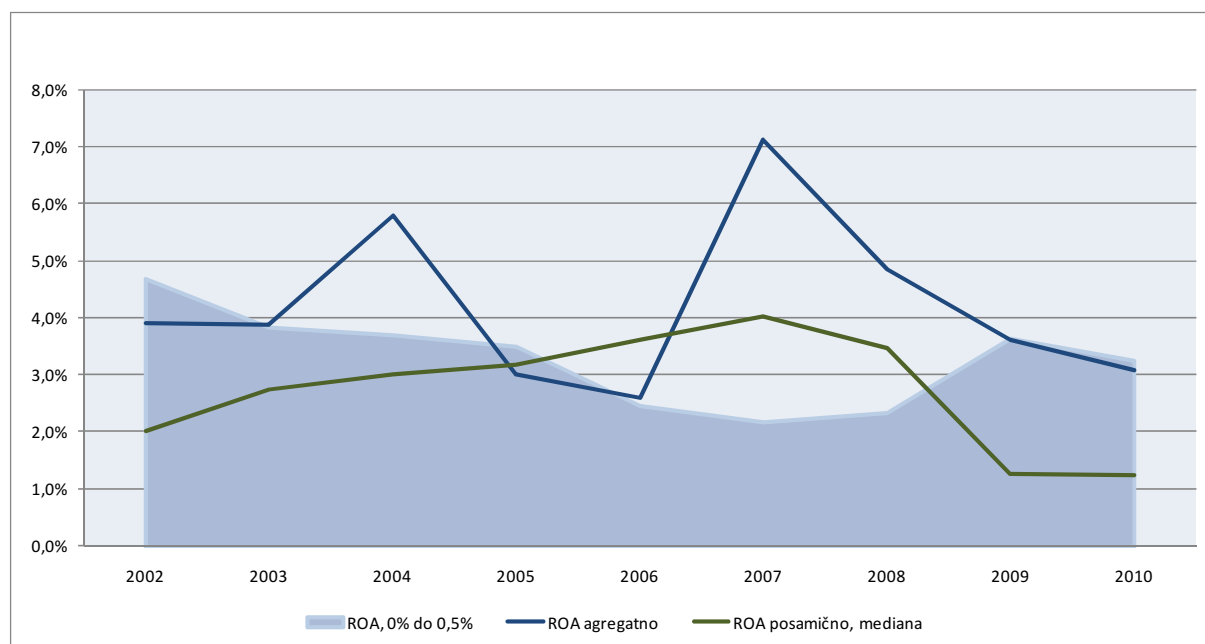
V trgovski dejavnosti je nihanje odstotkov podjetij na spodnjem robu pozitivnega dela številčne lestvice nekoliko manj izrazito. Tudi v tej dejavnosti so odstotki najvišji v obdobju od leta 2002 do leta 2005. Nato pride do močnega znižanja v letih 2006, 2007 in 2008. V letih 2009 in 2010 odstotek spet raste, a ne doseže vrednosti začetnih let.

Ker je očitno, da je odstotek podjetij na začetnem intervalu pozitivnega dela številčne osi odvisen od dobičkonosnosti proučevanega leta, smo ločeno po dejavnostih primerjali še soodvisnost teh dveh kategorij. Na grafikonih (Slika 30, Slika 31 in Slika 32) smo prikazali povprečno dobičkonosnost sredstev, izračunano iz agregatnih podatkov (modra črta), mediano povprečne dobičkonosnosti, izračunane za posamezno podjetje (zeleno črta), in odstotek podjetij, katerih dobičkonosnost je bila med 0 in 0,5 odstotne točke (modro območje).

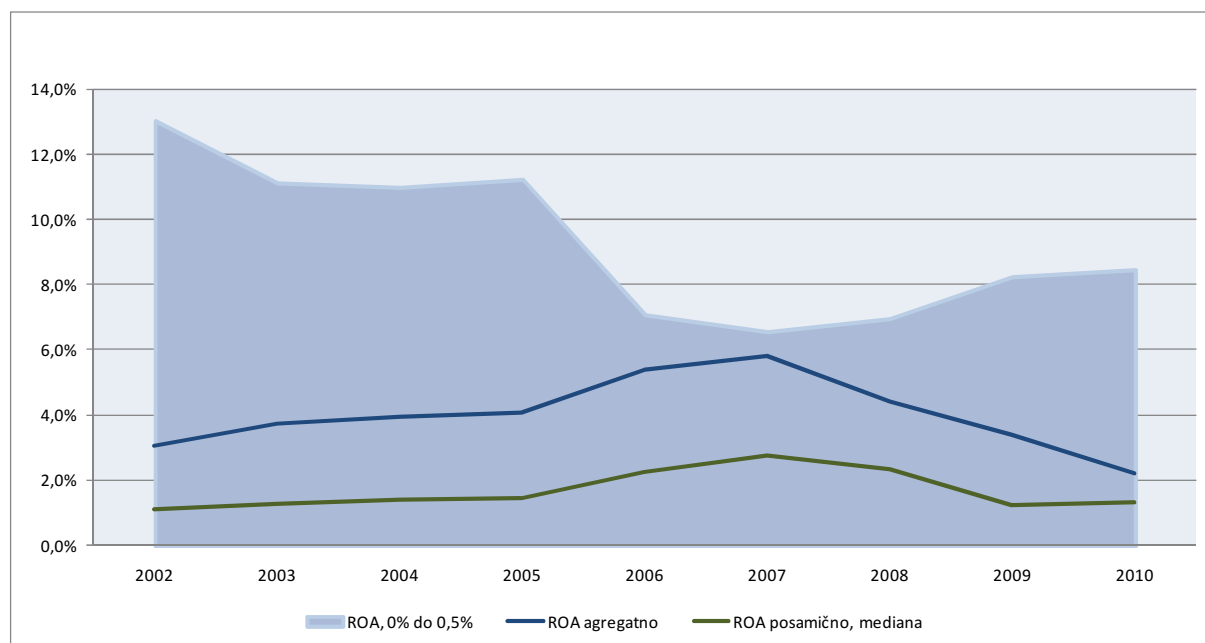
Slika 30: Primerjava povprečne čiste dobičkonosnosti sredstev in mediane čiste dobičkonosnosti sredstev ter odstotka podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% v predelovalni dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Slika 31: Primerjava povprečne čiste dobičkonosnosti sredstev in mediane čiste dobičkonosnosti sredstev ter odstotka podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% v gradbeni dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Slika 32: Primerjava povprečne čiste dobičkonosnosti sredstev in mediane čiste dobičkonosnosti sredstev ter odstotka podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% v trgovski dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Primerjava obeh srednjih vrednosti kaže, da je povprečna dobičkonosnost, izračunana iz agregatnih podatkov, praviloma za okoli dve odstotni točki nižja od mediane, izračunane na osnovi vrednosti kazalnikov dobičkonosnosti posameznih podjetij. Izjema je gradbena dejavnost, kjer je v letih 2005 in 2006 vrednost mediane nenavadno nizka. V predelovalni

dejavnosti in trgovini sta obe srednji vrednosti od leta 2002 do vključno leta 2007 rasli, nato pa do vključno leta 2010 padali. Delež podjetij z dobičkonosnostjo med 0% in 0,5% je v letih, ko srednji vrednosti rasteta, v upadu, v letih, ko padata, pa raste.

Grafične rezultate smo formalizirali z izračuni vrednosti statistike τ_i za vse tri dejavnosti (Tabela 25, Tabela 26 in Tabela 27). Rezultati potrjujejo, da v vseh treh proučevanih dejavnostih prihaja do diskontinuitete okoli vrednosti nič. V vseh treh dejavnostih zaznamo visoke in pozitivne vrednosti statistike τ_i na prvem pozitivnem intervalu. Visoke negativne vrednosti statistike τ_i beležimo na prvem negativnem intervalu. Na drugem pozitivnem intervalu so vrednosti le rahlo negativne.

Tabela 25: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti kapitala, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v predelovalni dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Interval	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
-1,5 $\leq i < -1$	0,49	-0,50	-0,20	-1,02	0,40	0,46	-0,48	-0,57	0,24
-1 $\leq i < -0,5$	-0,90	-0,29	-0,95	-0,55	-0,94	-0,06	-0,19	-1,13	-1,12
-0,5 $\leq i < 0$	-12,94	-16,84	-12,32	-10,63	-8,44	-9,69	-7,82	-9,43	-9,34
0 $\leq i < 0,5$	18,08	39,35	20,72	15,53	10,08	9,13	6,67	9,80	9,19
0,5 $\leq i < 1$	-0,36	-9,40	-2,70	-0,08	-0,37	2,62	0,81	2,85	2,42
1 $\leq i < 1,5$	-0,64	1,67	-0,24	-1,24	1,08	-1,64	2,58	-0,36	0,47
1,5 $\leq i < 2$	-1,94	-1,72	-1,64	-1,02	-0,31	0,74	-1,23	-2,64	-1,79

Tabela 26: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti kapitala, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v gradbeni dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Interval	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
-1,5 $\leq i < -1$	-1,95	-1,59	-0,13	-1,89	-0,78	-0,32	2,37	-0,74	-1,64
-1 $\leq i < -0,5$	-0,44	0,84	-1,29	-0,59	-1,45	-0,97	-3,55	-1,87	-1,57
-0,5 $\leq i < 0$	-21,10	-18,81	-17,19	-17,42	-11,55	-11,52	-11,20	-13,00	-13,24
0 $\leq i < 0,5$	38,41	28,96	30,02	33,11	14,69	12,77	12,85	16,37	17,90
0,5 $\leq i < 1$	-5,21	-1,15	-2,98	-6,23	0,60	1,98	2,57	1,89	-0,09
1 $\leq i < 1,5$	-1,51	-3,99	-2,46	0,84	-0,26	-0,38	-1,22	-0,71	0,81
1,5 $\leq i < 2$	-1,99	2,72	-0,86	-2,65	-0,86	-0,23	-2,37	-2,14	-1,86

Tabela 27: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti kapitala, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v trgovski dejavnosti v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Interval	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
-1,5 $\leq i <$ -1	-0,64	-1,01	1,52	0,19	0,51	0,25	-0,19	-0,12	1,04
-1 $\leq i <$ -0,5	-0,49	0,59	-1,80	-0,94	-0,22	-0,73	-1,03	-2,59	-1,74
-0,5 $\leq i <$ 0	-9,08	-9,17	-7,62	-9,58	-6,41	-7,01	-7,65	-9,81	-9,91
0 $\leq i <$ 0,5	13,76	11,93	10,25	14,95	8,19	6,18	10,00	15,85	15,63
0,5 $\leq i <$ 1	-1,22	0,15	0,54	-1,73	-1,45	0,66	-1,04	-2,58	-1,40
1 $\leq i <$ 1,5	-0,45	-0,64	-1,31	-0,68	0,66	1,82	0,38	1,40	-1,09
1,5 $\leq i <$ 2	0,36	-0,45	0,51	1,16	0,88	-0,59	0,43	0,03	1,34

Ugotovimo lahko, da so rezultati analize razporeditve poslovnega izida glede na dejavnost skladni z rezultati, ki smo jih ugotovili, ko smo proučevali vse dejavnosti skupaj. Pri vseh treh proučevanih dejavnostih prihaja do očitne diskontinuitete okoli vrednosti nič in zgostitve pri rahlo pozitivnih vrednostih čiste dobičkonosnosti sredstev. Prav tako je pri vseh treh dejavnostih očiten upad zgostitve v letih, ko je bila agregatna in posamična čista dobičkonosnost sredstev visoka. To zakonitost na grafičnem prikazu (Slika 30, Slika 31 in Slika 32) zaznamo kot upad modrega območja v letih 2006, 2007 in 2008, ko modra in zelena krivulja narasteta.

Z opisanimi ugotovitvami torej ne moremo potrditi domneve, da je usmerjeno prilagajanje dobička pogojeno s panogo, v kateri podjetje deluje.

3.2.5.3 Število zaposlenih

Naslednji dejavnik, katerega vpliv na nagnjenost podjetij k prilagajanju poslovnega izida smo preučevali, je bilo število zaposlenih. Število zaposlenih običajno uporabimo kot pokazatelj velikosti podjetja (na primer: ZGD-1, Uradni list RS, št. 42/2006 ... 57/2012; Mramor & Valentincic, 2003), velikost podjetja pa je pogosto obravnavana kot predstavnik (*proxy*), ki kaže, kako močan je vpliv lastnikov na poslovanje in s tem tudi računovodenje podjetja (na primer: Klassen, 1997, str. 465; Gugler, Mueller, & Yurtoglu, 2008, str. 692). Predpostavljamo namreč, da je v podjetju z malo zaposlenimi vloga lastnikov močna, saj je v tako majhnih podjetjih običajno, da so lastniki tudi poslovodje. Ko podjetje raste, se ta povezava rahlja. Pri podjetjih z veliko zaposlenimi lastniki običajno postavijo poslovodstvo, ki sicer deluje pod njihovim vplivom, a sledi tudi lastnim interesom.

V tem delu raziskave smo vsa vzorčna podjetja razdelili na dve skupini tako, da so v prvo skupino vključena podjetja z malo zaposlenimi, v drugo pa podjetja z veliko zaposlenimi. Ločnico med dvema velikostnima razredoma smo določili na osnovi analize števila podjetij glede na število zaposlenih. V tabeli je prikazana razvrstitev vseh vzorčnih podjetij v decile (Tabela 28).

Tabela 28: Število zaposlenih v vzorčnih podjetjih v obdobju od leta 2002 do leta 2010, razmejeno po decilih

Decili	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0	0	0,50	0	0
3	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,78
4	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,50	1,00	1,00
Mediana									
5	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	1,79
6	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,45	2,92	2,50
7	4,39	4,50	4,53	4,56	4,50	4,70	5,49	4,26	4,00
8	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,09	9,75	7,792	7,25
9	21,00	21,10	21,00	20,25	19,37	19,73	22,62	18,11	17,00

Iz razvrstitve vidimo, da je več kot 20% podjetij praviloma (razen leta 2008) brez zaposlenih in da ima polovica podjetij praviloma (razen leta 2010) 2 zaposlena ali manj⁵⁵.

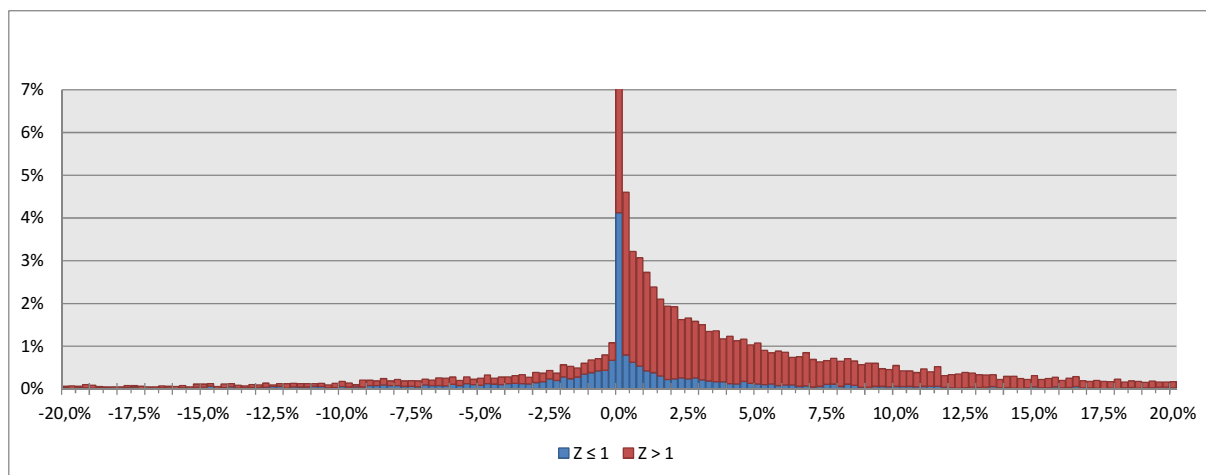
Pri takšni razvrstitvi podjetij smo se odločili za štiri razmejitve med podjetji. Pri prvi smo med podjetja z malo zaposlenimi razvrstili tista z največ enim zaposlenim, torej podjetja, ki se običajno uvrščajo v četrti decil. Pri drugi razmejitvi smo mejo postavili pri podjetjih z vsaj tremi zaposlenimi, kar pomeni, da gre običajno za podjetja, ki se uvrščajo v šesti decil. Mejo smo postavili tudi pri 10 in 50 zaposlencih. S postopnim povečevanjem števila zaposlenih dobimo celovit vpogled v proučevane zakonitosti. Tako smo pri prvem preseku med podjetja z malo zaposlenimi uvrstili tista, kjer je povezava med lastništvom in poslovanjem najmočnejša, saj so praviloma brez zaposlenih ali pa imajo enega zaposlenega. Pri zadnji razmejitvi, kjer smo med podjetja z malo zaposlenimi všteli tista z vključno 50 zaposlenimi, smo pričakovali šibkejši vpliv lastnikov na poslovanje. Teh podjetij je v celotnem vzorcu manj kot 10%.

Razporeditev podjetij vseh skupin smo za vsako leto strnili v stolpčni grafikon, grafikone proučevanega obdobja, od leta 2002 do vključno leta 2010, pa združili v tridimenzionalni grafikon. Tu kot primer navajamo stolpčne grafikone za leto 2005.

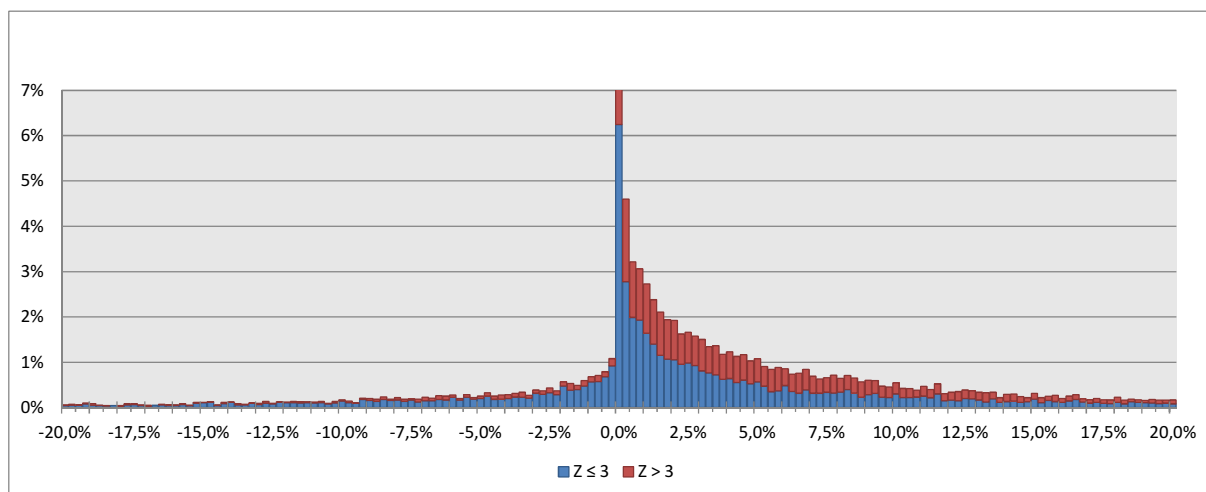
⁵⁵ Število zaposlenih se izračuna na osnovi opravljenih delovnih ur v koledarskem letu.

Skupni grafikoni (Slika 33, Slika 34, Slika 35 in Slika 36) prikazujejo razporeditev višine dobičkonosnosti sredstev dveh skupin, na kateri smo razdelili vsa vzorčna podjetja. Tako so v prvem grafikonu (Slika 33) z modro barvo obarvani rezultati podjetij z vsaj enim zaposlenim. Rezultati podjetij z več kot enim zaposlenim so rdeči. Na zadnjem grafikonu (Slika 37) so z modro barvo obarvani rezultati podjetij z vsaj 50 zaposlenimi. Rezultati podjetij z več kot 50 zaposlenimi so rdeči.

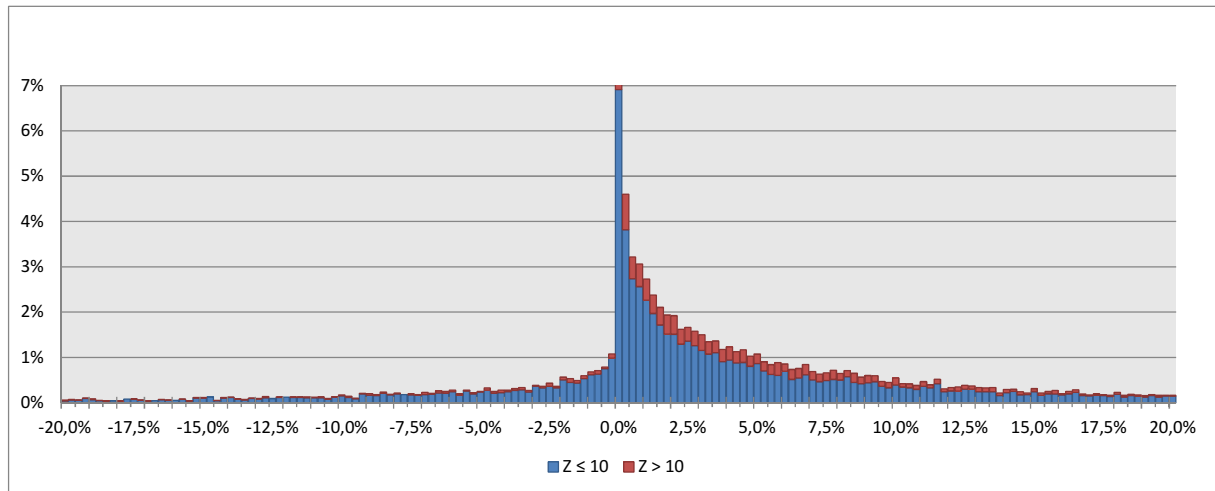
Slika 33: Odstotek vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri enem zaposlenem

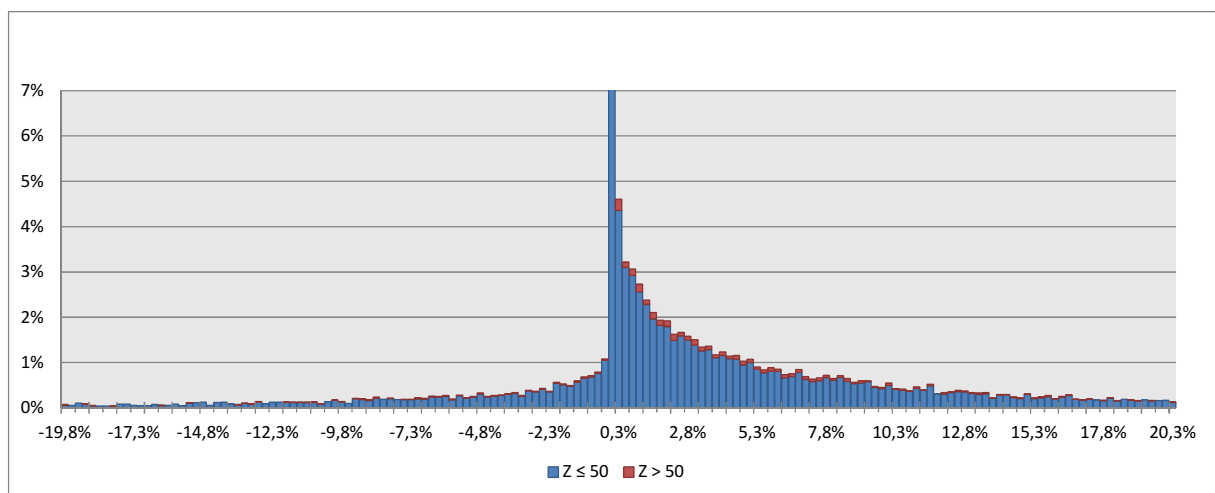
Slika 34: Odstotek vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri treh zaposlenih

Slika 35: Odstotek vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 10 zaposlenih

Slika 36: Odstotek vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 50 zaposlenih

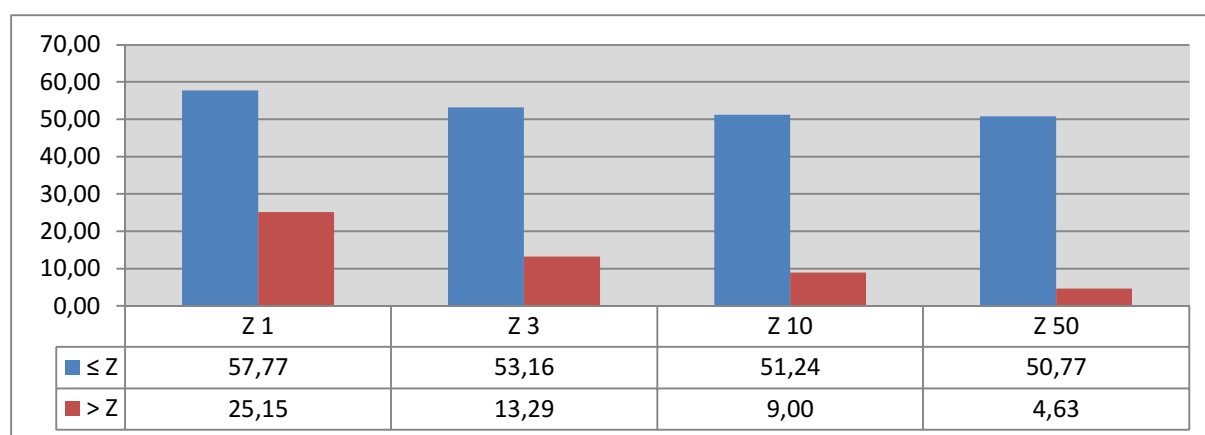
Moč diskontinuitete distribucije okoli vrednosti nič smo preverili s formalnim preizkusom. Preizkus smo pripravili za vsako proučevano leto in za vsako razmejitev. Povprečne vrednosti statistike τ_i za obdobje od leta 2002 do 2010 glede na število zaposlenih, uporabljeno za razmejitev velikosti, smo strnili v tabeli (Tabela 29).

Tabela 29: Povprečne vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, za obdobje od leta 2002 do 2010 glede na število zaposlenih

Interval			Z ≤ 1	Z > 1	Z ≤ 3	Z > 3	Z ≤ 10	Z > 10	Z ≤ 50	Z > 50
-1,5	≤ i <	-1	-0,02	-0,78	-0,31	-0,67	-0,47	-0,42	-0,41	-0,81
-1	≤ i <	-0,5	-1,92	-0,37	-1,74	-0,20	-1,72	-0,08	-1,76	0,33
-0,5	≤ i <	0	-16,65	-21,32	-22,96	-13,96	-25,19	-9,11	-26,41	-4,28
0	≤ i <	0,5	57,77	25,15	53,16	13,29	51,24	9,00	50,77	4,63
0,5	≤ i <	1	-17,09	1,21	-12,38	2,61	-10,21	1,57	-9,26	0,83
1	≤ i <	1,5	-0,51	-0,42	-0,43	-0,46	-0,46	-0,46	-0,37	-1,09
1,5	≤ i <	2	-0,33	-1,33	-1,31	-0,52	-1,29	-0,41	-1,60	0,98

Čeprav so povprečne vrednosti statistike τ_i na vseh razmejitvenih intervalih visoke in pozitivne, kar je odraz močne diskontinuitete distribucije okoli vrednosti nič, lahko iz rezultatov sklepamo, da se s povečevanjem števila zaposlenih usmerjeno vplivanje na poslovni izid zmanjšuje.

Slika 37: Povprečne vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev, na intervalu od $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, za obdobje od leta 2002 do 2010 glede na število zaposlenih

Primerjava povprečne vrednosti statistike τ_i na izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ (Slika 37) pri vseh razmejitvah pokaže očitno razliko med skupino manjših (modri stolpci) in večjih podjetij (rdeči stolpci). Z naraščanjem razmejitvenega števila zaposlenih se povprečna vrednost statistike τ_i za skupino večjih podjetij močno zniža, saj z vrednosti 25,15, ko skupini razmejimo pri enem zaposlenem, pade na 4,63, ko skupini razmejimo pri 50

zaposlenih. Iz rezultatov torej sklepamo, da večja podjetja manj prilagajajo poslovni izid kot manjša.

Če sklepamo, da sta v podjetjih z malo zaposlenimi lastniška in poslovodna funkcija združeni, lahko ugotovimo, da lastniška struktura podjetja vpliva na nagnjenost podjetja k uravnavanju dobička in s tem na zmanjševanje davčne obveznosti. Manjša podjetja, kjer so lastniki običajno tudi poslovodje, dobiček uravnavajo bolj kot velika, pri katerih je povezava teh dveh funkcij manj pogosta.

3.2.5.4 Efektivna davčna stopnja

Zadnji dejavnik, katerega vpliv na usmerjeno prilagajanje poslovnega izida smo obravnavali, je bila višina efektivne davčne stopnje. Vzorčna podjetja smo razdelili na tista, katerih davčna stopnja je nizka, in tista, ki so visoko obdavčena. Raziskovalna metoda je ostala nespremenjena. Tudi tokrat smo primerjali obliko stolpčnih grafikonov kazalnika dobičkonosnosti sredstev obeh skupin.

Razmejitev med nizko in visoko obdavčenimi podjetji smo določili ob pomoči srednjih vrednosti efektivne davčne stopnje. Odločili smo se za dve razmejitvi. Pri prvi smo za razmejitveno vrednost uporabili mediano (izračunali smo jo v podrazdelku 3.2.4.4), pri drugi smo si pomagali s povprečno vrednostjo obdavčitve, izračunano iz agregatnih podatkov (izračunali smo jo v podrazdelku 3.2.3.4). Ker je agregatno povprečje dokaj stabilno, smo v obravnavi uporabili povprečno vrednost za vsa leta, ki znaša 17%. Opisane vrednosti so z različnimi črtami prikazane na sliki (Slika 38), na kateri je kot modro polje prikazana tudi predpisana davčna stopnja, veljavna v posameznem letu. Predpisana davčna stopnja je bila do vključno leta 2006 25%. Leta 2007 se je znižala za dve odstotni točki, na 23%, nato pa vsako leto za eno odstotno točko do končnih 20%, kolikor je znašala leta 2010.

Tudi tokrat smo razporeditev podjetij obeh skupin za vsako leto strnili v stolpčni grafikon in grafikone proučevanega obdobja, od leta 2002 do vključno leta 2010, združili v tridimenzionalni grafikon. Kot primer navajamo posamične stolpčne grafikone za leto 2005.

Pri prvi analizi smo razmejitev med podjetji z nizko in tistimi z visoko efektivno obdavčitvijo postavili glede na mediano efektivne davčne stopnje. Na sliki (Slika 38) jo označuje zelena črta. Ker je bila leta 2005 polovica podjetij efektivno obdavčena manj kot 10% (Tabela 21), smo jih uvrstili v skupino manj obdavčenih, ostala pa v skupino bolj obdavčenih. Pri drugi analizi smo razmejitev med nizko in visoko efektivno obdavčitvijo postavili pri 17%, kar ustreza povprečni agregatni efektivni davčni stopnji. Ta razmejitev je na sliki (Slika 38) označena z neprekinjeno modro črto. Porazdelitev podjetij po decilih, ob

upoštevanju obeh razmejitev in s prikazom povprečne čiste dobičkonosnosti sredstev posameznega decila, je zbrana v tabeli (Tabela 30).

Slika 38: Predpisana davčna stopnja, agregatna efektivna davčna stopnja in mediana efektivne davčne stopnje posameznih podjetij za vzorčna podjetja v obdobju od leta 2002 do vključno 2010

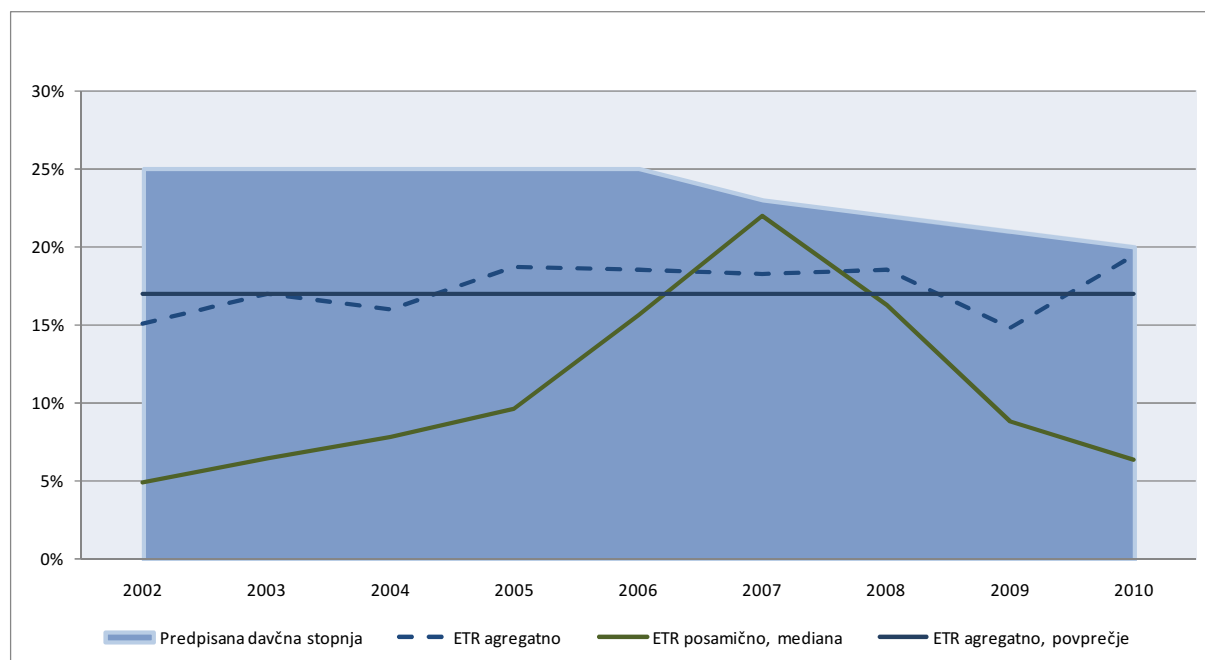

Tabela 30: Čista dobičkonosnost sredstev vzorčnih podjetij v letu 2005, razmejena po decilih in glede na efektivno davčno stopnjo (ETR)

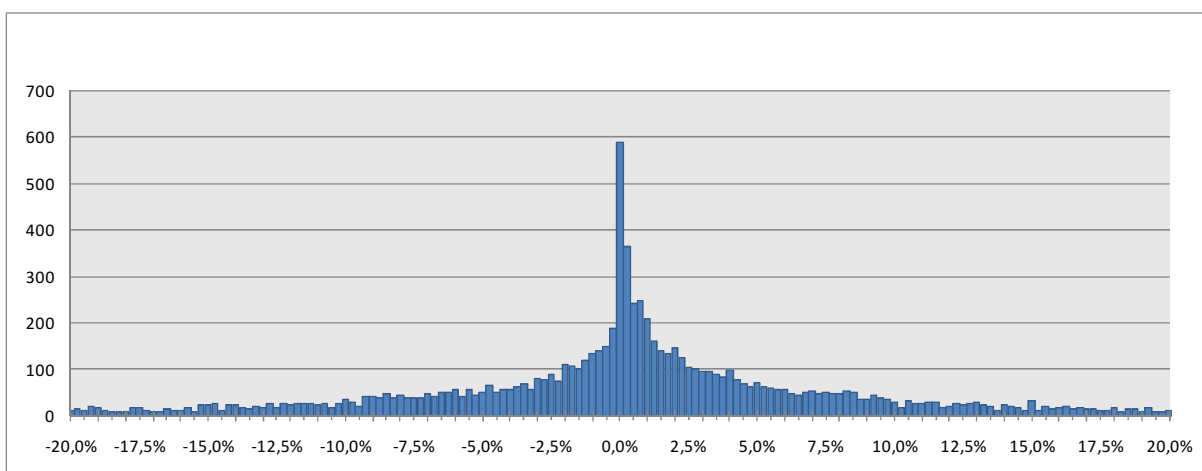
Decili	2005 Vsi	2005 ETR ≤ 10%	2005 ETR > 10%	2005 ETR ≤ 17%	2005 ETR > 17%
1	-8,34%	-20,24%	0,33%	-17,83%	0,29%
2	-0,84%	-8,30%	0,96%	-6,76%	0,83%
3	0,24%	-3,33%	1,75%	-2,09%	1,56%
4	1,00%	-0,74%	2,83%	-0,01%	2,56%
Mediana 5	2,12%	0,14%	4,23%	0,61%	3,78%
6	3,76%	1,08%	6,00%	2,01%	5,51%
7	6,15%	3,02%	8,62%	4,33%	8,12%
8	9,91%	6,54%	12,56%	8,06%	11,97%
9	17,80%	13,66%	21,07%	15,46%	20,53%

V prvem stolpcu tabele so vrednosti, ki veljajo za vsa vzorčna podjetja, v naslednjih štirih pa paroma sledijo vrednosti kazalnika ROA pri razmejitveni vrednosti efektivne davčne stopnje pri 10% in 17%. Mediana skupine podjetij z nizko obdavčitvijo (manj kot 10%

oziroma manj kot 17%) je pri dobičkonosnosti sredstev blizu nič (0,14% in 0,61%). Pri visoko obdavčenih podjetjih je mediana višja (4,23% in 3,78%).

Najprej smo analizirali čisto dobičkonosnost sredstev ob razmejitveni efektivni davčni stopnji 10%. Na prvi sliki (Slika 39) je prikazana razporeditev podjetij z nizko efektivno obdavčitvijo, na drugi (Slika 40) pa tistih z visoko. V zadnjem grafikonu sta obe skupini združeni, a različno obarvani (Slika 41). Stolpčni grafikoni za ostala leta so v prilogi (Priloga 5).

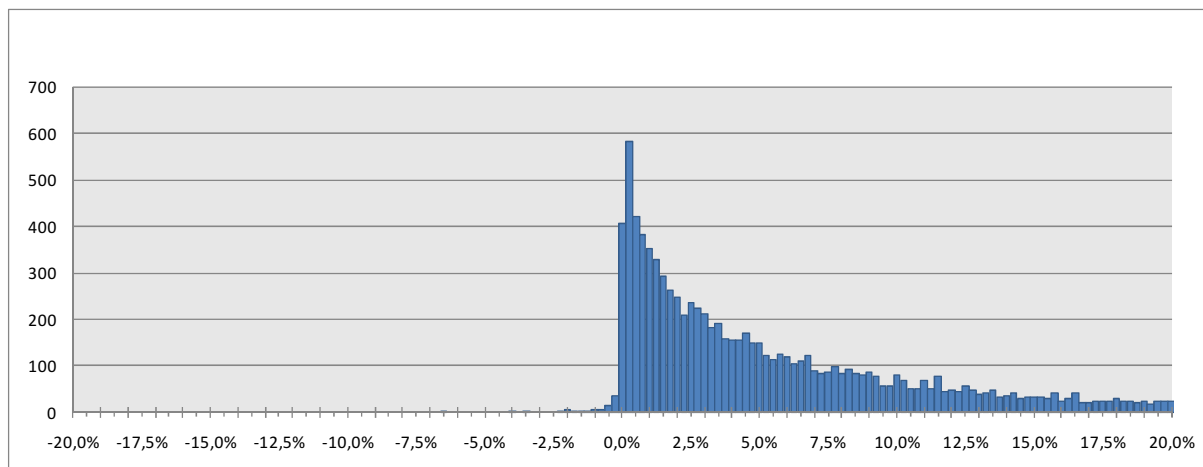
Slika 39: Število vzorčnih podjetij z ETR, nižjo od 10%, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005

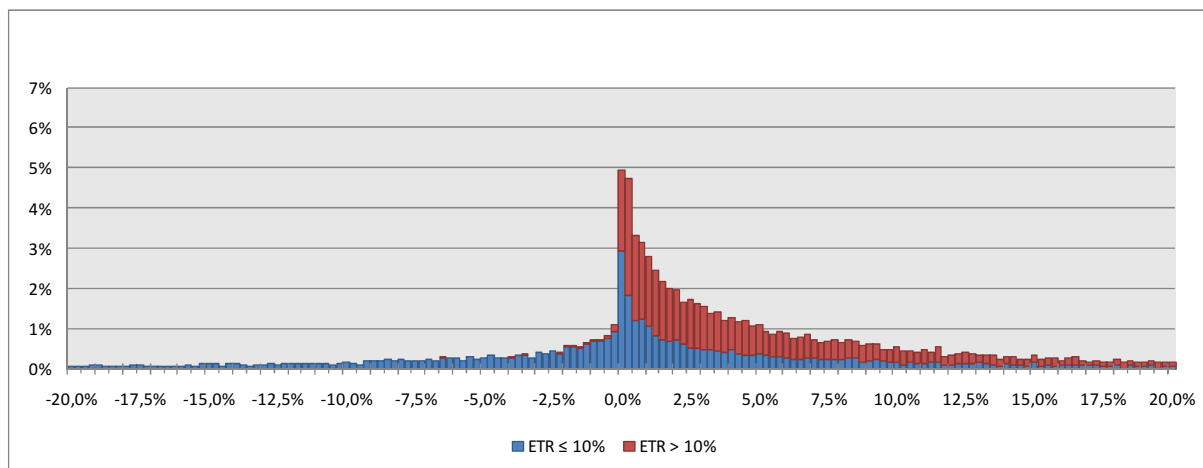
Ko v stolpčnem grafikonu prikažemo dobičkonosnost podjetij, ki so nizko obdavčena (Slika 39), je oblika grafikona simetrična. Med nizko obdavčenimi podjetji je največ tistih, katerih čista dobičkonosnost sredstev je blizu nič, nato pa njihovo število, tako na pozitivnem kot na negativnem delu številske osi, enakomerno pada. Ob upoštevanju dejstva, da je mediana te skupine pri dobičkonosnosti sredstev 0,14%, lahko ugotovimo, da v tej skupini ni zaznati večjih razlik med pričakovano in dejansko obliko krivulje.

Pri visoko obdavčenih podjetjih je rezultat drugačen (Slika 40). Največ je tistih, katerih čista dobičkonosnost sredstev je rahlo pozitivna, nato pa njihovo število enakomerno pada. Ker je davčna osnova tesno povezana s poslovnim izidom, je zanemarljivo število podjetij na negativnem delu številske osi pričakovano. Če pri pojasnjevanju rezultata upoštevamo dejstvo, da je bila mediana dobičkonosnosti sredstev te skupine 4,23%, lahko ugotovimo, da je odmik od pričakovane vrednosti očiten. Podjetja v tej skupini so z usmerjenim prilagajanjem dobička zniževala svojo dobičkonosnost in s tem tudi davčno obveznost.

Slika 40: Število vzorčnih podjetij z ETR, višjo od 10%, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2005

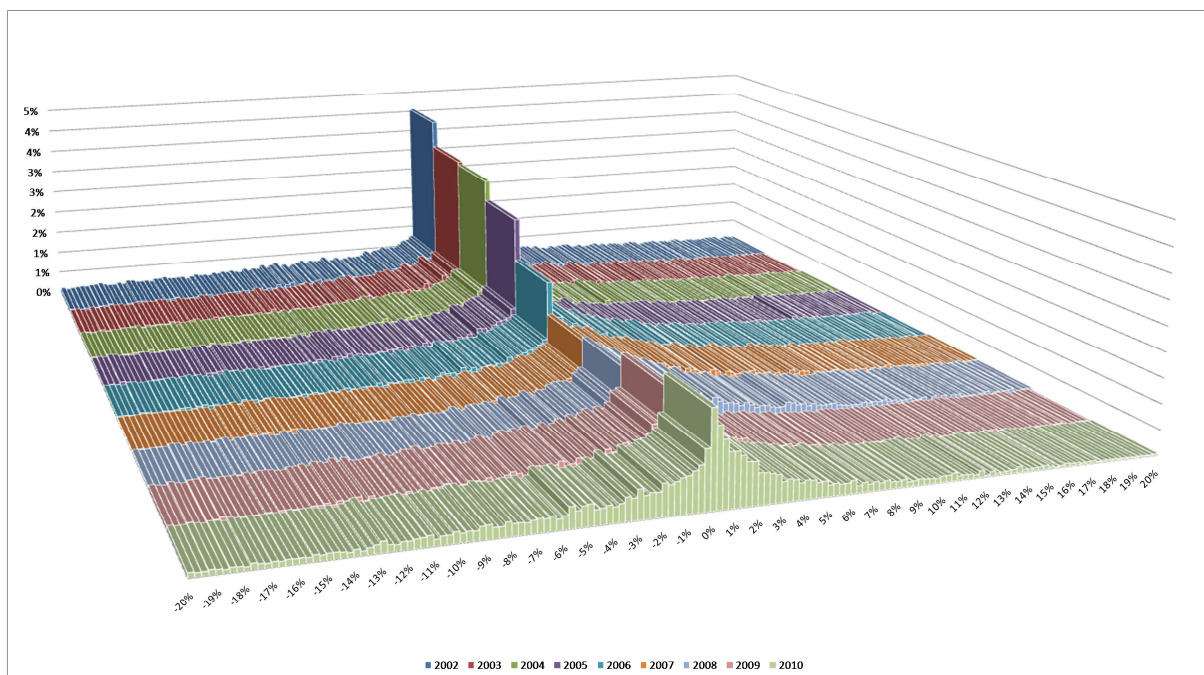
Slika 41: Delež vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in višino ETR, z razmejitevjo pri 10% ETR

Tudi tokrat smo podatke obeh skupin podjetij zbrali v skupnem grafikonu (Slika 41). Z modro barvo so obarvani rezultati podjetij z efektivno davčno stopnjo, nižjo ali enako 10%. Rezultati podjetij z efektivno davčno stopnjo, višjo od 10%, so rdeči. Ko stolpčne grafikone več zaporednih let združimo, dobimo tridimenzionalni grafikon.

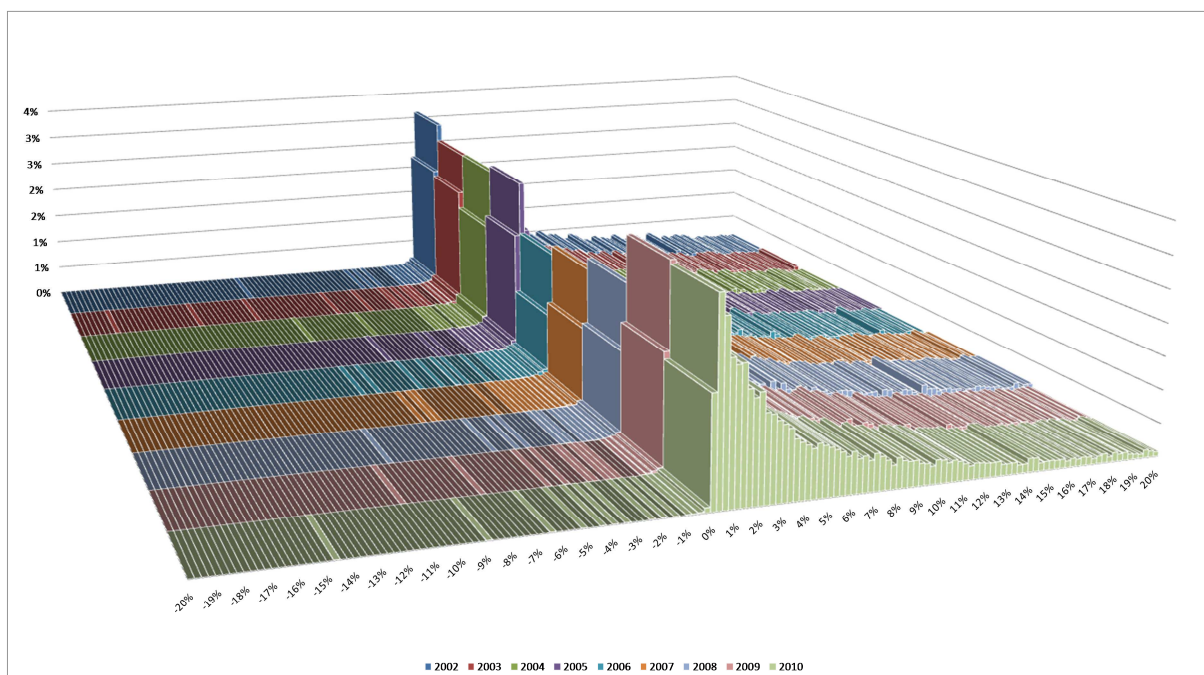
Stolpčni grafikon podjetij z efektivno davčno stopnjo, nižjo od mediane vsakega izmed obravnavanih let (Slika 42), razkrije razporeditev stolpičev, ki je simetrična, v celotnem obdobju.

Slika 42: Delež vzorčnih podjetij z ETR, nižjo od mediane, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v obdobju od leta 2002 do leta 2005

Pri tridimenzionalnem stolpčnem grafikonu skupine bolj obdavčenih podjetij (Slika 43) so skoraj vsi stolpiči zbrani na pozitivnem delu številske osi. Število podjetij se močno zgosti na spodnjem pozitivnem robu.

Slika 43: Delež vzorčnih podjetij z ETR, višjo od mediane, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v obdobju od leta 2002 do leta 2005

Pri tridimenzionalnem stolpčnem grafikonu skupine bolj obdavčenih podjetij (Slika 43) so skoraj vsi stolpiči zbrani na pozitivnem delu številske osi. Število podjetij se močno zgosti na spodnjem pozitivnem robu.

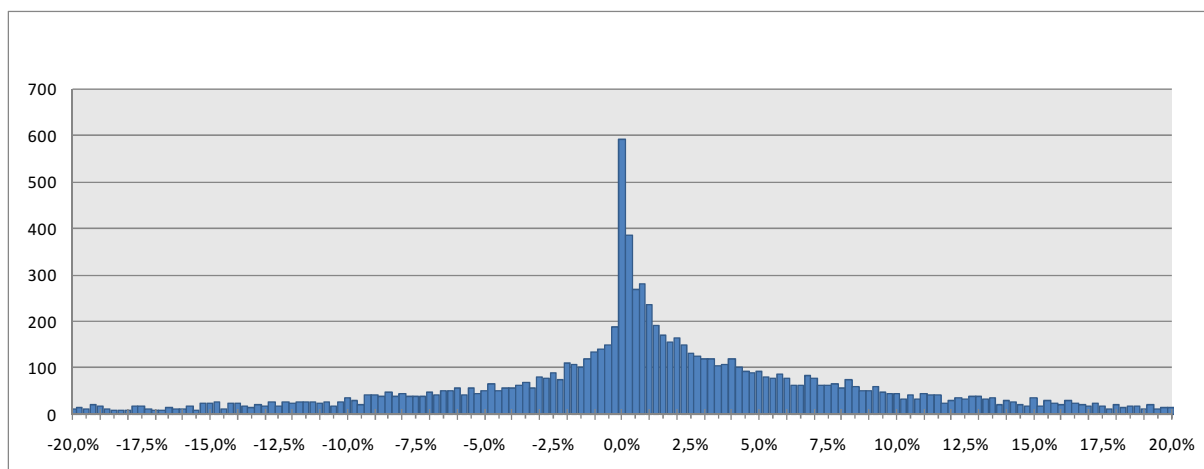
Tridimenzionalni grafični prikaz potrjuje tudi izračun vrednosti statistike τ_i (Tabela 31). Tako grafični prikaz kot formalni preizkus pokažeta močnejše anomalije v prvih letih proučevanega obdobja in blažja odstopanja v letih, ki so sledila. Vrednosti statistike τ_i za skupino nizko obdavčenih podjetij so v vseh primerih občutno nižje kot vrednosti statistike τ_i za vsa podjetja (Tabela 16), kar kaže na manjše prilagajanje rezultatov te skupine podjetij.

Tabela 31: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičnonosnosti sredstev, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Interval	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
-1,5 $\leq i <$ -1	0,57	-0,54	-0,60	-0,17	-0,39	-0,18	-1,97	-0,87	-0,23
-1 $\leq i <$ -0,5	-0,62	-1,90	1,12	-1,19	-0,25	0,25	0,76	1,41	-1,44
-0,5 $\leq i <$ 0	-14,79	-12,11	-12,47	-9,64	-7,07	-4,22	-3,67	-4,19	-2,88
0 $\leq i <$ 0,5	32,89	26,08	26,09	19,13	15,10	6,03	5,98	5,74	6,92
0,5 $\leq i <$ 1	-7,55	-5,34	-5,79	-2,54	-5,18	-0,78	-1,78	0,39	-0,38
1 $\leq i <$ 1,5	0,94	-0,59	-0,59	-3,76	1,66	0,03	1,03	-0,62	-0,18
1,5 $\leq i <$ 2	-2,30	-2,23	-0,86	1,45	-0,89	0,34	0,33	-0,13	-1,66

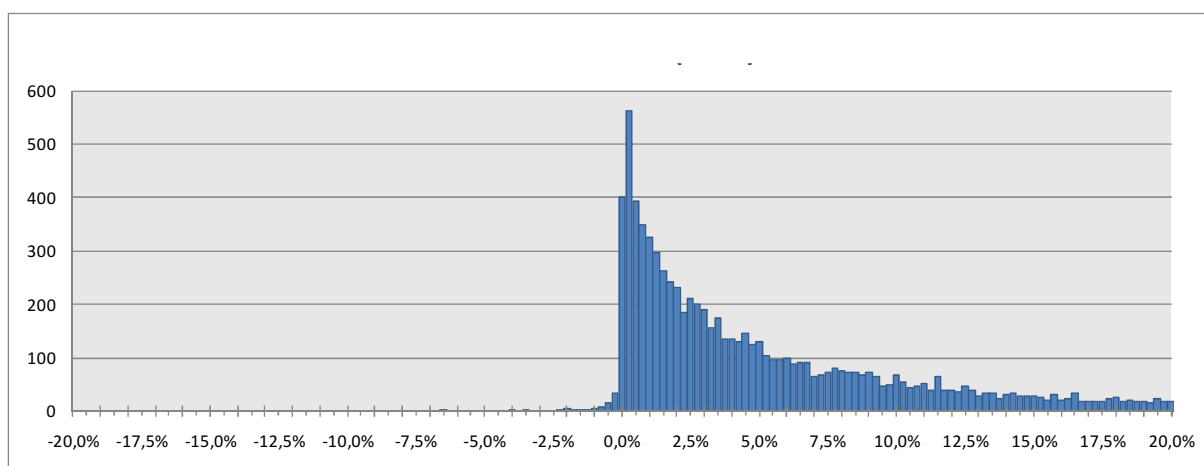
Analizi, pri kateri smo vsa vzorčna podjetja razmejili glede na efektivno davčno stopnjo, ki jo določa mediana, je sledila analiza skupin, ki smo ju razmejili pri efektivni davčni stopnji 17%, kar je povprečna efektivna davčna stopnja v obdobju od leta 2002 do leta 2010. Podatke smo analizirali na enak način. Pripravili smo stolpčne grafikone za posamezna leta. V tekst smo vključili grafikona skupin in skupni stolpčni grafikon za leto 2005 (Slika 44, Slika 45 in Slika 46). Grafikoni za ostala leta so v prilogi (Priloga 6).

Slika 44: Število vzorčnih podjetij z ETR, nižjo od 17%, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005

Rezultat pokaže, da kljub precejšnjemu povišanju razmejitenega praga (z 10% na 17%) stolpčni grafikon skupine, v katero so vključena manj obdavčena podjetja, še vedno ohrani simetrično obliko, a zaznamo lahko že rahlo zgostitev pri nizkih pozitivnih vrednostih, levo od mediane dobičkonosnosti sredstev te skupine pri 0,61% (Tabela 30).

Slika 45: Število vzorčnih podjetij z ETR, višjo od 17%, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005

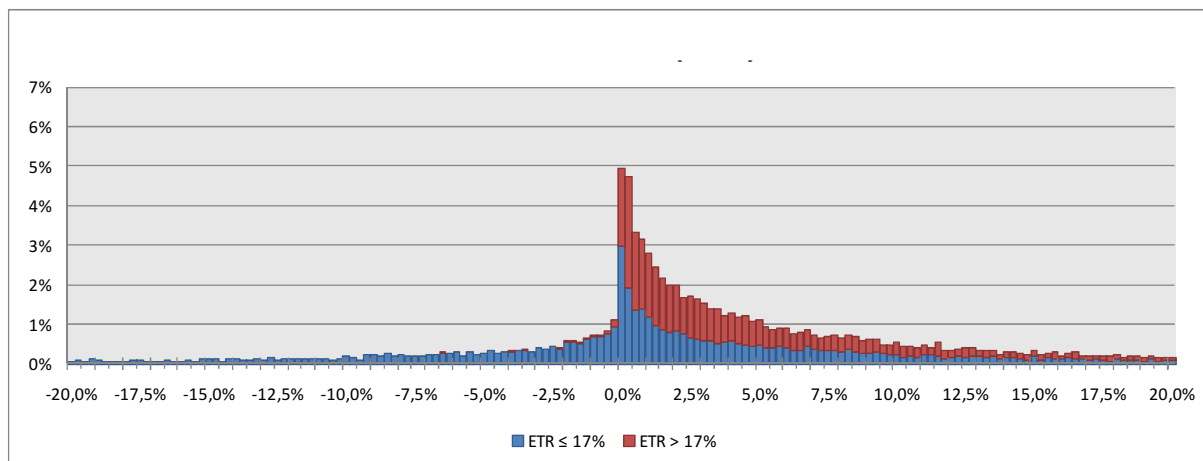

Rezultati druge skupine podjetij so pričakovano drugačni (Slika 45). Med njimi je največ tistih, katerih čista dobičkonosnost sredstev je rahlo pozitivna. Na pozitivnem delu številske osi njihovo število enakomerno pada, na negativnem delu pa najdemo le nekaj podjetij⁵⁶. Omenimo še enkrat, da je takšen oster prehod posledica dejstva, da je davčna osnova tesno povezana s poslovnim izidom. Pri negativnih donosih podjetja običajno ne plačujejo davka. Če pri pojasnjevanju rezultata upoštevamo dejstvo, da je bila mediana

⁵⁶ To so tista podjetja, ki so kljub negativnemu poslovnemu izidu pred davkom (EBT) plačevala davek.

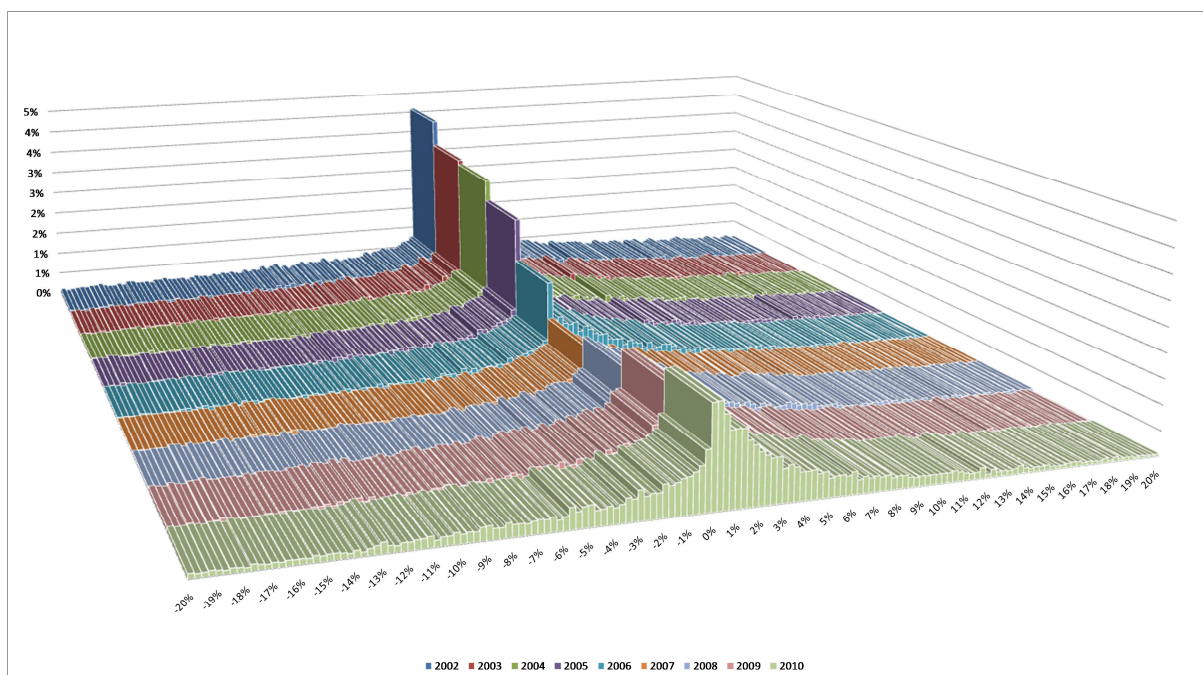
čiste dobičkonosnosti sredstev te skupine 3,78% (Tabela 30), lahko tudi tokrat ugotovimo, da je odmik od pričakovane srednje vrednosti opazen in je odraz računovodskih prilagoditev, s katerimi so podjetja v tej skupini zniževala svojo dobičkonosnost in s tem davčno obveznost.

Slika 46: Delež vzorčnih podjetij glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in višino ETR, z razmejitvijo pri 17% ETR

Zakovitosti, ki veljajo za obe skupini podjetij, so lepo vidne v skupnem grafikonu (Slika 46). Tudi tu so z modro barvo obarvani rezultati manj obdavčenih podjetij (z efektivno davčno stopnjo, nižjo ali enako 17%). Rezultati bolj obdavčenih podjetij so rdeči.

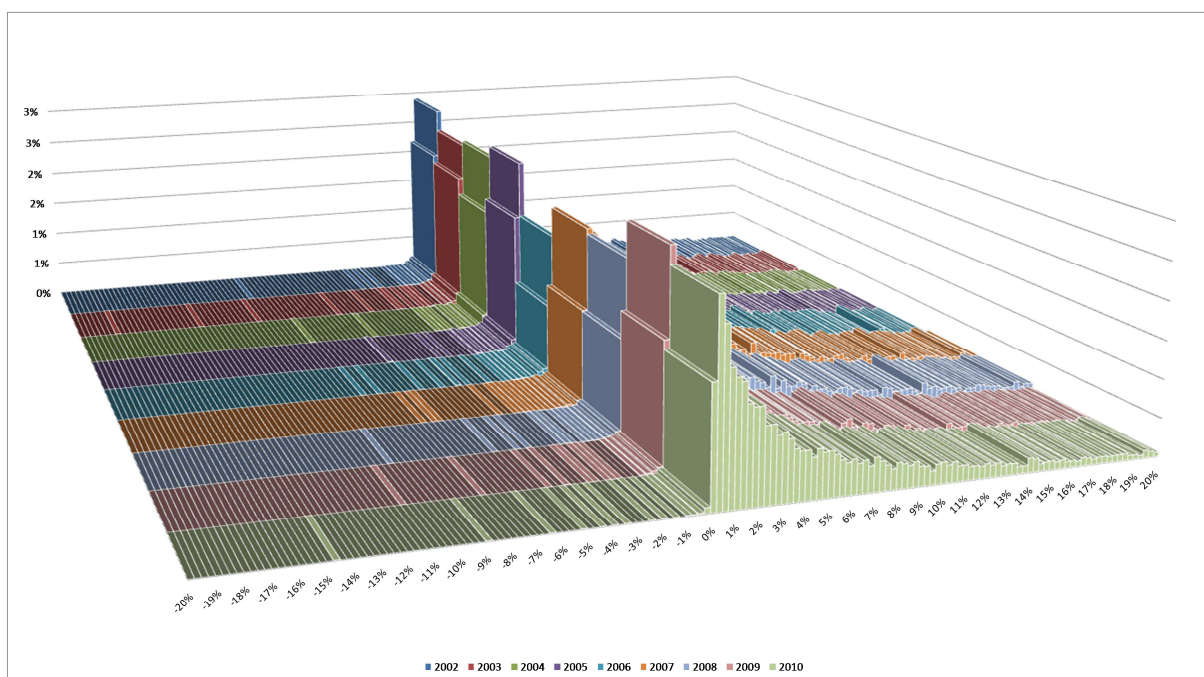
Slika 47: Delež vzorčnih podjetij z ETR, nižjo od 17%, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v obdobju od leta 2002 do leta 2005

Stolpčne grafikone obeh skupin podjetij smo za obdobje od leta 2002 do leta 2010 zbrali v tridimenzionalnih grafikoni. Tridimenzionalni stolpčni grafikon podjetij z efektivno davčno stopnjo, nižjo od 17% (Slika 47), razkrije simetrično razporeditev.

Pri tridimenzionalnem stolpčnem grafikonu skupine podjetij, katerih efektivna davčna stopnja presega 17% (Slika 48), so skoraj vsi stolpiči zbrani na pozitivnem delu številske osi. Število podjetij se zgosti na spodnjem pozitivnem robu.

Slika 48: Delež vzorčnih podjetij z ETR, višjo od mediane, glede na višino čiste dobičkonosnosti sredstev v obdobju od leta 2002 do leta 2005

Izračun vrednosti statistike τ_i (Tabela 32), tudi v primeru razmejitve med skupinama podjetij pri efektivni davčni stopnji 17%, pokaže močnejše anomalije v prvih letih proučevanega obdobja in blažja odstopanja v letih, ki so sledila. Vrednosti statistike τ_i za skupino nizko obdavčenih podjetij so tudi tokrat občutno nižje kot vrednosti statistike τ_i za vsa podjetja (Tabela 16).

Tabela 32: Vrednosti statistike τ_i za distribucijo števila podjetij glede na vrednost kazalnika čiste dobičkonosnosti sredstev, na intervalu od -1,5 do 2, pri izhodiščnem intervalu $0 \leq i < 0,5$ in širini intervala 0,5%, v obdobju od leta 2002 do leta 2010

Interval	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
-1,5 $\leq i <$ -1	0,57	-0,54	-0,60	-0,17	-0,39	-0,18	-1,97	-0,87	-0,23
-1 $\leq i <$ -0,5	-0,62	-1,90	1,12	-1,18	-0,25	0,26	0,76	1,41	-1,44
-0,5 $\leq i <$ 0	-14,81	-12,25	-12,52	-9,70	-7,11	-3,75	-3,79	-4,75	-3,50
0 $\leq i <$ 0,5	30,71	24,33	24,63	18,36	14,92	7,21	6,18	5,03	4,98
0,5 $\leq i <$ 1	-6,99	-4,38	-5,03	-2,22	-5,04	-2,12	-1,98	0,78	1,41
1 $\leq i <$ 1,5	1,45	-1,05	-1,48	-3,62	1,46	0,00	1,11	0,29	0,36
1,5 $\leq i <$ 2	-2,15	-1,76	0,86	1,85	-0,78	0,92	0,46	-0,42	-1,89

Raziskava, pri kateri smo proučevali vpliv davčne obremenitve podjetij na njihovo nagnjenost k prilagajanju dobička, pokaže, da se oblika stolpčnih grafikonov čiste dobičkonosnosti sredstev skupine podjetij z nizko efektivno obdavčitvijo bistveno razlikuje od oblike stolpčnih grafikonov skupine podjetij z visoko efektivno obdavčitvijo. Pri podjetjih z nizko davčno obremenitvijo so vrednosti statistike τ_i znatno nižje kot tedaj, ko proučujemo vsa podjetja. Pri visoko obdavčenih podjetjih je zgostitev pri rahlo pozitivnem rezultatu očitna.

Prišli smo do podobnih ugotovitev kot Goncharov in Zimmerman (Goncharov & Zimmerman, 2006, str. 41-65), ki sta z metodo Burgstahlerja in Dicheva raziskovala povezavo med davčno obremenitvijo in nagnjenostjo k prilagajanju dobička na vzorcu ruskih podjetij. Takšni rezultati so tudi skladni z ugotovitvami avtorjev Garroda, Ratej Pirkovičeve in Valentinčiča (Garrod, Ratej Pirkovič, & Valentinčič, 2007, str. 21), da podjetja z rahlo negativnim rezultatom s prilagoditvami izboljšujejo poslovni izid zaradi poslovnih razlogov, podjetja z rahlo pozitivnim rezultatom pa ga znižujejo zaradi davčnih razlogov. Naši rezultati pokažejo, da nizko obdavčena podjetja s pozitivnim rezultatom poslovni izid znižujejo manj pogosto kot visoko obdavčena podjetja.

3.3 Rezultati raziskave

V tem delu empirične raziskave smo proučevali uravnavanje dobička slovenskih podjetij v odvisnosti od različnih dejavnikov. Analizo smo začeli s pripravo bilančnih podatkov slovenskih podjetij, jo nadaljevali z izračunom kazalnikov dobičkonosnosti, ob pomoči katerih zaznamo poslovno uspešnost podjetja, in jo zaključili s preverjanjem domnev, da se dobički uravnavajo in da je moč tega uravnavanja odvisna od višine poslovnega izida,

dejavnosti, v kateri podjetja delujejo, lastniške strukture podjetij in višine davčne obremenitve.

Uspelo nam je potrditi naslednje hipoteze:

H1:

Slovenska podjetja z usmerjenim izborom računovodskih metod dobičke uravnavajo tako, da se poskušajo izogniti minimalni izgubi.

H3:

Uravnavanje dobička s prilagajanjem računovodskih metod je odvisno od davčne obremenitve podjetja. Podjetja z višjo davčno obremenitvijo so bolj podvržena uravnavanju kot podjetja z nižjo obremenitvijo.

H4:

Velikost podjetja vpliva na nagnjenost podjetja k uravnavanju dobička in s tem na zmanjševanje davčne obveznosti. Manjša podjetja, kjer sta lastniška in poslovodstvena funkcija običajno združeni, bolj uravnavajo dobiček kot velika, pri katerih je povezava teh dveh funkcij manj pogosta.

Ni pa nam uspelo potrditi hipoteze

H2:

Usmerjeno vplivanje na vrednost računovodskih kategorij oziroma prilagajanje poslovnega izida je odvisno od dejavnosti, v kateri podjetje deluje. Nekatere dejavnosti so bolj dovzetne za usmerjeno prilagajanje poslovnega izida.

Poslovni izid prilagajajo podjetja v vseh opazovanih dejavnostih. Med učinkom njihovega vplivanja in zakonitostmi, ki pri tem veljajo, ni večjih razlik. Z opisanimi ugotovitvami torej ne moremo potrditi domneve, da je usmerjeno prilagajanje dobička pogojeno s panogo, v kateri podjetje deluje.

4 Raziskava povezanosti davčne obremenitve in izbora računovodske metode v Sloveniji

4.1 Predstavitev raziskovalne metode

Prilagajanje poslovnega izida oziroma uravnavanje dobička je posledica različnih, pogosto nasprotujočih si interesov. Za poslovanje podjetja je ugodneje, če so dobički visoki, saj ima uspešno podjetje olajšan dostop do dolžniških in lastniških virov financiranja. Visoki dobički so tudi v interesu poslovodstva, katerega nagrade so pogojene z višino dobička. Skladno z opisano hipotezo dolžniške zaveze in stimulativena nagrajevanja poslovodstva izbirajo tiste računovodske metode, ki povečujejo dobičke bližnjih obdobj (Watts & Zimmerman, 1978; Zmijewski & Hagerman, 1981; Healy P. M., 1985; Dechow & Sloan, 1991; Sweeney, 1994; Slapničar, 2002). Pri davčnem načrtovanju je interes nasproten. Če želimo zmanjšati davčno obremenitev bližnjih obdobj, morajo biti nižji tudi dobički. S pojasnjevanjem opisanega nasprotja interesov se srečamo v delih različnih avtorjev, ki ugotavljajo, da cilj davčnega načrtovanja ni nujno plačati čim manj davka, temveč optimizirati gospodarske koristi podjetja (Shackelford & Shevlin, 2001, str. 322-324).

V prvem delu empirične raziskave smo ugotovili, da podjetja, pri katerih sta lastniška in poslovodstvena funkcija združeni, pogosteje uravnavajo dobiček. Tako se izognejo minimalni izgubi. Ko proučujemo korelacijo med prilagajanjem dobička in višino davčne obveznosti, je očitno, da se z višanjem davčne obremenitve krepi tudi dovzetnost podjetij za prilagajanje dobička.

Novejša raziskovanja vpliva obdavčitve na izbor računovodske metode izhajajo iz omenjenega nasprotja med poslovnim in davčnim interesom podjetja. Pri tem se ne omejujejo le na normativno iskanje optimalnih razmerij v danih okoliščinah, temveč poskušajo skladno z doktrino pozitivne računovodske teorije zaznati in pojasniti dejavnike, ki so pri tovrstnem vplivanju pomembni. Ugotovili so, da je povezava med računovodskimi pravili in davčnimi predpisi različno močna, ter ob upoštevanju različnih okoliščin moč te povezave tudi ustrezno ovrednotili (Lamb, Nobes, & Roberts, 1998, str. 173-188; Hoogendoorn, 1996, str. 783-794; Klobučar, 2003, str. 1-87; Klobučar, 2004, str. 24-53). Nekateri avtorji ugotavljajo, da do konfliktnosti davčnih in poslovnih interesov ne prihaja vedno oziroma da se pri nekaterih podjetjih zaradi te razlike povečuje razlika med poslovnim dobičkom in davčno osnovo (Mills, 1998, str. 343-356; Manzon & Plesko, 2002, str. 175-214; Desai M. , 2002, str. 845-848). Večanje razlike med davčno osnovo in poslovnim dobičkom naj bi bilo posledica vse bolj agresivnega davčnega načrtovanja podjetij ob hkratni agresivni finančni politiki (Frank, Lynch, & Rego, 2009, str. 467-496).

Raziskovalno metodo, ki smo jo uporabili pri proučevanju postopkov davčnega načrtovanja v Sloveniji, smo oprli na navedena spoznanja in lastne ugotovitve, do katerih smo prišli v prvem delu raziskave. Tako smo upoštevali, da podjetja pri prilagajanju poslovnega izida poskušajo poiskati optimalno razmerje med svojimi poslovnimi in davčnimi interesi. Ker je povezava med računovodskimi in davčnimi pravili v Sloveniji močna⁵⁷ in ker smo ugotovili, da so prilagajanju poslovnega izida bolj podvržena podjetja z višjo davčno obremenitvijo⁵⁸, sklepamo, da podjetja težko znižajo davčno osnovo brez hkratnega znižanja poslovnega izida. Skladno s to ugotovitvijo smo med podjetji, ki so verjetno prilagajala poslovni izid, določili tista, ki to počnejo zaradi visoke davčne obremenitve. V naslednjem koraku smo ob pomoči različnih kazalnikov možnega vplivanja na poslovni izid zaznavali metode, s katerimi visoko obdavčena podjetja uravnavajo dobiček in s tem tudi davčno osnovo.

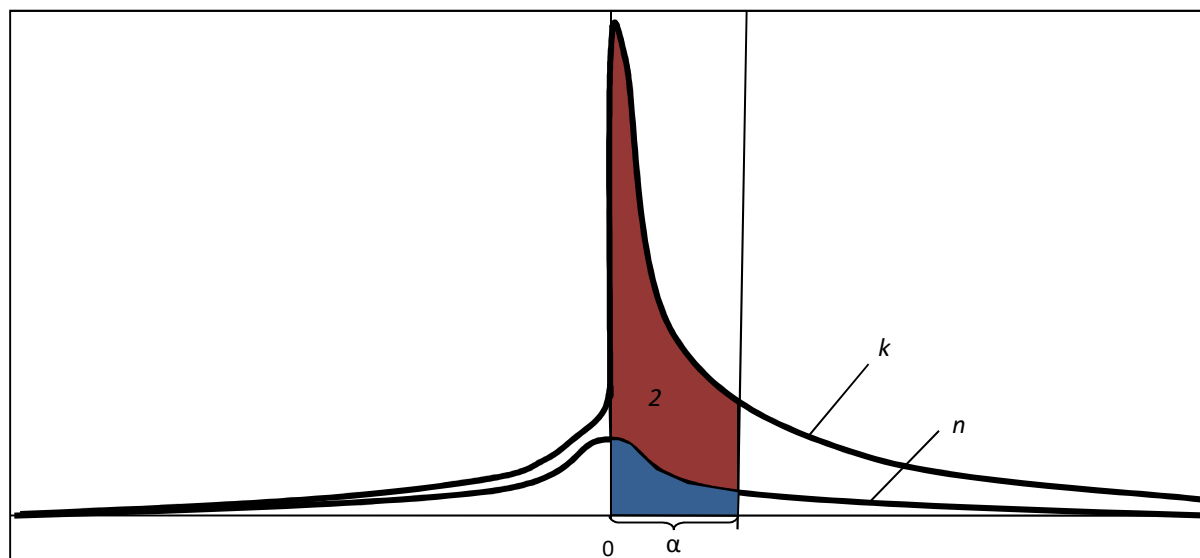
4.2 Model za slovenska podjetja

Pri pripravi modela, s katerim smo raziskovali načine vplivanja na poslovni izid pri slovenskih podjetjih, ki dobičke prilagajajo zaradi višine davčne obremenitve, smo kot izhodišče vzeli ugotovitev Goncharova in Zimmermana (Goncharov & Zimmermann, 2006, str. 41-65), ki so jo potrdili tudi naši izračuni. Ugotavljamo, da bolj obdavčena podjetja pogosteje prilagajajo poslovni izid kot nizko obdavčena. Če s krivuljo prikažemo delež podjetij, ki dosegajo pričakovano stopnjo dobičkonosnosti, in upoštevamo pravilo, da se zaradi prilagajanja poslovnega izida nenormalno (oblika krivulje odstopa od normalne porazdelitve) zmanjša število podjetij na zgornjem negativnem robu številske osi in nenormalno poveča število podjetij na spodnjem pozitivnem robu številske osi, lahko na osnovi analize stopnje obdavčitve podjetij ugotovimo, da nizko obdavčena podjetja poslovni izid prilagajajo manj (njihova krivulja je bližje normalni porazdelitvi) kot visoko obdavčena podjetja. Omenjeno pravilo, ki smo ga potrdili in opisali v prejšnjem poglavju, je razvidno iz grafičnih prikazov v prilogi (Priloga 6). Shematski prikaz ugotovitev smo povzeli na sliki (Slika 49).

⁵⁷ Takšno ugotovitev, ki je utemeljena tudi z raziskavo Coppensa in Peeka (Coppens & Peek, 2005), smo potrdili v prvem delu raziskave.

⁵⁸ Tudi to domnevo, ki sovпада z ugotovitvami Goncharova in Zimmermana (Goncharov & Zimmermann, 2006), smo potrdili v prvem delu raziskave.

Slika 49: Grafični prikaz deleža podjetij glede na stopnjo dobičkonosnosti in višino davčne obremenitve

Predpostavimo, da spodnja krivulja n , ki je zvonaste oblike, prikazuje delež podjetij z nizko davčno obremenitvijo. Zgornja (kumulativna) krivulja k vključuje vsa podjetja, tista z nizko in tista z visoko davčno obremenitvijo. Anomalija, ki je posledica prilagajanja poslovnega izida oziroma uravnavanja dobička, se pojavi okoli vrednosti nič. Ko se od te vrednosti odmaknemo za odmik α , se oblika kumulativne krivulje spet približa obliki, značilni za normalno porazdelitev⁵⁹. Celotno območje, ki ga opredeljuje krivulja k in leži v območju, za odmik α oddaljenem od izhodišča, lahko razdelimo na del, v katerem so rezultati podjetij z nizko davčno obremenitvijo (območje 1), in del, v katerem so rezultati podjetij z visoko davčno obremenitvijo (območje 2). Ker je za podjetja, ki sodijo v prvo območje, značilno, da pri njih davčna obremenitev praviloma ne pogojuje izbora računovodskih metod, za podjetja v drugem območju pa, da je pri njih izbor računovodskih metod pogosto odvisen od davčne obremenitve, pričakujemo, da bo analiza kazalnikov možnega vplivanja na davčno osnovo razkrila razlike med uporabljenimi računovodskimi metodami obeh skupin podjetij in s tem tudi način vplivanja na davčno osnovo v skupini, v kateri prihaja do prilagoditev.

V raziskavi moramo torej določiti:

- primeren odmik α , v katerem je anomalija, ki je posledica prilagajanja poslovnega izida oziroma uravnavanja dobička, najbolj izrazita. Oženje območja okrepi razlike med skupinama, a hkrati manjša število opazovanih enot. Manjše število opazovanih enot znižuje kredibilnost dobljenih rezultatov. Širino območja moramo

⁵⁹ Zaradi poenostavitve smo pri shematskem prikazu in kasnejših izračunih zanemarili dejstvo, da bi bila v primeru normalne porazdelitve središčna točka (vrh zvonaste krivulje) zamaknjena od vrednosti nič za toliko, kolikor znaša mediana dobičkonosnosti proučevane skupine podjetij.

določiti tako, da zadovoljimo oba kriterija. Območje mora biti čim ožje, a mora še vedno vključevati dovolj enot, da statistična obravnava poda verodostojne rezultate;

- merilo, ki ločuje podjetja, bolj nagnjena k davčnemu načrtovanju (prilagajanju poslovnega izida zaradi davčne obremenitve), od tistih, ki so davčno manj občutljiva;
- kazalnike načina vplivanja na davčno osnovo, ob pomoči katerih bomo poskusili zaznati razlike med obema skupinama podjetij.

4.2.1 Določitev območja odmika dobičkonosnosti sredstev od vrednosti nič

V začetnem delu raziskave smo določali primerno širino območja odmika dobičkonosnosti sredstev od vrednosti nič. Območje smo označili z odklikom α . Za izhodišče pri določitvi širine območja smo vzeli rezultate lastne raziskave vpliva davčne obremenitve podjetja na uravnavanje dobička. Pri pregledu grafičnih prikazov razporeditve dobičkonosnosti sredstev glede na efektivno davčno stopnjo (Priloga 6) ugotovimo, da se anomalije razporeditve pojavljajo v območju od vrednosti nič do 2,5% čiste dobičkonosnosti sredstev. Tako smo omejili tudi območje, ki smo ga podrobneje opazovali.

V območju opazovanja smo odmike α postopno povečevali. Najnižje območje je bilo med vrednostjo nič in 0,5% čiste dobičkonosnosti sredstev. Sledila so območja, kjer je bila zgornja meja postavljena pri 1,0%, 1,5%, 2,0% in 2,5%. Število podjetij v posameznem vzorcu in njihov odstotek v celotni proučevani populaciji smo zbrali v tabelah (Tabela 33 in Tabela 34).

Tabela 33: Število podjetij v posameznih območjih med vrednostjo nič in odklikom α v letih od 2002 do 2010 ter število vseh vzorčnih podjetij, stanje 31. 12. opazovanega leta

α	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
0,5%	2.003	1.858	1.802	1.791	1.179	1.221	1.216	1.743	1.805
1,0%	3.206	3.038	2.942	2.891	2.203	2.340	2.295	3.131	3.133
1,5%	4.151	3.960	3.809	3.802	3.163	3.324	3.242	4.256	4.310
2,0%	4.952	4.725	4.533	4.545	4.007	4.155	4.073	5.148	5.245
2,5%	5.594	5.358	5.188	5.175	4.771	4.876	4.813	5.932	6.032
Vsa podjetja	18.826	19.041	19.555	20.030	20.574	21.645	19.533	22.613	22.524

Tabela 34: Odstotek podjetij v posameznih območjih med vrednostjo nič in odmikom α v letih od 2002 do 2010, stanje 31. 12. opazovanega leta

α	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Povp.	Razl.
0,5%	11%	10%	9%	9%	6%	6%	6%	8%	8%	8%	8%
1,0%	17%	16%	15%	14%	11%	11%	12%	14%	14%	14%	6%
1,5%	22%	21%	19%	19%	15%	15%	17%	19%	19%	19%	5%
2,0%	26%	25%	23%	23%	19%	19%	21%	23%	23%	23%	4%
2,5%	30%	28%	27%	26%	23%	23%	25%	26%	27%	26%	3%
Vsa podjetja	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Primerjava odstotka podjetij v posameznih območjih odmika dobičkonosnosti sredstev in njihova primerjava z vsemi vzorčnimi podjetji pokaže pričakovan rezultat. V obdobju gospodarskega razcveta je podjetij, ki negativen rezultat prilagodijo v rahlo pozitivnega, manj kot v običajnih letih oziroma v času gospodarskega upada. Če primerjamo delež podjetij v posameznem intervalu, ugotovimo, da s širjenjem območja prirast podjetij upada. Tako je v prvem intervalu v povprečju 8% vseh podjetij, nato pa pri postopnem povečevanju intervala, vsakič smo ga povečali za 0,5%, prirast pade na 6%, 5%, 4% in 3%.

4.2.2 Merilo davčne obremenjenosti

Ugotovili smo že, da so prilagajanju poslovnega izida bolj podvržena podjetja z višjo davčno obremenitvijo. Če želimo zaznati, katere prilagoditve poslovnih izkazov uporabijo podjetja, ki na poslovni izid vplivajo zaradi davčnih posledic, moramo določiti merilo, ki ločuje podjetja, bolj občutljiva za spremembo davčne obremenitve, od tistih, ki so za te spremembe manj občutljiva. Sklepamo, da se podjetja, ki so davčno bolj občutljiva, pogosteje odločajo za načrtno prilagajanje dobička in s tem tudi davčne osnove (davčno načrtovanje) kot tista, ki so davčno manj občutljiva.

Osnovni in najočitnejši indikator davčne izpostavljenosti podjetja je razmerje med dobičkom (pred obdavčitvijo) in njegovo davčno obveznostjo oziroma efektivna davčna stopnja (ETR).

$$ETR = \frac{\text{davčna obveznost}}{\text{dobiček}} = \frac{T}{EBT} = \frac{TB \times TR}{EBT}$$

A zgolj s tako izraženim razmerjem med davčno obveznostjo in dobičkom ne moremo opisati celotne davčne izpostavljenosti podjetja. Ker se osnova za obdavčitev in poslovni dobiček razlikujeta zaradi različnih vplivov (o tem smo pisali v razdelku 1.3.2 na strani 29), je treba izračun efektivne davčne stopnje prilagoditi tako, da se začasne razlike med

poslovno in davčno obravnavo izločijo, trajne razlike pa ohranijo. Če so razlike med davčno osnovo in dobičkom le začasne, je pomembno tudi, čez koliko obračunskih obdobji bo podjetje ob njihovi odpravi lahko spremenilo davčno osnovo. Preneseno razliko je treba ustrezno diskontirati.

Ker množična statistična analiza bilančnih podatkov, uporabljena v tej raziskavi, ne omogoča zaznave začasne razlike med poslovnim in davčnim izidom, ki jih ZDDPO-2 predvideva v primeru prevrednotenja, amortizacije, rezervacij ter predhodno nepriznanih odhodkov, smo kot začasni vpliv na efektivno davčno stopnjo obravnavali le nepokrite izgube (preneseni poslovni izid negativne vrednosti). Ker sta računovodska in davčna obravnava pokrivanja izgube praviloma usklajeni in ker davčni predpis praviloma dopušča zniževanje davčne osnove tekočega obdobja v višini davčne izgube preteklih obdobji, smo prenesene poslovne izgube obravnavali kot začasne razlike med davčno osnovo in dobičkom. Dodatno prilagoditev smo opravili tudi, če je prenesena izguba presegala tekoči dobiček. Tedaj smo nepokrito izgubo ustrezno diskontirali.

4.2.2.1 Prilagoditev efektivne davčne stopnje zaradi kritja prenesene izgube

Kot smo že omenili, z razmerjem med davčno obveznostjo in dobičkom ne moremo opisati celotne davčne izpostavljenosti podjetja. Ponazorimo opisano s preprostim zgledom.

Predpostavimo, da imata dve podjetji v dveletnem obdobju enak poslovni izid pred obdavčitvijo, ki znaša 200 enot. Prvo ima prvo in drugo leto 100 enot poslovnega in davčnega dobička. Če je davčna stopnja 20%, je ETR prvega podjetja vsako leto 20%:

$$17 \quad ETR_{t=1,2}^1 = \frac{100 \times 20\%}{100} = 20\%$$

Drugo podjetje ima prvo leto 100 enot poslovne in davčne izgube (davčna osnova je nič), drugo leto pa 300 enot dobička pred obdavčitvijo. V drugem letu pri izračunu davčne osnove upošteva 100 enot davčne izgube, prenesene iz prvega leta.

$$18 \quad ETR_{t=1}^2 = \frac{0 \times 20\%}{-100} = 0\%$$

$$19 \quad ETR_{t=2}^2 = \frac{(300 - 100) \times 20\%}{300} = 13,33\%$$

Čeprav sta obe podjetji v dveletnem obdobju plačali 40 enot davka, ima drugo podjetje v obeh obdobjih nižjo vrednost ETR.

Opisano anomalijo lahko odpravimo tako, da iz davčne osnove izločimo začasne vplive, do katerih pride zaradi prenosa davčne izgube preteklih let.

$$20 \quad ETR^P = \frac{TB^P \times TR}{EBT} = \frac{(TB + P) \times TR}{EBT} = \frac{\left(\frac{T}{TR} + P\right) \times TR}{EBT} = \frac{T + P \times TR}{EBT}$$

Vrednost prilagoditve P izračunamo iz čistega dobička tekočega leta (NP= AOP 158) in bilančnega rezultata⁶⁰ preteklih obdobj (BR = AOP 046 + AOP 047), ob upoštevanju naslednjih pogojev:

- če je $NP \leq 0$ $\rightarrow P = NP$
- če je $NP > 0$ in $BR < NP$ $\rightarrow P = NP$
- če je $NP > 0$ in $BR \geq NP$ $\rightarrow P = BR$

Pri tem smo predpostavili, da je vrednost negativnega bilančnega rezultata enaka vrednosti neizkoriščene davčne izgube⁶¹.

V našem zgledu bi bila prilagojena efektivna davčna stopnja (ETR^P) drugega podjetja v drugem letu:

$$21 \quad ETR^P = \frac{40 + 100 \times 0,2}{300} = \frac{40 + 20}{300} = \frac{60}{300} = 20\%$$

Ob upoštevanju opisane prilagoditve smo iz efektivne davčne stopnje izločili začasne vplive, do katerih prihaja zaradi prenosa davčne izgube med leti, in hkrati v njej ohranili trajne vplive na davčno osnovo.

4.2.2.2 Prilagoditev efektivne davčne stopnje z diskontiranjem

Z računskim postopkom, opisanim v prejšnjem podrazdelku, smo efektivno davčno stopnjo prilagodili tako, da so iz nje izločene začasne razlike, ki so posledica prenosa neizkoriščene davčne izgube v naslednja obračunska obdobja. Ker smejo slovenska podjetja od leta 2000 davčno izgubo prenašati v naslednja obdobja brez časovne omejitve, se lahko upravičeno vprašamo, ali je izenačitev prilagojene efektivne davčne stopnje (ETR^P) podjetja z nakopičenimi preteklimi davčnimi izgubami z ETR^P podjetja, ki teh izgub nima, primerna. Ker podjetje z velikim zneskom prenesene davčne izgube tekočega davčnega bremena ne zaznava enako kot podjetje, ki mora poravnati davke iz

⁶⁰ Z izrazom bilančni rezultat smo označili seštevek prenesenega in tekočega poslovnega izida iz bilance stanja. Obe postavki imata v primeru dobička pozitivno, v primeru izgube pa negativno vrednost.

⁶¹ Do razlik med poslovno in davčno izgubo lahko pride zaradi trajnih razlik med poslovno in davčno obravnavo nekaterih bilančnih postavk in zaradi vpliva davčnih olajšav. Ker razlike med davčno osnovo in poslovnim izidom v Sloveniji praviloma niso visoke, te odklone zanemarimo.

tekočega poslovanja, moramo pri prilagoditvi ETR upoštevati tudi razmerje med vrednostjo nakopičene davčne izgube in tekočim poslovnim izidom. Tako lahko iz razmerja med vrednostjo prenesene davčne izgube in tekočega poslovnega izida izračunamo obdobje, v katerem bi podjetje "unovčilo" vso nakopičeno izgubo. Če prilagoditev ETR diskontiramo z diskontnim faktorjem, v katerega je kot diskontna stopnja vključena pričakovana obrestna mera obdobja, v katerem bo davčna izguba izkoriščena, smo v izračun ETR vključili sedanjo vrednost prilagoditve. Izračun, v katerem smo ETR, prilagojeno še z diskontnim faktorjem, označili z ETR^{PD} , se glasi:

$$22 \quad ETR^{PD} = \frac{TB^{PD} \times TR}{EBT} = \frac{T + P \times DF \times TR}{EBT} = \frac{T + P \times \frac{1}{(1+r)^n} \times TR}{EBT}$$

Obdobje n izračunamo ob upoštevanju naslednjih pogojev:

- če je $BR > 0$ $\rightarrow n = 0$
- če je $BR \leq 0$ in $NP > 0$ $\rightarrow n = BR/NP$
- če je $BR \leq 0$ in $BR \geq NP$ $\rightarrow n = \infty$

Z oznako r označimo diskontno stopnjo.

Nadaljujmo z našim zgledom in pri tem predpostavimo, da je diskontna stopnja 5% letno. Diskontirana prilagojena efektivna davčna stopnja (ETR^{PD}) drugega podjetja v drugem letu znaša:

$$23 \quad ETR^{PD} = \frac{40 + 100 \times \frac{1}{1,05^{100/300}} \times 0,2}{300} = \frac{40 + 100 \times 0,984 \times 0,2}{300} = 19,89\%$$

Če bi ob enakem tekočem poslovanju podjetje imelo 10.000 enot davčne izgube, bi podjetje, če bi bil poslovni izid ves čas takšen kot zadnje leto, od davčne osnove odštevalo 33 let in njegova tekoča ETR^{PD} bi bila:

$$24 \quad ETR^{PD} = \frac{0 + 300 \times \frac{1}{1,05^{10.000/300}} \times 0,2}{300} = \frac{300 \times 0,197 \times 0,2}{300} = 3,93\%$$

4.2.3 Kazalniki načina vplivanja na davčno osnovo

V uvodnem poglavju smo pojasnili (razdelek 1.2.3), da podjetja poslovni izid in s tem tudi višino obveznosti za davek od dobička uravnavajo s prilagajanjem poslovnih odločitev in z

računovodskimi prilagoditvami. Podjetja, ki se odločijo za prilagajanje poslovnih odločitev, na računovodske podatke vplivajo neposredno, s spremembo intenzivnosti poslovanja oziroma strukture sredstev in njihovih virov. Pri zgolj računovodskih prilagoditvah ostaneta intenzivnost delovanja podjetja in struktura bilančnih postavk nespremenjeni, spremenijo pa se računovodske usmeritve in ocene, ki na računovodske izkaze vplivajo posredno.

Ne glede na način vplivanja na poslovni izid, neposredni s prilagajanjem poslovnih odločitev ali posredni z računovodskimi prilagoditvami, so posledice enake. V računovodskih izkazih se pojavijo odmiki od pričakovanih vrednosti, zaradi katerih se poslovni izid spremeni.

S kazalniki načina vplivanja na davčno osnovo poskušamo zaznati, kako je podjetje v proučevanem obračunskem obdobju vplivalo na poslovni izid. Pri sestavljanju kazalnikov smo izhajali iz osnovnih pravil bilanciranja. Poslovni izid in davčna obveznost se znižata ob znižanju prihodkov in zvišanju odhodkov. Na višino prihodkov in odhodkov vplivamo s spreminjanjem vrednosti sredstev oziroma obveznosti do njihovih virov. Slabitve in odpisi sredstev zvišajo odhodke, slabitve in odpisi dolžniških virov pa prihodke. Na višino odhodkov lahko vplivamo tudi s spremembo ocene dobe koristnosti sredstev, ki se amortizirajo. Krajšanje dobe odhodke viša, daljšanje pa niža.

Kazalnike odpisa vrednosti smo pripravili tako, da smo primerjali višino odpisa posamezne vrste sredstev, ki jo razberemo iz izkaza poslovnega izida, s povprečno vrednostjo teh sredstev. Tako smo izračunali kazalnik odpisa vseh sredstev, opredmetenih osnovnih in neopredmetenih sredstev ter obratnih sredstev.

S kazalniki spremembe vrednosti posameznih vrst sredstev smo zaznavali spremembe kategorij bilance stanja. Pri tem smo se osredotočili na tiste postavke bilance stanja, za katere so raziskave drugih avtorjev pokazale, da so pri njih prilagoditve pogoste oziroma je njihovo spreminjanje relativno lahko upravičiti z določbami računovodskih standardov. Tako smo sledili spremembam aktivnih in pasivnih časovnih razmejitev, za katere so raziskave številnih avtorjev (Jones, 1991, str. 193-228; Dechow & Sloan, 1995, str. 193-225; Holthausen, Larcker, & Sloan, 1995, str. 29-74; Dechow & Dichev, 2002, str. 61-69; Kothari, Leone, & Wasley, 2005, str. 163-197) potrdile, da z njihovim prilagajanjem posloводства pogosto vplivajo na višino dobička. V raziskavo smo vključili tudi kazalnike, ki zaznavajo spremembe vrednosti zalog, kratkoročnih poslovnih terjatev, prevrednotenja kapitala in kratkoročnih obveznosti. Manipulacije teh postavk smo podrobneje predstavili v razdelku 1.2.3.

4.2.3.1 Kazalnik odpisa vrednosti vseh sredstev

Kazalnik odpisa vrednosti vseh sredstev izračunamo tako, da odpise vrednosti sredstev tekočega poslovnega leta primerjamo s povprečno vrednostjo sredstev tega leta.

$$25 \quad X1 = \frac{\text{odpisi vrednosti sredstev tekočega leta}}{\text{povprečna sredstva}} = \frac{AOP\ 130_t}{\left(\frac{AOP\ 001_t + AOP\ 001_{t-1}}{2}\right)}$$

Odpisi vrednosti sredstev, ki jih v prilagojeni shemi izkaza poslovnega izida najdemo v vrstici z oznako AOP 130, kažejo skupno vrednost odhodkov zaradi amortizacije in prevrednotenja opredmetenih osnovnih sredstev (odslej OOS), neopredmetenih sredstev (odslej NS) ter prevrednotenja ostalih sredstev. Vrednost odpisa v števcu kazalnika primerjamo (zrelativiziramo) s povprečno vrednostjo sredstev, ki jih v prilagojeni shemi bilance stanja najdemo v vrstici z oznako AOP 001. Povprečno medletno vrednost sredstev izračunamo kot povprečje začetne in končne vrednosti v bilanci stanja.

Ker kazalnik odraža razmerje med povprečno vrednostjo vseh sredstev in njihovim odpisom zaradi amortizacije in prevrednotenja, poskušamo z njim zaznati usmerjeno vplivanje na poslovni izid in davčno osnovo s pospešenim odpisom vseh sredstev. Podjetja, ki prikrivajo dobičke, bodo sredstva amortizirala, slabila in odpisovala hitreje kot tista, ki prikrivajo potencialno izgubo, zato bodo pri njih vrednosti kazalnika višje.

4.2.3.2 Kazalnik odpisa opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev

S kazalnikom odpisa OOS in NS poskušamo slediti le tistim odpisom, ki so povezani z OOS in NS. Izračunamo ga tako, da stroške amortizacije in odhodke prevrednotenja OOS in NS primerjamo s povprečno vrednostjo OOS in NS. Pri pripravi bilančnih shem in izračunu kazalnika smo med OOS prišteli tudi naložbene nepremičnine.

$$26 \quad X2 = \frac{\text{strošek amortizacije in prevrednotenja OOS in NS}}{\text{povprečna vrednost OOS in NS}} = \frac{AOP\ 131_t + AOP\ 132_t}{\left(\frac{AOP\ 004_t + AOP\ 010_t + AOP\ 004_{t-1} + AOP\ 010_{t-1}}{2}\right)}$$

Podobno kot pri prejšnjem kazalniku smo višino amortizacije (AOP 131) in odhodkov zaradi prevrednotenja OOS in NS (AOP 132) razbrali v izkazu poslovnega izida tekočega leta, povprečno vrednost OOS (AOP 010) in NS (AOP 004) pa iz dveh zaporednih bilanc stanja.

Kazalnik kaže razmerje med stroški amortizacije in odhodki prevrednotenja OOS in NS ter vrednostjo OOS in NS v podjetju. Z njim poskušamo zaznati usmerjeno vplivanje na poslovni izid in davčno osnovo s pospešeno amortizacijo in odpisom OOS in NS. Podjetja, ki prikrivajo dobičke, bodo OOS in NS amortizirala, slabila in odpisovala hitreje kot tista, ki prikrivajo potencialno izgubo, zato bodo pri njih vrednosti kazalnika višje.

4.2.3.3 Kazalnik odpisa prilagojeni obratnih sredstev

S kazalnikom odpisa obratnih sredstev zaznavamo razmerje med odhodkom zaradi prevrednotenja obratnih sredstev in povprečno vrednostjo obratnih sredstev.

$$X3 = \frac{\text{odhodek prevrednotenja obratnih sredstev}}{\text{povprečna prilagojena obratna sredstva}} =$$

27

$$= \frac{AOP\ 133_t}{\left(\frac{AOP\ 001_t - (AOP\ 004_t + AOP\ 010_t) + AOP\ 001_{t-1} - (AOP\ 004_{t-1} + AOP\ 010_{t-1})}{2} \right)}$$

Odhodek zaradi prevrednotenja obratnih sredstev odraža del odpisa vrednosti sredstev, ki ni povezan z OOS in NS (AOP 133). Povprečno vrednost prilagojenih obratnih sredstev izračunamo kot razliko med celotnimi sredstvi (AOP 001) in vrednostjo OOS (AOP 010) ter NS (AOP 004) dveh zaporednih let.

Kazalnik kaže razmerje med odhodkom prevrednotenja obratnih sredstev, predvsem zalog in poslovnih terjatev, ter obratnimi sredstvi. Čeprav odhodki prevrednotenja obratnih sredstev (števec kazalnika) ne vključujejo odhodkov prevrednotenja finančnih naložb, smo zaradi poenostavitve v izračun vrednosti prilagojenih obratnih sredstev vključili tudi finančne naložbe (imenovalec kazalnika). S kazalnikom zaznavamo usmerjeno vplivanje na poslovni izid in davčno osnovo s slabitvijo in odpisom obratnih sredstev. Podjetja, ki prikrivajo dobičke, bodo obratna sredstva slabila in odpisovala hitreje kot tista, ki prikrivajo potencialno izgubo, zato bodo pri njih vrednosti kazalnika višje.

4.2.3.4 Kazalnik spremembe aktivnih časovnih razmejitev

Podjetjem, ki poskušajo na poslovni izid vplivati z višino aktivnih časovnih razmejitev (odslej AČR), se AČR nesorazmerno zvišajo v obdobju, ko prikrivajo izgubo. AČR se neupravičeno znižujejo v obdobju, ko prikrivajo dobiček.

28

$$X4 = \frac{(\text{AČR tekočega leta} - \text{AČR preteklega leta})}{\text{povprečna sredstva}} =$$

$$= \frac{(AOP\ 009_t + AOP\ 031_t) - (AOP\ 009_{t-1} + AOP\ 031_{t-1})}{\left(\frac{AOP\ 001_t + AOP\ 001_{t-1}}{2}\right)}$$

Kazalnik spremembe vrednosti AČR izračunamo kot razmerje med spremembo vrednosti kratkoročnih AČR (AOP 009) in dolgoročnih AČR (AOP 031) v dveh zaporednih letih ter povprečno vrednostjo sredstev v tem obdobju (AOP 001).

Ker kazalnik odraža spremembo vrednosti AČR v dveh zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost AČR zvišala, in negativno, če se je vrednost AČR znižala. Pozitivna vrednost kazalnika kaže na morebitno prikrivanje izgube, negativna pa na prikrivanje dobička.

4.2.3.5 Kazalnik spremembe rezervacij in pasivnih časovnih razmejitev

Če podjetja poskušajo na poslovni izid vplivati z višino pasivnih časovnih razmejitev (odslej PČR) in rezervacij, se ti dve postavki nesorazmerno zvišata v obdobju, ko prikrivajo dobiček. PČR in rezervacije se neupravičeno znižujejo v obdobju, ko prikrivajo izgubo.

$$X5 = \frac{(\text{rezervacije in PČR tekočega leta} - \text{rezervacije in PČR pret. leta})}{\text{povprečna sredstva}} =$$

29

$$= \frac{(AOP\ 048_t + AOP\ 058_t) - (AOP\ 048_{t-1} + AOP\ 058_{t-1})}{\left(\frac{AOP\ 001_t + AOP\ 001_{t-1}}{2}\right)}$$

Kazalnik spremembe vrednosti PČR in rezervacij izračunamo kot razmerje med spremembo vrednosti PČR (AOP 048) in rezervacij (AOP 048) v dveh zaporednih letih ter povprečno vrednostjo sredstev v tem obdobju (AOP 001).

Ker kazalnik odraža spremembo vrednosti PČR v dveh zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost PČR znižala, in negativno, če se je vrednost PČR zvišala. Negativna vrednost kazalnika kaže na morebitno prikrivanje izgube, pozitivna pa na prikrivanje dobička.

4.2.3.6 Kazalnik spremembe zalog

Podjetja s spremembo načina vrednotenja zalog pogosto vplivajo na poslovni izid. Tako se vrednost zalog nesorazmerno zviša v obdobju, ko poskušajo prikriti izgubo, zniža pa v obdobju, ko poskušajo prikriti dobiček.

$$X6 = \frac{(\text{zaloge tekočega leta} - \text{zaloge preteklega leta})}{\text{povprečna sredstva}} =$$

30

$$= \frac{AOP\ 019_t - AOP\ 019_{t-1}}{\left(\frac{AOP\ 001_t + AOP\ 001_{t-1}}{2}\right)}$$

Kazalnik spremembe vrednosti zalog izračunamo kot razmerje med spremembo vrednosti zalog (AOP 019) v dveh zaporednih letih in povprečno vrednostjo sredstev v tem obdobju (AOP 001).

Ker kazalnik odraža spremembo zalog v dveh zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost zalog zvišala, in negativno, če se je vrednost zalog znižala. Pozitivna vrednost kazalnika kaže na morebitno prikrivanje izgube, negativna pa na prikrivanje dobička.

4.2.3.7 Kazalnik spremembe kratkoročnih poslovnih terjatev

Kratkoročne poslovne terjatve, med katerimi prevladujejo terjatve do kupcev, podjetjem pogosto služijo za prikrivanje dobička oziroma izgub. V letih, ko je poslovni izid slab, so podjetja bolj tolerantna do slabih plačnikov, zato so slabitve in odpisi terjatev nižji kot v bolj uspešnih obdobjih. Vrednost kratkoročnih poslovnih terjatev se zviša v obdobju, ko poskušajo prikriti izgubo, zniža pa v obdobju, ko poskušajo prikriti dobiček.

$$X7 = \frac{(\text{kr. posl. terjatve tekočega leta} - \text{kr. posl. terjatve preteklega leta})}{\text{povprečna sredstva}} =$$

31

$$= \frac{AOP\ 026_t - AOP\ 026_{t-1}}{\left(\frac{AOP\ 001_t + AOP\ 001_{t-1}}{2}\right)}$$

Kazalnik spremembe vrednosti kratkoročnih poslovnih terjatev izračunamo kot razmerje med spremembo vrednosti tovrstnih terjatev (AOP 026) v dveh zaporednih letih in povprečno vrednostjo sredstev v tem obdobju (AOP 001).

Ker kazalnik odraža spremembo vrednosti kratkoročnih poslovnih terjatev v zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost terjatev zvišala, in negativno, če se je njihova

vrednost znižala. Pozitivna vrednost kazalnika kaže na morebitno prikrivanje izgube, negativna pa na prikrivanje dobička.

4.2.3.8 Kazalnik spremembe kratkoročnih obveznosti

Med kratkoročnimi obveznostmi, ki vključujejo kratkoročne poslovne in finančne obveznosti, najpogosteje prevladujejo obveznosti do dobaviteljev. Podjetja z njimi uravnavajo poslovni izid tako, da v uspešnih letih že zapadlih obveznosti ne odpišejo, v neuspešnih pa nastalih obveznosti ne izkažejo. Vrednost kratkoročnih obveznosti se zviša v obdobju, ko poskušajo prikriti dobiček, zniža pa v obdobju, ko poskušajo prikriti izgubo.

$$X8 = \frac{(kr. obveznosti tekočega leta - kr. obveznosti preteklega leta)}{povprečna sredstva} =$$

32

$$= \frac{AOP\ 052_t - AOP\ 052_{t-1}}{\left(\frac{AOP\ 001_t + AOP\ 001_{t-1}}{2}\right)}$$

Kazalnik spremembe vrednosti kratkoročnih obveznosti izračunamo kot razmerje med spremembo višine kratkoročnih obveznosti (AOP 052) v dveh zaporednih letih in povprečno vrednostjo sredstev v tem obdobju (AOP 001).

Ker kazalnik odraža spremembo vrednosti kratkoročnih obveznosti v zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost obveznosti zvišala, in negativno, če se je njihova vrednost znižala. Pozitivna vrednost kazalnika kaže na morebitno prikrivanje dobička, negativna pa na prikrivanje izgube.

4.2.3.9 Kazalnik spremembe prevrednotenja kapitala

Zadnji kazalnik odraža spremembo presežka iz prevrednotenja v proučevanem obdobju. Ker se povečanje vrednosti nekaterih vrst sredstev odrazi tudi v povečanju presežka iz prevrednotenja, višanje vrednosti presežka iz prevrednotenja kaže tudi na potencialne prihodke in dobičke, ki bodo izkazani šele ob odsvojitvi prevrednotenih sredstev.

$$X9 = \frac{(presežek iz prevr. tekočega leta - presežek iz prevr. pret. leta)}{povprečna sredstva} =$$

33

$$= \frac{AOP\ 045_t - AOP\ 045_{t-1}}{\left(\frac{AOP\ 001_t + AOP\ 001_{t-1}}{2}\right)}$$

Kazalnik spremembe prevrednotenja kapitala izračunamo kot razmerje med spremembo višine presežka iz prevrednotenja (AOP 045) v dveh zaporednih letih in povprečno vrednostjo sredstev v tem obdobju (AOP 001).

Ker kazalnik odraža spremembo vrednosti prevrednotenja kapitala v dveh zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost presežka iz prevrednotenja zvišala, in negativno, če se je njegova vrednost znižala. Pozitivna vrednost kazalnika lahko kaže na morebitno prikrivanje dobička⁶².

4.2.4 Določitev vzorcev

Za izhodišče pri raziskavi povezanosti med davčno obremenitvijo in izborom računovodske metode v Sloveniji smo uporabili bilančne podatke slovenskih podjetij, kot so bili pripravljeni za prvi del raziskave. Preračun podatkov in določitev vzorcev sta opisana v 2. poglavju. Tu le ponovimo, da smo obravnavali bilančne podatke vseh podjetij, ki so v obdobju od leta 2002 do 2010 delovala v predelovalni dejavnosti, gradbeništvu in trgovini. Ker je bila v obdobju od leta 2002 do leta 2005 v uporabi drugačna bilančna shema kot v obdobju od leta 2006 do leta 2010, smo podatke s preračunom poenotili. Izmed vseh podjetij proučevanih dejavnosti smo posamično obravnavali le tista, pri katerih iz bilančnih podatkov razberemo, da gre za podjetje, ki dejansko tudi posluje. Izvzeli smo tista podjetja, katerih vrednosti sredstev, kapitala ali dobička kažejo na podjetje, ki ne opravlja svoje dejavnosti. Iz vzorcev smo izločili podjetja, pri katerih je bila vrednost sredstev enaka nič, tista z negativnim kapitalom in podjetja, pri katerih je bil poslovni izid obdobja natančno nič evrov. Tako smo za obdobje devetih proučevanih let dobili 9 osnovnih vzorcev podjetij, katerih bilančni podatki zadoščajo postavljenim kriterijem. Ker smo v prvem delu raziskave ugotovili, da poslovni izid prilagajajo podjetja v vseh opazovanih dejavnostih ter da med učinkom njihovega vplivanja in zakonitostmi, ki pri tem veljajo, ni večjih razlik, vzorcev v tem delu raziskave nismo delili glede na dejavnost.

Devet *osnovnih vzorcev* smo v nadaljevanju raziskave ožili glede na namen proučevanja. Pri določitvi *posamičnih vzorcev* smo zajeli vsa relevantna območja spreminjanja proučevanega parametra in spremljali soodvisnost gibanja vrednosti posameznih spremenljivk. S tako širokim zajemom posamičnih vzorcev smo se izognili normativnemu zaznavanju razmerij med spremenljivkami v danih okoliščinah. Želeli smo, skladno z

⁶² Predpostavimo, da ima podjetje s skritimi dobički v začetnem obdobju sredstva (npr. nepremičnine) podcenjene. Nato se odloči za prehod iz modela nabavne vrednosti na model prevrednotenja. Kapitalska moč (presežek iz prevrednotenja) se poveča brez hkratnega vpliva na poslovni izid in davčno osnovo. Ob nižanju vrednosti sredstva se presežek iz prevrednotenja niža.

doktrino pozitivne računovodske teorije, zaznati in pojasniti vse dejavnike, ki vplivajo na izbor računovodske metode v povezavi z višino davčne obremenitve.

Posamične vzorce smo omejili na tista podjetja, za katera smo ugotovili, da pogosteje uravnavajo poslovni izid. Ker smo proučevali postopke vplivanja na davčno osnovo pri tistih podjetjih, ki poslovni izid prilagajajo zaradi davčnih vzrokov, smo se osredotočili na podjetja z rahlo pozitivnim poslovnim izidom, saj na osnovi rezultatov prvega dela raziskave sklepamo, da je v tej skupini pogosto vplivanje na davčno osnovo, ki je pogojeno z višino obdavčitve. Kot merilo poslovnega izida smo uporabili kazalnik dobičkonosnosti sredstev (ROA).

Število podjetij, vključenih v posamične vzorce, je pogojeno s širino odmika dobičkonosnosti sredstev (kazalnika ROA) od vrednosti nič (označili smo ga z α). Ker smo želeli vplive, s katerimi podjetja prilagajajo poslovni izid, proučiti celovito, smo odmike α postopno povečevali. Najnižje območje je bilo med vrednostjo nič in 0,5-odstotno dobičkonosnostjo sredstev. Sledila so območja, kjer je bila zgornja meja postavljena pri 1,0%, 1,5%, 2,0% in 2,5%.

Podjetja, pri katerih je dobičkonosnost sredstev ustrezala vzorčnemu intervalu, smo razdelili v dve skupini. V prvi so bila nizko obdavčena, v drugi pa visoko obdavčena. Tudi tu smo se odločili za gradualizem, saj nismo subjektivno določili meje med dvema razredoma, temveč smo opazovali spremembe vrednosti kazalnikov vplivanja na davčno osnovo ob postopnem višanju razmejitev med razredoma. Razmejitveno efektivno davčno stopnjo v vseh treh oblikah (ETR , ETR^P in ETR^{PD}) smo določili pri 15%, 17%, 19%, 21%, 23%, 25%, 27% in 29%.

Skupaj smo analizirali:

- devet zaporednih let (od leta 2002 do vključno 2010);
- pet območij odmika kazalnika ROA od vrednosti nič (0,5%, 1,0%, 1,5%, 2,0% in 2,5%);
- tri vrste efektivne davčne stopnje (ETR , ETR^P in ETR^{PD}) in
- osem območij razmejitev med nizko in visoko obdavčenimi podjetji (15%, 17%, 19%, 21%, 23%, 25%, 27% in 29%).

Tako smo v analizo vključili 1.080⁶³ posamičnih vzorcev, v katerih sta se število in struktura podjetij spreminjala glede na navedene parametre.

⁶³ 1.080 = 9 x 5 x 3 x 8

4.2.5 Izračun

Vsak posamični vzorec smo torej razdelili na dve skupini podjetij – visoko obdavčena in nizko obdavčena. Ugotovitev prvega dela raziskave, da so podjetja z višjo davčno obremenitvijo bolj podvržena uravnavanju kot podjetja z nižjo obremenitvijo, uporabimo tudi v tem delu. Sklepamo, da pri visoko obdavčenih obstaja večja verjetnost, da so prilagajala poslovni izid. Pri nizko obdavčenih je manj verjetno, da je prišlo do prilagoditev.

Ugotovitev, da so podjetja z višjo davčno obremenitvijo bolj podvržena uravnavanju kot podjetja z nižjo obremenitvijo, nameravamo nadgraditi z ugotovitvijo, na kakšen način visoko obdavčena podjetja poslovni izid in s tem tudi davčno osnovo prilagajajo. Načine vplivanja poskušamo zaznati s *kazalniki načina vplivanja na davčno osnovo*, ki smo jih izračunali za vsa vzorčna podjetja. V tem delu raziskave smo proučevali povezavo med vrednostjo kazalnikov in razvrstitvijo v skupino visoko oziroma nizko obdavčenih podjetij.

Odvisnost med vrednostjo kazalnikov in razvrstitvijo v posamezno skupino smo zaznavali z analizo korelacije in z diskriminantno analizo. Vse izračune smo pripravili s programskim paketom SPSS.

4.2.5.1 Analiza korelacije

Pri analizi korelacije smo proučevali povezanost med vrednostjo posameznega kazalnika načina vplivanja na davčno osnovo in razvrstitvijo v skupino visoko oziroma nizko obdavčenih podjetij.

Izračunali smo vrednosti Pearsonovega koeficienta korelacije, ki meri korelacijsko (stohastično) linearno povezanost med dvema spremenljivkama. Vrednost Pearsonovega koeficienta korelacije je lahko med vrednostma -1 in 1 . Vrednost -1 pomeni popolno negativno povezanost spremenljivk, vrednost 1 pa popolno pozitivno povezanost. Pearsonov koeficient 0 označuje ničelni vpliv ene spremenljivke na drugo.

Ker smo pri vzorčenju razvrstili podjetja v dve skupini glede na vrednost efektivne davčne stopnje, korelacijski koeficient v našem primeru kaže povezanost med vrednostjo kazalnika in razvrstitvijo v posamezno skupino. Ker smo z vrednostjo 1 označili skupino z nizko davčno obremenitvijo, z vrednostjo 2 pa skupino z visoko davčno obremenitvijo, pozitivna vrednost koeficienta korelacije kaže, da imajo visoko obdavčena podjetja višje vrednosti proučevanega kazalnika kot nizko obdavčena podjetja. Negativna vrednost kazalnika kaže, da imajo visoko obdavčena podjetja nižje vrednosti kazalnika kot nizko obdavčena.

Ker na vrednost koeficienta korelacije vplivajo tudi naključni vplivi, moramo biti pri interpretaciji njihovih vrednosti pozorni na raven tveganja, da je do zaznane korelacije

prišlo naključno, čeprav med spremenljivkama ni povezanosti. V tabelah z rezultati so označene tiste korelacije, pri katerih je dvostranska raven tveganja napake manjša od 5% (označeno z *), in korelacije, pri katerih je dvostranska raven tveganja napake manjša od 1% (označeno z **).

Korelacijske tabele z rezultati, na katere se sklicujemo v nadaljevanju, so v prilogi (Priloga 7).

4.2.5.1.1 Kazalnik odpisa vrednosti vseh sredstev

S kazalnikom odpise vrednosti sredstev tekočega poslovnega leta primerjamo s povprečno vrednostjo sredstev tega leta.

$$25 \quad X1 = \frac{\text{odpisi vrednosti sredstev tekočega leta}}{\text{povprečna sredstva}}$$

Ker kazalnik odraža razmerje med povprečno vrednostjo vseh sredstev in njihovim odpisom zaradi amortizacije in prevrednotenja, poskušamo z njim zaznati usmerjeno vplivanje na poslovni izid in davčno osnovo s pospešenim odpisom vseh sredstev. Podjetja, ki prikrivajo dobičke, bodo sredstva amortizirala, slabila in odpisovala hitreje kot tista, ki prikrivajo potencialno izgubo, zato bodo pri njih vrednosti kazalnika višje.

Analiza koeficientov korelacije kaže na pomembno negativno korelacijo med vrednostjo kazalnika in razvrstitvijo v eno izmed skupin. To pomeni, da so vrednosti kazalnika podjetij z višjo davčno obremenitvijo praviloma nižje kot pri tistih z nižjo. Manj obdavčena podjetja torej bolj odpisujejo sredstva kot bolj obdavčena.

Podrobnejši pregled rezultatov pa razkrije še nekaj zanimivih ugotovitev. Pričakovano je korelacija najmočnejša, ko je razmejitvena ETR postavljena najnižje. Z višanjem razmejitvene ETR moč korelacije slabi, kar pomeni, da z dodajanjem bolj obdavčenih podjetij v nizko obdavčeno skupino (če se razmejitvena ETR zviša s 15% na 17%, smo podjetja z vrednostmi ETR med 15% in 17% prestavili iz visoko obdavčene skupine v nizko obdavčeno skupino) slabi tudi korelacija, a kljub temu ostaja pomembna, vse dokler se ne približamo ETR, ki ustreza predpisani davčni stopnji⁶⁴.

Ko z razmejitveno ETR presežemo predpisano davčno stopnjo, napovedovanje korelacije ni več zanesljivo⁶⁵. Pri nekaterih vzorcih se pojavi celo pomembna pozitivna korelacija, kar pomeni, da imajo najbolj obdavčena podjetja višje vrednosti kazalnikov kot tista, ki so

⁶⁴ Predpisana davčna stopnja je bila 25% do vključno leta 2006, 23% leta 2007, 22% leta 2008, 21% leta 2009 in 20% od leta 2010.

⁶⁵ Tveganje napake je več kot 5%.

razporejena v skupino manj obdavčenih. Takšen preobrat vrednosti koeficienta korelacije kaže, da so med najvišje obdavčenimi podjetji pomembno zastopana takšna, ki poslovni izid prilagajajo (zvišujejo) z zniževanjem odpisov. Če to ugotovitev združimo z ugotovitvijo, da podjetja z rahlo negativnim poslovnim izidom rezultat prilagodijo tako, da postane pozitiven, ter z dejstvom, da kljub visoki ETR v območju z nizko ROA davčna obveznost ostaja nizka, lahko zaključimo, da nekatera podjetja poslovni izid uravnavajo navzdol zaradi davčne obremenitve, druga pa navzgor zaradi poslovnih potreb. Pri prvih smo zabeležili negativne vrednosti koeficientov korelacije, pri drugih pa pozitivne. Takšno razmišljanje potrjuje tudi ugotovitev, da se moč pozitivne korelacije krepi v letih gospodarske krize. Naše ugotovitve so skladne z ugotovitvami Garroda, Pirkovičeve in Valentinčiča (Garrod, Ratej Pirkovič, & Valentinčič, 2007), da dobičkonosna slovenska podjetja poslovni izid prilagajajo navzdol, podjetja z rahlo negativnim izidom pa navzgor.

Način izračuna razmejivene ETR na vrednost koeficientov korelacije nima pomembnega vpliva. Tako pri običajni ETR kot tudi pri prilagojeni ETR^P in prilagojeni ter diskontirani ETR^{PD} zaznamo enako spreminjanje vrednosti koeficientov korelacije ob spreminjanju ostalih parametrov, uporabljenih v izračunu.

S širjenjem območja α korelacija slabi, a še vedno ostaja razmeroma močna in stabilna. Najvišje vrednosti korelacijskih koeficientov beležimo pri odmiku, kjer so vrednosti ROA podjetij na intervalu od 0% do 0,5%, najnižje pa, ko v vzorec vključimo podjetja z vrednostjo ROA med 0% in 2,5%.

4.2.5.1.2 Kazalnik odpisa opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev

S kazalnikom odpisa OOS in NS poskušamo slediti le tistim odpisom, ki so povezani z OOS in NS. Izračunamo ga tako, da stroške amortizacije in odhodke prevrednotenja OOS in NS primerjamo s povprečno vrednostjo OOS in NS. Pri pripravi bilančnih shem in izračunu kazalnika smo med OOS prišteli tudi naložbene nepremičnine.

$$26 \quad X2 = \frac{\text{stroški amortizacije in prevrednotenja OOS in NS}}{\text{povprečna vrednost OOS in NS}}$$

Ker kazalnik kaže razmerje med stroški amortizacije in odhodki prevrednotenja OOS in NS ter vrednostjo OOS in NS v podjetju, poskušamo z njim zaznati usmerjeno vplivanje na poslovni izid in davčno osnovo s pospešeno amortizacijo in odpisom OOS in NS. Podjetja, ki prikrivajo dobičke, bodo OOS in NS amortizirala, slabila in odpisovala hitreje kot tista, ki prikrivajo potencialno izgubo, zato bodo pri njih vrednosti kazalnika višje.

Analiza koeficientov korelacije kaže na pozitivno in pogosto pomembno korelacijo med vrednostjo kazalnika in razvrstitvijo v eno izmed skupin. Vrednost kazalnika podjetij z višjo

davčno obremenitvijo je praviloma višja kot pri tistih z nižjo, kar pomeni, da bolj obdavčena podjetja OOS in NS amortizirajo hitreje kot manj obdavčena podjetja.

Moč korelacije se izrazito spreminja med leti in v odvisnosti od širine območja α . Tako pri najožjem območju, kjer ROA ne preseže 0,5%, zaznavamo močno korelacijo le v letih od 2002 do 2004. Ko območje širimo, se korelacija krepi tudi v ostalih letih, v letu 2002 pa slabi. Pri najširše postavljenem območju, ko vključimo vrednosti ROA do 2,5%, začne korelacija slabeti, najbolj izrazito v letih 2007 in 2010.

Izrazit padec korelacije leta 2007 lahko pripišemo spremembi davčnega predpisa, saj je različica zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, ki je veljala do vključno leta 2006 (ZDDPO-1) dopuščala višje amortizacijske stopnje kot verzija zakona, ki je začela veljati leta 2007 (ZDDPO-2)⁶⁶. Poleg tega je dovoljevala tudi davčno priznano amortizacijo, ki je višja od poslovne⁶⁷. Ob tovrstnih spremembah davčnega predpisa se podjetja običajno odločijo pospešiti ali zavreti poslovne odločitve, ki imajo pomemben vpliv na davčno osnovo. Tako je v tem obdobju verjetno prišlo do premika dela investicij, ki so bile načrtovane za leto 2007, v leto 2006. Upad korelacije v letu 2007 je tako verjetno posledica spremembe pristopa, s katerim podjetja vplivajo na davčno osnovo in s tem tudi usmerjajo poslovni izid.

Padec moči korelacije v letih 2009 in 2010 lahko pripišemo dejstvu, da podjetja v času gospodarske krize manj investirajo in so zato vrednosti amortizacije in prevrednotenja OOS in NS nižje.

Pri kazalcu odpisa OOS in NS na moč korelacije vpliva tudi način izračuna razmejivene ETR. Najmočnejšo korelacijo smo zaznali pri prilagojeni ETR^P, najmanj izrazito pa pri običajni ETR.

4.2.5.1.3 Kazalnik odpisa prilagojenih obratnih sredstev

S kazalnikom odpisa obratnih sredstev zaznavamo razmerje med odhodkom zaradi prevrednotenja obratnih sredstev in povprečno vrednostjo prilagojenih obratnih sredstev.

⁶⁶ Prehodne določbe ZDDPO, ZDDPO-1 in ZDDPO-2 vedno omogočajo davčno priznavanje stroška amortizacije ob uporabi amortizacijskih stopenj, ki so bile določene z davčnim predpisom, ki je bil v veljavi ob začetku amortiziranja. Zato sprememba davčnih amortizacijskih stopenj vpliva na višino davčnih odhodkov v celotnem obdobju, v katerem se OOS ali NS amortizira.

⁶⁷ V Sloveniji pri davčnem priznavanju zneska amortizacije v vseh letih velja pravilo, da se kot davčni odhodek prizna v celotnem znesku, obračunanem v poslovnih izkazih, a ne več, kot bi je bilo ob uporabi metode enakomernega časovnega amortiziranja in najvišjih davčno predpisanih amortizacijskih stopenj. To pravilo ni veljalo le v letih 2005 in 2006, ko je bila kot davčni odhodek priznana amortizacija, ki je višja od obračunane v poslovnih izkazih, če ni presegla zneska, ki bi ga dosegli z uporabo metode enakomernega časovnega amortiziranja in najvišjih davčno predpisanih amortizacijskih stopenj.

$$X3 = \frac{\text{odhodek prevrednotenja obratnih sredstev}}{\text{povprečna prilagojena obratna sredstva}} =$$

Kazalnik kaže razmerje med odhodkom prevrednotenja obratnih sredstev, predvsem zalog in poslovnih terjatev, ter obratnimi sredstvi. Odhodek zaradi prevrednotenja obratnih sredstev odraža del odpisa vrednosti sredstev, ki ni povezan z OOS in NS. Čeprav odhodki prevrednotenja obratnih sredstev (števec kazalnika) ne vključujejo odhodkov prevrednotenja finančnih naložb, smo zaradi poenostavitve v izračun vrednosti prilagojenih obratnih sredstev vključili tudi finančne naložbe (imenovalec kazalnika). S kazalnikom zaznavamo usmerjeno vplivanje na poslovni izid in davčno osnovo s slabitvijo in odpisom obratnih sredstev. Podjetja, ki prikrivajo dobičke, bodo obratna sredstva slabila in odpisovala hitreje kot tista, ki prikrivajo potencialno izgubo, zato bodo pri njih vrednosti kazalnika višje.

Analiza koeficientov korelacije kaže na zelo šibko korelacijo med vrednostjo kazalnika in razvrstitvijo v eno izmed skupin, ne glede na širino območja α in leto obravnave. Predznak korelacijskega koeficienta se spreminja, kar potrjuje ugotovitev, da kazalnik ne zaznava prilagoditev poslovnega izida.

Način izračuna in ETR na vrednost koeficientov korelacije nimata pomembnega vpliva. Tako pri običajni ETR kot tudi pri prilagojeni ETR^P in prilagojeni ter diskontirani ETR^{PD} zaznamo enako spreminjanje vrednosti koeficientov korelacije ob spreminjanju ostalih parametrov, uporabljenih v izračunu. Prav tako na vrednost koeficientov korelacije ne vpliva višina razmejittvene ETR. Ko razmejitveno ETR višamo od 15% do 29% (vmesne stopnje, vključene v obravnavo, so bile še 17%, 19%, 21%, 23%, 25% in 27%), se vrednosti korelacijskih koeficientov bistveno ne spreminjajo.

4.2.5.1.4 Kazalnik spremembe aktivnih časovnih razmejitev

Kazalnik spremembe AČR zaznava spremembo višine AČR med dvema poslovnima obdobjema. Ker kazalnik odraža spremembo vrednosti AČR v dveh zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost AČR zvišala, in negativno, če se je vrednost AČR znižala.

$$X4 = \frac{(\text{AČR tekočega leta} - \text{AČR preteklega leta})}{\text{povprečna sredstva}}$$

Podjetjem, ki poskušajo na poslovni izid vplivati z višino AČR, se AČR nesorazmerno zvišajo v obdobju, ko prikrivajo izgubo. AČR se neutemeljeno znižujejo v obdobju, ko prikrivajo

dobiček. Pozitivna vrednost kazalnika torej kaže na morebitno prikrivanje izgube, negativna pa na prikrivanje dobička.

Čeprav nekateri tuji avtorji pri spremembah višine časovnih razmejitev ugotavljajo pomembno korelacijo z usmerjenim vplivanjem na poslovni izid in davčno obveznost, pri slovenskih podjetjih tega vpliva nismo zaznali.

Analiza koeficientov korelacije kaže na zelo šibko korelacijo med vrednostjo kazalnika spremembe AČR in razvrstitvijo v eno izmed skupin, ne glede na širino območja α in leto obravnave. Predznak korelacijskega koeficienta se spreminja, kar potrjuje ugotovitev, da kazalnik ne zaznava prilagoditev poslovnega izida.

Tudi pri tem kazalniku spremenjen način izračuna ETR na vrednost koeficientov korelacije nima pomembnega vpliva. Tako pri običajni ETR kot tudi pri prilagojeni ETR^P in prilagojeni ter diskontirani ETR^{PD} zaznamo enako spreminjanje vrednosti koeficientov korelacije ob spreminjanju ostalih parametrov, uporabljenih v izračunu. Prav tako na vrednost koeficientov korelacije ne vpliva višina razmejitvene ETR.

4.2.5.1.5 Kazalnik spremembe rezervacij in pasivnih časovnih razmejitev

Kazalnik spremembe vrednosti PČR in rezervacij izračunamo kot razmerje med spremembo vrednosti PČR in rezervacij v dveh zaporednih letih in povprečno vrednostjo sredstev v tem obdobju. Ker kazalnik odraža spremembo vrednosti PČR v dveh zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost PČR znižala, in negativno, če se je vrednost PČR zvišala.

$$X5 = \frac{(\text{rezervacije in PČR tekočega leta} - \text{rezervacije in PČR pret. leta})}{\text{povprečna sredstva}}$$

Če podjetja poskušajo na poslovni izid vplivati z višino PČR in rezervacij, se ti dve postavki nesorazmerno zvišata v obdobju, ko prikrivajo dobiček. PČR in rezervacije se neutemeljeno znižujejo v obdobju, ko prikrivajo dobiček. Negativna vrednost kazalnika kaže na morebitno prikrivanje izgube, pozitivna pa na prikrivanje dobička.

Podobno kot v primeru AČR lahko tudi pri spreminjanju PČR in rezervacij ugotovimo, da slovenska podjetja ne uporabljajo tovrstnega vplivanja na poslovni izid, čeprav je v tujini takšno ravnanje pogosto.

Analiza koeficientov korelacije kaže na zelo šibko korelacijo med vrednostjo kazalnika spremembe rezervacij in PČR ter razvrstitvijo v eno izmed skupin, ne glede na širino

območja α in leto obravnave. Predznak korelacijskega koeficienta se spreminja, kar potrjuje ugotovitev, da kazalnik ne zaznava prilagoditev poslovnega izida.

Način izračuna in višina razmejitive ETR na vrednost koeficientov korelacije nimata pomembnega vpliva. Tako pri običajni ETR kot tudi pri prilagojeni ETR^P in prilagojeni ter diskontirani ETR^{PD} zaznamo enako spreminjanje vrednosti koeficientov korelacije ob spreminjanju ostalih parametrov, uporabljenih v izračunu.

4.2.5.1.6 Kazalnik spremembe zalog

Kazalnik spremembe vrednosti zalog izračunamo kot razmerje med spremembo vrednosti zalog v dveh zaporednih letih in povprečno vrednostjo sredstev v tem obdobju.

$$X6 = \frac{(zaloge \text{ tekočega leta} - zaloge \text{ preteklega leta})}{\text{povprečna sredstva}}$$

Podjetja s spremembo načina vrednotenja zalog pogosto vplivajo na poslovni izid. Tako se vrednost zalog nesorazmerno zviša v obdobju, ko poskušajo prikriti izgubo, zniža pa v obdobju, ko poskušajo prikriti dobiček. Ker kazalnik odraža spremembo zalog v dveh zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost zalog zvišala, in negativno, če se je vrednost zalog znižala. Pozitivna vrednost kazalnika kaže na morebitno prikrivanje izgube, negativna pa na prikrivanje dobička.

Analiza koeficientov korelacije v letih od 2002 do vključno 2006 kaže negativno korelacijo med vrednostjo kazalnika in razvrstitvijo v eno izmed skupin. Vrednosti kazalnika podjetij z višjo davčno obremenitvijo so bile praviloma nižje kot pri tistih z nižjo, kar pomeni, da so manj obdavčena podjetja manj zniževala ali pa bolj povečevala vrednost zalog kot bolj obdavčena.

Od leta 2007 imajo koeficienti korelacije pozitiven predznak. Vrednosti kazalnika podjetij z višjo davčno obremenitvijo so bile praviloma višje kot pri tistih z nižjo, kar pomeni, da so manj obdavčena podjetja bolj zniževala ali pa manj povečevala vrednost zalog kot bolj obdavčena.

Omenjena sprememba predznaka je verjetno pogojena s spremembo davčnega predpisa, saj je ZDDPO-2, ki je stopil v veljavo leta 2007, odpravil petletno obdobje, v katerem je morale podjetje v skladu z ZDDPO in ZDDPO-1 pri davčni obravnavi ohraniti nespremenjen način vrednotenja zalog. Tako so podjetja, ki so se odločila za davčno ugodnejšo obravnavo zalog, njihovo vrednost znižala in vzporedno s tem znižala tudi svojo davčno obremenitev. Podjetja, pri katerih se davčna obravnava zalog ni spremenila, so ostala bolj obdavčena.

Primerjava koeficientov korelacije kazalnika spremembe zalog med leti razkrije še eno zanimivost. Korelacije med spremembo vrednosti zalog se pomembno okrepijo v letih 2005 in 2007. Leto 2005 je bilo zadnje leto uporabe SRS 2002, ki so dopuščali vrednotenje zalog tudi ob uporabi metode zadnjih cen (metoda LIFO). Očitno se je veliko podjetij že v letu 2005 odločilo za spremembo metode vrednotenja zalog, kar je povzročilo zaznavno okrepitev korelacije med spremembo vrednosti zalog in višino davčne obremenitve v tem letu. Okrepljena korelacija leta 2007 je posledica opisane spremembe davčne obravnave zalog.

Način izračuna razmejitvene ETR na vrednost koeficientov korelacije nima pomembnega vpliva. Tako pri običajni ETR kot tudi pri prilagojeni ETR^P in prilagojeni ter diskontirani ETR^{PD} zaznamo enako spreminjanje vrednosti koeficientov korelacije ob spreminjanju ostalih parametrov, uporabljenih v izračunu.

Ker s širjenjem območja α korelacija postopno slabi, lahko sklepamo, da s prilagajanjem zalog na poslovni izid in davčno obveznost pogosteje vplivajo podjetja z zelo nizkimi vrednostmi ROA.

4.2.5.1.7 Kazalnik spremembe kratkoročnih poslovnih terjatev

Kazalnik spremembe vrednosti kratkoročnih poslovnih terjatev odraža razmerje med spremembo vrednosti tovrstnih terjatev v dveh zaporednih letih in povprečno vrednostjo sredstev v tem obdobju.

$$31 \quad X7 = \frac{(kr. posl. terjatve tekočega leta - kr. posl. terjatve preteklega leta)}{povprečna sredstva}$$

Ker kazalnik odraža spremembo vrednosti kratkoročnih poslovnih terjatev v zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost terjatev zvišala, in negativno, če se je njihova vrednost znižala. Pozitivna vrednost kazalnika kaže na morebitno prikrivanje izgube, negativna pa na prikrivanje dobička.

Pri koeficientu korelacije zaznamo pomembne vrednosti v obdobju po letu 2007, ko je korelacija močno pogojena z višino davčne obremenitve. Dokler imamo v skupini nizko obdavčenih podjetij le podjetja, pri katerih ETR ne presega predpisane davčne stopnje, je korelacija močna in pozitivna. Nizko obdavčena podjetja so kratkoročne poslovne terjatve znižala bolj (ali pa zvišala manj) kot visoko obdavčena podjetja. Če razmejitveno ETR povišamo nad predpisano davčno stopnjo, se razlike med skupinama nizko in visoko obdavčenih podjetij zabrišejo in vrednosti koeficienta korelacije postanejo nepomembne.

Močna okrepitev korelacije med kazalnikom spremembe kratkoročnih poslovnih terjatev in višino davčne obremenitve po letu 2007 je pogojena s spremembo določb davčnega predpisa, saj ZDDPO-2, ki se je začel uporabljati tega leta, močno omeji davčno priznavanje popravkov vrednosti in odpisov poslovnih terjatev⁶⁸. Zaznana anomalija torej ni posledica poskusa zniževanja davčne osnove, temveč izogibanja neugodni davčni določbi. Nizko obdavčena podjetja še vedno znižujejo poslovne terjatve v letu, ko postanejo sporne oziroma neizterljive. Visoko obdavčena se temu kar se da dolgo izogibajo, saj ima popravek oziroma odpis terjatev vpliv le na njihov poslovni rezultat, ne pa tudi na davčno osnovo.

Pri analizi koeficientov korelacije ugotovimo, da način izračuna razmejitvene ETR na vrednost koeficientov korelacije nima pomembnega vpliva. Tako pri običajni ETR kot tudi pri prilagojeni ETR^P in prilagojeni ter diskontirani ETR^{PD} zaznamo enako spreminjanje vrednosti koeficientov korelacije ob spreminjanju ostalih parametrov, uporabljenih v izračunu. Prav tako na vrednost koeficienta ne vpliva širjenje območja α .

4.2.5.1.8 Kazalnik spremembe kratkoročnih obveznosti

Kazalnik spremembe vrednosti kratkoročnih obveznosti izračunamo kot razmerje med spremembo višine kratkoročnih obveznosti v dveh zaporednih letih in povprečno vrednostjo sredstev v tem obdobju.

$$32 \quad X8 = \frac{(kr. obveznosti tekočega leta - kr. obveznosti preteklega leta)}{povprečna sredstva}$$

Ker kazalnik odraža spremembo vrednosti kratkoročnih obveznosti v zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost obveznosti zvišala, in negativno, če se je njihova vrednost znižala. Pozitivna vrednost kazalnika kaže na morebitno prikrivanje dobička, negativna pa na prikrivanje izgube.

Analiza vrednosti korelacijskih koeficientov kaže močno korelacijo med vrednostjo kazalnika spremembe kratkoročnih obveznosti in višino davčne obremenitve. Predznak

⁶⁸ Odhodki zaradi prevrednotenja terjatev se priznajo le do zneska, ki je enak aritmetični sredini v preteklih treh davčnih obdobjih dejansko odpisanih terjatev, ali pa zneska, ki pomeni 1% obdavčljivih prihodkov davčnega obdobja. Kot odhodek je priznan tudi: (1) odpis terjatev na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča o zaključenem stečajnem postopku ali na podlagi pravnomočnega sklepa o potrditvi prisilne poravnave, v delu, v katerem terjatve niso bile poplačane oziroma niso bile poplačane v celoti; (2) odpis terjatev na podlagi neuspešno zaključenega izvršilnega postopka sodišča ali (3) brez sodnega postopka za poplačilo terjatev, če zavezanec dokaže, da bi stroški sodnega postopka presegli znesek poplačila terjatev, oziroma če dokaže, da so bila opravljena vsa dejanja, ki bi jih opravil s skrbnostjo dober gospodarstvenik za doseg poplačila terjatev, oziroma da so nadaljnji pravni postopki ekonomsko neupravičeni.

koeficienta je bil v obdobju do vključno leta 2005 praviloma negativen, kasneje pa pozitiven.

Ker so bile vrednosti korelacijskega koeficienta v obdobju od leta 2002 do vključno leta 2005 negativne, sklepamo, da so bile pri podjetjih z višjo davčno obremenitvijo praviloma nižje kot pri tistih z nižjo. Manj obdavčena podjetja so manj zniževala ali pa bolj povečevala vrednost kratkoročne obveznosti kot bolj obdavčena.

Od leta 2006 imajo koeficienti korelacije pozitiven predznak. Vrednosti kazalnika podjetij z višjo davčno obremenitvijo so bile praviloma višje kot pri tistih z nižjo, kar pomeni, da so manj obdavčena podjetja bolj zniževala ali pa manj povečevala vrednost kratkoročnih obveznosti kot bolj obdavčena.

Tudi gibanje vrednosti tega kazalnika kaže na zagato, v kateri so se po spremembi davčnega predpisa in ob začetku gospodarske krize znašla bolj obdavčena podjetja. Dokler je bila davčna obravnava odpisa poslovnih terjatev in obveznosti usklajena, so podjetja vzporedno z odpisom terjatev odpisovala tudi sporne obveznosti. Ko se davčna obravnava odpisa terjatev zaostri, podjetja, ki zavirajo odpis terjatev, odlašajo tudi z odpisom obveznosti, saj bi neusklajena obravnava izkrivila poslovni izid. Vzporedno s spremembo pri odpisovanju terjatev smo zaznali tudi spremembo pri odpisu obveznosti. Ker nizko obdavčena podjetja nimajo tovrstnih pomislekov, se je predznak korelacijskega koeficienta po spremembi davčnega predpisa spremenil. Manj obdavčena podjetja odpisujejo več obveznosti kot bolj obdavčena.

Pri analizi koeficientov korelacije ugotovimo, da način izračuna razmejitvene ETR na vrednost koeficientov korelacije nima pomembnega vpliva. Tako pri običajni ETR kot tudi pri prilagojeni ETR^P in prilagojeni ter diskontirani ETR^{PD} zaznamo enako spreminjanje vrednosti koeficientov korelacije ob spreminjanju ostalih parametrov, uporabljenih v izračunu. Prav s širjenjem območja α se korelacija krepi, kar kaže na to, da opisani mehanizem prilagajanja poslovnega izida uporabljajo tudi podjetja z višjimi vrednostmi ROA.

4.2.5.1.9 Kazalnik spremembe prevrednotenja kapitala

Kazalnik spremembe prevrednotenja kapitala izračunamo kot razmerje med spremembo višine presežka iz prevrednotenja v dveh zaporednih letih in povprečno vrednostjo sredstev v tem obdobju.

$$33 \quad X_9 = \frac{(\text{presežek iz prevr. tekočega leta} - \text{presežek iz prevr. pret. leta})}{\text{povprečna sredstva}}$$

Povečanje vrednosti nekaterih vrst sredstev se odrazi tudi v povečanju presežka iz prevrednotenja, zato višanje vrednosti presežka iz prevrednotenja kaže tudi na potencialne prihodke in dobičke, ki bodo izkazani šele ob odsvojitvi prevrednotenih sredstev. Ker kazalnik odraža spremembo vrednosti prevrednotenja kapitala v dveh zaporednih obdobjih, zrelativizirano s povprečno vrednostjo sredstev proučevanega leta, ima pozitivno vrednost, če se je vrednost presežka iz prevrednotenja zvišala, in negativno, če se je njegova vrednost znižala. Pozitivna vrednost kazalnika kaže na morebitno prikrivanje dobička, negativna pa na prikrivanje izgube.

Analiza koeficientov korelacije kaže na zelo šibko korelacijo med vrednostjo kazalnika in razvrstitvijo v eno izmed skupin, ne glede na širino območja α in leto obravnave. Predznak korelacijskega koeficienta se spreminja, kar potrjuje ugotovitev, da kazalnik ne zaznava prilagoditev poslovnega izida. Nekoliko povečano vrednost korelacijskih koeficientov zaznamo le leta 2002, kar je odraz prehoda na SRS 2002, ki prvič uvajajo to bilančno kategorijo.

Način izračuna in višina razmejitvene ETR na vrednost koeficientov korelacije nimata pomembnega vpliva. Tako pri običajni ETR kot tudi pri prilagojeni ETR^P in prilagojeni ter diskontirani ETR^{PD} zaznamo enako spreminjanje vrednosti koeficientov korelacije ob spreminjanju ostalih parametrov, uporabljenih v izračunu.

4.2.5.2 Diskriminantna analiza

V prvem delu analize odvisnosti davčne obremenitve in izbora metod, s katerimi podjetja vplivajo na davčno osnovo, smo proučevali korelacijo med vrednostjo *kazalnikov načina vplivanja na davčno osnovo* in razvrstitvijo v bolj ali manj obdavčeno skupino podjetij. Kazalnike smo obravnavali posamično, brez upoštevanja morebitne medsebojne odvisnosti med njimi. Ker se takšno proučevanje pojava osredotoča na vrednosti posameznih spremenljivk, analizo pojava s proučevanjem korelacije štejeemo za metodo *univariatne analize*. Ker pri tovrstni analizi ne upoštevamo pogosto prisotnih povezav med spremenljivkami, so vsebinski sklepi, ki temeljijo na rezultatih univariatnih metod, včasih pomanjkljivi. Ko proučujemo kompleksnejše pojave, moramo vselej upoštevati tudi medsebojno odvisnost proučevanih spremenljivk. Za takšno proučevanje uporabljamo metode *multivariatne analize* (Košmelj, 1986).

Med metode multivariatne analize sodi tudi kanonična diskriminantna analiza (odslej diskriminantna analiza), katere glavna značilnost je, da na osnovi razpoložljivih informacij omogoča predvidevanje dogajanja. Diskriminantno funkcijo lahko v splošnem zapišemo kot linearno kombinacijo proučevanih spremenljivk (Klecka, 1980; Rován, 1992).

$$y_{gi_g} = l_1 x_{gi_g1} + l_2 x_{gi_g2} + \dots + l_p x_{gi_gp}$$

V njej so posamezni elementi definirani kot:

y_{gi_g} = vrednost diskriminantne funkcije za enoto i_g v skupini g

x_{gi_gp} = vrednost spremenljivke X_p za enoto i_g v skupini g

l_p = koeficient diskriminantne funkcije

Poleg predvidevanja vrednosti odvisne spremenljivke na osnovi vrednosti neodvisnih spremenljivk ima diskriminantni model, ki ga izračunamo v postopku diskriminantne analize, še eno zelo pomembno lastnost. Vrednosti koeficientov diskriminantne funkcije, s katero predvidevamo dogajanje, razkrijejo, katere odvisne spremenljivke so za določitev vrednosti neodvisne spremenljivke resnično pomembne, pri katerih pa zaznavamo le informacije, ki jih vsebujejo tudi druge spremenljivke (Prusnik, 1997, str. 89). Če diskriminantno funkcijo pretvorimo v standardizirano obliko, v njej so standardizirani tako koeficienti kot spremenljivke, nam absolutna vrednost standardiziranih koeficientov pove, kolikšen je pomen posamezne spremenljivke. Višja vrednost standardiziranega koeficienta spremenljivke hkrati pomeni večji prispevek spremenljivke h končni diskriminantni vrednosti. V standardizirani obliki diskriminantno funkcijo zapišemo kot linearno kombinacijo standardiziranih koeficientov in standardiziranih spremenljivk.

35

$$y^*_{gi_g} = l^*_1 x^*_{gi_g1} + l^*_2 x^*_{gi_g2} + \dots + l^*_p x^*_{gi_gp}$$

V raziskavi smo se osredotočili prav na to, sicer postransko lastnost diskriminantne analize. Vzorčnim skupinam podjetij smo izračunali diskriminantne funkcije in na osnovi njihove standardizirane oblike rangirali pojasnjevalno moč odvisnih spremenljivk (pri nas kazalnikov) pri napovedovanju skupine (visoko ali nizko obdavčena podjetja), v katero sodi posamezno podjetje. Naša standardizirana diskriminantna funkcija ima naslednjo obliko:

36

$$y^* = l^*_{x1} X1^* + l^*_{x2} X2^* + l^*_{x3} X3^* + l^*_{x4} X4^* + l^*_{x5} X5^* + \\ + l^*_{x6} X6^* + l^*_{x7} X7^* + l^*_{x8} X8^* + l^*_{x9} X9^*$$

Za vse vzorčne skupine, skupaj jih je bilo 1.080, smo pripravili diskriminantni model, izračunali standardizirano diskriminantno funkcijo in rangirali absolutne vrednosti njihovih standardiziranih koeficientov. Rezultati vseh izračunov so vključeni v prilogo (Priloga 8).

Tako smo na primer podjetjem, ki so leta 2008 sodila v vzorčno skupino, pri kateri je bil odmik α kazalnika ROA manjši od 1,5% in razmejitev med skupinama manj in bolj obdavčenih podjetij postavljena pri 23% vrednosti ETR^P, izračunali naslednje absolutne vrednosti standardiziranih koeficientov diskriminantne funkcije:

$$l_{X1}^* = 0,374$$

$$l_{X2}^* = 0,331$$

$$l_{X3}^* = 0,338$$

$$l_{X4}^* = 0,351$$

$$l_{X5}^* = 0,357$$

$$l_{X6}^* = 0,474$$

$$l_{X7}^* = 0,485$$

$$l_{X8}^* = 0,637$$

$$l_{X9}^* = 0,120$$

Na osnovi teh vrednosti smo določili njihov rang:

$$R_{X1} = 4$$

$$R_{X2} = 8$$

$$R_{X3} = 7$$

$$R_{X4} = 6$$

$$R_{X5} = 5$$

$$R_{X6} = 3$$

$$R_{X7} = 2$$

$$R_{X8} = 1$$

$$R_{X9} = 9$$

Z določitvijo diskriminantnega ranga posameznega kazalnika smo torej določili njegovo moč pri pojasnjevanju razvrstitve podjetja v skupino manj ali bolj obdavčenih podjetij. Čeprav je slabost tovrstne primerjave v tem, da malenkostna razlika pri absolutni vrednosti standardiziranega diskriminantnega koeficienta lahko pripelje do spremembe ranga za celo enoto, ima določitev rangov številne uporabne lastnosti. Ko so kazalniki posameznega diskriminantnega modela rangirani, jih lahko primerjamo z rangi, ki jih tem kazalnikom določijo drugi diskriminantni modeli. Če med seboj primerjamo več diskriminantnih modelov, lahko izračunamo povprečne vrednosti ranga. Te pa spet rangiramo med seboj. Dinamično opazovanje rangov in njihovih povprečij lahko razkrije zakonitosti, ki jih zgolj s proučevanjem posamičnih rezultatov ne moremo zaznati. Če v raziskavo vključimo več parametrov, ki se spreminjajo, in ob njihovi spremembi sledimo zakonitosti pojava, dobimo celovit vpogled v dinamiko pojava. S takšnim pristopom pa se

približamo načelu pozitivne računovodske teorije, ki poskuša celovito proučiti pojav, in ne le zaznati normativno oziroma običajno stanje. Pri tako obsežnem modeliranju, kot smo ga izpeljali v naši raziskavi, lahko proučujemo rangiranje posameznih kazalnikov načina vplivanja na davčno osnovo glede na (1) leto proučevanja, (2) vrednost odmika dobičkonosnosti sredstev α , (3) razmejitveno vrednost med skupinama ter (4) način izračuna ETR.

4.2.5.2.1 Primerjava diskriminantnih rangov kazalnikov med leti

Kot smo že omenili, smo vsem 1.080 vzorcem izračunali standardizirano diskriminantno funkcijo in rangirali absolutne vrednosti njihovih standardiziranih koeficientov. Rezultati vseh izračunov so vključeni v priložo (Priloga 8). Te rezultate smo nato združevali in jih znova rangirali. Najprej smo diskriminantnim rangom sledili v okviru posameznega leta in pri tem razlikovali med različnimi vrednostmi odmika dobičkonosnosti sredstev α . Pri tem smo združili in ponovno rangirali vrednosti rangov posameznih načinov izračuna ETR in razmejitvenih vrednosti le-tega. Za združitev vplivov načina izračuna ETR smo se odločili, ker smo pri proučevanju korelacije ugotovili, da je vpliv načina izračuna ETR na višino korelacije zanemarljiv. Prav tako smo z izračunom povprečnega diskriminantnega ranga poenotili rangiranje, pogojeno z razmejitveno vrednostjo ETR, saj se je predpisana davčna stopnja v obdobju proučevanja spreminjala, zato bi tovrstno razlikovanje otežilo primerjavo rangov med leti.

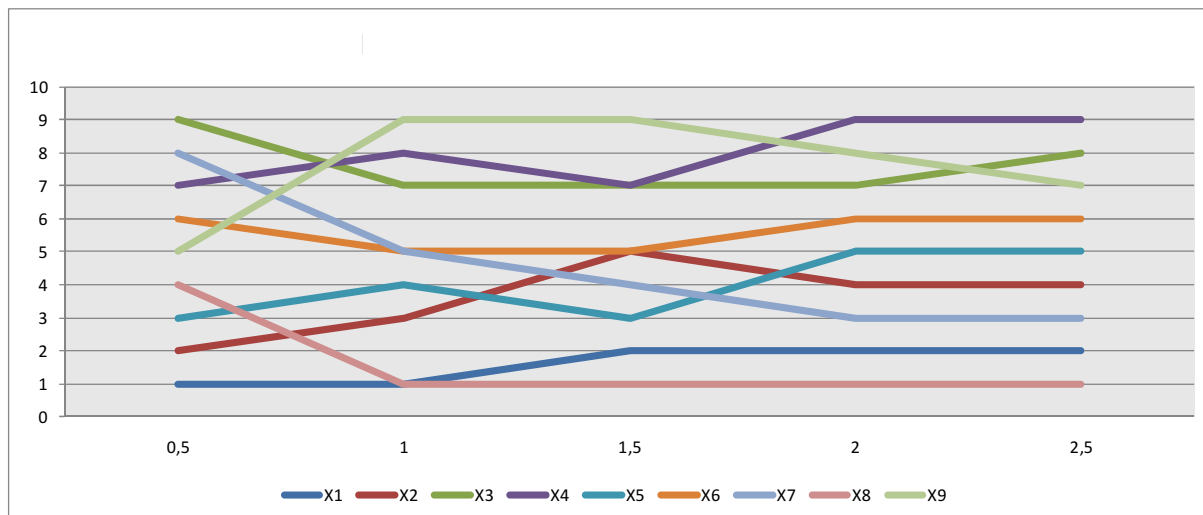
Tako smo na primer sešteli diskriminantne range posameznih koeficientov vseh vzorcev leta 2002 pri vrednosti odmika dobičkonosnosti sredstev α 0,5%. Takšnih vzorcev je bilo 24, saj smo izračun pripravili za tri vrste efektivne davčne stopnje (ETR, ETR^P in ETR^{PD}) in 8 območij razmejitve med nizko in visoko obdavčenimi podjetji (15%, 17%, 19%, 21%, 23%, 25%, 27% in 29%).

Tabela 35: Diskriminantni rangi leta 2002 pri vrednosti odmika α 0,5%

	ETR								ETR ^P								ETR ^{PD}								Σ	R
	15	17	19	21	23	25	27	29	15	17	19	21	23	25	27	29	15	17	19	21	23	25	27	29		
X1	1	1	1	1	1	2	2	3	1	1	1	1	1	2	2	3	1	1	1	1	1	2	2	3	36	1
X2	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	39	2
X3	9	9	9	9	8	7	8	4	9	9	9	9	8	7	8	4	9	9	9	9	8	7	8	4	189	9
X4	6	6	6	7	6	6	4	8	6	6	6	7	6	6	4	8	6	6	6	7	6	6	4	8	147	6
X5	4	5	5	3	3	3	3	2	4	5	5	3	3	3	3	2	4	5	5	3	3	3	3	2	84	3
X6	5	4	4	4	4	9	7	9	5	4	4	4	4	9	7	9	5	4	4	4	4	9	7	9	138	5
X7	8	8	7	6	7	8	9	7	8	8	7	6	7	8	9	7	8	8	7	6	7	8	9	7	180	8
X8	3	3	3	5	5	5	5	6	3	3	3	5	5	5	5	6	3	3	3	5	5	5	5	6	105	4
X9	7	7	8	8	9	4	6	5	7	7	8	8	9	4	6	5	7	7	8	8	9	4	6	5	162	7

Če takšen izračun pripravimo za vse vrednosti odmika dobičkonosnosti sredstev α ⁶⁹ leta 2002, lahko gibanje rangov tega leta glede na širino odmika združimo v grafični prikaz (Slika 50).

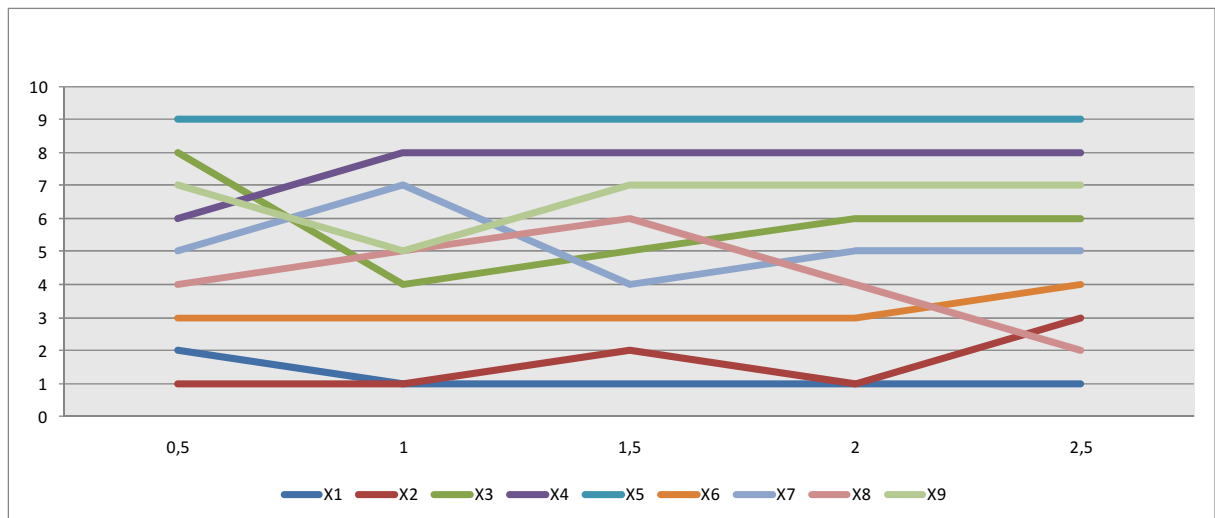
Slika 50: Diskriminantni rangi leta 2002 glede na vrednost odmika α

Grafični prikaz nazorno in strnjeno pokaže zakonitosti, ki jih iz posamičnih podatkov le težko razberemo. Tako vidimo, da je bila leta 2002 razvrstitev v nizko oziroma visoko obdavčeno skupino najpogosteje pogojena z gibanjem vrednosti kazalnikov X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti) in X1 (odpis vrednosti vseh sredstev). Pomemben vpliv imajo tudi dejavniki, ki jih zaznavata kazalnika X2 (odpis OOS in NS) in X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev). Pomen kazalnika X1 (odpis vrednosti vseh sredstev) ostaja ves čas visok. Pomen kazalnika X2 (odpis OOS in NS) s širjenjem območja α pada, kazalnikov X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti) in X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev) pa raste.

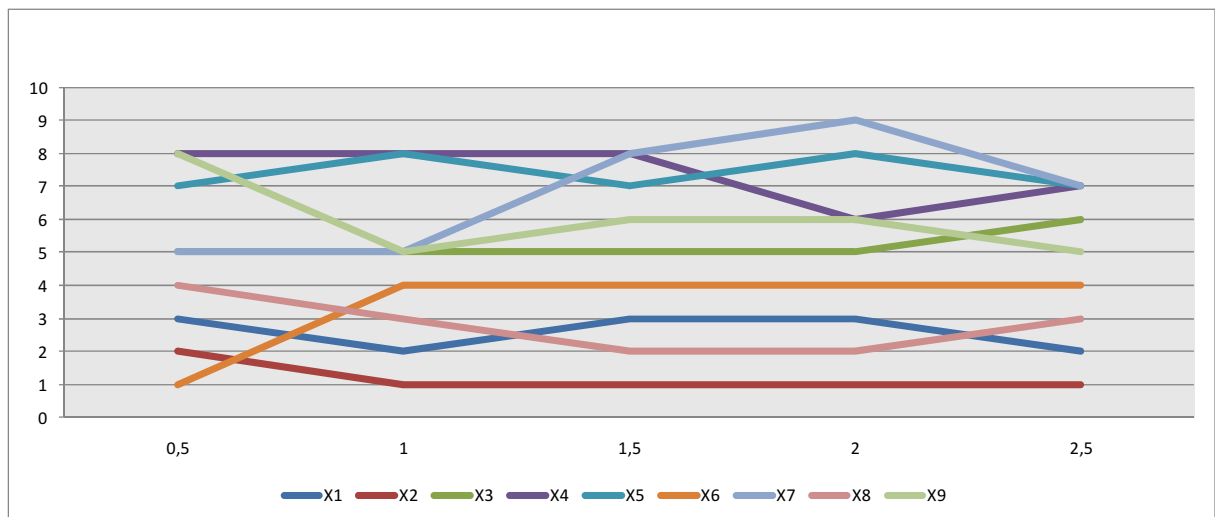
⁶⁹ Poleg odmika 0,5%, ki ga obravnava tabela, smo izračune pripravili še za odmike 1%, 1,5%, 2% in 2,5%.

Slika 51: Diskriminantni rangi leta 2003 glede na vrednost odmika α

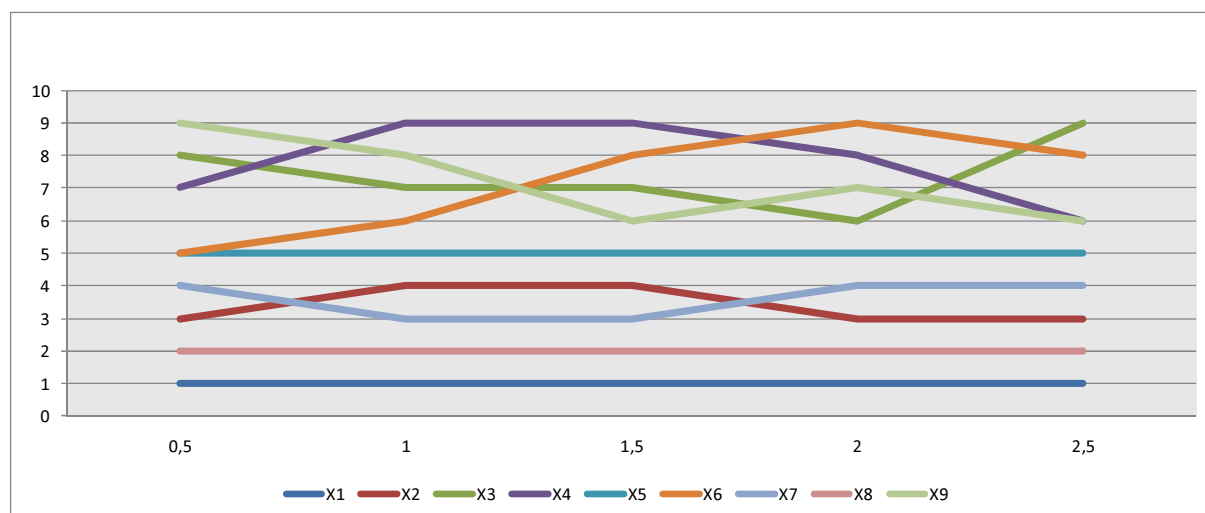
Leta 2003 (Slika 51)) kazalnik X1 (odpis vrednosti vseh sredstev) ohrani visoko pojasnjevalno moč, saj je praviloma rangiran na prvo mesto. Pomemben je tudi kazalnik X2 (odpis OOS in NS) in, nekoliko presenetljivo, kazalnik X6 (sprememba zalog). V tem letu sta sorodna kazalnika X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev) in X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti) nekoliko slabše pojasnjevala razvrstitev v skupino nižje oziroma višje obdavčenih podjetij.

Slika 52: Diskriminantni rangi leta 2004 glede na vrednost odmika α

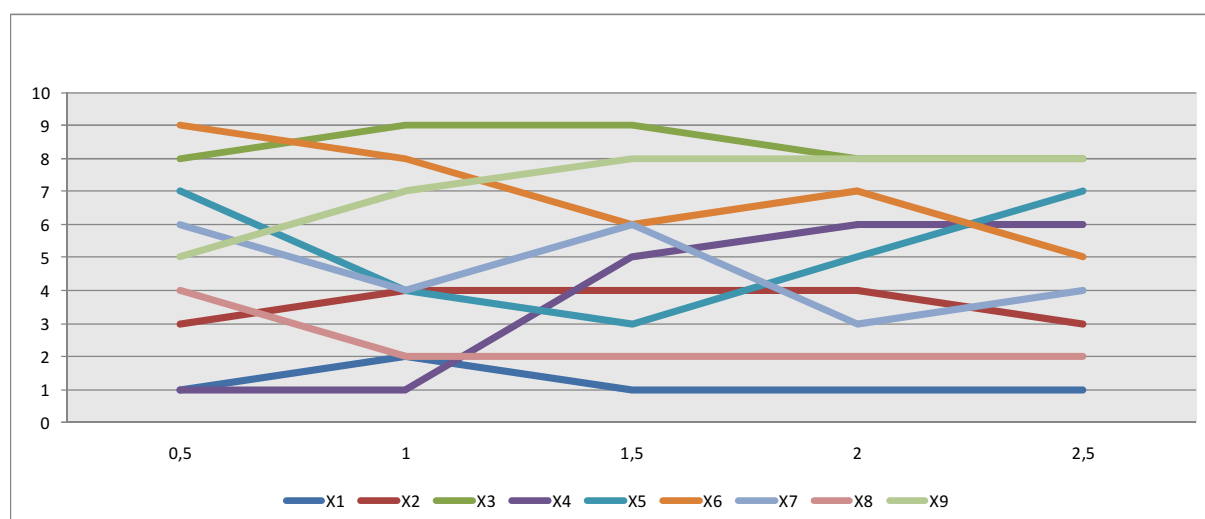
Leta 2004 (Slika 52) je najvišje rangiran kazalnik X2 (odpis OOS in NS). Sledita mu kazalnika X1 (odpis vrednosti vseh sredstev) in spet tudi kazalnik X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti). Še vedno je visoko rangiran tudi kazalnik X6 (sprememba zalog).

Slika 53: Diskriminantni rangi leta 2005 glede na vrednost odmika α

Razvrstitev kazalnikov leta 2005 (Slika 53) je podobna, kot je bila v letih 2003 in 2004. Najvišje je na celotnem območju α rangiran kazalnik X1 (odpis vrednosti vseh sredstev). Na drugem mestu je, prav tako na celotnem območju α , kazalnik X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti). Na tretjem in četrtem mestu se izmenjujeta kazalnika X2 (odpis OOS in NS) in X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev). Nekoliko presenetljiva je visoka razvrstitev kazalnika X5 (sprememba rezervacij in PČR) in nizka razvrstitev kazalnika X6 (sprememba zalog), ki se je v letih 2003 in 2004 uvrstil visoko. Za leta od 2003 do 2005 je značilno enakomerno rangiranje posameznih kazalnikov skozi celotno območje odmika dobičkonosnosti sredstev α .

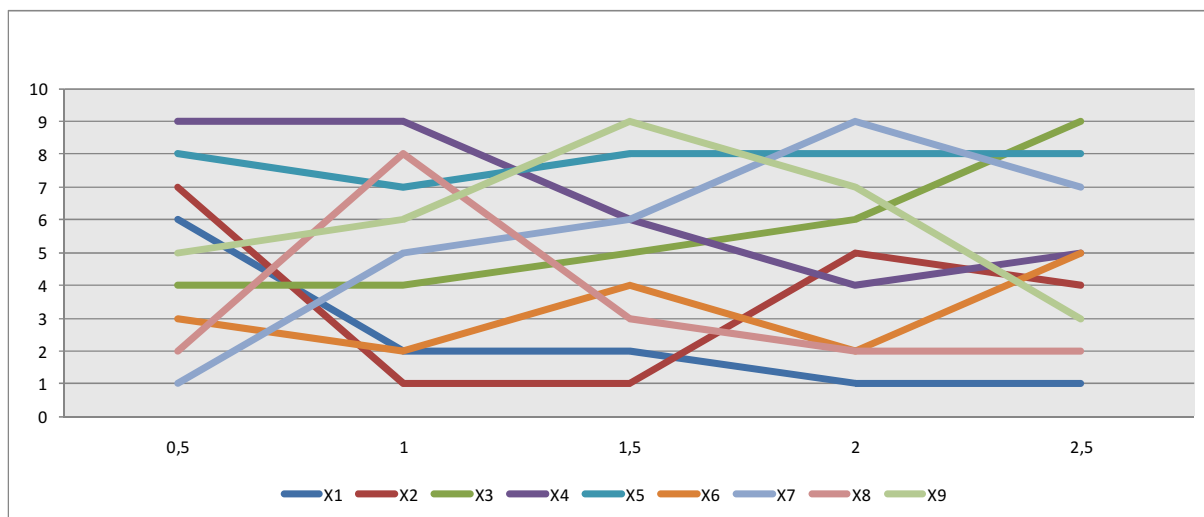
Slika 54: Diskriminantni rangi leta 2006 glede na vrednost odmika α

Leta 2006 (Slika 54) nas pri odniku $\alpha = 0,5\%$ in $\alpha = 1,0\%$ preseneti visoka razvrstitev kazalnika X4 (sprememba AČR). Ostali kazalniki se razvrstijo skladno s pričakovanji. Visoko so razvrščeni kazalniki X1 (odpis vrednosti vseh sredstev), X8 (sprememba kratkoročnih

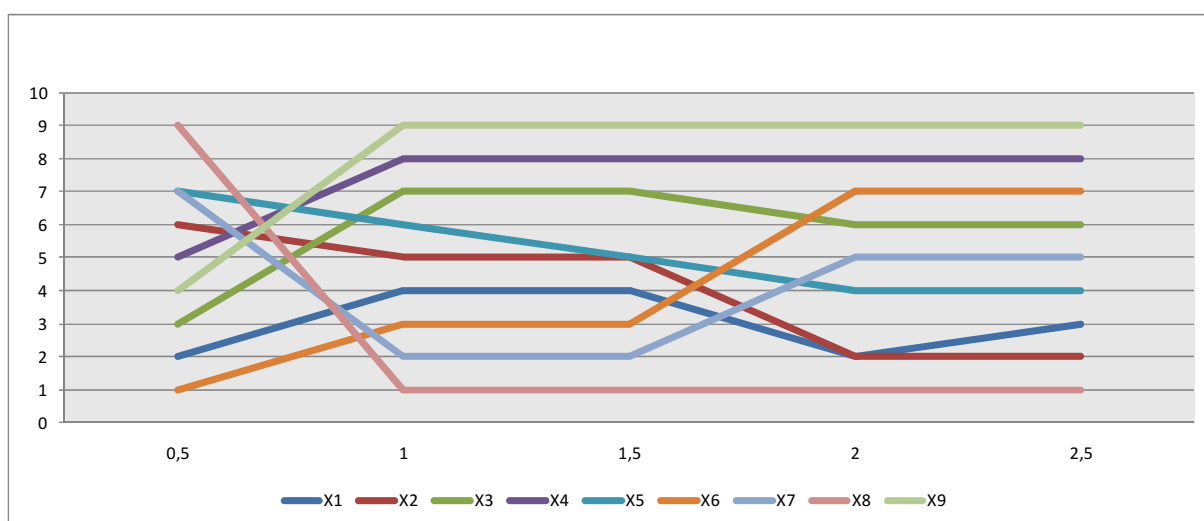
obveznosti) in X2 (odpis OOS in NS). Pri srednjih vrednostih odmika dobičkonosnosti sredstev α je visoko razvrščen tudi kazalnik X5 (sprememba rezervacij in PČR). Leta 2006 je že opazno večje nihanje v rangih kazalnikov, kar je odraz povečane nestabilnosti sistema, ki pogojuje vrednosti kazalnikov. Tega leta smo začeli uporabljati SRS 2006.

Slika 55: Diskriminantni rangi leta 2007 glede na vrednost odmika α

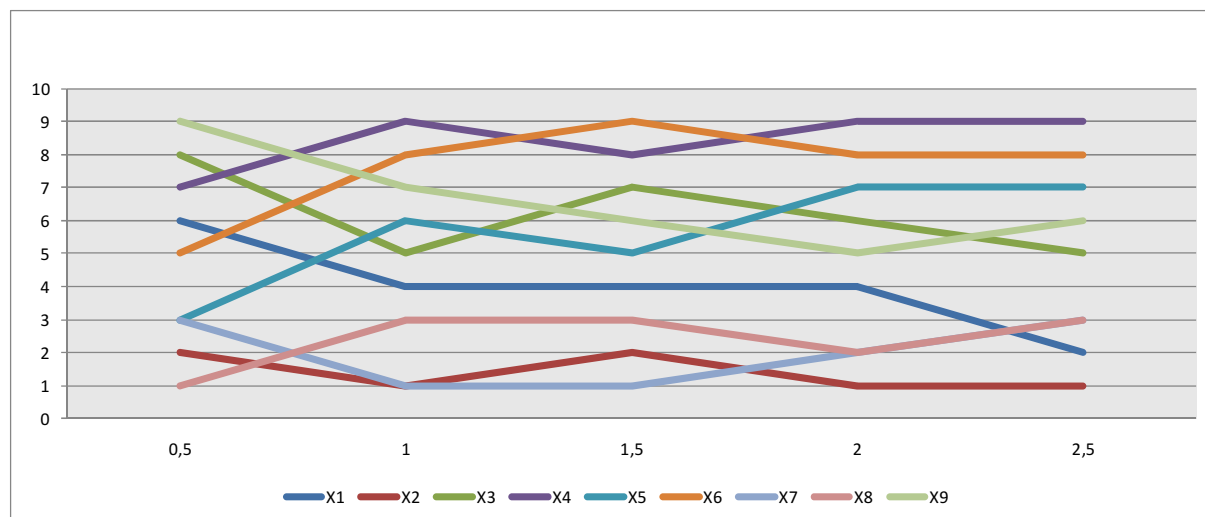
Nestabilnost sistema, ki se je leta 2006 nakazovala, je postala očitna leta 2007 (Slika 55), ko smo dobili spremenjen davčni predpis (ZDDPO-2), s katerim so se korenito spremenila pravila obdavčitve in s tem tudi mehanizmi, s katerimi podjetja poskušajo vplivati na višino obdavčitve. Ko je interval α najožji, se v tem letu na prva tri mesta razvrstijo kazalniki X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev), X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti) in X6 (sprememba zalog). Ko območje α širimo, raste pomen kazalnikov X1 (odpis vrednosti vseh sredstev) in X2 (odpis OOS in NS) ter naglo pada pomen kazalnika X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev).

Slika 56: Diskriminantni rangi leta 2008 glede na vrednost odmika α

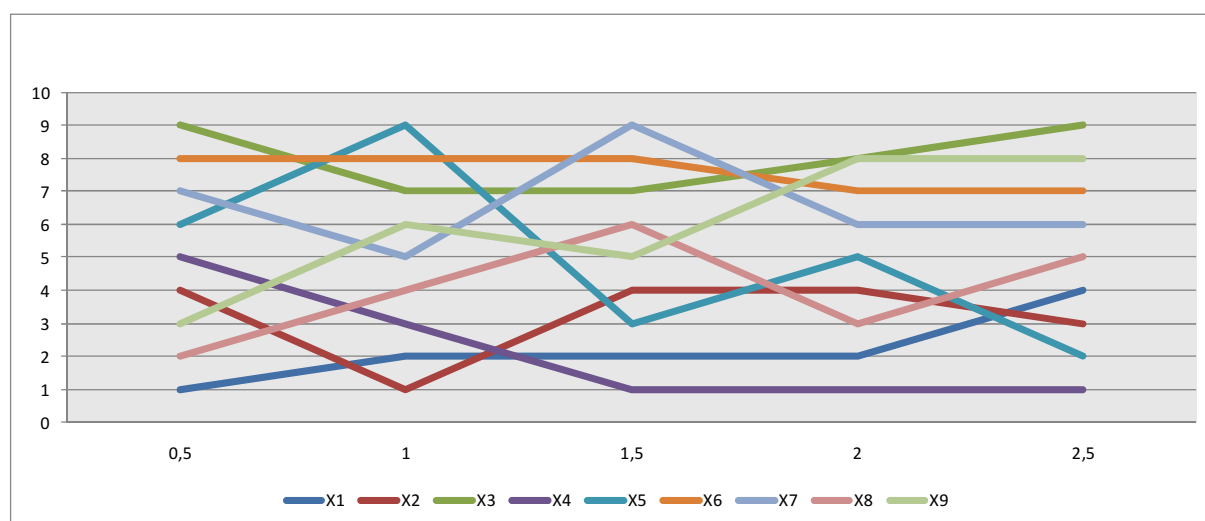
Leta 2008 (Slika 56) so diskriminantni rangi nekoliko stanovitnejši. Povsod, razen na začetnem območju α , je najvišje rangiran kazalnik X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti). Visoko sta razvrščena še kazalnika X1 (odpis vrednosti vseh sredstev) in X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev), na začetnem območju α pa tudi kazalnik X6 (sprememba zalog).

Slika 57: Diskriminantni rangi leta 2009 glede na vrednost odmika α

Grafični prikaz leta 2009 (Slika 57) pokaže spet bolj usklajeno rangiranje kazalnikov, kar je odraz stabilizacije računovodskih in davčnih rešitev, s katerimi podjetja vplivajo na poslovni izid. Najvišje sta rangirana kazalnika X2 (odpis OOS in NS) in X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev), sledita pa kazalnika X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti) in X1 (odpis vrednosti vseh sredstev).

Slika 58: Diskriminantni rangi leta 2010 glede na vrednost odmika α

Leta 2010 (Slika 58) je najvišje rangiran kazalnik X1 (odpis vrednosti vseh sredstev). Sledita mu kazalnik X2 (odpis OOS in NS) in, presenetljivo, kazalnik X5 (sprememba AČR). Za kazalnik X5 (sprememba AČR) je značilno, da se njegov rang zviša šele, ko povečamo odmik α na vsaj 1,5%. Prilagajanje poslovnega izida s spremembami AČR v času gospodarske krize kaže na prikrivanje neugodnega poslovnega izida s skrivanjem izgube v časovne razmejitve.

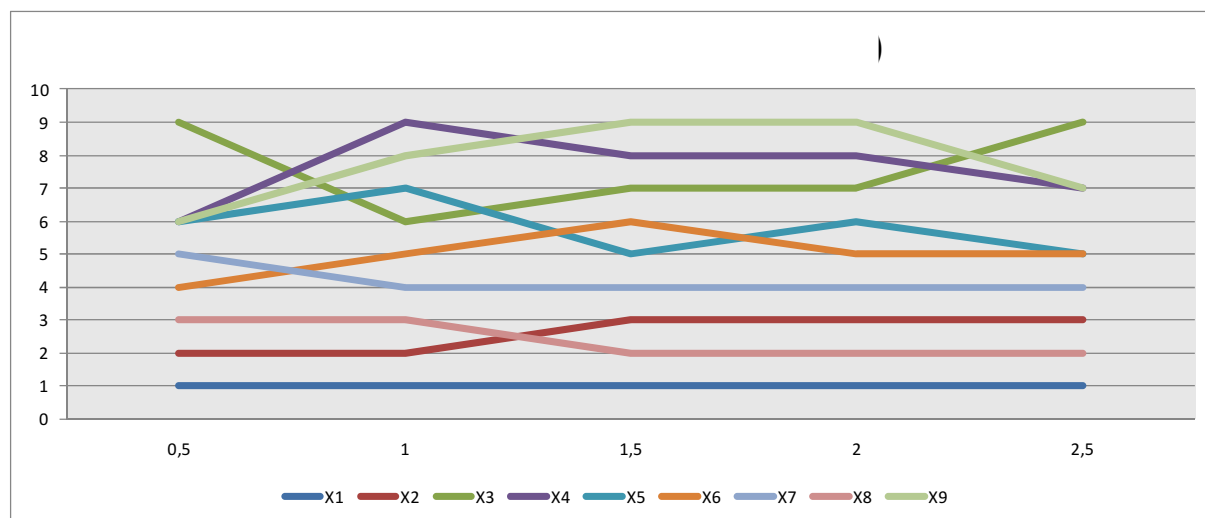
Na koncu tega dela analize smo diskriminantne range posameznih let strnili v skupno razvrstitev za celotno obdobje od leta 2002 do leta 2010. Vrednosti ranga smo razlikovali glede na odmik α in tako spremljali, kako se spreminja rangiranje posameznega kazalnika, ko ta odmik širimo. V tabeli (Tabela 36) so zbrani seštevki rangov vseh let po posameznih območjih odmika dobičkonosnosti sredstev α in rangiranje teh seštevkov. Vrednosti rangov so prikazane tudi grafično (Slika 59).

Vidimo, da je skozi celotno območje najvišje rangiran kazalnik X1 (odpis vrednosti vseh sredstev). Sledita mu kazalnika X2 (odpis OOS in NS) in X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti). Kazalnik X2 (odpis OOS in NS) je rangiran višje od kazalnika X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti), dokler območja α ne razširimo nad vrednost 1,0% ROA. Na četrto mesto je sprva rangiran kazalnik X6 (sprememba zalog), katerega vpliv s širitvijo območja pada, kasneje pa kazalnik X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev), katerega vpliv s širitvijo območja raste.

Tabela 36: Zbirni diskriminantni rangi za obdobje od leta 2002 do 2010 glede na vrednost odmika dobičkonosnosti sredstev α

	Seštevki za odmik α					Rang za odmik α				
	0,5%	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	0,5%	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%
X1	23	19	20	17	17	1	1	1	1	1
X2	30	21	28	25	24	2	2	3	3	3
X3	62	55	59	58	66	9	6	7	7	9
X4	55	63	60	59	59	6	9	8	8	7
X5	55	58	48	56	54	6	7	5	6	5
X6	41	47	50	53	54	4	5	6	5	5
X7	46	37	43	46	44	5	4	4	4	4
X8	32	29	26	19	21	3	3	2	2	2
X9	55	62	65	65	59	6	8	9	9	7

Slika 59: Zbirni diskriminantni rangi za obdobje od leta 2002 do 2010 glede na vrednost odmika dobičkonosnosti sredstev α

Analiza diskriminantnih rangov glede na odmik α razkrije, da podjetja poslovni izid in davčno osnovo prilagajajo predvsem z odpisi sredstev, mednje sodijo tudi prevrednotenja vrednosti zalog in poslovnih terjatev, pospešenim amortiziranjem ter manipulacijami pri nabavi in prodaji, kar se odrazi v spremembi kratkoročnih terjatev in obveznosti. S širjenjem območja zaznamo zniževanje vpliva odpisov, povezanih z OOS in NS, in povečevanje vpliva spremembe vrednosti kratkoročnih terjatev in obveznosti.

4.2.5.2.2 Primerjava diskriminantnih rangov kazalnikov glede na vrednost odmika dobičkonosnosti sredstev α

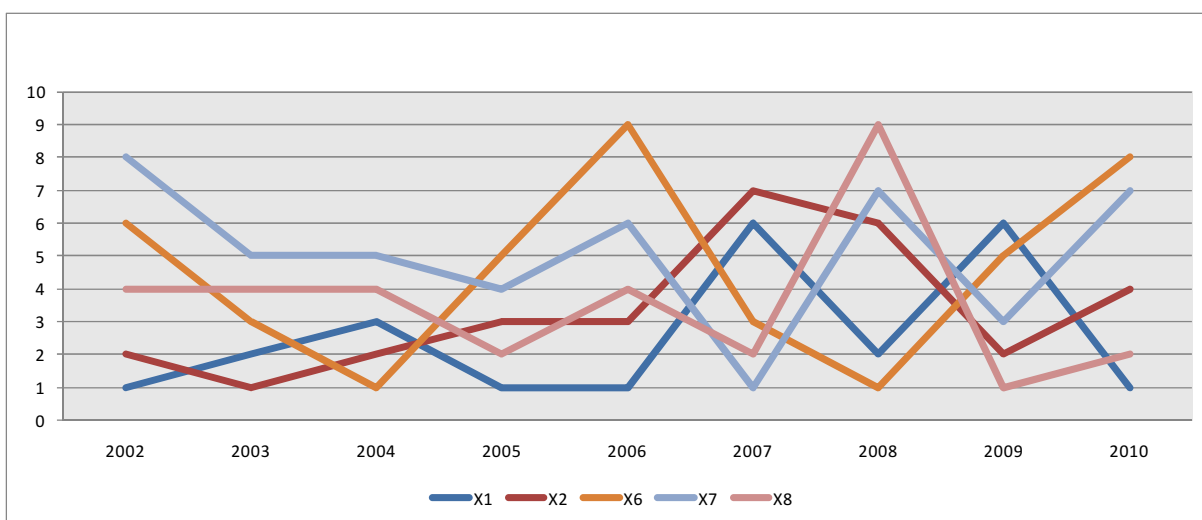
Ker smo pri določitvi vzorčnih skupin podjetij v skupine združevali podjetja ob upoštevanju različnih sodil, lahko vsako izmed njih uporabimo kot izhodišče za proučevanje in ob fiksiranju tega sodila spremljamo, kako spreminjanje ostalih sodil vpliva na diskriminantne range posameznih kazalnikov. Tako dobimo večdimenzionalen vpogled v zakonitosti pojava. V prejšnjem delu analize smo fiksirali leto proučevanja in sledili spremembam diskriminantnih rangov ob spreminjanju odmika dobičkonosnosti sredstev α . Zbirni pregled diskriminantnih rangov je pokazal njihove splošne značilnosti v celotnem obdobju. V tem delu raziskave smo vlogi sodil zamenjali. Fiksirali smo odmik α in sledili spremembam diskriminantnih rangov v obdobju od leta 2002 do leta 2010. Z zbirnim pregledom zaznamo splošne značilnosti na celotnem območju odmika dobičkonosnosti sredstev α .

Tudi tokrat smo diskriminantne range izračunali na osnovi absolutnih vrednosti standardiziranih koeficientov 1.080 standardiziranih diskriminantnih funkcij, katerih rezultati so vključeni v prilogo (Priloga 8). Te rezultate smo združevali in jih znova rangirali. Tokrat smo diskriminantnim rangom sledili na nivoju posameznega odmika dobičkonosnosti sredstev α in jih ločevali po letih. Tudi tokrat smo združili in ponovno

rangirali vrednosti rangov posameznih načinov izračuna ETR in razmejitvenih vrednosti letga. Omenimo še enkrat, da smo se za združitev vplivov načina izračuna ETR odločili, ker smo pri proučevanju korelacije ugotovili, da je vpliv načina izračuna ETR na višino korelacije zanemarljiv, za združitev razmejitvenih vrednosti pa, ker se je predpisana davčna stopnja v obdobju proučevanja spreminjala, zato bi tovrstno razlikovanje onemogočilo primerjavo rangov med leti.

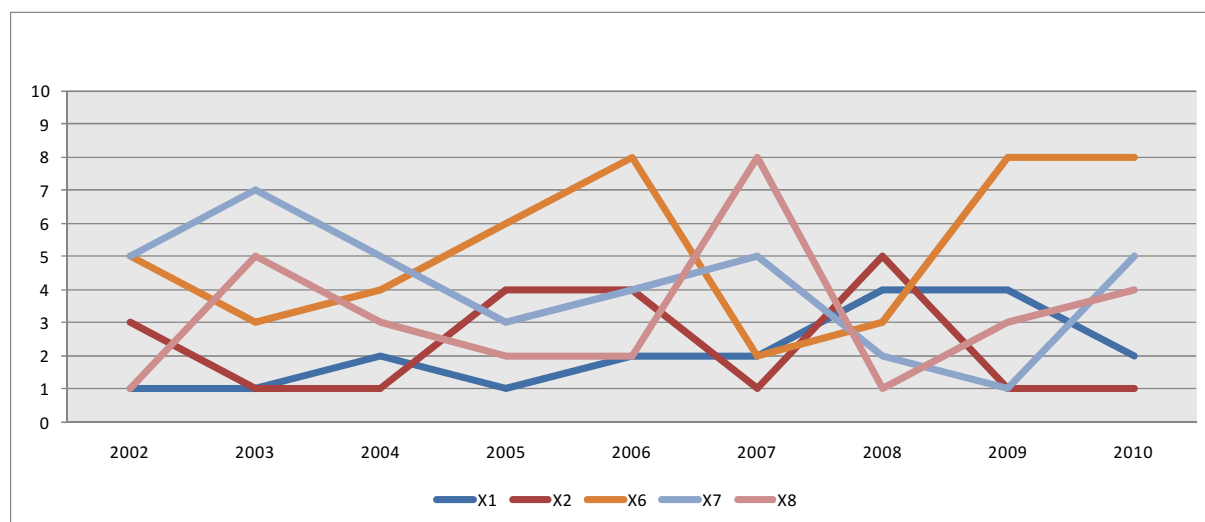
Ker smo v prejšnjem delu analize diskriminantnih rangov ugotovili, da prilagoditve poslovnega izida najboljše zaznamo s kazalniki X1 (odpis vrednosti vseh sredstev), X2 (odpis OOS in NS), X6 (sprememba zalog), X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev) in X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti), smo zaradi nazornosti rezultatov v grafične prikaze vključili samo te. Rangji, izračunani za ETR, ETRP, ETRPD, in skupno rangiranje, v katerem so združeni rangi vseh treh variant izračuna ETR, ki so prikazani v grafih v nadaljevanju, so v prilogi (Priloga 9).

Slika 60: Diskriminantni rangi pri $\alpha = 0,5\%$ glede na obdobje

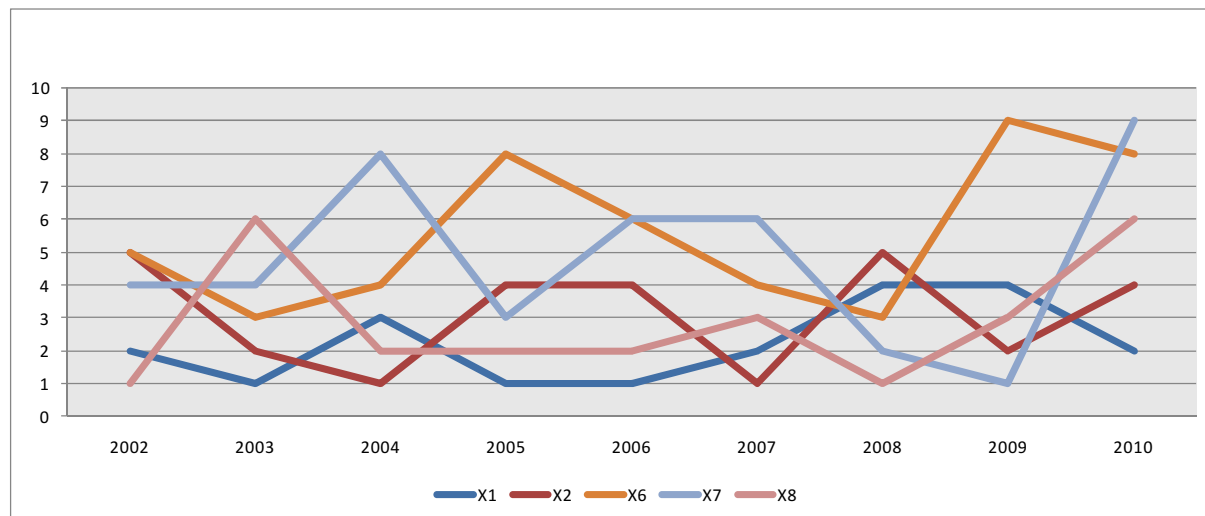
Pregled začnimo z najmanjšim odmikom α , v katerega so vključena podjetja, katerih ROA ne presega 0,5% (Slika 60). Vidimo, da so rangi do leta 2006 dokaj stabilni. Na prvem mestu se izmenjujeta kazalnika X1 (odpis vrednosti vseh sredstev) in X2 (odpis OOS in NS), ki jima sledi kazalnik X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti). Sledi nemirno obdobje, ko se leta 2006 spremenijo računovodski standardi in leta 2007 davčni predpis. Leta 2006 zaznamo spremembo v vrednotenju zalog, leta 2007 pa spremembo pri davčni obravnavi amortizacije in odpisa terjatev.

Slika 61: Diskriminantni rangi pri $\alpha = 1,0\%$ glede na obdobje

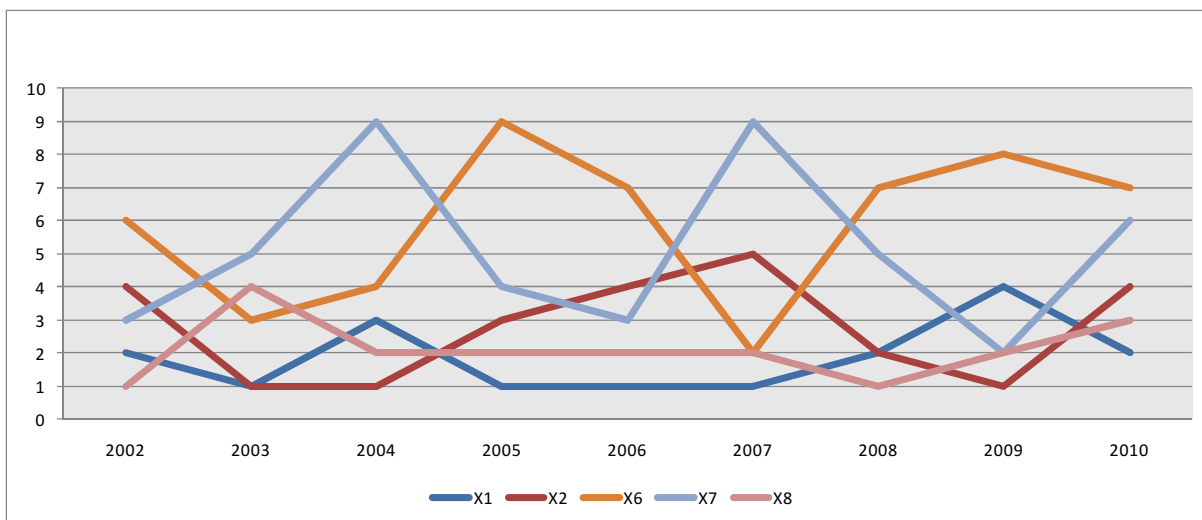
Podobno dogajanje, le v nekoliko blažji obliki, zaznamo tudi, ko odmik α razširimo in v vzorce vključimo podjetja z ROA, manjšim od 1,0% (Slika 61). Vsa leta sta visoko rangirana kazalnika X1 (odpis vrednosti vseh sredstev) in X2 (odpis OOS in NS), s katerima spremljamo odpise. Vloga ostalih treh kazalnikov izrazito niha. Močne spremembe rangov zaznamo v letih 2006 in 2007.

Slika 62: Diskriminantni rangi pri $\alpha = 1,5\%$ glede na obdobje

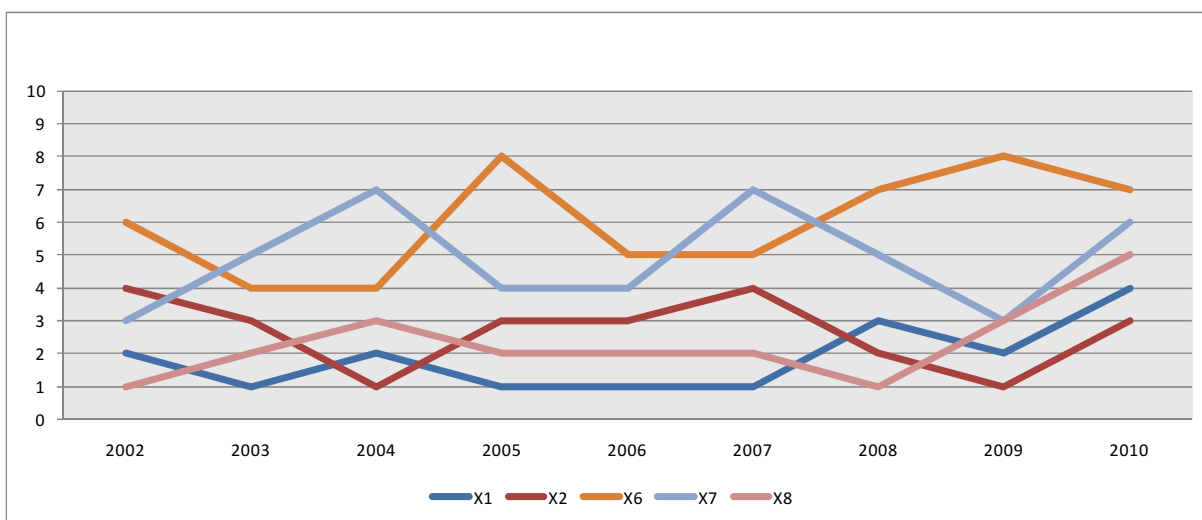
Pri naslednjih dveh širinah odmika dobičkonosnosti sredstev α (Slika 62, $\alpha = 1,5\%$, in Slika 63, $\alpha = 2,0\%$) ostanejo visoko rangirani kazalniki X1 (odpis vrednosti vseh sredstev), X2 (odpis OOS in NS) in X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti). Rangi kazalnikov X6 (sprememba zalog) in X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev) so višji in se bolj spreminjajo.

Slika 63: Diskriminantni rangi pri $\alpha = 2,0\%$ glede na obdobje

Ko je širina odmika dobičkonosnosti sredstev α 2,5% (Slika 64), zaznamo dokaj konstantne range skozi vsa leta. Najvišje rangiran je kazalnik X1 (odpis vrednosti vseh sredstev), ki mu sledita kazalnika X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti) in X2 (odpis OOS in NS). Rangi ostalih dveh kazalnikov so višji, a prav tako stabilni.

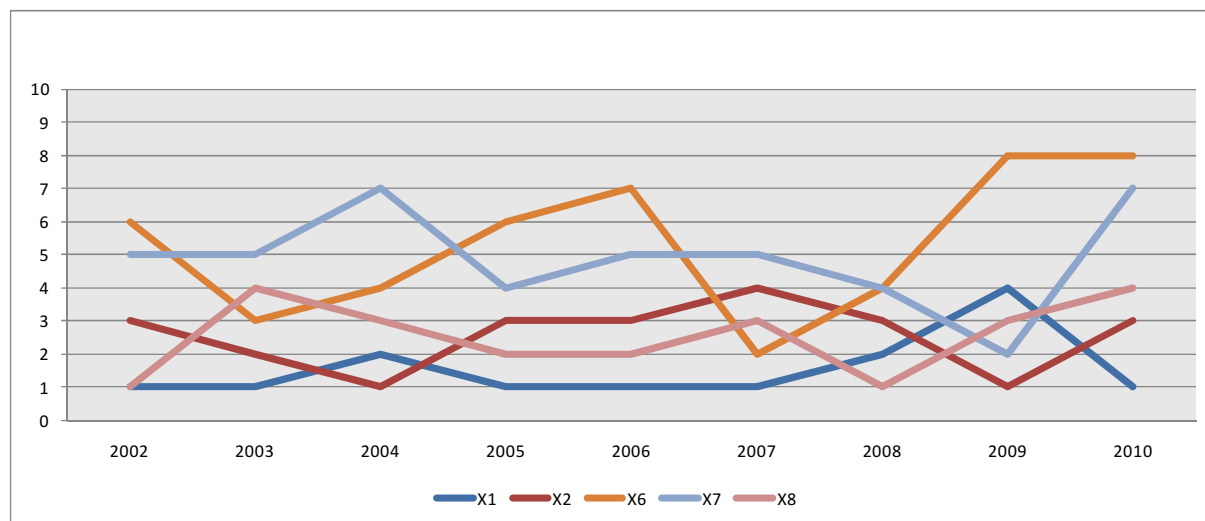
Slika 64: Diskriminantni rangi pri $\alpha = 2,5\%$ glede na obdobje

Če primerjamo grafikone, ki prikazujejo diskriminantne range izbranih kazalnikov v obdobju od leta 2002 do leta 2010, ob postopnem povečevanju odmika dobičkonosnosti sredstev α , lahko ugotovimo, da se sprva močna nihanja rangov umirijo, ko se območje širi. Pri nizkih odmikih so lepo vidni vplivi spremembe računovodskih in davčnih predpisov v letih 2006 in 2007. Omenjene anomalije izginejo, ko je območje najširše, saj so rangi vseh obravnavanih kazalnikov v celotnem devetletnem obdobju dokaj stabilni. Iz omenjenih rezultatov lahko sklepamo, da poskušajo podjetja, katerih dobiček je zelo nizek in za katera smo ugotovili, da najbolj prilagajajo poslovni izid, ob spremembi

računovodskih in davčnih predpisov izkoristiti spremembe oziroma se izogniti njihovim neželenim posledicam tako, da spreminjajo metode računovodenja. Podjetja z višjo dobičkonosnostjo v času sprememb računovodskih in davčnih predpisov ne spreminjajo teh metod oziroma ohranijo pristope, s katerimi vplivajo na poslovni izid.

Slika 65: Zbirni diskriminantni rangi za odmike α od 0,5% do 2,5% glede na obdobje

Zbirni pregled diskriminantnih rangov, v katerem smo združili range vseh območij odmika posameznega leta, razkrije, da je večino let najvišje rangiran kazalnik X1 (odpis vrednosti vseh sredstev). Sledita mu kazalnika X2 (odpis OOS in NS) in X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti). Rangi kazalnikov X6 (sprememba zalog) in X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev) so nižji. Za kazalnik X6 (sprememba zalog) je značilno izrazito nihanje v letih 2006 in 2007, ko smo spremenili računovodske in davčne predpise.

Tudi tokrat lahko ugotovimo, da podjetja poslovni izid in davčno osnovo prilagajajo predvsem z odpisi sredstev ter manipulacijami pri nabavi in prodaji, kar se odraži v spremembi kratkoročnih terjatev in obveznosti.

4.3 Rezultati raziskave

Drugi del raziskave je utemeljen na rezultatih prvega dela, v katerem smo potrdili domnevo, da podjetja z usmerjenim izborom računovodskih metod uravnavajo dobičke. Ko smo proučevali dejavnike, ki vplivajo na nagnjenost podjetij k uravnavanju dobička, smo ugotovili, da so podjetja z višjo davčno obremenitvijo bolj nagnjena k uravnavanju dobička. V drugem delu raziskave smo raziskovali načine uravnavanja dobička v primeru podjetij, ki to počnejo zaradi davčne obremenitve. Ugotoviti smo hoteli, katere računovodske prilagoditve uporabljajo slovenska podjetja pri davčnem načrtovanju.

Ko smo ločili podjetja z nizko davčno obremenitvijo (podjetja, pri katerih davčna obremenitev praviloma ne pogojuje usmerjenega izbora računovodskih metod) od tistih z

visoko davčno obremenitvijo (podjetja, pri katerih je usmerjen izbor računovodskih metod pogosto odvisen od davčne obremenitve), je analiza kazalnikov možnega vplivanja na davčno osnovo razkrila razlike med uporabljenimi računovodskimi metodami obeh skupin podjetij in s tem tudi način vplivanja na davčno osnovo v skupini, v kateri prihaja do prilagoditev.

V empiričnem delu raziskave smo analizirali gibanje vrednosti *kazalnikov načina vplivanja na davčno osnovo* glede na razvrstitev posameznega podjetja v skupino nizko oziroma visoko obdavčenih podjetij. V analizo smo vključili 1.080 vzorcev. Razmerja med vrednostjo kazalnikov in razvrstitvijo v posamezno skupino smo zaznavali z analizo korelacije in z diskriminantno analizo.

Pri analizi korelacije smo zaznali soodvisnost med razvrstitvijo v skupino, ki poslovni izid prilagaja (skupina visoko obdavčenih podjetij), oziroma skupino, ki poslovnega izida ne prilagaja (skupina nizko obdavčenih podjetij), in vrednostmi kazalnikov X1 (odpis vrednosti vseh sredstev), X2 (odpis OOS in NS), X6 (sprememba zalog), X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev) in X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti).

Primerjava diskriminantnih rangov glede na vrednost odmika dobičkonosnosti sredstev α razkrije, da je, ne glede na odmik, najvišje rangiran kazalnik X1 (odpis vrednosti vseh sredstev). Sledita mu kazalnika X2 (odpis OOS in NS) in X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti). Kazalnik X2 (odpis OOS in NS) je rangiran višje od kazalnika X8 (sprememba kratkoročnih obveznosti), dokler območja α ne razširimo nad vrednost 1,0% ROA. Na četrto mesto je sprva rangiran kazalnik X6 (sprememba zalog), katerega vpliv s širitvijo območja pada, kasneje pa kazalnik X7 (sprememba kratkoročnih poslovnih terjatev), katerega vpliv s širitvijo območja raste.

Iz primerjave diskriminantnih rangov med leti in glede na širino območja odmika dobičkonosnosti sredstev α lahko sklepamo, da poskušajo podjetja, katerih dobiček je zelo nizek in za katera smo ugotovili, da najbolj prilagajajo poslovni izid, ob spremembi računovodskih in davčnih predpisov izkoristiti spremembe oziroma se izogniti njihovim neželenim posledicam tako, da spreminjajo metode računovodenja. Podjetja z višjo dobičkonosnostjo v času sprememb ne spreminjajo teh metod oziroma ohranijo pristope, s katerimi vplivajo na poslovni izid. Primerjava diskriminantnih rangov je potrdila rezultate analize korelacijskih koeficientov, da podjetja poslovni izid in davčno osnovo prilagajajo predvsem z odpisi sredstev ter manipulacijami pri nabavi in prodaji, kar se odraža v spremembi kratkoročnih terjatev in obveznosti.

V drugem delu raziskave smo potrdili naslednjo hipotezo:

H5:

Ob pričakovanih spremembah davčne zakonodaje in računovodskih pravil podjetja z izborom računovodskih metod in s prilagajanjem poslovne politike prenašajo dobiček v obdobja, v katerih so deležna ugodnejše davčne obravnave.

Pri tem smo ugotovili, da podjetja najpogosteje prilagajajo poslovni izid z odpisi sredstev ter manipulacijami pri nabavi in prodaji, kar se odrazi v spremembi kratkoročnih terjatev in obveznosti.

5 Ovrednotenje raziskave

5.1 Znanstveni prispevek doktorske disertacije

V doktorski disertaciji smo z izvirnim metodološkim pristopom proučili povezavo med davčno obremenitvijo in uravnavanjem dobička s prilagajanjem metod v računovodstvu. Razvili smo izvirni instrumentarij, ki omogoča zaznavo načina prilagajanja poslovnega izida in pogostost uporabe posameznega načina prilagajanja. Uporaba predstavljenega pristopa v zaporednih obračunskih obdobjih omogoča analizo vpliva sprememb okolja, v katerem podjetje deluje, na izbor metod, s katerimi podjetja prilagajajo poslovni izid. Analizirali smo usmerjeno ukrepanje podjetij ob spremembi računovodskih predpisov in davčne politike države.

V doktorski disertaciji smo pripravili obširen, sistematičen in celovit pregled teoretičnih in empiričnih ugotovitev na področju proučevanja izbora računovodske metode, uravnavanja dobička in davčnega načrtovanja v slovenskih razmerah.

S kombinacijo pristopov različnih avtorjev (Burgstahler & Dichev, 1997; Goncharov & Zimmermann, 2006; Garrod, Ratej Pirkovič, & Valentinčič, 2006) ter njihovo sintezo, nadgradnjo in novimi prvinami smo zaznali in analizirali povezavo med poslovnimi značilnostmi slovenskih podjetij in prilagajanjem poslovnega izida v daljšem časovnem obdobju.

Uporaba v doktorski disertaciji predstavljenih spoznanj o okoliščinah, ki vplivajo na prilagajanje poslovnega izida, in načinov vplivanja nanj v slovenskem poslovnem okolju olajša proučevanje poslovnih izkazov podjetij ter ciljno načrtovanje davčne politike v Sloveniji.

5.2 Teoretična spoznanja

5.2.1 Proučevanje srednjih vrednosti

V uvodnem delu raziskave smo izvedli primerjavo srednjih vrednosti obravnavanih kazalnikov dobičkonosnosti in efektivne davčne stopnje. Srednje vrednosti smo izračunali na dva načina. Pri agregatnem izračunu smo najprej sešteli posamične vrednosti gospodarskih kategorij, vključenih v kazalnik, in nato izračunali kazalnike. Pri posamičnem izračunu smo za posamezno podjetje izračunali kazalnike in nato izračunali mediano njihovih vrednosti.

Primerjava kazalnikov dobičkonosnosti pokaže, da je čista dobičkonosnost sredstev, kapitala in dobičkovnost prihodka od leta 2002 naraščala, leta 2007 dosegla najvišje

vrednosti in potem do leta 2010 padala. Gibanje srednjih vrednosti kazalnikov dobičkonosnosti sredstev in kapitala kaže na pospešeno zadolževanje slovenskih podjetij po letu 2007, saj dobičkonosnost kapitala beleži strmejši padec kot dobičkonosnost sredstev. Primerjava proučevanih dejavnosti pokaže, da so največja nihanja srednjih vrednosti kazalnikov dobičkonosnosti v gradbeni dejavnosti. Sledita trgovina in predelovalna dejavnost. V gradbeni dejavnosti beležimo tudi največja razhajanja med gibanjem kazalnikov dobičkonosnosti sredstev in kapitala, kar je posledica visoke zadolženosti v dejavnosti. Najmanj zadolžena je bila predelovalna dejavnost. Povprečna vrednost, izračunana iz agregatnih podatkov, in mediana vrednosti posamičnih kazalnikov dobičkonosnosti se gibata usklajeno.

Pri izračunu srednjih vrednosti efektivne davčne stopnje so opazna razhajanja med povprečjem, izračunanim iz agregatnih podatkov, in mediano posamičnih podatkov. Mediana efektivne davčne stopnje je usklajena z gospodarskimi cikli. V času gospodarske rasti in visokih dobičkov se zviša tudi vrednost mediane efektivne davčne stopnje. Po letu 2007, ko se je začela gospodarske kriza, se vrednost mediane opazno zniža. Povprečna efektivna davčna stopnja, izračunana iz agregatnih podatkov, se v proučevanem obdobju le počasi spreminja. Ves čas ostaja na intervalu med 15% in 20%. V letih gospodarske rasti se vrednost ne zviša in v času recesije ne pade. Zaznano razhajanje med agregatno efektivno davčno stopnjo in mediano efektivne davčne stopnje, izračunane za posamezna vzorčna podjetja, kaže, da ima cikličnost gospodarskih gibanj močan vpliv na efektivno davčno stopnjo majhnih podjetij, ki so številna, a je njihova celotna davčna obveznost relativno nizka. Pri večjih podjetjih, ki niso tako številna, a je zaradi velikosti njihova davčna obveznost relativno visoka, cikličnost gospodarskih gibanj nima močnega vpliva na efektivno davčno stopnjo.

5.2.2 Zaznavanje prilagajanja dobička

Pri zaznavi uravnavanja dobička smo izhajali iz ugotovitev Burgstahlerja in Dicheva o diskontinuiteti gibanja višine kazalnikov dobičkonosnosti okoli vrednosti nič. Prilagajanje dobička pokaže morebiten odmik od normalne porazdelitve in zgostitev rezultata na spodnjem robu pozitivnega dela številske osi. Diskontinuiteto smo proučevali z metodo avtorjev Garroda, Ratej Pirkovičeve in Valentinčiča.

Gibanje višine kazalnikov dobičkonosnosti sredstev, kapitala in prihodka kaže, da tudi slovenska podjetja prilagajajo poslovni izid. Tridimenzionalni grafikon in izračun vrednosti statistike τ_i , s katerim smo primerjali intenzivnost prilagajanja med leti, pokažeta, da podjetja bolj prilagajajo dobičke v letih recesije kot v letih gospodarske rasti. V letih povečevanja dobičkonosnosti je delež podjetij, ki prilagajajo dobičke, padel. Takšen rezultat je odraz dejstva, da je podjetij z rahlo negativnim rezultatom, ki po prilagoditvi postane pozitiven, v letih gospodarske rasti manj.

Oblika krivulje porazdelitve dobičkonosnosti slovenskih podjetij kaže na močno povezavo med poslovnim izidom in davčno osnovo, saj ima krivulja vrzel rahlo pod vrednostjo nič in močno povečano zastopanost podjetij na daljšem intervalu pozitivnega dela številske osi. Če bi bila povezava šibka, bi bila oblika zvonasta s poudarjeno anomalijo okoli vrednosti nič.

V delu raziskave, v katerem smo zaznavali značilnosti podjetij, ki prilagajajo poslovni izid, smo ugotovili, da je nagnjenost k prilagajanju pogojena s številom zaposlenih v podjetju in efektivno davčno stopnjo, s katero je podjetje obdavčeno. Dobiček bolj prilagajajo podjetja z manj zaposlenimi in z višjo efektivno obdavčitvijo. Usmerjeno prilagajanje dobička ni pogojeno s panogo, v kateri podjetje deluje.

5.2.3 Način vplivanja na davčno osnovo

Po potrditvi domneve, da tudi slovenska podjetja uravnavajo dobičke, smo poskušali zaznati postopke, ki jih pri tem uporabljajo. Osredotočili smo se na prilagoditve, ki so pogojene z višino davčne obremenitve.

Raziskava koeficientov korelacije kazalnikov načina vplivanja na davčno osnovo in višine obdavčitve pokaže, da podjetja najpogosteje prilagajajo poslovni izid z odpisi sredstev ter manipulacijami pri nabavi in prodaji, kar se odraža v spremembi kratkoročnih terjatev in obveznosti. Omenjeno ugotovitev potrdi tudi analiza diskriminantnih rangov.

Pri zaznavanju načina vplivanja na davčno osnovo smo izračune pripravili za veliko število vzorcev, pri katerih smo postopno spreminjali vrednosti posameznih parametrov. Tako smo poleg leta proučevanja spreminjali tudi območje odmika kazalnika dobičkonosnosti, na katerem zaznavamo anomalije, način izračuna efektivne davčne stopnje in območje razmejitev med nizko in visoko obdavčenimi podjetji. Tako smo ugotovili, na katerih odsekih proučevanih parametrov so korelacije najmočnejše. Ugotavljamo tudi, da je v letih, ko prihaja do spremembe računovodskih ali davčnih predpisov, očitna zbežanost podjetij, ki v tem času iščejo način, kako vplivati na poslovni izid in davčno osnovo po spremembi. Čez nekaj časa, ko se pogoji poslovanja stabilizirajo, se vzpostavijo novi način vplivanja.

5.3 Metodološka spoznanja

5.3.1 Izbor in priprava podatkov

V analizi smo uporabili bilančne podatke slovenskih podjetij, pripravljene v standardizirani obliki, ki jih podjetja oddajajo za potrebe statističnih obdelav. Ker SRS 2002 in SRS 2006 različno členijo bilančne postavke, je bilo treba bilanco stanja in izkaz poslovnega izida poenotiti na način, ki omogoča primerljivost podatkov.

V okviru priprave podatkov smo izbrali skupine podjetij, katerih podatki so dovolj homogeni, da omogočajo primerjavo bilančnih podatkov in kazalnikov dobičkonosnosti. Kot kriterij za izbor podjetij z enakimi poslovnimi značilnostmi smo izbrali razvrstitev podjetij glede na klasifikacijo dejavnosti. Odločitev o tem, katera področja dejavnosti vključiti v analizo, smo sprejeli na osnovi števila podjetij, vključenih v posamezno dejavnost. Upoštevajoč število podjetij, ki delujejo na posameznem področju dejavnosti, smo v analizo vključili predelovalno dejavnost, gradbeništvo in trgovino. V ostalih dejavnostih je podjetij premalo ali pa njihova dejavnost ni podvržena profitnemu, temveč javnemu interesu, in zato za našo raziskavo niso primerna.

Obdobje proučevanja smo postavili kar se da široko. Prvo v raziskavo vključeno leto je leto 2002, ko so začeli veljati SRS 2002, zadnje pa leto 2010, ki je bilo v času priprave analize zadnje leto, za katero so bili podatki dostopni.

Ker smo v analizo želeli vključiti le podjetja, ki dejansko poslujejo, smo iz analize izvzeli vsa tista, pri katerih podatki kažejo na očitne napake pri njihovem beleženju in obdelavi, ter tista, katerih podatki kažejo na anomalije v poslovanju. Izločili smo podjetja, pri katerih je bila vrednost sredstev enaka nič ali pa je bila vrednost kapitala negativna oziroma enaka nič. Prav tako smo izločili podjetja, ki so beležila ničelno vrednost poslovnega izida.

5.3.2 Kazalniki dobičkonosnosti

Ker primerjava absolutnih vrednosti dobička ne omogoča primerjave podjetij različnih velikosti oziroma primerjave poslovanja istega podjetja v različnih časovnih obdobjih, smo pri analizi uporabili relativne vrednosti (kazalnike), ki odražajo razmerje med donosom podjetja in različnimi gospodarskimi kategorijami.

Dobiček podjetja smo primerjali z višino sredstev, kapitala oziroma prihodka podjetja. Kazalnike dobičkonosnosti smo izbrali tako, da kažejo razmerja med različnimi gospodarskimi kategorijami ter čistim dobičkom in so hkrati pogosto uporabljeni. Glede na namen raziskave, v kateri se osredotočamo na povezavo med davčno obremenitvijo in usmerjenim prilagajanjem poslovnega izida, smo za izračun kazalnikov uspešnosti uporabili čisti dobiček oziroma čisto izgubo.

Za analizo načina vplivanja na davčno osnovo smo izmed treh proučevanih kazalnikov dobičkonosnosti izbrali tistega, ki opazovani pojav zaznava najboljše. Odločili smo se za kazalnik čiste dobičkonosnosti sredstev, saj je pri kazalcu čiste dobičkonosnosti kapitala zaradi pospešenega zadolževanja slovenskih podjetij v proučevanem obdobju otežena primerljivost med leti, kazalniki dobičkovnosti prihodka pa niso primerljivi med dejavnostmi.

5.3.3 Kazalniki načina vplivanja na davčno osnovo

Kako je podjetje v proučevanem obračunskem obdobju usmerjeno vplivalo na davčno osnovo, smo zaznavali s kazalniki načina vplivanja na davčno osnovo. Pri pripravi kazalnikov smo izhajali iz osnovnih pravil bilanciranja. Pripravili smo dve skupini kazalnikov. V prvo sodijo tisti, pri katerih višino odpisa posamezne vrste sredstev (razberemo jo iz izkaza poslovnega izida) primerjamo s povprečno vrednostjo teh sredstev iz bilance stanja. V drugi skupini so kazalniki spremembe vrednosti posameznih vrst sredstev, s katerimi smo zaznavali spremembe kategorij bilance stanja v dveh zaporednih obdobjih.

Kazalnike smo izbrali tako, da omogočajo sledenje načinom vplivanja, ki se pogosto uporabljajo v slovenski poslovni praksi. Dodali smo tudi kazalnike, ki zaznavajo spremembe časovnih razmejitev, saj so njihovo priljubljenost pri prilagajanju poslovnega izida potrdile raziskave tujih avtorjev.

Izkaže se, da slovenska podjetja poslovni izid najpogosteje prilagajajo z odpisi sredstev in spremembo vrednosti zalog ter kratkoročnih terjatev in obveznosti. Prilagoditve ob pomoči časovne razmejitve, ki se pogosto uporabljajo v tujini, niso tako pogoste.

5.3.4 Efektivna davčna stopnja in razmejitev med nizko in visoko obdavčenimi podjetji

Kot merilo davčne obremenitve smo uporabili efektivno davčno stopnjo, ki smo jo izračunali iz razmerja med davčno obveznostjo in dobičkom pred obdavčitvijo. Ker takšno razmerje ne odraža celotne davčne izpostavljenosti podjetja, smo pripravili tudi prilagojen izračun efektivne davčne stopnje.

Izračun smo prilagodili tako, da smo začasne razlike med poslovno in davčno obravnavo izločili, trajne razlike pa ohranili. Ker je pri odpravi začasnih razlik med davčno osnovo in dobičkom pred obdavčitvijo pomembno, čez koliko obračunskih obdobj bo podjetje ob odpravi razlik lahko spremenilo davčno osnovo, smo izračun efektivne davčne stopnje tudi ustrezno diskontirali. Analiza pokaže, da različni načini izračuna efektivne davčne stopnje nimajo bistvenega vpliva na moč razlikovanja med visoko in nizko obdavčenimi podjetji.

Višino efektivne obdavčitve podjetja smo uporabili za razlikovanje med skupinama nizko in visoko obdavčenih podjetij. Pri tem smo se izognili arbitrarnemu določanju meje med obema skupinama, saj smo mejo med skupinama postopno pomikali in opazovali spremembe, do katerih prihaja pri razvrščanju kazalnikov načina vplivanja na davčno osnovo. Ugotovimo, da do pomembnejših preobratov pri razvrščanju kazalnikov prihaja, ko efektivna davčna stopnja preseže predpisano.

5.3.5 Območje odmika kazalnika dobičkonosnosti od vrednosti nič

Pri raziskavi načina vplivanja slovenskih podjetij na poslovni izid oziroma davčno osnovo smo se oprli na ugotovitev, da bolj obdavčena podjetja pogosteje prilagajajo poslovni izid kot nizko obdavčena. Ker iz anomalije porazdelitve dobičkonosnosti podjetij sklepamo, da je največ podjetij, ki usmerjeno vplivajo na dobiček, na začetnem delu pozitivnega dela številčne osi, določitev širine območja, na katerem so prilagoditve pogostejše, bistveno vpliva na rezultat analize.

Tudi pri določitvi širine območja odmika kazalnika dobičkonosnosti od vrednosti nič smo uporabili pozitivistični pristop. Izognili smo se arbitrarni določitvi "primerne" širine območja. Območje smo postopno širili in pri tem opazovali spremembe, do katerih prihaja pri razvrščanju kazalnikov načina vplivanja na davčno osnovo.

5.3.6 Analiza koeficientov korelacije

Povezanost med vrednostjo posameznega kazalnika načina vplivanja na davčno osnovo in razvrstitvijo v skupino visoko oziroma nizko obdavčenih podjetij smo analizirali ob pomoči korelacijskih koeficientov. Primerjali smo vrednosti Pearsonovega koeficienta korelacije.

Ker smo pri vzorčenju razvrstili podjetja v dve skupini glede na vrednost efektivne davčne stopnje, je korelacijski koeficient odražal povezanost med vrednostjo kazalnika in razvrstitvijo v posamezno skupino. Pri interpretaciji koeficientov korelacije smo bili pozorni tudi na raven tveganja, da je do zaznane korelacije prišlo naključno, čeprav med spremenljivkama ni povezanosti.

Analiza koeficientov korelacije je razkrila kazalnike načina vplivanja, ki odražajo postopke, ki jih pri vplivanju na davčno osnovo uporabljajo slovenska podjetja. Razkrila je tudi, katerih metod kljub pričakovanju ne uporabljajo pogosto. Rezultate analize koeficientov korelacije je potrdila tudi analiza diskriminantnih rangov.

5.3.7 Analiza diskriminantnih rangov

Analizo diskriminantnih rangov smo uporabili kot alternativno metodo, s katero smo poskušali potrditi oziroma ovreči rezultate analize koeficientov korelacije. Postopek, ki temelji na standardiziranem izračunu diskriminantne funkcije, omogoča zaznavanje odvisnih spremenljivk (v našem primeru kazalnikov načina vplivanja na davčno osnovo), ki so pomembne za določitev neodvisne spremenljivke (pri nas skupina nizko oziroma visoko obdavčenih podjetij), ob izločitvi informacij, ki jih vključujejo tudi druge spremenljivke.

Absolutna vrednost standardiziranih koeficientov pove, kolikšen je pomen posamezne spremenljivke. Višja vrednost standardiziranega koeficienta spremenljivke hkrati pomeni večji prispevek spremenljivke h končni diskriminantni vrednosti. V raziskavi smo uporabili prav to lastnost diskriminantne analize. Vzorčnim skupinam podjetij smo izračunali

diskriminantne funkcije in na osnovi njihove standardizirane oblike rangirali pojasnjevalno moč kazalnikov načina vplivanja na davčno osnovo pri napovedovanju skupine, v katero sodi posamezno podjetje. Z določitvijo diskriminantnega ranga posameznega kazalnika smo določili njegovo moč pri pojasnjevanju razvrstitve podjetja v skupino manj ali bolj obdavčenih podjetij.

Čeprav je slabost primerjave diskriminantnih rangov v tem, da malenkostna razlika pri absolutni vrednosti standardiziranega diskriminantnega koeficienta lahko pripelje do spremembe ranga za celo enoto, ima določitev rangov številne uporabne lastnosti. Rangirane kazalnike posameznega diskriminantnega modela lahko primerjamo z rangi, ki jih tem kazalnikom določijo drugi diskriminantni modeli. Če med seboj primerjamo več diskriminantnih modelov, lahko izračunamo povprečne vrednosti ranga. Te pa spet rangiramo med seboj.

Dinamično opazovanje rangov in njihovih povprečij lahko razkrije zakonitosti, ki jih zgolj s proučevanjem posamičnih rezultatov ne moremo zaznati. Če v raziskavo vključimo več parametrov, ki se spreminjajo, in ob njihovi spremembi sledimo zakonitosti pojava, dobimo celovit vpogled v dinamiko pojava.

5.4 Omejitve raziskave

Pri raziskavi smo bili omejeni predvsem z naborom podatkov. Tako smo izračun kazalnikov načina vplivanja na davčno osnovo oprli na bilančne podatke, ki jih za potrebe statistike v poenoteni obliki oddajajo vsa podjetja. Ker v teh podatkih niso zajete vse gospodarske kategorije, smo izračun nekaterih kazalnikov prilagodili oziroma poenostavili. Prav tako smo poenostavili izračun efektivne davčne stopnje, saj podatki o davčni osnovi, zaradi varovanja davčne tajnosti, niso dostopni.

Zaradi majhnosti slovenskega gospodarstva smo omejeni tudi s številom vzorčnih podjetij. Večje število opazovanih enot v vzorcu bi pripomoglo k verodostojnosti statističnih rezultatov.

5.5 Priporočila za nadaljnje raziskave

Pri raziskavi izbora računovodskih metod, s katerimi podjetja usmerjeno vplivajo na gospodarske kategorije, smo se osredotočili na vplive, ki so pogojeni z davčno obremenitvijo. Priporočamo raziskavo, ki bi usmerjeno vplivanje analizirala glede na druge dejavnike. Proučevali bi lahko razlike, ki so pogojene s številom zaposlenih, ravno zadolženosti podjetja ali lastništvom podjetja. Raziskavo bi lahko nadgradili tudi s spremljanjem usmerjenega vplivanja na gospodarske kategorije v organizacijah, pri katerih motiv poslovanja ni doseganje dobička.

V raziskavi smo se le dotaknili problematike izračuna efektivne davčne stopnje. Priporočamo proučevanje efektivne davčne stopnje in prilagoditve njenega izračuna, ki bi bile pogojene z določbami aktualnih davčnih predpisov. Ker se davčni predpisi v Sloveniji spreminjajo relativno pogosto, bi bila primerna tema za proučevanje časovna primerjava tako prilagojenih efektivnih davčnih stopenj.

6 Povzetek in sklep

Čeprav so pravila računovodenja poenotena v okviru standardiziranih formalnih rešitev, lahko podjetje izbira postopke, ki pripeljejo do razlik pri izkazovanju sredstev in obveznosti do njihovih virov ter prihodkov in odhodkov. Razlike, do katerih prihaja, ker sme podjetje isti poslovni dogodek obravnavati ob upoštevanju različnih računovodskih ocen in usmeritev, se tako odrazijo tudi v računovodskih izkazih. Do različne obravnave poslovnih dogodkov običajno ne prihaja naključno. Izbor ene izmed dopustnih metod je usklajen z interesi skupine, ki lahko vpliva na računovodsko politiko podjetja. Tako prihaja do usmerjenega prilagajanja bilančnih stanj in poslovnega izida.

V tem delu smo potrdili ugotovitve, da do usmerjenega prilagajanja poslovnega izida prihaja tudi v Sloveniji. Pri proučevanju porazdelitve višine kazalnikov dobičkonosnosti na številčni osi smo zaznali očitne odmike od zvonaste oblike normalne porazdelitve, ki bi bila običajna za tovrstni pojav, če prilagoditev ne bi bilo. V vseh opazovanih vzorcih smo zaznali neobičajno nizko število podjetij z rahlo negativno dobičkonosnostjo in neobičajno visoko število podjetij z rahlo pozitivno dobičkonosnostjo. Takšna oblika krivulje porazdelitve je jasen znak usmerjenega računovodskega prilagajanja poslovnega izida, s katerim se podjetja izogibajo negativnemu rezultatu, pogosto pa tudi previsokemu dobičku.

Iz oblike krivulje porazdelitve dobičkonosnosti lahko sklepamo, da je povezava med poslovnim izidom in davčno osnovo v Sloveniji močna. Krivulja ima vrzel rahlo pod vrednostjo nič in močno povečano zastopanost podjetij na daljšem intervalu pozitivnega dela številske osi. Če bi bila povezava šibka, bi bila oblika zvonasta s poudarjeno anomalijo okoli vrednosti nič. Tridimenzionalni grafikon, s katerim smo primerjali intenzivnost prilagajanja med leti, pokaže, da podjetja bolj prilagajajo dobičke v letih recesije kot v letih gospodarske rasti. V letih povečevanja dobičkonosnosti je delež podjetij, ki jih prilagajajo, padel. Takšen rezultat je odraz dejstva, da je podjetij z rahlo negativnim rezultatom, ki po prilagoditvi postane pozitiven, v letih gospodarske rasti manj. Ugotovili smo tudi, da poslovni izid bolj prilagajajo podjetja z manj zaposlenimi in z višjo efektivno obdavčitvijo. Usmerjeno prilagajanje dobička pa ni pogojeno s panogo, v kateri podjetje deluje. Intenzivnost prilagajanja je v vseh proučevanih panogah podobna.

Potem ko smo potrdili domnevo, da slovenska podjetja prilagajajo poslovni izid, in ko smo ugotovili, katera podjetja ga prilagajajo bolj in katera manj, smo raziskali še načine prilagajanja. Proučevali smo razlike med vrednostmi kazalnikov načinov vplivanja na davčno osnovo v odvisnosti od višine davčne obremenitve podjetja. Za ta del raziskave smo razvili raziskovalni instrumentarij, ki omogoča zaznavanje razlik med skupinama in ovrednotenje teh razlik. Za razlikovanje med skupinama bolj in manj obdavčenih podjetij

smo uporabili efektivno davčno stopnjo. Metode usmerjenega prilagajanja poslovnega izida smo zaznavali s kazalniki načina vplivanja na davčno osnovo. Pri raziskavi, ki smo jo pripravili za obdobje od leta 2002 do vključno leta 2010, smo spreminjali tudi območje odmika krivulje porazdelitve od vrednosti nič, na katerem so pričakovane prilagoditve pogostejše.

Razlike med vrednostmi kazalnikov načina vplivanja na davčno osnovo smo zaznavali z dvema statističnima metodama. Najprej smo analizirali vrednosti koeficientov korelacije med vrednostmi kazalnikov in pripadnostjo skupini nizko oziroma visoko obdavčenih podjetij. Sledila je diskriminantna analiza, ob pomoči katere smo rangirali moč razvrščanja v skupini posameznega kazalnika.

Tako analiza koeficientov korelacije kot tudi analiza diskriminantnih rangov pokažeta, da slovenska podjetja najpogosteje prilagajajo poslovni izid z odpisi sredstev ter manipulacijami pri nabavi in prodaji, kar se odraža v spremembi kratkoročnih terjatev in obveznosti. Ugotavljamo tudi, da se s spremembo računovodskih ali davčnih predpisov spremeni tudi način vplivanja na davčno osnovo. Analiza diskriminantnih rangov razkrije, da v letih, ko se spreminjajo predpisi, podjetja tehtajo med različnimi načini prilagajanja poslovnega izida. Po nekaj letih uporabe predpisa se razmere (načini prilagajanja) stabilizirajo.

~

Na osnovi izpeljanih raziskav lahko sklepamo, da slovenska podjetja s prilagajanjem metod v računovodstvu uravnavajo dobičke. Ugotovili smo, da so podjetja z višjo davčno obremenitvijo bolj podvržena uravnavanju kot podjetja z nižjo obremenitvijo. Prav tako ugotavljamo, da podjetja z manj zaposlenimi bolj prilagajajo poslovni izid kot podjetja z več zaposlenimi. Dejavnost, v kateri podjetje deluje, nima pomembnejšega vpliva na nagnjenost podjetja k uravnavanju dobička.

Ugotavljamo tudi, da ob pričakovanih spremembah davčne zakonodaje in računovodskih pravil podjetja z izborom računovodskih metod in s prilagajanjem poslovne politike prenašajo dobiček v obdobja, v katerih so deležna ugodnejše davčne obravnave. Podjetja poslovni izid in s tem tudi davčno osnovo najpogosteje prilagajajo z odpisi sredstev ter manipulacijami pri nabavi in prodaji, kar se odraža v spremembi kratkoročnih terjatev in obveznosti.

7 Literatura in viri

7.1 Literatura

1. Abarbanell, J., & Lehavy, R. (2003). Can Stock Recommendations Predict Earnings Management and Analysts' Earnings Forecast Errors? *Journal of Accounting Research*, 41, 1–33.
2. Adiel, R. (1996). Reinsurance and the management of regulatory ratios and taxes in the property–casualty insurance industry. *Journal of Accounting and Economics*, 22 (1–3), 207–240.
3. Badertscher, B. A., Phillips, J. D., Pincus, M., & Rego, S. O. (2009). Earnings Management Strategies and the Trade-Off between Tax Benefits and Detection Risk: To Conform or Not to Conform? *Accounting Review*, 84 (1), 63–97.
4. Bajec, A. (1979). Slovar slovenskega knjižnega jezika. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Inštitut za slovenski jezik, Državna založba Slovenije.
5. Barth, M. E., & Landsman, W. R. (2010). How did Financial Reporting Contribute to the Financial Crisis? *European Accounting Review*, 19 (3), 399–423.
6. Bartov, E., & Bodnar, G. (1996). Alternative accounting methods, information asymmetry and liquidity: Theory and evidence. *Accounting Review*, 397–418.
7. Beatty, A., Ramesh, K., & Weber, J. (2002). The importance of accounting changes in debt contracts: the cost of flexibility in covenant calculations. *Journal of Accounting & Economics*, 33 (2), 205–227.
8. Beaver, W. H., McNichols, M. F., & Nelson, K. K. (2003). Management of the loss reserve accrual and the distribution of earnings in the property-casualty insurance industry. *Journal of Accounting & Economics*, 35 (3), 347–376.
9. Benedik, B. (2011). *Empirična analiza povezanosti uspešnosti podjetja z dejavnostjo, velikostjo in davčno zakonodajo; doktorska disertacija*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
10. Bergant, Ž. (junij 2005). Relacije. *Kaj je dobiček?*, str. 1–4.
11. Blejec, M. (1988). *Uvod v statistiko*. Ekonomska fakulteta, Ljubljana.

12. Bowen, R. M., DuCharme, L., & Shores, D. (1995). Stakeholders' implicit claims and accounting method choice. *Journal of Accounting and Economics*, 20 (3), 255–295.
13. Burgstahler, D., & Dichev, I. (1997). Earnings management to avoid earnings decreases and losses. *Journal of Accounting and Economics*, 24 (1), 99–126.
14. Callihan, D. (1994). Corporate effective tax rates: A synthesis of the literature. *Journal of Accounting Literature*, 13, 1–43.
15. Christenson, C. (1983). The Methodology of Positive Accounting. *The Accounting Review*, 58, 1–22.
16. Citron, D., & Wright, M. (2008). Bankruptcy costs, leverage and multiple secured creditors: the case of management buy-outs. *Accounting & Business Research*, 38 (1), 71–89.
17. Collins, J. H., Shackelford, D. A., & Wahlen, J. M. (1995). Bank Differences in the Coordination of Regulatory Capital, Earnings, and Taxes. *Journal of Accounting Research*, 33 (2), 263–291.
18. Coppens, L., & Peek, E. (2005). An analysis of earnings management by European private firms. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 14 (1), 1–17.
19. Cushing, B. E., & LeClere, M. J. (1992). Evidence on the determinants of inventory accounting policy choice. *Accounting Review*, 67 (2), 355–366.
20. DeAngelo, H., DeAngelo, L., & Skinner, D. J. (1994). Accounting choice in troubled companies. *Journal of Accounting & Economics*, 17 (1/2), 113–143.
21. DeAngelo, L. E. (1986). Accounting numbers as market valuation substitutes: A study of management buyouts of public stockholders. *Accounting Review*, 61 (3), 400–420.
22. Dechow, P. M., & Dichev, I. D. (2002). The Quality of Accruals and Earnings: The Role of Accrual Estimation Errors. *Accounting Review*, 77 (4), 61–69.
23. Dechow, P. M., & Sloan, R. G. (1991). Executive incentives and the horizon problem. *Journal of Accounting & Economics*, 14 (1), 51–89.
24. Dechow, P. M., & Sloan, R. G. (1995). Detecting Earnings Management. *Accounting Review*, 70 (2), 193–225.

25. Dechow, P., Ge, W., & Schrand, C. (2010). Understanding earnings quality: A review of the proxies, their determinants and their consequences. *Journal of Accounting and Economics*, 50 (2–3), 344–401.
26. DeFond, M. L., & Jiambalvo, J. (1994). Debt covenant violation and manipulation of accruals. *Journal of Accounting and Economics*, 17 (1–2), 145–176.
27. Degeorge, F., Patel, J., & Zeckhauser, R. (1999). Earnings Management to Exceed Thresholds. *The Journal of Business*, 72 (1), 1–33.
28. Desai, M. (2002). International Taxation and Multinational Activity. *National Tax Journal*, 55 (4), 845–848.
29. Desai, M. A., & Dharmapala, D. (2006). Corporate tax avoidance and high-powered incentives. *Journal of Financial Economics*, 79 (1), 145–179.
30. Dhaliwal, D. S., & Salamon, G. L. (1982). The effect of owner versus management control on the choice of accounting methods. *Journal of Accounting & Economics*, 4 (1), 41–53.
31. Dichev, I., & Skinner, D. (2002). Large-sample evidence on the debt covenant hypothesis. *Journal of Accounting Research*, 40 (4), 1091–1123.
32. Dyreng, S. D., Hanlon, M., & Maydew, E. (2008). Long-Run Corporate Tax Avoidance. *The Accounting Review*, 83, 61–82.
33. Erickson, M., & Wang, S. (1999). Earnings management by acquiring firms in stock for stock mergers. *Journal of Accounting and Economics*, 27 (2), 149–176.
34. Erickson, M., Hanlon, M., & Maydew, E. L. (2004). How Much Will Firms Pay for Earnings That Do Not Exist? Evidence of Taxes Paid on Allegedly Fraudulent Earnings. *Accounting Review*, 79 (2), 387–408.
35. Fama, E. F. (1970). Efficient capital markets: A review of theory and empirical work. *The Journal of Finance*, 25/2, 383–417.
36. Fields, T. S., Lys, T. Z., & Vincent, L. (2001). Empirical research on accounting choice. *Journal of Accounting and Economics*, 31, 255–307.
37. Francis, J., LaFond, R., Olsson, P., & Schipper, K. (2005). The market pricing of accruals quality. *Journal of Accounting & Economics*, 39 (2), 295–327.
38. Frank, M. M., Lynch, L. J., & Rego, S. O. (2009). Tax Reporting Aggressiveness and Its Relation to Aggressive Financial Reporting. *Accounting Review*, 84 (2), 467–496.

39. Frank, M., & Rego, S. (2006). Do managers use the Valuation Allowance Account to manage earnings around certain earnings targets? *Journal of the American Taxation Association*, 28, 43–66.
40. Garrod, N., Kosi, U., & Valentincic, A. (2008). Asset Write-Offs in the Absence of Agency Problems. *Journal of Business Finance and Accounting*, 35(3-4), 307-330.
41. Garrod, N., Ratej Pirkovič, S., & Valentinčič, A. (2006). Testing for discontinuity or type of distribution. *Mathematics and Computers in Simulation*, 9–15.
42. Garrod, N., Ratej Pirkovič, S., & Valentinčič, A. (8. 3. 2007). *Political cost (dis)incentives for earnings management in private firms*. Prevezeto 20. 10. 2011 s Social Sience Research Network:
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=969678.
43. Goncharov, I., & Zimmerman, J. (2006). Earnings Management when Incentives Compete: The Role of Tax Accounting in Russia. *Journal of International Accounting Research*, 5 (1), 41–65.
44. Goncharov, I., & Zimmermann, J. (2006). Earnings Management when Incentives Compete: The Role of Tax Accounting in Russia. *Journal of International Accounting Research*, 5 (1), 41–65.
45. Graham, J. R. (1996). Proxies for the corporate marginal tax rate. *Journal of Financial Economics*, 42 (2), 187–221.
46. Graham, J. R. (1996b). Debt and the marginal tax rate. *Journal of Financial Economics*, 41 (1), 41–73.
47. Graham, J. R., & Mills, L. F. (2008). Using tax return data to simulate corporate marginal tax rates. *Journal of Accounting and Economics*, 46 (2–3), 366–388.
48. Gramlich, J. D. (1991). The effect of the alternative minimum tax book income adjustment on accrual decisions. *Journal of the American Taxation Association*, 13 (1), 36–56.
49. Guenther, D. A. (1994). Earnings Management in Response to Corporate Tax Rate Changes: Evidence from the 1986 Tax Reform Act. *The Accounting Review*, 69 (1), 230–243.
50. Gugler, K., Mueller, D., & Yurtoglu, B. (2008). Insider ownership, ownership concentration and investment performance: An international comparison. *Journal of Corporate Finance*, 14(5), 688-705.

51. Gupta, S., & Newberry, K. (1997). Determinants of the variability in corporate effective tax rates: Evidence from longitudinal data. *Journal of Accounting & Public Policy*, 16 (1), 1–34.
52. Hall, S. C. (1993). Political scrutiny and earnings management in the oil refining industry. *Journal of Accounting and Public Policy*, 12 (4), 325–351.
53. Hanlon, M. (2005). The persistence and pricing of earnings, accruals, and cash flows when firms have large book-tax differences. *Accounting Review*, 80 (1), 137–166.
54. Harris, T. S., Lang, M., & Möller, H. P. (1994). The Value Relevance of German Accounting Measures: An Empirical Analysis. *Journal of Accounting Research*, 32 (2), 187–209.
55. Healy, P. M. (1985). The effect of bonus schemes on accounting decisions. *Journal of Accounting & Economics*, 7 (1/2/3), 85–107.
56. Healy, P. M., & Palepu, K. G. (1990). Effectiveness of accounting-based dividend covenants. *Journal of Accounting and Economics*, 12 (1–3), 97–123.
57. Healy, P. M., & Wahlen, J. M. (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons*, 13, 365–383.
58. Heaton, J. C., Lucas, D., & McDonald, R. L. (2010). Is mark-to-market accounting destabilizing? Analysis and implications for policy. *Journal of Monetary Economics*, 57 (1), 64–75.
59. Helfert, A. E. (2000). *Techniques of Financial Analysis: a guide to value creation*. Boston: McGraw Hill.
60. Hieng, R., Koželj, S., Odar, M., Prusnik, M., & Zupančič, V. (2010). Ponazoritve knjiženj najpogostejših in bolj zapletenih poslovnih dogodkov. *IKS*, 7–8, 7–329.
61. Hieng, R., Odar, M., & Prusnik, M. (2013). Letno poročilo gospodarskih družb in najaktualnejše novosti. Posvetovanje Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (str. 55). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
62. Holthausen, R. W., & Lefwich, R. W. (1983). The economic consequences of accounting choice. *Journal of Accounting & Economics*, 5 (2), 77–117.
63. Holthausen, R. W., Larcker, D. F., & Sloan, R. G. (1995). Annual bonus schemes and the manipulation of earnings. *Journal of Accounting & Economics*, 19 (1), 29–74.

64. Holthausen, R., & Leftwich, R. (1983). The economic consequences of accounting choice: implications of costly contracting and monitoring. *Journal of Accounting and Economics*, 53, 31–47.
65. Hoogendoorn, M. N. (1996). Accounting and taxation in Europe – A comparative overview. *European Accounting Review*, 5, 783–794.
66. House, R. J. (1970). Scientific investigation in management. *Management International Review*, 10 (4/5), 139–163.
67. International Accounting Standards Board. (2001). Mednarodni računovodski standardi. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
68. International Accounting Standards Board. (2004). Mednarodni standardi računovodskega poročanja 2004 z mednarodnimi računovodskimi standardi in pojasnili Strokovnega odbora za pojasnjevanje (neuradna prečiščena besedila). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
69. Jacob, J., & Jorgensen, B. N. (2007). Earnings management and accounting income aggregation. *Journal of Accounting and Economics*, 43 (2–3), 369–390.
70. Jensen, M. C., & Meckling, W. (1976). Theory of the firm: managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3, 305–360.
71. Jones, J. J. (1991). Earnings Management During Import Relief Investigations. *Journal of Accounting Research*, 29 (2), 193–228.
72. Kasanen, E., Kinnunen, J., & Niskanen, J. (1996). Dividend-based earnings management: Empirical evidence from Finland. *Journal of Accounting & Economics*, 22 (1–3), 283–312.
73. Kasznik, R. (1999). On the Association between Voluntary Disclosure and Earnings Management. *Journal of Accounting Research*, 37, 57–81.
74. Keating, A. S., & Zimmerman, J. L. (1999). Depreciation-policy changes: tax, earnings management, and investment opportunity incentives. *Journal of Accounting and Economics*, 28 (3), 359–389.
75. Key, K. G. (1997). Political cost incentives for earnings management in the cable television industry. *Journal of Accounting & Economics*, 23 (3), 309–337.
76. Klassen, K. J. (1997). The Impact of Inside Ownership Concentration on the Trade-Off Between Financial and Tax Reporting. *The Accounting Review*, 72, 455–474.

77. Klobučar, N. (2003). *Vpliv davčnih pravil na računovodsko poročanje*. Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, 93 str.
78. Kosi, U., & Valentincic, A. (2013). Write-offs and Profitability in Private Firms: Disentangling the Impact of Tax-Minimisation Incentives. *European Accounting Review*, 1(0), 1-34.
79. Kothari, S., Leone, A. J., & Wasley, C. E. (2005). Performance matched discretionary accrual measures. *Journal of Accounting & Economics*, 39 (1), 163–197.
80. Krautberger, M. (2009). *Vpliv sprememb davčnih olajšav na uspešnost malih podjetij v Sloveniji; diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
81. Lamb, M., Nobes, C., & Roberts, A. (1998). International Variations in the Connections Between Tax and Financial Reporting. *Accounting and Business Research*, 28 (3), 173–188.
82. Laffer, A. (2004). The Laffer curve: Past, present, and future. *Background*, 1765, 18.
83. Leone, A. J., & Van, R. L. (2005). How do nonprofit hospitals manage earnings? *Journal of Health Economics*, 24 (4), 815–837.
84. Lev, B. (1989). On the Usefulness of Earnings and Earnings Research: Lessons and Directions from Two Decades of Empirical Research. *Journal of Accounting Research*, 27, 153–192.
85. Liberty, S. E., & Zimmerman, J. L. (1986). Labor Union Contract Negotiations and Accounting Choices. *Accounting Review*, 61 (4), 692–712.
86. Manzon, G., & Plesko, G. (2002). The relation between financial and tax reporting measures of income. *Tax Law Review*, 55, 175–214.
87. Matsunaga, S., T., S., & Shores, D. (1992). Disqualifying dispositions of incentive stock options: tax benefits versus financial reporting costs. *Journal of Accounting Research*, 30, 37–68.
88. Maydew, E. L. (1997). Tax-induced earnings management by firms with net operating losses. *Journal of Accounting Research*, 35 (1), 83–96.
89. McKee, T. E. (2005). *Earnings Management: An Executive Perspective*. South-Western Educational.

90. Mills, L. F. (1998). Book-tax differences and internal revenue service adjustments. *Journal of Accounting Research*, 36 (2), 343–356.
91. Missonier-Piera, F. (2004). Economic Determinants of Multiple Accounting Method Choices in a Swiss Context. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 15 (2), 118–144.
92. Moyer, S. E. (1990). Capital adequacy ratio regulations and accounting choices in commercial banks. *Journal of Accounting and Economics*, 13 (2), 123–154.
93. Niehaus, G. R. (1989). Ownership structure and inventory Method choice. *Accounting Review*, 64 (2), 269–280.
94. Nikolaev, V. V. (2010). Debt Covenants and Accounting Conservatism. *Journal of Accounting Research*, 48 (1), 51–89.
95. Novak, A. (2011). Načini računovodskega poročanja, ki odvrčajo pozornost od bistvenega, ter razlogi zanje: 43. simpozij o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji. Zbornik referatov, Ljubljana: Zveza ekonomistov Slovenije, 24.
96. Novak, J. M. (2009). *Poslovanje gospodarskih družb in zadrug v letu 2009*. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.
97. Palmrose, Z., Richardson, V. J., & Scholz, S. (2004). Determinants of market reactions to restatement announcements. *Journal of Accounting and Economics*, 37 (1), 59–89.
98. Perry, S. E., & Williams, T. H. (1994). Earnings management preceding management buyout offers. *Journal of Accounting and Economics*, 18, 157–179.
99. Petrovits, C. M. (2006). Corporate-sponsored foundations and earnings management. *Journal of Accounting and Economics*, 41 (3), 335–362.
100. Phillips, J. D., Pincus, M., Rego, S. O., & Wan, H. (2004). Decomposing changes in deferred tax assets and liabilities to isolate earnings management activities. *Journal of the American Taxation Association*, 26, 43–66.
101. Phillips, J., Pincus, M., & Rego, S. O. (2003). Earnings management: New evidence based on deferred tax expense. *Accounting Review*, 78 (2), 491–521.
102. Plesko, G. A. (2003). An evaluation of alternative measures of corporate tax rates. *Journal of Accounting and Economics*, 35 (2), 201–226.

103. Press, E. G., & Weintrop, J. B. (1990). Accounting-based constraints in public and private debt agreements. *Journal of Accounting & Economics*, 12 (1–3), 65–95.
104. Prusnik, M. (1997). *Finančna analiza in napovedovanje uspešnosti poslovanja slovenskih podjetij; magistrsko delo, 96 str.* Ekonomska fakulteta, Ljubljana.
105. Prusnik, M. (2009). Statusna preoblikovanja gospodarskih družb. *IKS*, 7, 25–65.
106. Pyle, W. P., & Larson, K. (1984). *Fundamental Accounting Principles*. Homewood, Irwin.
107. Ramanna, K. (2008). The implications of unverifiable fair-value accounting: Evidence from the political economy of goodwill accounting. *Journal of Accounting and Economics*, 45 (2–3), 253–281.
108. Ronen, J., & Yaari, V. (2007). *Earnings management: emerging insights in theory, practice, and research*. Springer.
109. Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of Accounting & Economics*, 42 (3), 335–370.
110. Schipper, K. (1989). Commentary on earnings management. *Accounting Horizons*, 4, 91–102.
111. Scholes, M. S., Wolfson, M. A. (1992). *Taxes and business strategy*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
112. Scholes, M. S., Wilson, G. P., & Wolfson, M. A. (1990). Tax Planning, Regulatory Capital Planning, and Financial Reporting Strategy for Commercial Banks. *The Review of Financial Studies*, 3, 625–650.
113. Scholes, M. S., Wilson, G. P., & Wolfson, M. A. (1992). Firms Responses to Anticipated Reductions in Tax Rates: The Tax Reform Act of 1986. *Journal of Accounting Research*, 30, 161–185.
114. Shackelford, D. A., & Shevlin, T. (2001). Empirical tax research in accounting. *Journal of Accounting and Economics*, 31 (1–3), 321–387.
115. Shen, C., & Chih, H. (2005). Investor protection, prospect theory, and earnings management: An international comparison of the banking industry. *Journal of Banking & Finance*, 29 (10), 2675–2697.

116. Shevlin, T. (1990). Estimating Corporate Marginal Tax Rates with Asymmetric Tax Treatment of Gains and Losses. *Journal of the American Taxation Association*, 11 (2), 51–67.
117. Skinner, D. J. (2008). The rise of deferred tax assets in Japan: The role of deferred tax accounting in the Japanese banking crisis. *Journal of Accounting and Economics*, 46 (2–3), 218–239.
118. Slapničar, S. (2002). Raziskave diskrecijske izbire pri računovodskem poročanju. *Revizor*, 6, 24–46.
119. Slapničar, S. (2002a). Uravnavanje dobička z računovodskim razmejevanjem. *Naše gospodarstvo*, 5/6, 630–646.
120. Slovenski inštitut za revizijo. (2002). Slovenski računovodski standardi 2002. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, Ljubljana.
121. Slovenski inštitut za revizijo. (2006). Slovenski računovodski standardi 2006. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, Ljubljana.
122. Slapničar, S., & Garrod, N. (2009). Management buy-out of Merkur: case study. *Management buy-out of Merkur: case study*, 14.
123. Smith, E. D. (1976). The Effect of the Separation of Ownership from Control on Accounting Policy Decisions. *Accounting Review*, 51 (4), 707–723.
124. Smith, M. (2003). *Research methods in accounting*. Sage Publications, London.
125. Srakar, Š. (2003). *Menedžerski odkup podjetij s poudarkom na primeru BTC (diplomsko delo)*. Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
126. Stickney, C., & McGee, V. (1982). Effective corporate tax rates: the effect of size, capital intensity, leverage, and other factors. *Journal of Accounting and Public Policy*, 1, 125–152.
127. Sweeney, A. P. (1994). Debt-covenant violations and managers' accounting responses. *Journal of Accounting & Economics*, 17 (3), 281–308.
128. Teoh, S. H., Welch, I., & Wong, T. (1998b). Earnings Management and the Long-Run Market Performance of Initial Public Offerings. *The Journal of Finance*, 53, 1935–1974.
129. Teoh, S. H., Wong, T. J., & Rao, G. R. (1998a). Are Accruals during Initial Public Offerings Opportunistic? *Review of Accounting Studies*, 3, 175–208.

130. Tinker, A., Merino, B., & Neimark, M. (1982). The normative origins of positive theories: ideology and accounting thought. *Accounting, Organizations and Society*, 7(2), 167-200.
131. Turk, I. (1998). Kodeks računovodskih načel. Kodeks računovodskih načel.
132. Van Tendeloo, B., & Vanstraelen, A. (2008). Earnings management and audit quality in Europe: evidence from the private client segment market. *European Accounting Review*, 17(3), 447-469.
133. Veron, N. (2008). Fair Value Accounting is the Wrong Scapegoat for this Crisis. *Accounting in Europe*, 5 (2), 63–69.
134. Warfield, T. D., Wild, J. J., & Wild, K. L. (1995). Managerial ownership, accounting choices, and informativeness of earnings. *Journal of Accounting and Economics*, 20 (1), 61–91.
135. Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1978). Towards a Positive Theory of the Determination of Accounting Standards. *Accounting Review*, 53 (1), 112–134.
136. Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1979). The Demand for and Supply of Accounting Theories: The Market for Excuses. *Accounting Review*, 54, 273–306.
137. Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1986). *Positive accounting theory*. Prentice-Hall, Englewood Cliffs.
138. Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1990). Positive Accounting Theory: A Ten Year Perspective. *Accounting Review*, 65 (1), 131–156.
139. Wu, Y. W. (1997). Management Buyouts and Earnings Management. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 12, 373–398.
140. Yin, G. K. (2003). How much tax do large public corporations pay? Estimating the effective tax rates of the S&P 500. *Virginia Law Review*, 89 (8), 1793–1856.
141. Zimmerman, J. L. (1983). Taxes and firm size. *Journal of Accounting and Economics*, 5 (2), 119–149.
142. Zmijewski, M. E., & Hagerman, R. L. (1981). An income strategy approach to the positive theory of accounting standard setting/choice. *Journal of Accounting and Economics*, 3 (2), 129–149.
143. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije. (1993). Slovenski računovodski standardi 1993. Ljubljana: Slovenski računovodski standardi 1993.

7.2 Viri

1. *Seznam držav, kjer je stopnja obdavčitve nižja od 12,5%. (2013).* Prevezeto 15. maja 2013 s Spletna stran Davčne uprave Republike Slovenije:
http://www.durs.gov.si/fileadmin/durs.gov.si/pageuploads/Davki-predpisi_in_pojasnila/Davek_od_dohodkov_pravnih_oseb/Seznam_drzav__kjer_je_stopnja_obdavcitve_nizja_od_12_5_.pdf.
2. Uredba o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja. *Uradni list*, 140/06, 76/08.
3. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb. *Uradni list*, 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 43/10.
4. Zakon o dohodnini. *Uradni list RS*, 13/11-UPB.
5. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. *Uradni list*, 109/06-UPB.
6. Zakon o prispevkih za socialno varnost. *Uradni list*, 5/96, 18/96-1062, 34/96, 87/97-4010, 3/98, 7/98-343, 81/00 in 97/01.
7. Zakon o davku od dobička od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov. *Uradni list*, 65/08.
8. Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. *Uradni list*, 110/06-UPB, 122/07-6200 in 10/08.
9. Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. *Uradni list*, 107/06-UPB in 59/07-3157.
10. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. *Uradni list*, 72/06-UPB, 91/07, 71/08-3116 in 76/08.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Sheme bilance stanja in izkaza poslovnega izida.....	1
Priloga 2: Seštevki čistega dobička, sredstev, kapitala in celotnih prihodkov po vzorčnih področjih in oddelkih	12
Priloga 3: Izračun mediane in percentilov kazalcev donosnosti.....	15
Priloga 4: Grafični prikazi razporeditve donosnosti	16
Priloga 5: Grafični prikazi razporeditve dobičkonosnosti sredstev glede na število zaposlenih.....	41
Priloga 6: Grafični prikazi razporeditve dobičkonosnosti sredstev glede na efektivno davčno stopnjo (ETR)	48
Priloga 7: Korelacijske tabele kazalcev načina vplivanja na davčno osnovo	55
Priloga 8: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev	100
Priloga 9: Skupni rangi kazalcev načina vplivanja na davčno osnovo izračunani na osnovi standardiziranih koeficientov diskriminantnih funkcij	132

Priloga 1

Shema balance stanja in izikaza poslovnega izida

Tabela 37: Prilagojena shema balance stanja

AOP		AOP_2006	AOP_2002
001	SREDSTVA		
002	A. DOLGOROČNA SREDSTVA		
003	I. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve		
004	1. Neopredmetena sredstva		
005	a) Dolgoročne premoženjske pravice	005	006
006	b) Dobro ime	006	007
007	c) Dolgoročno odloženi stroški razvijanja	007	005
008	č) Druga neopredmetena sredstva	008	008
009	2. Dolgoročne aktivne časovne razmejitve	009	004
010	II. Opredmetena osnovna sredstva in naložbene nepremičnine		
011	1. Nepremičnine	011 + 012 + 018	010 + 011
012	3. Proizvajalne naprave in stroji	013	012
013	4. Druga opredmetena osnovna sredstva	014 + 015 + 033	013 + 014
014	6. Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	016	015
015	7. Predujmi za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	017	016
016	IV. Dolgoročne finančne naložbe	019	017
017	V. Dolgoročne poslovne terjatve	027 + 031	030
018	B. KRATKOROČNA SREDSTVA		
019	II. Zaloge		
020	1. Material	035	024
021	2. Nedokončana proizvodnja	036	025
022	3. Proizvodi	037	026
023	4. Trgovsko blago	038	027
024	5. Predujmi za zaloge	039	028
025	III. Kratkoročne finančne naložbe	040	042 + 043 + 045
026	IV. Kratkoročne poslovne terjatve		
027	1. Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini in pridruženih družb	049	037 + 038
028	2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	050	036
029	3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	051	039
030	V. Denarna sredstva	052	046
031	C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	053	047

032	Zabilančna sredstva	054	048
033	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV		
034	A. KAPITAL		
035	I. Vpoklicani kapital		
036	1. Osnovni kapital	058	052
037	2. Nevpoklicani kapital (kot odbitna postavka)	059	053
038	II. Kapitalske rezerve	060	054 + 065
039	III. Rezerve iz dobička		
040	1. Zakonske rezerve	062	056
041	2. Rezerve za lastne delnice in lastne poslovne deleže	063	057
042	3. Lastne delnice in lastni poslovni deleži (kot odbitna postavka)	064	- 021
043	4. Statutarne rezerve	065	058
044	5. Druge rezerve iz dobička	066	059
045	IV. Presežek iz prevrednotenja	067	066
046	V. Preneseni poslovni izid	068 - 069	060 - 061
047	VI. Čisti poslovni izid poslovnega leta	070 - 071	062 - 063
048	B. REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	072	067
049	C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI		
050	I. Dolgoročne finančne obveznosti	076	070 + 071
051	II. Dolgoročne poslovne obveznosti	080 + 084	072 + 073 + 074
052	Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		
053	II. Kratkoročne finančne obveznosti	087	076 + 077
054	III. Kratkoročne poslovne obveznosti		
055	1. Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini in pridruženih družb	092	079 + 080
056	2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	093	078
057	3. Druge kratkoročne poslovne obveznosti	094 + 086	081
058	D. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	095	082
059	Zabilančne obveznosti	096	083

Tabela 38: Prilagojena shema izkaza poslovnega izida

AOP		AOP_2006	AOP_2002
100	A. ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE		
101	I. Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu		
102	1. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev razen najemnin	112	092
103	2. Čisti prihodki od najemnin	113	093
104	3. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala	114	094
105	II. Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu		
106	1. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev	116 + 119	095

107	2.	Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala	117 + 120	096
108	B.	SPREMEMBA VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	121 - 122	97 - 98
109	C.	USREDSTVENI LASTNI PROIZVODI IN LASTNE STORITVE	123	099
110	D.	SUBVENCIJE, DOTACIJE, REGRESI, KOMPENZACIJE IN DRUGI PRIHODKI, KI SO POVEZANI S POSLOVNIMI UČINKI	124	100
111	E.	DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	125	101
112	F.	KOSMATI DONOS OD POSLOVANJA		
113	G.	POSLOVNI ODHODKI		
114	I.	Stroški blaga, materiala in storitev		
115	1.	Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala	129	105
116	2.	Stroški porabljenega materiala		
117	a)	stroški materiala	131	107
118	b)	stroški energije	132	108
119	c)	drugi stroški materiala	133	109
120	3.	Stroški storitev		
121	a)	transportne storitve	135	111
122	b)	najemnine	136	112
123	c)	povračila stroškov zaposlencem v zvezi z delom	137	113
124	d)	drugi stroški storitev	138	114
125	II.	Stroški dela		
126	1.	Stroški plač	140	116
127	2.	Stroški pokojninskih zavarovanj	141	117
128	3.	Stroški drugih socialnih zavarovanj	142	118
129	4.	Drugi stroški dela	143	119
130	III.	Odpisi vrednosti		
131	1.	Amortizacija	145	121
132	2.	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih	146	122
133	3.	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	147	123
134	IV.	Drugi poslovni odhodki	148	124
135	H.	POSLOVNI IZID IZ POSLOVANJA		
136	I.	FINANČNI PRIHODKI		
137		Finančni prihodki od obresti (upoštevano že v II. in III)	154	140
138	I.	Finančni prihodki iz deležev		
139	1.	Finančni prihodki iz deležev v družbah v skupini	156	129
140	2.	Finančni prihodki iz deležev v pridruženih družbah	157	130
141	3.	Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah	158 - 159	131
142	II.	Finančni prihodki iz danih posojil		
143	1.	Finančni prihodki iz posojil, danih družbam v skupini	161	137
144	2.	Finančni prihodki iz posojil, danih drugim	162	138 + 139
145	III.	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev		
146	1.	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do družb v skupini	164	133
147	2.	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	165	134 + 135

148	K.	FINANČNI ODHODKI		
149	I.	Finančni odhodki za obresti	167	150
150	II.	Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	168	142
151	III.	Finančni odhodki iz drugih finančnih in poslovnih obveznosti	166 - 167 - 168	141 - 150 - 142
152	L	DRUGI PRIHODKI		
153	I.	Subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki	179	155
154	II.	Drugi finančni prihodki in ostali prihodki	180	156
155	M	DRUGI ODHODKI	181	157
156	N.	CELOTNI POSLOVNI IZID		
157	O	DAVEK IZ DOBIČKA	184+185	151 + 162
158	R	ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA		
159		*POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENCEV NA PODLAGI DELOVNIH UR V OBRAČUNSKEM OBDOBJU (na dve decimaliki)	188	169
160		ŠTEVILO MESECEV POSLOVANJA	189	170

Bilanca stanja 2002

Tabela: Poenotena oblika bilance stanja za statistične namene za obdobje od leta 2002 do vključno leta 2005

Konto	Postavka	Oznaka za AOP
1	2	3
	SREDSTVA (002+022+047)	001
	A. STALNA SREDSTVA (003+009+017)	002
	I. Neopredmetena dolgoročna sredstva (004 do 008)	003
del 00, del 01	1. Dolgoročno odloženi stroški poslovanja	004
del 00, del 01	2. Dolgoročno odloženi stroški razvijanja	005
del 00, del 01	3. Dolgoročne premoženjske pravice	006
del 00, del 01	4. Dobro ime	007
del 13, del 08	5. Predujmi za neopredmetena dolgoročna sredstva	008
	II. Opredmetena osnovna sredstva (010 do 016)	009
del 02	1. Zemljišča	010
del 02, del 03	2. Zgradbe	011
del 04, del 05	3. Proizvajalne naprave in stroji	012
del 04, del 05	4. Druge naprave in oprema	013
del 04, del 05	5. Drobní inventar, večletní nasadi, osnovna čreda in druga opredmetena osnovna sredstva	014
del 02, del 04	6. Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	015
del 13, del 08	7. Predujmi za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	016
	III. Dolgoročne finančne naložbe (018 do 021)	017
del 06, del 07	1. Deleži in dolgoročne finančne terjatve do podjetij v skupini	018
del 06, del 07	2. Deleži in dolgoročne finančne terjatve do pridruženih podjetij	019
del 06, del 07	3. Deleži in druge dolgoročne finančne terjatve	020
del 06	4. Lastni deleži	021
	B. GIBLJIVA SREDSTVA (023+029+041+046)	022
	I. Zaloge (024 do 028)	023
30, 31, 32	1. Material	024
60	2. Nedokončana proizvodnja	025
63	3. Proizvodi	026
65, 66	4. Trgovsko blago	027

del 13	5. Predujmi za zaloge	028
	II. Poslovne terjatve (030+035)	029
del 07, 08	a) Dolgoročne poslovne terjatve (031 do 034)	030
del 08	1. Dolgoročne poslovne terjatve do podjetij v skupini	031
del 08	2. Dolgoročne poslovne terjatve do pridruženih podjetij	032
del 08	3. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih	033
del 07	4. Dolgoročno nevplačani vpoklicani kapital	034
12, del 13, 14, 16, 18	b) Kratkoročne poslovne terjatve (036 do 040)	035
del 12	1. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	036
del 12	2. Kratkoročne poslovne terjatve do podjetij v skupini	037
del 12	3. Kratkoročne poslovne terjatve do pridruženih podjetij	038
del 13, 14, 16	4. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	039
18	5. Kratkoročno nevplačani vpoklicani kapital	040
	III. Kratkoročne finančne naložbe (042 do 045)	041
del 17	1. Kratkoročni deleži v podjetjih v skupini	042
del 17	2. Kratkoročni deleži v pridruženih podjetjih	043
del 17	3. Lastni deleži	044
15, del 17	4. Druge kratkoročne finančne naložbe	045
10, 11	IV. Dobroimetja pri bankah, čeki in gotovina	046
19	C. AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	047
99	Zabilančna sredstva	048
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV (050+067+068+082)	049
	A. KAPITAL (051+054+055+060-061+062-063+064)	050
	I. Vpoklicani kapital (052-053)	051
del 90	1. Osnovni kapital	052
del 90	2. Nevpoklicani kapital (kot odbitna postavka)	053
91	II. Kapitalske rezerve	054
	III. Rezerve iz dobička (056 do 059)	055
del 92	1. Zakonske rezerve	056
del 92	2. Rezerve za lastne deleže	057
del 92	3. Statutarne rezerve	058
del 92	4. Druge rezerve iz dobička	059
del 93	IV. Preneseni čisti dobiček	060
del 93	V. Prenesena čista izguba	061
del 93	VI. Čisti dobiček poslovnega leta	062
del 93	VII. Čista izguba poslovnega leta	063
	VIII. Prevrednotovalni popravki kapitala (065+066)	064
94	1. Splošni prevrednotovalni popravek kapitala	065
95	2. Posebni prevrednotovalni popravki kapitala	066
96	B. REZERVACIJE	067
	C. FINANČNE IN POSLOVNE OBVEZNOSTI (069+075)	068
97, 98	a) Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti (070 do 074)	069
del 97	1. Dolgoročne obveznosti na podlagi obveznic	070
del 97	2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	071
del 97, del 98	3. Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti do podjetij v skupini	072
del 97, del 98	4. Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti do pridruženih podjetij	073
del 97, del 98	5. Druge dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	074
22, 23, 24, 25, 26, 27, 28	b) Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti (076 do 081)	075
del 27	1. Kratkoročne obveznosti na podlagi obveznic	076
del 27	2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank	077
del 22	3. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	078
del 22, del 27	4. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do podjetij v skupini	079
del 22, del 27	5. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do pridruženih podjetij	080
23, 24, 25, 26, del 27, 28	6. Druge kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	081
29	D. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	082
99	Zabilančne obveznosti	083

Izkaz poslovnega izida 2002

Tabela: Poenotena oblika izkaza poslovnega izida za statistične namene za obdobje od leta 2002 do vključno leta 2005

Konto	Postavka	Oznaka za AOP
1	2	3
	A. ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE (091+094 do 096)	090
	I. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na domačem trgu (092+093)	091
del 76	1. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na domačem trgu razen najemnin	092
del 76	2. Čisti prihodki od najemnin	093
del 76	II. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na domačem trgu	094
del 76	III. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na tujem trgu	095
del 76	IV. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na tujem trgu	096
	B. POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	097
	C. ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	098
79	Č. USREDSTVENI LASTNI PROIZVODI IN LASTNE STORITVE	099
del 76	D. SUBVENCije, DOTACIJE, REGRESI, KOMPENZACIJE IN DRUGI PRIHODKI, KI SO POVEZANI S POSLOVNIMI UČINKI	100
del 76	E. DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	101
	F. KOSMATI DONOS OD POSLOVANJA (090+097-098+099 do 101)	102
	G. POSLOVNI ODHODKI (104+115+120+124)	103
	I. Stroški blaga, materiala in storitev (105+106+110)	104
del 70	1. Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala	105
40	2. Stroški porabljenega materiala (107 do 109)	106
del 40	a) stroški materiala	107
del 40	b) stroški energije	108
del 40	c) drugi stroški materiala	109
41	3. Stroški storitev (111 do 114)	110
del 41	a) transportne storitve	111
del 41	b) najemnine	112
del 41	c) povračila stroškov zaposlencem v zvezi z delom	113
del 41	d) drugi stroški storitev	114
	II. Stroški dela (116 do 119)	115
del 47	1. Stroški plač	116
del 47	2. Stroški pokojninskih zavarovanj	117
del 47	3. Stroški drugih zavarovanj	118
del 47	4. Drugi stroški dela	119
	III. Odpisi vrednosti (121 do 123)	120
43	1. Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev	121
del 72	2. Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih	122
del 72	3. Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	123
44, 48	IV. Drugi poslovni odhodki	124
	H. DOBIČEK IZ POSLOVANJA (102-103)	125
	I. IZGUBA IZ POSLOVANJA (103-102)	126
	J. FINANČNI PRIHODKI (128+132+136)	127
	I. Finančni prihodki iz deležev (129 do 131)	128
del 77	1. Finančni prihodki iz deležev v podjetjih v skupini	129
del 77	2. Finančni prihodki iz deležev v pridruženih podjetjih	130
del 77	3. Drugi finančni prihodki iz deležev	131
	II. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev (133 do 135)	132
del 77	1. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev do podjetij v skupini	133
del 77	2. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev do pridruženih podjetij	134

del 77	3. Drugi finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	135
	III. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev (137 do 139)	136
del 77	1. Finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev do podjetij v skupini	137
del 77	2. Finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev do pridruženih podjetij	138
del 77	3. Drugi finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev	139
del 77	<i>Finančni prihodki od obresti (upoštevano že v II. in III.)</i>	140
	K. FINANČNI ODHODKI (142+146)	141
	I. Prevrednotovalni finančni odhodki (143 do 145)	142
del 74	1. Prevrednotovalni finančni odhodki pri finančnih naložbah v podjetja v skupini	143
del 74	2. Prevrednotovalni finančni odhodki pri finančnih naložbah v pridružena podjetja	144
del 74	3. Drugi prevrednotovalni finančni odhodki	145
	II. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti (147 do 149)	146
del 74	1. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti do podjetij v skupini	147
del 74	2. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti do pridruženih podjetij	148
del 74	3. Drugi finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	149
del 74	<i>Finančni odhodki od obresti (upoštevano že v II.)</i>	150
del 81	L. DAVEK IZ DOBIČKA IZ REDNEGA DELOVANJA	151
del 81	M. ČISTI DOBIČEK IZ REDNEGA DELOVANJA (125+127-126-141-151)	152
del 89	N. ČISTA IZGUBA IZ REDNEGA DELOVANJA (126+141-125-127+151)	153
78	O. IZREDNI PRIHODKI (155+156)	154
del 78	I. Subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki	155
del 78	II. Drugi izredni prihodki	156
75	P. IZREDNI ODHODKI (158+159)	157
del 75	I. Kritje izgube iz prejšnjih obdobj	158
del 75	II. Drugi izredni odhodki	159
del 80	R. DOBIČEK ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA (154-157)	160
del 80	S. IZGUBA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA (157-154)	161
del 81	Š. DAVEK IZ DOBIČKA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA	162
del 81	T. DRUGI DAVKI	163
80	U. CELOTNI DOBIČEK (125+127-126-141+160-161)	164
80	V. CELOTNA IZGUBA (126+141-125-127-160+161)	165
del 81	Z. DAVKI SKUPAJ (151+162)	166
del 81	Ž. ČISTI DOBIČEK OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (164-166-163)	167
89	X. ČISTA IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (165+166+163) oz. (166-164+163)	168
	POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENCEV NA PODLAGI DELOVNIH UR	169
	ŠTEVILO MESECEV POSLOVANJA	170

Bilanca stanja 2006

Tabela: Poenotena oblika bilance stanja za statistične namene za obdobje od leta 2006

Konto	Postavka	Oznaka za AOP
1	2	3
	SREDSTVA (002+032+053)	001
	A. DOLGOROČNA SREDSTVA (003+010+018+019+027+031)	002
	I. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve (004+009)	003
	1. Neopredmetena sredstva (005 do 008)	004
del 00	a) Dolgoročne premoženjske pravice	005
del 00	b) Dobro ime	006
del 00	c) Dolgoročno odloženi stroški razvijanja	007
del 00, del 08, del 13	č) Druga neopredmetena sredstva	008

del 00	2. Dolgoročne aktivne časovne razmejitve	009
	II. Opredmetena osnovna sredstva (011 do 017)	010
del 02, del 03	1. Zemljišča	011
del 02, del 03	2. Zgradbe	012
del 04, del 05	3. Proizvajalne naprave in stroji	013
del 04, del 05	4. Druge naprave in oprema, drobni inventar in druga opredmetena osnovna sredstva	014
del 04, del 05	5. Biološka sredstva	015
del 02, del 04	6. Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	016
del 08, del 13	7. Predujmi za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	017
01	III. Naložbene nepremičnine	018
	IV. Dolgoročne finančne naložbe (020+024)	019
	1. Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil (021 do 023)	020
del 06	a) Delnice in deleži v družbah v skupini	021
del 06	b) Druge delnice in deleži	022
del 06	c) Druge dolgoročne finančne naložbe	023
	2. Dolgoročna posojila (025+026)	024
del 07	a) Dolgoročna posojila družbam v skupini	025
del 07	b) Druga dolgoročna posojila	026
	V. Dolgoročne poslovne terjatve (028 do 030)	027
del 08	1. Dolgoročne poslovne terjatve do družb v skupini	028
del 08	2. Dolgoročne poslovne terjatve do kupcev	029
del 08	3. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih	030
09	VI. Odložene terjatve za davek	031
	B. KRATKOROČNA SREDSTVA (033+034+040+048+052)	032
67	I. Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	033
	II. Zaloge (035 do 039)	034
30, 31, 32	1. Material	035
60	2. Nedokončana proizvodnja	036
63	3. Proizvodi	037
65, 66	4. Trgovsko blago	038
del 13	5. Predujmi za zaloge	039
	III. Kratkoročne finančne naložbe (041+045)	040
	1. Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil (042 do 044)	041
del 17	a) Delnice in deleži v družbah v skupini	042
del 17	b) Druge delnice in deleži	043
del 17	c) Druge kratkoročne finančne naložbe	044
	2. Kratkoročna posojila (046+047)	045
del 07, del 18	a) Kratkoročna posojila družbam v skupini	046
del 07, del 18	b) Druga kratkoročna posojila	047
	IV. Kratkoročne poslovne terjatve (049 do 051)	048
del 08, del 12, del 13, del 15, del 18	1. Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini	049
del 08, del 12, del 13, del 15, del 18	2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	050
del 08, del 13, 14, del 15, 16, del 18	3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	051
10, 11	V. Denarna sredstva	052
19	C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	053
del 99	Zabilančna sredstva	054
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV (056+072+075+085+095)	055
	A. KAPITAL (057+060+061+067+068-069+070-071)	056
	I. Vpoklicani kapital (058-059)	057
del 90	1. Osnovni kapital	058
del 90	2. Nevpoklicani kapital (kot odbitna postavka)	059
91	II. Kapitalske rezerve	060
	III. Rezerve iz dobička (062+063-064+065+066)	061
del 92	1. Zakonske rezerve	062
del 92	2. Rezerve za lastne delnice in lastne poslovne deleže	063
del 92	3. Lastne delnice in lastni poslovni deleži (kot odbitna postavka)	064

del 92	4. Statutarne rezerve	065
del 92	5. Druge rezerve iz dobička	066
95	IV. Presežek iz prevrednotenja	067
del 93	V. Preneseni čisti dobiček	068
del 93	VI. Prenesena čista izguba	069
del 93	VII. Čisti dobiček poslovnega leta	070
del 93	VIII. Čista izguba poslovnega leta	071
	B. REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (073+074)	072
del 96	1. Rezervacije	073
del 96	2. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve	074
	C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI (076+080+084)	075
	I. Dolgoročne finančne obveznosti (077 do 079)	076
del 97	1. Dolgoročne finančne obveznosti do družb v skupini	077
del 97	2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	078
del 97	3. Druge dolgoročne finančne obveznosti	079
	II. Dolgoročne poslovne obveznosti (081 do 083)	080
del 98	1. Dolgoročne poslovne obveznosti do družb v skupini	081
del 98	2. Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	082
del 98	3. Druge dolgoročne poslovne obveznosti	083
del 98	III. Odložene obveznosti za davek	084
	Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI (086+087+091)	085
21	I. Obveznosti, vključene v skupine za odtujitev	086
	II. Kratkoročne finančne obveznosti (088 do 090)	087
del 27, del 97	1. Kratkoročne finančne obveznosti do družb v skupini	088
del 27, del 97	2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank	089
del 27, del 97	3. Druge kratkoročne finančne obveznosti	090
	III. Kratkoročne poslovne obveznosti (092 do 094)	091
del 22, del 23, del 28, del 98	1. Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini	092
del 22, del 23, del 28, del 98	2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	093
24, del 23, 25, 26, del 28, del 98	3. Druge kratkoročne poslovne obveznosti	094
29	D. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	095
del 99	Zabilančne obveznosti	096

Izkaz poslovnega izida 2006

Tabela: Poenotena oblika izkaza poslovnega izida za statistične namene za obdobje od leta 2006

Konto	Postavka	Oznaka za AOP
1	2	3
	A. ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE (111+115+118)	110
	I. Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu (112 do 114)	111
del 76	1. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev razen najemnin	112
del 76	2. Čisti prihodki od najemnin	113
del 76	3. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala	114
	II. Čisti prihodki od prodaje na trgu EU (116+117)	115
del 76	1. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev	116
del 76	2. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala	117
	III. Čisti prihodki od prodaje na trgu izven EU (119+120)	118
del 76	1. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev	119

del 76	2. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala	120
	B. POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	121
	C. ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	122
79	Č. USREDSTVENI LASTNI PROIZVODI IN LASTNE STORITVE	123
del 76	D. SUBVENCije, DOTACIJE, REGRESI, KOMPENZACIJE IN DRUGI PRIHODKI, KI SO POVEZANI S POSLOVNIMI UČINKI	124
del 76	E. DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	125
	F. KOSMATI DONOS OD POSLOVANJA (110+121-122+123+124+125)	126
	G. POSLOVNI ODHODKI (128+139+144+148)	127
	I. Stroški blaga, materiala in storitev (129+130+134)	128
del 70	1. Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala	129
	2. Stroški porabljenega materiala (131 do 133)	130
del 40	a) stroški materiala	131
del 40	b) stroški energije	132
del 40	c) drugi stroški materiala	133
	3. Stroški storitev (135 do 138)	134
del 41	a) transportne storitve	135
del 41	b) najemnine	136
del 41	c) povračila stroškov zaposlencem v zvezi z delom	137
del 41	č) drugi stroški storitev	138
	II. Stroški dela (140 do 143)	139
del 47	1. Stroški plač	140
del 47	2. Stroški pokojninskih zavarovanj	141
del 47	3. Stroški drugih socialnih zavarovanj	142
del 47	4. Drugi stroški dela	143
	III. Odpisi vrednosti (145 do 147)	144
43	1. Amortizacija	145
del 72	2. Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih	146
del 72	3. Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	147
	IV. Drugi poslovni odhodki (149+150)	148
44	1. Rezervacije	149
48	2. Drugi stroški	150
	H. DOBIČEK IZ POSLOVANJA (126-127)	151
	I. IZGUBA IZ POSLOVANJA (127-126)	152
	J. FINANČNI PRIHODKI (155+160+163)	153
	<i>Finančni prihodki od obresti (upoštevano že v II. in III.)</i>	154
	I. Finančni prihodki iz deležev (156 do 159)	155
del 77	1. Finančni prihodki iz deležev v družbah v skupini	156
del 77	2. Finančni prihodki iz deležev v pridruženih družbah	157
del 77	3. Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah	158
del 77	4. Finančni prihodki iz drugih naložb	159
	II. Finančni prihodki iz danih posojil (161+162)	160
del 77	1. Finančni prihodki iz posojil, danih družbam v skupini	161
del 77	2. Finančni prihodki iz posojil, danih drugim	162
	III. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev (164+165)	163
del 77	1. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do družb v skupini	164
del 77	2. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	165
	K. FINANČNI ODHODKI (168+169+174)	166
	<i>Finančni odhodki za obresti (upoštevano že v II. in III.)</i>	167
del 74	I. Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	168
	II. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti (170 do 173)	169
del 74	1. Finančni odhodki iz posojil, prejetih od družb v skupini	170
del 74	2. Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	171
del 74	3. Finančni odhodki iz izdanih obveznic	172
del 74	4. Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	173

	III. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti (175 do 177)	174
del 74	1. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti do družb v skupini	175
del 74	2. Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev in meničnih obveznosti	176
del 74	3. Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti	177
	L. DRUGI PRIHODKI (179+180)	178
del 78	I. Subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki	179
del 78	II. Drugi finančni prihodki in ostali prihodki	180
75	M. DRUGI ODHODKI	181
80	N. CELOTNI DOBIČEK (151-152+153-166+178-181)	182
80	O. CELOTNA IZGUBA (152-151-153+166-178+181)	183
del 81	P. DAVEK IZ DOBIČKA	184
del 81	R. ODLOŽENI DAVKI	185
del 81	S. ČISTI DOBIČEK OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (182-184-185)	186
89	Š. ČISTA IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (183+184+185) oz. (184-182+185)	187
	*POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENCEV NA PODLAGI DELOVNIH UR	188
	ŠTEVILO MESECEV POSLOVANJA	189

Priloga 2:

Seštevki čistega dobička, sredstev, kapitala in celotnih prihodkov po vzorčnih področjih in oddelkih

Tabela: Seštevki čistega dobička, sredstev, kapitala in celotnih prihodkov vseh podjetij področij: C Predelovalne dejavnosti; F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, za obdobje od leta 2002 do leta 2010

Leto	Dejavnost	Število podjetij	Sredstva (A)	Kapital (E)	Celotni prihodki (TS)	Čisti dobiček (NI)
2002	Vse dejavnosti	21.978	31.060.715.762	14.569.168.057	40.984.658.193	1.005.513.642
2002	Predelovalna dejavnost	6.373	17.411.522.587	9.691.542.715	19.896.857.501	678.446.074
2002	Gradbeništvo	2.980	2.774.230.169	810.731.157	3.231.670.544	66.947.279
2002	Trgovina	12.625	10.874.963.006	4.066.894.185	17.856.130.149	260.120.289
2003	Vse dejavnosti	22.617	32.656.355.972	15.287.929.328	43.289.964.950	1.234.671.901
2003	Predelovalna dejavnost	6.586	18.453.420.482	10.059.017.708	20.875.173.947	794.995.558
2003	Gradbeništvo	3.273	2.920.826.616	803.850.418	3.784.714.452	81.032.601
2003	Trgovina	12.758	11.282.108.873	4.425.061.202	18.630.076.551	358.643.741
2004	Vse dejavnosti	23.445	36.691.086.643	16.699.609.804	49.298.804.562	1.447.620.645
2004	Predelovalna dejavnost	6.782	20.582.368.729	11.066.198.655	23.219.430.156	899.863.717
2004	Gradbeništvo	3.717	3.332.115.572	888.302.567	4.256.499.439	132.206.333
2004	Trgovina	12.946	12.776.602.341	4.745.108.582	21.822.874.966	415.550.595
2005	Vse dejavnosti	23.847	44.982.634.080	17.647.364.898	53.311.333.736	1.724.114.597
2005	Predelovalna dejavnost	6.839	21.869.559.650	11.284.937.197	24.482.807.898	967.134.845
2005	Gradbeništvo	4.144	8.625.943.268	1.031.001.777	4.863.405.072	218.045.724
2005	Trgovina	12.864	14.487.131.162	5.331.425.924	23.965.120.766	538.934.028
2006	Vse dejavnosti	24.468	47.912.542.735	17.337.252.747	58.840.132.207	2.389.488.994
2006	Predelovalna dejavnost	6.939	23.340.958.581	11.078.920.063	26.874.811.766	1.367.455.428
2006	Gradbeništvo	4.653	9.518.807.653	1.041.058.674	5.768.187.897	261.454.438
2006	Trgovina	12.876	15.052.776.501	5.217.274.010	26.197.132.544	760.579.128
2007	Vse dejavnosti	25.806	47.905.797.583	18.463.568.505	67.130.956.240	2.901.728.086
2007	Predelovalna dejavnost	7.201	25.134.799.413	11.365.754.464	29.923.147.691	1.562.513.506
2007	Gradbeništvo	5.436	5.544.415.746	1.200.036.071	7.499.861.431	408.478.033
2007	Trgovina	13.169	17.226.582.424	5.897.777.970	29.707.947.118	930.736.548
2008	Vse dejavnosti	23.113	51.734.714.176	19.216.504.703	67.934.276.878	2.101.797.764
2008	Predelovalna dejavnost	6.219	26.087.609.208	11.296.386.064	29.246.421.545	1.102.886.044
2008	Gradbeništvo	4.822	6.197.038.270	1.259.795.496	7.746.356.440	272.657.913
2008	Trgovina	12.072	19.450.066.697	6.660.323.144	30.941.498.893	726.253.808
2009	Vse dejavnosti	27.329	56.248.213.567	20.357.023.753	60.773.000.916	2.081.387.866
2009	Predelovalna dejavnost	6.726	26.237.241.210	11.287.775.314	24.467.953.039	1.204.166.809

2009	Gradbeništvo	6.814	8.968.964.168	1.686.367.474	7.347.388.322	272.035.264
2009	Trgovina	13.789	21.042.008.189	7.382.880.965	28.957.659.554	605.185.792
2010	Vse dejavnosti	27.656	54.815.266.395	19.928.818.041	62.959.571.062	1.154.924.653
2010	Predelovalna dejavnost	6.906	25.821.271.183	11.160.836.725	26.448.139.950	791.838.448
2010	Gradbeništvo	6.803	8.512.086.437	1.627.463.452	6.548.068.083	-10.481.716
2010	Trgovina	13.947	20.481.908.774	7.140.517.864	29.963.363.029	373.567.921

Tabela: Seštevki čistega dobička, sredstev, kapitala in celotnih prihodkov vzorčnih podjetij področij: C Predelovalne dejavnosti; F Gradbeništvo in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, za obdobje od leta 2002 do leta 2010

Leto	Dejavnost	Število podjetij	Sredstva (A)	Kapital (E)	Celotni prihodki (TS)	Čisti dobiček (NI)
2002	Vse dejavnosti	18.826	30.301.467.475	14.773.613.384	39.912.926.891	1.134.411.201
2002	Predelovalna dejavnost	5.690	17.163.174.557	9.769.108.430	19.557.944.611	713.113.994
2002	Gradbeništvo	2.583	2.650.116.556	839.540.309	3.107.718.525	103.085.803
2002	Trgovina	10.553	10.488.176.362	4.164.964.645	17.247.263.755	318.211.404
2003	Vse dejavnosti	19.041	31.824.564.602	15.509.731.834	42.174.660.194	1.345.876.197
2003	Predelovalna dejavnost	6.586	18.453.420.482	10.059.017.708	20.875.173.947	794.995.558
2003	Gradbeništvo	2.842	2.747.424.832	853.846.088	3.641.171.842	106.295.491
2003	Trgovina	10.386	10.864.011.266	4.515.214.631	17.989.973.515	406.568.438
2004	Vse dejavnosti	19.555	35.692.954.523	16.954.006.451	48.153.505.779	1.643.146.134
2004	Predelovalna dejavnost	5.906	20.236.494.639	11.153.641.582	22.889.536.758	975.293.876
2004	Gradbeništvo	3.215	3.139.491.661	944.613.249	4.100.842.213	181.686.758
2004	Trgovina	10.434	12.316.968.222	4.855.751.621	21.163.126.808	486.165.499
2005	Vse dejavnosti	20.030	44.051.438.351	17.904.886.774	52.162.834.376	1.821.109.960
2005	Predelovalna dejavnost	6.010	21.599.691.601	11.373.401.623	24.153.214.299	997.570.967
2005	Gradbeništvo	3.571	8.401.069.652	1.099.024.052	4.693.487.433	252.823.281
2005	Trgovina	10.449	14.050.677.098	5.432.461.099	23.316.132.643	570.715.713
2006	Vse dejavnosti	20.574	46.791.568.718	17.643.112.605	57.095.605.919	2.422.381.359
2006	Predelovalna dejavnost	6.065	22.877.324.674	11.181.895.247	26.073.727.652	1.396.348.178
2006	Gradbeništvo	4.018	9.322.576.231	1.121.452.133	5.518.299.610	241.146.565
2006	Trgovina	10.491	14.591.667.813	5.339.765.225	25.503.578.656	784.886.616
2007	Vse dejavnosti	21.645	46.732.246.625	18.746.841.509	65.259.577.905	2.936.071.697
2007	Predelovalna dejavnost	6.263	24.626.914.114	11.460.500.887	29.088.426.955	1.580.777.332
2007	Gradbeništvo	4.731	5.377.053.265	1.263.225.622	7.184.197.489	382.444.541
2007	Trgovina	10.651	16.728.279.247	6.023.114.999	28.986.953.462	972.849.824
2008	Vse dejavnosti	19.533	49.171.342.672	19.064.638.930	66.110.623.729	2.261.496.587
2008	Predelovalna dejavnost	5.464	25.537.306.839	11.400.692.296	28.492.641.959	1.191.307.797
2008	Gradbeništvo	4.226	6.008.066.215	1.327.721.230	7.527.005.859	291.632.207
2008	Trgovina	9.843	17.625.969.619	6.336.225.405	30.090.975.911	778.556.582

2009	Vse dejavnosti	22.613	54.177.620.988	20.794.133.647	58.975.571.498	2.196.204.426
2009	Predelovalna dejavnost	5.821	25.697.684.523	11.400.505.377	23.834.577.265	1.209.270.211
2009	Gradbeništvo	5.683	8.068.752.921	1.834.178.474	6.974.981.010	291.717.151
2009	Trgovina	11.109	20.411.183.544	7.559.449.796	28.166.013.223	695.217.064
2010	Vse dejavnosti	22.524	51.979.060.951	20.470.925.932	60.644.770.555	1.513.328.386
2010	Predelovalna dejavnost	5.918	25.114.096.153	11.309.653.522	25.769.521.106	858.648.627
2010	Gradbeništvo	5.471	7.062.712.800	1.818.042.844	5.751.634.250	217.766.362
2010	Trgovina	11.135	19.802.251.999	7.343.229.565	29.123.615.200	436.913.397

Priloga 3

Izračun mediane in percentilov kazalcev donosnosti

Tabela: Mediana in percentili kazalcev donosnosti vzorčnih podjetij

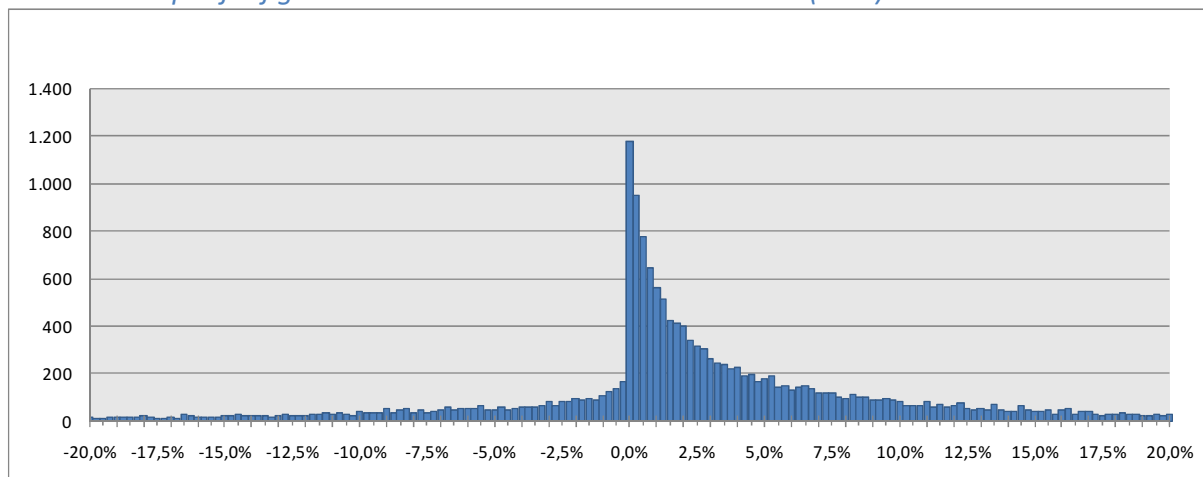
	ROA' 2007	ROA 2008	ROA' 2008	ROE' 2007	ROE 2008	ROE' 2008	NPM 2007	NPM 2008
Št. podjetij	25.630	25.630	25.630	25.629	25.629	25.629	25.630	25.630
Mediana	0,010	0,013	0,012	0,038	0,045	0,043	0,009	0,010
Percentili								
1	-2,030	-2,006	-3,776	-50.267,200	-37.867,700	-89.601,300	-6.208,105	-10.914,918
5	-0,299	-0,470	-0,474	-4.657,000	-1.146,500	-10.649,000	-15,279	-87,823
10	-0,098	-0,181	-0,177	-0,805	-2,298	-25,978	-0,425	-1,013
20	-0,003	-0,034	-0,032	-0,007	-0,125	-0,124	-0,006	-0,081
25	0,000	-0,008	-0,007	0,000	-0,020	-0,018	0,000	-0,017
30	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
40	0,002	0,004	0,004	0,008	0,014	0,013	0,002	0,003
50	0,010	0,013	0,012	0,038	0,045	0,043	0,009	0,010
60	0,023	0,026	0,024	0,087	0,097	0,090	0,018	0,019
70	0,043	0,049	0,044	0,155	0,176	0,158	0,033	0,035
75	0,057	0,066	0,059	0,202	0,234	0,205	0,044	0,046
80	0,076	0,087	0,078	0,263	0,315	0,267	0,059	0,061
90	0,145	0,169	0,145	0,502	0,699	0,512	0,119	0,121
95	0,223	0,281	0,233	0,855	1,522	0,881	0,210	0,223
99	0,506	0,719	0,525	4.727,500	4.383,400	4.562,000	0,669	0,704

Priloga 4

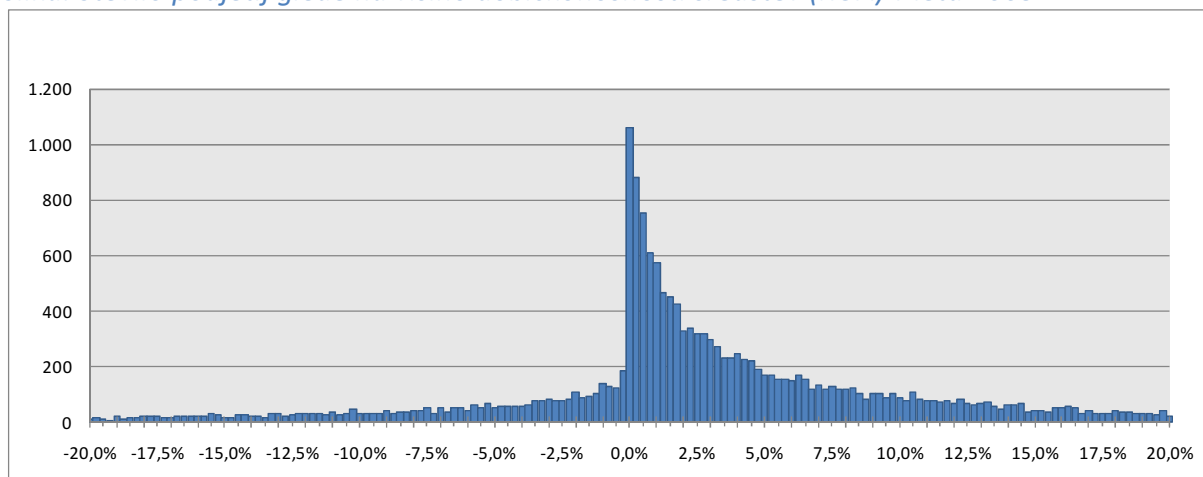
Grafični prikazi razporeditve donosnosti

Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (vsa vzorčna podjetja)

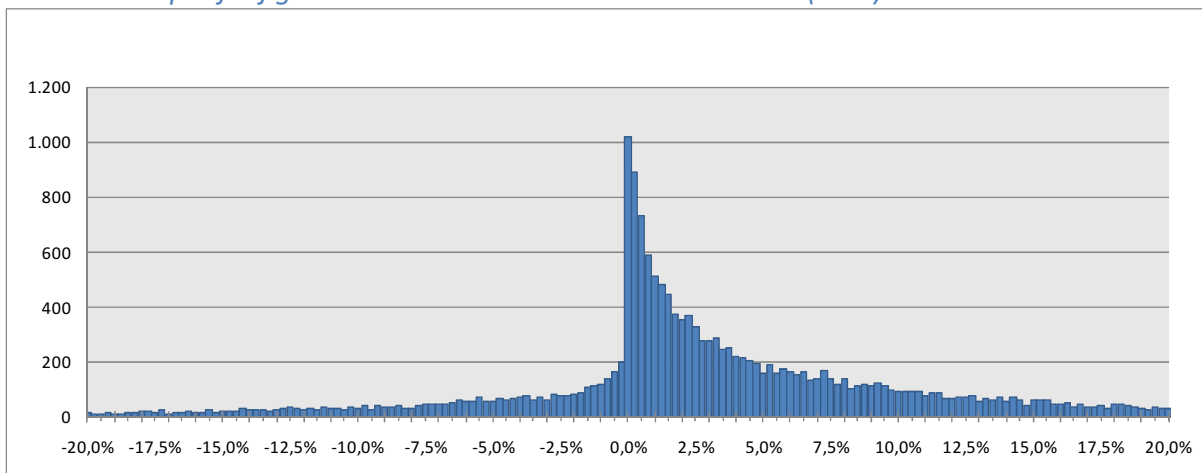
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2002

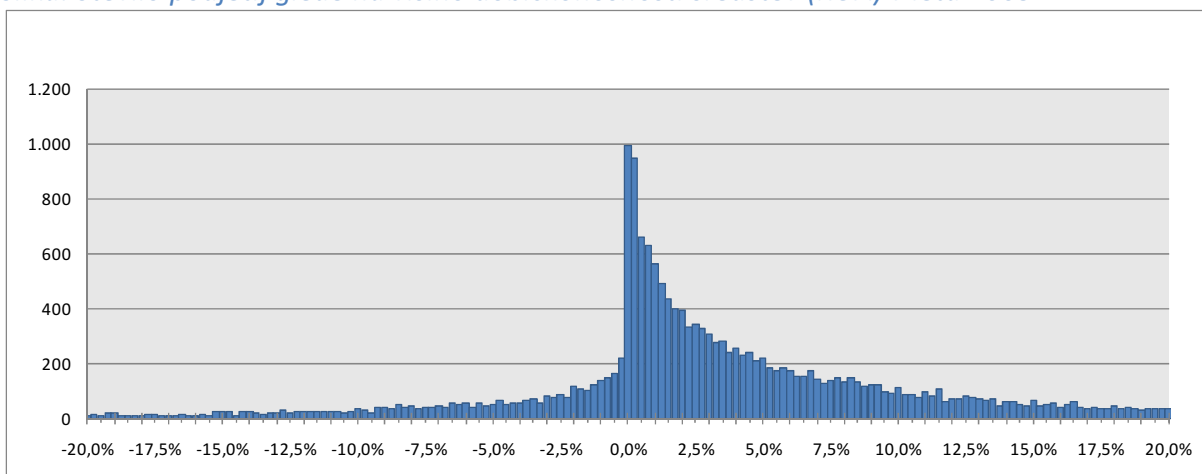
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2003

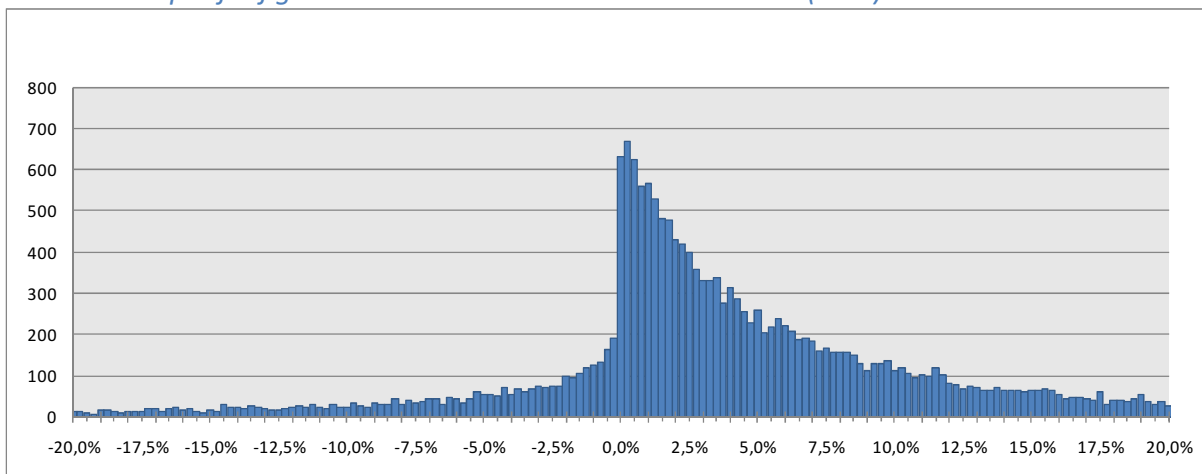
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2004

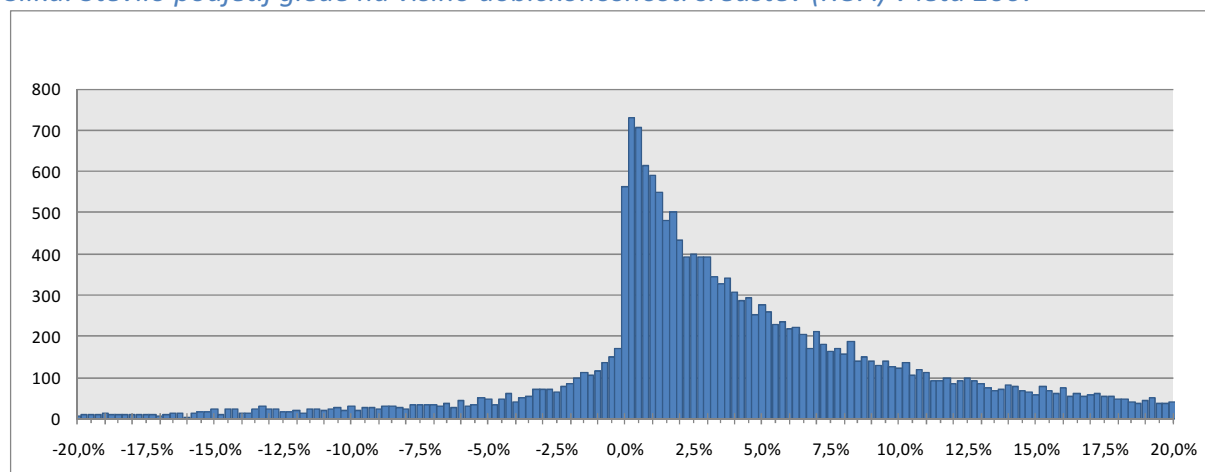
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2005

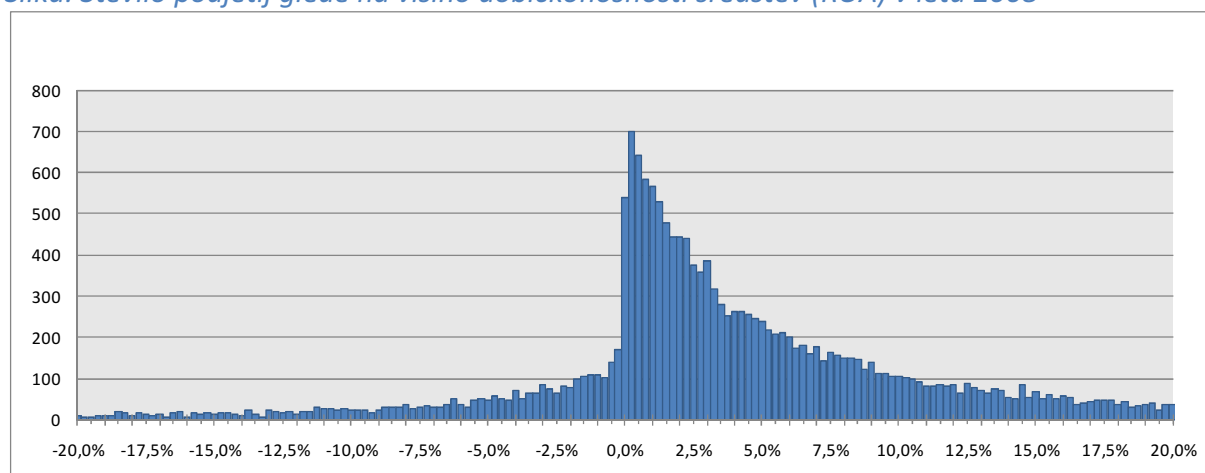
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2006

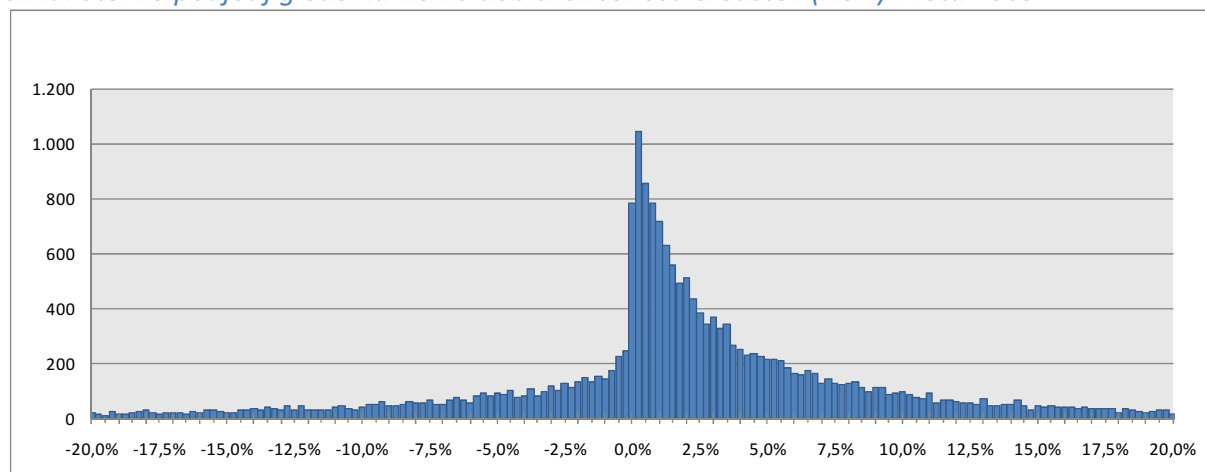
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2007

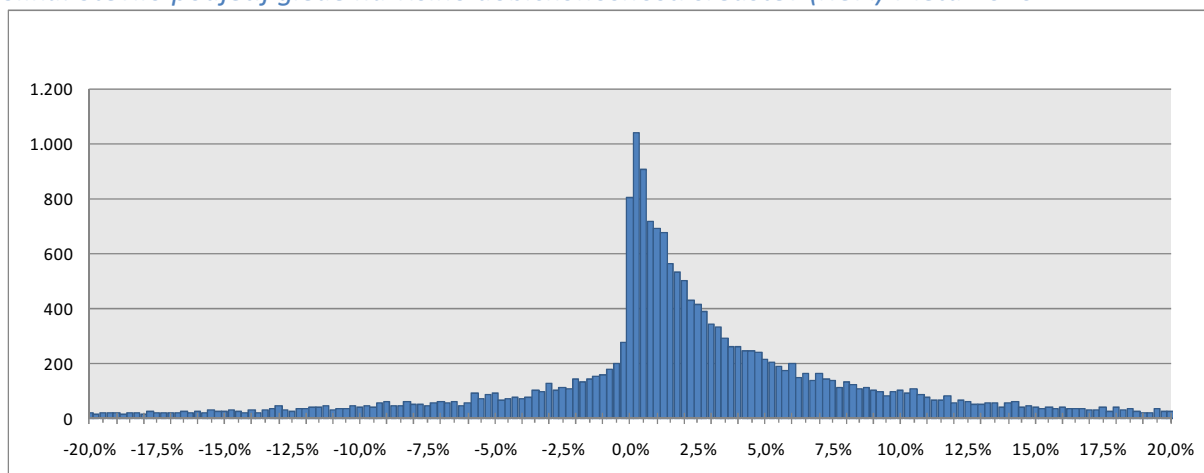
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2008

Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2009

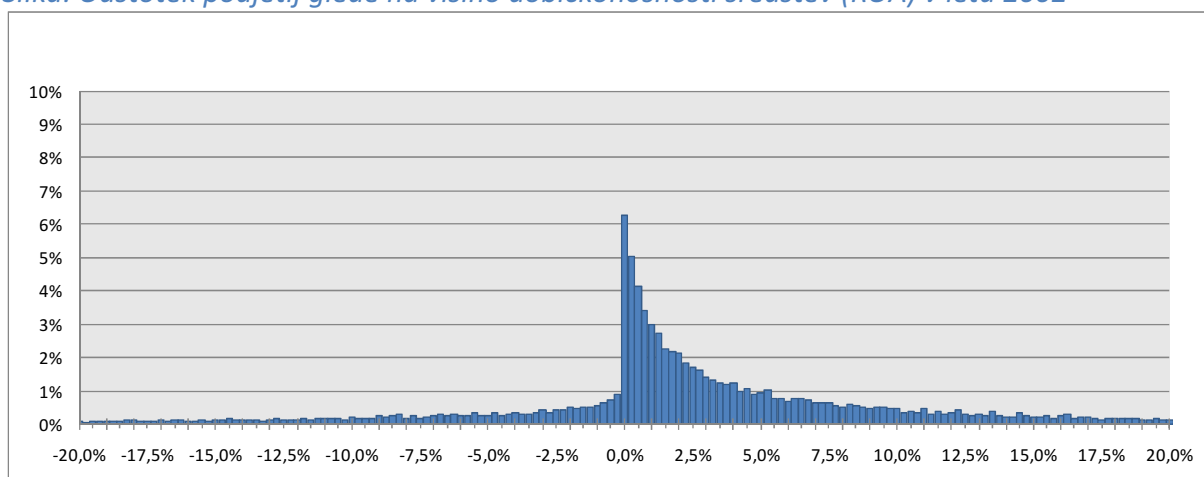

Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2010

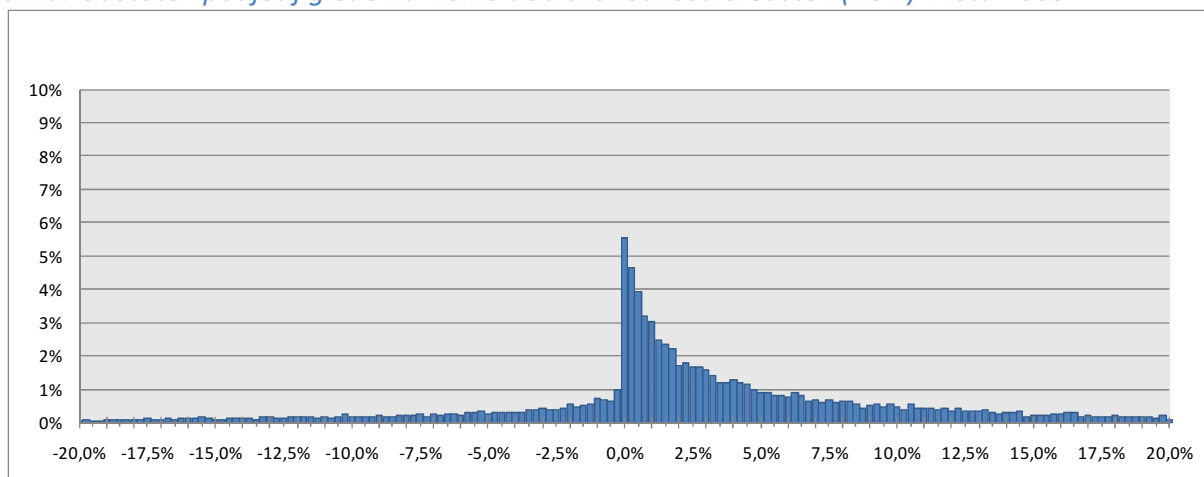

Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (vsa vzorčna podjetja)

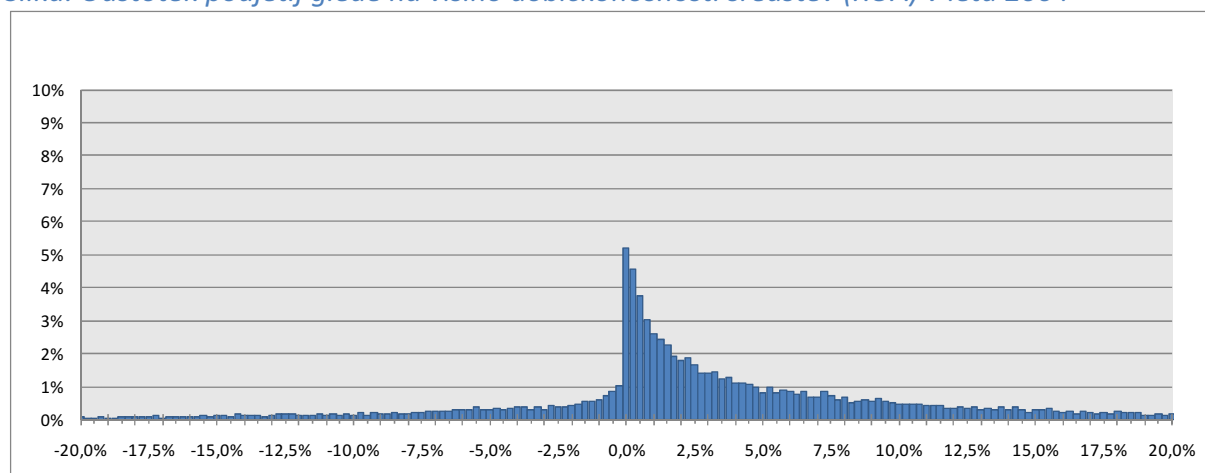
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2002

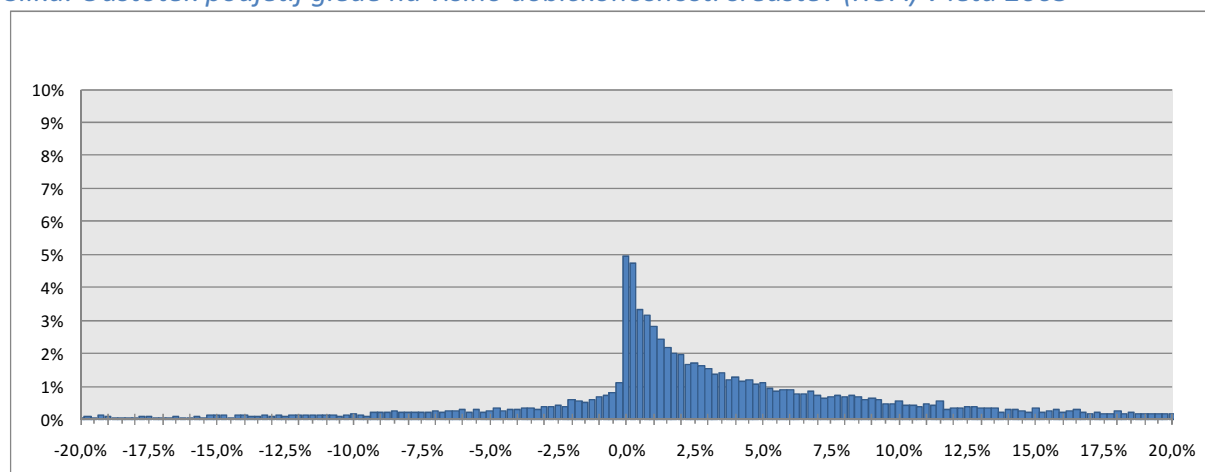
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2003

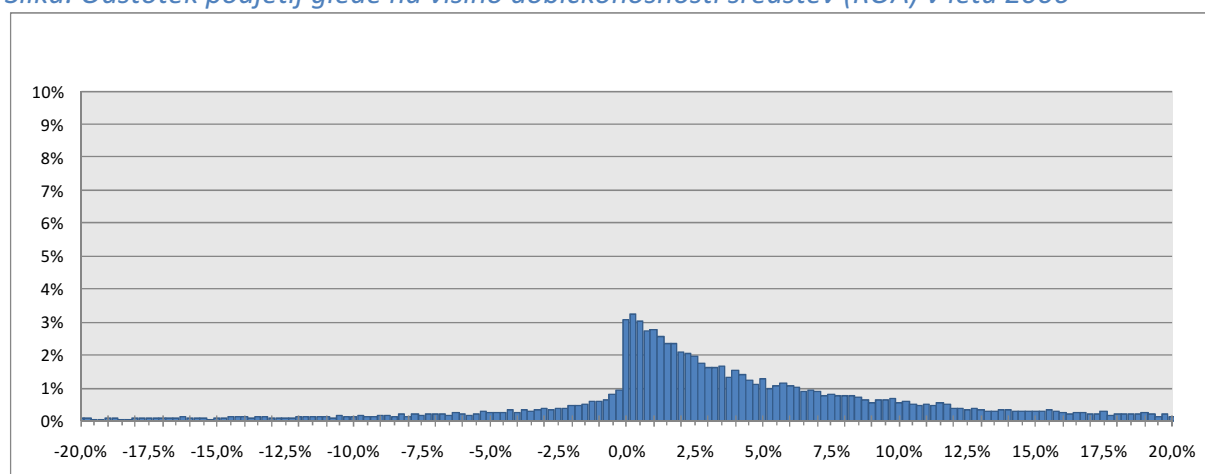
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2004

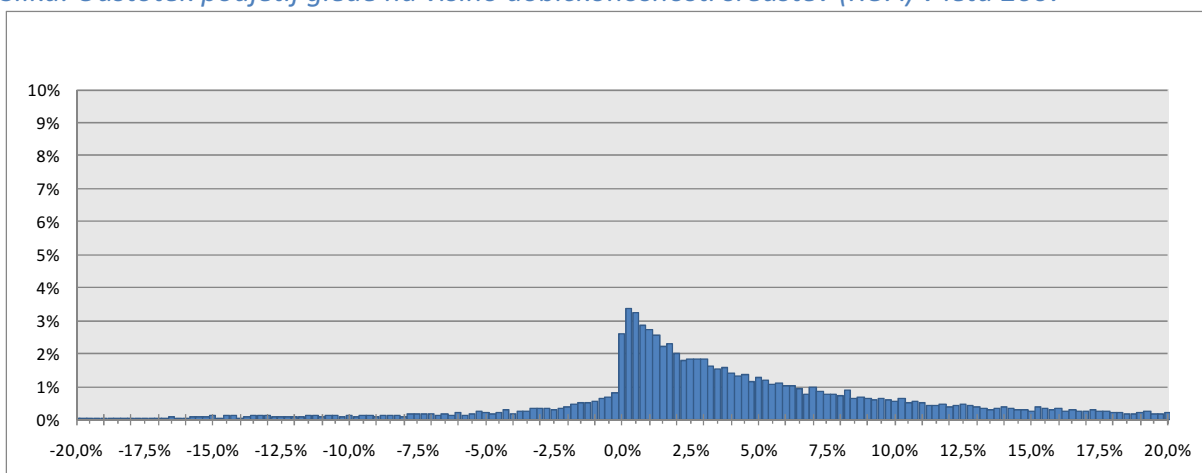
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2005

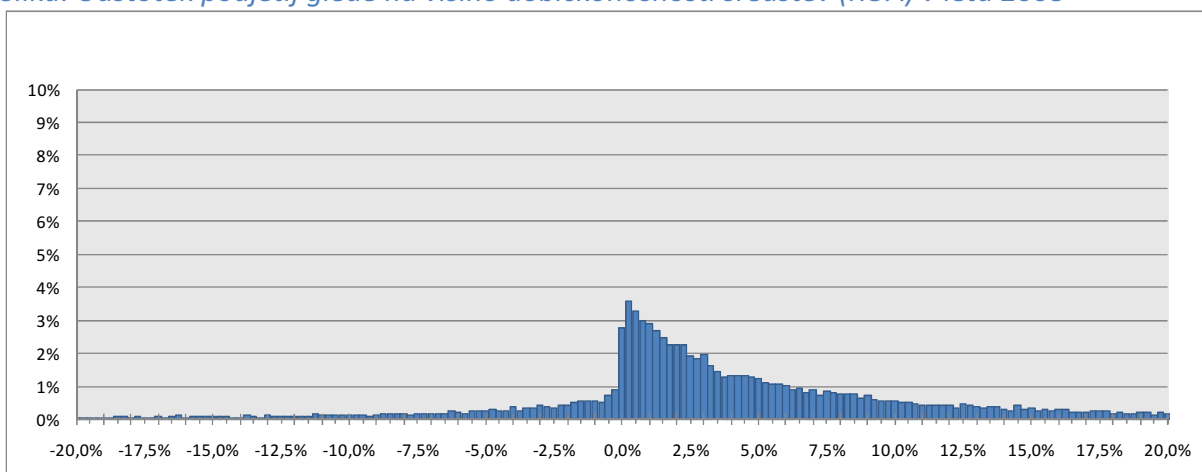
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2006

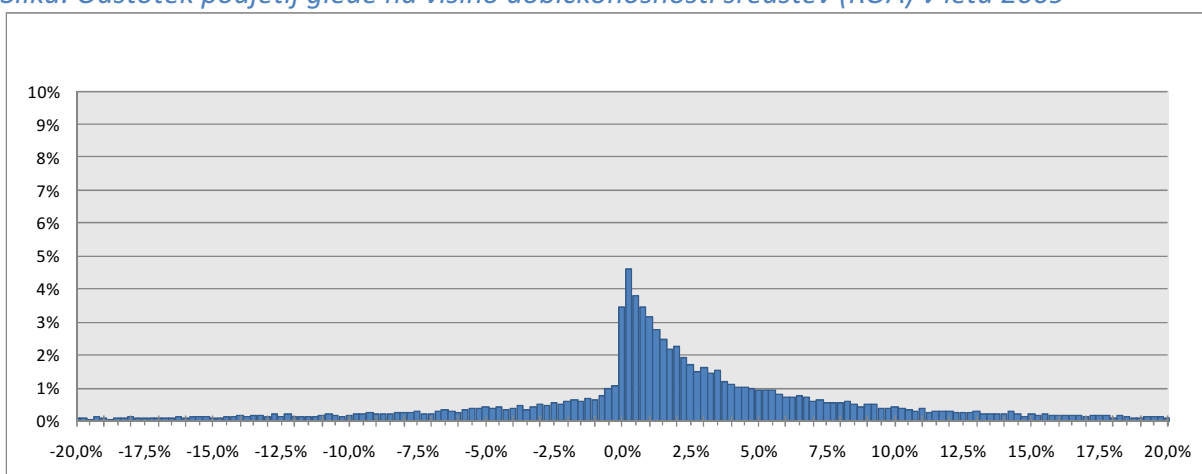
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2007

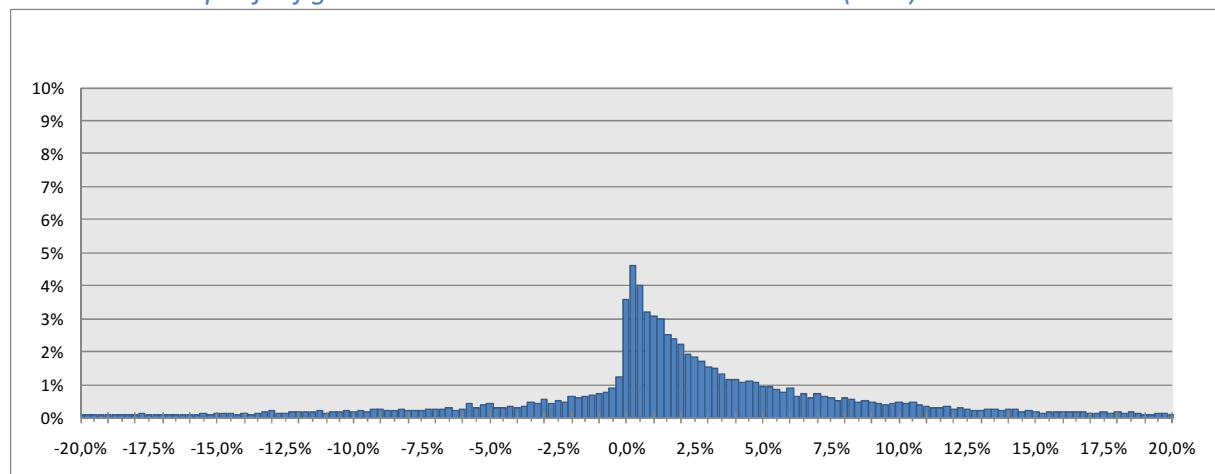
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2008

Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2009

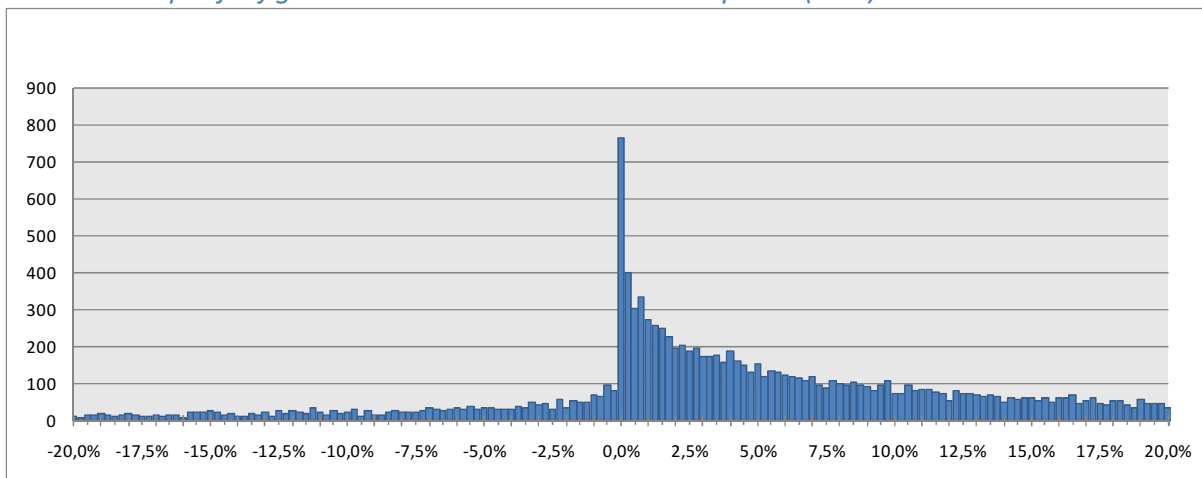

Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti sredstev (ROA) v letu 2010

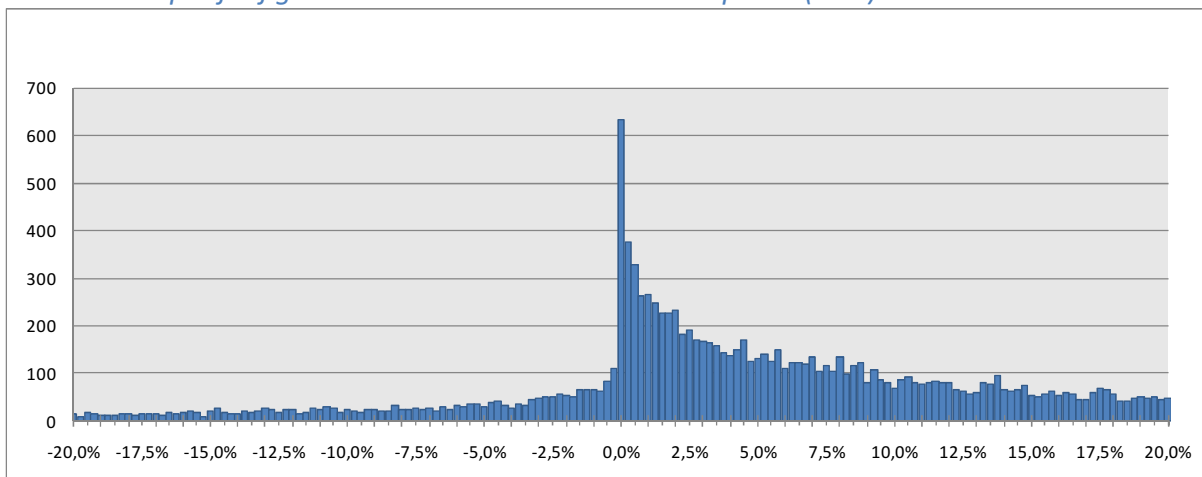

Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (vsa vzorčna podjetja)

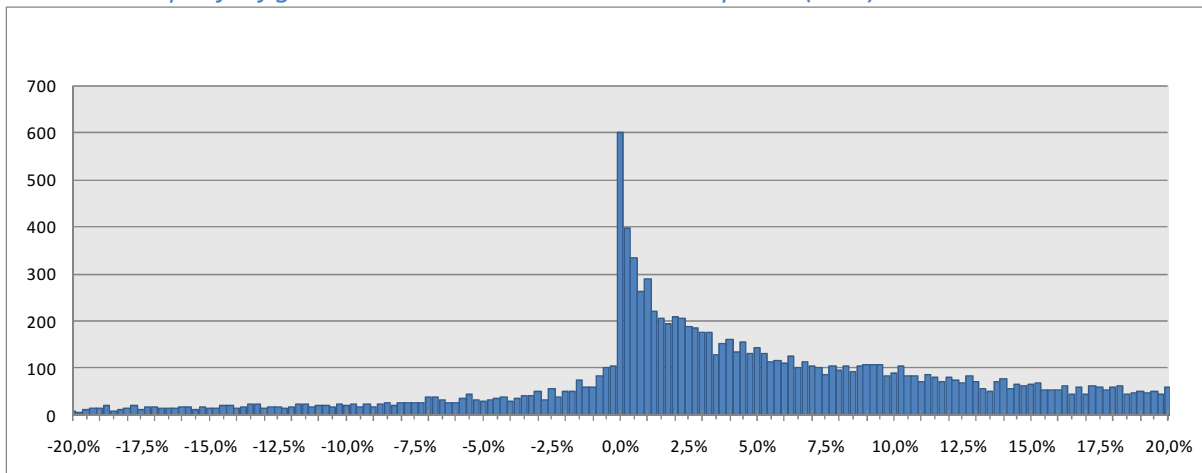
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2002

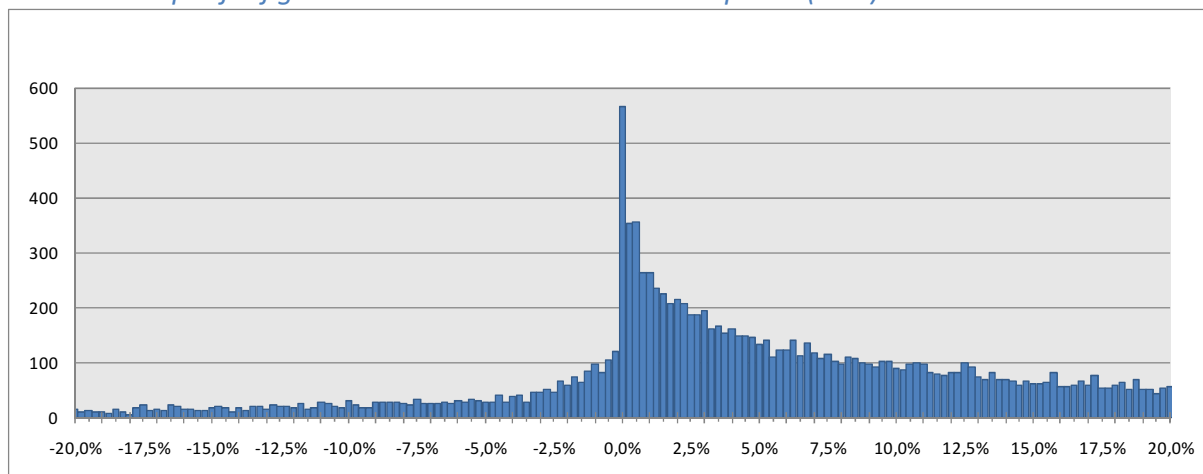
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2003

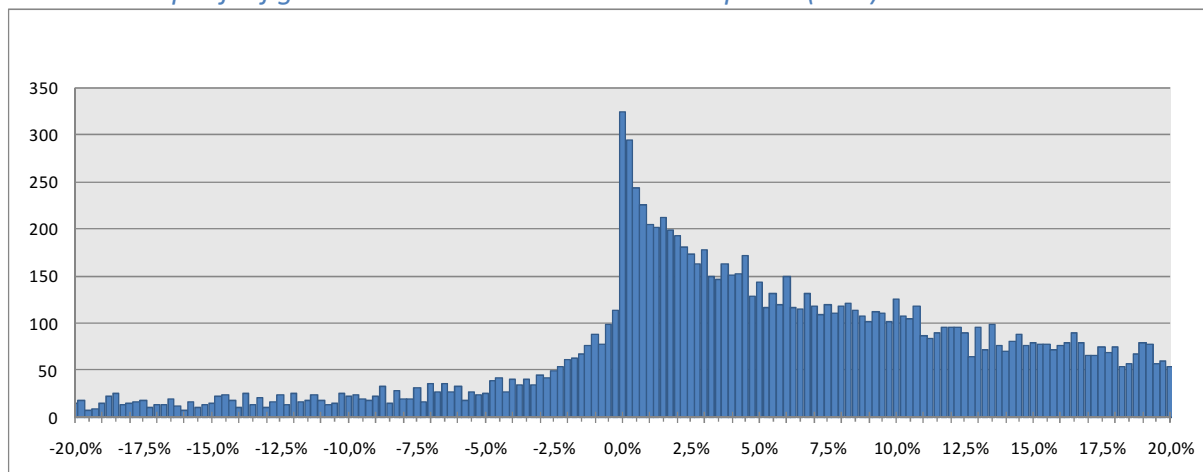
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2004

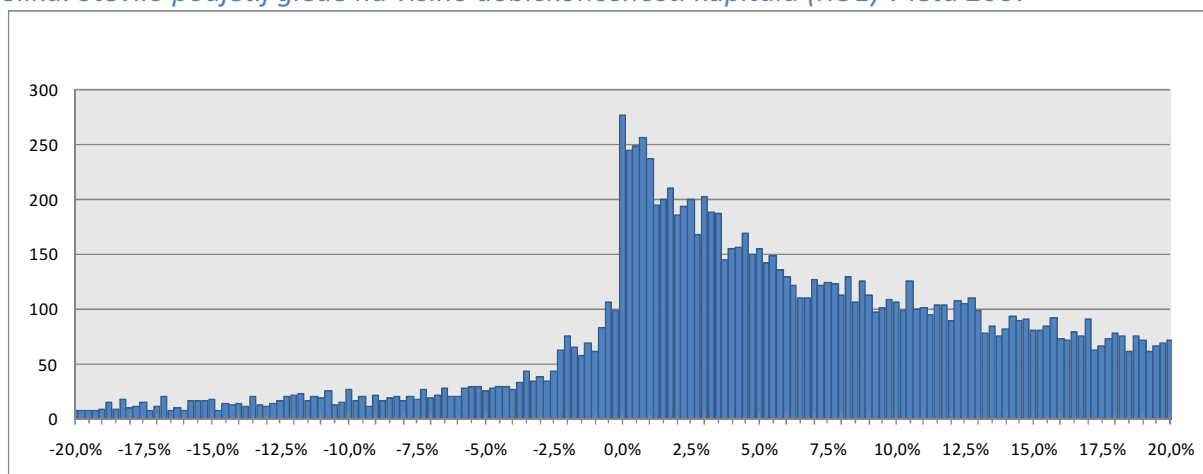
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2005

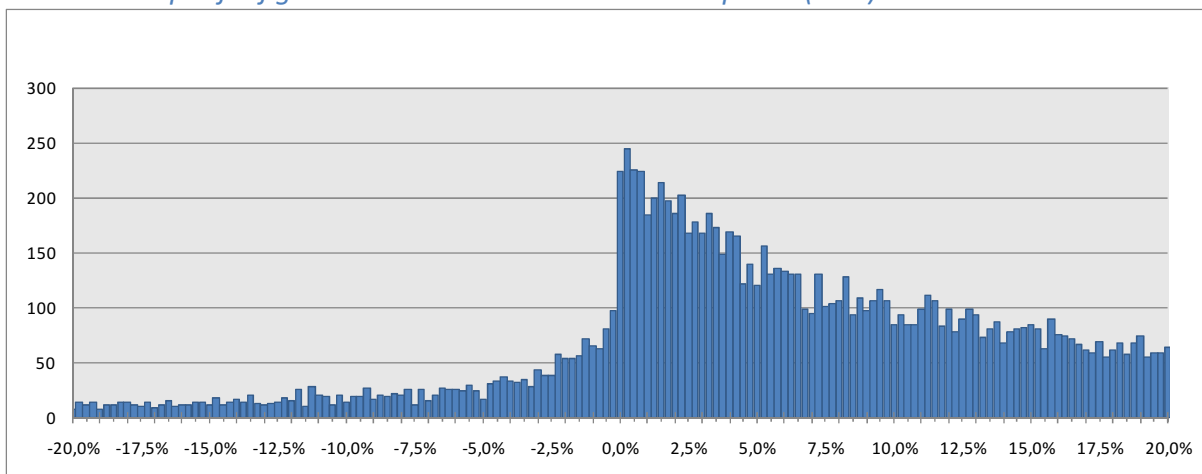
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2006

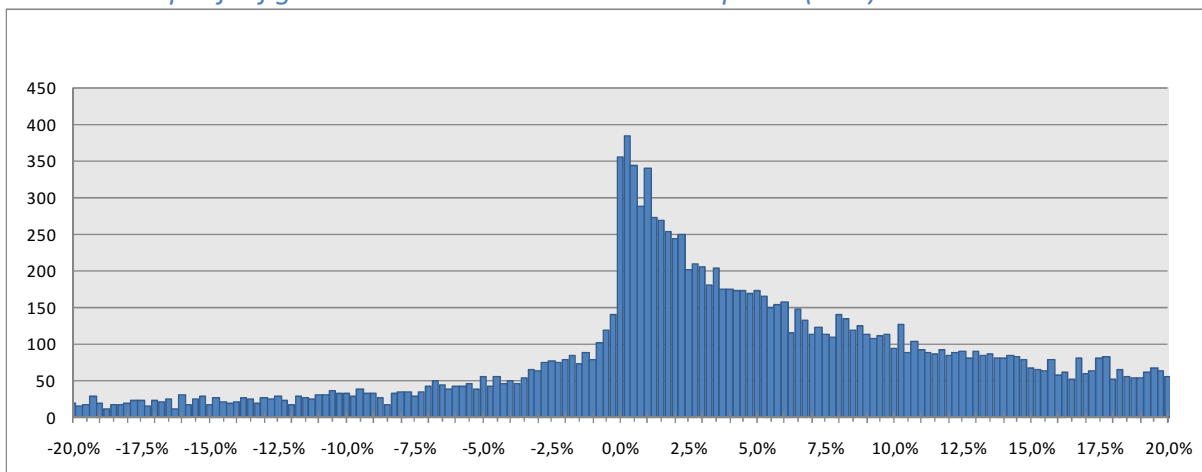
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2007

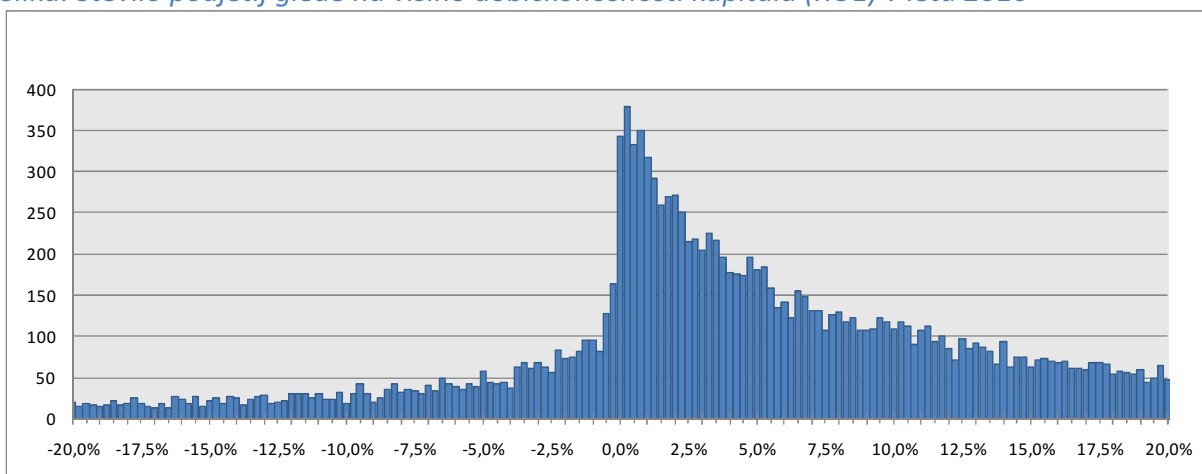
Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2008

Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2009

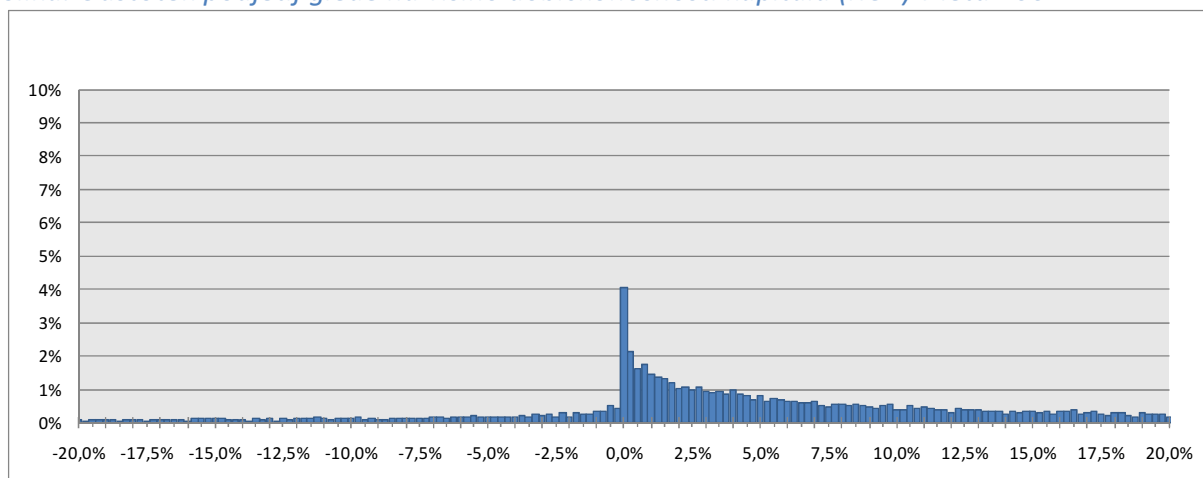

Slika: Število podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2010

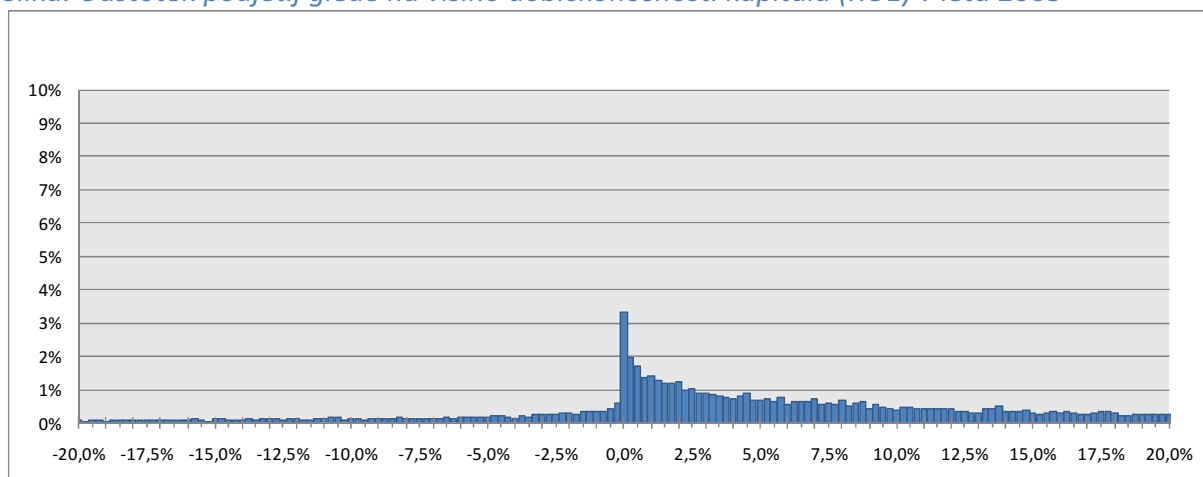

Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (vsa vzorčna podjetja)

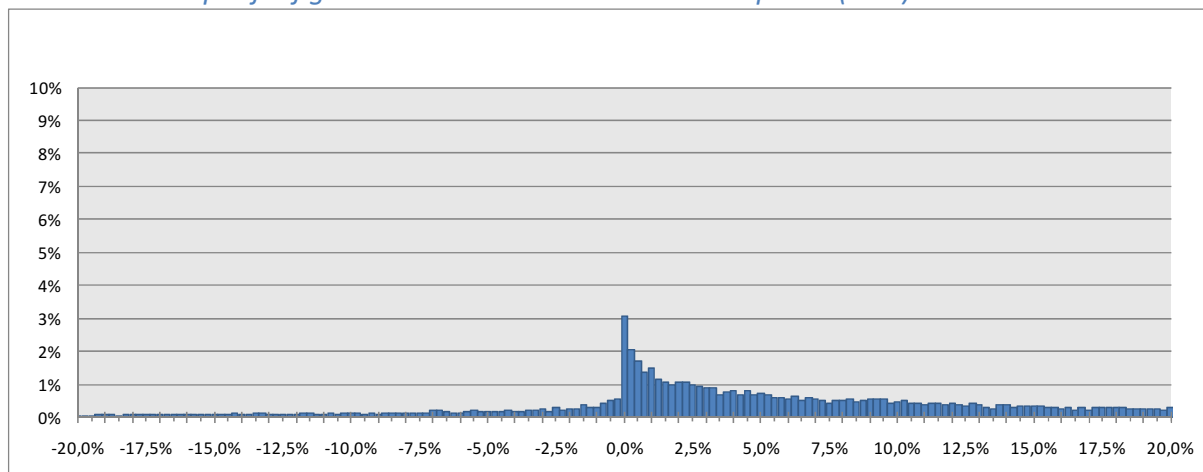
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2002

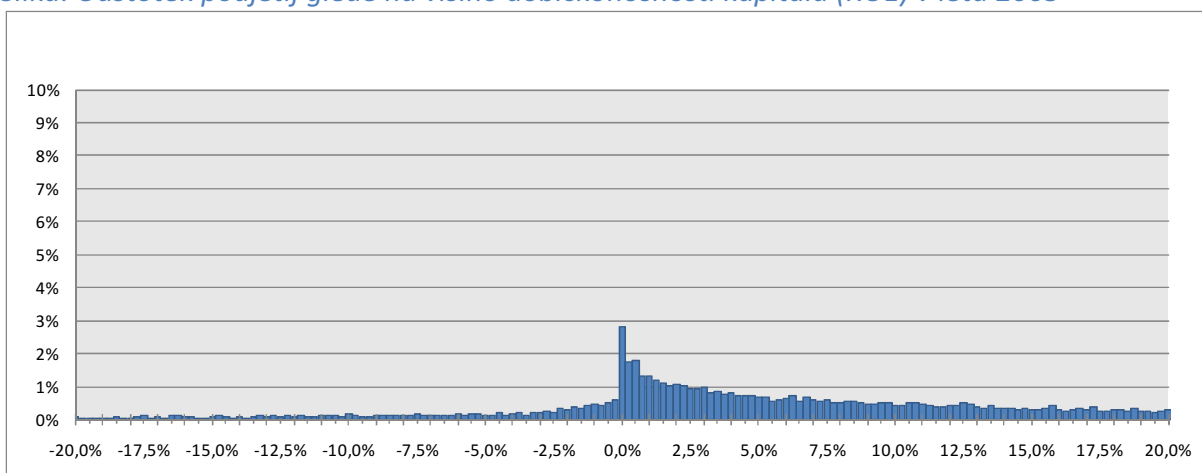
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2003

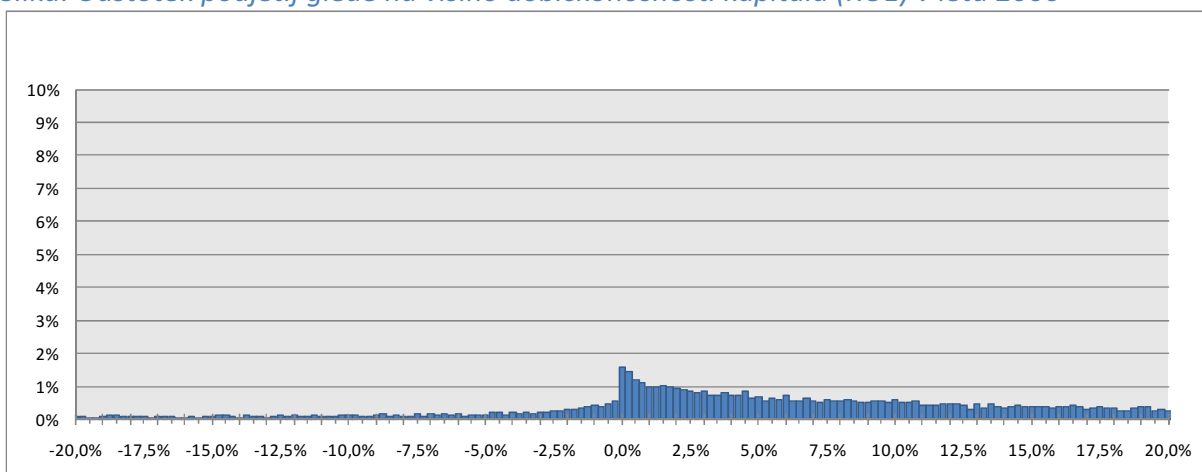
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2004

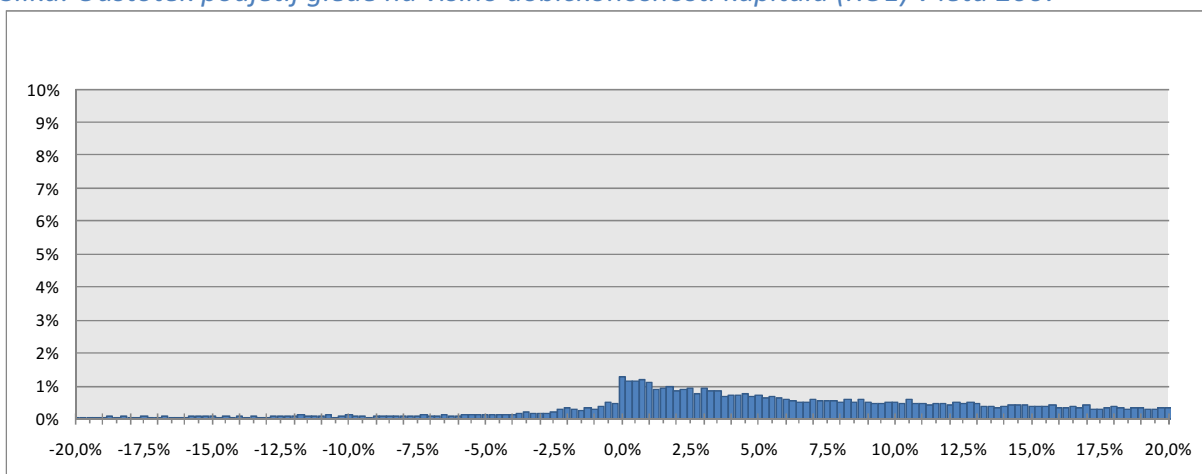
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2005

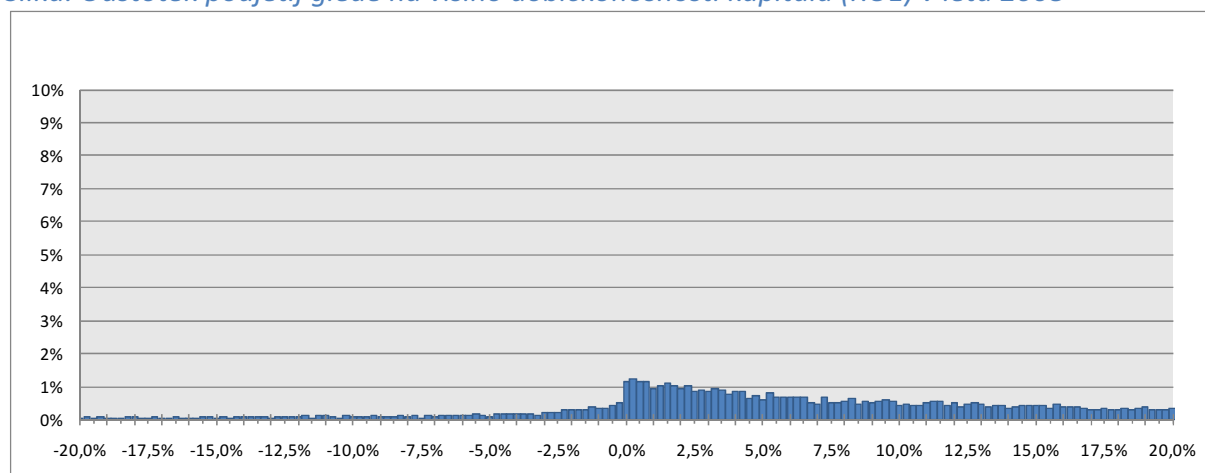
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2006

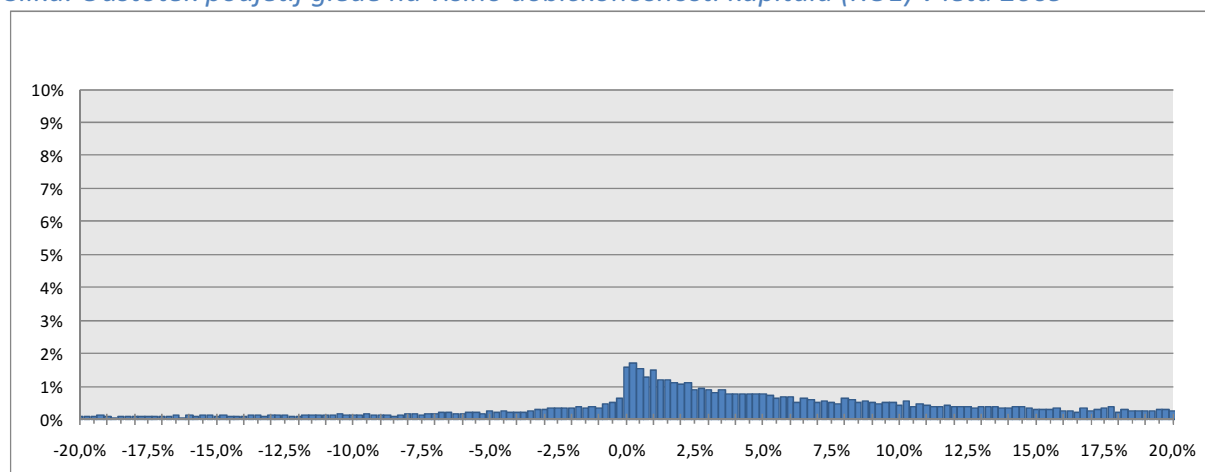
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2007

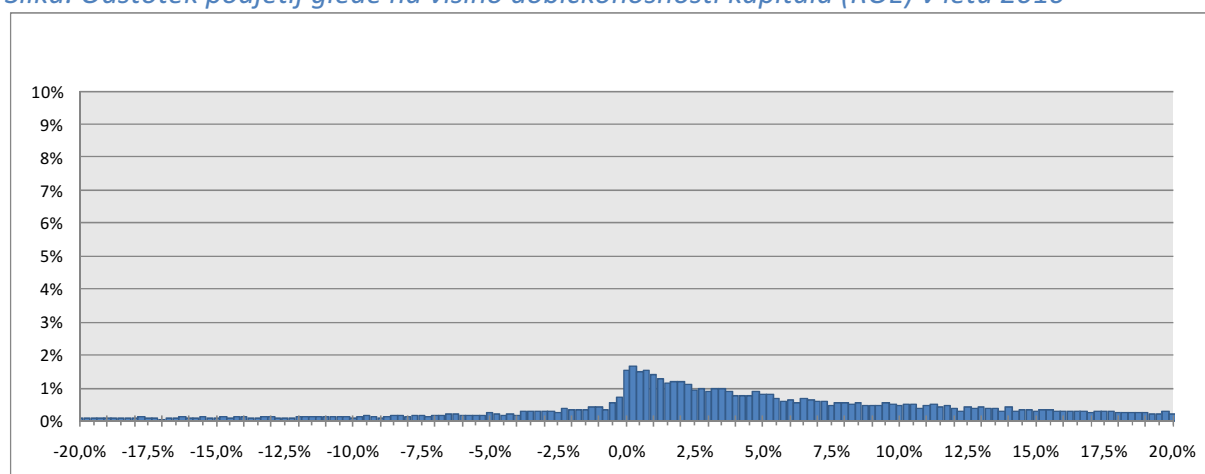
Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2008

Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2009

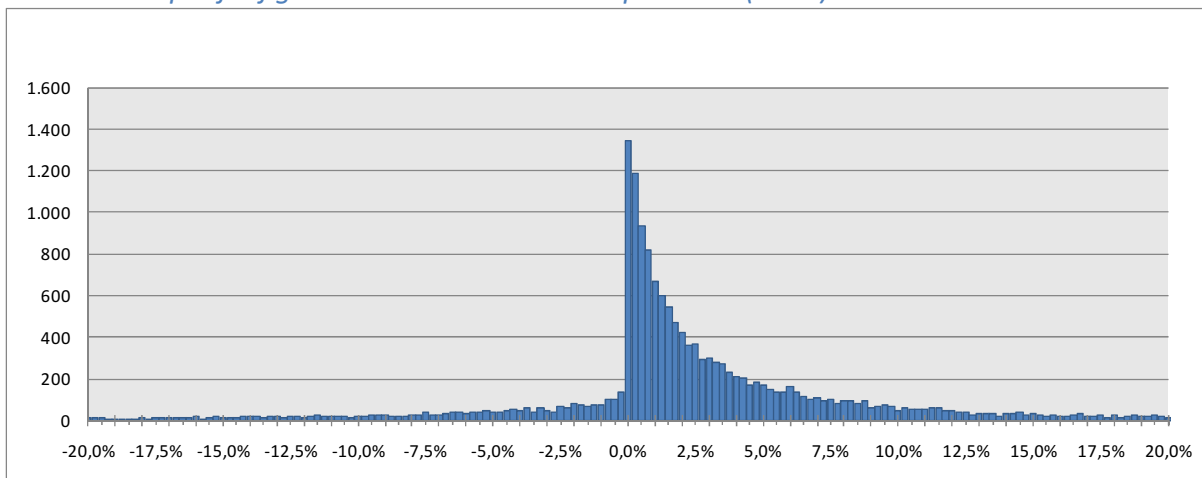

Slika: Odstotek podjetij glede na višino dobičkonosnosti kapitala (ROE) v letu 2010

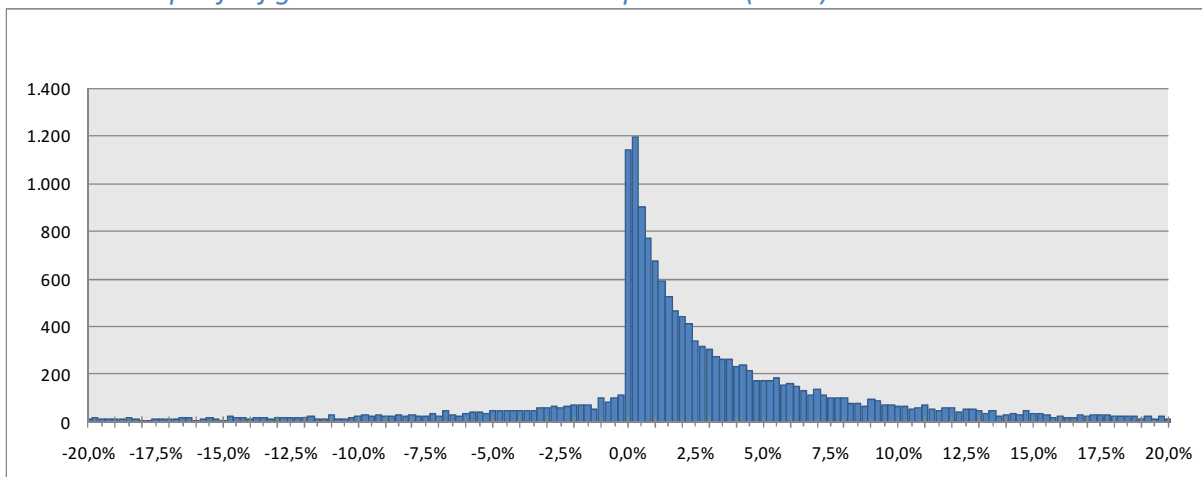

Število podjetij glede na višino donosnosti prihodka (vsa vzorčna podjetja)

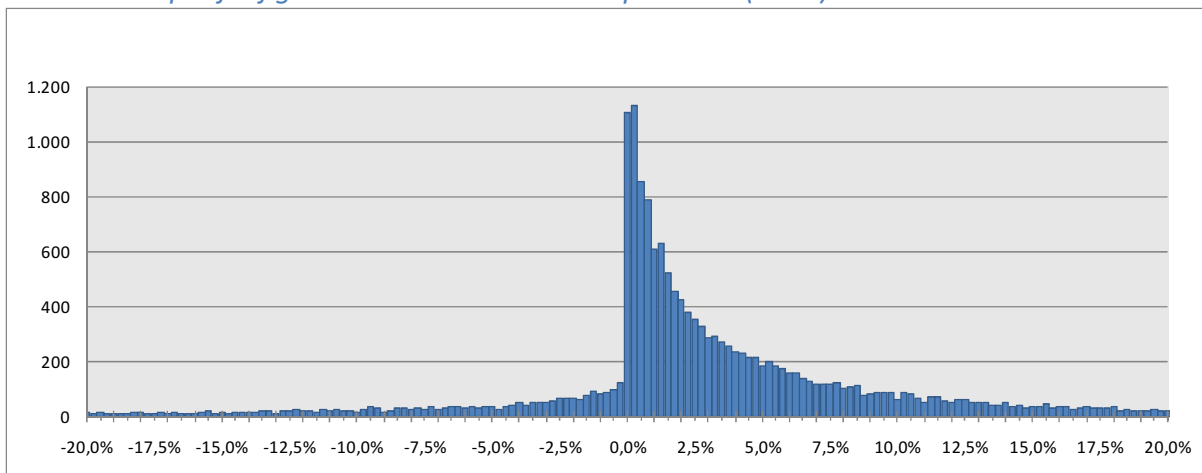
Slika: Število podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2002

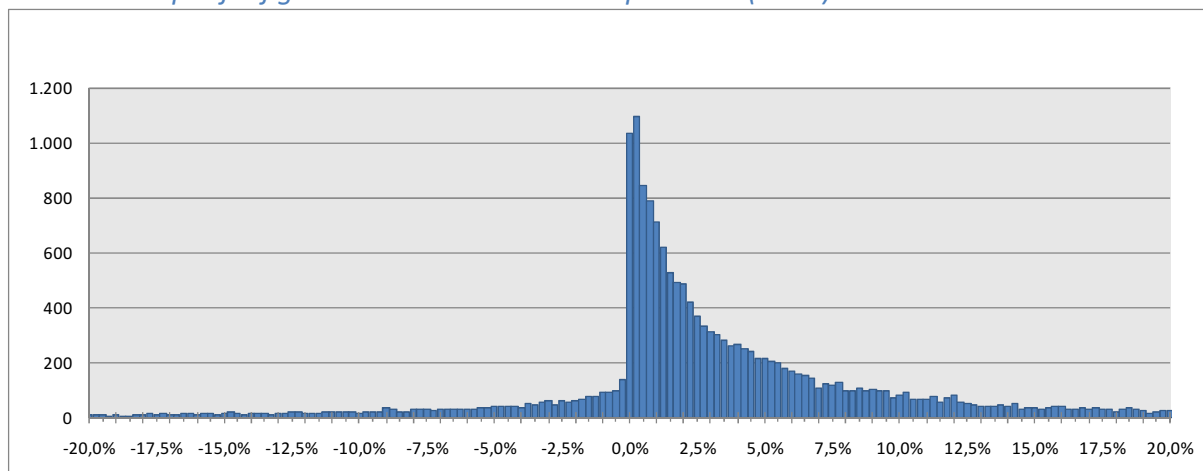
Slika: Število podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2003

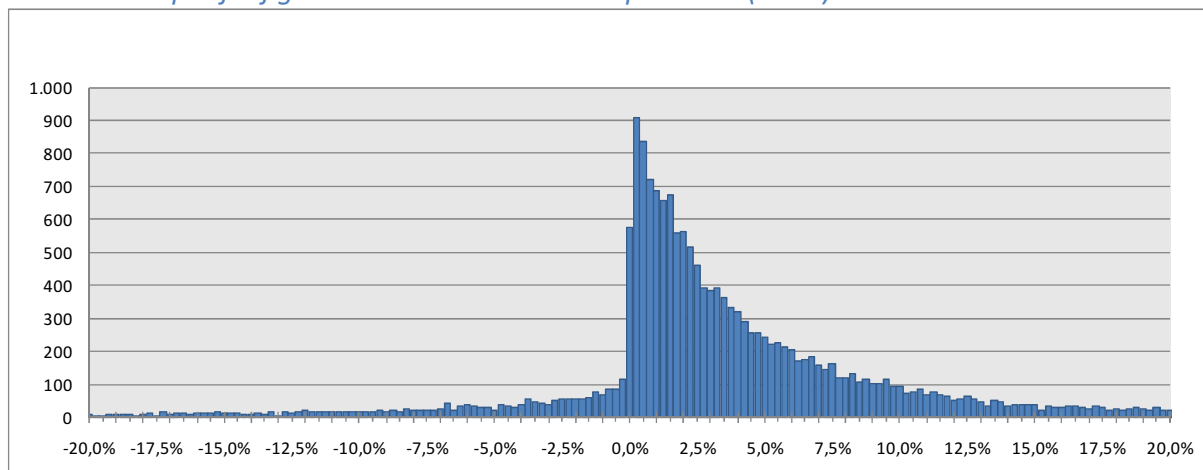
Slika: Število podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2004

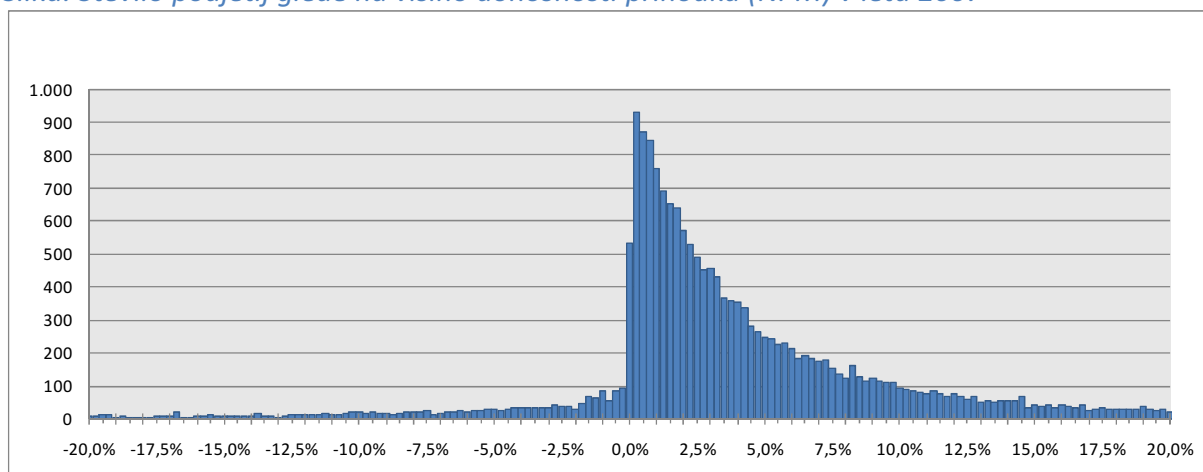
Slika: Število podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2005

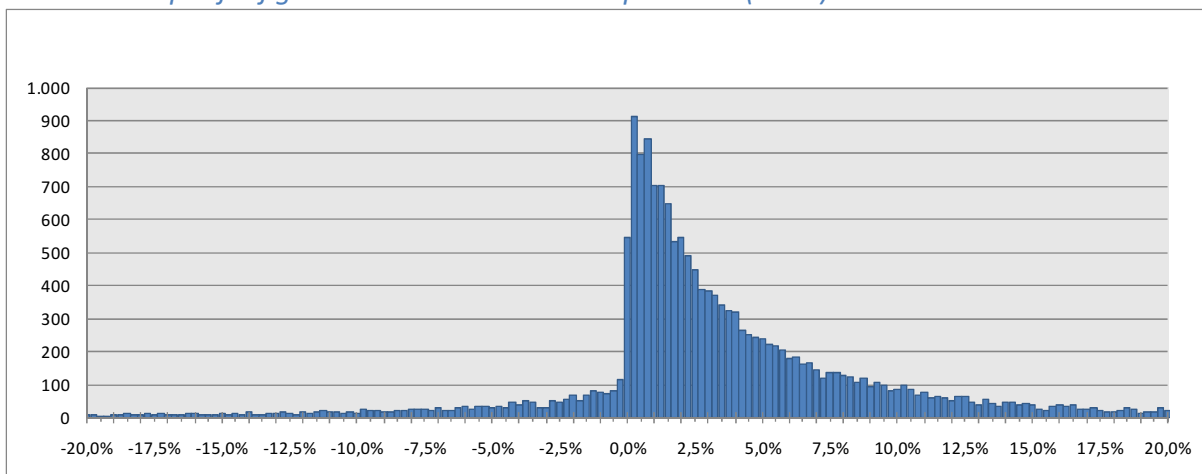
Slika: Število podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2006

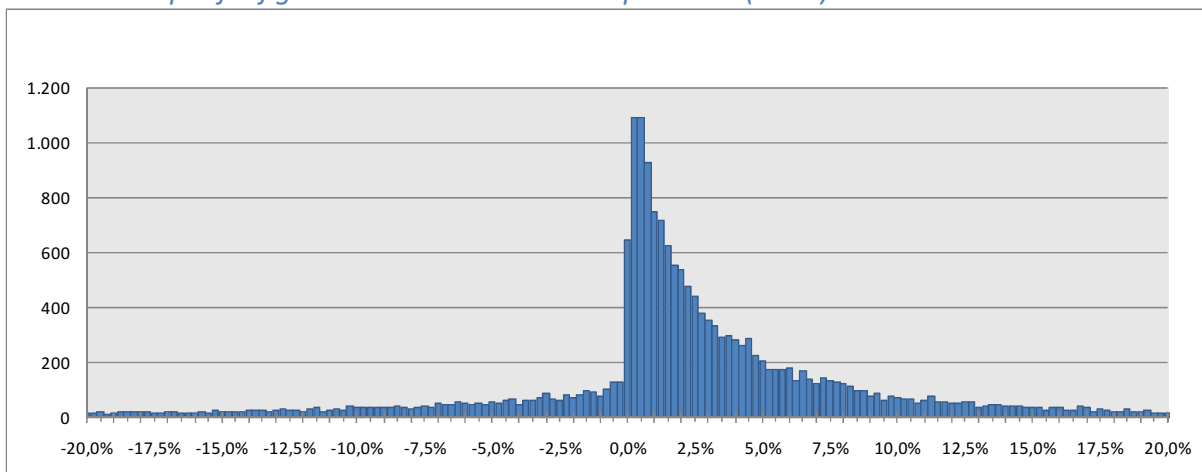
Slika: Število podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2007

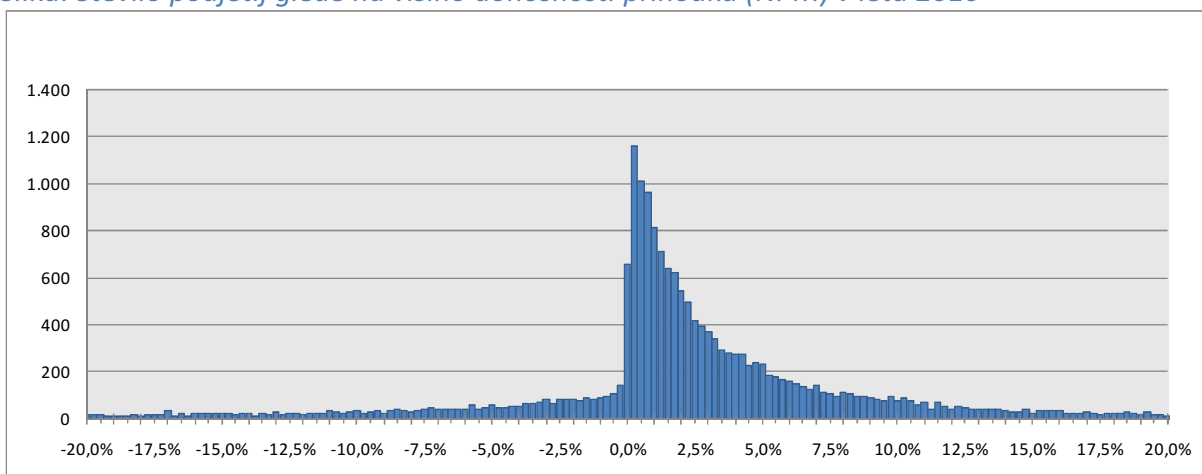
Slika: Število podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2008

Slika: Število podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2009

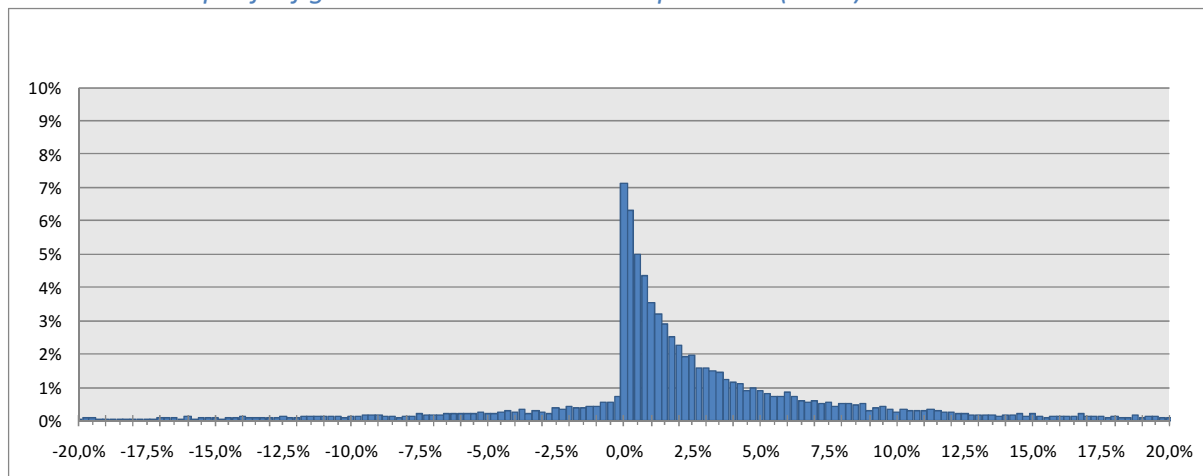

Slika: Število podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2010

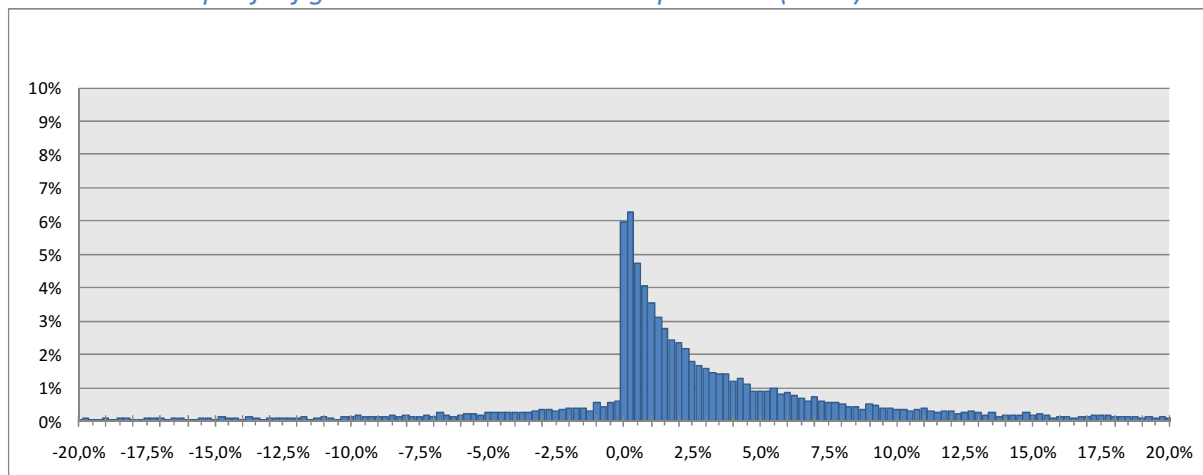

Odstotek podjetij glede na višino donosnosti prihodka (vsa vzorčna podjetja)

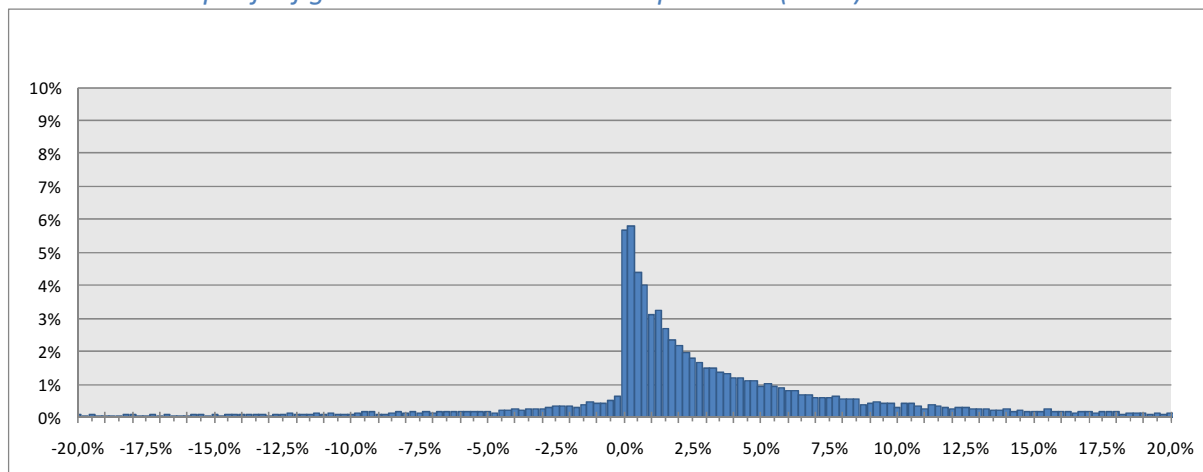
Slika: Odstotek podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2002

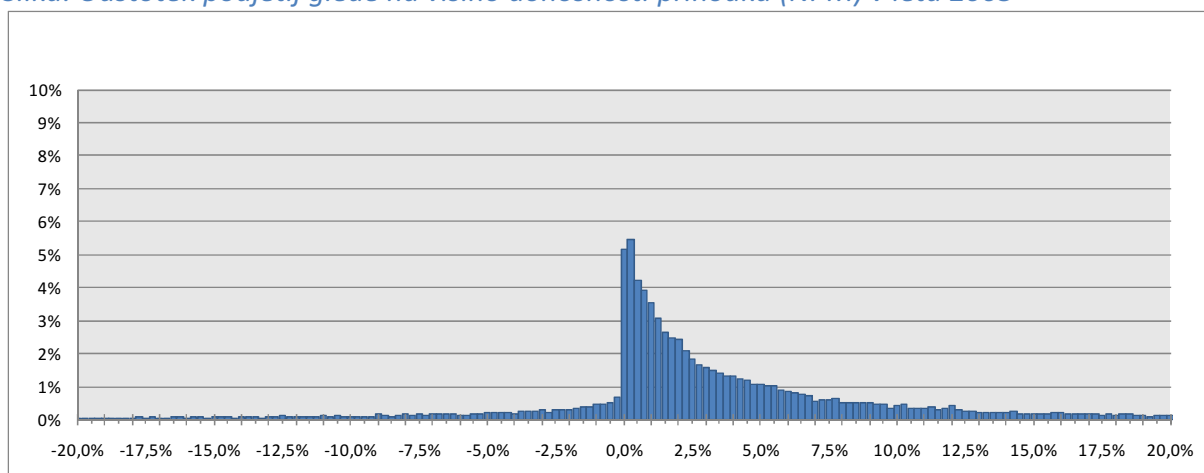
Slika: Odstotek podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2003

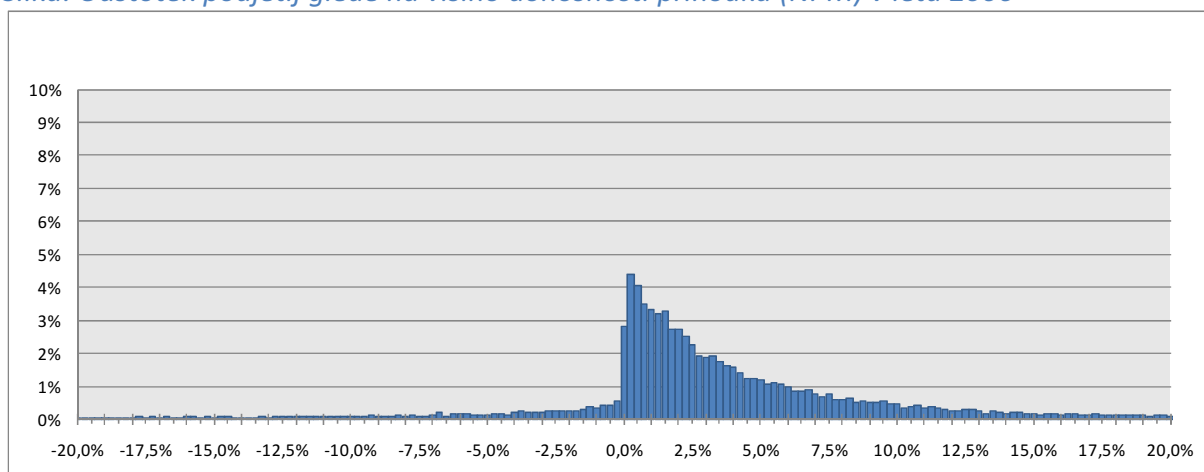
Slika: Odstotek podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2004

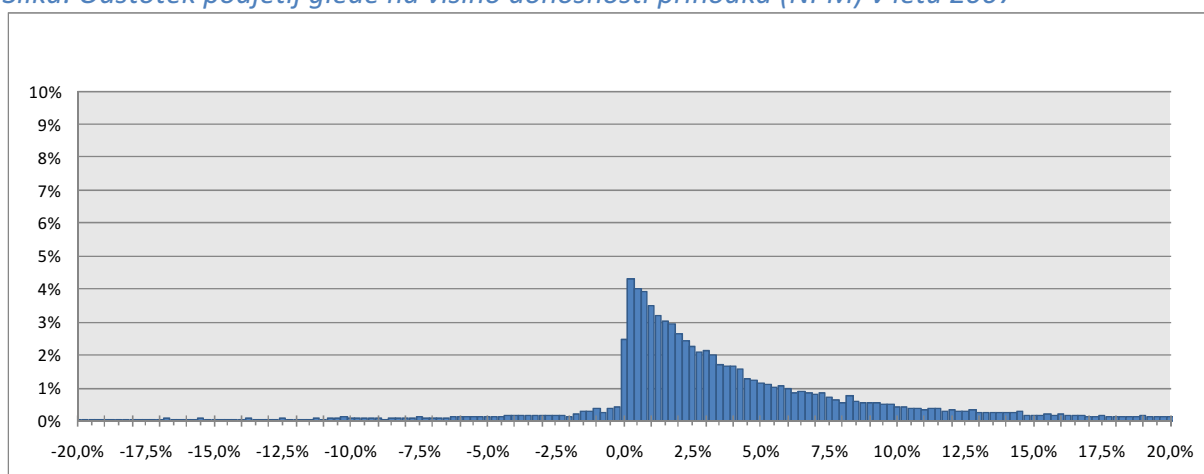
Slika: Odstotek podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2005

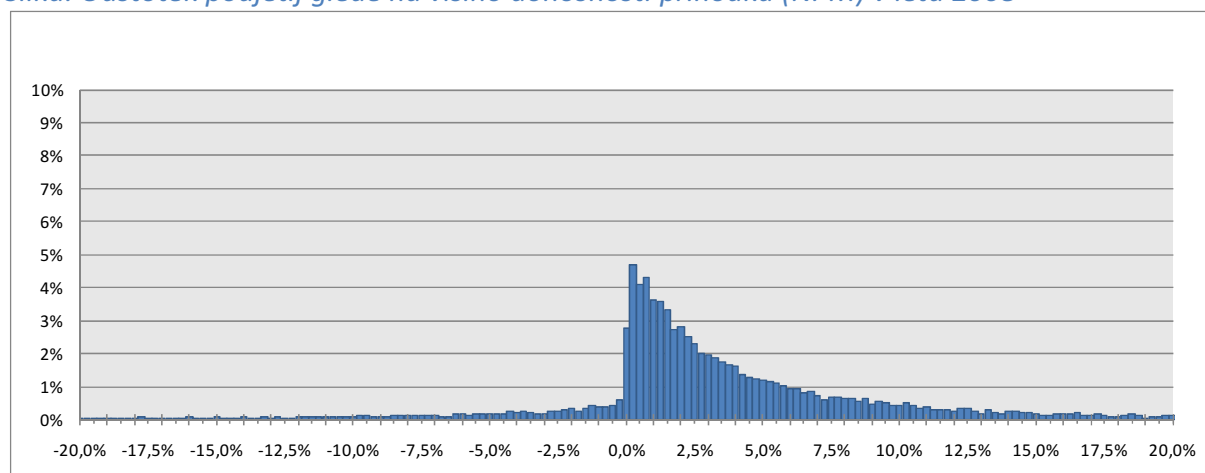
Slika: Odstotek podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2006

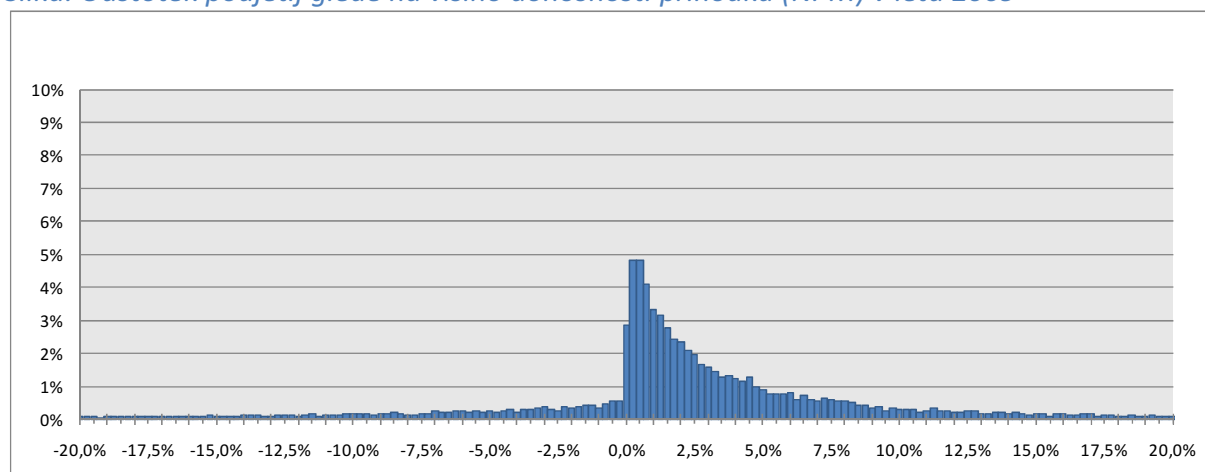
Slika: Odstotek podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2007

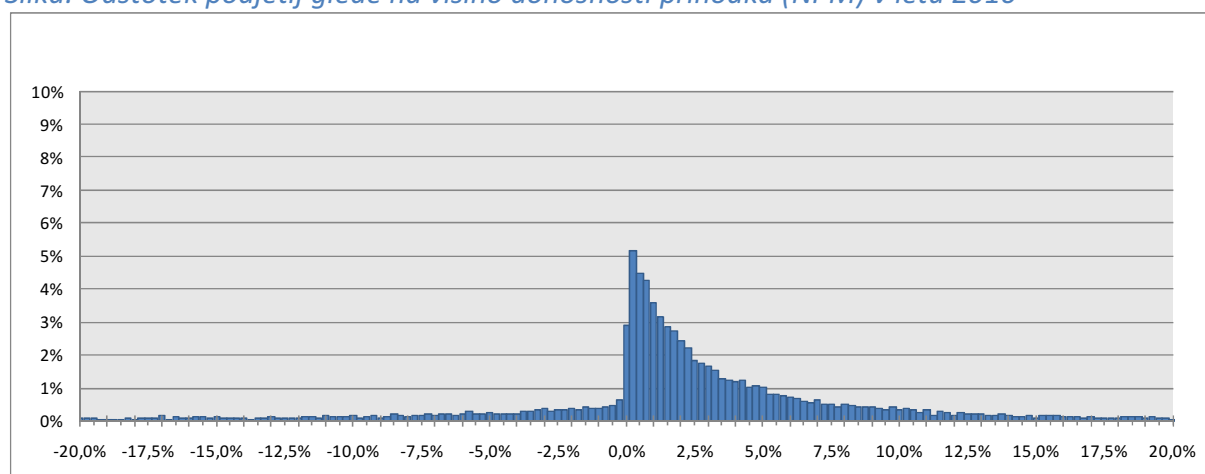
Slika: Odstotek podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2008

Slika: Odstotek podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2009

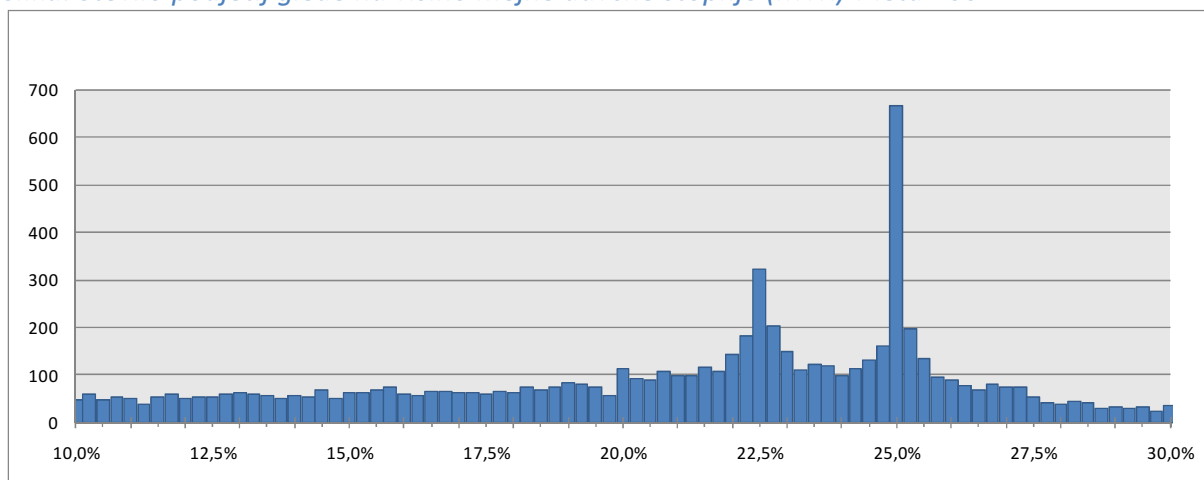

Slika: Odstotek podjetij glede na višino donosnosti prihodka (NPM) v letu 2010

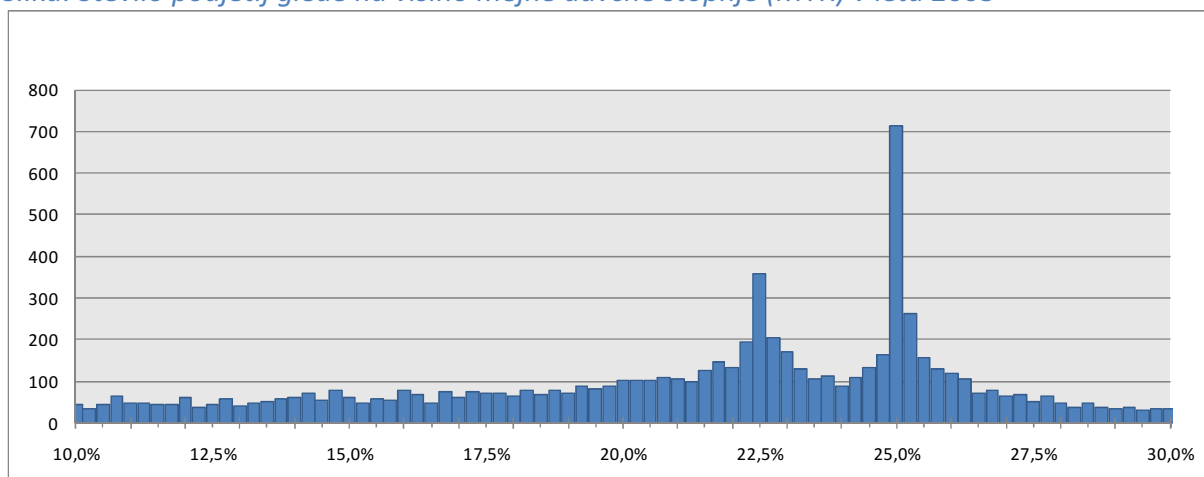

Število podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (vsa vzorčna podjetja)

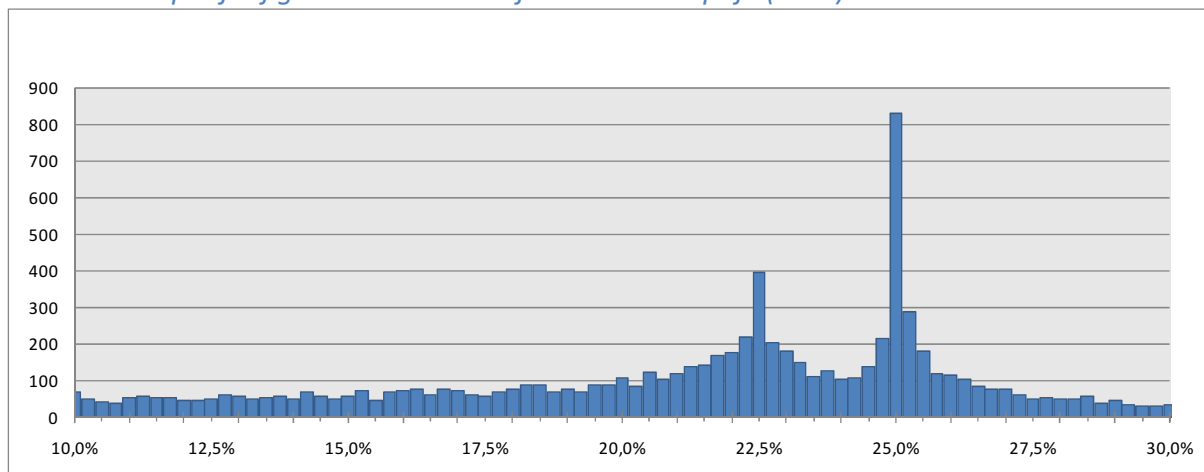
Slika: Število podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2002

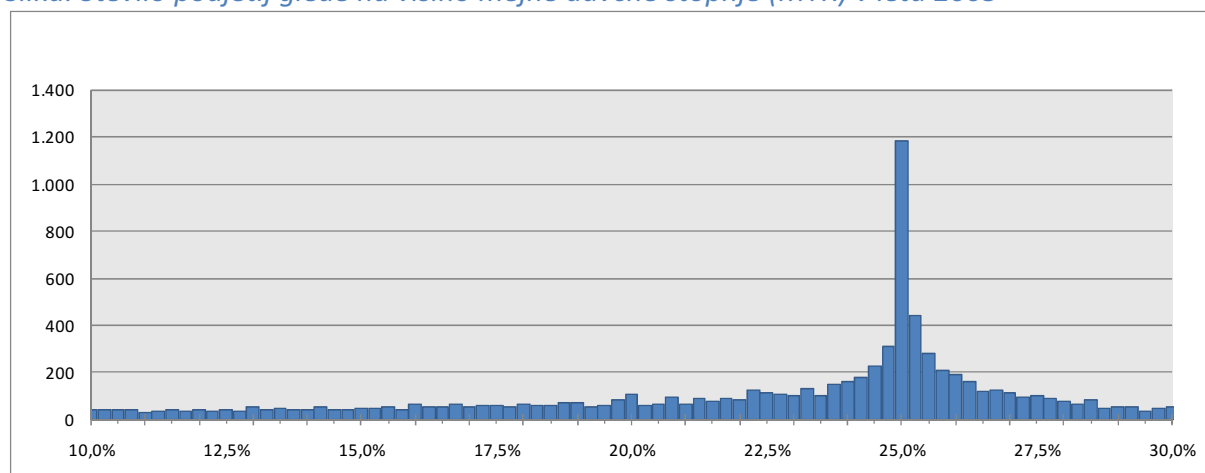
Slika: Število podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2003

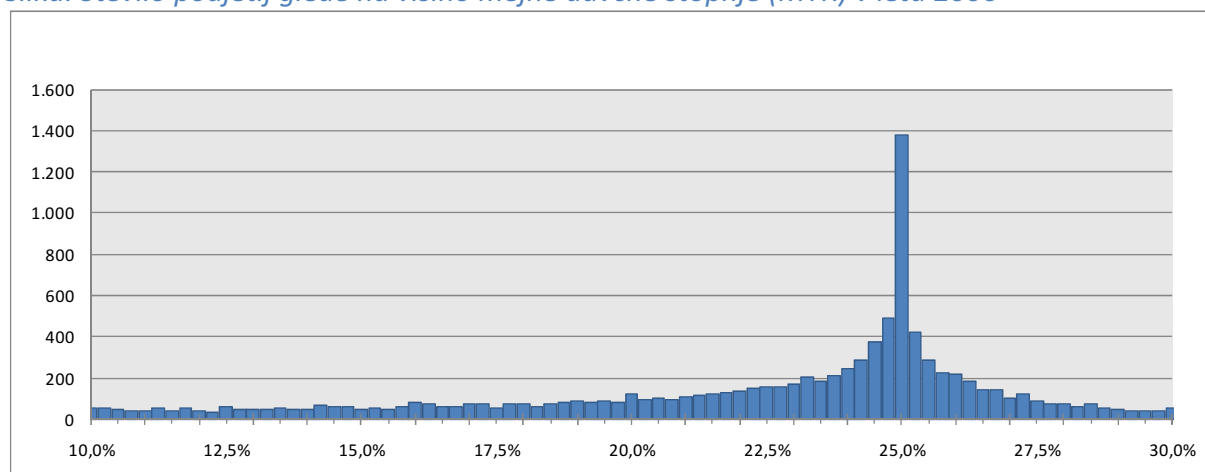
Slika: Število podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2004

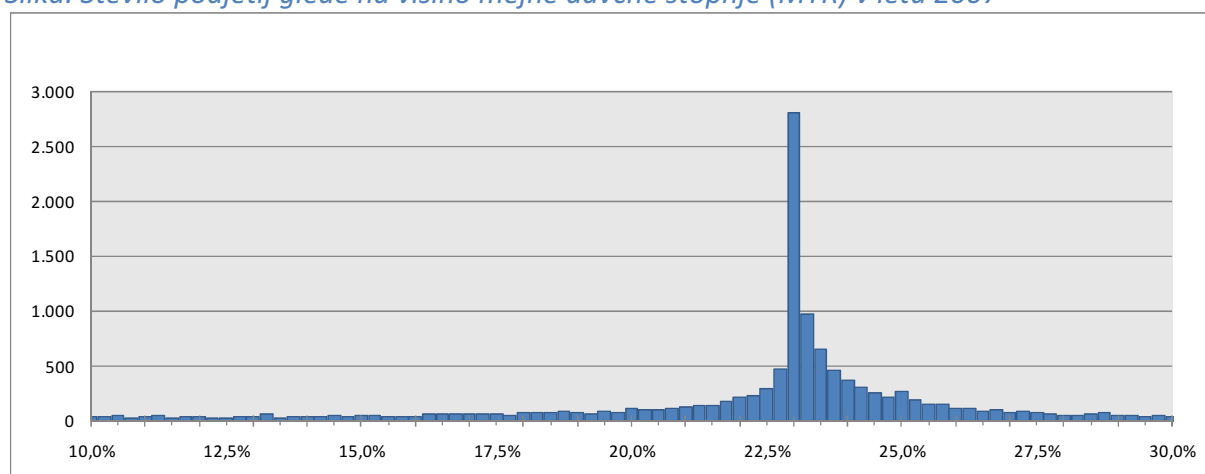
Slika: Število podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2005

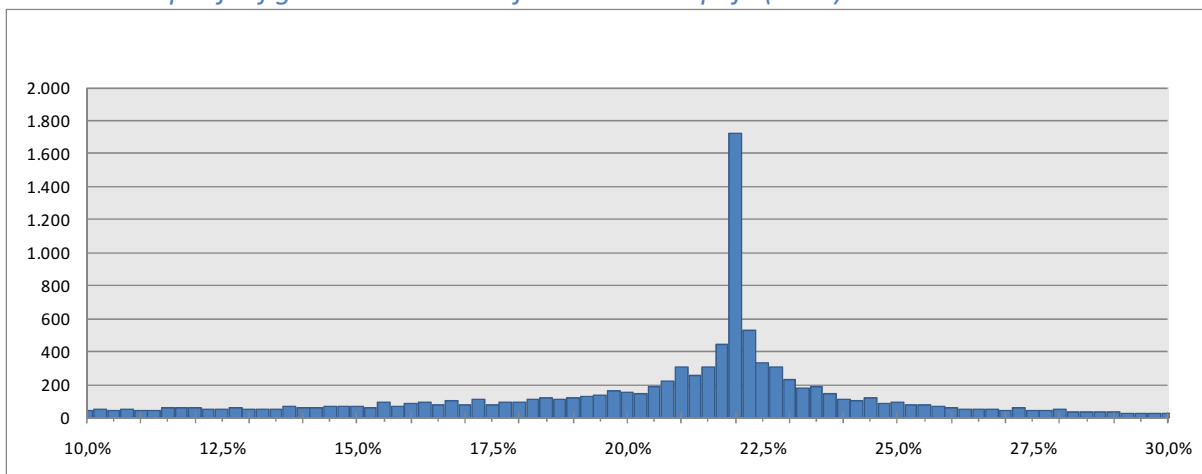
Slika: Število podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2006

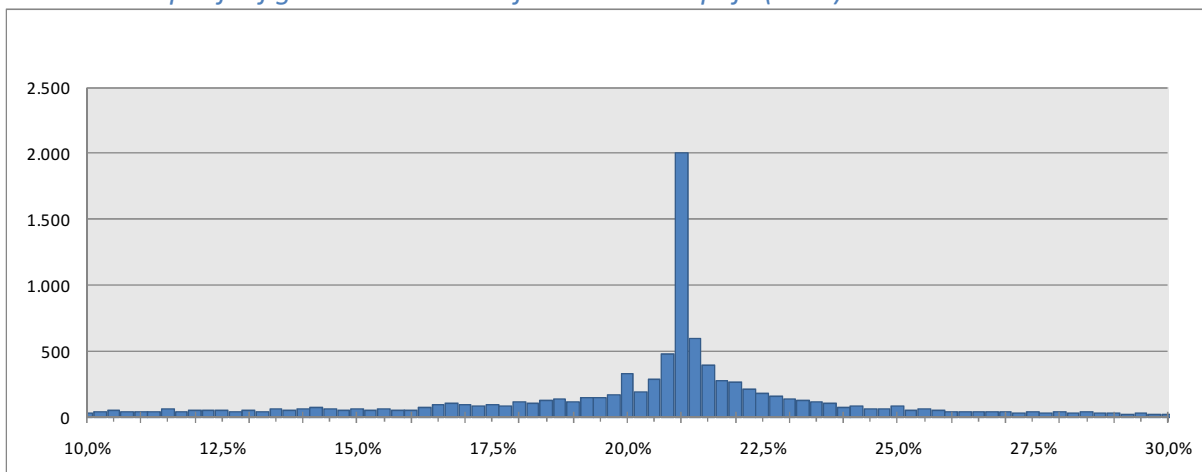
Slika: Število podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2007

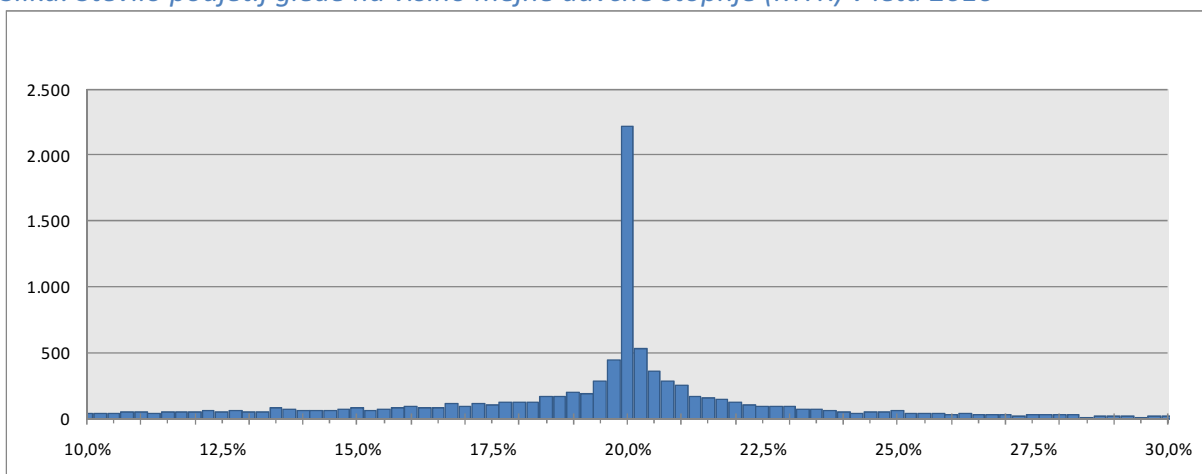
Slika: Število podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2008

Slika: Število podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2009

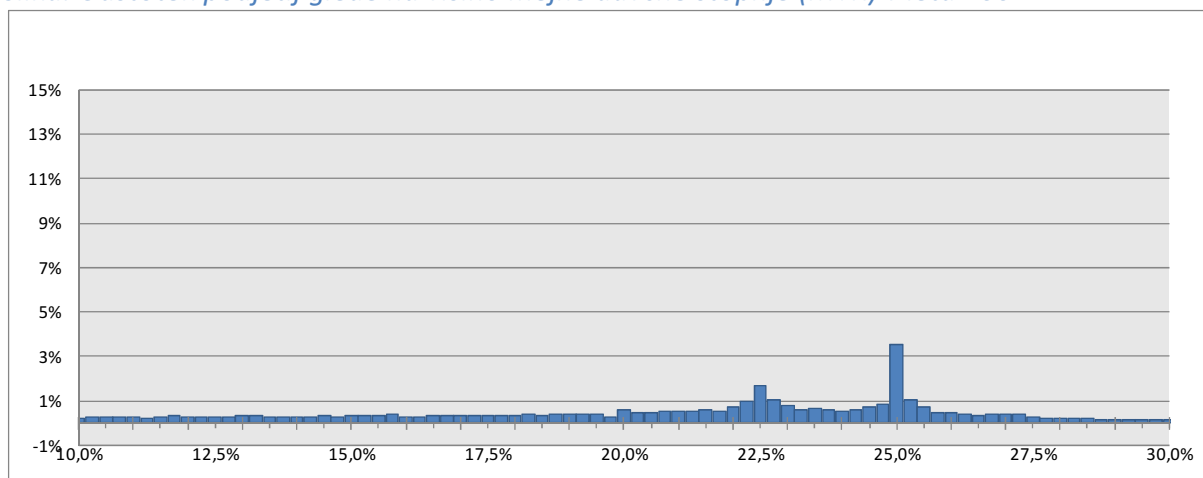

Slika: Število podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2010

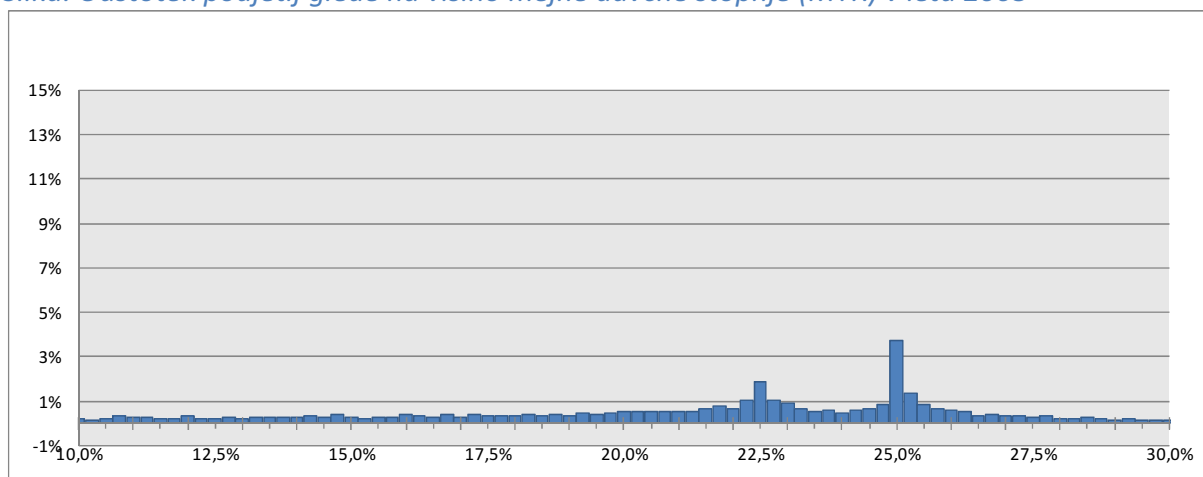

Odstotek podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (vsa vzorčna podjetja)

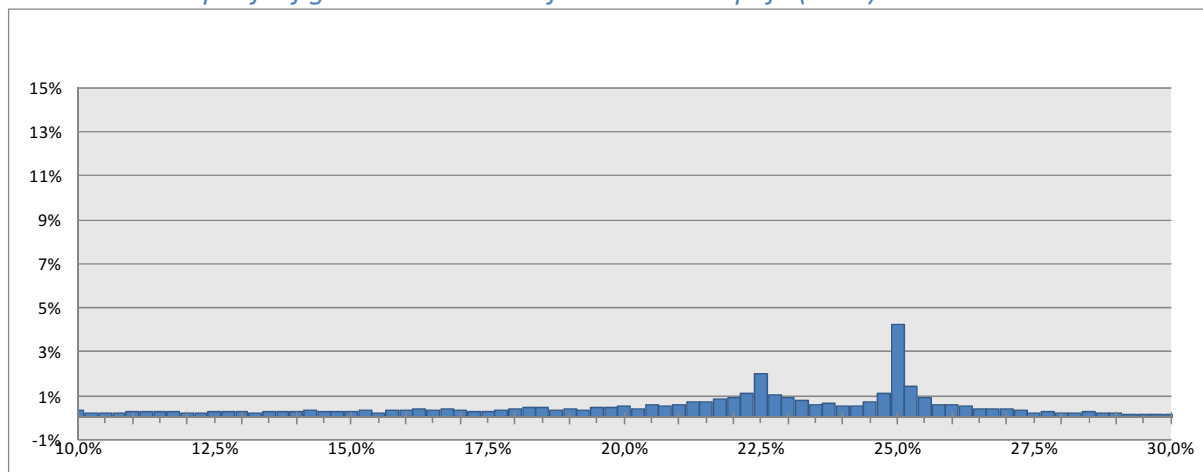
Slika: Odstotek podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2002

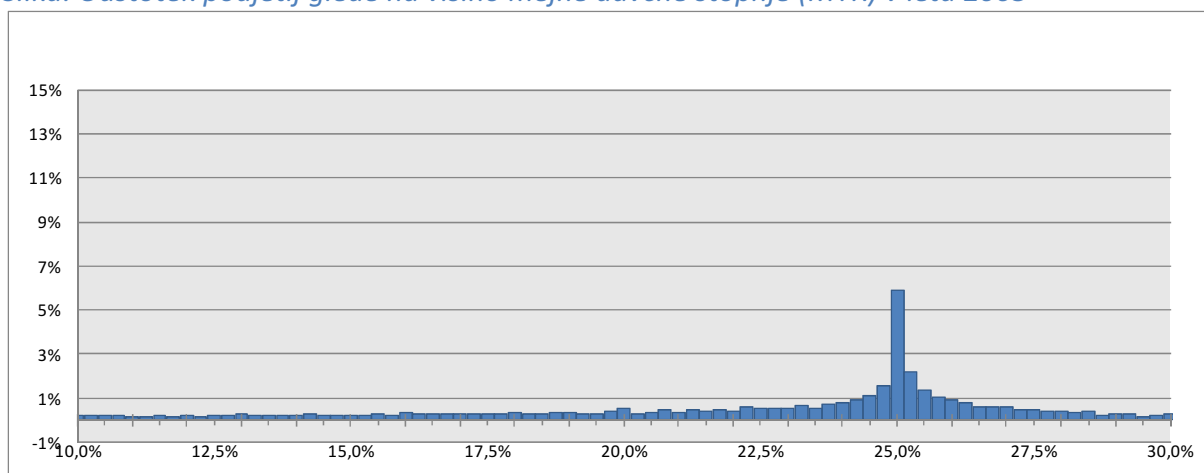
Slika: Odstotek podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2003

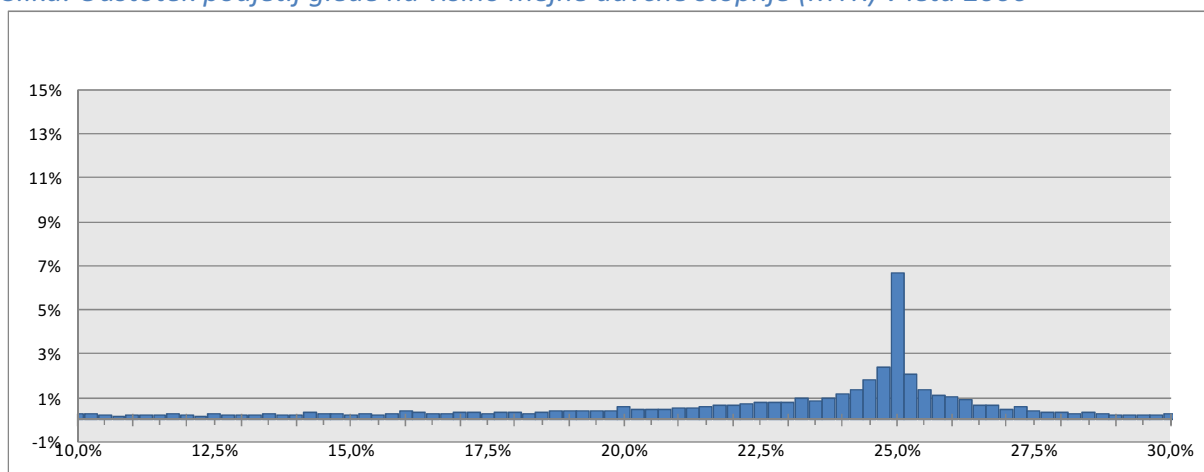
Slika: Odstotek podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2004

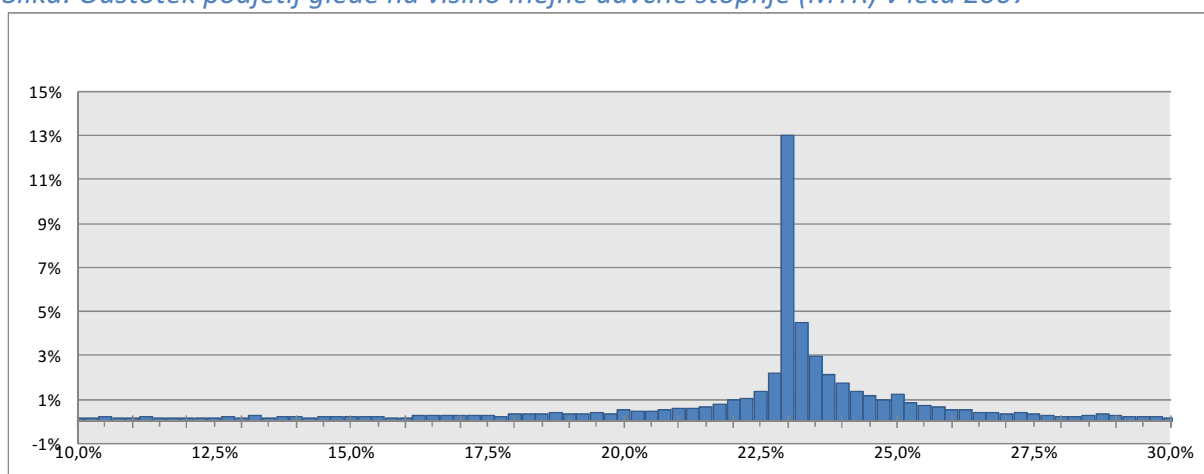
Slika: Odstotek podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2005

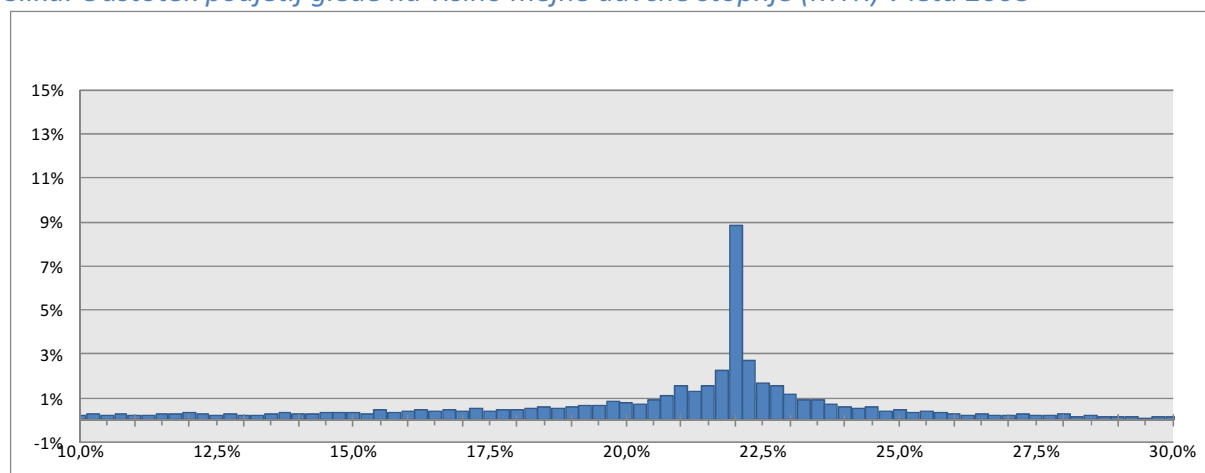
Slika: Odstotek podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2006

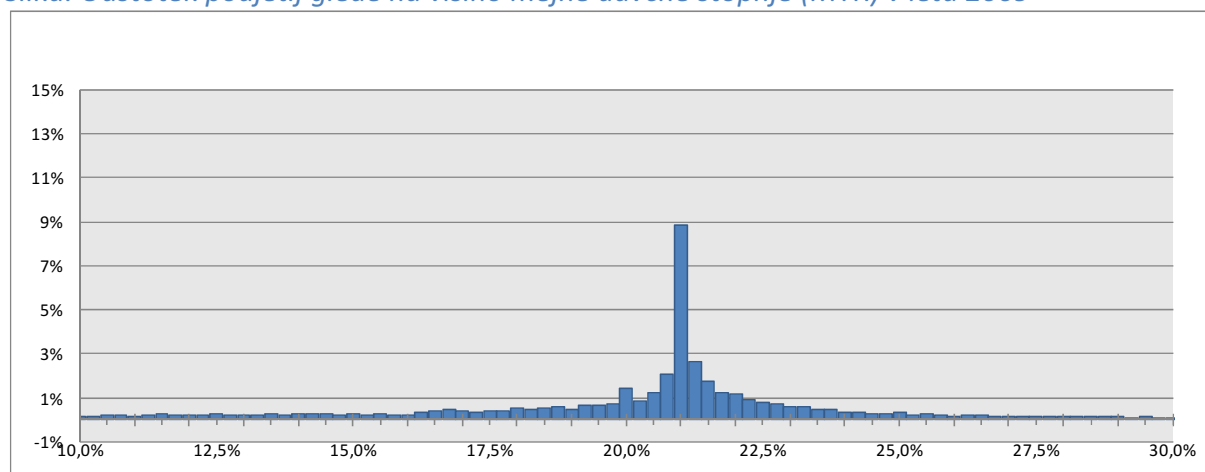
Slika: Odstotek podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2007

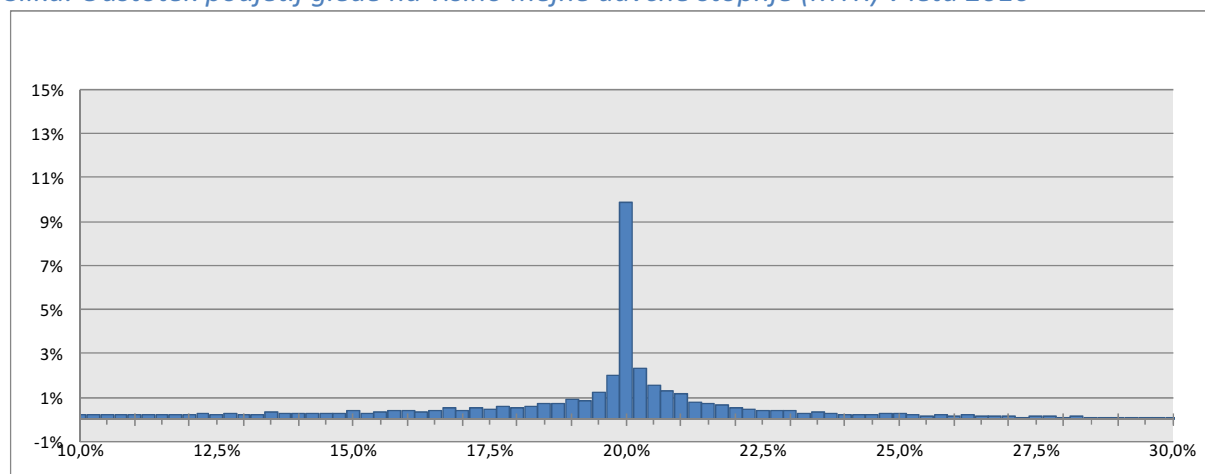
Slika: Odstotek podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2008

Slika: Odstotek podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2009

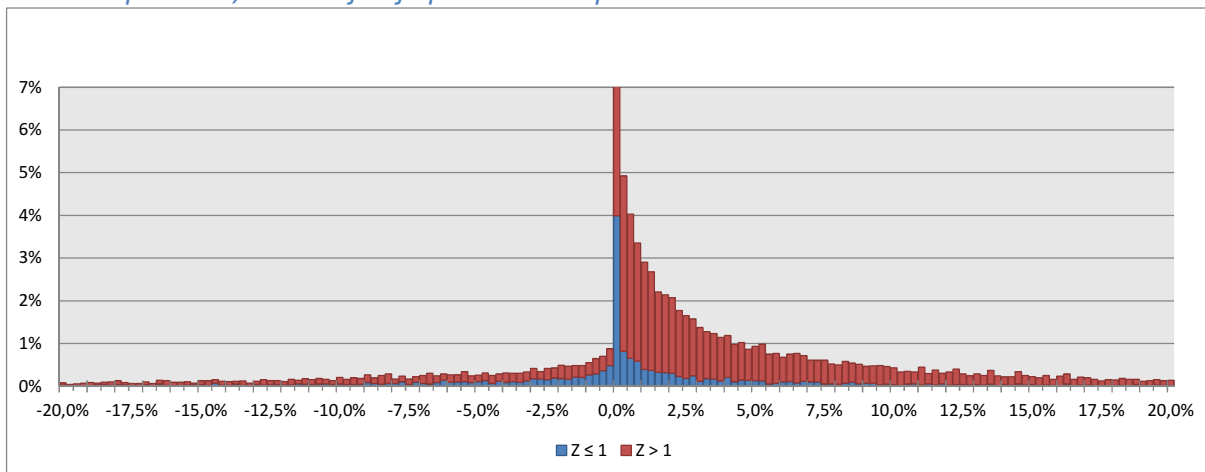
Slika: Odstotek podjetij glede na višino mejne davčne stopnje (MTR) v letu 2010

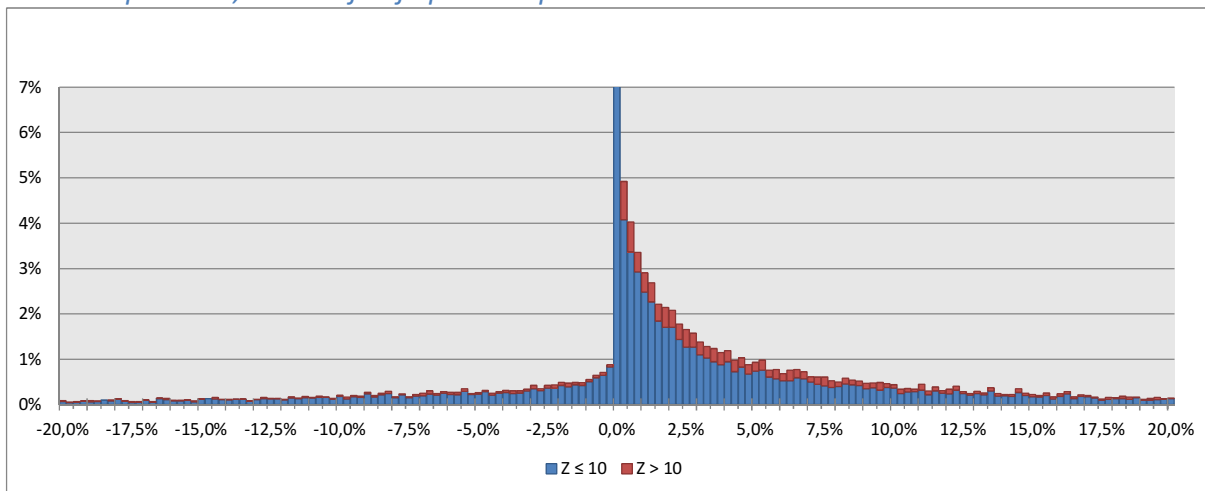
Priloga 5

Grafični prikazi razporeditve dobičkonosnosti sredstev glede na število zaposlenih

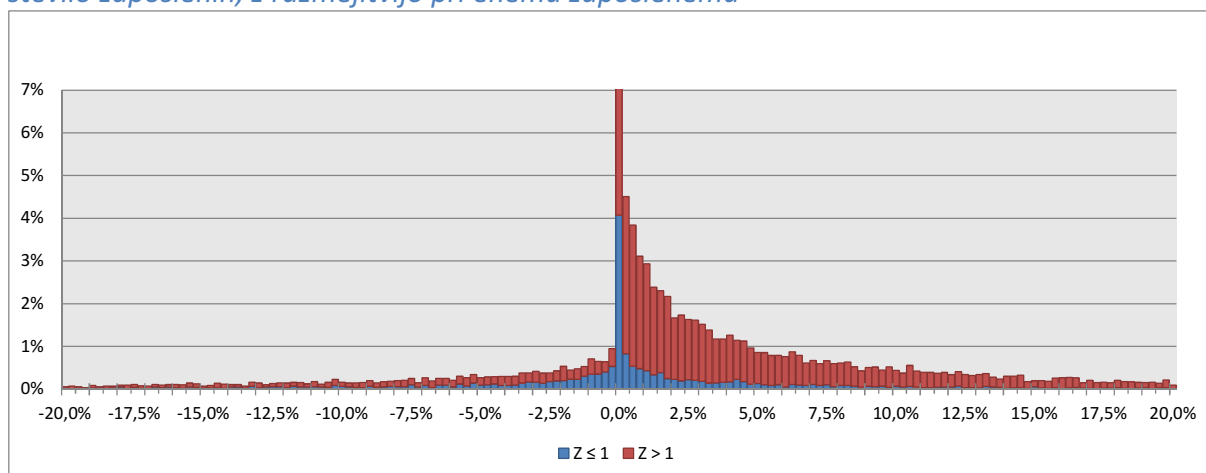
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2002 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri enem zaposlenemu

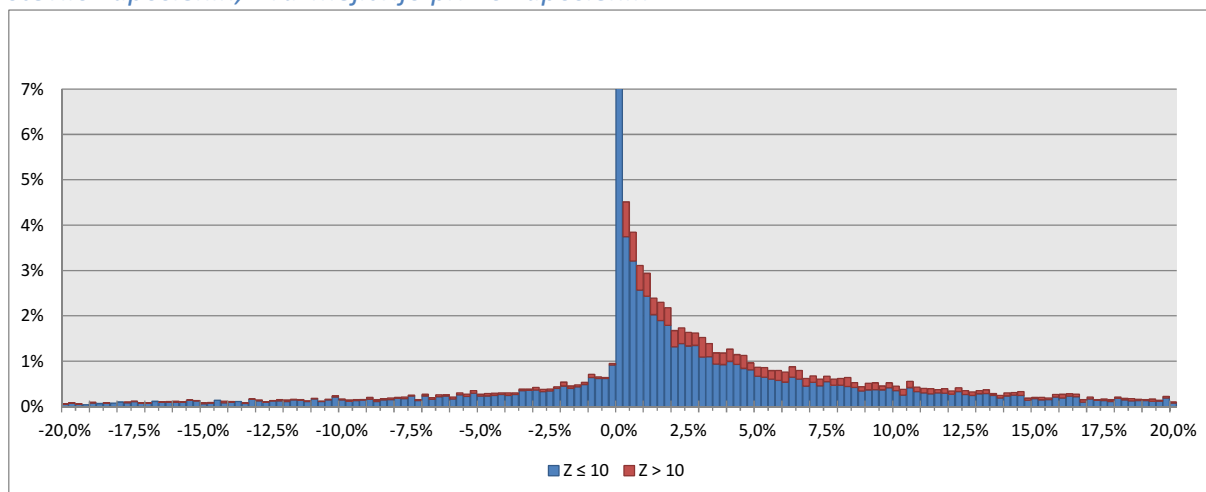
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2002 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 10 zaposlenih

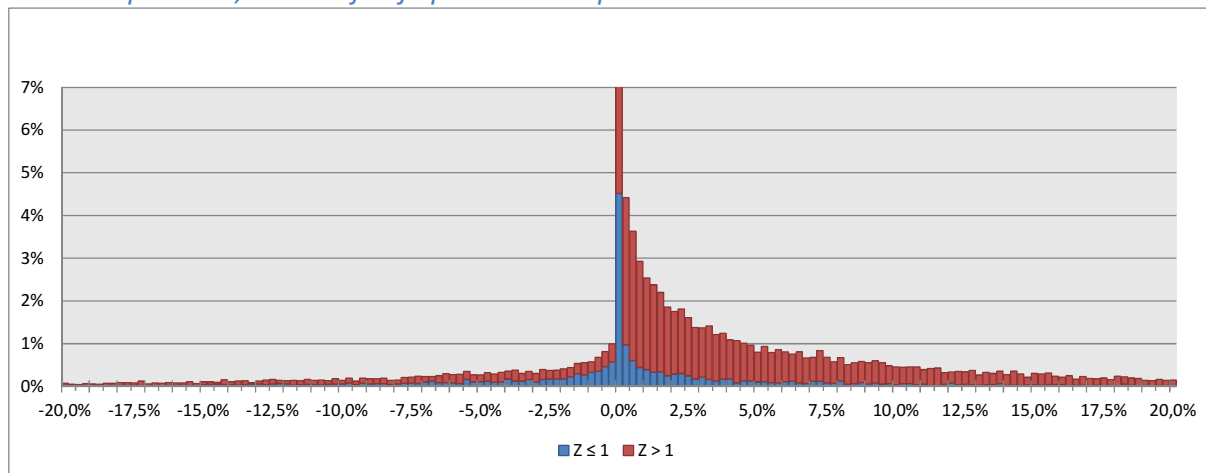
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2003 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri enem zaposlenemu

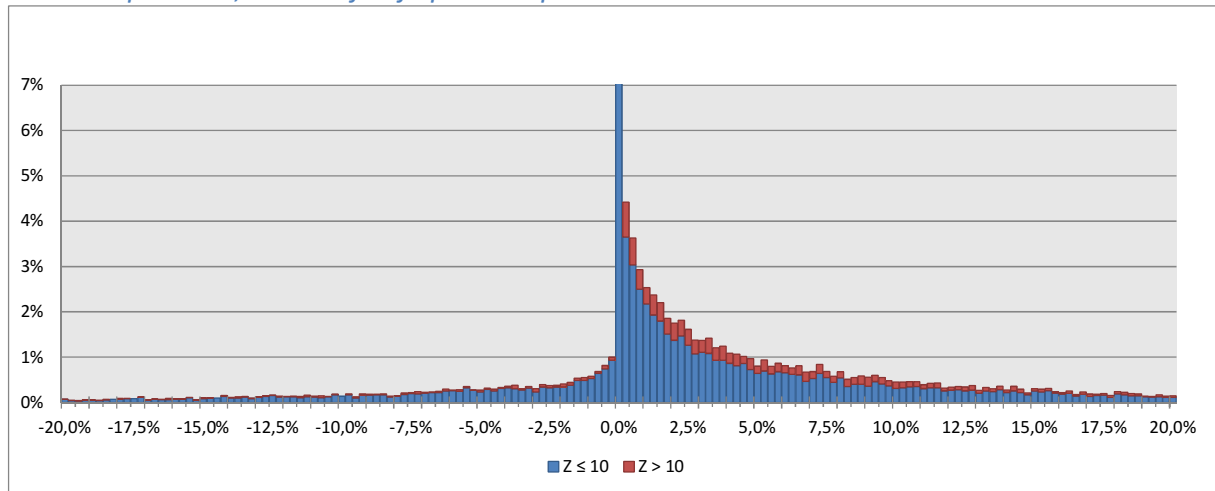
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2003 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 10 zaposlenih

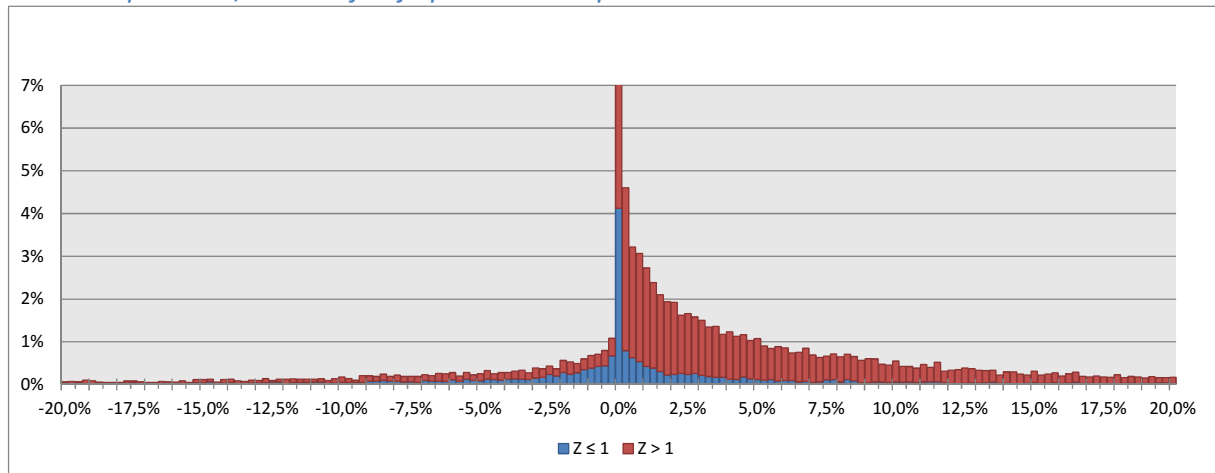
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2004 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri enem zaposlenemu

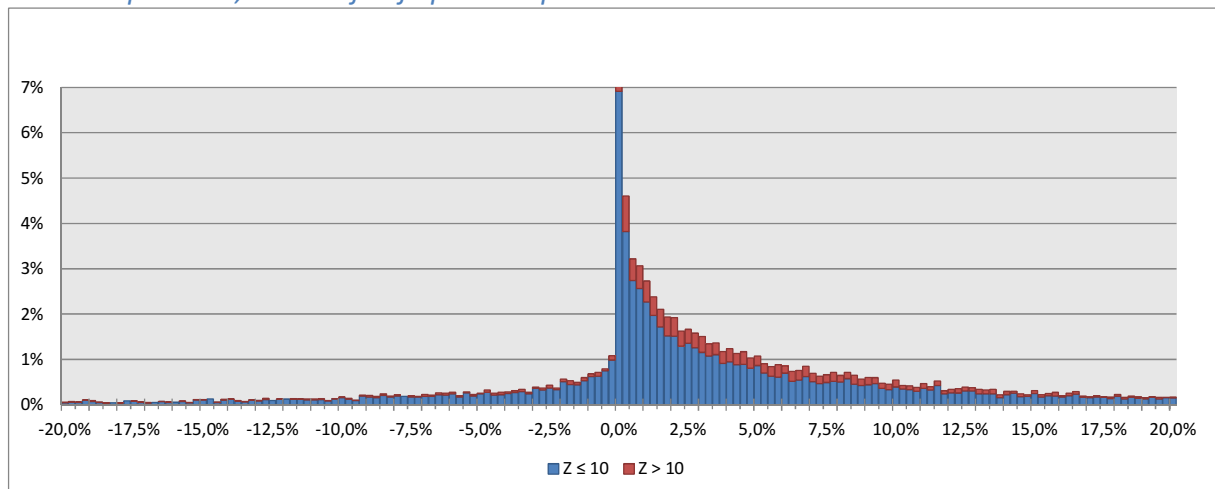
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2004 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 10 zaposlenih

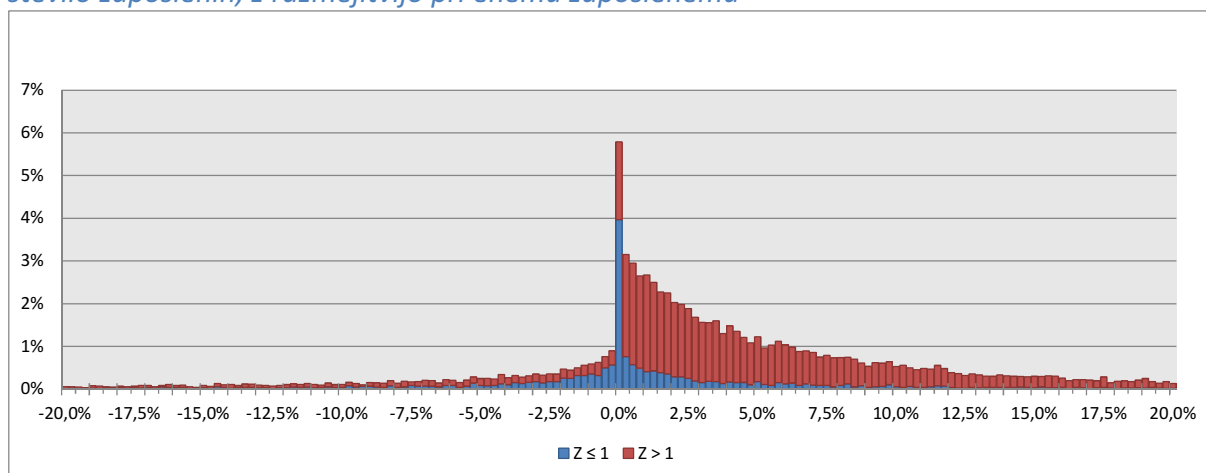
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri enemu zaposlenemu

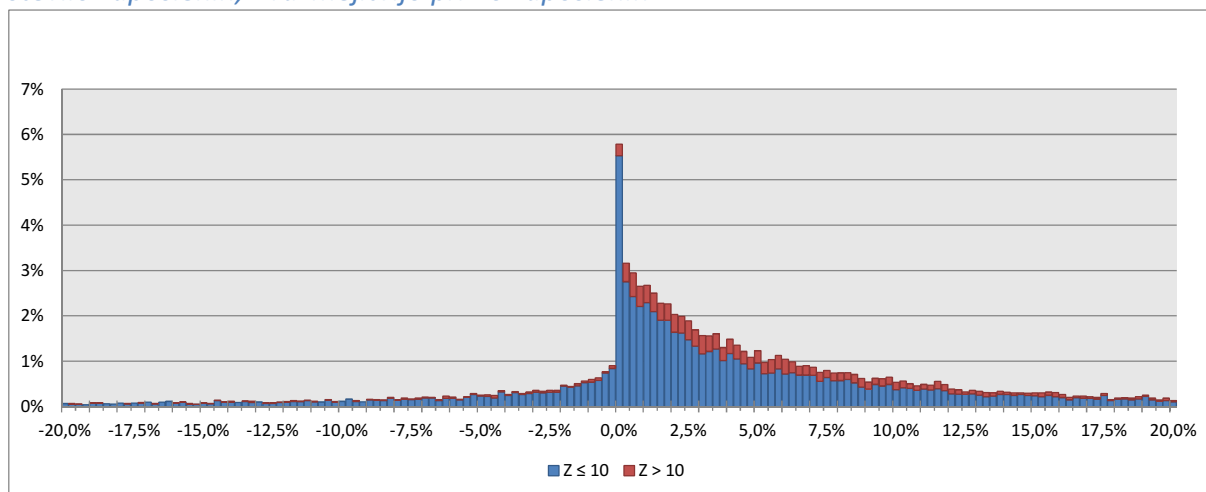
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 10 zaposlenih

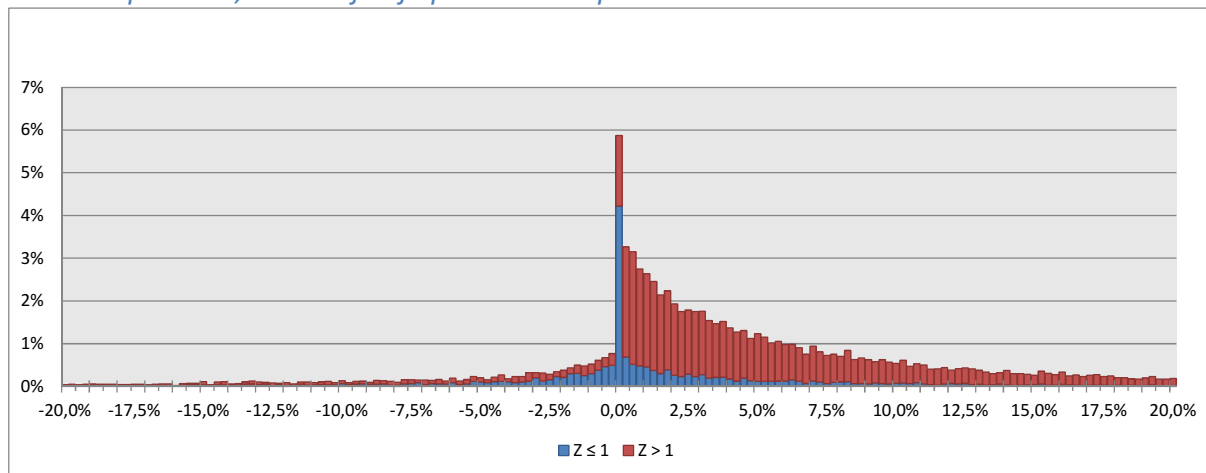
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2006 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri enem zaposlenemu

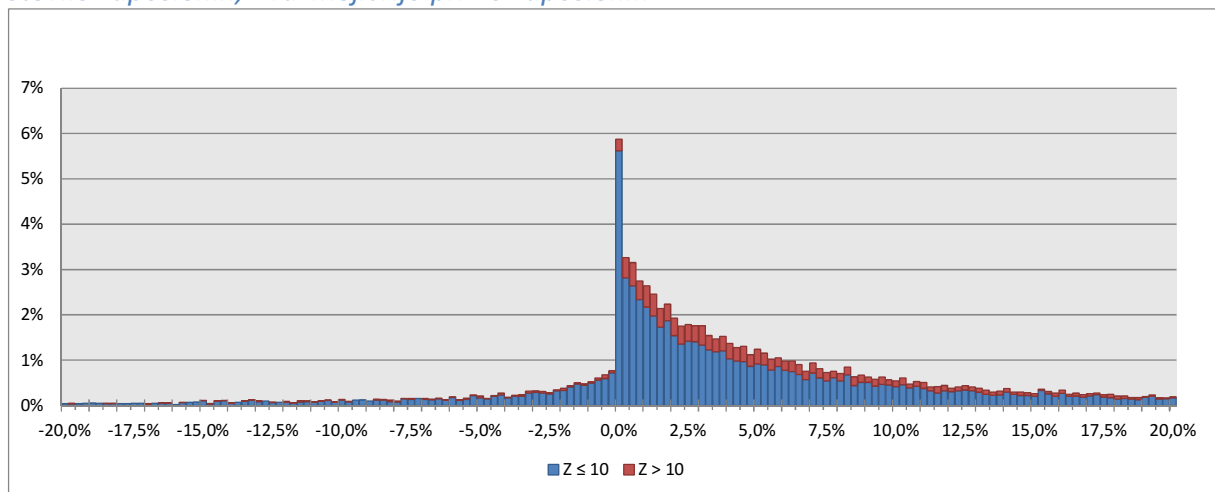
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2006 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 10 zaposlenih

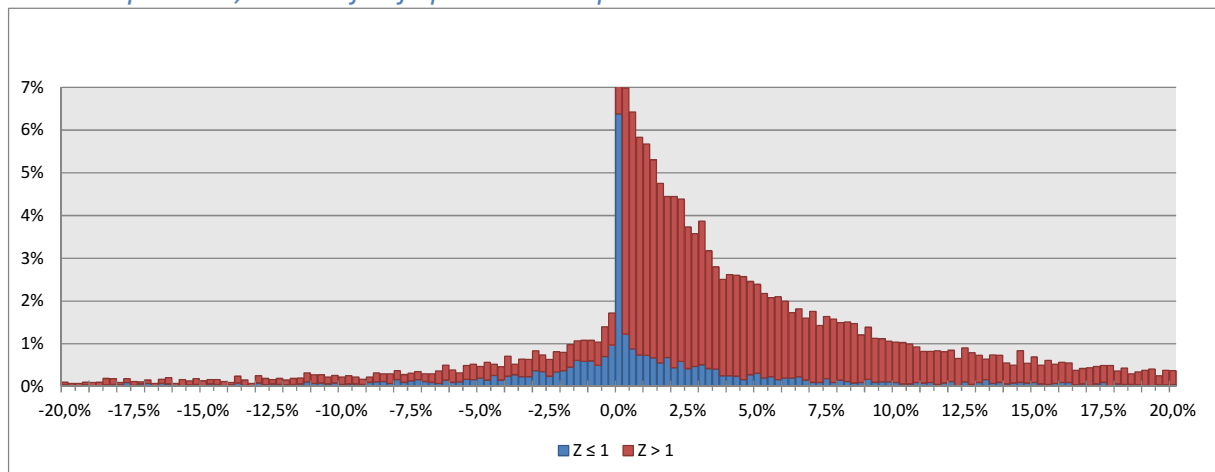
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2007 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri enem zaposlenemu

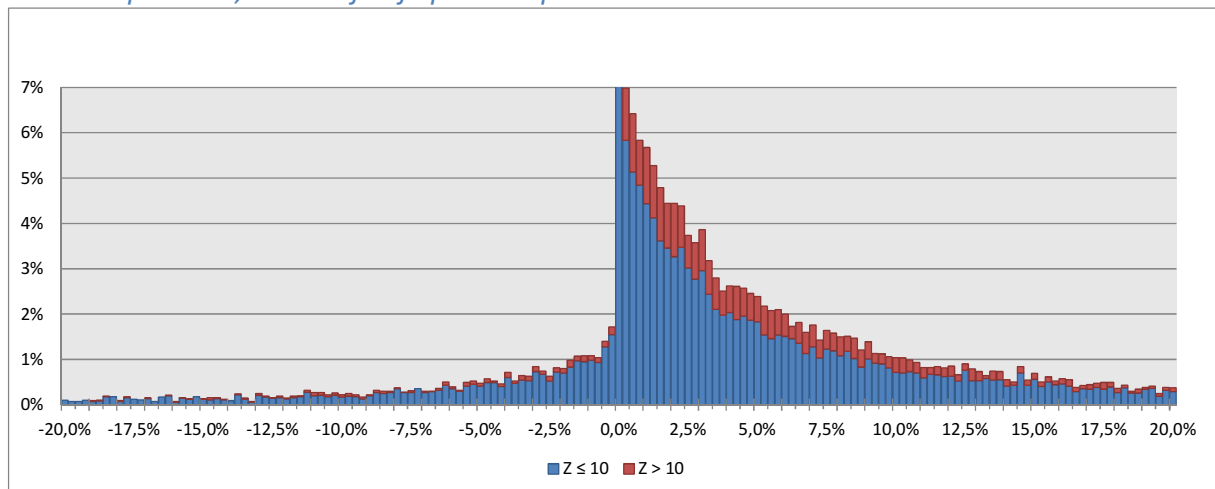
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2007 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 10 zaposlenih

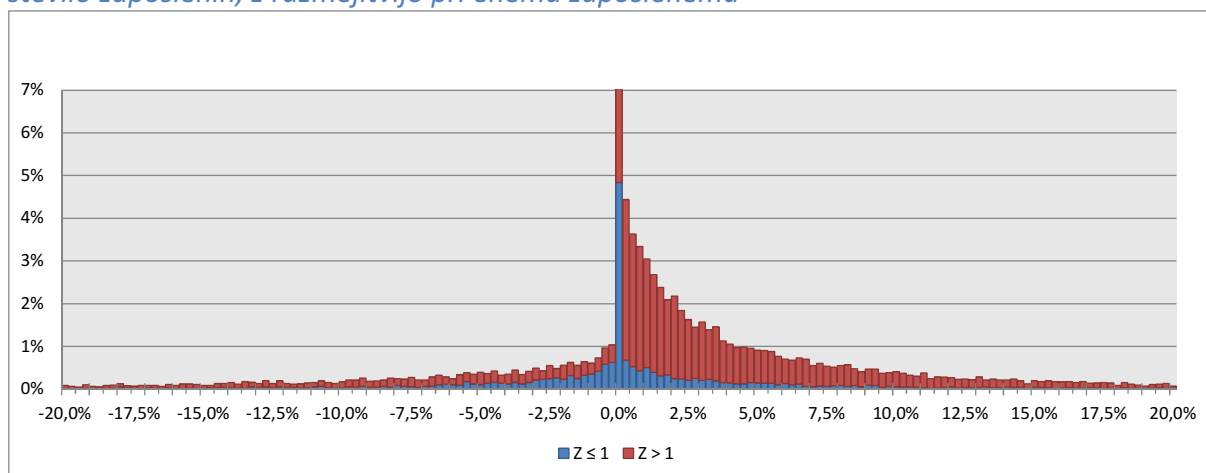
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2008 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri enemu zaposlenemu

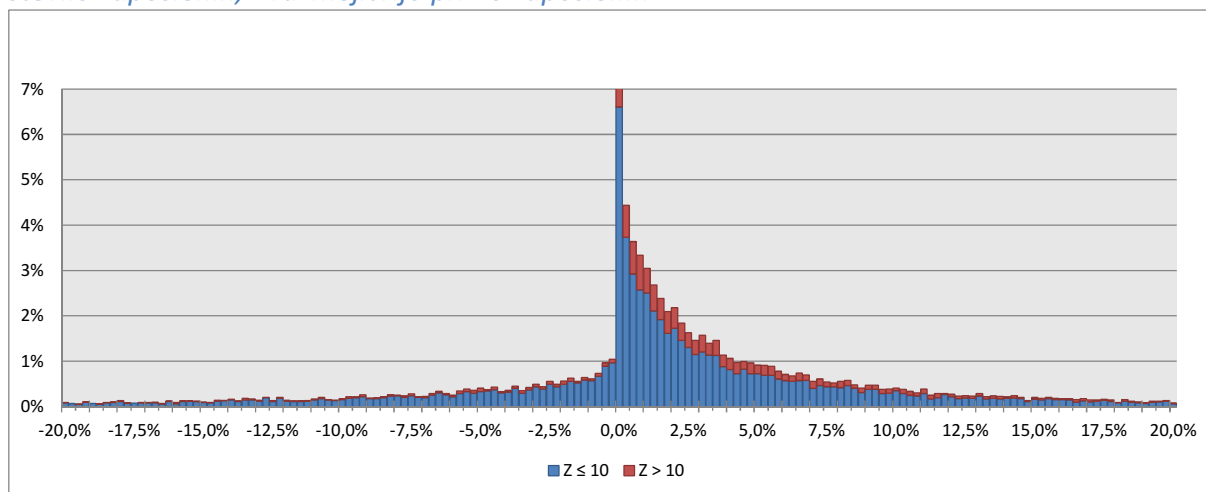
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2008 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 10 zaposlenih

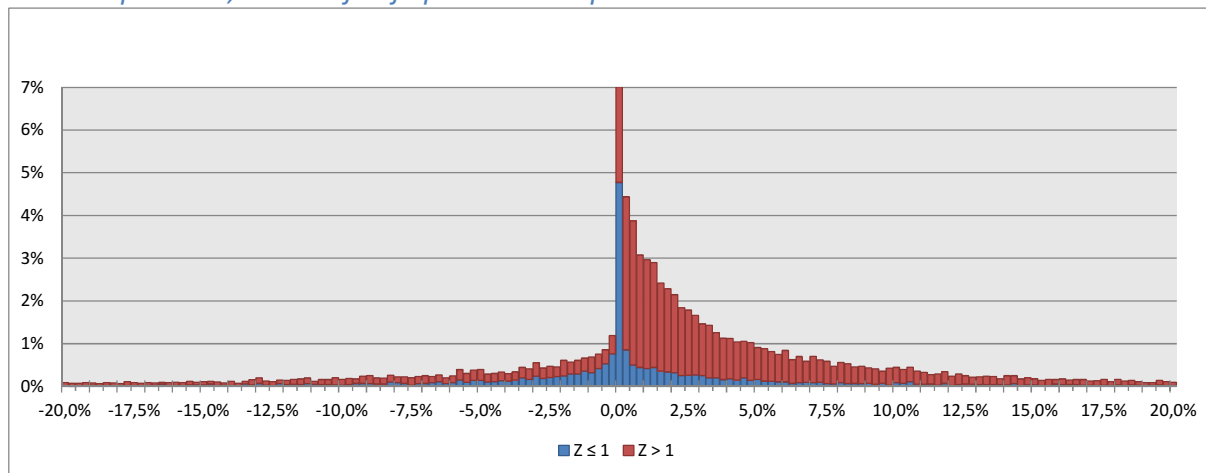
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2009 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri enem zaposlenemu

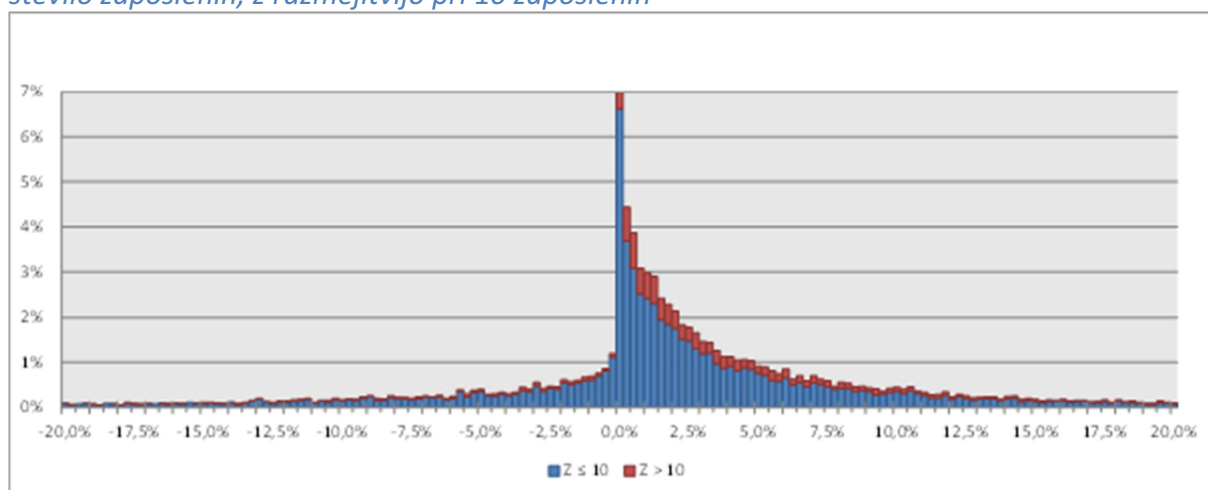
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2009 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 10 zaposlenih

Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2010 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri enem zaposlenemu

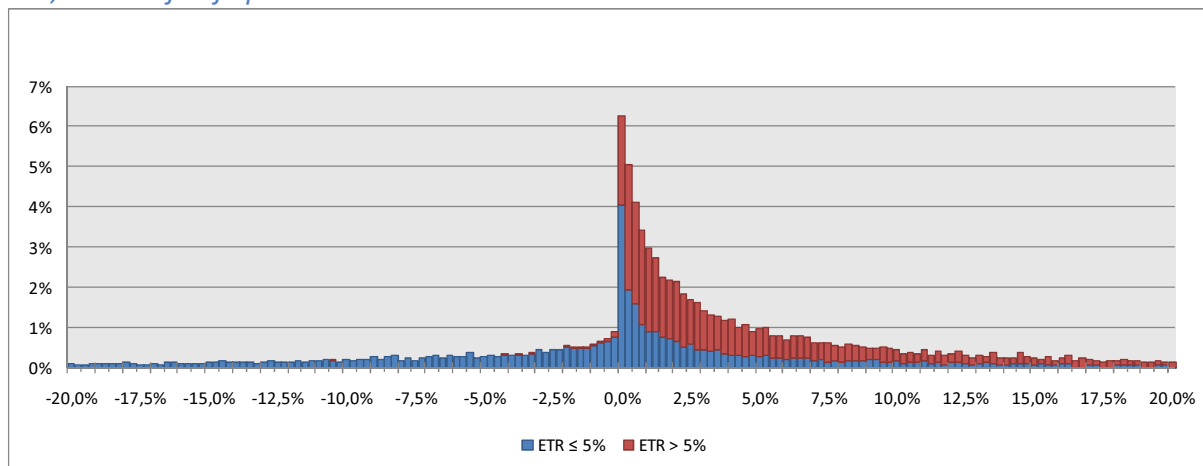
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2010 in število zaposlenih, z razmejitvijo pri 10 zaposlenih

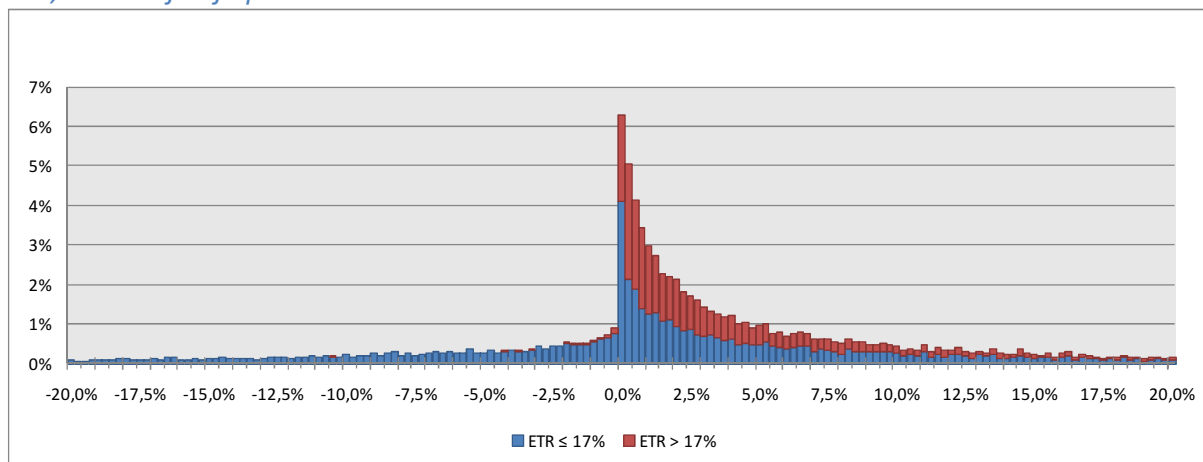
Priloga 6

Grafični prikazi razporeditve dobičkonosnosti sredstev glede na efektivno davčno stopnjo (ETR)

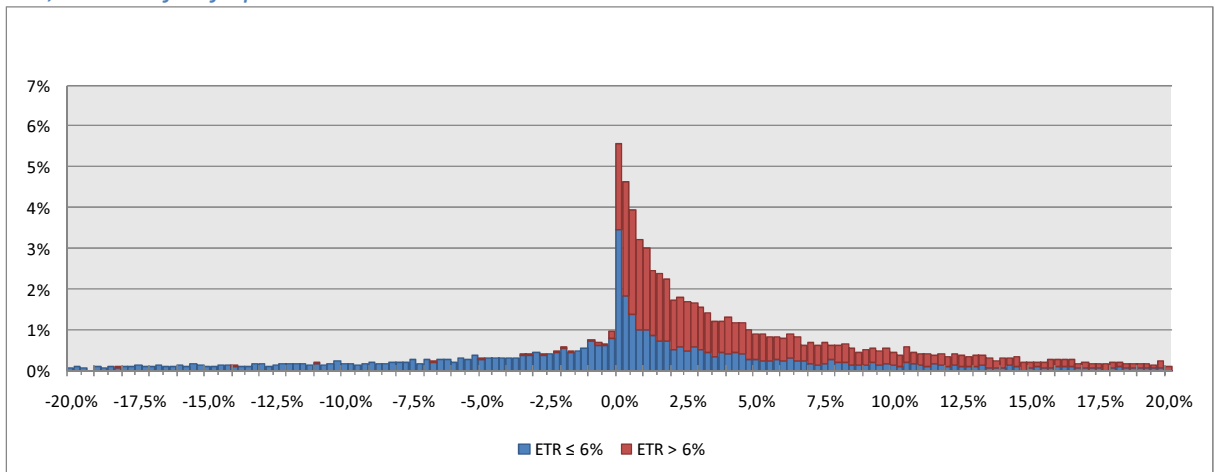
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2002 in višino ETR, z razmejitevjo pri 5% ETR

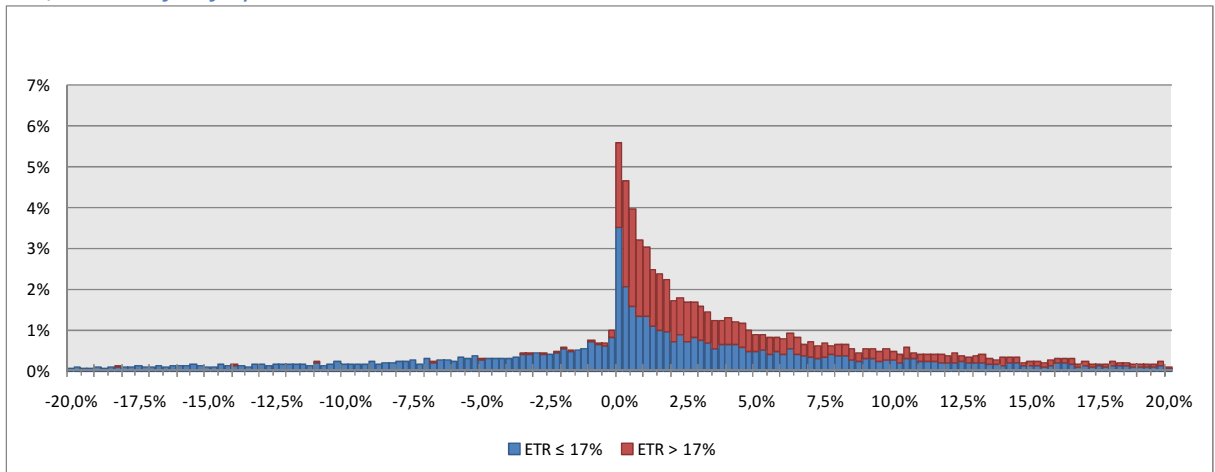
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2002 in višino ETR, z razmejitevjo pri 17% ETR

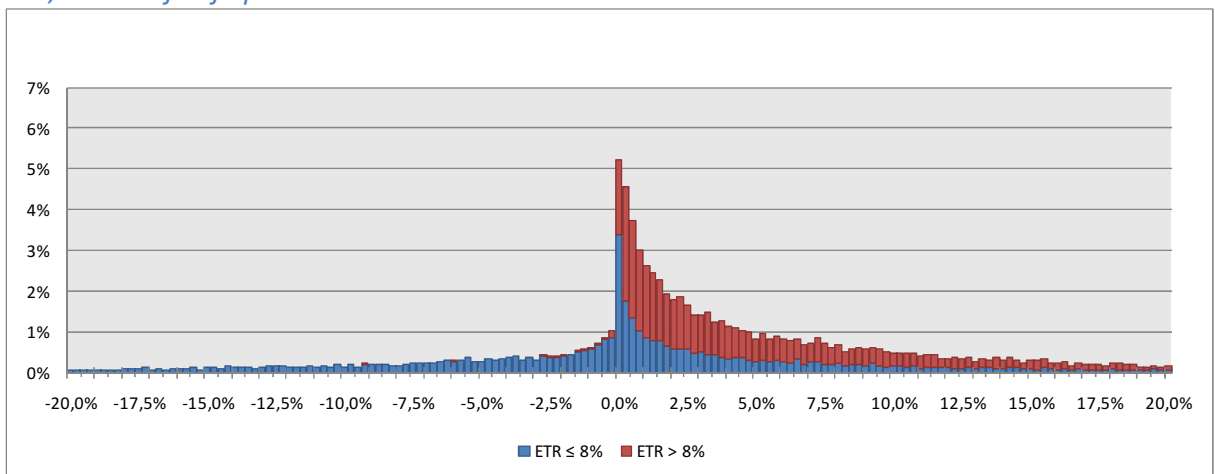
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2003 in višino ETR, z razmejitvijo pri 6% ETR

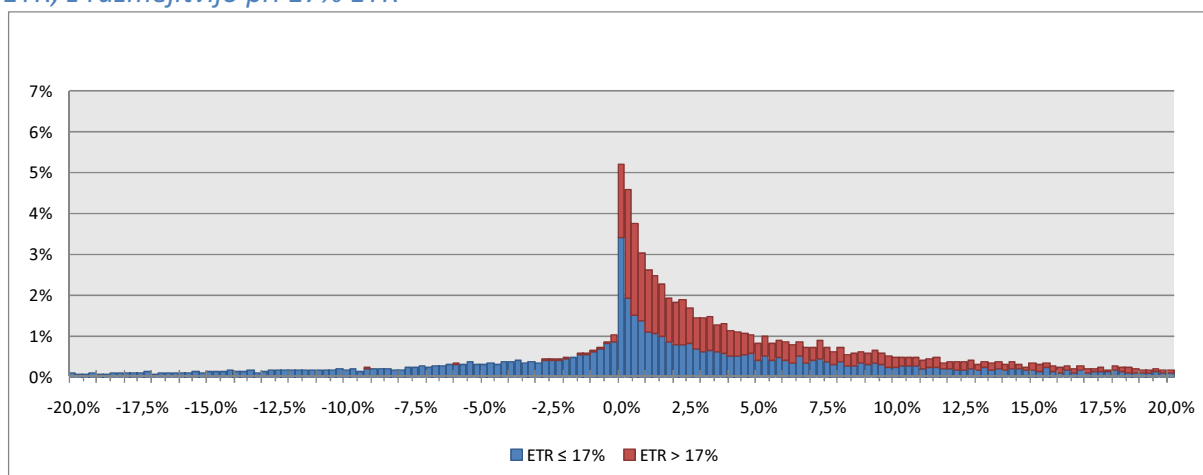
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2003 in višino ETR, z razmejitvijo pri 17% ETR

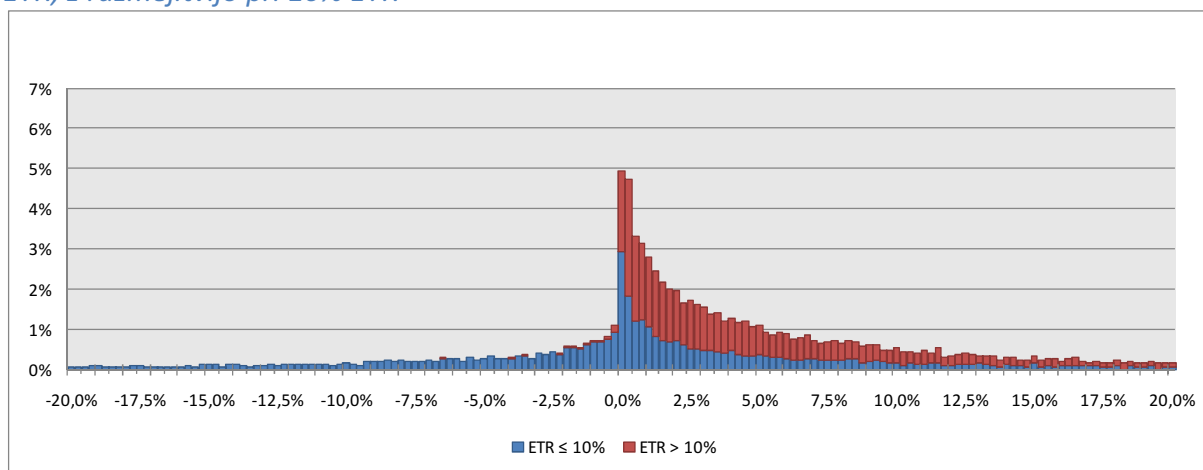
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2004 in višino ETR, z razmejitvijo pri 8% ETR

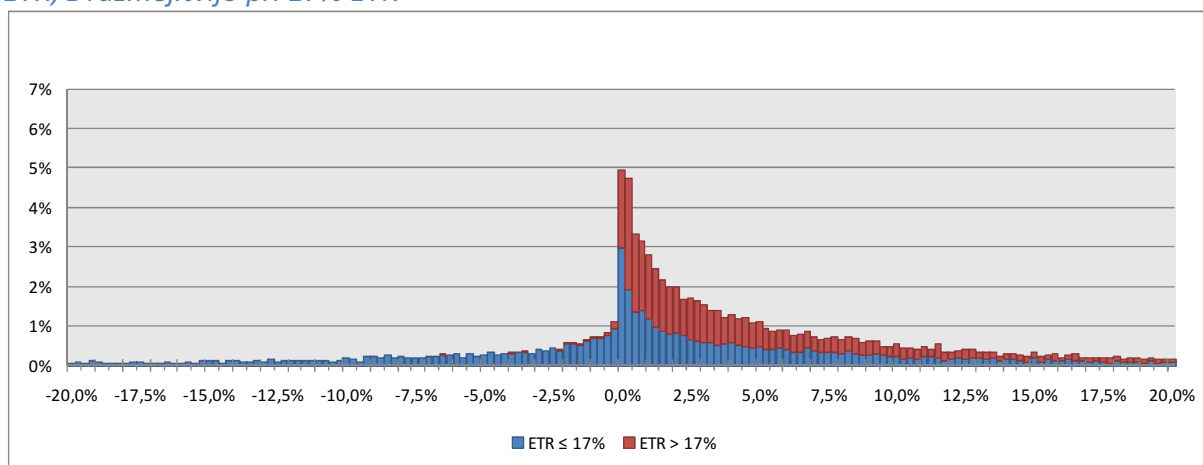
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2004 in višino ETR, z razmejitvijo pri 17% ETR

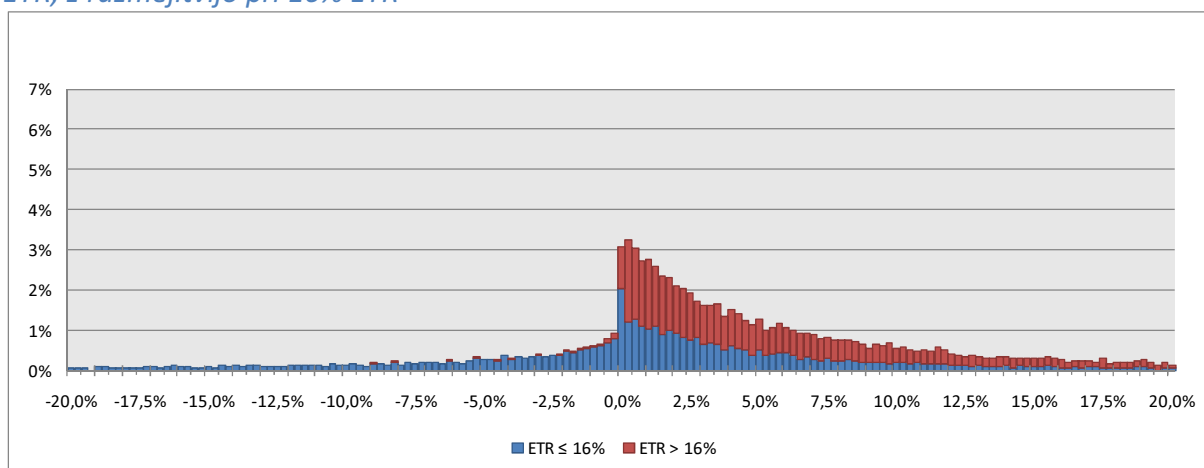
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in višino ETR, z razmejitvijo pri 10% ETR

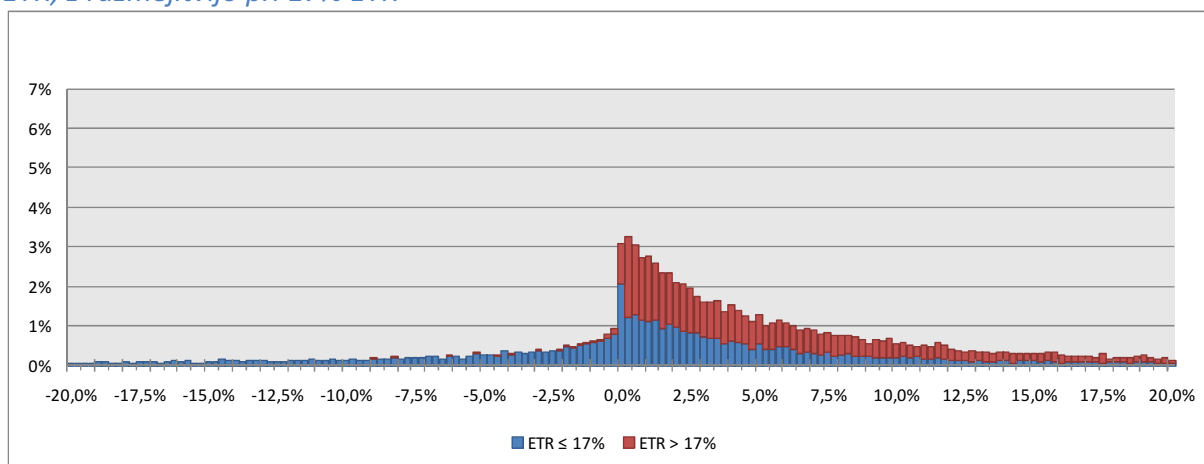
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2005 in višino ETR, z razmejitvijo pri 17% ETR

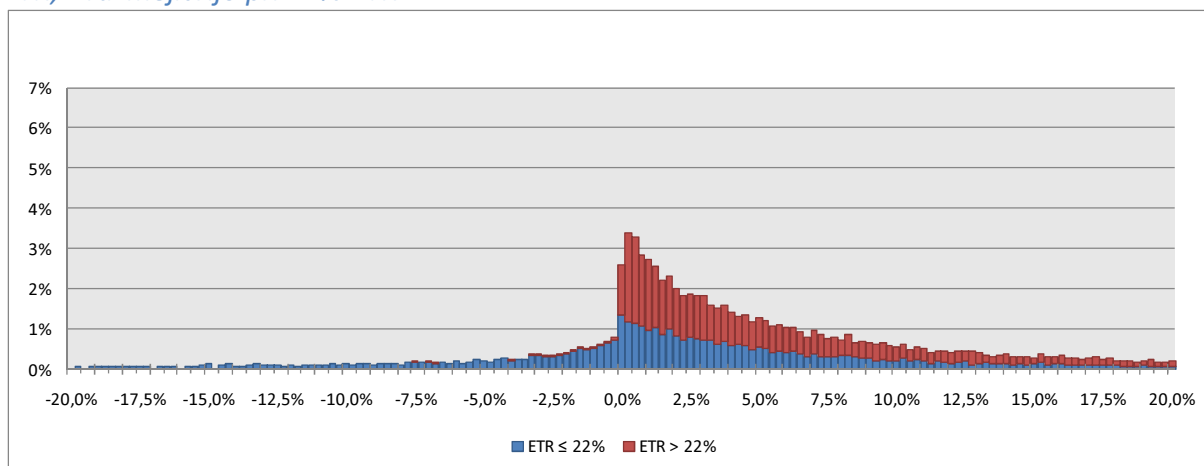
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2006 in višino ETR, z razmejitvijo pri 16% ETR

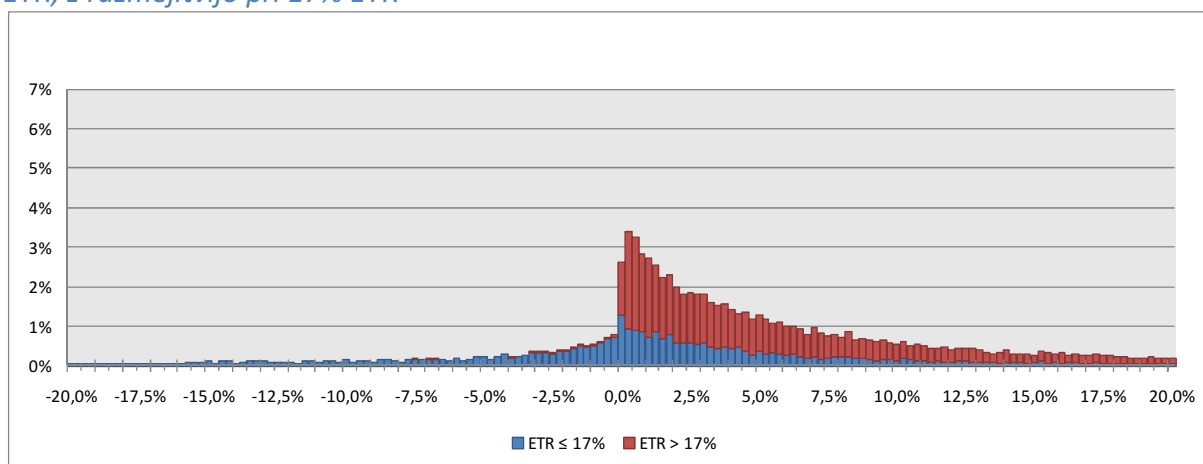
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2006 in višino ETR, z razmejitvijo pri 17% ETR

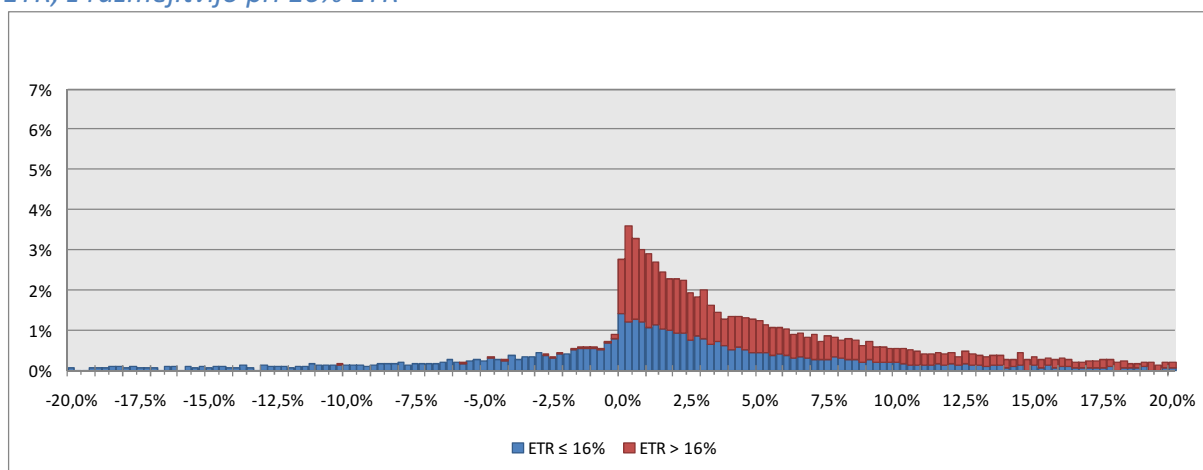
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2007 in višino ETR, z razmejitvijo pri 22% ETR

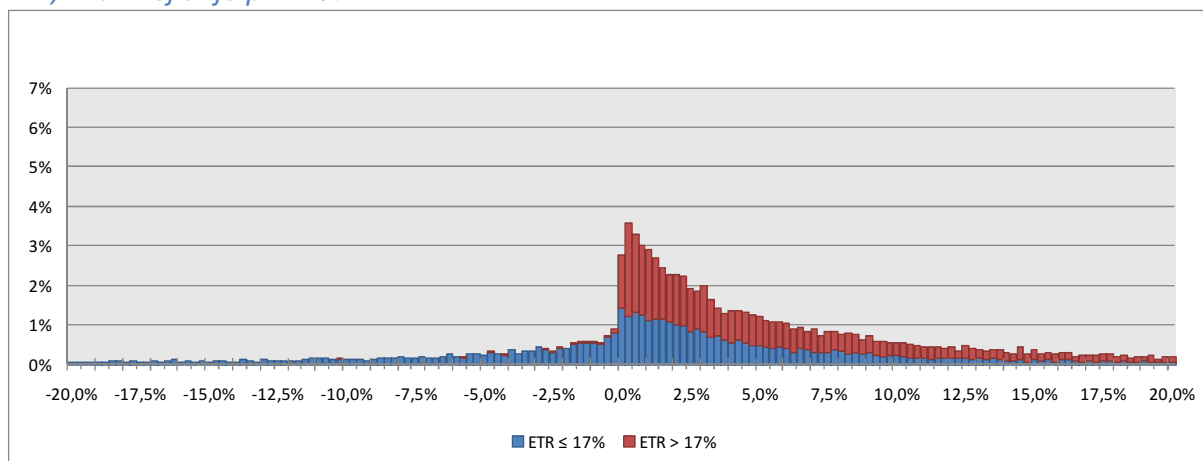
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2007 in višino ETR, z razmejitvijo pri 17% ETR

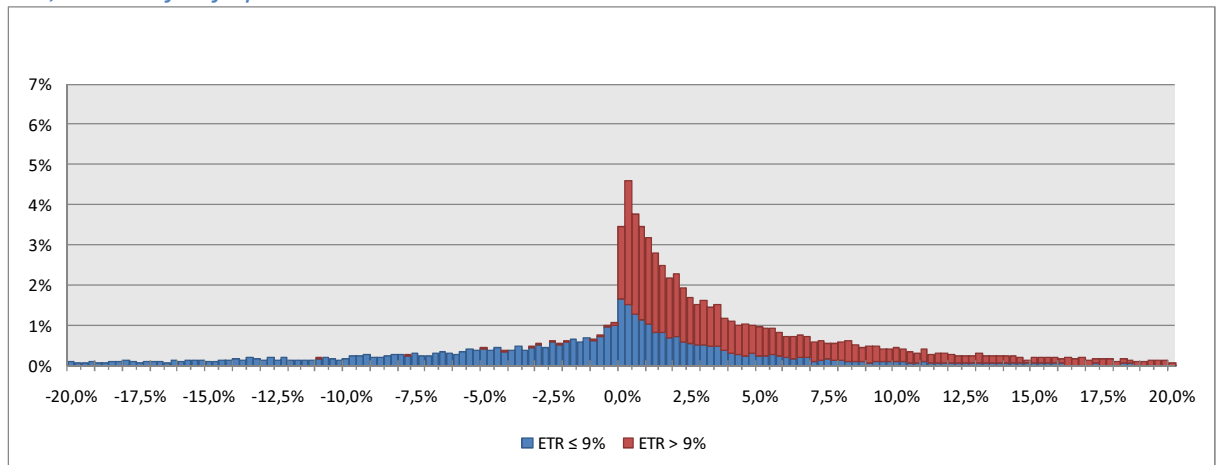
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2008 in višino ETR, z razmejitvijo pri 16% ETR

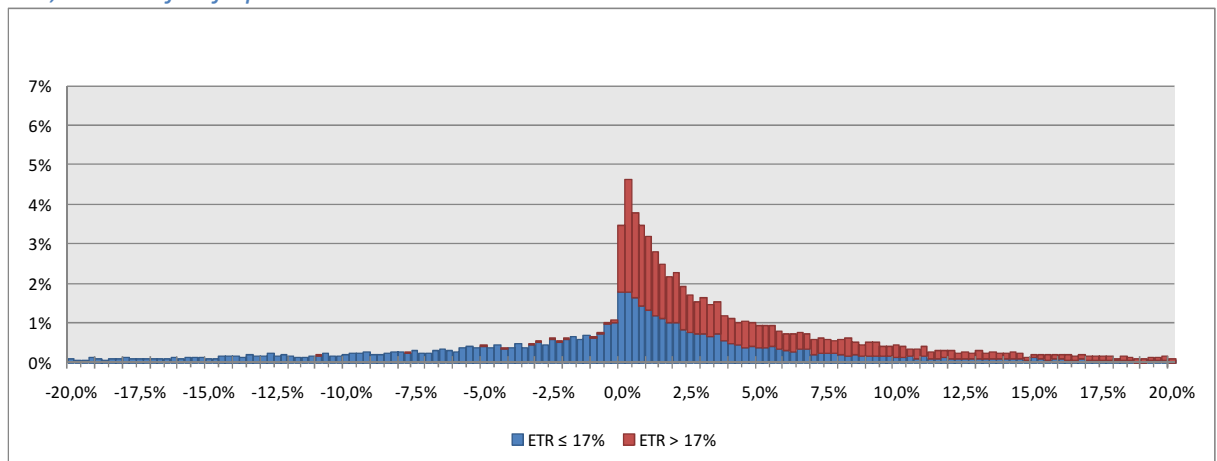
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2008 in višino ETR, z razmejitvijo pri 17% ETR

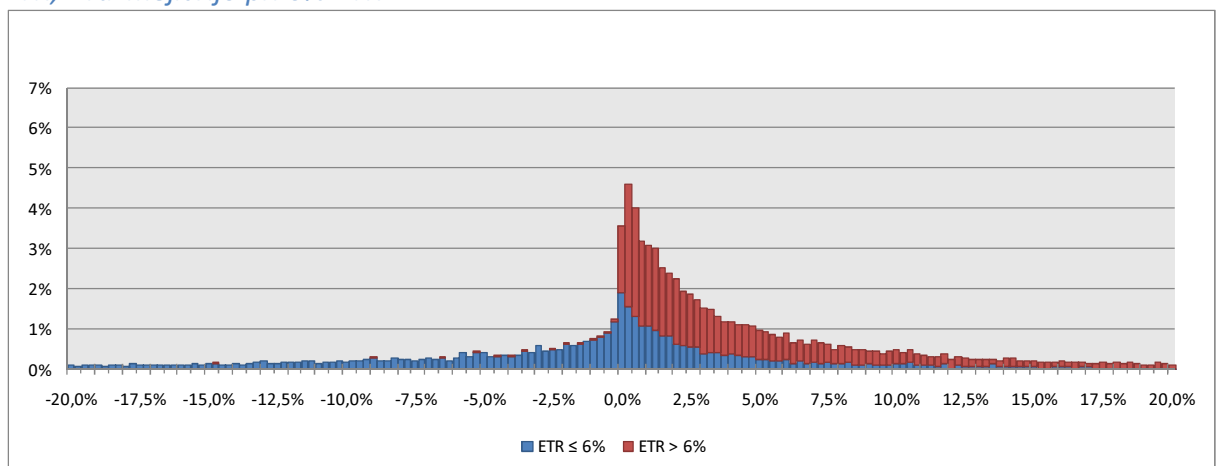
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2009 in višino ETR, z razmejitvijo pri 9% ETR

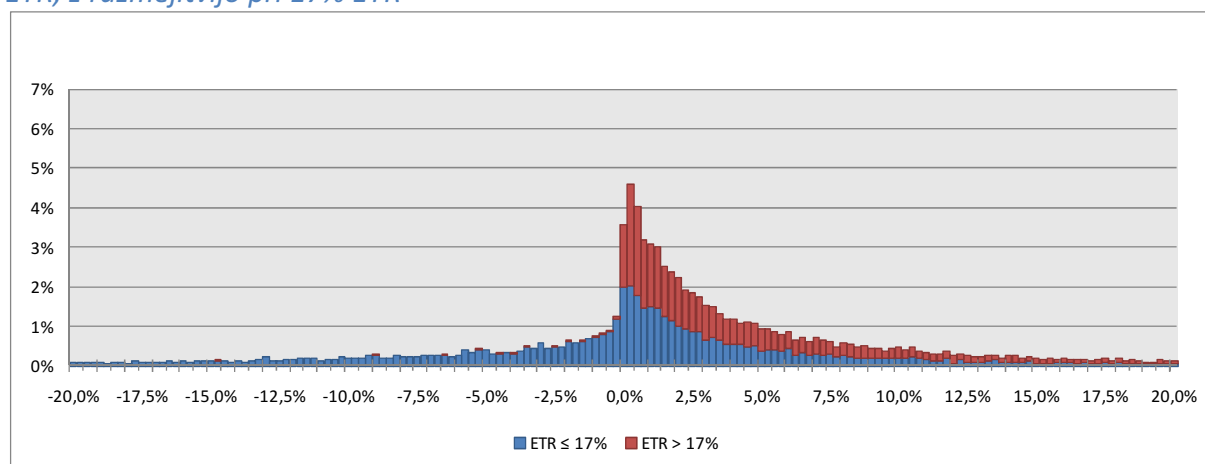
Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2009 in višino ETR, z razmejitvijo pri 17% ETR

Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2010 in višino ETR, z razmejitvijo pri 6% ETR

Slika: Delež vzorčnih podjetij, glede na višino dobičkonosnosti sredstev v letu 2010 in višino ETR, z razmejitvijo pri 17% ETR

Priloga 7

Korelacijske tabele kazalcev načina vplivanja na davčno osnovo⁷⁰

Kazalec odpisa vrednosti vseh sredstev (X1); $\alpha = -0,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,115**	-0,074**	-0,070**	-0,091**	-0,083**	0,004	-0,067*	-0,134**	-0,121**
17	-0,109**	-0,066**	-0,068**	-0,094**	-0,080**	0,001	-0,065*	-0,127**	-0,112**
19	-0,104**	-0,065**	-0,064**	-0,094**	-0,077**	-0,008	-0,056*	-0,117**	-0,088**
21	-0,089**	-0,065**	-0,052*	-0,088**	-0,058*	0,003	-0,041	-0,032	0,053*
23	-0,079**	-0,053*	-0,037	-0,077**	-0,051	0,064*	0,052	0,042	0,075**
25	-0,050*	-0,049*	-0,024	-0,041	-0,005	0,118**	0,085**	0,059**	0,080**
27	-0,026	-0,044*	0,007	-0,010	0,016	0,140**	0,088**	0,062**	0,088**
29	-0,014	-0,034	0,030	-0,003	0,037	0,140**	0,102**	0,051*	0,086**

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitevne ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,090**	-0,068**	-0,068**	-0,078**	-0,061*	0,002	-0,080**	-0,165**	-0,146**
17	-0,085**	-0,060**	-0,066**	-0,082**	-0,057*	-0,002	-0,077**	-0,157**	-0,135**
19	-0,080**	-0,059**	-0,062**	-0,081**	-0,053*	-0,011	-0,067*	-0,146**	-0,111**
21	-0,063**	-0,048*	-0,050*	-0,076**	-0,036	-0,000	-0,052	-0,036	0,041
23	-0,054*	-0,033	-0,034	-0,066**	-0,026	0,062*	0,041	0,028	0,063**
25	-0,053*	-0,041	-0,025	-0,043	-0,006	0,106**	0,072**	0,046*	0,071**
27	-0,032	-0,033	0,002	-0,018	0,013	0,130**	0,075**	0,047*	0,077**
29	-0,021	-0,026	0,022	-0,009	0,032	0,131**	0,088**	0,036	0,076**

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,121**	-0,073**	-0,068**	-0,090**	-0,087**	-0,009	-0,072**	-0,148**	-0,122**
17	-0,116**	-0,063**	-0,071**	-0,094**	-0,082**	-0,008	-0,070**	-0,143**	-0,114**
19	-0,110**	-0,063**	-0,064**	-0,092**	-0,075**	-0,017	-0,059*	-0,123**	-0,086**
21	-0,092**	-0,062**	-0,054*	-0,085**	-0,059*	-0,000	-0,043	-0,036	0,047*
23	-0,082**	-0,053*	-0,038	-0,076**	-0,052*	0,056*	0,044	0,034	0,070**
25	-0,052*	-0,053*	-0,026	-0,042	-0,004	0,106**	0,076**	0,052*	0,077**
27	-0,027	-0,047*	0,002	-0,015	0,012	0,130**	0,078**	0,056*	0,081**
29	-0,016	-0,040	0,024	-0,005	0,033	0,131**	0,093**	0,042	0,080**

⁷⁰ * korelacija je pomembna na ravni tveganja 0.05 (dvostransko).

** korelacija je pomembna na ravni tveganja 0.01 (dvostransko)

Kazalec odpisa vrednosti vseh sredstev (X_1); $\alpha=1,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejnitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,057**	-0,089**	-0,082**	-0,114**	-0,084**	-0,009	-0,113**	-0,146**	-0,134**
17	-0,053**	-0,083**	-0,081**	-0,117**	-0,077**	-0,012	-0,106**	-0,139**	-0,127**
19	-0,054**	-0,080**	-0,079**	-0,116**	-0,072**	-0,024	-0,094**	-0,131**	-0,106**
21	-0,049**	-0,077**	-0,065**	-0,115**	-0,063**	-0,017	-0,083**	-0,041*	0,033*
23	-0,042*	-0,068**	-0,057**	-0,102**	-0,061**	0,050**	0,017	0,032	0,046**
25	-0,024	-0,057**	-0,036*	-0,060**	-0,016	0,109**	0,045*	0,040*	0,054**
27	-0,011	-0,027	-0,002	-0,020	0,014	0,125**	0,056**	0,048**	0,060**
29	-0,009	-0,015	0,018	-0,005	0,032	0,124**	0,070**	0,041*	0,061**

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejnitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,057**	-0,085**	-0,083**	-0,101**	-0,084**	-0,017	-0,122**	-0,159**	-0,160**
17	-0,053**	-0,078**	-0,082**	-0,102**	-0,075**	-0,020	-0,114**	-0,151**	-0,151**
19	-0,053**	-0,076**	-0,079**	-0,102**	-0,070**	-0,033	-0,102**	-0,141**	-0,129**
21	-0,048**	-0,066**	-0,066**	-0,099**	-0,059**	-0,025	-0,090**	-0,051**	0,025
23	-0,041*	-0,055**	-0,053**	-0,086**	-0,045*	0,047*	0,006	0,015	0,037*
25	-0,027	-0,049**	-0,035*	-0,064**	-0,011	0,102**	0,032	0,022	0,047**
27	-0,016	-0,020	-0,004	-0,029	0,014	0,117**	0,041*	0,028	0,051**
29	-0,014	-0,009	0,014	-0,013	0,031	0,117**	0,054**	0,021	0,053**

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejnitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,061**	-0,093**	-0,083**	-0,112**	-0,095**	-0,020	-0,114**	-0,155**	-0,136**
17	-0,057**	-0,086**	-0,084**	-0,114**	-0,088**	-0,018	-0,117**	-0,149**	-0,130**
19	-0,056**	-0,084**	-0,079**	-0,115**	-0,080**	-0,029	-0,102**	-0,136**	-0,105**
21	-0,050**	-0,078**	-0,067**	-0,112**	-0,069**	-0,019	-0,086**	-0,049**	0,029
23	-0,043*	-0,068**	-0,055**	-0,100**	-0,058**	0,040*	0,009	0,021	0,042*
25	-0,026	-0,056**	-0,035*	-0,063**	-0,010	0,096**	0,035	0,030	0,051**
27	-0,014	-0,032	-0,003	-0,027	0,005	0,113**	0,044*	0,039*	0,055**
29	-0,011	-0,022	0,015	-0,009	0,023	0,113**	0,060**	0,030	0,059**

Kazalec odpisa vrednosti vseh sredstev (X_1); $\alpha=1,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,055**	-0,089**	-0,083**	-0,113**	-0,095**	-0,040*	-0,121**	-0,152**	-0,119**
17	-0,051**	-0,086**	-0,084**	-0,120**	-0,089**	-0,039*	-0,117**	-0,149**	-0,116**
19	-0,050**	-0,082**	-0,082**	-0,119**	-0,087**	-0,048**	-0,105**	-0,143**	-0,106**
21	-0,046**	-0,079**	-0,073**	-0,119**	-0,082**	-0,046**	-0,099**	-0,053**	0,025
23	-0,038*	-0,066**	-0,063**	-0,108**	-0,078**	0,030	0,016	0,025	0,039**
25	-0,021	-0,058**	-0,034*	-0,065**	-0,030	0,095**	0,040*	0,034*	0,045**
27	-0,008	-0,030	-0,005	-0,013	0,008	0,104**	0,051**	0,043**	0,051**
29	-0,007	-0,022	0,010	-0,002	0,019	0,092**	0,066**	0,036*	0,042**

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P , glede na spremembo razmejitevne ETR^P .

ETR^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,056**	-0,087**	-0,081**	-0,107**	-0,083**	-0,044**	-0,129**	-0,166**	-0,135**
17	-0,052**	-0,083**	-0,082**	-0,114**	-0,075**	-0,043**	-0,124**	-0,162**	-0,130**
19	-0,051**	-0,080**	-0,081**	-0,112**	-0,074**	-0,052**	-0,113**	-0,153**	-0,120**
21	-0,046**	-0,072**	-0,072**	-0,111**	-0,068**	-0,050**	-0,107**	-0,060**	0,018
23	-0,039**	-0,057**	-0,059**	-0,100**	-0,056**	0,034*	0,004	0,011	0,031*
25	-0,024	-0,052**	-0,037*	-0,070**	-0,024	0,090**	0,027	0,020	0,038**
27	-0,011	-0,023	-0,010	-0,020	0,011	0,098**	0,035*	0,027	0,043**
29	-0,007	-0,017	0,007	-0,009	0,021	0,087**	0,050**	0,020	0,035*

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD} , glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD} .

ETR^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,058**	-0,090**	-0,086**	-0,114**	-0,102**	-0,051**	-0,121**	-0,161**	-0,121**
17	-0,054**	-0,087**	-0,086**	-0,121**	-0,095**	-0,045**	-0,124**	-0,156**	-0,118**
19	-0,053**	-0,083**	-0,083**	-0,122**	-0,092**	-0,052**	-0,110**	-0,146**	-0,105**
21	-0,048**	-0,082**	-0,075**	-0,120**	-0,086**	-0,047**	-0,101**	-0,058**	0,021
23	-0,040**	-0,068**	-0,064**	-0,107**	-0,074**	0,025	0,007	0,016	0,036*
25	-0,023	-0,059**	-0,037*	-0,069**	-0,023	0,086**	0,031	0,025	0,043**
27	-0,009	-0,033*	-0,009	-0,020	0,005	0,096**	0,039*	0,035*	0,047**
29	-0,008	-0,028	0,009	-0,006	0,010	0,083**	0,057**	0,027	0,040**

Kazalec odписа vrednosti vseh sredstev (X_1); $\alpha=2,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,059**	-0,081**	-0,078**	-0,109**	-0,102**	-0,054**	-0,122**	-0,143**	-0,114**
17	-0,055**	-0,081**	-0,085**	-0,115**	-0,096**	-0,053**	-0,118**	-0,139**	-0,119**
19	-0,054**	-0,077**	-0,085**	-0,116**	-0,096**	-0,060**	-0,114**	-0,140**	-0,110**
21	-0,051**	-0,071**	-0,079**	-0,114**	-0,090**	-0,057**	-0,111**	-0,066**	0,019
23	-0,046**	-0,055**	-0,070**	-0,109**	-0,087**	0,014	0,013	0,013	0,038**
25	-0,027*	-0,046**	-0,041**	-0,071**	-0,034*	0,072**	0,036*	0,016	0,041**
27	-0,011	-0,018	-0,005	-0,032*	0,009	0,081**	0,044**	0,027*	0,046**
29	-0,008	-0,017	0,010	-0,018	0,016	0,070**	0,059**	0,019	0,035**

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P , glede na spremembo razmejčitvene ETR^P .

ETR^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,059**	-0,082**	-0,081**	-0,094**	-0,099**	-0,055**	-0,124**	-0,148**	-0,133**
17	-0,055**	-0,081**	-0,087**	-0,100**	-0,091**	-0,053**	-0,119**	-0,142**	-0,136**
19	-0,053**	-0,078**	-0,087**	-0,100**	-0,091**	-0,060**	-0,116**	-0,142**	-0,126**
21	-0,050**	-0,068**	-0,081**	-0,097**	-0,083**	-0,056**	-0,113**	-0,070**	0,014
23	-0,045**	-0,051**	-0,071**	-0,091**	-0,073**	0,027	-0,000	0,004	0,032*
25	-0,030*	-0,043**	-0,043**	-0,074**	-0,030*	0,072**	0,021	0,008	0,036**
27	-0,015	-0,015	-0,009	-0,037**	0,009	0,081**	0,027	0,016	0,040**
29	-0,009	-0,014	0,006	-0,023	0,016	0,070**	0,041**	0,005	0,029*

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD} , glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD} .

ETR^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,061**	-0,084**	-0,082**	-0,111**	-0,110**	-0,064**	-0,126**	-0,140**	-0,119**
17	-0,057**	-0,084**	-0,089**	-0,117**	-0,103**	-0,058**	-0,127**	-0,139**	-0,123**
19	-0,056**	-0,080**	-0,086**	-0,120**	-0,102**	-0,065**	-0,120**	-0,140**	-0,110**
21	-0,051**	-0,076**	-0,081**	-0,116**	-0,093**	-0,056**	-0,113**	-0,071**	0,017
23	-0,046**	-0,058**	-0,071**	-0,108**	-0,084**	0,015	0,003	0,006	0,037**
25	-0,030*	-0,048**	-0,043**	-0,073**	-0,029*	0,064**	0,024	0,009	0,041**
27	-0,013	-0,022	-0,009	-0,037**	0,005	0,073**	0,031*	0,020	0,044**
29	-0,010	-0,023	0,009	-0,022	0,008	0,060**	0,048**	0,011	0,035**

Kazalec odpisa vrednosti vseh sredstev (X_1); $\alpha=2,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,062**	-0,080**	-0,086**	-0,114**	-0,106**	-0,058**	-0,122**	-0,142**	-0,111**
17	-0,060**	-0,083**	-0,094**	-0,120**	-0,100**	-0,060**	-0,116**	-0,139**	-0,115**
19	-0,058**	-0,078**	-0,093**	-0,121**	-0,100**	-0,064**	-0,114**	-0,141**	-0,109**
21	-0,056**	-0,077**	-0,086**	-0,119**	-0,094**	-0,060**	-0,112**	-0,070**	0,018
23	-0,048**	-0,064**	-0,081**	-0,116**	-0,096**	0,016	0,014	0,008	0,034**
25	-0,028*	-0,050**	-0,049**	-0,079**	-0,036**	0,075**	0,036**	0,014	0,038**
27	-0,010	-0,021	-0,011	-0,036**	0,003	0,085**	0,044**	0,024	0,039**
29	-0,007	-0,019	-0,002	-0,031*	0,012	0,071**	0,059**	0,016	0,029*

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P , glede na spremembo razmejivene ETR^P .

ETR^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,060**	-0,081**	-0,090**	-0,102**	-0,105**	-0,058**	-0,127**	-0,149**	-0,128**
17	-0,057**	-0,083**	-0,098**	-0,108**	-0,097**	-0,059**	-0,120**	-0,145**	-0,131**
19	-0,055**	-0,079**	-0,097**	-0,108**	-0,097**	-0,062**	-0,118**	-0,144**	-0,124**
21	-0,052**	-0,074**	-0,089**	-0,105**	-0,090**	-0,057**	-0,116**	-0,073**	0,011
23	-0,044**	-0,060**	-0,081**	-0,102**	-0,085**	0,027*	-0,000	-0,000	0,027*
25	-0,028*	-0,048**	-0,051**	-0,081**	-0,034*	0,074**	0,021	0,006	0,031*
27	-0,012	-0,018	-0,016	-0,041**	0,002	0,084**	0,026	0,014	0,032**
29	-0,006	-0,016	-0,004	-0,035**	0,011	0,070**	0,040**	0,004	0,022

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD} , glede na spremembo razmejivene ETR^{PD} .

ETR^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,061**	-0,081**	-0,089**	-0,117**	-0,112**	-0,065**	-0,127**	-0,140**	-0,114**
17	-0,059**	-0,085**	-0,098**	-0,124**	-0,105**	-0,064**	-0,125**	-0,141**	-0,119**
19	-0,057**	-0,081**	-0,094**	-0,126**	-0,104**	-0,070**	-0,120**	-0,141**	-0,110**
21	-0,053**	-0,080**	-0,088**	-0,122**	-0,097**	-0,059**	-0,115**	-0,074**	0,014
23	-0,046**	-0,066**	-0,081**	-0,116**	-0,094**	0,017	0,003	0,001	0,031**
25	-0,030*	-0,052**	-0,051**	-0,081**	-0,032*	0,067**	0,024	0,008	0,036**
27	-0,013	-0,024	-0,016	-0,041**	-0,001	0,077**	0,029*	0,018	0,036**
29	-0,009	-0,024	-0,002	-0,035**	0,004	0,062**	0,046**	0,010	0,028*

Kazalec odpisa OOS in NS (X^2); $\alpha=0,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,039	0,082**	0,045	0,012	0,039	0,004	0,029	0,047*	0,036
17	0,044*	0,078**	0,049*	0,013	0,039	0,007	0,017	0,052*	0,039
19	0,043	0,080**	0,049*	0,016	0,042	0,019	0,022	0,046	0,041
21	0,049*	0,077**	0,056*	0,020	0,045	0,030	0,029	0,025	-0,000
23	0,044	0,077**	0,061*	0,024	0,043	0,011	-0,004	0,014	0,003
25	0,064**	0,051*	0,073**	0,033	0,050	0,011	0,004	0,023	-0,008
27	0,072**	0,057*	0,029	0,032	0,056	0,011	-0,005	0,029	-0,011
29	0,069**	0,059*	0,015	0,028	0,054	0,036	0,003	0,027	0,025

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejčitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,099**	0,099**	0,103**	0,032	0,049	0,013	0,061*	0,056*	0,040
17	0,104**	0,095**	0,107**	0,032	0,049	0,017	0,051	0,061*	0,043
19	0,102**	0,097**	0,106**	0,035	0,052	0,030	0,055	0,054*	0,044
21	0,109**	0,097**	0,112**	0,039	0,059*	0,040	0,060*	0,029	0,006
23	0,101**	0,099**	0,118**	0,043	0,056	0,010	-0,002	0,021	0,009
25	0,061**	0,056*	0,081**	0,033	0,055	0,005	0,006	0,030	-0,006
27	0,067**	0,065**	0,045	0,030	0,063*	0,005	-0,004	0,036	-0,009
29	0,064**	0,069**	0,031	0,025	0,063*	0,030	0,004	0,032	0,027

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,064**	0,079**	0,046	0,015	0,032	-0,001	0,024	0,048*	0,038
17	0,050*	0,077**	0,047*	0,017	0,033	0,007	0,018	0,054*	0,041
19	0,045*	0,080**	0,050*	0,020	0,040	0,014	0,020	0,051*	0,042
21	0,052*	0,076**	0,054*	0,024	0,047	0,029	0,027	0,029	0,006
23	0,044*	0,076**	0,062**	0,025	0,046	0,006	-0,003	0,021	0,007
25	0,059**	0,050*	0,081**	0,034	0,054	0,005	0,006	0,030	-0,011
27	0,069**	0,057*	0,042	0,031	0,053	0,005	-0,005	0,036	-0,014
29	0,066**	0,061**	0,023	0,029	0,052	0,031	0,003	0,035	0,023

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,023	0,066**	0,062**	0,024	0,035	0,026	0,059**	0,061**	0,045*
17	0,025	0,068**	0,068**	0,026	0,036	0,029	0,057**	0,064**	0,045*
19	0,025	0,071**	0,069**	0,029	0,038	0,036	0,059**	0,060**	0,046**
21	0,027	0,067**	0,075**	0,031	0,042	0,046*	0,062**	0,044*	0,024
23	0,026	0,067**	0,083**	0,034	0,043*	0,019	0,032	0,034	0,024
25	0,031	0,044*	0,068**	0,038*	0,016	0,025	0,040	0,028	0,012
27	0,035*	0,036*	0,034	0,041*	-0,002	0,024	0,034	0,040*	0,014
29	-0,003	0,037*	0,022	0,035	-0,001	0,041*	0,029	0,041*	0,034

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitevne ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,027	0,079**	0,094**	0,045*	0,037	0,032	0,083**	0,082**	0,046**
17	0,028	0,081**	0,098**	0,046*	0,037	0,036	0,081**	0,084**	0,046**
19	0,028	0,084**	0,099**	0,050**	0,038	0,044*	0,082**	0,080**	0,046*
21	0,029	0,083**	0,103**	0,051**	0,042*	0,053*	0,081**	0,054**	0,026
23	0,029	0,082**	0,111**	0,054**	0,043*	0,017	0,031	0,041*	0,025
25	0,031	0,050**	0,072**	0,035	0,015	0,022	0,038	0,036*	0,011
27	0,034	0,043*	0,045*	0,036	-0,003	0,024	0,032	0,049**	0,012
29	-0,003	0,046*	0,033	0,029	-0,001	0,041*	0,028	0,047**	0,032

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,025	0,063**	0,060**	0,029	0,032	0,019	0,066**	0,067**	0,042*
17	0,025	0,065**	0,064**	0,028	0,032	0,026	0,061**	0,070**	0,042*
19	0,025	0,070**	0,067**	0,032	0,035	0,033	0,058**	0,064**	0,047**
21	0,027	0,067**	0,071**	0,034	0,040	0,046*	0,060**	0,051**	0,026
23	0,027	0,067**	0,083**	0,035	0,042*	0,016	0,031	0,039*	0,024
25	0,030	0,046*	0,072**	0,036	0,015	0,022	0,039	0,031	0,008
27	0,034	0,038*	0,045*	0,038*	-0,004	0,025	0,031	0,042*	0,010
29	-0,004	0,040*	0,029	0,033	-0,003	0,043*	0,029	0,043*	0,032

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,023	0,054**	0,076**	0,034*	0,036*	0,029	0,053**	0,052**	0,019
17	0,025	0,054**	0,081**	0,033*	0,037*	0,033	0,053**	0,057**	0,044**
19	0,025	0,056**	0,083**	0,037*	0,040*	0,039*	0,051**	0,057**	0,029
21	0,027	0,056**	0,089**	0,041*	0,043*	0,041*	0,055**	0,034*	0,013
23	0,026	0,058**	0,096**	0,044**	0,045*	0,025	0,027	0,026	0,012
25	0,029	0,046**	0,064**	0,047**	0,021	0,020	0,032	0,018	0,010
27	0,033*	0,019	0,032*	0,043**	0,006	0,023	0,030	0,029	0,010
29	-0,001	0,022	0,020	0,040*	0,005	0,034*	0,027	0,032*	0,016

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P , glede na spremembo razmejčitvene ETR^P .

ETR^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,027	0,063**	0,101**	0,055**	0,039*	0,045**	0,073**	0,065**	0,020
17	0,028	0,063**	0,105**	0,053**	0,040*	0,050**	0,073**	0,070**	0,044**
19	0,028	0,065**	0,106**	0,058**	0,041*	0,055**	0,071**	0,070**	0,029
21	0,030	0,065**	0,110**	0,061**	0,045*	0,056**	0,071**	0,040**	0,014
23	0,029	0,069**	0,117**	0,063**	0,046**	0,023	0,029	0,031*	0,014
25	0,029	0,049**	0,066**	0,044**	0,020	0,019	0,034	0,023	0,010
27	0,032*	0,023	0,046**	0,040*	0,004	0,024	0,031	0,036*	0,010
29	-0,001	0,026	0,035*	0,037*	0,005	0,037*	0,029	0,038*	0,016

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD} , glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD} .

ETR^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,025	0,053**	0,073**	0,041*	0,032	0,028	0,060**	0,052**	0,018
17	0,025	0,054**	0,077**	0,037*	0,034	0,033	0,057**	0,060**	0,043**
19	0,025	0,058**	0,082**	0,041*	0,036*	0,036*	0,052**	0,061**	0,029
21	0,026	0,058**	0,085**	0,043**	0,040*	0,040*	0,054**	0,038*	0,014
23	0,026	0,059**	0,095**	0,043**	0,043*	0,023	0,029	0,030	0,014
25	0,029	0,046**	0,065**	0,045**	0,019	0,018	0,034	0,019	0,009
27	0,032*	0,020	0,045**	0,041*	0,004	0,024	0,031	0,032*	0,009
29	-0,002	0,023	0,033*	0,040*	0,004	0,037*	0,029	0,035*	0,015

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,017	0,057**	0,083**	0,035*	0,036*	0,014	0,052**	0,049**	0,023
17	0,018	0,059**	0,088**	0,035*	0,038*	0,015	0,055**	0,053**	0,043**
19	0,019	0,061**	0,091**	0,041**	0,040*	0,017	0,056**	0,056**	0,030*
21	0,021	0,061**	0,097**	0,046**	0,043**	0,018	0,059**	0,031*	0,014
23	0,020	0,061**	0,099**	0,049**	0,046**	-0,012	0,030	0,028*	0,012
25	0,025	0,050**	0,072**	0,051**	0,024	-0,009	0,033*	0,025	0,009
27	0,028*	0,024	0,040**	0,042**	0,008	-0,008	0,029	0,032*	0,006
29	-0,001	0,026	0,027	0,040**	0,006	-0,006	0,021	0,034*	0,012

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitevne ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,019	0,067**	0,104**	0,056**	0,041**	0,015	0,074**	0,063**	0,023
17	0,021	0,068**	0,108**	0,056**	0,042**	0,015	0,076**	0,069**	0,043**
19	0,022	0,071**	0,111**	0,062**	0,043**	0,017	0,077**	0,072**	0,030*
21	0,023	0,071**	0,115**	0,066**	0,047**	0,018	0,077**	0,038**	0,016
23	0,023	0,072**	0,116**	0,069**	0,049**	-0,013	0,033*	0,035*	0,013
25	0,025	0,053**	0,073**	0,051**	0,024	-0,009	0,035*	0,033*	0,010
27	0,027	0,027	0,053**	0,043**	0,007	-0,009	0,031*	0,042**	0,007
29	-0,001	0,029*	0,041**	0,040**	0,006	-0,006	0,024	0,042**	0,013

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,018	0,058**	0,081**	0,044**	0,035*	0,014	0,060**	0,053**	0,022
17	0,019	0,058**	0,085**	0,040**	0,036*	0,014	0,058**	0,059**	0,043**
19	0,019	0,063**	0,090**	0,046**	0,038*	0,016	0,057**	0,063**	0,031*
21	0,020	0,063**	0,093**	0,050**	0,041**	0,017	0,059**	0,036*	0,016
23	0,021	0,062**	0,097**	0,050**	0,044**	-0,013	0,033*	0,033*	0,013
25	0,024	0,050**	0,073**	0,052**	0,024	-0,009	0,035*	0,029*	0,009
27	0,027	0,024	0,052**	0,041**	0,006	-0,008	0,030	0,037**	0,007
29	-0,001	0,027	0,040**	0,041**	0,005	-0,006	0,023	0,036**	0,012

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,017	0,055**	0,091**	0,043**	0,035*	0,013	0,058**	0,056**	0,022
17	0,019	0,056**	0,096**	0,044**	0,037**	0,014	0,060**	0,059**	0,040**
19	0,020	0,059**	0,100**	0,050**	0,039**	0,015	0,060**	0,062**	0,035**
21	0,021	0,059**	0,106**	0,055**	0,042**	0,016	0,060**	0,039**	0,018
23	0,021	0,059**	0,108**	0,059**	0,045**	-0,011	0,034*	0,037**	0,015
25	0,025	0,054**	0,077**	0,059**	0,027	-0,008	0,033*	0,034**	0,011
27	0,029*	0,016	0,046**	0,045**	0,012	-0,007	0,029*	0,036**	0,008
29	-0,000	0,017	0,027*	0,043**	0,012	-0,005	0,021	0,034**	0,012

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejčitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,020	0,061**	0,112**	0,064**	0,041**	0,014	0,074**	0,066**	0,022
17	0,021	0,062**	0,115**	0,066**	0,042**	0,014	0,076**	0,071**	0,041**
19	0,022	0,064**	0,119**	0,072**	0,044**	0,016	0,075**	0,073**	0,035**
21	0,024	0,065**	0,124**	0,077**	0,047**	0,016	0,073**	0,045**	0,020
23	0,023	0,066**	0,124**	0,080**	0,049**	-0,012	0,035*	0,043**	0,017
25	0,025	0,055**	0,081**	0,058**	0,027	-0,008	0,033*	0,042**	0,012
27	0,028*	0,018	0,060**	0,045**	0,012	-0,007	0,030*	0,045**	0,009
29	-0,000	0,019	0,044**	0,041**	0,012	-0,005	0,022	0,044**	0,013

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,018	0,055**	0,089**	0,052**	0,035*	0,012	0,064**	0,058**	0,021
17	0,019	0,056**	0,093**	0,050**	0,036*	0,013	0,062**	0,064**	0,040**
19	0,020	0,059**	0,099**	0,055**	0,038**	0,015	0,060**	0,067**	0,036**
21	0,021	0,060**	0,102**	0,059**	0,041**	0,016	0,059**	0,043**	0,020
23	0,021	0,060**	0,106**	0,060**	0,044**	-0,012	0,035*	0,041**	0,017
25	0,025	0,053**	0,080**	0,059**	0,027	-0,008	0,033*	0,038**	0,012
27	0,028*	0,016	0,060**	0,044**	0,011	-0,007	0,029*	0,041**	0,008
29	-0,000	0,017	0,041**	0,043**	0,011	-0,005	0,022	0,038**	0,012

Kazalec odписа obratnih sredstev (X3); $\alpha=-0,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,000	-0,006	-0,025	0,007	0,049	0,006	0,028	-0,002	0,028
17	-0,000	-0,006	-0,025	0,007	0,045	0,006	0,029	-0,004	0,028
19	0,001	-0,008	-0,025	0,007	0,044	0,006	0,029	-0,007	0,030
21	-0,000	-0,009	-0,026	0,007	0,042	0,006	0,025	-0,012	0,002
23	0,001	-0,011	-0,019	0,007	0,039	0,034	0,028	-0,017	0,003
25	-0,020	-0,003	0,010	-0,018	0,046	0,036	0,029	-0,020	0,004
27	-0,012	0,014	0,012	-0,018	0,040	0,037	0,029	0,018	0,004
29	0,001	0,013	-0,004	-0,015	0,013	0,038	0,030	0,023	0,005

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,023	-0,031	-0,027	0,003	0,006	0,006	0,024	0,001	-0,000
17	-0,022	-0,031	-0,027	0,002	0,002	0,006	0,026	-0,002	-0,000
19	-0,022	-0,033	-0,027	0,002	0,001	0,006	0,026	-0,004	0,001
21	-0,022	-0,034	-0,025	0,002	-0,001	0,006	0,022	-0,010	-0,000
23	-0,022	-0,034	-0,017	0,002	-0,004	-0,002	0,029	-0,015	0,001
25	-0,020	-0,001	0,018	-0,019	0,046	-0,001	0,030	-0,018	0,002
27	-0,012	0,016	0,020	-0,019	0,041	-0,000	0,030	0,020	0,003
29	0,002	0,015	0,005	-0,016	0,014	0,001	0,031	0,024	0,004

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,001	-0,038	-0,025	0,006	0,049	0,008	0,028	-0,002	0,028
17	0,001	-0,006	-0,025	0,006	0,046	0,007	0,031	-0,005	0,028
19	0,001	-0,008	-0,025	0,006	0,044	0,007	0,030	-0,006	0,029
21	-0,000	-0,009	-0,026	0,005	0,042	0,006	0,027	-0,011	0,002
23	0,001	-0,011	-0,019	0,005	0,040	0,034	0,029	-0,016	0,003
25	-0,020	-0,003	0,014	-0,019	0,046	0,035	0,031	-0,019	0,004
27	-0,012	0,014	0,016	-0,019	0,041	0,037	0,030	0,019	0,004
29	0,002	0,013	-0,003	-0,015	0,013	0,038	0,032	0,024	0,005

Kazalec odpisa obratnih sredstev (X3); $\alpha=1,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,002	0,014	0,003	0,016	0,034	0,005	0,024	0,003	0,011
17	0,003	0,015	0,004	0,020	0,031	0,005	0,024	0,003	0,010
19	0,004	0,015	0,005	0,020	0,030	0,007	0,024	0,004	0,029
21	0,004	0,015	0,005	0,013	0,029	0,006	0,023	0,022	0,006
23	-0,004	0,017	0,008	0,013	0,027	0,026	0,029	0,024	0,007
25	-0,018	0,020	0,019	0,010	0,031	0,024	0,037	0,027	0,007
27	-0,022	0,026	-0,010	0,011	0,028	0,025	0,035	0,031	0,006
29	-0,011	0,030	-0,006	0,015	0,011	0,027	0,040*	0,032	0,014

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,014	0,009	-0,000	0,013	0,008	0,006	0,023	0,003	-0,006
17	-0,014	0,009	0,001	0,017	0,006	0,006	0,024	0,003	-0,007
19	-0,013	0,009	0,001	0,017	0,005	0,008	0,024	0,003	0,012
21	-0,013	0,009	0,002	0,010	0,004	0,008	0,023	0,022	0,005
23	-0,020	0,011	0,005	0,010	0,002	-0,002	0,029	0,024	0,007
25	-0,018	0,020	0,020	0,009	0,031	-0,004	0,037	0,027	0,006
27	-0,022	0,026	-0,009	0,010	0,029	-0,004	0,035	0,030	0,006
29	-0,010	0,029	-0,004	0,014	0,012	-0,003	0,039*	0,031	0,014

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,003	0,010	0,003	0,016	0,034	0,006	0,024	0,003	0,010
17	0,003	0,015	0,003	0,020	0,032	0,006	0,025	0,003	0,009
19	0,004	0,015	0,004	0,020	0,031	0,008	0,024	0,004	0,028
21	0,003	0,015	0,005	0,013	0,030	0,006	0,024	0,021	0,006
23	-0,004	0,017	0,008	0,013	0,028	0,026	0,029	0,024	0,007
25	-0,018	0,019	0,020	0,009	0,031	0,024	0,038	0,027	0,007
27	-0,022	0,026	-0,010	0,011	0,029	0,025	0,035	0,030	0,006
29	-0,011	0,029	-0,006	0,014	0,012	0,026	0,040*	0,032	0,015

Kazalec odписа obratnih sredstev (X3); $\alpha=1,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,012	0,020	0,003	0,020	0,016	0,001	0,016	0,002	-0,010
17	-0,012	0,020	0,004	0,022	0,017	0,001	0,016	0,002	0,014
19	-0,010	0,020	0,005	0,022	0,016	0,003	0,017	0,003	0,019
21	-0,008	0,021	0,005	0,016	0,014	0,004	0,019	0,018	0,011
23	-0,012	0,021	0,007	0,016	0,012	0,020	0,022	0,021	0,010
25	-0,019	0,022	0,017	0,015	0,013	0,020	0,030	0,023	0,009
27	-0,020	0,026	-0,009	0,011	0,010	0,020	0,027	0,026	0,007
29	-0,015	0,030	-0,005	0,014	-0,005	0,021	0,031	0,028*	0,009

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,023	0,017	-0,000	0,019	-0,004	-0,000	0,015	0,002	-0,015
17	-0,022	0,017	0,001	0,022	-0,003	0,001	0,016	0,002	0,010
19	-0,021	0,017	0,002	0,021	-0,004	0,003	0,017	0,002	0,014
21	-0,019	0,018	0,003	0,015	-0,006	0,003	0,018	0,018	0,011
23	-0,023	0,018	0,004	0,015	-0,008	-0,003	0,022	0,020	0,010
25	-0,021	0,022	0,018	0,015	0,014	-0,004	0,030	0,023	0,009
27	-0,022	0,026	-0,008	0,011	0,011	-0,005	0,027	0,026	0,007
29	-0,012	0,029	-0,003	0,014	-0,003	-0,004	0,031	0,027	0,010

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,009	0,017	0,002	0,019	0,017	0,002	0,016	0,002	-0,010
17	-0,009	0,020	0,003	0,022	0,019	0,002	0,018	0,002	0,015
19	-0,010	0,020	0,004	0,022	0,017	0,004	0,018	0,003	0,019
21	-0,009	0,021	0,005	0,016	0,015	0,004	0,019	0,018	0,011
23	-0,013	0,021	0,006	0,016	0,013	0,020	0,022	0,020	0,010
25	-0,021	0,022	0,017	0,015	0,014	0,019	0,030	0,023	0,009
27	-0,022	0,026	-0,008	0,011	0,010	0,020	0,027	0,026	0,007
29	-0,016	0,030	-0,005	0,014	-0,004	0,021	0,032	0,028	0,010

Kazalec odписа obratnih sredstev (X3); $\alpha=2,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,012	0,019	0,001	0,017	0,005	-0,002	0,014	0,002	-0,008
17	-0,013	0,019	0,003	0,019	0,005	-0,001	0,014	0,003	0,014
19	-0,012	0,019	0,004	0,020	0,005	0,001	0,015	0,003	0,018
21	-0,015	0,020	0,004	0,014	0,003	0,001	0,017	0,017	0,008
23	-0,024	0,020	0,006	0,014	-0,005	0,016	0,024	0,018	0,007
25	-0,030*	0,021	0,016	0,014	-0,009	0,015	0,029	0,021	0,006
27	-0,006	0,025	-0,009	0,010	-0,015	0,015	0,031*	0,024	0,005
29	-0,003	0,028*	-0,004	0,013	-0,018	0,019	0,035*	0,026*	0,007

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,016	0,017	-0,001	0,017	-0,006	0,001	0,012	0,002	-0,013
17	-0,017	0,017	-0,000	0,019	-0,006	0,001	0,013	0,003	0,010
19	-0,016	0,016	0,001	0,019	-0,006	0,003	0,014	0,003	0,014
21	-0,020	0,017	0,003	0,014	-0,008	0,004	0,015	0,017	0,008
23	-0,029*	0,017	0,005	0,013	-0,015	-0,002	0,023	0,018	0,008
25	-0,031*	0,021	0,017	0,014	-0,008	-0,006	0,028	0,021	0,007
27	-0,006	0,025	-0,008	0,011	-0,014	-0,007	0,030*	0,024	0,005
29	-0,001	0,028*	-0,003	0,013	-0,016	-0,005	0,034*	0,026*	0,007

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,010	0,016	0,001	0,017	0,007	-0,001	0,013	0,002	-0,008
17	-0,011	0,019	0,002	0,019	0,007	-0,000	0,014	0,003	0,015
19	-0,012	0,019	0,003	0,020	0,006	0,002	0,015	0,003	0,018
21	-0,016	0,020	0,004	0,014	0,004	0,001	0,017	0,017	0,008
23	-0,025	0,020	0,006	0,014	-0,004	0,016	0,024	0,018	0,008
25	-0,031*	0,021	0,016	0,014	-0,008	0,015	0,028	0,021	0,007
27	-0,006	0,025	-0,008	0,010	-0,014	0,015	0,030*	0,024	0,005
29	-0,003	0,028*	-0,004	0,013	-0,016	0,019	0,034*	0,026*	0,007

Kazalec odpisa obratnih sredstev (X3); $\alpha=2,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,013	0,020	-0,000	0,013	0,007	-0,007	0,013	0,002	-0,007
17	-0,014	0,020	0,001	0,015	0,007	-0,007	0,014	0,003	0,014
19	-0,013	0,020	0,002	0,015	0,006	-0,005	0,015	0,003	0,017
21	-0,016	0,021	0,004	0,010	0,003	-0,005	0,016	0,016	0,008
23	-0,025	0,021	-0,001	0,009	-0,003	0,007	0,023	0,017	0,008
25	-0,030*	0,021	0,009	0,009	-0,007	0,004	0,028*	0,020	0,006
27	-0,006	0,023	-0,011	0,002	-0,015	0,001	0,030*	0,023	0,005
29	-0,003	0,026*	-0,005	0,010	-0,017	0,009	0,034*	0,025*	0,007

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,017	0,017	-0,003	0,013	-0,002	-0,005	0,012	0,002	-0,011
17	-0,018	0,018	-0,001	0,015	-0,003	-0,004	0,013	0,002	0,010
19	-0,017	0,017	-0,000	0,015	-0,003	-0,002	0,014	0,003	0,013
21	-0,021	0,018	0,002	0,010	-0,006	-0,002	0,014	0,016	0,009
23	-0,028*	0,019	-0,002	0,009	-0,013	-0,008	0,022	0,017	0,008
25	-0,030*	0,021	0,010	0,009	-0,006	-0,015	0,027*	0,020	0,006
27	-0,008	0,022	-0,010	0,002	-0,013	-0,017	0,029*	0,023	0,005
29	-0,003	0,025	-0,004	0,010	-0,015	-0,010	0,033*	0,025*	0,007

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,011	0,017	-0,001	0,013	0,008	-0,006	0,013	0,002	-0,007
17	-0,012	0,020	0,001	0,015	0,008	-0,006	0,014	0,002	0,014
19	-0,013	0,020	0,002	0,015	0,007	-0,004	0,015	0,003	0,017
21	-0,017	0,021	0,004	0,010	0,004	-0,005	0,016	0,016	0,009
23	-0,025	0,021	-0,001	0,009	-0,002	0,007	0,022	0,017	0,008
25	-0,030*	0,021	0,009	0,009	-0,007	0,004	0,027*	0,020	0,006
27	-0,008	0,023	-0,011	0,002	-0,013	0,003	0,029*	0,023	0,005
29	-0,005	0,025	-0,006	0,011	-0,016	0,011	0,033*	0,025*	0,007

Kazalec spremembe aktivnih časovnih razmejitev (X_4); $\alpha=-0,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,019	0,017	-0,003	-0,007	-0,066*	-0,010	-0,018	0,006	-0,009
17	0,021	0,016	-0,007	-0,006	-0,061*	-0,019	-0,015	0,001	-0,016
19	0,022	0,016	-0,005	-0,006	-0,061*	-0,006	-0,005	-0,003	-0,017
21	0,026	0,021	-0,004	-0,004	-0,064*	-0,007	-0,010	-0,019	-0,001
23	0,008	0,012	0,001	-0,032	-0,059*	-0,055*	-0,023	-0,014	-0,028
25	0,016	0,017	-0,002	-0,034	-0,058*	-0,030	-0,036	-0,010	-0,022
27	0,014	-0,006	-0,000	-0,037	-0,047	-0,019	-0,033	-0,011	-0,033
29	0,008	-0,011	-0,002	-0,034	-0,041	-0,019	-0,013	-0,009	-0,015

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P , glede na spremembo razmejivitvene ETR^P .

ETR^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,025	0,009	0,021	-0,016	-0,052*	-0,009	-0,028	-0,008	-0,007
17	0,027	0,008	0,017	-0,015	-0,047	-0,019	-0,026	-0,013	-0,014
19	0,028	0,008	0,018	-0,015	-0,047	-0,005	-0,015	-0,017	-0,016
21	0,030	0,013	0,019	-0,012	-0,049	-0,006	-0,020	-0,021	-0,005
23	0,023	0,004	0,023	-0,042	-0,044	-0,058*	-0,040	-0,016	-0,032
25	0,026	0,016	-0,002	-0,034	-0,055*	-0,033	-0,051	-0,013	-0,026
27	0,025	-0,008	-0,002	-0,037	-0,046	-0,022	-0,048	-0,015	-0,036
29	0,020	-0,013	-0,004	-0,035	-0,040	-0,023	-0,028	-0,013	-0,019

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD} , glede na spremembo razmejivitvene ETR^{PD} .

ETR^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,022	0,017	-0,004	-0,007	-0,063*	-0,010	-0,024	-0,003	-0,011
17	0,025	0,017	-0,007	-0,006	-0,059*	-0,018	-0,021	-0,009	-0,017
19	0,023	0,016	-0,005	-0,006	-0,059*	-0,004	-0,010	-0,011	-0,017
21	0,025	0,020	-0,004	-0,004	-0,061*	-0,007	-0,014	-0,019	-0,004
23	0,005	0,012	0,001	-0,033	-0,057*	-0,057*	-0,028	-0,015	-0,027
25	0,013	0,016	-0,002	-0,034	-0,056*	-0,032	-0,038	-0,011	-0,021
27	0,012	-0,007	-0,001	-0,037	-0,047	-0,021	-0,034	-0,012	-0,033
29	0,009	-0,011	-0,002	-0,035	-0,041	-0,021	-0,014	-0,010	-0,015

Kazalec spremembe aktivnih časovnih razmejitev (X4); $\alpha=1,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,003	0,017	-0,002	0,007	-0,044*	-0,013	-0,013	-0,005	-0,005
17	0,007	0,013	-0,006	0,008	-0,041*	-0,011	-0,011	-0,005	-0,007
19	0,008	0,014	-0,004	0,011	-0,038	-0,007	0,002	-0,001	-0,010
21	0,009	0,019	-0,004	0,013	-0,040*	-0,005	-0,002	-0,010	-0,010
23	0,003	0,005	-0,001	-0,006	-0,032	-0,004	-0,028	-0,004	-0,023
25	0,011	0,014	0,007	-0,018	-0,034	0,004	-0,036	-0,003	-0,021
27	0,005	-0,013	-0,009	-0,020	-0,029	0,015	-0,031	-0,001	-0,027
29	0,004	-0,014	-0,009	-0,031	-0,024	0,009	-0,023	0,001	-0,013

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,006	0,009	0,012	-0,006	-0,038	-0,018	0,002	-0,016	-0,000
17	0,010	0,005	0,008	-0,005	-0,035	-0,015	-0,002	-0,016	-0,002
19	0,011	0,006	0,010	-0,002	-0,033	-0,010	0,011	-0,012	-0,005
21	0,010	0,011	0,011	-0,000	-0,034	-0,009	0,006	-0,013	-0,013
23	0,011	-0,003	0,013	-0,019	-0,026	-0,006	-0,035	-0,006	-0,025
25	0,016	0,013	0,006	-0,017	-0,034	0,002	-0,043*	-0,006	-0,023
27	0,011	-0,010	-0,010	-0,022	-0,030	0,010	-0,038	-0,005	-0,029
29	0,011	-0,010	-0,010	-0,033	-0,025	0,004	-0,031	-0,003	-0,016

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,004	0,015	-0,005	0,006	-0,045*	-0,018	-0,010	-0,012	-0,003
17	0,008	0,011	-0,008	0,008	-0,042*	-0,014	-0,013	-0,012	-0,005
19	0,007	0,014	-0,006	0,011	-0,039*	-0,005	0,001	-0,007	-0,010
21	0,006	0,019	-0,004	0,013	-0,041*	-0,006	-0,004	-0,012	-0,012
23	-0,002	0,005	-0,002	-0,006	-0,031	-0,005	-0,029	-0,005	-0,023
25	0,008	0,013	0,007	-0,017	-0,034	0,002	-0,036	-0,004	-0,021
27	0,004	-0,009	-0,009	-0,022	-0,030	0,010	-0,031	-0,002	-0,027
29	0,005	-0,010	-0,009	-0,031	-0,025	0,005	-0,023	-0,000	-0,014

Kazalec spremembe aktivnih časovnih razmejitev (X4); $\alpha=1,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,005	-0,002	-0,002	0,008	-0,030	-0,002	-0,016	-0,005	-0,011
17	0,007	-0,004	-0,002	0,010	-0,033*	-0,000	-0,012	-0,006	-0,013
19	0,009	-0,002	-0,007	0,013	-0,030	0,004	-0,001	-0,000	-0,013
21	0,010	0,001	-0,006	0,015	-0,029	0,008	-0,005	-0,009	-0,011
23	0,009	-0,008	-0,003	-0,002	-0,027	0,013	-0,024	-0,009	-0,024
25	-0,002	-0,003	-0,004	-0,013	-0,018	0,020	-0,032	-0,010	-0,021
27	-0,006	-0,024	-0,019	-0,018	-0,006	0,010	-0,031	-0,008	-0,025
29	-0,007	-0,026	-0,018	-0,025	-0,003	0,006	-0,025	-0,006	-0,014

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,010	-0,007	0,020	-0,006	-0,028	-0,007	-0,004	-0,007	-0,009
17	0,012	-0,008	0,020	-0,005	-0,032	-0,004	-0,004	-0,007	-0,011
19	0,013	-0,006	0,015	-0,001	-0,028	-0,000	0,006	-0,001	-0,011
21	0,013	-0,003	0,015	-0,000	-0,027	0,005	0,001	-0,011	-0,013
23	0,017	-0,012	0,019	-0,016	-0,025	0,014	-0,029	-0,011	-0,026
25	0,001	-0,004	-0,003	-0,014	-0,017	0,018	-0,037*	-0,013	-0,024
27	-0,003	-0,018	-0,019	-0,018	-0,006	0,006	-0,036*	-0,011	-0,027
29	-0,004	-0,020	-0,018	-0,025	-0,003	0,002	-0,030	-0,009	-0,017

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,006	-0,002	-0,002	0,005	-0,034*	-0,009	-0,010	-0,005	-0,010
17	0,007	-0,003	-0,006	0,007	-0,037*	-0,005	-0,010	-0,006	-0,011
19	0,007	-0,001	-0,010	0,012	-0,033*	0,006	-0,000	-0,004	-0,014
21	0,007	0,001	-0,009	0,012	-0,031	0,008	-0,006	-0,010	-0,012
23	0,005	-0,008	-0,003	-0,003	-0,026	0,011	-0,025	-0,010	-0,024
25	-0,004	-0,004	-0,003	-0,014	-0,018	0,018	-0,033*	-0,011	-0,021
27	-0,008	-0,018	-0,018	-0,018	-0,006	0,007	-0,031	-0,008	-0,025
29	-0,008	-0,021	-0,018	-0,023	-0,004	0,002	-0,025	-0,006	-0,014

Kazalec spremembe aktivnih časovnih razmejitev (X4); $\alpha=2,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,008	-0,003	-0,007	0,004	-0,025	0,004	-0,021	0,003	-0,021
17	0,009	-0,005	-0,006	0,008	-0,029*	0,006	-0,011	0,002	-0,025
19	0,011	-0,003	-0,009	0,012	-0,025	0,007	-0,002	0,009	-0,024
21	0,013	0,002	-0,006	0,016	-0,022	0,012	-0,003	-0,008	-0,021
23	0,023	-0,005	-0,002	0,003	-0,024	0,018	-0,017	-0,012	-0,031*
25	0,018	0,002	-0,008	-0,013	-0,015	0,021	-0,021	-0,010	-0,025
27	0,012	-0,024	-0,012	-0,020	-0,004	0,017	-0,017	-0,006	-0,027*
29	-0,003	-0,024	-0,015	-0,024	-0,003	0,014	-0,013	-0,004	-0,017

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,010	-0,008	0,016	-0,010	-0,025	-0,002	-0,005	-0,000	-0,012
17	0,011	-0,009	0,017	-0,008	-0,029*	-0,000	0,001	-0,001	-0,018
19	0,013	-0,007	0,014	-0,004	-0,025	0,001	0,009	0,006	-0,017
21	0,013	-0,002	0,016	-0,000	-0,021	0,006	0,008	-0,010	-0,023
23	0,027	-0,009	0,020	-0,013	-0,023	0,018	-0,021	-0,013	-0,032*
25	0,019	0,001	-0,008	-0,013	-0,014	0,017	-0,025	-0,012	-0,027*
27	0,013	-0,019	-0,013	-0,020	-0,004	0,011	-0,021	-0,008	-0,029*
29	-0,001	-0,019	-0,016	-0,025	0,002	0,008	-0,018	-0,006	-0,019

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,006	-0,003	-0,006	-0,000	-0,030*	-0,008	-0,016	0,002	-0,020
17	0,008	-0,004	-0,010	0,004	-0,035*	-0,006	-0,010	0,001	-0,021
19	0,008	-0,002	-0,012	0,010	-0,029	0,001	-0,002	0,005	-0,023
21	0,010	0,001	-0,008	0,013	-0,025	0,008	-0,004	-0,009	-0,022
23	0,020	-0,006	-0,003	0,002	-0,024	0,015	-0,018	-0,013	-0,031*
25	0,015	0,001	-0,007	-0,013	-0,015	0,018	-0,022	-0,010	-0,025
27	0,009	-0,019	-0,012	-0,020	-0,004	0,012	-0,017	-0,006	-0,027*
29	-0,004	-0,019	-0,016	-0,023	0,001	0,009	-0,014	-0,004	-0,017

Kazalec spremembe aktivnih časovnih razmejitev (X4); $\alpha=2,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,006	-0,003	-0,009	0,001	-0,024	-0,004	-0,018	0,010	-0,017
17	0,007	-0,005	-0,008	0,005	-0,028*	-0,001	-0,010	0,008	-0,019
19	0,010	0,001	-0,010	0,009	-0,025	-0,000	-0,003	0,013	-0,017
21	0,011	0,001	-0,009	0,012	-0,025	0,005	-0,002	-0,000	-0,015
23	0,022	-0,002	-0,002	-0,000	-0,024	0,013	-0,019	-0,010	-0,024
25	0,018	0,005	-0,007	-0,018	-0,017	0,019	-0,021	-0,007	-0,023
27	0,012	-0,023	-0,010	-0,022	-0,008	0,015	-0,017	-0,002	-0,026*
29	-0,001	-0,023	-0,013	-0,027*	-0,006	0,010	-0,012	-0,000	-0,016

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,008	-0,008	0,012	-0,012	-0,026	-0,011	-0,005	0,006	-0,010
17	0,010	-0,009	0,013	-0,010	-0,030*	-0,008	-0,000	0,004	-0,014
19	0,013	-0,004	0,011	-0,006	-0,027*	-0,007	0,006	0,010	-0,013
21	0,013	-0,003	0,011	-0,004	-0,026	-0,001	0,004	-0,001	-0,017
23	0,027*	-0,008	0,018	-0,015	-0,025	0,012	-0,027	-0,012	-0,025*
25	0,019	0,003	-0,007	-0,018	-0,016	0,014	-0,029*	-0,009	-0,025*
27	0,013	-0,020	-0,011	-0,023	-0,006	0,009	-0,026	-0,004	-0,028*
29	-0,000	-0,020	-0,014	-0,028*	-0,000	0,004	-0,022	-0,003	-0,018

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,004	-0,003	-0,008	-0,003	-0,030*	-0,016	-0,013	0,008	-0,016
17	0,006	-0,004	-0,011	0,001	-0,034*	-0,013	-0,009	0,007	-0,017
19	0,008	0,002	-0,013	0,006	-0,029*	-0,005	-0,002	0,009	-0,017
21	0,009	-0,000	-0,011	0,009	-0,028*	0,002	-0,005	-0,000	-0,016
23	0,020	-0,004	-0,003	-0,001	-0,024	0,009	-0,024	-0,011	-0,024
25	0,015	0,003	-0,006	-0,018	-0,016	0,015	-0,027*	-0,007	-0,023
27	0,009	-0,020	-0,010	-0,023	-0,006	0,009	-0,024	-0,003	-0,026*
29	-0,003	-0,019	-0,014	-0,027*	-0,000	0,004	-0,020	-0,001	-0,016

Kazalec spremembe rezervacij in pasivnih časovnih razmejitev (X5); $\alpha=-0,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,030	-0,012	-0,017	-0,015	-0,005	0,006	-0,041	0,027	0,023
17	0,018	-0,011	-0,017	-0,015	-0,003	0,006	-0,039	0,029	0,023
19	0,019	-0,010	-0,016	-0,014	-0,003	0,006	-0,032	0,030	0,022
21	0,020	-0,007	-0,016	-0,015	-0,007	0,007	-0,019	0,010	0,001
23	0,020	-0,006	-0,013	-0,015	-0,005	0,022	-0,000	0,016	-0,000
25	0,019	0,008	-0,033	-0,013	-0,000	0,023	-0,001	0,023	0,005
27	0,025	0,007	-0,030	-0,018	-0,001	-0,001	0,005	0,022	0,005
29	0,027	0,008	-0,028	-0,016	0,004	-0,003	0,007	0,019	0,009

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,030	-0,020	-0,026	-0,007	-0,026	-0,004	-0,053*	0,028	0,017
17	0,018	-0,019	-0,025	-0,007	-0,023	-0,003	-0,052	0,030	0,016
19	0,019	-0,018	-0,024	-0,007	-0,023	-0,003	-0,044	0,034	0,016
21	0,019	-0,014	-0,024	-0,007	-0,027	-0,001	-0,029	0,009	0,002
23	0,019	-0,013	-0,021	-0,007	-0,025	0,023	-0,002	0,015	0,001
25	0,022	0,008	-0,033	-0,013	-0,001	0,022	-0,003	0,030	0,006
27	0,027	0,007	-0,031	-0,018	-0,002	0,013	0,004	0,030	0,006
29	0,029	0,008	-0,028	-0,017	0,002	0,012	0,005	0,027	0,009

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,029	-0,011	-0,018	-0,013	-0,007	0,004	-0,042	0,031	0,023
17	0,018	-0,011	-0,018	-0,015	-0,004	0,004	-0,038	0,033	0,023
19	0,019	-0,010	-0,016	-0,014	-0,004	0,004	-0,033	0,030	0,023
21	0,019	-0,006	-0,016	-0,014	-0,008	0,007	-0,019	0,010	0,002
23	0,020	-0,006	-0,014	-0,014	-0,006	0,022	-0,001	0,015	0,001
25	0,022	0,008	-0,033	-0,013	-0,001	0,023	-0,002	0,030	0,006
27	0,027	0,007	-0,031	-0,018	-0,002	-0,001	0,004	0,030	0,005
29	0,029	0,008	-0,028	-0,016	0,003	-0,003	0,006	0,027	0,009

Kazalec spremembe rezervacij in pasivnih časovnih razmejitev (X5); $\alpha=1,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,021	-0,010	-0,000	-0,011	0,006	0,011	-0,003	0,010	0,020
17	0,012	-0,009	-0,000	-0,011	0,009	0,009	-0,002	0,015	0,014
19	0,018	-0,008	0,001	-0,010	0,001	0,008	0,001	0,011	0,008
21	0,018	-0,004	0,001	-0,011	-0,022	0,005	0,010	0,005	-0,008
23	0,017	-0,010	0,005	-0,011	-0,018	0,017	0,030	0,019	-0,008
25	0,021	0,001	-0,006	-0,011	-0,018	0,001	0,030	0,023	-0,003
27	0,028	-0,003	-0,023	-0,014	-0,017	-0,011	0,033	0,020	-0,003
29	0,030	-0,002	-0,018	-0,014	-0,013	-0,007	0,034	0,017	0,002

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,023	-0,012	-0,006	-0,004	-0,007	0,001	-0,009	0,005	0,014
17	0,013	-0,011	-0,007	-0,004	-0,004	-0,001	-0,008	0,010	0,008
19	0,018	-0,009	-0,005	-0,004	-0,012	-0,001	-0,004	0,008	0,002
21	0,018	-0,006	-0,005	-0,004	-0,014	-0,005	0,004	0,004	-0,009
23	0,017	-0,012	-0,001	-0,004	-0,010	0,017	0,030	0,018	-0,009
25	0,024	0,009	-0,006	-0,011	0,003	-0,000	0,029	0,027	-0,004
27	0,028	0,005	-0,023	-0,014	0,005	-0,003	0,032	0,024	-0,004
29	0,030	0,007	-0,019	-0,014	0,010	0,001	0,033	0,021	0,001

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,020	-0,007	-0,001	-0,010	0,005	0,008	-0,003	0,008	0,020
17	0,011	-0,006	-0,001	-0,011	0,008	0,006	-0,000	0,013	0,014
19	0,016	-0,004	-0,000	-0,011	-0,001	0,006	0,001	0,010	0,008
21	0,017	-0,004	0,001	-0,010	-0,001	0,004	0,010	0,004	-0,009
23	0,016	-0,010	0,005	-0,011	-0,000	0,017	0,030	0,018	-0,009
25	0,024	0,009	-0,005	-0,011	0,001	0,001	0,029	0,027	-0,003
27	0,028	0,005	-0,023	-0,014	0,003	-0,011	0,032	0,024	-0,004
29	0,030	-0,003	-0,019	-0,013	0,008	-0,007	0,034	0,021	-0,000

Kazalec spremembe rezervacij in pasivnih časovnih razmejitev (X5); $\alpha=1,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,019	-0,012	0,001	-0,021	0,001	-0,000	0,004	0,014	0,023
17	0,013	-0,010	0,001	-0,019	0,004	-0,001	-0,008	0,018	0,018
19	0,018	-0,008	0,003	-0,019	-0,001	-0,001	-0,006	0,018	0,016
21	0,018	-0,006	-0,003	-0,014	-0,016	-0,000	-0,000	0,001	-0,002
23	0,017	-0,010	-0,001	-0,014	-0,018	0,008	0,023	0,019	0,002
25	0,023	-0,002	-0,006	-0,013	-0,019	0,017	0,032	0,024	0,007
27	0,025	-0,001	-0,018	-0,007	-0,022	0,008	0,037*	0,022	0,005
29	0,027	-0,000	-0,015	-0,011	-0,018	0,011	0,041*	0,019	0,002

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,021	-0,012	-0,006	-0,016	-0,012	-0,008	-0,002	0,009	0,016
17	0,014	-0,010	-0,006	-0,014	-0,009	-0,010	-0,015	0,014	0,012
19	0,019	-0,008	-0,004	-0,014	-0,014	-0,009	-0,012	0,015	0,010
21	0,019	-0,005	-0,010	-0,009	-0,014	-0,008	-0,005	0,001	-0,002
23	0,018	-0,010	-0,007	-0,009	-0,015	0,009	0,023	0,017	0,003
25	0,025	0,005	-0,009	-0,013	-0,004	0,016	0,032	0,026	0,008
27	0,025	0,006	-0,021	-0,007	-0,009	0,013	0,035*	0,026	0,006
29	0,027	0,008	-0,019	-0,010	-0,005	0,017	0,039*	0,023	0,003

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,018	-0,009	-0,000	-0,020	-0,001	-0,005	0,004	0,009	0,021
17	0,012	-0,007	-0,000	-0,019	0,003	-0,007	-0,008	0,014	0,017
19	0,016	-0,005	0,002	-0,019	-0,003	-0,003	-0,005	0,017	0,016
21	0,017	-0,006	-0,004	-0,014	-0,002	-0,001	-0,000	0,002	-0,002
23	0,016	-0,011	-0,001	-0,014	-0,005	0,008	0,023	0,018	0,001
25	0,025	0,006	-0,009	-0,013	-0,005	0,016	0,032	0,027	0,007
27	0,026	0,006	-0,021	-0,007	-0,011	0,007	0,036*	0,027	0,004
29	0,028	-0,000	-0,019	-0,010	-0,006	0,011	0,040*	0,024	-0,000

Kazalec spremembe rezervacij in pasivnih časovnih razmejitev (X5); $\alpha=2,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,014	-0,007	0,002	-0,027	-0,002	0,002	0,018	0,009	0,017
17	0,009	-0,004	0,002	-0,025	-0,001	-0,000	0,010	0,014	0,012
19	0,012	-0,005	-0,005	-0,024	-0,003	0,002	0,014	0,015	0,012
21	0,013	-0,002	-0,006	-0,020	-0,013	0,001	0,015	0,004	-0,002
23	0,014	-0,004	-0,003	-0,020	-0,013	0,003	0,038*	0,010	0,004
25	0,022	0,003	-0,007	-0,019	-0,010	0,015	0,050**	0,019	0,010
27	0,026	0,007	-0,013	-0,012	-0,016	0,010	0,055**	0,020	0,008
29	0,031*	0,009	-0,012	-0,012	-0,018	0,014	0,060**	0,019	0,005

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,017	-0,008	-0,003	-0,022	-0,015	-0,005	0,010	0,010	0,014
17	0,010	-0,006	-0,003	-0,020	-0,013	-0,007	0,001	0,015	0,010
19	0,013	-0,006	-0,010	-0,019	-0,016	-0,005	0,005	0,017	0,009
21	0,014	-0,003	-0,012	-0,014	-0,013	-0,007	0,007	0,003	-0,002
23	0,015	-0,005	-0,008	-0,015	-0,013	0,003	0,038*	0,008	0,005
25	0,023	0,009	-0,010	-0,019	0,001	0,014	0,049**	0,020	0,010
27	0,026	0,013	-0,016	-0,011	-0,006	0,014	0,055**	0,022	0,008
29	0,031*	0,016	-0,015	-0,012	-0,006	0,018	0,059**	0,022	0,005

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,014	-0,005	0,001	-0,026	-0,005	-0,004	0,017	0,011	0,015
17	0,008	-0,003	0,002	-0,024	-0,004	-0,005	0,009	0,014	0,012
19	0,011	-0,003	-0,006	-0,023	-0,007	-0,000	0,014	0,018	0,011
21	0,011	-0,002	-0,007	-0,019	-0,003	-0,000	0,015	0,004	-0,002
23	0,013	-0,005	-0,003	-0,020	-0,004	0,003	0,038*	0,009	0,003
25	0,024	0,009	-0,009	-0,019	-0,000	0,014	0,050**	0,021	0,009
27	0,026	0,014	-0,016	-0,012	-0,008	0,009	0,055**	0,023	0,007
29	0,031*	0,009	-0,015	-0,012	-0,007	0,013	0,060**	0,023	0,003

Kazalec spremembe rezervacij in pasivnih časovnih razmejitev (X5); $\alpha=2,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,015	-0,003	0,001	-0,036**	0,001	0,004	0,016	0,008	0,023
17	0,009	-0,001	0,001	-0,034*	0,003	0,004	0,008	0,013	0,018
19	0,012	-0,001	-0,005	-0,033*	0,001	0,006	0,013	0,015	0,018
21	0,012	-0,001	-0,006	-0,029*	-0,007	0,003	0,016	0,006	0,007
23	0,014	-0,003	-0,004	-0,022	-0,007	0,007	0,037**	0,004	0,015
25	0,020	0,005	-0,005	-0,019	-0,005	0,016	0,050**	0,016	0,015
27	0,026*	0,009	-0,010	-0,011	-0,014	0,012	0,056**	0,020	0,013
29	0,034**	0,013	-0,009	-0,014	-0,016	0,018	0,061**	0,020	0,010

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,017	-0,003	-0,005	-0,027*	-0,009	-0,001	0,006	0,008	0,022
17	0,010	-0,001	-0,004	-0,024	-0,007	-0,003	-0,002	0,012	0,016
19	0,013	-0,000	-0,011	-0,023	-0,010	-0,001	0,003	0,015	0,016
21	0,013	-0,001	-0,012	-0,019	-0,006	-0,003	0,005	0,005	0,007
23	0,015	-0,003	-0,009	-0,011	-0,006	0,007	0,038**	0,003	0,015
25	0,022	0,010	-0,005	-0,019	0,005	0,015	0,050**	0,014	0,016
27	0,026*	0,015	-0,010	-0,010	-0,005	0,015	0,055**	0,020	0,013
29	0,033**	0,018	-0,010	-0,014	-0,005	0,021	0,060**	0,019	0,011

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,015	-0,001	-0,001	-0,034**	-0,001	-0,001	0,013	0,009	0,022
17	0,008	0,001	-0,000	-0,032*	0,001	-0,002	0,008	0,012	0,017
19	0,011	0,001	-0,007	-0,031*	-0,002	0,004	0,013	0,017	0,017
21	0,010	-0,001	-0,008	-0,025	0,003	0,003	0,016	0,006	0,007
23	0,013	-0,004	-0,005	-0,021	0,002	0,006	0,038**	0,003	0,014
25	0,022	0,011	-0,005	-0,019	0,004	0,015	0,050**	0,015	0,015
27	0,026*	0,015	-0,010	-0,011	-0,006	0,010	0,055**	0,020	0,012
29	0,034**	0,012	-0,010	-0,014	-0,006	0,017	0,060**	0,020	0,008

Kazalec spremembe zalog (X6); $\alpha=-0,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,016	-0,033	-0,048*	-0,064**	0,014	0,076**	0,014	0,025	0,034
17	-0,015	-0,028	-0,044	-0,064**	0,010	0,072**	0,016	0,030	0,035
19	-0,008	-0,031	-0,042	-0,061**	0,015	0,078**	0,016	0,023	0,032
21	-0,017	-0,037	-0,038	-0,057*	0,007	0,068**	0,028	0,006	-0,007
23	-0,012	-0,032	-0,042	-0,047*	-0,015	0,022	0,036	-0,006	-0,022
25	0,003	-0,024	-0,016	-0,033	-0,013	-0,000	0,033	-0,007	-0,030
27	0,009	-0,037	-0,020	-0,032	-0,014	-0,014	0,018	-0,003	-0,027
29	0,012	-0,024	-0,025	-0,028	-0,021	-0,021	0,025	-0,009	-0,022

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejčitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,002	-0,041	-0,051*	-0,045*	-0,009	0,053*	0,008	0,037	0,018
17	-0,002	-0,036	-0,046*	-0,045*	-0,013	0,049	0,010	0,042	0,019
19	0,005	-0,040	-0,044	-0,042	-0,008	0,055*	0,011	0,036	0,015
21	-0,005	-0,046*	-0,040	-0,038	-0,015	0,044	0,023	0,023	-0,009
23	-0,000	-0,041	-0,044	-0,028	-0,038	0,016	0,036	0,015	-0,024
25	0,001	-0,020	-0,022	-0,042	-0,019	-0,000	0,033	0,015	-0,031
27	0,007	-0,034	-0,028	-0,045*	-0,023	-0,022	0,017	0,019	-0,028
29	0,010	-0,022	-0,034	-0,042	-0,028	-0,031	0,024	0,012	-0,023

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,013	-0,029	-0,057*	-0,049*	0,009	0,081**	0,007	0,040	0,032
17	-0,009	-0,024	-0,051*	-0,048*	0,006	0,081**	0,006	0,039	0,033
19	-0,008	-0,028	-0,046*	-0,045*	0,013	0,086**	0,007	0,030	0,031
21	-0,019	-0,039	-0,040	-0,040	0,002	0,067*	0,028	0,022	-0,005
23	-0,013	-0,032	-0,045*	-0,046*	-0,019	0,020	0,037	0,013	-0,018
25	0,002	-0,019	-0,021	-0,041	-0,015	0,002	0,035	0,011	-0,024
27	0,009	-0,031	-0,026	-0,037	-0,016	-0,019	0,016	0,014	-0,022
29	0,012	-0,018	-0,029	-0,029	-0,023	-0,027	0,024	0,009	-0,016

Kazalec spremembe zalog (X6); $\alpha=1,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,027	-0,031	-0,046**	-0,051**	-0,005	0,062**	0,019	0,022	0,024
17	-0,023	-0,029	-0,042*	-0,053**	-0,004	0,061**	0,015	0,025	0,023
19	-0,019	-0,036*	-0,046**	-0,053**	-0,004	0,067**	0,006	0,022	0,023
21	-0,024	-0,035*	-0,046**	-0,056**	-0,014	0,063**	0,011	-0,003	0,011
23	-0,016	-0,030	-0,055**	-0,050**	-0,034	0,032	0,022	-0,005	-0,011
25	-0,005	-0,022	-0,029	-0,050**	-0,030	0,015	0,027	-0,001	-0,017
27	0,001	-0,029	-0,030	-0,045**	-0,016	0,001	0,012	-0,006	-0,015
29	0,003	-0,032	-0,027	-0,040*	-0,014	-0,010	0,020	-0,009	-0,018

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,019	-0,036*	-0,043*	-0,035*	-0,022	0,050**	0,011	0,025	0,012
17	-0,016	-0,034	-0,041*	-0,037*	-0,020	0,049*	0,008	0,027	0,012
19	-0,013	-0,039*	-0,043*	-0,038*	-0,020	0,055**	-0,001	0,025	0,011
21	-0,018	-0,038*	-0,044*	-0,041*	-0,030	0,050**	0,003	0,005	0,008
23	-0,009	-0,033	-0,052**	-0,035*	-0,050*	0,023	0,022	0,003	-0,014
25	-0,008	-0,018	-0,032	-0,055**	-0,036	0,015	0,027	0,008	-0,020
27	-0,001	-0,028	-0,035*	-0,052**	-0,024	-0,004	0,011	0,004	-0,018
29	-0,000	-0,033	-0,034	-0,047**	-0,021	-0,017	0,018	-0,000	-0,021

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,025	-0,028	-0,047**	-0,042*	-0,006	0,073**	0,014	0,031	0,020
17	-0,022	-0,026	-0,042*	-0,043*	-0,004	0,067**	0,010	0,031	0,019
19	-0,023	-0,032	-0,044*	-0,043*	-0,002	0,074**	0,004	0,025	0,022
21	-0,027	-0,034	-0,043*	-0,045**	-0,013	0,062**	0,011	0,005	0,010
23	-0,018	-0,029	-0,058**	-0,049**	-0,030	0,031	0,023	0,002	-0,010
25	-0,008	-0,018	-0,033	-0,055**	-0,032	0,017	0,029	0,007	-0,016
27	0,002	-0,027	-0,037*	-0,047**	-0,018	-0,002	0,011	0,002	-0,014
29	0,003	-0,032	-0,033	-0,040*	-0,016	-0,013	0,018	-0,002	-0,015

Kazalec spremembe zalog (X6); $\alpha=1,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,036*	-0,036*	-0,036*	-0,040**	0,002	0,043**	0,018	0,011	0,025
17	-0,031*	-0,034*	-0,030	-0,043**	-0,000	0,044**	0,015	0,010	0,025
19	-0,028	-0,038*	-0,034*	-0,042**	-0,001	0,052**	0,009	0,012	0,024
21	-0,034*	-0,037*	-0,034*	-0,046**	-0,009	0,051**	0,004	-0,015	0,009
23	-0,022	-0,033*	-0,045**	-0,037*	-0,029	0,026	0,015	-0,011	-0,011
25	-0,011	-0,022	-0,031*	-0,037*	-0,028	0,013	0,028	-0,009	-0,016
27	0,002	-0,032*	-0,029	-0,041**	-0,018	0,006	0,015	-0,003	-0,011
29	0,004	-0,035*	-0,023	-0,040**	-0,025	-0,002	0,014	-0,004	-0,016

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejčitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,025	-0,042**	-0,040**	-0,029	-0,021	0,036*	0,008	0,012	0,024
17	-0,022	-0,040**	-0,036*	-0,033*	-0,022	0,036*	0,005	0,011	0,023
19	-0,019	-0,043**	-0,039*	-0,031*	-0,022	0,043**	-0,001	0,014	0,021
21	-0,025	-0,042**	-0,038*	-0,035*	-0,030	0,042**	-0,006	-0,009	0,007
23	-0,014	-0,038*	-0,049**	-0,027	-0,047**	0,021	0,013	-0,007	-0,014
25	-0,016	-0,020	-0,034*	-0,040**	-0,027	0,015	0,027	-0,005	-0,018
27	-0,004	-0,029	-0,034*	-0,044**	-0,018	0,003	0,012	0,001	-0,013
29	-0,003	-0,033*	-0,030	-0,044**	-0,024	-0,006	0,010	-0,001	-0,019

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,032*	-0,032*	-0,038*	-0,033*	-0,005	0,053**	0,013	0,019	0,028
17	-0,029	-0,032*	-0,031*	-0,036*	-0,004	0,050**	0,010	0,016	0,026
19	-0,031*	-0,035*	-0,034*	-0,033*	-0,002	0,058**	0,007	0,014	0,024
21	-0,037*	-0,039*	-0,033*	-0,036*	-0,009	0,050**	0,005	-0,009	0,009
23	-0,025	-0,032*	-0,049**	-0,035*	-0,025	0,024	0,016	-0,007	-0,012
25	-0,015	-0,020	-0,036*	-0,040**	-0,024	0,016	0,030	-0,006	-0,016
27	-0,001	-0,028	-0,035*	-0,041**	-0,013	0,005	0,013	-0,001	-0,011
29	0,001	-0,032*	-0,028	-0,039*	-0,019	-0,003	0,013	-0,002	-0,015

Kazalec spremembe zalog (X6); $\alpha=2,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,038**	-0,040**	-0,041**	-0,033*	-0,005	0,046**	0,002	0,020	0,022
17	-0,035**	-0,037**	-0,035*	-0,036*	-0,006	0,046**	-0,000	0,020	0,024
19	-0,034*	-0,043**	-0,038**	-0,035*	-0,009	0,053**	-0,001	0,022	0,022
21	-0,038**	-0,041**	-0,036*	-0,037**	-0,014	0,052**	-0,007	0,003	0,011
23	-0,023	-0,047**	-0,048**	-0,032*	-0,035*	0,034*	0,006	-0,006	-0,008
25	-0,008	-0,039**	-0,029*	-0,030*	-0,037*	0,012	0,011	-0,004	-0,012
27	0,003	-0,040**	-0,027	-0,037**	-0,025	0,007	0,003	-0,000	-0,009
29	0,005	-0,043**	-0,018	-0,036**	-0,030*	0,001	0,003	-0,000	-0,017

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitevne ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,033*	-0,049**	-0,050**	-0,019	-0,026	0,035*	-0,007	0,022	0,019
17	-0,031*	-0,045**	-0,045**	-0,022	-0,027	0,036*	-0,008	0,022	0,021
19	-0,029*	-0,050**	-0,047**	-0,020	-0,029	0,042**	-0,009	0,025	0,018
21	-0,033*	-0,048**	-0,044**	-0,022	-0,034*	0,041**	-0,015	0,006	0,009
23	-0,019	-0,054**	-0,055**	-0,018	-0,053**	0,027	0,003	-0,003	-0,010
25	-0,013	-0,038**	-0,032*	-0,033*	-0,038*	0,014	0,008	-0,001	-0,014
27	-0,003	-0,041**	-0,031*	-0,040**	-0,027	0,005	-0,001	0,003	-0,011
29	-0,001	-0,044**	-0,024	-0,040**	-0,031*	-0,002	-0,003	0,002	-0,018

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,038**	-0,038**	-0,045**	-0,023	-0,012	0,053**	-0,003	0,028*	0,023
17	-0,037**	-0,036*	-0,038**	-0,028*	-0,011	0,051**	-0,004	0,027*	0,024
19	-0,040**	-0,042**	-0,039**	-0,026	-0,011	0,058**	-0,003	0,027*	0,023
21	-0,044**	-0,042**	-0,035*	-0,027	-0,015	0,050**	-0,006	0,006	0,010
23	-0,028*	-0,047**	-0,051**	-0,030*	-0,032*	0,032*	0,005	-0,003	-0,010
25	-0,012	-0,037**	-0,033*	-0,033*	-0,036*	0,016	0,010	-0,001	-0,013
27	-0,000	-0,039**	-0,032*	-0,038**	-0,023	0,007	-0,000	0,001	-0,009
29	0,002	-0,043**	-0,022	-0,036*	-0,026	0,001	-0,000	0,002	-0,015

Kazalec spremembe zalog (X6); $\alpha=2,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,038**	-0,037**	-0,036**	-0,028*	-0,015	0,044**	0,006	0,024*	0,022
17	-0,034**	-0,033*	-0,031*	-0,030*	-0,017	0,042**	0,004	0,022	0,023
19	-0,032*	-0,038**	-0,034*	-0,028*	-0,019	0,043**	0,005	0,023	0,021
21	-0,035**	-0,037**	-0,034*	-0,028*	-0,020	0,041**	-0,001	-0,004	0,013
23	-0,019	-0,042**	-0,042**	-0,022	-0,037**	0,029*	0,007	-0,007	-0,007
25	-0,012	-0,034**	-0,029*	-0,025	-0,044**	0,012	0,009	-0,003	-0,011
27	-0,000	-0,046**	-0,024	-0,033*	-0,031*	0,007	0,004	0,002	-0,009
29	0,003	-0,045**	-0,018	-0,032*	-0,035**	-0,004	0,005	0,003	-0,016

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitevne ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,039**	-0,046**	-0,050**	-0,018	-0,035**	0,034*	-0,005	0,026*	0,019
17	-0,036**	-0,042**	-0,044**	-0,020	-0,037**	0,033*	-0,006	0,024*	0,019
19	-0,034**	-0,046**	-0,047**	-0,017	-0,038**	0,033*	-0,005	0,025*	0,017
21	-0,037**	-0,046**	-0,045**	-0,017	-0,038**	0,031*	-0,011	-0,001	0,010
23	-0,022	-0,050**	-0,053**	-0,011	-0,054**	0,022	0,003	-0,004	-0,009
25	-0,016	-0,033*	-0,032*	-0,027*	-0,046**	0,014	0,005	-0,001	-0,014
27	-0,005	-0,046**	-0,028*	-0,036**	-0,035*	0,005	-0,002	0,005	-0,012
29	-0,003	-0,047**	-0,024	-0,035**	-0,038**	-0,007	-0,002	0,005	-0,018

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,039**	-0,036**	-0,045**	-0,020	-0,022	0,050**	-0,000	0,030*	0,023
17	-0,037**	-0,033*	-0,038**	-0,023	-0,022	0,047**	-0,000	0,028*	0,022
19	-0,039**	-0,037**	-0,039**	-0,020	-0,021	0,046**	0,003	0,027*	0,021
21	-0,041**	-0,039**	-0,036**	-0,019	-0,020	0,040**	-0,001	-0,001	0,011
23	-0,024	-0,042**	-0,046**	-0,020	-0,035*	0,026	0,005	-0,005	-0,009
25	-0,015	-0,033*	-0,033*	-0,027*	-0,044**	0,015	0,007	-0,001	-0,012
27	-0,002	-0,045**	-0,029*	-0,034*	-0,031*	0,007	-0,000	0,004	-0,010
29	-0,000	-0,045**	-0,023	-0,031*	-0,032*	-0,005	0,001	0,004	-0,015

Kazalec spremembe kratkoročnih poslovnih terjatev (X7); $\alpha=-0,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,014	0,028	-0,038	-0,006	0,040	0,038	0,025	0,057**	0,019
17	-0,012	0,031	-0,036	-0,005	0,042	0,032	0,021	0,054*	0,009
19	-0,008	0,032	-0,034	-0,010	0,030	0,036	0,021	0,046*	-0,016
21	-0,007	0,032	-0,032	-0,009	0,032	0,034	0,022	0,015	-0,015
23	0,003	0,034	-0,037	-0,011	0,022	0,008	0,002	-0,004	-0,022
25	0,008	0,025	-0,039	-0,018	0,020	-0,014	-0,000	-0,012	-0,016
27	0,003	0,035	-0,022	-0,024	0,007	-0,030	-0,005	-0,012	-0,018
29	0,011	0,035	-0,026	-0,014	-0,011	-0,011	0,007	-0,009	-0,020

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejčitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,006	0,034	-0,027	0,012	-0,001	0,038	0,032	0,046*	0,005
17	0,008	0,037	-0,026	0,013	0,001	0,031	0,026	0,040	-0,006
19	0,012	0,038	-0,023	0,008	-0,011	0,035	0,026	0,032	-0,030
21	0,014	0,037	-0,021	0,008	-0,003	0,033	0,026	0,007	-0,021
23	0,023	0,037	-0,026	0,006	-0,012	0,007	-0,000	-0,007	-0,034
25	0,013	0,022	-0,038	-0,018	0,009	-0,014	-0,002	-0,014	-0,027
27	0,007	0,031	-0,017	-0,021	0,007	-0,030	-0,008	-0,010	-0,029
29	0,016	0,029	-0,019	-0,012	-0,013	-0,013	0,004	-0,007	-0,032

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,012	0,038	-0,042	-0,000	0,035	0,040	0,046	0,058**	0,007
17	-0,010	0,038	-0,040	-0,003	0,036	0,037	0,036	0,056*	-0,000
19	-0,009	0,038	-0,039	-0,007	0,026	0,042	0,017	0,044*	-0,016
21	-0,007	0,037	-0,034	-0,006	0,035	0,038	0,021	0,014	-0,020
23	0,003	0,033	-0,040	-0,010	0,026	0,008	0,004	-0,001	-0,028
25	0,012	0,022	-0,040	-0,018	0,010	-0,011	0,001	-0,010	-0,017
27	0,009	0,032	-0,021	-0,020	0,006	-0,027	-0,003	-0,008	-0,019
29	0,017	0,030	-0,023	-0,010	-0,014	-0,010	0,005	-0,009	-0,022

Kazalec spremembe kratkoročnih poslovnih terjatev (X7); $\alpha=1,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,012	0,022	-0,026	0,007	0,031	0,030	0,029	0,079**	0,038*
17	-0,009	0,024	-0,030	0,009	0,037	0,027	0,031	0,082**	0,035*
19	-0,005	0,022	-0,030	0,007	0,033	0,033	0,021	0,076**	0,023
21	-0,004	0,015	-0,035*	0,008	0,040*	0,029	0,041*	0,028	-0,023
23	-0,009	0,014	-0,043*	0,002	0,030	0,002	-0,000	0,003	-0,023
25	-0,009	0,004	-0,045*	-0,019	-0,000	-0,033	0,004	-0,006	-0,017
27	-0,006	0,001	-0,039*	-0,026	-0,000	-0,038*	0,005	-0,000	-0,020
29	0,002	0,008	-0,033	-0,020	-0,002	-0,030	0,009	0,007	-0,016

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejčitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,001	0,019	-0,026	0,006	0,004	0,036	0,039*	0,064**	0,035*
17	0,002	0,020	-0,028	0,008	0,012	0,030	0,041*	0,065**	0,032
19	0,006	0,020	-0,029	0,006	0,009	0,037	0,029	0,059**	0,021
21	0,008	0,013	-0,033	0,006	0,020	0,032	0,048*	0,024	-0,028
23	0,005	0,010	-0,041*	-0,001	0,013	0,003	-0,001	-0,001	-0,033*
25	-0,001	0,002	-0,040*	-0,022	-0,007	-0,033	0,003	-0,010	-0,028
27	0,002	0,003	-0,034	-0,027	-0,000	-0,038*	0,004	-0,002	-0,031
29	0,011	0,007	-0,028	-0,021	-0,002	-0,032	0,008	0,004	-0,028

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,010	0,028	-0,028	0,007	0,026	0,039*	0,049*	0,075**	0,028
17	-0,008	0,028	-0,027	0,006	0,034	0,034	0,048*	0,081**	0,029
19	-0,006	0,028	-0,028	0,005	0,027	0,039*	0,026	0,070**	0,024
21	-0,004	0,019	-0,034	0,006	0,041*	0,032	0,036	0,028	-0,027
23	-0,005	0,014	-0,042*	0,001	0,035	0,005	-0,003	0,002	-0,029
25	-0,002	0,002	-0,042*	-0,021	-0,004	-0,028	0,001	-0,009	-0,020
27	0,001	0,005	-0,037*	-0,026	-0,002	-0,033	0,003	-0,001	-0,024
29	0,010	0,010	-0,031	-0,018	-0,005	-0,027	0,009	0,004	-0,017

Kazalec spremembe kratkoročnih poslovnih terjatev (X7); $\alpha=1,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,013	0,018	-0,018	0,003	0,022	0,046**	0,048**	0,079**	0,037**
17	-0,010	0,022	-0,019	0,005	0,023	0,045**	0,049**	0,083**	0,034*
19	-0,009	0,023	-0,019	0,006	0,025	0,046**	0,038*	0,081**	0,028*
21	-0,001	0,023	-0,021	0,006	0,032	0,045**	0,053**	0,028	-0,016
23	-0,007	0,021	-0,024	0,003	0,023	0,003	-0,013	-0,003	-0,015
25	-0,004	0,015	-0,041**	-0,022	-0,010	-0,036*	0,003	-0,008	-0,010
27	-0,007	0,013	-0,047**	-0,033*	-0,003	-0,037*	-0,002	-0,002	-0,014
29	0,002	0,010	-0,043**	-0,027	-0,004	-0,033*	0,002	0,005	-0,015

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejčitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,008	0,013	-0,029	0,003	-0,004	0,043**	0,058**	0,068**	0,036*
17	-0,005	0,017	-0,029	0,006	-0,001	0,041*	0,058**	0,071**	0,033*
19	-0,004	0,020	-0,029	0,007	-0,000	0,040*	0,044**	0,070**	0,027
21	0,003	0,019	-0,030	0,006	0,010	0,038*	0,057**	0,029*	-0,021
23	-0,001	0,016	-0,034*	0,002	0,004	0,003	-0,003	-0,005	-0,023
25	0,001	0,015	-0,036*	-0,024	-0,016	-0,035*	0,011	-0,009	-0,019
27	-0,000	0,014	-0,040*	-0,033*	-0,007	-0,036*	0,008	-0,002	-0,023
29	0,010	0,008	-0,034*	-0,027	-0,008	-0,033*	0,013	0,003	-0,025

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,011	0,024	-0,021	0,005	0,018	0,051**	0,064**	0,076**	0,034*
17	-0,009	0,026	-0,019	0,004	0,020	0,050**	0,062**	0,083**	0,034*
19	-0,009	0,029	-0,020	0,005	0,018	0,049**	0,042*	0,078**	0,029*
21	-0,002	0,027	-0,021	0,006	0,031	0,047**	0,049**	0,031*	-0,020
23	-0,007	0,024	-0,024	0,003	0,025	0,004	-0,007	-0,002	-0,020
25	-0,000	0,013	-0,038*	-0,023	-0,013	-0,033*	0,009	-0,009	-0,012
27	-0,001	0,015	-0,043**	-0,030*	-0,004	-0,033*	0,006	-0,004	-0,017
29	0,008	0,011	-0,035*	-0,024	-0,006	-0,030	0,011	0,002	-0,016

Kazalec spremembe kratkoročnih poslovnih terjatev (X7); $\alpha=2,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,004	0,009	-0,016	0,006	0,034*	0,049**	0,043**	0,061**	0,046**
17	-0,005	0,014	-0,014	0,010	0,035*	0,049**	0,048**	0,066**	0,043**
19	-0,007	0,017	-0,015	0,010	0,033*	0,049**	0,037*	0,067**	0,041**
21	-0,002	0,020	-0,013	0,006	0,040**	0,050**	0,052**	0,024	-0,018
23	-0,008	0,017	-0,018	0,005	0,030*	-0,002	-0,016	-0,006	-0,018
25	-0,007	0,004	-0,037**	-0,026	-0,003	-0,040**	-0,002	-0,007	-0,015
27	-0,006	0,008	-0,042**	-0,037**	-0,029*	-0,037*	-0,004	-0,002	-0,014
29	0,005	-0,001	-0,040**	-0,028*	-0,028	-0,031*	-0,005	-0,001	-0,016

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejčitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,002	0,004	-0,028	0,001	0,013	0,046**	0,051**	0,054**	0,041**
17	-0,003	0,010	-0,025	0,005	0,014	0,045**	0,056**	0,057**	0,039**
19	-0,006	0,014	-0,025	0,007	0,009	0,043**	0,042**	0,059**	0,036**
21	0,002	0,019	-0,023	0,002	0,019	0,043**	0,056**	0,025	-0,021
23	-0,004	0,014	-0,028	-0,000	0,010	-0,004	-0,007	-0,007	-0,024
25	-0,003	0,005	-0,033*	-0,026	-0,010	-0,039**	0,007	-0,008	-0,022
27	0,001	0,010	-0,036*	-0,035*	-0,034*	-0,036*	0,007	-0,002	-0,022
29	0,012	-0,002	-0,032*	-0,027	-0,034*	-0,032*	0,007	-0,003	-0,023

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,002	0,014	-0,018	0,005	0,034*	0,052**	0,056**	0,060**	0,039**
17	-0,004	0,019	-0,014	0,007	0,033*	0,050**	0,060**	0,067**	0,041**
19	-0,007	0,023	-0,016	0,009	0,027	0,049**	0,040**	0,065**	0,042**
21	-0,000	0,025	-0,013	0,007	0,038*	0,052**	0,048**	0,026*	-0,020
23	-0,007	0,021	-0,018	0,005	0,029*	-0,001	-0,009	-0,006	-0,020
25	-0,003	0,004	-0,035*	-0,026	-0,008	-0,037**	0,005	-0,008	-0,016
27	-0,000	0,010	-0,039**	-0,034*	-0,032*	-0,034*	0,004	-0,004	-0,016
29	0,012	-0,000	-0,033*	-0,024	-0,032*	-0,030*	0,004	-0,004	-0,015

Kazalec spremembe kratkoročnih poslovnih terjatev (X7); $\alpha=2,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,001	0,009	-0,007	0,003	0,031*	0,053**	0,046**	0,064**	0,048**
17	-0,000	0,016	-0,004	0,009	0,033*	0,054**	0,050**	0,068**	0,046**
19	-0,000	0,017	-0,005	0,010	0,032*	0,055**	0,036**	0,070**	0,048**
21	0,006	0,018	-0,003	0,006	0,039**	0,052**	0,044**	0,026*	-0,016
23	-0,002	0,020	-0,005	0,005	0,035*	0,001	-0,020	-0,006	-0,017
25	0,002	0,010	-0,025	-0,019	-0,003	-0,040**	-0,007	-0,007	-0,016
27	-0,002	0,008	-0,041**	-0,033*	-0,024	-0,038**	-0,006	-0,002	-0,016
29	0,009	-0,002	-0,038**	-0,025	-0,021	-0,034*	-0,008	-0,000	-0,018

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejčitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,001	0,002	-0,018	-0,000	0,011	0,050**	0,056**	0,056**	0,042**
17	-0,000	0,009	-0,014	0,006	0,014	0,049**	0,059**	0,060**	0,040**
19	-0,000	0,012	-0,014	0,008	0,011	0,049**	0,043**	0,061**	0,041**
21	0,008	0,014	-0,012	0,003	0,020	0,045**	0,049**	0,027*	-0,018
23	-0,000	0,015	-0,014	0,001	0,016	-0,001	-0,011	-0,007	-0,021
25	0,006	0,011	-0,021	-0,020	-0,010	-0,039**	0,002	-0,009	-0,022
27	0,004	0,009	-0,035**	-0,033*	-0,028*	-0,037**	0,003	-0,003	-0,023
29	0,015	-0,003	-0,031*	-0,026	-0,025	-0,034*	0,002	-0,002	-0,024*

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,001	0,012	-0,009	0,002	0,031*	0,056**	0,060**	0,062**	0,040**
17	-0,000	0,018	-0,004	0,007	0,032*	0,055**	0,058**	0,068**	0,043**
19	-0,001	0,022	-0,006	0,010	0,027*	0,055**	0,038**	0,068**	0,048**
21	0,008	0,021	-0,003	0,007	0,039**	0,053**	0,041**	0,028*	-0,017
23	-0,000	0,023	-0,005	0,005	0,036**	0,003	-0,014	-0,006	-0,018
25	0,005	0,010	-0,023	-0,020	-0,008	-0,037**	-0,001	-0,009	-0,016
27	0,002	0,009	-0,037**	-0,032*	-0,025	-0,035**	-0,000	-0,004	-0,017
29	0,014	-0,001	-0,031*	-0,023	-0,024	-0,032*	-0,001	-0,003	-0,016

Kazalec spremembe kratkoročnih obveznosti (X8); $\alpha=0,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,021	0,003	-0,038	-0,041	0,030	0,064*	0,002	0,051*	0,033
17	-0,019	0,019	-0,035	-0,039	0,027	0,056*	0,001	0,052*	0,030
19	-0,011	0,021	-0,031	-0,043	0,016	0,064*	0,005	0,030	0,008
21	-0,008	0,023	-0,032	-0,036	0,016	0,059*	0,026	-0,006	-0,000
23	0,001	0,024	-0,041	-0,031	-0,004	0,002	0,013	-0,034	-0,020
25	0,011	0,023	-0,034	-0,030	-0,012	-0,033	-0,001	-0,032	-0,013
27	0,003	0,025	-0,040	-0,044*	-0,013	-0,049	-0,009	-0,033	-0,014
29	0,013	0,032	-0,044	-0,036	-0,023	-0,029	-0,014	-0,025	-0,014

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitevne ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,020	-0,001	-0,050*	-0,043	-0,016	0,059*	-0,001	0,045*	0,027
17	-0,017	0,015	-0,047*	-0,041	-0,019	0,051	-0,001	0,045*	0,024
19	-0,009	0,018	-0,043	-0,045*	-0,030	0,059*	0,003	0,020	0,002
21	-0,007	0,019	-0,044*	-0,038	-0,024	0,052*	0,023	-0,011	0,003
23	0,001	0,017	-0,053*	-0,032	-0,043	-0,001	0,011	-0,033	-0,020
25	0,016	0,026	-0,036	-0,032	-0,020	-0,033	-0,004	-0,031	-0,011
27	0,007	0,026	-0,040	-0,046*	-0,016	-0,054*	-0,011	-0,028	-0,012
29	0,017	0,030	-0,044*	-0,040	-0,025	-0,038	-0,015	-0,024	-0,011

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,015	0,016	-0,045*	-0,031	0,024	0,071**	0,017	0,056*	0,023
17	-0,012	0,029	-0,040	-0,031	0,022	0,067*	0,011	0,056*	0,024
19	-0,009	0,032	-0,037	-0,035	0,009	0,077**	-0,002	0,030	0,008
21	-0,008	0,032	-0,035	-0,026	0,010	0,059*	0,026	-0,006	0,001
23	-0,000	0,024	-0,045*	-0,030	-0,001	-0,000	0,016	-0,032	-0,021
25	0,016	0,026	-0,036	-0,032	-0,021	-0,028	0,002	-0,030	-0,010
27	0,010	0,028	-0,041	-0,041	-0,016	-0,049	-0,009	-0,028	-0,013
29	0,021	0,035	-0,043	-0,035	-0,027	-0,032	-0,016	-0,023	-0,012

Kazalec spremembe kratkoročnih obveznosti (X8); $\alpha=1,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejčitvene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,034*	0,006	-0,044*	-0,032	0,020	0,053**	-0,006	0,056**	0,042*
17	-0,031	0,010	-0,045*	-0,030	0,021	0,049*	-0,007	0,053**	0,040*
19	-0,027	0,010	-0,046**	-0,031	0,012	0,054**	-0,015	0,041*	0,030
21	-0,025	0,009	-0,052**	-0,032	0,014	0,046*	0,016	-0,006	-0,012
23	-0,019	0,016	-0,061**	-0,032	0,001	0,004	-0,011	-0,014	-0,025
25	-0,013	0,008	-0,057**	-0,044*	-0,027	-0,025	-0,013	-0,014	-0,018
27	-0,016	-0,001	-0,053**	-0,060**	-0,018	-0,030	-0,015	-0,013	-0,012
29	-0,005	0,001	-0,051**	-0,052**	-0,011	-0,028	-0,016	-0,006	-0,007

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejčitvene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,038*	-0,002	-0,054**	-0,040*	-0,014	0,051**	-0,001	0,052**	0,043*
17	-0,034*	0,002	-0,056**	-0,037*	-0,011	0,044*	-0,001	0,048**	0,041*
19	-0,030	0,003	-0,056**	-0,039*	-0,019	0,050**	-0,009	0,036*	0,030
21	-0,028	0,001	-0,062**	-0,040*	-0,013	0,041*	0,019	-0,002	-0,012
23	-0,020	0,007	-0,073**	-0,040*	-0,025	0,005	-0,014	-0,011	-0,027
25	-0,007	0,008	-0,057**	-0,044*	-0,035	-0,021	-0,017	-0,011	-0,022
27	-0,010	0,001	-0,058**	-0,059**	-0,023	-0,028	-0,018	-0,009	-0,016
29	0,003	-0,000	-0,057**	-0,052**	-0,016	-0,028	-0,019	-0,004	-0,011

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejčitvene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,030	0,014	-0,044*	-0,027	0,015	0,062**	0,010	0,060**	0,034*
17	-0,028	0,017	-0,042*	-0,027	0,017	0,057**	0,004	0,057**	0,038*
19	-0,028	0,017	-0,043*	-0,029	0,006	0,062**	-0,012	0,039*	0,031
21	-0,025	0,013	-0,049**	-0,028	0,012	0,046*	0,013	-0,000	-0,013
23	-0,017	0,017	-0,063**	-0,032	0,005	0,008	-0,012	-0,012	-0,027
25	-0,007	0,008	-0,057**	-0,043*	-0,031	-0,018	-0,014	-0,015	-0,021
27	-0,007	0,003	-0,059**	-0,055**	-0,020	-0,024	-0,018	-0,013	-0,015
29	0,005	0,005	-0,057**	-0,048**	-0,014	-0,026	-0,018	-0,007	-0,007

Kazalec spremembe kratkoročnih obveznosti (X8); $\alpha=1,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,044**	-0,015	-0,042**	-0,034*	0,020	0,058**	0,001	0,051**	0,037**
17	-0,040**	-0,010	-0,040**	-0,031*	0,017	0,059**	-0,000	0,049**	0,037**
19	-0,036*	-0,007	-0,040*	-0,029	0,014	0,059**	-0,008	0,045**	0,033*
21	-0,029	-0,004	-0,042**	-0,031*	0,017	0,057**	0,012	-0,001	-0,014
23	-0,020	0,002	-0,046**	-0,030*	0,004	0,005	-0,022	-0,018	-0,021
25	-0,017	-0,000	-0,052**	-0,045**	-0,021	-0,034*	-0,015	-0,019	-0,015
27	-0,017	-0,007	-0,061**	-0,059**	-0,018	-0,034*	-0,019	-0,017	-0,007
29	-0,008	-0,005	-0,057**	-0,052**	-0,016	-0,030	-0,025	-0,007	-0,006

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitevne ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,045**	-0,027	-0,055**	-0,039*	-0,021	0,053**	0,004	0,050**	0,042**
17	-0,042**	-0,021	-0,052**	-0,036*	-0,022	0,052**	0,003	0,048**	0,042**
19	-0,038*	-0,017	-0,052**	-0,033*	-0,025	0,051**	-0,007	0,043**	0,037**
21	-0,031*	-0,014	-0,054**	-0,036*	-0,019	0,048**	0,010	0,004	-0,015
23	-0,021	-0,010	-0,060**	-0,035*	-0,030	0,005	-0,014	-0,014	-0,025
25	-0,014	-0,000	-0,052**	-0,044**	-0,028	-0,032*	-0,009	-0,014	-0,020
27	-0,012	-0,005	-0,064**	-0,057**	-0,025	-0,033*	-0,012	-0,010	-0,013
29	-0,003	-0,006	-0,062**	-0,050**	-0,023	-0,033*	-0,018	-0,003	-0,012

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,039**	-0,009	-0,046**	-0,029	0,010	0,065**	0,013	0,057**	0,037**
17	-0,036*	-0,004	-0,041**	-0,027	0,009	0,066**	0,009	0,056**	0,040**
19	-0,036*	-0,002	-0,041**	-0,023	0,004	0,067**	-0,007	0,045**	0,034*
21	-0,029	-0,000	-0,041**	-0,024	0,011	0,058**	0,010	0,006	-0,016
23	-0,021	0,004	-0,049**	-0,027	0,005	0,007	-0,017	-0,015	-0,025
25	-0,014	-0,000	-0,053**	-0,042**	-0,024	-0,030	-0,010	-0,018	-0,019
27	-0,011	-0,003	-0,066**	-0,053**	-0,018	-0,029	-0,015	-0,016	-0,011
29	-0,001	-0,002	-0,062**	-0,046**	-0,016	-0,030	-0,020	-0,007	-0,008

Kazalec spremembe kratkoročnih obveznosti (X8); $\alpha=2,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,037**	-0,029*	-0,042**	-0,028*	0,025	0,061**	-0,004	0,044**	0,044**
17	-0,038**	-0,022	-0,038**	-0,025	0,022	0,061**	0,003	0,044**	0,045**
19	-0,037**	-0,020	-0,037**	-0,021	0,017	0,061**	-0,004	0,044**	0,046**
21	-0,031*	-0,013	-0,037**	-0,026	0,021	0,060**	0,012	0,005	-0,009
23	-0,018	-0,012	-0,043**	-0,023	0,005	0,007	-0,023	-0,020	-0,017
25	-0,015	-0,017	-0,051**	-0,040**	-0,019	-0,032*	-0,020	-0,014	-0,011
27	-0,010	-0,016	-0,056**	-0,057**	-0,034*	-0,029*	-0,020	-0,012	-0,001
29	-0,002	-0,018	-0,052**	-0,050**	-0,028	-0,023	-0,027	-0,007	-0,003

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitevne ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,043**	-0,041**	-0,057**	-0,035*	-0,011	0,055**	-0,002	0,042**	0,044**
17	-0,044**	-0,034*	-0,052**	-0,030*	-0,012	0,054**	0,005	0,040**	0,044**
19	-0,043**	-0,030*	-0,051**	-0,026	-0,020	0,052**	-0,004	0,040**	0,044**
21	-0,037**	-0,024	-0,049**	-0,031*	-0,013	0,051**	0,011	0,008	-0,011
23	-0,023	-0,021	-0,057**	-0,029*	-0,028	0,002	-0,017	-0,017	-0,021
25	-0,012	-0,014	-0,051**	-0,039**	-0,026	-0,033*	-0,016	-0,010	-0,016
27	-0,007	-0,014	-0,059**	-0,053**	-0,040**	-0,031*	-0,014	-0,007	-0,006
29	0,001	-0,020	-0,056**	-0,047**	-0,035*	-0,029*	-0,020	-0,004	-0,006

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,035**	-0,024	-0,046**	-0,024	0,018	0,065**	0,007	0,047**	0,040**
17	-0,037**	-0,018	-0,040**	-0,022	0,014	0,065**	0,011	0,049**	0,045**
19	-0,039**	-0,016	-0,039**	-0,016	0,008	0,065**	-0,004	0,046**	0,046**
21	-0,032*	-0,010	-0,036*	-0,018	0,016	0,061**	0,011	0,010	-0,011
23	-0,020	-0,008	-0,045**	-0,021	0,005	0,006	-0,019	-0,017	-0,020
25	-0,012	-0,014	-0,052**	-0,038**	-0,023	-0,030*	-0,016	-0,014	-0,014
27	-0,004	-0,015	-0,060**	-0,049**	-0,034*	-0,027	-0,017	-0,011	-0,005
29	0,004	-0,017	-0,056**	-0,042**	-0,028	-0,026	-0,022	-0,007	-0,002

Kazalec spremembe kratkoročnih obveznosti (X8); $\alpha=2,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,033*	-0,032*	-0,038**	-0,023	0,012	0,067**	0,007	0,044**	0,049**
17	-0,031*	-0,025	-0,033*	-0,019	0,011	0,066**	0,014	0,043**	0,048**
19	-0,029*	-0,022	-0,032*	-0,016	0,006	0,065**	0,006	0,044**	0,052**
21	-0,022	-0,018	-0,032*	-0,020	0,012	0,061**	0,017	0,002	-0,006
23	-0,012	-0,012	-0,032*	-0,013	0,001	0,012	-0,024	-0,019	-0,015
25	-0,007	-0,013	-0,042**	-0,026*	-0,026	-0,026	-0,023	-0,012	-0,012
27	-0,004	-0,022	-0,049**	-0,050**	-0,035**	-0,025	-0,021	-0,007	-0,003
29	0,002	-0,024	-0,045**	-0,044**	-0,027	-0,024	-0,029*	-0,001	-0,004

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitevne ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,043**	-0,048**	-0,053**	-0,032*	-0,022	0,062**	0,010	0,042**	0,046**
17	-0,041**	-0,040**	-0,047**	-0,027*	-0,023	0,060**	0,016	0,039**	0,044**
19	-0,039**	-0,036**	-0,046**	-0,023	-0,028*	0,057**	0,006	0,039**	0,047**
21	-0,032*	-0,031*	-0,044**	-0,027*	-0,021	0,052**	0,014	0,003	-0,007
23	-0,021	-0,024	-0,046**	-0,021	-0,031*	0,008	-0,020	-0,018	-0,018
25	-0,005	-0,012	-0,043**	-0,025	-0,034*	-0,027*	-0,019	-0,009	-0,016
27	-0,001	-0,021	-0,053**	-0,046**	-0,043**	-0,027*	-0,016	-0,004	-0,008
29	0,005	-0,027*	-0,049**	-0,041**	-0,034*	-0,029*	-0,024	0,001	-0,007

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,034**	-0,030*	-0,044**	-0,021	0,004	0,072**	0,017	0,045**	0,043**
17	-0,032*	-0,023	-0,036**	-0,018	0,003	0,070**	0,020	0,046**	0,047**
19	-0,032*	-0,019	-0,035**	-0,013	-0,003	0,070**	0,006	0,044**	0,051**
21	-0,024	-0,016	-0,031*	-0,014	0,007	0,062**	0,014	0,007	-0,006
23	-0,013	-0,009	-0,035**	-0,011	0,001	0,012	-0,021	-0,017	-0,017
25	-0,005	-0,012	-0,043**	-0,024	-0,031*	-0,025	-0,020	-0,012	-0,014
27	-0,000	-0,021	-0,053**	-0,043**	-0,036**	-0,024	-0,018	-0,007	-0,006
29	0,007	-0,024	-0,048**	-0,037**	-0,028*	-0,026	-0,026	-0,002	-0,003

Kazalec spremembe prevrednotenja kapitala (X9); $\alpha = -0,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,008	0,027	-0,002	0,032	-0,010	0,018	0,014	0,011	-0,011
17	0,013	0,026	-0,002	0,032	-0,014	0,010	0,023	0,012	-0,009
19	0,006	0,027	-0,003	0,031	-0,019	0,011	0,026	0,014	-0,006
21	-0,001	0,027	-0,002	0,031	-0,017	0,015	0,027	0,022	-0,008
23	0,003	0,013	-0,003	0,037	-0,016	0,026	0,005	0,012	-0,023
25	0,007	0,006	0,013	0,044*	-0,031	0,039	-0,008	0,015	-0,028
27	0,004	-0,007	0,005	0,030	-0,040	0,040	-0,006	-0,032	-0,029
29	0,013	-0,001	0,014	0,032	-0,038	0,034	-0,005	-0,018	-0,027

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitevne ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,030	0,001	-0,020	-0,014	-0,027	0,033	0,043	0,002	-0,003
17	-0,032	0,001	-0,020	-0,014	-0,031	0,024	0,052*	0,004	-0,001
19	-0,038	0,002	-0,020	-0,015	-0,036	0,024	0,055*	0,006	0,002
21	-0,043*	0,002	-0,020	-0,015	-0,034	0,027	0,054*	0,021	-0,010
23	-0,044*	0,002	-0,019	-0,008	-0,032	0,024	0,005	0,011	-0,025
25	-0,001	0,021	0,009	0,044*	-0,032	0,037	-0,007	0,014	-0,029
27	-0,003	0,008	0,001	0,030	-0,040	0,038	-0,006	-0,033	-0,030
29	0,005	0,015	0,009	0,030	-0,038	0,033	-0,005	-0,019	-0,029

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,027	0,026	0,006	0,032	-0,009	0,016	0,013	0,008	-0,013
17	0,028	0,025	0,005	0,032	-0,015	0,008	0,023	0,011	-0,010
19	0,020	0,027	-0,002	0,031	-0,020	0,008	0,026	0,014	-0,006
21	0,022	0,028	-0,002	0,031	-0,018	0,014	0,027	0,021	-0,009
23	0,016	0,013	-0,002	0,037	-0,016	0,025	0,005	0,011	-0,024
25	0,010	0,006	0,009	0,044*	-0,032	0,038	-0,008	0,014	-0,029
27	0,009	-0,007	-0,000	0,030	-0,040	0,039	-0,006	-0,033	-0,029
29	0,019	-0,000	0,009	0,032	-0,038	0,033	-0,005	-0,019	-0,028

Kazalec spremembe prevrednotenja kapitala (X9); $\alpha=1,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,007	0,028	-0,008	0,017	-0,006	-0,025	-0,019	-0,012	-0,005
17	0,009	0,014	-0,012	0,017	-0,005	-0,026	-0,017	-0,010	-0,004
19	0,005	0,015	-0,011	0,017	-0,008	-0,024	-0,018	-0,023	-0,004
21	-0,001	0,017	-0,009	0,017	-0,016	-0,018	-0,007	-0,012	0,002
23	-0,004	0,010	-0,010	0,020	-0,008	-0,000	-0,012	-0,009	-0,009
25	-0,005	0,012	-0,000	0,027	-0,016	-0,006	-0,015	-0,003	-0,011
27	0,004	-0,008	-0,001	0,022	-0,022	-0,000	-0,010	-0,027	-0,021
29	0,010	-0,004	0,006	0,026	-0,021	0,001	-0,010	-0,017	-0,017

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,036*	0,013	-0,025	-0,015	-0,018	0,001	-0,004	-0,018	0,007
17	-0,037*	-0,002	-0,029	-0,015	-0,017	-0,009	-0,002	-0,015	0,009
19	-0,041*	-0,001	-0,028	-0,015	-0,019	-0,007	-0,003	-0,021	0,008
21	-0,045**	0,001	-0,026	-0,015	-0,028	-0,001	0,007	-0,005	0,001
23	-0,051**	0,001	-0,027	-0,011	-0,023	-0,003	-0,013	-0,002	-0,010
25	-0,009	0,020	-0,003	0,027	-0,021	-0,008	-0,016	0,004	-0,012
27	-0,007	-0,000	-0,004	0,023	-0,029	-0,002	-0,011	-0,018	-0,022
29	-0,002	0,004	0,004	0,025	-0,027	-0,001	-0,012	-0,009	-0,018

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,019	0,029	-0,006	0,018	-0,007	-0,002	-0,020	-0,013	-0,007
17	0,020	0,015	-0,010	0,018	-0,008	-0,010	-0,018	-0,009	-0,005
19	0,014	0,015	-0,014	0,017	-0,010	-0,028	-0,018	-0,016	-0,005
21	0,014	0,017	-0,010	0,017	-0,018	-0,019	-0,007	-0,004	0,002
23	0,005	0,010	-0,011	0,020	-0,013	-0,001	-0,012	-0,001	-0,010
25	-0,003	0,012	-0,003	0,027	-0,021	-0,007	-0,015	0,005	-0,012
27	-0,000	-0,008	-0,004	0,022	-0,028	-0,002	-0,010	-0,018	-0,021
29	0,012	-0,005	0,003	0,026	-0,026	-0,000	-0,010	-0,008	-0,017

Kazalec spremembe prevrednotenja kapitala (X9); $\alpha=1,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejitevne ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,006	0,029	-0,002	0,003	-0,006	-0,024	-0,002	-0,012	-0,007
17	0,006	0,016	-0,004	0,003	-0,005	-0,028	-0,000	-0,009	-0,005
19	-0,000	0,014	-0,002	0,003	-0,006	-0,024	-0,008	-0,021	-0,009
21	-0,006	0,013	-0,000	0,003	-0,011	-0,019	0,006	-0,022	-0,003
23	-0,009	-0,001	-0,006	0,005	-0,011	-0,001	-0,007	-0,018	-0,012
25	-0,010	0,003	0,006	0,014	-0,000	-0,007	-0,005	-0,010	-0,013
27	0,001	-0,009	0,001	0,019	-0,005	-0,001	0,001	-0,024	-0,021
29	0,004	-0,006	0,007	0,022	-0,004	0,002	0,001	-0,016	-0,018

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejitevne ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,025	0,016	-0,016	-0,024	-0,017	-0,000	0,005	-0,017	0,002
17	-0,028	0,003	-0,017	-0,023	-0,016	-0,011	0,007	-0,013	0,004
19	-0,033*	0,002	-0,016	-0,023	-0,017	-0,008	-0,001	-0,019	-0,001
21	-0,039**	0,002	-0,014	-0,023	-0,022	-0,003	0,012	-0,017	-0,005
23	-0,045**	-0,006	-0,019	-0,020	-0,024	-0,003	-0,010	-0,013	-0,013
25	-0,014	0,012	0,004	0,014	-0,004	-0,009	-0,006	-0,005	-0,014
27	-0,009	-0,000	0,002	0,019	-0,010	-0,003	-0,000	-0,017	-0,022
29	-0,007	0,003	0,008	0,021	-0,009	-0,000	-0,000	-0,009	-0,018

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejitevne ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,018	0,029	-0,000	0,003	-0,006	-0,007	-0,003	-0,012	-0,009
17	0,017	0,017	-0,002	0,003	-0,006	-0,016	-0,001	-0,008	-0,006
19	0,009	0,015	-0,006	0,003	-0,007	-0,028	-0,008	-0,013	-0,010
21	0,008	0,015	-0,001	0,002	-0,012	-0,020	0,006	-0,017	-0,004
23	-0,001	0,001	-0,007	0,005	-0,013	-0,002	-0,007	-0,012	-0,012
25	-0,009	0,006	0,004	0,014	-0,003	-0,009	-0,005	-0,004	-0,013
27	-0,004	-0,008	0,002	0,019	-0,009	-0,002	0,001	-0,017	-0,021
29	0,004	-0,005	0,008	0,022	-0,008	0,001	0,001	-0,009	-0,018

Kazalec spremembe prevrednotenja kapitala (X9); $\alpha=2,0\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,003	0,028*	0,002	0,010	-0,018	-0,023	-0,007	-0,017	0,003
17	0,004	0,017	0,001	0,009	-0,017	-0,035*	0,008	-0,013	0,004
19	-0,002	0,013	0,003	0,008	-0,014	-0,031*	0,002	-0,022	-0,001
21	-0,009	0,013	0,005	0,007	-0,018	-0,028	0,014	-0,021	0,001
23	-0,013	0,001	-0,000	0,009	-0,018	-0,011	0,005	-0,016	-0,006
25	-0,014	0,004	0,012	0,016	-0,009	-0,011	-0,004	-0,008	-0,008
27	-0,002	-0,007	0,005	0,021	-0,005	-0,004	-0,002	-0,020	-0,014
29	0,002	-0,004	0,010	0,021	-0,004	-0,003	-0,001	-0,012	-0,012

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,032*	0,014	-0,014	-0,018	-0,025	-0,006	-0,000	-0,016	0,012
17	-0,033*	0,002	-0,012	-0,019	-0,023	-0,025	0,016	-0,013	0,013
19	-0,039**	0,001	-0,011	-0,020	-0,021	-0,020	0,009	-0,017	0,008
21	-0,046**	0,001	-0,008	-0,020	-0,024	-0,017	0,020	-0,018	-0,000
23	-0,050**	-0,007	-0,013	-0,018	-0,026	-0,014	0,003	-0,012	-0,007
25	-0,016	0,012	0,010	0,017	-0,012	-0,013	-0,005	-0,004	-0,008
27	-0,010	0,001	0,007	0,021	-0,010	-0,006	-0,003	-0,015	-0,015
29	-0,007	0,004	0,012	0,020	-0,009	-0,005	-0,002	-0,007	-0,012

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,006	0,027	-0,000	0,010	-0,014	-0,011	-0,008	-0,018	0,001
17	0,005	0,016	0,001	0,009	-0,014	-0,027	0,008	-0,013	0,003
19	-0,000	0,014	-0,001	0,007	-0,011	-0,035*	0,002	-0,016	-0,001
21	-0,003	0,014	0,004	0,007	-0,016	-0,029*	0,014	-0,017	-0,000
23	-0,008	0,002	-0,001	0,009	-0,020	-0,012	0,005	-0,011	-0,007
25	-0,013	0,006	0,010	0,016	-0,012	-0,013	-0,004	-0,003	-0,008
27	-0,007	-0,005	0,006	0,021	-0,009	-0,006	-0,002	-0,014	-0,015
29	-0,000	-0,003	0,011	0,020	-0,008	-0,004	-0,001	-0,006	-0,012

Kazalec spremembe prevrednotenja kapitala (X9); $\alpha=2,5\%$

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR, glede na spremembo razmejivene ETR.

ETR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,002	0,030*	0,007	0,004	-0,012	-0,024	-0,016	-0,019	0,002
17	0,004	0,020	0,006	0,004	-0,011	-0,034*	-0,002	-0,014	0,001
19	-0,001	0,017	0,007	0,003	-0,010	-0,029*	-0,002	-0,023	-0,003
21	-0,007	0,017	0,009	0,003	-0,014	-0,026*	0,008	-0,022	-0,002
23	-0,010	0,005	0,003	0,005	-0,014	-0,015	0,004	-0,017	-0,009
25	-0,015	0,009	0,012	0,012	-0,004	-0,012	-0,005	-0,009	-0,007
27	-0,004	-0,003	0,008	0,014	-0,001	-0,005	-0,002	-0,020	-0,014
29	-0,000	-0,001	0,012	0,015	-0,000	-0,004	-0,002	-0,013	-0,010

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^P, glede na spremembo razmejivene ETR^P.

ETR ^P	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	-0,033*	0,017	-0,013	-0,022	-0,021	-0,009	-0,011	-0,019	0,010
17	-0,034**	0,007	-0,011	-0,022	-0,020	-0,026*	0,003	-0,014	0,010
19	-0,038**	0,006	-0,005	-0,023	-0,019	-0,021	0,003	-0,018	0,005
21	-0,044**	0,006	-0,003	-0,023	-0,022	-0,018	0,012	-0,019	-0,003
23	-0,047**	-0,001	-0,009	-0,020	-0,024	-0,017	0,002	-0,013	-0,009
25	-0,016	0,015	0,010	0,012	-0,015	-0,014	-0,006	-0,005	-0,008
27	-0,010	0,004	0,011	0,014	-0,013	-0,007	-0,004	-0,015	-0,014
29	-0,006	0,007	0,014	0,014	-0,013	-0,006	-0,003	-0,007	-0,011

Tabela: Korelacijski koeficienti opazovanega kazalca in razvrstitve v skupino z nizko oziroma visoko ETR^{PD}, glede na spremembo razmejivene ETR^{PD}.

ETR ^{PD}	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
15	0,002	0,029*	-0,001	0,004	-0,013	-0,015	-0,017	-0,020	-0,000
17	0,002	0,020	-0,000	0,003	-0,012	-0,028*	-0,003	-0,013	-0,000
19	-0,002	0,018	0,003	0,002	-0,012	-0,033*	-0,003	-0,017	-0,003
21	-0,004	0,018	0,007	0,002	-0,016	-0,028*	0,007	-0,018	-0,003
23	-0,006	0,006	0,002	0,005	-0,019	-0,016	0,004	-0,012	-0,009
25	-0,013	0,011	0,010	0,012	-0,014	-0,013	-0,005	-0,005	-0,008
27	-0,008	-0,002	0,010	0,014	-0,004	-0,006	-0,003	-0,014	-0,014
29	0,001	-0,000	0,014	0,015	-0,003	-0,006	-0,002	-0,007	-0,010

Priloga 8:

Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev

Leto 2002; $\alpha=0,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR , ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,822	0,836	0,846	0,831	0,832	0,696	0,496	0,397		1	1	1	1	1	2	2	3
X2	0,344	0,392	0,402	0,472	0,467	0,731	0,816	0,810		2	2	2	2	2	1	1	1
X3	0,009	0,006	0,004	0,010	0,011	0,057	0,033	0,226		9	9	9	9	8	7	8	4
X4	0,157	0,141	0,148	0,125	0,156	0,096	0,184	0,075		6	6	6	7	6	6	4	8
X5	0,259	0,170	0,193	0,217	0,234	0,259	0,373	0,427		4	5	5	3	3	3	3	2
X6	0,243	0,242	0,224	0,214	0,209	0,051	0,076	0,030		5	4	4	4	4	9	7	9
X7	0,088	0,064	0,082	0,125	0,085	0,051	0,014	0,081		8	8	7	6	7	8	9	7
X8	0,267	0,286	0,246	0,183	0,173	0,108	0,159	0,088		3	3	3	5	5	5	5	6
X9	0,101	0,099	0,052	0,011	0,011	0,136	0,134	0,151		7	7	8	8	9	4	6	5
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,635	0,625	0,605	0,536	0,503	0,696	0,544	0,444		2	2	2	2	2	1	2	2
X2	0,684	0,729	0,741	0,795	0,794	0,694	0,774	0,754		1	1	1	1	1	2	1	1
X3	0,149	0,148	0,153	0,159	0,172	0,048	0,043	0,232		6	5	7	7	6	7	7	4
X4	0,027	0,003	0,001	0,005	0,014	0,162	0,142	0,031		9	9	9	9	9	5	5	8
X5	0,238	0,139	0,155	0,161	0,165	0,292	0,396	0,444		5	6	6	6	7	3	3	3
X6	0,041	0,035	0,001	0,026	0,053	0,101	0,033	0,017		8	8	8	8	8	6	9	9
X7	0,244	0,287	0,289	0,278	0,344	0,042	0,035	0,056		4	4	4	4	4	8	8	7
X8	0,507	0,527	0,494	0,443	0,444	0,019	0,097	0,150		3	3	3	3	3	9	6	6
X9	0,101	0,110	0,168	0,187	0,209	0,171	0,181	0,198		7	7	5	5	5	4	4	5
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,807	0,840	0,836	0,806	0,826	0,703	0,502	0,382		1	1	1	1	1	1	2	3
X2	0,478	0,432	0,414	0,485	0,463	0,685	0,792	0,766		2	2	2	2	2	2	1	1
X3	0,001	0,000	0,001	0,008	0,010	0,050	0,042	0,229		9	9	9	9	9	8	8	4
X4	0,118	0,108	0,144	0,151	0,187	0,163	0,149	0,076		7	7	7	7	5	5	5	8
X5	0,233	0,161	0,187	0,212	0,220	0,301	0,409	0,455		3	6	6	4	3	3	3	2
X6	0,209	0,205	0,227	0,230	0,205	0,093	0,052	0,019		5	5	3	3	4	6	7	9
X7	0,096	0,081	0,105	0,152	0,077	0,077	0,014	0,099		8	8	8	6	8	7	9	7
X8	0,206	0,228	0,201	0,140	0,178	0,000	0,057	0,224		6	4	4	8	6	9	6	5
X9	0,219	0,235	0,200	0,197	0,128	0,167	0,185	0,215		4	3	5	5	7	4	4	6

Leto 2002; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,614	0,625	0,632	0,632	0,597	0,399	0,237	0,328		1	2	2	1	1	4	4	2
X2	0,241	0,276	0,282	0,315	0,368	0,509	0,575	0,047		5	4	5	3	3	1	2	5
X3	0,211	0,215	0,223	0,213	0,077	0,106	0,100	0,163		7	6	7	7	9	8	6	4
X4	0,229	0,183	0,175	0,198	0,165	0,113	0,020	0,032		6	7	8	8	7	7	8	7
X5	0,270	0,171	0,237	0,257	0,317	0,481	0,647	0,906		4	8	6	5	4	2	1	1
X6	0,339	0,311	0,288	0,269	0,278	0,133	0,104	0,017		3	3	3	4	5	6	5	9
X7	0,188	0,265	0,284	0,255	0,102	0,002	0,098	0,039		8	5	4	6	8	9	7	6
X8	0,581	0,673	0,661	0,619	0,478	0,457	0,503	0,240		2	1	1	2	2	3	3	3
X9	0,019	0,010	0,041	0,102	0,221	0,159	0,001	0,023		9	9	9	9	6	5	9	8
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,498	0,488	0,483	0,462	0,387	0,450	0,326	0,425		2	3	3	3	4	3	4	2
X2	0,268	0,299	0,298	0,323	0,354	0,495	0,573	0,055		5	4	5	5	5	2	2	8
X3	0,008	0,026	0,019	0,043	0,203	0,080	0,065	0,201		9	9	9	9	7	9	6	3
X4	0,149	0,099	0,088	0,126	0,085	0,183	0,052	0,121		8	8	8	7	8	6	7	5
X5	0,277	0,155	0,217	0,226	0,255	0,515	0,658	0,847		4	6	6	6	6	1	1	1
X6	0,154	0,122	0,096	0,060	0,022	0,228	0,020	0,116		7	7	7	8	9	5	8	6
X7	0,472	0,575	0,584	0,580	0,485	0,120	0,191	0,180		3	2	2	2	2	7	5	4
X8	0,827	0,919	0,892	0,860	0,706	0,358	0,394	0,090		1	1	1	1	1	4	3	7
X9	0,237	0,263	0,308	0,353	0,483	0,118	0,013	0,009		6	5	4	4	3	8	9	9
ETR^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,652	0,662	0,641	0,632	0,626	0,452	0,301	0,386		1	1	1	1	1	3	4	2
X2	0,261	0,283	0,274	0,306	0,367	0,493	0,584	0,063		5	4	4	4	3	2	2	5
X3	0,232	0,232	0,230	0,211	0,086	0,082	0,083	0,181		6	6	6	8	8	8	6	3
X4	0,225	0,180	0,193	0,252	0,244	0,172	0,017	0,036		7	7	8	5	6	6	9	9
X5	0,265	0,155	0,218	0,240	0,286	0,529	0,688	0,900		4	9	7	6	5	1	1	1
X6	0,331	0,305	0,322	0,311	0,293	0,227	0,055	0,101		3	3	3	3	4	5	7	4
X7	0,184	0,259	0,259	0,237	0,177	0,062	0,099	0,047		8	5	5	7	7	9	5	7
X8	0,536	0,632	0,620	0,577	0,493	0,325	0,317	0,041		2	2	2	2	2	4	3	8
X9	0,149	0,173	0,116	0,094	0,079	0,129	0,033	0,052		9	8	9	9	9	7	8	6

Leto 2002; $\alpha=1,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,495	0,486	0,487	0,491	0,484	0,324	0,189	0,194		2	2	2	2	2	4	5	4
X2	0,224	0,251	0,265	0,288	0,351	0,434	0,526	0,015		6	5	5	5	3	3	3	9
X3	0,018	0,033	0,025	0,017	0,134	0,207	0,200	0,054		9	8	9	9	8	6	4	7
X4	0,175	0,164	0,156	0,179	0,155	0,066	0,044	0,129		7	6	7	7	7	9	8	5
X5	0,226	0,157	0,214	0,218	0,289	0,453	0,640	0,853		5	7	6	6	5	2	1	1
X6	0,347	0,330	0,328	0,371	0,351	0,180	0,122	0,060		3	3	3	3	4	8	7	6
X7	0,261	0,314	0,298	0,330	0,131	0,233	0,149	0,213		4	4	4	4	9	5	6	3
X8	0,718	0,770	0,743	0,679	0,495	0,627	0,584	0,529		1	1	1	1	1	1	2	2
X9	0,043	0,018	0,039	0,107	0,219	0,203	0,028	0,052		8	9	8	8	6	7	9	8
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,447	0,426	0,419	0,403	0,365	0,338	0,237	0,248		2	3	3	3	5	4	5	4
X2	0,260	0,286	0,297	0,316	0,367	0,412	0,513	0,024		4	4	4	4	4	3	2	9
X3	0,136	0,159	0,152	0,161	0,298	0,219	0,216	0,071		7	6	7	8	6	7	6	8
X4	0,070	0,057	0,044	0,076	0,033	0,129	0,121	0,217		9	9	9	9	9	9	7	5

X5	0,248	0,162	0,218	0,216	0,265	0,474	0,647	0,807	5	5	5	6	7	2	1	1
X6	0,166	0,149	0,140	0,165	0,102	0,295	0,023	0,119	6	7	8	7	8	5	9	6
X7	0,433	0,498	0,480	0,533	0,389	0,256	0,248	0,354	3	2	2	2	3	6	4	3
X8	0,907	0,958	0,925	0,873	0,687	0,504	0,480	0,396	1	1	1	1	1	1	3	2
X9	0,108	0,142	0,202	0,274	0,414	0,175	0,058	0,097	8	8	6	5	2	8	8	7
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29	15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,545	0,533	0,502	0,489	0,496	0,337	0,205	0,210	2	2	2	2	2	4	5	4
X2	0,246	0,262	0,260	0,279	0,344	0,411	0,527	0,029	4	5	5	5	4	3	2	9
X3	0,032	0,017	0,015	0,026	0,141	0,224	0,236	0,096	9	9	9	9	8	6	4	7
X4	0,178	0,168	0,175	0,220	0,214	0,122	0,098	0,164	7	6	7	6	6	9	7	5
X5	0,226	0,148	0,203	0,209	0,261	0,483	0,678	0,883	6	8	6	7	5	2	1	1
X6	0,333	0,320	0,359	0,408	0,376	0,294	0,003	0,098	3	3	3	3	3	5	9	6
X7	0,235	0,283	0,266	0,297	0,194	0,216	0,150	0,227	5	4	4	4	7	7	6	3
X8	0,676	0,733	0,698	0,639	0,516	0,485	0,409	0,277	1	1	1	1	1	1	3	2
X9	0,168	0,167	0,089	0,059	0,099	0,185	0,080	0,068	8	7	8	8	9	8	8	8

Leto 2002; $\alpha=2,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29	15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,552	0,530	0,524	0,519	0,548	0,389	0,293	0,226	2	2	2	2	2	3	4	4
X2	0,175	0,197	0,209	0,227	0,281	0,367	0,516	0,008	5	5	5	5	4	5	3	9
X3	0,053	0,073	0,071	0,117	0,284	0,378	0,002	0,092	8	8	8	9	3	4	9	6
X4	0,139	0,132	0,117	0,129	0,053	0,172	0,099	0,026	7	6	7	6	9	8	6	7
X5	0,153	0,078	0,117	0,127	0,204	0,393	0,676	0,882	6	7	6	7	7	2	1	1
X6	0,319	0,288	0,287	0,314	0,280	0,109	0,088	0,012	4	4	4	4	5	9	7	8
X7	0,382	0,397	0,376	0,396	0,200	0,218	0,175	0,234	3	3	3	3	8	7	5	3
X8	0,775	0,834	0,822	0,768	0,576	0,622	0,575	0,455	1	1	1	1	1	1	2	2
X9	0,012	0,001	0,057	0,123	0,252	0,248	0,056	0,093	9	9	9	8	6	6	8	5
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29	15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,491	0,463	0,446	0,425	0,424	0,428	0,371	0,306	3	3	3	3	4	2	4	4
X2	0,197	0,217	0,225	0,238	0,279	0,356	0,495	0,020	4	4	5	5	6	5	3	9
X3	0,090	0,110	0,107	0,156	0,307	0,374	0,008	0,093	8	7	8	6	5	4	9	7
X4	0,057	0,039	0,032	0,053	0,125	0,102	0,009	0,077	9	9	9	9	8	9	8	8
X5	0,161	0,074	0,111	0,113	0,172	0,412	0,659	0,812	6	8	7	8	7	3	1	1
X6	0,160	0,133	0,127	0,143	0,081	0,215	0,031	0,129	7	6	6	7	9	7	7	5
X7	0,544	0,568	0,540	0,580	0,435	0,267	0,305	0,395	2	2	2	2	3	6	5	2
X8	0,962	1,018	0,995	0,940	0,759	0,539	0,516	0,381	1	1	1	1	1	1	2	3
X9	0,194	0,207	0,266	0,335	0,467	0,205	0,075	0,115	5	5	4	4	2	8	6	6
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29	15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,568	0,539	0,513	0,500	0,545	0,422	0,340	0,269	2	2	2	2	2	2	4	3
X2	0,191	0,201	0,199	0,217	0,275	0,353	0,509	0,022	5	5	5	5	5	5	2	9
X3	0,031	0,052	0,064	0,122	0,286	0,377	0,001	0,084	9	8	8	7	4	4	9	7
X4	0,165	0,147	0,152	0,159	0,007	0,108	0,029	0,033	6	6	6	6	9	9	7	8
X5	0,154	0,071	0,111	0,112	0,176	0,417	0,693	0,873	7	7	7	8	8	3	1	1
X6	0,320	0,307	0,345	0,384	0,339	0,214	0,014	0,121	4	4	4	4	3	8	8	6
X7	0,381	0,400	0,356	0,389	0,258	0,228	0,211	0,283	3	3	3	3	6	7	5	2
X8	0,752	0,812	0,770	0,721	0,583	0,509	0,433	0,245	1	1	1	1	1	1	3	4
X9	0,046	0,048	0,003	0,046	0,180	0,242	0,138	0,140	8	9	9	9	7	6	6	5

Leto 2002; $\alpha=2,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,581	0,577	0,570	0,576	0,594	0,406	0,300	0,210		2	2	2	2	1	2	4	4
X2	0,178	0,204	0,220	0,240	0,299	0,385	0,545	0,016		5	5	5	5	3	3	2	8
X3	0,060	0,079	0,076	0,123	0,293	0,381	0,003	0,087		8	8	7	6	4	4	9	7
X4	0,104	0,103	0,062	0,074	0,138	0,221	0,074	0,016		7	6	8	9	9	7	7	9
X5	0,161	0,082	0,121	0,114	0,206	0,380	0,712	0,906		6	7	6	7	7	5	1	1
X6	0,319	0,295	0,292	0,308	0,253	0,221	0,068	0,104		4	4	4	4	5	8	8	6
X7	0,339	0,356	0,369	0,403	0,198	0,205	0,096	0,217		3	3	3	3	8	9	6	3
X8	0,747	0,784	0,792	0,748	0,553	0,490	0,341	0,300		1	1	1	1	2	1	3	2
X9	0,001	0,006	0,053	0,113	0,220	0,265	0,119	0,108		9	9	9	8	6	6	5	5
$ETR^P \rightarrow$	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,495	0,485	0,462	0,450	0,428	0,409	0,326	0,234		2	3	3	3	3	2	3	4
X2	0,200	0,225	0,236	0,251	0,296	0,377	0,523	0,008		6	5	5	5	6	5	2	9
X3	0,097	0,117	0,113	0,161	0,313	0,387	0,026	0,053		8	7	8	7	5	4	8	8
X4	0,022	0,008	0,025	0,006	0,209	0,163	0,007	0,069		9	9	9	9	7	9	9	7
X5	0,174	0,085	0,121	0,108	0,180	0,393	0,687	0,838		7	8	7	8	8	3	1	1
X6	0,208	0,188	0,174	0,178	0,105	0,301	0,173	0,218		5	6	6	6	9	6	6	5
X7	0,476	0,507	0,519	0,571	0,415	0,279	0,238	0,374		3	2	2	2	4	7	5	2
X8	0,902	0,941	0,945	0,900	0,717	0,442	0,302	0,255		1	1	1	1	1	1	4	3
X9	0,219	0,232	0,278	0,343	0,462	0,224	0,106	0,097		4	4	4	4	2	8	7	6
$ETR^{PD} \rightarrow$	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,575	0,570	0,542	0,530	0,569	0,434	0,339	0,246		2	2	2	2	2	1	3	3
X2	0,195	0,209	0,212	0,230	0,300	0,368	0,526	0,004		5	5	5	5	5	5	2	9
X3	0,042	0,061	0,072	0,130	0,305	0,379	0,029	0,049		8	8	8	6	4	4	8	7
X4	0,117	0,105	0,083	0,099	0,100	0,168	0,013	0,028		7	6	7	7	9	9	9	8
X5	0,168	0,073	0,112	0,097	0,178	0,394	0,709	0,882		6	7	6	8	7	3	1	1
X6	0,337	0,324	0,350	0,385	0,315	0,294	0,151	0,200		4	4	4	4	3	6	6	4
X7	0,341	0,367	0,369	0,416	0,286	0,230	0,134	0,266		3	3	3	3	6	8	7	2
X8	0,728	0,771	0,763	0,717	0,581	0,413	0,221	0,143		1	1	1	1	1	2	4	5
X9	0,001	0,009	0,023	0,065	0,159	0,251	0,159	0,111		9	9	9	9	8	7	5	6

Leto 2003; $\alpha=0,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,648	0,601	0,570	0,614	0,548	0,572	0,446	0,386		1	2	2	2	2	1	3	4
X2	0,626	0,670	0,674	0,649	0,674	0,532	0,501	0,545		2	1	1	1	1	2	1	1
X3	0,150	0,161	0,178	0,176	0,197	0,096	0,115	0,112		7	6	5	5	6	8	8	8
X4	0,134	0,176	0,176	0,121	0,262	0,246	0,162	0,278		8	5	6	7	4	6	7	6
X5	0,049	0,016	0,004	0,027	0,041	0,111	0,094	0,123		9	8	9	9	9	7	9	7
X6	0,237	0,344	0,398	0,364	0,307	0,361	0,470	0,399		5	3	3	3	3	3	2	3
X7	0,298	0,131	0,080	0,122	0,217	0,317	0,403	0,297		4	7	8	6	5	4	4	5
X8	0,308	0,005	0,114	0,120	0,132	0,254	0,270	0,438		3	9	7	8	7	5	5	2
X9	0,197	0,204	0,206	0,214	0,088	0,034	0,166	0,094		6	4	4	4	8	9	6	9
$ETR^P \rightarrow$	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,533	0,468	0,438	0,401	0,295	0,470	0,350	0,303		2	2	2	2	3	2	4	5
X2	0,727	0,770	0,769	0,788	0,808	0,607	0,601	0,655		1	1	1	1	1	1	1	1
X3	0,116	0,122	0,139	0,140	0,131	0,070	0,093	0,086		6	6	5	6	7	9	8	8
X4	0,092	0,128	0,128	0,072	0,199	0,267	0,205	0,308		9	5	6	8	5	5	6	4

X5	0,111	0,083	0,063	0,040	0,029	0,128	0,113	0,141		7	8	9	9	9	8	7	7
X6	0,273	0,378	0,428	0,393	0,319	0,339	0,470	0,371		4	3	3	3	2	4	2	3
X7	0,324	0,158	0,106	0,166	0,243	0,201	0,310	0,183		3	4	7	4	4	7	5	6
X8	0,254	0,062	0,167	0,150	0,143	0,375	0,373	0,488		5	9	4	5	6	3	3	2
X9	0,096	0,092	0,096	0,109	0,117	0,214	0,006	0,075		8	7	8	7	8	6	9	9
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,646	0,578	0,540	0,574	0,557	0,603	0,468	0,424		1	2	2	2	2	1	2	3
X2	0,631	0,674	0,673	0,638	0,668	0,539	0,519	0,578		2	1	1	1	1	2	1	1
X3	0,157	0,166	0,180	0,177	0,197	0,097	0,116	0,111		7	6	7	6	6	8	8	8
X4	0,160	0,180	0,189	0,133	0,264	0,266	0,184	0,290		6	5	6	7	4	5	6	5
X5	0,029	0,001	0,018	0,043	0,041	0,121	0,108	0,135		9	9	9	9	9	7	9	6
X6	0,295	0,370	0,424	0,427	0,310	0,327	0,456	0,376		3	3	3	3	3	4	3	4
X7	0,248	0,120	0,057	0,089	0,210	0,208	0,287	0,131		4	8	8	8	5	6	5	7
X8	0,123	0,138	0,250	0,251	0,132	0,353	0,395	0,569		8	7	4	4	7	3	4	2
X9	0,187	0,192	0,202	0,208	0,088	0,033	0,169	0,094		5	4	5	5	8	9	7	9

Leto 2003; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,711	0,689	0,635	0,667	0,626	0,680	0,505	0,320		1	1	1	1	2	1	2	4
X2	0,546	0,611	0,629	0,625	0,662	0,559	0,535	0,528		2	2	2	2	1	2	1	2
X3	0,126	0,140	0,138	0,147	0,174	0,256	0,370	0,413		7	5	5	5	5	4	4	3
X4	0,077	0,010	0,015	0,086	0,122	0,003	0,228	0,267		8	9	8	6	6	9	6	6
X5	0,052	0,027	0,005	0,028	0,009	0,034	0,011	0,002		9	8	9	8	9	7	9	9
X6	0,314	0,388	0,487	0,405	0,446	0,442	0,475	0,535		3	3	3	3	3	3	3	1
X7	0,206	0,087	0,020	0,000	0,058	0,023	0,230	0,304		6	6	7	9	8	8	5	5
X8	0,230	0,046	0,094	0,029	0,227	0,180	0,064	0,158		5	7	6	7	4	5	8	7
X9	0,250	0,142	0,147	0,173	0,121	0,162	0,158	0,077		4	4	4	4	7	6	7	8
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,640	0,599	0,552	0,534	0,458	0,572	0,364	0,208		2	2	2	2	2	2	3	5
X2	0,653	0,715	0,730	0,763	0,803	0,640	0,659	0,647		1	1	1	1	1	1	1	1
X3	0,110	0,120	0,117	0,128	0,149	0,244	0,351	0,376		7	4	4	4	5	5	4	3
X4	0,066	0,004	0,007	0,084	0,127	0,018	0,157	0,180		8	9	7	6	6	9	6	7
X5	0,054	0,029	0,002	0,022	0,015	0,162	0,137	0,153		9	7	9	8	9	7	8	8
X6	0,315	0,384	0,458	0,375	0,406	0,412	0,476	0,517		3	3	3	3	3	3	2	2
X7	0,196	0,070	0,005	0,030	0,035	0,034	0,208	0,237		5	5	8	7	8	8	5	4
X8	0,217	0,025	0,087	0,002	0,192	0,234	0,146	0,196		4	8	5	9	4	6	7	6
X9	0,179	0,060	0,066	0,094	0,108	0,271	0,018	0,052		6	6	6	5	7	4	9	9
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,733	0,708	0,651	0,663	0,637	0,666	0,532	0,380		1	1	1	1	2	1	2	4
X2	0,537	0,596	0,627	0,626	0,660	0,588	0,553	0,562		2	2	2	2	1	2	1	1
X3	0,124	0,136	0,134	0,145	0,173	0,242	0,345	0,390		6	5	5	5	5	4	4	3
X4	0,037	0,024	0,008	0,077	0,122	0,027	0,151	0,173		8	8	9	6	6	9	8	7
X5	0,009	0,014	0,035	0,034	0,014	0,161	0,130	0,006		9	9	7	8	9	7	9	9
X6	0,342	0,399	0,461	0,418	0,427	0,411	0,458	0,537		3	3	3	3	3	3	3	2
X7	0,149	0,061	0,027	0,011	0,029	0,055	0,177	0,229		5	7	8	9	8	8	6	6
X8	0,085	0,070	0,125	0,075	0,197	0,240	0,180	0,272		7	6	6	7	4	5	5	5
X9	0,259	0,148	0,144	0,173	0,121	0,170	0,155	0,085		4	4	4	4	7	6	7	8

Leto 2003; $\alpha=1,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,719	0,724	0,683	0,695	0,635	0,682	0,509	0,405		1	1	1	1	1	1	1	4
X2	0,473	0,518	0,550	0,566	0,632	0,585	0,280	0,291		3	2	2	2	2	2	6	6
X3	0,174	0,190	0,194	0,204	0,231	0,283	0,376	0,416		7	6	5	5	4	4	3	3
X4	0,026	0,007	0,001	0,043	0,094	0,132	0,374	0,397		9	9	9	8	7	6	4	5
X5	0,080	0,057	0,032	0,015	0,052	0,011	0,001	0,004		8	8	8	9	8	9	9	9
X6	0,237	0,300	0,395	0,345	0,370	0,345	0,507	0,504		6	4	3	3	3	3	2	1
X7	0,274	0,210	0,129	0,185	0,201	0,147	0,351	0,445		4	5	7	6	5	5	5	2
X8	0,490	0,361	0,234	0,266	0,154	0,095	0,134	0,146		2	3	4	4	6	7	8	7
X9	0,259	0,165	0,151	0,152	0,015	0,046	0,173	0,104		5	7	6	7	9	8	7	8
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,661	0,658	0,621	0,589	0,499	0,613	0,431	0,345		1	1	1	2	2	2	2	5
X2	0,537	0,585	0,616	0,650	0,724	0,635	0,381	0,388		3	2	2	1	1	1	5	4
X3	0,173	0,188	0,190	0,203	0,223	0,282	0,404	0,433		7	6	6	6	6	4	4	3
X4	0,054	0,023	0,035	0,083	0,048	0,141	0,286	0,296		9	9	9	8	8	7	6	6
X5	0,084	0,061	0,041	0,025	0,060	0,078	0,134	0,139		8	8	8	9	7	9	8	8
X6	0,219	0,280	0,354	0,300	0,313	0,305	0,504	0,485		5	4	3	5	5	3	1	1
X7	0,337	0,276	0,234	0,310	0,316	0,188	0,423	0,480		4	5	5	4	3	5	3	2
X8	0,579	0,453	0,348	0,416	0,313	0,128	0,152	0,189		2	3	4	3	4	8	7	7
X9	0,196	0,095	0,095	0,095	0,018	0,158	0,028	0,038		6	7	7	7	9	6	9	9
ETR^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,735	0,736	0,687	0,696	0,644	0,680	0,561	0,488		1	1	1	1	1	1	1	1
X2	0,486	0,525	0,562	0,566	0,625	0,598	0,318	0,334		2	2	2	2	2	2	5	5
X3	0,178	0,190	0,191	0,197	0,224	0,275	0,383	0,422		7	6	6	6	5	4	3	4
X4	0,020	0,007	0,024	0,034	0,087	0,151	0,273	0,305		9	9	8	8	7	5	6	6
X5	0,055	0,029	0,013	0,022	0,071	0,097	0,126	0,011		8	8	9	9	8	7	8	9
X6	0,226	0,299	0,356	0,356	0,340	0,317	0,476	0,480		6	4	3	3	3	3	2	2
X7	0,294	0,235	0,240	0,218	0,274	0,101	0,365	0,450		4	5	5	5	4	6	4	3
X8	0,444	0,318	0,274	0,239	0,205	0,061	0,092	0,109		3	3	4	4	6	9	9	7
X9	0,267	0,171	0,164	0,162	0,032	0,075	0,152	0,084		5	7	7	7	9	8	7	8

Leto 2003; $\alpha=2,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,655	0,673	0,624	0,611	0,523	0,553	0,344	0,349		1	1	1	1	2	2	5	4
X2	0,490	0,529	0,558	0,585	0,640	0,635	0,351	0,356		3	2	2	2	1	1	3	3
X3	0,156	0,166	0,168	0,185	0,208	0,263	0,361	0,395		7	6	6	6	6	4	2	2
X4	0,037	0,006	0,017	0,068	0,030	0,008	0,348	0,332		8	9	8	8	7	9	4	5
X5	0,032	0,012	0,004	0,011	0,008	0,055	0,149	0,163		9	8	9	9	9	8	7	7
X6	0,247	0,274	0,381	0,354	0,454	0,470	0,618	0,601		5	4	4	4	3	3	1	1
X7	0,288	0,273	0,221	0,288	0,246	0,104	0,286	0,286		4	5	5	5	5	6	6	6
X8	0,603	0,526	0,417	0,438	0,288	0,161	0,128	0,147		2	3	3	3	4	5	9	8
X9	0,232	0,148	0,125	0,138	0,024	0,057	0,129	0,068		6	7	7	7	8	7	8	9
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,603	0,615	0,572	0,523	0,419	0,503	0,278	0,303		2	1	2	3	3	2	5	5
X2	0,533	0,570	0,595	0,633	0,689	0,661	0,407	0,409		3	3	1	1	1	1	2	2
X3	0,149	0,158	0,158	0,173	0,189	0,255	0,353	0,377		7	6	6	6	6	4	3	3
X4	0,061	0,032	0,045	0,101	0,014	0,001	0,250	0,227		8	8	8	7	8	9	7	7

X5	0,044	0,025	0,022	0,011	0,016	0,129	0,255	0,270		9	9	9	9	7	8	6	6
X6	0,240	0,268	0,355	0,317	0,398	0,443	0,609	0,591		5	5	4	5	4	3	1	1
X7	0,341	0,324	0,300	0,406	0,360	0,141	0,348	0,308		4	4	5	4	5	7	4	4
X8	0,678	0,601	0,510	0,569	0,435	0,177	0,178	0,194		1	2	3	2	2	5	8	8
X9	0,160	0,075	0,064	0,073	0,012	0,152	0,005	0,061		6	7	7	8	9	6	9	9
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,674	0,690	0,634	0,624	0,544	0,561	0,396	0,427		1	1	1	1	2	2	2	2
X2	0,500	0,526	0,561	0,584	0,630	0,640	0,370	0,386		3	2	2	2	1	1	3	4
X3	0,156	0,165	0,164	0,178	0,201	0,253	0,352	0,389		7	6	6	6	6	4	4	3
X4	0,036	0,010	0,037	0,059	0,032	0,010	0,252	0,249		8	8	8	8	8	9	7	6
X5	0,021	0,000	0,001	0,001	0,010	0,146	0,252	0,146		9	9	9	9	9	5	6	7
X6	0,247	0,282	0,363	0,359	0,427	0,450	0,597	0,600		5	5	4	4	3	3	1	1
X7	0,312	0,301	0,307	0,335	0,320	0,075	0,316	0,296		4	4	5	5	5	8	5	5
X8	0,578	0,505	0,448	0,420	0,328	0,126	0,129	0,133		2	3	3	3	4	6	8	8
X9	0,224	0,140	0,123	0,134	0,037	0,081	0,104	0,048		6	7	7	7	7	7	9	9

Leto 2003; $\alpha=2,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,641	0,673	0,627	0,628	0,568	0,544	0,365	0,360		2	2	1	1	2	2	2	3
X2	0,458	0,493	0,534	0,552	0,615	0,657	0,242	0,243		3	3	3	3	1	1	7	7
X3	0,153	0,162	0,168	0,183	0,209	0,262	0,328	0,370		7	6	6	6	6	5	4	2
X4	0,046	0,022	0,070	0,071	0,018	0,051	0,299	0,301		8	8	8	8	8	9	6	6
X5	0,010	0,009	0,019	0,008	0,002	0,062	0,167	0,209		9	9	9	9	9	8	8	8
X6	0,173	0,186	0,285	0,271	0,361	0,380	0,627	0,594		6	5	5	5	4	3	1	1
X7	0,356	0,362	0,305	0,304	0,324	0,214	0,351	0,330		4	4	4	4	5	6	3	4
X8	0,737	0,678	0,580	0,563	0,444	0,292	0,306	0,313		1	1	2	2	3	4	5	5
X9	0,222	0,145	0,130	0,138	0,030	0,070	0,084	0,038		5	7	7	7	7	7	9	9
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,588	0,616	0,574	0,546	0,471	0,506	0,303	0,319		2	2	2	3	3	2	5	5
X2	0,474	0,509	0,545	0,574	0,631	0,658	0,253	0,255		3	3	3	2	1	1	7	7
X3	0,148	0,157	0,160	0,175	0,195	0,255	0,316	0,350		7	6	6	6	6	6	4	4
X4	0,065	0,042	0,090	0,096	0,035	0,025	0,236	0,225		8	8	7	7	7	9	8	8
X5	0,013	0,006	0,012	0,003	0,012	0,123	0,256	0,299		9	9	9	9	9	8	6	6
X6	0,171	0,187	0,269	0,252	0,330	0,352	0,606	0,565		5	5	5	5	5	3	1	1
X7	0,396	0,401	0,370	0,412	0,428	0,263	0,426	0,368		4	4	4	4	4	5	2	3
X8	0,823	0,765	0,685	0,699	0,595	0,332	0,380	0,388		1	1	1	1	2	4	3	2
X9	0,153	0,076	0,071	0,081	0,021	0,155	0,041	0,083		6	7	8	8	8	7	9	9
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,647	0,687	0,639	0,642	0,579	0,557	0,403	0,434		2	1	1	1	2	2	2	2
X2	0,460	0,486	0,529	0,546	0,602	0,647	0,237	0,255		3	3	3	2	1	1	8	6
X3	0,156	0,163	0,166	0,181	0,207	0,254	0,318	0,369		7	6	6	6	6	5	5	3
X4	0,044	0,024	0,085	0,061	0,001	0,016	0,237	0,222		8	8	8	8	9	9	7	7
X5	0,002	0,022	0,028	0,002	0,015	0,139	0,255	0,191		9	9	9	9	8	7	6	8
X6	0,174	0,197	0,272	0,287	0,342	0,359	0,593	0,580		6	5	5	5	5	3	1	1
X7	0,373	0,377	0,366	0,340	0,392	0,205	0,402	0,365		4	4	4	4	4	6	3	4
X8	0,734	0,661	0,602	0,542	0,479	0,285	0,339	0,342		1	2	2	3	3	4	4	5
X9	0,215	0,137	0,127	0,138	0,042	0,092	0,060	0,019		5	7	7	7	7	8	9	9

Leto 2004; $\alpha=0,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,586	0,585	0,556	0,498	0,386	0,350	0,047	0,275		1	1	2	2	3	3	8	5
X2	0,370	0,414	0,424	0,483	0,527	0,649	0,323	0,098		3	3	3	3	2	1	3	8
X3	0,209	0,219	0,227	0,217	0,147	0,148	0,192	0,211		5	5	5	5	8	7	5	6
X4	0,105	0,076	0,093	0,119	0,177	0,055	0,008	0,046		8	8	8	8	6	9	9	9
X5	0,139	0,140	0,151	0,150	0,171	0,135	0,254	0,285		7	7	6	7	7	8	4	4
X6	0,578	0,563	0,586	0,560	0,554	0,399	0,457	0,343		2	2	1	1	1	2	2	2
X7	0,257	0,262	0,272	0,219	0,266	0,252	0,047	0,174		4	4	4	4	4	4	7	7
X8	0,178	0,160	0,132	0,200	0,203	0,206	0,527	0,471		6	6	7	6	5	5	1	1
X9	0,052	0,055	0,052	0,041	0,023	0,157	0,152	0,339		9	9	9	9	9	6	6	3
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,491	0,484	0,454	0,399	0,310	0,348	0,145	0,104		2	2	2	2	5	3	6	7
X2	0,649	0,681	0,692	0,721	0,749	0,668	0,480	0,311		1	1	1	1	1	1	2	3
X3	0,161	0,166	0,169	0,155	0,096	0,184	0,235	0,277		7	7	7	7	8	6	4	4
X4	0,278	0,255	0,273	0,288	0,327	0,052	0,018	0,059		5	5	5	5	3	9	8	8
X5	0,093	0,092	0,098	0,094	0,105	0,122	0,218	0,268		8	8	8	8	7	7	5	5
X6	0,397	0,379	0,388	0,353	0,323	0,414	0,490	0,429		3	3	3	4	4	2	1	2
X7	0,012	0,012	0,013	0,061	0,031	0,240	0,011	0,048		9	9	9	9	9	4	9	9
X8	0,339	0,325	0,306	0,356	0,357	0,188	0,449	0,474		4	4	4	3	2	5	3	1
X9	0,210	0,213	0,214	0,204	0,189	0,105	0,066	0,236		6	6	6	6	6	8	7	6
ETR^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,535	0,570	0,537	0,501	0,392	0,354	0,135	0,146		2	2	2	2	3	3	6	7
X2	0,354	0,380	0,409	0,460	0,515	0,664	0,447	0,225		3	3	3	3	2	1	2	5
X3	0,197	0,206	0,215	0,213	0,140	0,181	0,238	0,214		5	5	5	5	8	5	4	6
X4	0,098	0,069	0,089	0,117	0,174	0,052	0,019	0,049		8	8	8	8	6	9	9	9
X5	0,132	0,136	0,148	0,150	0,168	0,119	0,217	0,282		7	7	6	7	7	7	5	3
X6	0,617	0,591	0,593	0,564	0,536	0,411	0,491	0,383		1	1	1	1	1	2	1	2
X7	0,263	0,277	0,298	0,232	0,268	0,266	0,059	0,135		4	4	4	4	4	4	8	8
X8	0,179	0,158	0,136	0,205	0,233	0,175	0,433	0,496		6	6	7	6	5	6	3	1
X9	0,037	0,046	0,044	0,040	0,022	0,102	0,068	0,250		9	9	9	9	9	8	7	4

Leto 2004; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,683	0,674	0,641	0,551	0,494	0,485	0,192	0,052		1	1	1	2	2	2	4	7
X2	0,489	0,518	0,522	0,553	0,599	0,578	0,391	0,256		2	2	2	1	1	1	3	3
X3	0,126	0,127	0,127	0,121	0,133	0,238	0,127	0,049		5	7	7	6	6	4	6	8
X4	0,066	0,040	0,051	0,069	0,097	0,101	0,072	0,065		9	9	9	9	9	7	7	6
X5	0,105	0,095	0,105	0,099	0,114	0,064	0,048	0,047		8	8	8	8	7	8	8	9
X6	0,396	0,349	0,396	0,385	0,382	0,220	0,401	0,269		3	3	3	3	3	5	2	2
X7	0,120	0,142	0,164	0,173	0,183	0,177	0,173	0,161		6	6	5	5	5	6	5	5
X8	0,335	0,345	0,313	0,361	0,343	0,469	0,520	0,658		4	4	4	4	4	3	1	1
X9	0,115	0,145	0,131	0,104	0,105	0,011	0,030	0,188		7	5	6	7	8	9	9	4
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,594	0,583	0,555	0,476	0,402	0,480	0,231	0,053		2	2	2	3	3	3	4	6
X2	0,632	0,647	0,653	0,666	0,700	0,597	0,474	0,370		1	1	1	1	1	1	2	2
X3	0,096	0,097	0,097	0,092	0,100	0,244	0,091	0,012		7	7	7	7	7	4	5	9
X4	0,186	0,159	0,170	0,190	0,216	0,099	0,060	0,043		6	6	6	6	6	7	6	8

X5	0,062	0,052	0,061	0,055	0,069	0,064	0,047	0,062		8	8	8	8	8	8	7	5
X6	0,248	0,216	0,249	0,238	0,220	0,230	0,365	0,267		5	5	5	5	5	5	3	3
X7	0,015	0,008	0,007	0,015	0,008	0,113	0,019	0,051		9	9	9	9	9	6	8	7
X8	0,453	0,461	0,441	0,485	0,491	0,494	0,602	0,772		3	3	3	2	2	2	1	1
X9	0,258	0,281	0,269	0,244	0,238	0,039	0,016	0,108		4	4	4	4	4	9	9	4
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,690	0,701	0,658	0,577	0,482	0,474	0,211	0,023		1	1	1	1	2	2	4	8
X2	0,481	0,501	0,523	0,544	0,590	0,592	0,456	0,323		2	2	2	2	1	1	2	2
X3	0,123	0,128	0,127	0,124	0,131	0,240	0,093	0,033		7	7	7	6	6	5	5	7
X4	0,045	0,016	0,034	0,062	0,100	0,100	0,054	0,038		9	9	9	9	9	7	7	6
X5	0,103	0,092	0,101	0,099	0,115	0,059	0,039	0,059		8	8	8	8	7	8	8	5
X6	0,398	0,357	0,384	0,375	0,399	0,252	0,387	0,258		3	3	3	3	3	4	3	3
X7	0,125	0,132	0,150	0,179	0,158	0,142	0,074	0,008		6	6	6	5	5	6	6	9
X8	0,324	0,325	0,311	0,355	0,361	0,467	0,568	0,762		4	4	4	4	4	3	1	1
X9	0,140	0,175	0,162	0,115	0,111	0,039	0,016	0,109		5	5	5	7	8	9	9	4

Leto 2004; $\alpha=1,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,689	0,684	0,657	0,592	0,519	0,476	0,156	0,025		1	1	1	2	2	2	6	8
X2	0,568	0,603	0,613	0,651	0,699	0,590	0,351	0,220		2	2	2	1	1	1	2	3
X3	0,112	0,115	0,117	0,116	0,118	0,218	0,114	0,038		6	6	6	5	5	6	7	7
X4	0,068	0,065	0,023	0,040	0,074	0,005	0,192	0,183		8	8	9	9	8	9	5	4
X5	0,126	0,116	0,137	0,064	0,068	0,015	0,032	0,016		5	5	5	7	9	8	9	9
X6	0,240	0,200	0,256	0,251	0,315	0,279	0,301	0,134		4	4	4	4	4	4	3	6
X7	0,038	0,063	0,098	0,091	0,103	0,232	0,243	0,240		9	9	7	6	6	5	4	2
X8	0,434	0,418	0,363	0,396	0,328	0,375	0,544	0,677		3	3	3	3	3	3	1	1
X9	0,072	0,086	0,072	0,048	0,085	0,055	0,058	0,172		7	7	8	8	7	7	8	5
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,575	0,568	0,553	0,494	0,413	0,497	0,222	0,043		2	2	2	2	2	2	4	8
X2	0,653	0,677	0,688	0,710	0,737	0,585	0,463	0,378		1	1	1	1	1	1	2	2
X3	0,080	0,082	0,085	0,085	0,084	0,224	0,078	0,008		8	7	8	7	7	5	6	9
X4	0,241	0,236	0,198	0,216	0,247	0,012	0,144	0,121		4	4	5	4	4	9	5	5
X5	0,092	0,081	0,099	0,032	0,034	0,051	0,029	0,071		7	8	7	9	9	7	8	6
X6	0,191	0,162	0,207	0,198	0,231	0,278	0,259	0,128		5	6	4	5	5	4	3	4
X7	0,039	0,050	0,080	0,071	0,053	0,134	0,023	0,058		9	9	9	8	8	6	9	7
X8	0,455	0,444	0,399	0,429	0,407	0,440	0,664	0,830		3	3	3	3	3	3	1	1
X9	0,181	0,192	0,180	0,159	0,187	0,026	0,051	0,154		6	5	6	6	6	8	7	3
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,697	0,702	0,669	0,615	0,524	0,492	0,209	0,016		1	1	1	2	2	2	4	9
X2	0,550	0,581	0,603	0,639	0,677	0,577	0,448	0,354		2	2	2	1	1	1	2	2
X3	0,110	0,114	0,116	0,118	0,118	0,221	0,079	0,025		6	6	6	5	5	5	6	7
X4	0,084	0,046	0,009	0,032	0,076	0,015	0,138	0,141		8	9	9	9	7	9	5	4
X5	0,122	0,116	0,134	0,061	0,066	0,046	0,021	0,066		5	5	5	7	9	7	9	6
X6	0,232	0,202	0,240	0,241	0,321	0,293	0,275	0,117		4	4	4	4	4	4	3	5
X7	0,037	0,058	0,087	0,094	0,070	0,164	0,073	0,022		9	8	8	6	8	6	7	8
X8	0,452	0,422	0,379	0,396	0,367	0,419	0,638	0,819		3	3	3	3	3	3	1	1
X9	0,093	0,110	0,097	0,054	0,090	0,025	0,050	0,155		7	7	7	8	6	8	8	3

Leto 2004; $\alpha=2,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,634	0,658	0,639	0,593	0,553	0,513	0,173	0,002		1	1	2	2	2	2	5	9
X2	0,615	0,637	0,651	0,682	0,704	0,623	0,468	0,348		2	2	1	1	1	1	2	2
X3	0,083	0,094	0,097	0,101	0,110	0,197	0,102	0,016		6	6	5	5	5	5	7	8
X4	0,041	0,042	0,022	0,049	0,075	0,033	0,094	0,122		7	7	8	6	6	9	8	6
X5	0,119	0,112	0,042	0,016	0,027	0,048	0,021	0,048		5	5	7	8	9	8	9	7
X6	0,295	0,252	0,288	0,277	0,341	0,258	0,362	0,187		4	4	4	4	3	4	3	5
X7	0,033	0,031	0,052	0,040	0,051	0,153	0,232	0,250		8	9	6	7	7	6	4	3
X8	0,387	0,376	0,333	0,354	0,294	0,373	0,468	0,605		3	3	3	3	4	3	1	1
X9	0,021	0,032	0,020	0,002	0,043	0,092	0,112	0,232		9	8	9	9	8	7	6	4
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,556	0,580	0,568	0,532	0,480	0,527	0,221	0,056		2	2	2	2	2	2	4	6
X2	0,664	0,682	0,695	0,717	0,728	0,618	0,552	0,476		1	1	1	1	1	1	2	2
X3	0,062	0,073	0,077	0,081	0,087	0,203	0,072	0,007		8	8	7	7	7	5	6	9
X4	0,194	0,191	0,171	0,194	0,222	0,026	0,071	0,083		5	5	5	5	5	9	7	5
X5	0,095	0,089	0,025	0,000	0,009	0,079	0,034	0,037		7	7	9	9	8	6	9	7
X6	0,262	0,237	0,265	0,248	0,285	0,255	0,308	0,164		4	4	4	4	4	4	3	4
X7	0,016	0,012	0,029	0,018	0,008	0,078	0,036	0,026		9	9	8	8	9	7	8	8
X8	0,429	0,410	0,375	0,391	0,373	0,422	0,577	0,746		3	3	3	3	3	3	1	1
X9	0,146	0,138	0,126	0,106	0,145	0,068	0,103	0,208		6	6	6	6	6	8	5	3
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,644	0,680	0,650	0,616	0,556	0,520	0,211	0,027		1	1	1	2	2	2	4	7
X2	0,594	0,614	0,641	0,669	0,685	0,614	0,543	0,463		2	2	2	1	1	1	2	2
X3	0,082	0,094	0,096	0,103	0,110	0,201	0,073	0,009		6	6	5	5	5	5	7	8
X4	0,062	0,023	0,010	0,038	0,073	0,021	0,063	0,096		8	8	9	7	6	9	8	5
X5	0,115	0,112	0,039	0,013	0,025	0,073	0,025	0,032		5	5	7	8	9	7	9	6
X6	0,301	0,261	0,281	0,271	0,349	0,267	0,318	0,154		4	4	4	4	3	4	3	4
X7	0,006	0,012	0,038	0,044	0,026	0,108	0,083	0,001		9	9	8	6	8	6	6	9
X8	0,415	0,381	0,350	0,351	0,325	0,404	0,553	0,737		3	3	3	3	4	3	1	1
X9	0,065	0,060	0,045	0,004	0,050	0,068	0,101	0,210		7	7	6	9	7	8	5	3

Leto 2004; $\alpha=2,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,653	0,682	0,658	0,601	0,582	0,558	0,277	0,184		1	1	2	2	2	2	4	6
X2	0,652	0,669	0,688	0,725	0,753	0,670	0,559	0,396		2	2	1	1	1	1	1	2
X3	0,050	0,062	0,064	0,072	0,081	0,161	0,102	0,007		6	6	5	5	5	5	7	9
X4	0,025	0,028	0,013	0,019	0,062	0,032	0,090	0,134		8	7	7	7	6	9	8	7
X5	0,091	0,087	0,027	0,008	0,007	0,036	0,050	0,086		5	5	6	9	9	8	9	8
X6	0,214	0,176	0,220	0,229	0,289	0,246	0,313	0,222		4	4	4	4	3	4	3	5
X7	0,026	0,022	0,009	0,015	0,034	0,098	0,241	0,294		7	8	8	8	7	6	5	3
X8	0,421	0,390	0,339	0,332	0,240	0,344	0,417	0,525		3	3	3	3	4	3	2	1
X9	0,007	0,002	0,004	0,020	0,028	0,080	0,138	0,251		9	9	9	6	8	7	6	4
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,581	0,611	0,590	0,542	0,511	0,566	0,315	0,205		2	2	2	2	2	2	3	4
X2	0,690	0,704	0,722	0,751	0,765	0,674	0,638	0,542		1	1	1	1	1	1	1	2
X3	0,037	0,049	0,051	0,058	0,065	0,164	0,069	0,026		9	9	7	7	7	5	6	8
X4	0,162	0,160	0,145	0,150	0,195	0,024	0,065	0,092		5	5	5	5	5	9	7	6

X5	0,067	0,063	0,009	0,010	0,012	0,038	0,031	0,042		7	7	9	9	9	7	9	7
X6	0,225	0,199	0,235	0,236	0,270	0,241	0,261	0,187		4	4	4	4	4	4	4	5
X7	0,049	0,052	0,021	0,018	0,028	0,025	0,040	0,003		8	8	8	8	8	8	8	9
X8	0,444	0,418	0,371	0,365	0,324	0,387	0,520	0,668		3	3	3	3	3	3	2	1
X9	0,140	0,132	0,092	0,078	0,121	0,061	0,137	0,237		6	6	6	6	6	6	5	3
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,655	0,696	0,659	0,620	0,587	0,561	0,304	0,181		1	1	2	2	2	2	3	5
X2	0,626	0,643	0,675	0,707	0,732	0,675	0,636	0,526		2	2	1	1	1	1	1	2
X3	0,049	0,062	0,063	0,073	0,082	0,164	0,071	0,010		8	7	5	5	5	5	7	9
X4	0,046	0,013	0,004	0,010	0,065	0,022	0,060	0,115		9	9	9	7	6	9	8	6
X5	0,081	0,082	0,020	0,000	0,001	0,033	0,039	0,050		5	5	7	9	8	8	9	7
X6	0,252	0,214	0,238	0,246	0,298	0,257	0,280	0,190		4	4	4	4	3	4	4	4
X7	0,062	0,050	0,010	0,013	0,000	0,058	0,089	0,030		7	8	8	6	9	7	6	8
X8	0,446	0,397	0,353	0,325	0,284	0,359	0,484	0,653		3	3	3	3	4	3	2	1
X9	0,074	0,069	0,024	0,006	0,033	0,060	0,135	0,243		6	6	6	8	7	6	5	3

Leto 2005; $\alpha=0,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,771	0,789	0,786	0,794	0,771	0,631	0,532	0,492		1	1	1	1	1	2	2	2
X2	0,156	0,164	0,185	0,217	0,249	0,366	0,382	0,368		6	6	4	4	5	3	3	3
X3	0,063	0,067	0,068	0,074	0,080	0,085	0,093	0,068		7	7	7	7	8	9	8	8
X4	0,040	0,032	0,026	0,014	0,258	0,309	0,347	0,360		9	9	9	9	4	5	4	5
X5	0,177	0,177	0,172	0,182	0,170	0,125	0,171	0,171		5	5	6	5	7	7	6	7
X6	0,360	0,361	0,327	0,330	0,293	0,192	0,012	0,045		3	3	3	3	3	6	9	9
X7	0,237	0,223	0,182	0,164	0,171	0,322	0,265	0,363		4	4	5	6	6	4	5	4
X8	0,580	0,552	0,574	0,545	0,524	0,707	0,846	0,901		2	2	2	2	2	1	1	1
X9	0,060	0,059	0,056	0,055	0,042	0,123	0,098	0,183		8	8	8	8	9	8	7	6
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,670	0,697	0,694	0,704	0,643	0,618	0,548	0,494		2	2	2	2	2	2	2	2
X2	0,310	0,317	0,341	0,379	0,403	0,349	0,340	0,315		4	4	4	4	4	3	4	5
X3	0,085	0,090	0,091	0,098	0,102	0,084	0,091	0,065		9	8	8	8	8	9	8	9
X4	0,090	0,080	0,074	0,060	0,329	0,311	0,351	0,357		8	9	9	9	5	4	3	4
X5	0,167	0,168	0,162	0,173	0,151	0,123	0,171	0,171		5	5	5	5	6	7	6	6
X6	0,156	0,163	0,124	0,121	0,066	0,293	0,161	0,136		6	6	7	7	9	6	7	7
X7	0,586	0,564	0,516	0,502	0,500	0,297	0,262	0,391		3	3	3	3	3	5	5	3
X8	0,873	0,838	0,863	0,832	0,783	0,636	0,755	0,846		1	1	1	1	1	1	1	1
X9	0,135	0,133	0,129	0,130	0,112	0,117	0,089	0,126		7	7	6	6	7	8	9	8
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,830	0,844	0,832	0,841	0,768	0,616	0,547	0,471		1	1	1	1	1	2	2	2
X2	0,194	0,209	0,234	0,275	0,261	0,360	0,368	0,367		5	5	3	3	5	3	4	4
X3	0,081	0,082	0,084	0,092	0,092	0,086	0,098	0,065		7	7	7	7	8	9	7	8
X4	0,049	0,035	0,026	0,022	0,266	0,313	0,370	0,358		9	9	9	9	4	4	3	5
X5	0,176	0,185	0,180	0,190	0,167	0,121	0,175	0,173		6	6	6	5	7	7	6	7
X6	0,279	0,267	0,222	0,225	0,296	0,284	0,078	0,040		4	3	4	4	3	6	9	9
X7	0,297	0,230	0,207	0,177	0,174	0,297	0,258	0,422		3	4	5	6	6	5	5	3
X8	0,585	0,554	0,602	0,555	0,515	0,637	0,777	0,930		2	2	2	2	2	1	1	1
X9	0,075	0,068	0,064	0,063	0,042	0,119	0,096	0,181		8	8	8	8	9	8	8	6

Leto 2005; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,822	0,823	0,814	0,825	0,805	0,683	0,565	0,443		1	1	1	1	1	2	2	3
X2	0,243	0,251	0,274	0,286	0,313	0,367	0,416	0,387		4	4	4	4	4	4	4	4
X3	0,072	0,097	0,097	0,045	0,049	0,089	0,129	0,189		8	7	7	9	9	7	6	5
X4	0,032	0,035	0,059	0,075	0,084	0,078	0,106	0,142		9	9	9	8	7	8	7	8
X5	0,172	0,171	0,166	0,170	0,161	0,143	0,176	0,185		6	6	6	6	6	6	5	7
X6	0,199	0,224	0,220	0,197	0,169	0,177	0,036	0,001		5	5	5	5	5	5	9	9
X7	0,412	0,395	0,380	0,399	0,422	0,503	0,429	0,535		3	3	3	3	3	3	3	2
X8	0,708	0,670	0,681	0,693	0,714	0,840	0,959	1,043		2	2	2	2	2	1	1	1
X9	0,088	0,084	0,079	0,082	0,074	0,018	0,093	0,186		7	8	8	7	8	9	8	6
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,735	0,739	0,726	0,737	0,683	0,700	0,613	0,500		2	2	2	2	2	2	2	2
X2	0,400	0,405	0,429	0,439	0,464	0,344	0,381	0,341		4	4	4	4	4	4	3	4
X3	0,058	0,088	0,088	0,030	0,033	0,087	0,125	0,184		7	7	7	8	8	7	8	5
X4	0,048	0,043	0,015	0,002	0,176	0,085	0,135	0,172		8	9	9	9	5	8	7	7
X5	0,128	0,129	0,123	0,126	0,110	0,139	0,171	0,182		5	5	5	5	6	6	5	6
X6	0,026	0,061	0,056	0,034	0,001	0,258	0,147	0,117		9	8	8	7	9	5	6	9
X7	0,533	0,516	0,498	0,508	0,517	0,429	0,364	0,491		3	3	3	3	3	3	4	3
X8	0,898	0,860	0,868	0,877	0,878	0,744	0,839	0,944		1	1	1	1	1	1	1	1
X9	0,102	0,099	0,093	0,090	0,079	0,021	0,093	0,158		6	6	6	6	7	9	9	8
ETR^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,842	0,842	0,836	0,847	0,802	0,702	0,620	0,476		1	1	1	1	1	2	2	3
X2	0,290	0,283	0,308	0,323	0,320	0,356	0,410	0,394		4	4	4	4	4	4	3	4
X3	0,071	0,099	0,098	0,044	0,048	0,087	0,130	0,195		8	7	7	9	9	7	7	5
X4	0,025	0,032	0,060	0,070	0,091	0,086	0,144	0,150		9	9	9	8	7	8	6	8
X5	0,165	0,174	0,168	0,169	0,158	0,138	0,176	0,190		5	5	5	5	6	6	5	6
X6	0,148	0,170	0,152	0,133	0,170	0,266	0,118	0,035		6	6	6	6	5	5	8	9
X7	0,421	0,377	0,365	0,374	0,408	0,422	0,351	0,521		3	3	3	3	3	3	4	2
X8	0,702	0,670	0,686	0,688	0,707	0,727	0,828	0,990		2	2	2	2	2	1	1	1
X9	0,094	0,089	0,084	0,088	0,076	0,015	0,091	0,189		7	8	8	7	8	9	9	7

Leto 2005; $\alpha=1,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,819	0,839	0,833	0,837	0,820	0,715	0,550	0,452		1	1	1	1	1	2	2	3
X2	0,291	0,282	0,316	0,341	0,367	0,434	0,474	0,469		4	4	4	4	4	3	3	2
X3	0,092	0,105	0,107	0,063	0,067	0,093	0,104	0,168		8	8	8	9	7	6	7	5
X4	0,057	0,059	0,083	0,094	0,039	0,033	0,111	0,103		9	9	9	8	9	9	6	8
X5	0,249	0,246	0,250	0,211	0,214	0,206	0,114	0,138		5	5	5	5	5	5	5	6
X6	0,105	0,129	0,133	0,109	0,055	0,053	0,062	0,043		7	7	7	7	8	8	8	9
X7	0,428	0,399	0,380	0,399	0,435	0,396	0,252	0,409		3	3	3	3	3	4	4	4
X8	0,740	0,680	0,662	0,695	0,737	0,829	0,859	0,968		2	2	2	2	2	1	1	1
X9	0,157	0,152	0,148	0,144	0,141	0,085	0,052	0,133		6	6	6	6	6	7	9	7
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,743	0,770	0,760	0,760	0,714	0,740	0,588	0,495		2	2	2	2	2	1	2	2
X2	0,435	0,424	0,463	0,483	0,505	0,416	0,452	0,443		4	4	4	4	4	3	3	3
X3	0,094	0,109	0,110	0,063	0,067	0,094	0,106	0,171		7	7	7	7	9	7	8	5
X4	0,033	0,028	0,003	0,004	0,140	0,047	0,121	0,114		9	8	8	9	7	9	6	8

X5	0,225	0,225	0,228	0,185	0,181	0,201	0,109	0,131		5	5	5	5	5	5	7	7
X6	0,035	0,000	0,000	0,020	0,080	0,130	0,172	0,164		8	9	9	8	8	6	5	6
X7	0,529	0,498	0,487	0,499	0,522	0,328	0,195	0,361		3	3	3	3	3	4	4	4
X8	0,862	0,801	0,784	0,813	0,836	0,730	0,745	0,862		1	1	1	1	1	2	1	1
X9	0,172	0,168	0,164	0,155	0,148	0,083	0,054	0,113		6	6	6	6	6	8	9	9
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,831	0,853	0,860	0,866	0,829	0,739	0,595	0,476		1	1	1	1	1	1	2	3
X2	0,351	0,322	0,354	0,373	0,375	0,425	0,480	0,496		4	4	3	3	4	3	3	2
X3	0,092	0,107	0,108	0,064	0,068	0,095	0,109	0,177		7	7	7	9	7	7	8	5
X4	0,031	0,036	0,067	0,069	0,063	0,048	0,130	0,093		9	9	9	7	8	9	6	9
X5	0,243	0,248	0,251	0,209	0,213	0,201	0,112	0,139		5	5	5	5	5	5	7	6
X6	0,050	0,082	0,085	0,065	0,056	0,138	0,165	0,115		8	8	8	8	9	6	5	8
X7	0,448	0,378	0,338	0,355	0,409	0,319	0,183	0,392		3	3	4	4	3	4	4	4
X8	0,721	0,652	0,601	0,629	0,695	0,713	0,716	0,882		2	2	2	2	2	2	1	1
X9	0,167	0,161	0,159	0,157	0,145	0,088	0,050	0,135		6	6	6	6	6	8	9	7

Leto 2005; $\alpha=2,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,807	0,822	0,822	0,817	0,811	0,736	0,672	0,576		1	1	1	1	1	1	2	2
X2	0,321	0,318	0,358	0,392	0,423	0,475	0,451	0,466		4	4	4	3	3	3	3	3
X3	0,076	0,090	0,091	0,050	0,051	0,083	0,080	0,134		6	6	6	9	7	6	8	6
X4	0,039	0,061	0,090	0,121	0,012	0,043	0,140	0,118		9	8	7	6	9	7	6	8
X5	0,286	0,284	0,280	0,239	0,243	0,233	0,153	0,151		5	5	5	5	5	5	5	5
X6	0,051	0,074	0,085	0,051	0,036	0,040	0,011	0,022		8	7	8	8	8	8	9	9
X7	0,415	0,405	0,367	0,340	0,349	0,270	0,167	0,379		3	3	3	4	4	4	4	4
X8	0,765	0,720	0,673	0,706	0,700	0,715	0,748	0,928		2	2	2	2	2	2	1	1
X9	0,052	0,061	0,071	0,070	0,063	0,014	0,099	0,120		7	9	9	7	6	9	7	7
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,692	0,718	0,714	0,703	0,669	0,743	0,678	0,587		2	2	2	2	2	1	1	2
X2	0,489	0,488	0,536	0,566	0,590	0,477	0,464	0,471		3	3	3	3	3	3	3	3
X3	0,087	0,104	0,105	0,059	0,059	0,085	0,083	0,140		8	7	7	8	9	7	9	7
X4	0,057	0,053	0,020	0,010	0,110	0,055	0,154	0,142		9	9	9	9	8	8	4	6
X5	0,266	0,265	0,259	0,211	0,210	0,228	0,147	0,144		5	5	5	5	5	4	5	5
X6	0,129	0,093	0,083	0,116	0,135	0,101	0,107	0,087		6	8	8	7	6	6	6	9
X7	0,469	0,453	0,416	0,379	0,390	0,217	0,105	0,323		4	4	4	4	4	5	7	4
X8	0,892	0,833	0,780	0,809	0,797	0,638	0,636	0,819		1	1	1	1	1	2	2	1
X9	0,119	0,127	0,139	0,133	0,124	0,011	0,103	0,106		7	6	6	6	7	9	8	8
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,824	0,842	0,848	0,845	0,816	0,742	0,696	0,593		1	1	1	1	1	1	1	2
X2	0,394	0,362	0,405	0,438	0,441	0,485	0,464	0,502		4	4	3	3	3	3	3	3
X3	0,076	0,090	0,092	0,051	0,052	0,085	0,084	0,144		6	6	6	8	7	7	9	6
X4	0,004	0,029	0,066	0,092	0,008	0,056	0,166	0,127		9	8	8	6	9	8	4	7
X5	0,273	0,276	0,271	0,230	0,242	0,229	0,151	0,152		5	5	5	5	5	4	5	5
X6	0,031	0,015	0,028	0,001	0,036	0,108	0,103	0,051		8	9	9	9	8	6	6	9
X7	0,397	0,368	0,318	0,285	0,322	0,209	0,085	0,332		3	3	4	4	4	5	8	4
X8	0,736	0,686	0,613	0,631	0,662	0,622	0,602	0,818		2	2	2	2	2	2	2	1
X9	0,060	0,067	0,078	0,078	0,065	0,015	0,100	0,123		7	7	7	7	6	9	7	8

Leto 2005; $\alpha=2,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,818	0,831	0,828	0,825	0,838	0,782	0,707	0,657		1	1	1	1	1	1	1	2
X2	0,359	0,363	0,404	0,441	0,481	0,542	0,496	0,493		3	3	3	3	3	3	3	3
X3	0,016	0,005	0,005	0,041	0,045	0,020	0,057	0,059		8	9	9	8	7	9	7	7
X4	0,015	0,040	0,062	0,083	0,019	0,085	0,166	0,157		9	8	7	7	8	6	5	6
X5	0,326	0,320	0,315	0,278	0,223	0,213	0,134	0,169		5	5	5	5	5	5	6	5
X6	0,036	0,049	0,053	0,015	0,011	0,039	0,016	0,026		7	7	8	9	9	8	9	9
X7	0,339	0,348	0,327	0,287	0,266	0,218	0,199	0,374		4	4	4	4	4	4	4	4
X8	0,674	0,646	0,610	0,629	0,573	0,549	0,695	0,830		2	2	2	2	2	2	2	1
X9	0,088	0,091	0,096	0,091	0,083	0,044	0,026	0,042		6	6	6	6	6	7	8	8
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,707	0,729	0,722	0,711	0,702	0,791	0,717	0,673		2	2	2	2	1	1	1	2
X2	0,513	0,519	0,564	0,595	0,631	0,539	0,504	0,493		3	3	3	3	3	2	3	3
X3	0,001	0,012	0,012	0,027	0,029	0,022	0,058	0,059		9	9	9	8	9	9	8	8
X4	0,070	0,060	0,035	0,016	0,125	0,098	0,181	0,182		8	8	8	9	8	6	4	5
X5	0,269	0,262	0,256	0,215	0,150	0,207	0,126	0,161		5	5	5	5	5	4	5	6
X6	0,117	0,093	0,098	0,134	0,142	0,094	0,106	0,072		7	7	7	7	6	7	7	7
X7	0,418	0,420	0,402	0,352	0,333	0,163	0,123	0,304		4	4	4	4	4	5	6	4
X8	0,814	0,771	0,733	0,746	0,686	0,468	0,575	0,715		1	1	1	1	2	3	2	1
X9	0,149	0,149	0,155	0,145	0,135	0,042	0,027	0,027		6	6	6	6	7	8	9	9
ETR^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,823	0,841	0,846	0,845	0,841	0,789	0,733	0,678		1	1	1	1	1	1	1	2
X2	0,422	0,404	0,441	0,477	0,494	0,547	0,504	0,521		3	3	3	3	3	2	3	3
X3	0,018	0,008	0,009	0,045	0,048	0,022	0,061	0,065		8	9	8	8	7	9	8	7
X4	0,016	0,012	0,039	0,056	0,036	0,098	0,194	0,169		9	8	7	7	8	7	4	5
X5	0,312	0,308	0,303	0,256	0,220	0,207	0,129	0,169		5	5	4	5	5	4	5	6
X6	0,041	0,016	0,007	0,041	0,008	0,100	0,103	0,040		7	7	9	9	9	6	6	9
X7	0,338	0,330	0,296	0,257	0,243	0,151	0,103	0,308		4	4	5	4	4	5	7	4
X8	0,663	0,633	0,568	0,579	0,538	0,449	0,539	0,708		2	2	2	2	2	3	2	1
X9	0,097	0,096	0,102	0,098	0,085	0,046	0,023	0,040		6	6	6	6	6	8	9	8

Leto 2006; $\alpha=0,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,674	0,691	0,639	0,625	0,609	0,304	0,172	0,026		1	1	1	1	1	5	6	6
X2	0,309	0,316	0,331	0,369	0,369	0,428	0,518	0,532		4	4	4	4	4	3	1	2
X3	0,191	0,145	0,134	0,126	0,120	0,089	0,032	0,023		6	8	7	8	8	8	9	7
X4	0,568	0,542	0,528	0,527	0,511	0,467	0,422	0,400		2	2	2	2	3	1	3	3
X5	0,229	0,213	0,192	0,236	0,244	0,124	0,052	0,018		5	5	5	5	5	7	8	8
X6	0,028	0,009	0,083	0,169	0,111	0,035	0,108	0,117		9	9	8	7	9	9	7	5
X7	0,124	0,166	0,053	0,045	0,122	0,213	0,444	0,611		7	6	9	9	7	6	2	1
X8	0,316	0,387	0,464	0,433	0,550	0,461	0,230	0,002		3	3	3	3	2	2	5	9
X9	0,112	0,147	0,188	0,190	0,138	0,319	0,363	0,367		8	7	6	6	6	4	4	4
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,503	0,507	0,426	0,410	0,348	0,317	0,204	0,066		1	1	2	3	3	4	5	6
X2	0,408	0,408	0,398	0,458	0,459	0,462	0,572	0,589		4	3	3	2	2	1	1	1
X3	0,004	0,050	0,055	0,067	0,080	0,098	0,047	0,039		9	8	8	9	7	8	8	7
X4	0,424	0,383	0,348	0,335	0,306	0,423	0,392	0,361		3	4	4	4	4	2	3	3

X5	0,308	0,285	0,246	0,287	0,293	0,129	0,066	0,000		5	5	6	6	5	7	7	9
X6	0,126	0,105	0,002	0,080	0,007	0,060	0,007	0,201		7	7	9	8	9	9	9	5
X7	0,071	0,028	0,138	0,143	0,076	0,264	0,421	0,570		8	9	7	7	8	6	2	2
X8	0,432	0,502	0,549	0,524	0,617	0,386	0,198	0,010		2	2	1	1	1	3	6	8
X9	0,231	0,267	0,292	0,289	0,239	0,314	0,352	0,349		6	6	5	5	6	5	4	4
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,694	0,699	0,606	0,601	0,600	0,293	0,204	0,046		1	1	1	1	1	5	6	6
X2	0,262	0,276	0,318	0,377	0,390	0,454	0,491	0,503		4	4	4	4	4	2	1	2
X3	0,174	0,145	0,131	0,116	0,125	0,095	0,038	0,029		6	7	7	8	7	8	9	8
X4	0,548	0,521	0,512	0,486	0,481	0,440	0,420	0,391		2	2	3	3	3	3	3	3
X5	0,247	0,228	0,206	0,247	0,251	0,132	0,066	0,006		5	5	5	5	5	7	8	9
X6	0,058	0,042	0,103	0,146	0,052	0,026	0,100	0,118		9	9	8	7	9	9	7	5
X7	0,091	0,112	0,051	0,068	0,098	0,201	0,427	0,611		8	8	9	9	8	6	2	1
X8	0,335	0,390	0,536	0,536	0,542	0,474	0,267	0,042		3	3	2	2	2	1	5	7
X9	0,098	0,161	0,196	0,187	0,136	0,314	0,364	0,362		7	6	6	6	6	4	4	4

Leto 2006; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,674	0,639	0,577	0,544	0,569	0,389	0,160	0,086		1	1	2	2	1	2	7	8
X2	0,314	0,347	0,374	0,403	0,436	0,182	0,059	0,034		4	4	4	4	3	7	9	9
X3	0,187	0,173	0,169	0,166	0,161	0,160	0,186	0,149		6	7	7	8	8	8	5	7
X4	0,506	0,513	0,488	0,483	0,418	0,346	0,447	0,463		2	2	3	3	4	3	2	3
X5	0,248	0,237	0,230	0,290	0,273	0,241	0,246	0,169		5	6	6	6	6	4	4	6
X6	0,145	0,100	0,046	0,092	0,169	0,199	0,183	0,508		7	8	9	9	7	6	6	2
X7	0,126	0,244	0,249	0,322	0,318	0,151	0,600	0,806		8	5	5	5	5	9	1	1
X8	0,351	0,467	0,597	0,551	0,549	0,554	0,089	0,360		3	3	1	1	2	1	8	5
X9	0,071	0,064	0,091	0,186	0,070	0,228	0,394	0,414		9	9	8	7	9	5	3	4
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,622	0,581	0,506	0,455	0,366	0,318	0,127	0,114		1	1	2	2	3	3	8	8
X2	0,317	0,348	0,364	0,402	0,454	0,164	0,065	0,031		4	4	3	3	2	7	9	9
X3	0,080	0,060	0,053	0,052	0,045	0,163	0,195	0,159		8	9	9	9	9	8	7	6
X4	0,383	0,387	0,357	0,357	0,303	0,326	0,420	0,422		3	3	4	4	4	2	2	4
X5	0,286	0,283	0,269	0,304	0,293	0,205	0,203	0,120		5	5	5	5	5	6	6	7
X6	0,213	0,159	0,120	0,173	0,269	0,274	0,301	0,595		6	7	8	8	7	5	4	1
X7	0,020	0,155	0,143	0,216	0,271	0,106	0,404	0,585		9	8	7	7	6	9	3	2
X8	0,442	0,580	0,669	0,627	0,651	0,573	0,208	0,219		2	2	1	1	1	1	5	5
X9	0,160	0,161	0,188	0,283	0,225	0,281	0,480	0,501		7	6	6	6	8	4	1	3
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,731	0,701	0,629	0,585	0,557	0,308	0,280	0,063		1	1	1	1	2	3	4	8
X2	0,261	0,293	0,323	0,376	0,437	0,175	0,081	0,059		4	4	4	4	3	7	9	9
X3	0,170	0,166	0,161	0,161	0,170	0,167	0,177	0,145		6	7	7	8	7	8	7	7
X4	0,472	0,485	0,467	0,470	0,425	0,350	0,414	0,428		2	2	3	3	4	2	3	4
X5	0,240	0,233	0,235	0,255	0,291	0,252	0,247	0,178		5	5	5	6	6	5	5	6
X6	0,132	0,064	0,012	0,074	0,140	0,224	0,191	0,483		7	9	9	9	8	6	6	3
X7	0,088	0,214	0,220	0,302	0,357	0,087	0,517	0,731		8	6	6	5	5	9	1	1
X8	0,344	0,466	0,615	0,560	0,557	0,589	0,121	0,280		3	3	2	2	1	1	8	5
X9	0,075	0,087	0,112	0,206	0,129	0,292	0,460	0,492		9	8	8	7	9	4	2	2

Leto 2006; $\alpha=1,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,806	0,747	0,720	0,710	0,661	0,475	0,322	0,196		1	1	1	1	1	1	3	5
X2	0,320	0,349	0,383	0,427	0,431	0,244	0,096	0,120		4	4	3	3	3	5	9	8
X3	0,021	0,006	0,001	0,020	0,031	0,045	0,130	0,232		9	9	9	9	9	9	7	4
X4	0,340	0,393	0,362	0,340	0,313	0,197	0,098	0,126		3	3	4	4	4	7	8	7
X5	0,232	0,204	0,204	0,239	0,265	0,304	0,415	0,393		5	5	5	5	5	4	1	2
X6	0,056	0,045	0,032	0,094	0,218	0,242	0,321	0,678		6	7	7	7	6	6	4	1
X7	0,054	0,085	0,143	0,201	0,180	0,337	0,318	0,371		7	6	6	6	7	3	5	3
X8	0,352	0,429	0,517	0,471	0,455	0,385	0,393	0,019		2	2	2	2	2	2	2	9
X9	0,028	0,009	0,017	0,076	0,041	0,088	0,178	0,188		8	8	8	8	8	8	6	6
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,632	0,560	0,534	0,510	0,405	0,420	0,236	0,105		1	2	2	2	3	2	4	7
X2	0,329	0,352	0,373	0,421	0,431	0,225	0,061	0,095		3	3	3	3	2	5	9	8
X3	0,093	0,069	0,075	0,094	0,099	0,031	0,090	0,183		8	9	9	9	9	9	7	5
X4	0,251	0,301	0,261	0,240	0,226	0,184	0,062	0,077		5	4	4	5	6	7	8	9
X5	0,284	0,258	0,252	0,269	0,303	0,291	0,440	0,445		4	5	5	4	4	4	2	2
X6	0,121	0,098	0,089	0,153	0,234	0,191	0,183	0,465		6	6	8	8	5	6	5	1
X7	0,049	0,088	0,117	0,171	0,206	0,318	0,142	0,150		9	8	6	6	7	3	6	6
X8	0,589	0,663	0,714	0,677	0,680	0,466	0,620	0,374		2	1	1	1	1	1	1	3
X9	0,115	0,098	0,106	0,165	0,164	0,146	0,268	0,307		7	7	7	7	8	8	3	4
ETR^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,812	0,756	0,731	0,723	0,647	0,408	0,355	0,381		1	1	1	1	1	2	3	3
X2	0,264	0,294	0,323	0,380	0,434	0,234	0,050	0,081		4	4	4	3	3	5	9	9
X3	0,019	0,010	0,002	0,018	0,026	0,038	0,119	0,224		9	9	9	9	9	9	7	6
X4	0,337	0,395	0,361	0,347	0,321	0,204	0,084	0,108		3	3	3	4	4	6	8	8
X5	0,230	0,205	0,208	0,221	0,288	0,330	0,501	0,505		5	5	5	5	5	3	1	1
X6	0,071	0,030	0,015	0,053	0,165	0,163	0,157	0,418		7	7	8	8	7	7	6	2
X7	0,081	0,108	0,149	0,218	0,194	0,315	0,250	0,285		6	6	6	6	6	4	5	5
X8	0,411	0,482	0,579	0,538	0,497	0,460	0,465	0,179		2	2	2	2	2	1	2	7
X9	0,026	0,020	0,026	0,081	0,072	0,148	0,274	0,305		8	8	7	7	8	8	4	4

Leto 2006; $\alpha=2,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,842	0,785	0,779	0,762	0,692	0,495	0,270	0,198		1	1	1	1	1	1	5	5
X2	0,329	0,360	0,380	0,437	0,425	0,280	0,097	0,100		3	3	3	3	3	4	8	7
X3	0,104	0,098	0,100	0,126	0,134	0,238	0,409	0,368		8	8	8	8	8	6	2	3
X4	0,266	0,332	0,292	0,253	0,265	0,154	0,045	0,091		4	4	4	4	4	9	9	8
X5	0,176	0,168	0,134	0,151	0,157	0,157	0,163	0,240		5	6	6	7	7	8	6	4
X6	0,084	0,065	0,050	0,104	0,234	0,303	0,283	0,555		9	9	9	9	5	3	4	2
X7	0,161	0,177	0,212	0,246	0,206	0,256	0,428	0,622		6	5	5	5	6	5	1	1
X8	0,344	0,419	0,502	0,437	0,462	0,394	0,360	0,036		2	2	2	2	2	2	3	9
X9	0,155	0,144	0,117	0,166	0,126	0,185	0,107	0,105		7	7	7	6	9	7	7	6
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,725	0,655	0,643	0,615	0,499	0,438	0,224	0,147		1	1	2	2	2	2	5	7
X2	0,339	0,362	0,376	0,435	0,426	0,268	0,076	0,086		3	3	3	3	3	4	8	8
X3	0,120	0,118	0,114	0,138	0,142	0,216	0,358	0,316		9	9	8	9	9	7	2	3
X4	0,194	0,256	0,210	0,173	0,188	0,129	0,013	0,034		6	4	4	7	7	9	9	9

X5	0,239	0,231	0,198	0,202	0,206	0,155	0,210	0,263		4	5	6	5	6	8	6	4
X6	0,144	0,123	0,114	0,170	0,261	0,284	0,244	0,472		8	8	9	8	4	3	4	2
X7	0,201	0,216	0,202	0,233	0,242	0,251	0,355	0,519		5	6	5	4	5	5	3	1
X8	0,567	0,633	0,682	0,634	0,666	0,449	0,464	0,159		2	2	1	1	1	1	1	6
X9	0,190	0,179	0,150	0,198	0,187	0,231	0,175	0,190		7	7	7	6	8	6	7	5
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,847	0,795	0,792	0,778	0,689	0,425	0,291	0,303		1	1	1	1	1	2	4	4
X2	0,280	0,305	0,331	0,396	0,423	0,275	0,070	0,078		3	4	3	3	3	3	8	7
X3	0,087	0,082	0,085	0,114	0,130	0,228	0,390	0,347		9	8	7	8	9	7	2	3
X4	0,278	0,341	0,290	0,261	0,263	0,143	0,028	0,015		4	3	4	4	4	9	9	9
X5	0,194	0,183	0,157	0,150	0,178	0,180	0,245	0,302		6	6	6	6	7	8	5	5
X6	0,098	0,055	0,022	0,074	0,203	0,261	0,227	0,433		8	9	9	9	5	4	6	2
X7	0,237	0,233	0,221	0,258	0,200	0,255	0,433	0,613		5	5	5	5	6	5	1	1
X8	0,411	0,489	0,556	0,498	0,480	0,448	0,357	0,024		2	2	2	2	2	1	3	8
X9	0,111	0,106	0,079	0,140	0,157	0,236	0,178	0,182		7	7	8	7	8	6	7	6

Leto 2006; $\alpha=2,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,850	0,797	0,785	0,761	0,728	0,495	0,372	0,256		1	1	1	1	1	2	3	4
X2	0,308	0,338	0,357	0,402	0,398	0,307	0,169	0,208		3	3	3	3	3	4	5	6
X3	0,069	0,068	0,073	0,105	0,115	0,196	0,384	0,358		9	9	8	7	7	5	2	2
X4	0,222	0,271	0,243	0,242	0,221	0,160	0,068	0,113		5	5	5	5	5	6	8	7
X5	0,115	0,104	0,076	0,078	0,084	0,074	0,164	0,253		6	6	6	9	8	9	6	5
X6	0,079	0,076	0,065	0,102	0,192	0,333	0,332	0,666		8	8	9	8	6	3	4	1
X7	0,251	0,295	0,308	0,352	0,346	0,082	0,094	0,270		4	4	4	4	4	8	7	3
X8	0,491	0,561	0,608	0,567	0,572	0,529	0,566	0,112		2	2	2	2	2	1	1	8
X9	0,093	0,077	0,074	0,113	0,083	0,097	0,020	0,000		7	7	7	6	9	7	9	9
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,733	0,671	0,658	0,628	0,559	0,442	0,326	0,219		1	2	2	2	2	2	2	6
X2	0,319	0,341	0,358	0,407	0,409	0,287	0,144	0,189		3	3	3	3	3	4	7	7
X3	0,082	0,084	0,085	0,114	0,121	0,168	0,316	0,291		9	9	9	9	9	6	3	3
X4	0,174	0,220	0,189	0,187	0,173	0,122	0,014	0,035		5	5	5	5	6	7	9	9
X5	0,163	0,153	0,128	0,121	0,125	0,068	0,193	0,257		6	6	7	8	8	9	6	4
X6	0,128	0,123	0,113	0,152	0,222	0,323	0,304	0,556		8	8	8	7	5	3	4	1
X7	0,269	0,309	0,285	0,326	0,360	0,093	0,028	0,149		4	4	4	4	4	8	8	8
X8	0,668	0,729	0,751	0,720	0,743	0,555	0,653	0,343		2	1	1	1	1	1	1	2
X9	0,155	0,141	0,135	0,173	0,163	0,231	0,215	0,250		7	7	6	6	7	5	5	5
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,836	0,786	0,785	0,766	0,722	0,428	0,395	0,371		1	1	1	1	1	2	2	2
X2	0,271	0,299	0,317	0,369	0,395	0,301	0,152	0,187		4	4	3	4	3	4	6	7
X3	0,060	0,060	0,066	0,092	0,107	0,180	0,361	0,344		9	9	8	7	8	6	3	3
X4	0,245	0,293	0,254	0,250	0,222	0,130	0,028	0,018		5	5	5	5	5	7	9	9
X5	0,133	0,122	0,095	0,082	0,099	0,088	0,236	0,314		6	6	6	8	9	8	5	4
X6	0,095	0,064	0,036	0,062	0,169	0,318	0,310	0,543		8	8	9	9	6	3	4	1
X7	0,309	0,340	0,310	0,376	0,351	0,082	0,067	0,238		3	3	4	3	4	9	8	5
X8	0,541	0,615	0,652	0,626	0,594	0,558	0,590	0,237		2	2	2	2	2	1	1	6
X9	0,097	0,088	0,087	0,129	0,140	0,232	0,080	0,071		7	7	7	6	7	5	7	8

Leto 2007; $\alpha=0,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,115	0,015	0,124	0,109	0,315	0,637	0,760	0,743		7	9	7	8	4	2	1	1
X2	0,034	0,101	0,283	0,483	0,138	0,143	0,141	0,356		8	8	5	4	8	8	8	3
X3	0,342	0,388	0,339	0,353	0,283	0,306	0,315	0,310		4	4	4	5	5	6	5	4
X4	0,005	0,206	0,050	0,061	0,432	0,160	0,092	0,125		9	6	9	9	3	7	9	8
X5	0,278	0,279	0,250	0,220	0,043	0,070	0,146	0,137		5	5	6	6	9	9	6	7
X6	0,931	0,925	0,890	0,676	0,196	0,327	0,142	0,113		1	1	1	2	7	5	7	9
X7	0,594	0,542	0,512	0,719	0,911	0,727	0,545	0,477		2	3	2	1	1	1	3	2
X8	0,545	0,609	0,438	0,559	0,525	0,570	0,552	0,198		3	2	3	3	2	3	2	6
X9	0,275	0,123	0,123	0,186	0,229	0,344	0,318	0,244		6	7	8	7	6	4	4	5
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,103	0,008	0,124	0,117	0,266	0,554	0,702	0,696		8	9	8	8	5	3	1	1
X2	0,187	0,274	0,416	0,547	0,130	0,076	0,084	0,321		7	7	3	2	7	9	7	4
X3	0,276	0,327	0,274	0,269	0,284	0,336	0,337	0,330		6	6	6	7	4	5	4	3
X4	0,012	0,196	0,054	0,056	0,480	0,206	0,138	0,169		9	8	9	9	3	7	6	8
X5	0,357	0,380	0,326	0,276	0,058	0,077	0,003	0,000		4	4	4	6	9	8	9	9
X6	0,610	0,601	0,579	0,345	0,110	0,276	0,058	0,209		2	2	2	4	8	6	8	7
X7	0,693	0,679	0,609	0,743	0,891	0,778	0,558	0,500		1	1	1	1	1	1	3	2
X8	0,327	0,385	0,231	0,323	0,523	0,672	0,615	0,250		5	3	7	5	2	2	2	5
X9	0,474	0,362	0,321	0,353	0,222	0,365	0,329	0,249		3	5	5	3	6	4	5	6
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,142	0,173	0,245	0,166	0,249	0,562	0,697	0,694		7	7	5	8	5	3	1	1
X2	0,065	0,056	0,146	0,475	0,084	0,078	0,083	0,319		8	8	7	4	8	8	9	4
X3	0,336	0,347	0,314	0,356	0,296	0,327	0,330	0,324		4	4	3	5	4	5	4	3
X4	0,036	0,215	0,020	0,032	0,473	0,183	0,116	0,148		9	6	9	9	3	7	7	8
X5	0,297	0,284	0,250	0,228	0,048	0,071	0,157	0,146		5	5	4	6	9	9	6	9
X6	0,892	0,881	0,830	0,647	0,157	0,277	0,084	0,171		1	1	1	2	7	6	8	7
X7	0,519	0,454	0,423	0,712	0,906	0,807	0,617	0,544		2	2	2	1	1	1	3	2
X8	0,366	0,356	0,188	0,527	0,552	0,657	0,625	0,248		3	3	6	3	2	2	2	5
X9	0,196	0,051	0,065	0,184	0,235	0,355	0,322	0,245		6	9	8	7	6	4	5	6

Leto 2007; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,047	0,115	0,264	0,207	0,424	0,807	0,891	0,826		7	6	3	4	2	1	1	1
X2	0,512	0,546	0,546	0,695	0,396	0,404	0,321	0,473		2	2	2	1	5	2	2	2
X3	0,259	0,254	0,245	0,242	0,423	0,333	0,307	0,298		5	4	4	3	3	4	3	3
X4	0,018	0,089	0,044	0,077	0,074	0,013	0,133	0,045		9	7	8	8	9	9	5	8
X5	0,040	0,012	0,011	0,081	0,348	0,019	0,152	0,076		8	9	9	7	6	8	4	7
X6	0,577	0,563	0,557	0,547	0,410	0,398	0,044	0,165		1	1	1	2	4	3	9	4
X7	0,054	0,070	0,051	0,185	0,632	0,305	0,124	0,081		6	8	7	5	1	5	6	6
X8	0,296	0,243	0,182	0,034	0,280	0,270	0,104	0,017		3	5	6	9	7	6	7	9
X9	0,271	0,308	0,210	0,133	0,127	0,026	0,082	0,088		4	3	5	6	8	7	8	5
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,120	0,199	0,314	0,256	0,355	0,810	0,885	0,783		6	5	4	4	5	1	1	1
X2	0,518	0,594	0,567	0,667	0,397	0,423	0,365	0,509		1	1	1	1	4	2	2	2
X3	0,221	0,232	0,221	0,211	0,433	0,353	0,312	0,288		5	4	5	5	2	3	3	4
X4	0,087	0,154	0,014	0,014	0,207	0,054	0,042	0,040		7	6	8	9	6	7	8	7

X5	0,077	0,133	0,105	0,161	0,400	0,031	0,055	0,019		8	8	7	8	3	8	7	9
X6	0,487	0,515	0,504	0,472	0,111	0,303	0,113	0,312		2	2	2	2	7	4	4	3
X7	0,392	0,369	0,384	0,471	0,572	0,229	0,031	0,020		3	3	3	3	1	5	9	8
X8	0,076	0,011	0,000	0,178	0,004	0,133	0,075	0,172		9	9	9	7	9	6	5	5
X9	0,358	0,153	0,148	0,199	0,086	0,005	0,067	0,072		4	7	6	6	8	9	6	6
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,223	0,248	0,301	0,240	0,244	0,747	0,845	0,762		4	3	3	3	6	1	1	1
X2	0,291	0,426	0,427	0,682	0,366	0,431	0,380	0,529		2	2	2	1	4	2	2	2
X3	0,222	0,247	0,232	0,239	0,465	0,402	0,343	0,317		5	4	5	4	2	3	3	3
X4	0,126	0,195	0,044	0,058	0,145	0,035	0,056	0,015		7	6	9	8	7	7	8	9
X5	0,020	0,064	0,059	0,091	0,378	0,034	0,180	0,091		9	9	8	7	3	8	4	6
X6	0,687	0,577	0,573	0,540	0,285	0,340	0,078	0,241		1	1	1	2	5	5	6	4
X7	0,122	0,151	0,134	0,222	0,623	0,378	0,162	0,140		8	7	7	5	1	4	5	5
X8	0,194	0,243	0,200	0,051	0,087	0,213	0,019	0,051		6	5	6	9	9	6	9	8
X9	0,251	0,070	0,242	0,149	0,114	0,001	0,069	0,076		3	8	4	6	8	9	7	7

Leto 2007; $\alpha=1,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,526	0,445	0,483	0,481	0,228	0,706	0,867	0,763		2	3	2	2	7	1	1	1
X2	0,569	0,603	0,586	0,618	0,581	0,311	0,333	0,500		1	1	1	1	2	6	2	2
X3	0,102	0,118	0,145	0,163	0,364	0,270	0,274	0,313		7	7	6	6	3	7	4	3
X4	0,096	0,052	0,143	0,231	0,310	0,435	0,173	0,082		8	9	7	4	5	3	5	8
X5	0,047	0,080	0,053	0,047	0,356	0,192	0,054	0,134		9	8	9	8	4	8	9	5
X6	0,220	0,184	0,331	0,373	0,216	0,365	0,093	0,127		5	6	4	3	8	4	7	6
X7	0,180	0,229	0,116	0,020	0,653	0,363	0,169	0,040		6	5	8	9	1	5	6	9
X8	0,467	0,525	0,337	0,178	0,285	0,636	0,333	0,139		3	2	3	5	6	2	3	4
X9	0,229	0,305	0,201	0,126	0,110	0,024	0,072	0,112		4	4	5	7	9	9	8	7
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,420	0,382	0,421	0,420	0,303	0,693	0,851	0,704		2	3	2	2	5	1	1	1
X2	0,686	0,740	0,708	0,717	0,563	0,324	0,380	0,552		1	1	1	1	2	6	2	2
X3	0,058	0,078	0,109	0,125	0,300	0,262	0,263	0,287		7	6	6	7	6	7	4	3
X4	0,011	0,039	0,057	0,135	0,324	0,432	0,101	0,006		9	7	8	4	4	3	7	9
X5	0,151	0,182	0,141	0,131	0,384	0,200	0,159	0,235		6	4	5	5	3	8	6	4
X6	0,197	0,179	0,309	0,340	0,047	0,352	0,028	0,192		5	5	3	3	9	5	9	5
X7	0,053	0,012	0,014	0,089	0,657	0,411	0,189	0,057		8	9	9	9	1	4	5	8
X8	0,340	0,395	0,259	0,122	0,191	0,670	0,297	0,123		3	2	4	8	7	2	3	6
X9	0,240	0,029	0,072	0,130	0,059	0,057	0,052	0,087		4	8	7	6	8	9	8	7
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,603	0,518	0,491	0,502	0,124	0,651	0,841	0,683		1	2	1	2	7	2	1	1
X2	0,426	0,513	0,483	0,599	0,569	0,323	0,398	0,584		2	3	2	1	2	6	2	2
X3	0,085	0,114	0,140	0,163	0,378	0,298	0,300	0,333		7	6	6	6	3	7	4	3
X4	0,074	0,090	0,132	0,212	0,264	0,451	0,117	0,030		8	7	7	5	5	4	6	9
X5	0,146	0,178	0,086	0,055	0,364	0,200	0,046	0,126		6	5	9	8	4	8	9	7
X6	0,344	0,221	0,338	0,345	0,082	0,377	0,059	0,132		4	4	4	3	9	5	7	6
X7	0,056	0,089	0,100	0,025	0,673	0,488	0,283	0,188		9	8	8	9	1	3	5	5
X8	0,378	0,537	0,421	0,223	0,167	0,712	0,335	0,229		3	1	3	4	6	1	3	4
X9	0,160	0,032	0,230	0,143	0,090	0,052	0,056	0,096		5	9	5	7	8	9	8	8

Leto 2007; $\alpha=2,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,683	0,588	0,610	0,589	0,131	0,490	0,801	0,694		1	1	1	1	9	3	1	1
X2	0,277	0,264	0,270	0,292	0,330	0,182	0,174	0,136		4	4	4	5	4	8	5	7
X3	0,032	0,049	0,098	0,116	0,338	0,278	0,294	0,456		8	9	8	7	3	5	3	2
X4	0,236	0,202	0,220	0,330	0,600	0,604	0,404	0,322		6	6	6	4	1	1	2	3
X5	0,022	0,055	0,026	0,050	0,188	0,254	0,145	0,275		9	8	9	8	7	6	6	4
X6	0,270	0,260	0,412	0,452	0,518	0,378	0,077	0,211		5	5	2	2	2	4	7	6
X7	0,176	0,164	0,114	0,023	0,232	0,064	0,045	0,252		7	7	7	9	6	9	8	5
X8	0,401	0,396	0,257	0,131	0,166	0,588	0,255	0,038		2	3	5	6	8	2	4	8
X9	0,283	0,495	0,392	0,361	0,303	0,204	0,042	0,016		3	2	3	3	5	7	9	9
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,692	0,614	0,629	0,616	0,234	0,501	0,814	0,702		1	1	1	1	7	3	1	1
X2	0,293	0,288	0,293	0,320	0,367	0,205	0,194	0,153		3	4	3	3	4	8	6	7
X3	0,116	0,132	0,180	0,203	0,397	0,246	0,263	0,419		6	7	6	5	2	6	4	2
X4	0,012	0,002	0,043	0,169	0,602	0,537	0,290	0,195		9	9	9	6	1	2	3	4
X5	0,146	0,182	0,132	0,164	0,186	0,229	0,237	0,374		5	6	7	7	8	7	5	3
X6	0,269	0,274	0,445	0,487	0,335	0,432	0,103	0,173		4	5	2	2	5	4	7	5
X7	0,047	0,075	0,067	0,034	0,292	0,182	0,086	0,094		8	8	8	9	6	9	8	8
X8	0,442	0,447	0,289	0,152	0,182	0,743	0,391	0,164		2	2	4	8	9	1	2	6
X9	0,059	0,344	0,238	0,204	0,371	0,250	0,084	0,064		7	3	5	4	3	5	9	9
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,747	0,659	0,614	0,610	0,095	0,366	0,778	0,608		1	1	1	1	9	4	1	1
X2	0,222	0,231	0,227	0,290	0,383	0,213	0,218	0,173		4	5	5	4	4	9	5	6
X3	0,033	0,056	0,094	0,113	0,369	0,307	0,356	0,565		8	9	7	7	5	5	3	2
X4	0,037	0,063	0,086	0,237	0,532	0,588	0,350	0,262		7	8	8	5	1	2	4	5
X5	0,127	0,145	0,058	0,061	0,179	0,249	0,139	0,293		5	6	9	8	8	7	7	3
X6	0,347	0,285	0,394	0,395	0,455	0,471	0,134	0,139		3	4	3	2	2	3	8	7
X7	0,067	0,141	0,142	0,048	0,383	0,239	0,151	0,001		6	7	6	9	3	8	6	9
X8	0,359	0,487	0,356	0,230	0,210	0,791	0,429	0,263		2	2	4	6	7	1	2	4
X9	0,003	0,310	0,403	0,390	0,363	0,264	0,095	0,073		9	3	2	3	6	6	9	8

Leto 2007; $\alpha=2,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,684	0,640	0,664	0,652	0,141	0,589	0,867	0,711		1	1	1	1	7	1	1	1
X2	0,231	0,222	0,250	0,292	0,331	0,167	0,143	0,112		4	4	4	4	4	7	5	8
X3	0,116	0,092	0,058	0,055	0,010	0,036	0,074	0,176		7	7	9	7	9	9	7	6
X4	0,017	0,017	0,066	0,182	0,368	0,476	0,277	0,161		9	9	7	6	3	2	3	7
X5	0,035	0,020	0,061	0,011	0,318	0,365	0,230	0,416		8	8	8	9	5	3	4	3
X6	0,184	0,128	0,168	0,237	0,250	0,273	0,014	0,359		5	6	5	5	6	5	9	4
X7	0,136	0,151	0,117	0,045	0,026	0,353	0,354	0,557		6	5	6	8	8	4	2	2
X8	0,544	0,557	0,509	0,378	0,402	0,117	0,103	0,321		2	2	2	2	2	8	6	5
X9	0,288	0,447	0,379	0,374	0,473	0,242	0,062	0,055		3	3	3	3	1	6	8	9
$ETR^P \rightarrow$	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,637	0,608	0,635	0,634	0,220	0,595	0,873	0,699		1	2	1	1	6	1	1	1
X2	0,246	0,238	0,275	0,329	0,362	0,193	0,161	0,123		3	4	4	3	4	8	5	7
X3	0,046	0,027	0,020	0,032	0,067	0,066	0,054	0,199		7	9	9	8	9	9	7	5
X4	0,201	0,192	0,141	0,030	0,363	0,407	0,169	0,040		4	5	6	9	3	2	4	9
X5	0,024	0,073	0,025	0,093	0,310	0,348	0,309	0,485		8	8	8	6	5	3	2	2
X6	0,163	0,110	0,152	0,227	0,089	0,326	0,027	0,335		5	6	5	5	7	4	8	4
X7	0,068	0,108	0,102	0,033	0,080	0,273	0,261	0,409		6	7	7	7	8	6	3	3
X8	0,636	0,640	0,608	0,487	0,402	0,253	0,006	0,153		2	1	2	2	2	7	9	6
X9	0,017	0,352	0,279	0,270	0,540	0,293	0,103	0,099		9	3	3	4	1	5	6	8
$ETR^{PD} \rightarrow$	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,697	0,650	0,661	0,655	0,106	0,495	0,883	0,659		1	1	1	1	8	1	1	1
X2	0,185	0,187	0,206	0,279	0,369	0,208	0,182	0,141		5	5	4	4	3	8	5	6
X3	0,089	0,071	0,033	0,049	0,007	0,039	0,031	0,284		6	8	8	8	9	9	8	5
X4	0,196	0,196	0,050	0,086	0,256	0,460	0,206	0,066		4	4	7	7	5	2	4	9
X5	0,058	0,064	0,019	0,002	0,306	0,390	0,245	0,462		8	9	9	9	4	3	3	2
X6	0,248	0,155	0,144	0,154	0,161	0,367	0,044	0,354		3	6	6	5	6	4	7	4
X7	0,053	0,134	0,146	0,087	0,133	0,264	0,266	0,406		9	7	5	6	7	7	2	3
X8	0,508	0,614	0,583	0,493	0,410	0,271	0,017	0,134		2	2	2	2	2	6	9	7
X9	0,083	0,310	0,383	0,391	0,528	0,321	0,119	0,117		7	3	3	3	1	5	6	8

Leto 2008; $\alpha=0,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,669	0,654	0,537	0,466	0,193	0,519	0,606	0,636		1	1	2	2	5	2	1	1
X2	0,284	0,147	0,220	0,308	0,020	0,116	0,003	0,098		4	8	6	4	8	8	9	7
X3	0,314	0,326	0,331	0,276	0,323	0,293	0,304	0,250		3	4	4	5	3	5	5	5
X4	0,126	0,173	0,295	0,204	0,177	0,298	0,440	0,082		7	6	5	6	6	4	3	8
X5	0,148	0,148	0,048	0,133	0,266	0,199	0,327	0,250		6	7	9	7	4	7	4	6
X6	0,591	0,618	0,604	0,659	0,783	0,700	0,475	0,581		2	2	1	1	1	1	2	2
X7	0,060	0,005	0,108	0,132	0,324	0,347	0,174	0,548		9	9	8	8	2	3	7	3
X8	0,112	0,219	0,167	0,029	0,003	0,256	0,204	0,375		8	5	7	9	9	6	6	4
X9	0,220	0,333	0,392	0,380	0,139	0,046	0,017	0,001		5	3	3	3	7	9	8	9
$ETR^P \rightarrow$	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,488	0,474	0,362	0,322	0,033	0,342	0,418	0,532		2	3	4	4	8	3	3	2
X2	0,547	0,439	0,498	0,541	0,034	0,115	0,006	0,111		1	4	2	2	7	8	9	8
X3	0,170	0,199	0,196	0,156	0,336	0,317	0,326	0,299		6	6	5	5	3	4	4	5
X4	0,003	0,032	0,130	0,061	0,422	0,491	0,643	0,293		9	9	7	9	2	2	1	6

X5	0,176	0,174	0,087	0,068	0,249	0,190	0,311	0,264		5	7	8	7	4	7	5	7
X6	0,448	0,480	0,454	0,506	0,763	0,717	0,459	0,628		4	2	3	3	1	1	2	1
X7	0,007	0,038	0,049	0,084	0,215	0,269	0,032	0,463		8	8	9	6	5	6	7	3
X8	0,158	0,224	0,176	0,063	0,001	0,295	0,175	0,376		7	5	6	8	9	5	6	4
X9	0,468	0,559	0,602	0,575	0,127	0,048	0,019	0,004		3	1	1	1	6	9	8	9
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,670	0,661	0,535	0,496	0,075	0,419	0,518	0,574		1	1	2	2	7	2	1	2
X2	0,239	0,156	0,189	0,285	0,028	0,128	0,026	0,094		4	6	6	5	8	8	8	7
X3	0,303	0,345	0,347	0,293	0,345	0,328	0,358	0,294		3	3	4	4	2	3	4	5
X4	0,060	0,100	0,228	0,148	0,242	0,326	0,468	0,092		8	8	5	7	5	4	3	8
X5	0,170	0,122	0,047	0,129	0,255	0,198	0,335	0,255		6	7	9	8	4	7	5	6
X6	0,637	0,625	0,608	0,648	0,799	0,755	0,503	0,619		2	2	1	1	1	1	2	1
X7	0,043	0,026	0,186	0,164	0,269	0,310	0,174	0,573		9	9	7	6	3	5	7	3
X8	0,076	0,200	0,163	0,006	0,024	0,264	0,286	0,449		7	5	8	9	9	6	6	4
X9	0,209	0,331	0,384	0,373	0,134	0,048	0,019	0,002		5	4	3	3	6	9	9	9

Leto 2008; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,751	0,736	0,688	0,667	0,214	0,100	0,276	0,410		1	1	1	1	7	9	8	5
X2	0,365	0,374	0,424	0,485	0,351	0,421	0,387	0,331		4	5	3	2	6	5	4	7
X3	0,217	0,230	0,248	0,255	0,380	0,368	0,355	0,377		6	6	6	6	5	6	5	6
X4	0,007	0,013	0,143	0,101	0,208	0,272	0,341	0,163		9	9	9	8	8	7	6	8
X5	0,109	0,119	0,174	0,254	0,497	0,431	0,488	0,478		8	8	7	7	2	4	1	2
X6	0,432	0,414	0,350	0,335	0,511	0,532	0,339	0,437		3	3	4	5	1	1	7	4
X7	0,325	0,376	0,318	0,375	0,496	0,495	0,460	0,505		5	4	5	4	3	2	2	1
X8	0,470	0,507	0,558	0,393	0,448	0,487	0,431	0,454		2	2	2	3	4	3	3	3
X9	0,156	0,148	0,162	0,059	0,141	0,161	0,108	0,099		7	7	8	9	9	8	9	9
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,692	0,672	0,606	0,581	0,337	0,040	0,102	0,254		1	1	1	2	6	9	9	7
X2	0,534	0,551	0,603	0,630	0,299	0,372	0,345	0,304		2	2	2	1	7	5	7	6
X3	0,191	0,207	0,219	0,220	0,365	0,363	0,363	0,397		6	6	6	7	5	6	6	5
X4	0,104	0,073	0,205	0,165	0,283	0,331	0,421	0,253		7	8	7	8	8	7	4	8
X5	0,098	0,101	0,153	0,223	0,451	0,399	0,466	0,472		8	7	8	6	3	4	2	4
X6	0,359	0,334	0,259	0,251	0,504	0,555	0,364	0,474		4	5	5	5	1	2	5	3
X7	0,312	0,351	0,284	0,351	0,447	0,487	0,452	0,524		5	4	4	4	4	3	3	2
X8	0,420	0,436	0,472	0,351	0,477	0,571	0,509	0,552		3	3	3	3	2	1	1	1
X9	0,039	0,025	0,029	0,063	0,149	0,171	0,125	0,120		9	9	9	9	9	8	8	9
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,726	0,745	0,713	0,696	0,317	0,004	0,154	0,329		1	1	1	1	7	9	8	6
X2	0,412	0,372	0,398	0,461	0,320	0,404	0,362	0,325		3	5	3	2	6	5	6	7
X3	0,211	0,225	0,246	0,261	0,385	0,379	0,380	0,397		6	6	6	6	5	6	4	5
X4	0,005	0,018	0,120	0,083	0,220	0,273	0,341	0,156		9	9	9	8	8	7	7	8
X5	0,109	0,119	0,165	0,252	0,490	0,433	0,501	0,483		8	8	7	7	2	3	2	3
X6	0,428	0,405	0,381	0,337	0,525	0,573	0,372	0,462		2	3	4	4	1	1	5	4
X7	0,385	0,404	0,320	0,319	0,399	0,431	0,440	0,540		5	4	5	5	4	4	3	1
X8	0,400	0,449	0,528	0,387	0,442	0,526	0,527	0,532		4	2	2	3	3	2	1	2
X9	0,163	0,144	0,161	0,058	0,138	0,161	0,111	0,101		7	7	8	9	9	8	9	9

Leto 2008; $\alpha=1,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,772	0,760	0,726	0,719	0,269	0,063	0,255	0,417		1	1	2	1	8	8	8	4
X2	0,327	0,346	0,375	0,433	0,348	0,354	0,363	0,309		5	5	5	4	6	5	5	7
X3	0,148	0,163	0,189	0,215	0,367	0,332	0,316	0,336		6	6	6	6	5	6	7	6
X4	0,087	0,071	0,047	0,018	0,305	0,300	0,417	0,251		8	7	8	9	7	7	3	8
X5	0,096	0,014	0,028	0,071	0,411	0,424	0,519	0,518		7	8	9	7	4	4	1	2
X6	0,446	0,444	0,440	0,344	0,505	0,601	0,386	0,400		4	4	4	5	2	2	4	5
X7	0,473	0,517	0,474	0,507	0,495	0,580	0,351	0,431		3	3	3	3	3	3	6	3
X8	0,588	0,636	0,731	0,618	0,667	0,645	0,443	0,529		2	2	1	2	1	1	2	1
X9	0,012	0,007	0,061	0,069	0,094	0,052	0,022	0,026		9	9	7	8	9	9	9	9
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,733	0,713	0,669	0,661	0,374	0,060	0,091	0,266		1	1	2	1	4	9	8	8
X2	0,470	0,488	0,523	0,546	0,331	0,346	0,363	0,328		4	4	3	3	8	5	6	6
X3	0,128	0,145	0,166	0,187	0,338	0,318	0,315	0,346		6	6	6	6	7	7	7	5
X4	0,018	0,000	0,106	0,048	0,351	0,335	0,470	0,318		9	9	7	8	6	6	3	7
X5	0,068	0,047	0,005	0,034	0,357	0,384	0,486	0,502		7	8	8	9	5	4	2	2
X6	0,347	0,333	0,325	0,236	0,474	0,606	0,397	0,402		5	5	5	5	3	2	5	4
X7	0,507	0,539	0,480	0,512	0,485	0,598	0,397	0,496		3	3	4	4	2	3	4	3
X8	0,554	0,582	0,680	0,594	0,637	0,696	0,504	0,606		2	2	1	2	1	1	1	1
X9	0,043	0,063	0,002	0,120	0,120	0,061	0,008	0,014		8	7	9	7	9	8	9	9
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,751	0,766	0,735	0,739	0,357	0,024	0,125	0,331		1	1	1	1	5	9	8	7
X2	0,383	0,360	0,363	0,413	0,353	0,371	0,379	0,336		5	5	5	4	7	5	6	6
X3	0,145	0,163	0,187	0,218	0,356	0,330	0,328	0,346		6	6	6	6	6	6	7	5
X4	0,039	0,048	0,045	0,031	0,304	0,293	0,411	0,244		8	7	8	9	8	7	3	8
X5	0,091	0,011	0,028	0,075	0,391	0,414	0,517	0,513		7	8	9	7	4	4	1	2
X6	0,419	0,412	0,453	0,350	0,503	0,623	0,397	0,410		4	4	4	5	2	2	4	4
X7	0,537	0,551	0,482	0,458	0,437	0,555	0,386	0,500		2	3	3	3	3	3	5	3
X8	0,533	0,586	0,716	0,607	0,633	0,660	0,512	0,594		3	2	2	2	1	1	2	1
X9	0,018	0,002	0,063	0,067	0,091	0,052	0,021	0,026		9	9	7	8	9	8	9	9

Leto 2008; $\alpha=2,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,803	0,796	0,766	0,763	0,338	0,002	0,158	0,327		1	1	1	1	6	9	7	4
X2	0,337	0,390	0,411	0,447	0,398	0,377	0,350	0,232		4	4	3	3	3	4	3	6
X3	0,198	0,210	0,221	0,235	0,385	0,331	0,348	0,343		6	6	6	6	4	6	4	3
X4	0,058	0,011	0,112	0,073	0,118	0,080	0,127	0,028		8	9	8	9	8	7	8	8
X5	0,193	0,132	0,189	0,193	0,605	0,655	0,748	0,747		7	7	7	7	1	1	1	1
X6	0,333	0,321	0,333	0,250	0,298	0,366	0,182	0,212		5	5	5	5	7	5	6	7
X7	0,394	0,445	0,344	0,390	0,356	0,508	0,287	0,284		3	3	4	4	5	3	5	5
X8	0,593	0,592	0,637	0,549	0,539	0,619	0,380	0,422		2	2	2	2	2	2	2	2
X9	0,039	0,051	0,003	0,110	0,077	0,054	0,019	0,011		9	8	9	8	9	8	9	9
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,732	0,703	0,668	0,666	0,442	0,127	0,002	0,184		1	1	1	1	3	7	9	7
X2	0,500	0,546	0,564	0,572	0,395	0,382	0,366	0,264		3	3	3	2	4	5	3	5
X3	0,173	0,179	0,189	0,199	0,366	0,325	0,357	0,362		6	6	7	5	5	6	4	3
X4	0,081	0,125	0,214	0,178	0,170	0,120	0,178	0,082		8	7	6	7	8	8	7	8

X5	0,138	0,067	0,124	0,124	0,542	0,608	0,719	0,742		7	9	8	9	1	2	1	1
X6	0,270	0,245	0,262	0,187	0,293	0,389	0,202	0,217		5	5	5	6	7	4	6	6
X7	0,475	0,505	0,396	0,444	0,359	0,533	0,332	0,333		4	4	4	4	6	3	5	4
X8	0,611	0,580	0,634	0,572	0,535	0,675	0,444	0,498		2	2	2	3	2	1	2	2
X9	0,015	0,107	0,060	0,157	0,043	0,061	0,030	0,022		9	8	9	8	9	9	8	9
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,794	0,807	0,778	0,778	0,421	0,090	0,034	0,246		1	1	1	1	3	7	8	6
X2	0,394	0,395	0,403	0,439	0,409	0,389	0,359	0,253		4	4	3	3	4	5	4	5
X3	0,189	0,202	0,217	0,235	0,375	0,334	0,361	0,353		6	6	6	6	5	6	3	3
X4	0,018	0,019	0,107	0,060	0,125	0,081	0,122	0,023		9	9	8	9	8	8	7	8
X5	0,175	0,114	0,182	0,192	0,568	0,640	0,742	0,748		7	7	7	7	1	1	1	1
X6	0,305	0,295	0,342	0,251	0,305	0,394	0,194	0,222		5	5	4	5	7	4	6	7
X7	0,451	0,477	0,342	0,347	0,312	0,485	0,309	0,327		3	3	5	4	6	3	5	4
X8	0,538	0,539	0,621	0,528	0,520	0,637	0,440	0,481		2	2	2	2	2	2	2	2
X9	0,044	0,045	0,001	0,107	0,071	0,054	0,020	0,012		8	8	9	8	9	9	9	9

Leto 2008; $\alpha=2,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,804	0,795	0,780	0,790	0,342	0,014	0,160	0,332		1	1	1	1	5	9	7	3
X2	0,398	0,460	0,468	0,476	0,463	0,397	0,360	0,243		3	2	3	2	3	4	3	7
X3	0,192	0,209	0,226	0,232	0,371	0,326	0,343	0,328		6	6	6	5	4	6	4	4
X4	0,079	0,026	0,047	0,033	0,144	0,086	0,123	0,010		9	8	8	9	8	7	8	9
X5	0,169	0,116	0,172	0,199	0,584	0,660	0,748	0,734		7	7	7	7	1	1	1	1
X6	0,295	0,280	0,312	0,224	0,275	0,335	0,182	0,250		5	5	4	6	7	5	6	6
X7	0,377	0,390	0,292	0,287	0,305	0,482	0,270	0,276		4	4	5	4	6	3	5	5
X8	0,485	0,452	0,488	0,410	0,520	0,642	0,404	0,489		2	3	2	3	2	2	2	2
X9	0,105	0,024	0,027	0,071	0,059	0,064	0,028	0,017		8	9	9	8	9	8	9	8
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,748	0,715	0,705	0,721	0,445	0,124	0,005	0,182		1	1	1	1	3	8	9	7
X2	0,523	0,583	0,593	0,580	0,426	0,378	0,354	0,254		2	2	2	2	4	4	3	5
X3	0,171	0,182	0,200	0,205	0,347	0,319	0,346	0,343		6	6	6	5	5	6	4	3
X4	0,042	0,071	0,136	0,092	0,244	0,181	0,235	0,125		9	7	7	9	8	7	6	8
X5	0,098	0,033	0,090	0,111	0,521	0,614	0,714	0,728		7	8	8	7	1	2	1	1
X6	0,223	0,194	0,236	0,158	0,251	0,337	0,177	0,234		5	5	5	6	7	5	7	6
X7	0,479	0,486	0,377	0,375	0,299	0,498	0,296	0,307		4	3	4	4	6	3	5	4
X8	0,506	0,456	0,507	0,459	0,520	0,698	0,466	0,564		3	4	3	3	2	1	2	2
X9	0,069	0,018	0,015	0,108	0,022	0,076	0,045	0,034		8	9	9	8	9	9	8	9
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,795	0,804	0,791	0,804	0,428	0,090	0,027	0,241		1	1	1	1	4	8	9	6
X2	0,431	0,451	0,451	0,457	0,439	0,389	0,353	0,250		4	2	3	2	3	4	3	5
X3	0,183	0,200	0,221	0,231	0,355	0,329	0,352	0,339		6	6	6	5	5	6	4	3
X4	0,039	0,013	0,048	0,004	0,210	0,171	0,212	0,098		9	9	8	9	8	7	6	8
X5	0,135	0,106	0,172	0,200	0,544	0,635	0,727	0,729		7	7	7	7	1	2	1	1
X6	0,264	0,255	0,320	0,221	0,261	0,340	0,169	0,239		5	5	4	6	6	5	7	7
X7	0,443	0,425	0,289	0,247	0,258	0,445	0,264	0,293		3	3	5	4	7	3	5	4
X8	0,444	0,424	0,487	0,403	0,504	0,655	0,451	0,541		2	4	2	3	2	1	2	2
X9	0,115	0,032	0,034	0,064	0,046	0,070	0,036	0,025		8	8	9	8	9	9	8	9

Leto 2009; $\alpha=0,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,869	0,833	0,828	0,657	0,187	0,002	0,065	0,008		1	1	1	2	8	9	9	9
X2	0,337	0,368	0,346	0,234	0,198	0,316	0,355	0,433		2	2	3	6	7	4	4	3
X3	0,117	0,127	0,142	0,145	0,258	0,262	0,321	0,484		7	8	8	9	6	6	6	2
X4	0,217	0,244	0,233	0,285	0,366	0,231	0,126	0,088		3	3	6	5	5	7	8	8
X5	0,207	0,220	0,246	0,175	0,387	0,489	0,366	0,388		4	4	4	8	3	2	3	4
X6	0,162	0,218	0,234	0,422	0,433	0,296	0,310	0,108		5	5	5	3	2	5	7	7
X7	0,149	0,177	0,233	0,421	0,381	0,459	0,342	0,262		6	6	7	4	4	3	5	6
X8	0,103	0,140	0,392	0,889	1,040	0,986	0,844	0,695		8	7	2	1	1	1	1	1
X9	0,082	0,097	0,120	0,226	0,172	0,217	0,452	0,332		9	9	9	7	9	8	2	5
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,880	0,848	0,840	0,654	0,340	0,112	0,055	0,149		1	1	1	2	6	9	9	8
X2	0,340	0,371	0,344	0,273	0,297	0,388	0,421	0,457		2	2	3	6	7	4	4	3
X3	0,106	0,116	0,129	0,136	0,256	0,241	0,289	0,411		7	7	8	9	8	6	7	5
X4	0,183	0,208	0,196	0,287	0,355	0,235	0,139	0,104		4	4	7	5	4	7	8	9
X5	0,180	0,192	0,239	0,168	0,344	0,547	0,417	0,435		5	5	5	8	5	3	5	4
X6	0,209	0,259	0,300	0,452	0,505	0,363	0,368	0,186		3	3	4	3	3	5	6	7
X7	0,110	0,135	0,209	0,444	0,513	0,558	0,523	0,517		6	6	6	4	2	2	2	2
X8	0,071	0,107	0,367	0,869	0,988	0,877	0,748	0,656		8	8	2	1	1	1	1	1
X9	0,029	0,043	0,062	0,218	0,149	0,184	0,428	0,303		9	9	9	7	9	8	3	6
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,859	0,829	0,829	0,662	0,274	0,073	0,006	0,131		1	1	1	2	7	9	9	8
X2	0,322	0,359	0,369	0,270	0,291	0,381	0,404	0,482		2	2	2	6	6	4	5	2
X3	0,122	0,135	0,139	0,141	0,248	0,237	0,288	0,410		7	7	8	9	8	6	7	4
X4	0,198	0,237	0,230	0,273	0,342	0,206	0,115	0,078		5	3	6	5	4	7	8	9
X5	0,212	0,224	0,241	0,163	0,328	0,539	0,433	0,472		4	4	4	8	5	3	2	3
X6	0,216	0,217	0,231	0,439	0,512	0,346	0,346	0,171		3	5	5	4	3	5	6	7
X7	0,136	0,180	0,199	0,465	0,572	0,555	0,421	0,262		6	6	7	3	2	2	3	6
X8	0,044	0,086	0,336	0,877	1,056	0,921	0,813	0,655		9	9	3	1	1	1	1	1
X9	0,057	0,087	0,116	0,218	0,153	0,188	0,413	0,289		8	8	9	7	9	8	4	5

Leto 2009; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,876	0,842	0,829	0,686	0,270	0,136	0,027	0,056		1	1	1	2	6	6	8	9
X2	0,413	0,444	0,435	0,401	0,524	0,465	0,519	0,548		2	2	3	4	3	4	3	2
X3	0,009	0,008	0,011	0,196	0,381	0,467	0,409	0,453		9	9	9	5	4	3	5	4
X4	0,157	0,156	0,095	0,043	0,005	0,037	0,116	0,135		4	5	7	9	9	9	7	7
X5	0,034	0,064	0,068	0,087	0,339	0,450	0,258	0,197		8	7	8	8	5	5	6	6
X6	0,047	0,116	0,136	0,118	0,090	0,123	0,005	0,124		7	6	6	7	8	7	9	8
X7	0,276	0,395	0,461	0,621	0,675	0,545	0,572	0,618		3	3	2	3	2	2	2	1
X8	0,123	0,269	0,433	0,842	0,717	0,757	0,616	0,517		5	4	4	1	1	1	1	3
X9	0,083	0,061	0,167	0,134	0,196	0,101	0,414	0,291		6	8	5	6	7	8	4	5
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,831	0,801	0,799	0,713	0,448	0,320	0,214	0,258		1	1	1	1	4	6	7	5
X2	0,506	0,543	0,547	0,484	0,603	0,557	0,624	0,614		2	2	2	4	1	1	1	1
X3	0,001	0,000	0,002	0,189	0,347	0,412	0,382	0,410		9	9	9	5	5	4	4	3
X4	0,152	0,153	0,094	0,053	0,018	0,005	0,075	0,088		4	4	7	9	9	9	8	9
X5	0,007	0,035	0,056	0,083	0,307	0,489	0,313	0,254		8	8	8	7	6	3	5	6
X6	0,029	0,095	0,130	0,094	0,043	0,078	0,037	0,162		7	6	5	6	8	7	9	7
X7	0,158	0,271	0,344	0,547	0,542	0,407	0,520	0,554		3	3	3	3	2	5	2	2
X8	0,039	0,099	0,270	0,702	0,518	0,523	0,441	0,368		6	5	4	2	3	2	3	4
X9	0,104	0,084	0,129	0,060	0,067	0,035	0,283	0,153		5	7	6	8	7	8	6	8
ETR^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,855	0,829	0,840	0,712	0,401	0,276	0,153	0,216		1	1	1	2	4	6	7	6
X2	0,436	0,467	0,456	0,463	0,574	0,478	0,561	0,588		2	2	2	4	3	3	2	1
X3	0,006	0,005	0,010	0,190	0,347	0,430	0,407	0,444		8	9	9	5	5	5	4	4
X4	0,155	0,160	0,098	0,045	0,015	0,019	0,104	0,122		4	4	7	9	9	9	8	9
X5	0,009	0,034	0,063	0,085	0,303	0,509	0,344	0,292		7	8	8	7	6	2	5	5
X6	0,082	0,124	0,130	0,091	0,086	0,107	0,029	0,156		6	6	5	6	7	7	9	7
X7	0,229	0,352	0,417	0,571	0,637	0,452	0,516	0,498		3	3	3	3	2	4	3	2
X8	0,006	0,152	0,385	0,729	0,651	0,665	0,588	0,477		9	5	4	1	1	1	1	3
X9	0,085	0,055	0,107	0,057	0,060	0,043	0,289	0,153		5	7	6	8	8	8	6	8

Leto 2009; $\alpha=1,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,894	0,865	0,849	0,743	0,283	0,103	0,029	0,015		1	1	1	1	7	8	8	8
X2	0,347	0,383	0,401	0,323	0,388	0,269	0,387	0,471		2	3	3	4	4	5	3	3
X3	0,008	0,007	0,008	0,177	0,324	0,400	0,384	0,440		9	9	9	6	6	4	5	4
X4	0,131	0,130	0,063	0,021	0,074	0,110	0,005	0,004		4	5	8	9	8	7	9	9
X5	0,034	0,062	0,086	0,082	0,404	0,543	0,386	0,334		7	6	6	7	3	3	4	5
X6	0,013	0,035	0,084	0,022	0,035	0,038	0,117	0,023		8	8	7	8	9	9	7	7
X7	0,304	0,390	0,437	0,596	0,702	0,638	0,704	0,724		3	2	2	3	1	2	2	1
X8	0,110	0,214	0,322	0,687	0,679	0,757	0,783	0,633		5	4	4	2	2	1	1	2
X9	0,069	0,045	0,128	0,230	0,325	0,202	0,373	0,269		6	7	5	5	5	6	6	6
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,882	0,856	0,840	0,762	0,422	0,233	0,116	0,142		1	1	1	1	4	6	7	7
X2	0,404	0,446	0,473	0,372	0,465	0,372	0,496	0,555		2	2	2	4	3	5	3	2
X3	0,004	0,003	0,004	0,172	0,311	0,385	0,370	0,409		8	9	9	6	6	4	5	4
X4	0,087	0,086	0,016	0,037	0,091	0,150	0,047	0,039		4	5	8	8	8	7	8	9

X5	0,006	0,021	0,058	0,094	0,379	0,596	0,464	0,415		7	7	7	7	5	1	4	3
X6	0,013	0,007	0,067	0,020	0,027	0,034	0,045	0,054		6	8	6	9	9	9	9	8
X7	0,226	0,305	0,353	0,569	0,618	0,520	0,626	0,599		3	3	3	2	1	2	1	1
X8	0,003	0,088	0,197	0,549	0,473	0,490	0,526	0,387		9	4	4	3	2	3	2	5
X9	0,085	0,061	0,100	0,172	0,228	0,097	0,271	0,152		5	6	5	5	7	8	6	6
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,893	0,863	0,851	0,759	0,384	0,213	0,072	0,119		1	1	1	1	4	6	8	7
X2	0,342	0,394	0,424	0,363	0,444	0,302	0,441	0,529		2	2	2	4	3	5	4	2
X3	0,007	0,006	0,007	0,173	0,311	0,392	0,383	0,435		8	9	9	5	6	4	5	5
X4	0,094	0,095	0,068	0,028	0,082	0,122	0,015	0,006		4	5	8	8	8	7	9	9
X5	0,006	0,017	0,082	0,098	0,376	0,607	0,495	0,458		9	8	5	7	5	2	3	4
X6	0,035	0,046	0,069	0,016	0,011	0,011	0,085	0,019		6	6	7	9	9	9	7	8
X7	0,273	0,364	0,403	0,583	0,694	0,548	0,595	0,552		3	3	3	2	1	3	2	1
X8	0,012	0,110	0,264	0,570	0,579	0,638	0,696	0,527		7	4	4	3	2	1	1	3
X9	0,066	0,032	0,073	0,170	0,223	0,092	0,270	0,151		5	7	6	6	7	8	6	6

Leto 2009; $\alpha=2,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,911	0,884	0,865	0,831	0,503	0,394	0,168	0,241		1	1	1	1	3	6	7	7
X2	0,351	0,389	0,409	0,275	0,451	0,452	0,515	0,569		2	2	2	4	4	3	3	1
X3	0,012	0,013	0,014	0,170	0,319	0,409	0,407	0,465		9	9	8	7	5	4	4	4
X4	0,082	0,086	0,007	0,052	0,114	0,106	0,037	0,068		7	6	9	9	9	8	9	8
X5	0,024	0,057	0,080	0,065	0,187	0,405	0,320	0,310		8	8	7	8	7	5	6	5
X6	0,124	0,156	0,184	0,199	0,134	0,088	0,111	0,023		5	5	5	6	8	9	8	9
X7	0,220	0,309	0,328	0,484	0,633	0,522	0,612	0,551		3	3	3	3	2	2	2	2
X8	0,156	0,258	0,311	0,640	0,725	0,642	0,692	0,522		4	4	4	2	1	1	1	3
X9	0,112	0,084	0,153	0,225	0,315	0,194	0,362	0,244		6	7	6	5	6	7	5	6
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,870	0,831	0,810	0,820	0,543	0,423	0,233	0,355		1	1	1	1	4	2	7	4
X2	0,445	0,501	0,523	0,346	0,551	0,576	0,640	0,651		2	2	2	4	3	1	1	1
X3	0,007	0,006	0,008	0,166	0,289	0,368	0,367	0,400		8	9	9	6	5	6	4	3
X4	0,061	0,061	0,024	0,062	0,118	0,134	0,003	0,024		7	7	8	9	8	7	9	9
X5	0,003	0,028	0,062	0,066	0,152	0,415	0,354	0,339		9	8	7	8	7	3	5	5
X6	0,114	0,157	0,202	0,155	0,086	0,014	0,034	0,057		4	5	5	7	9	9	8	8
X7	0,187	0,292	0,317	0,505	0,595	0,404	0,521	0,411		3	3	3	3	1	4	2	2
X8	0,064	0,191	0,257	0,568	0,572	0,382	0,430	0,268		6	4	4	2	2	5	3	6
X9	0,096	0,064	0,094	0,181	0,219	0,093	0,251	0,122		5	6	6	5	6	8	6	7
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,877	0,851	0,847	0,841	0,569	0,472	0,256	0,348		1	1	1	1	3	3	6	6
X2	0,391	0,440	0,459	0,323	0,515	0,497	0,583	0,597		2	2	2	4	4	2	2	1
X3	0,010	0,009	0,012	0,165	0,294	0,382	0,390	0,444		8	9	9	6	5	6	5	2
X4	0,052	0,058	0,017	0,056	0,114	0,109	0,029	0,056		7	7	8	9	8	7	9	8
X5	0,000	0,014	0,075	0,072	0,157	0,432	0,393	0,397		9	8	7	8	7	4	4	4
X6	0,184	0,190	0,188	0,149	0,104	0,056	0,075	0,016		4	5	5	7	9	9	8	9
X7	0,256	0,329	0,305	0,474	0,606	0,421	0,489	0,374		3	3	3	3	2	5	3	5
X8	0,121	0,194	0,249	0,544	0,611	0,508	0,584	0,407		5	4	4	2	1	1	1	3
X9	0,119	0,076	0,103	0,174	0,211	0,083	0,249	0,124		6	6	6	5	6	8	7	7

Leto 2009; $\alpha=2,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,888	0,866	0,847	0,819	0,526	0,388	0,170	0,232		1	1	1	1	4	4	7	7
X2	0,390	0,419	0,436	0,337	0,564	0,607	0,581	0,601		2	2	2	4	2	1	1	1
X3	0,008	0,009	0,011	0,153	0,278	0,378	0,399	0,464		8	9	9	6	6	5	4	2
X4	0,037	0,048	0,015	0,021	0,056	0,025	0,104	0,125		7	7	8	9	9	9	8	8
X5	0,006	0,023	0,055	0,048	0,095	0,360	0,389	0,375		9	8	7	8	8	6	5	4
X6	0,165	0,180	0,187	0,139	0,096	0,052	0,098	0,008		5	5	5	7	7	8	9	9
X7	0,288	0,354	0,356	0,459	0,558	0,417	0,450	0,403		3	3	4	3	3	3	3	3
X8	0,241	0,328	0,368	0,604	0,595	0,450	0,464	0,281		4	4	3	2	1	2	2	5
X9	0,129	0,090	0,156	0,225	0,312	0,207	0,368	0,251		6	6	6	5	5	7	6	6
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,859	0,830	0,813	0,810	0,551	0,412	0,234	0,340		1	1	1	1	2	2	7	3
X2	0,453	0,495	0,515	0,392	0,630	0,706	0,697	0,688		2	2	2	4	1	1	1	1
X3	0,004	0,004	0,007	0,149	0,252	0,335	0,356	0,398		9	9	9	6	5	3	3	2
X4	0,024	0,031	0,037	0,031	0,063	0,054	0,060	0,075		8	7	7	9	8	8	8	8
X5	0,035	0,007	0,034	0,040	0,067	0,305	0,351	0,330		7	8	8	8	7	5	4	4
X6	0,153	0,178	0,199	0,102	0,056	0,004	0,034	0,063		4	5	5	7	9	9	9	9
X7	0,246	0,327	0,335	0,473	0,519	0,331	0,390	0,298		3	3	3	3	3	4	2	5
X8	0,142	0,252	0,304	0,535	0,465	0,248	0,255	0,086		5	4	4	2	4	6	6	7
X9	0,118	0,076	0,106	0,185	0,225	0,112	0,259	0,131		6	6	6	5	6	7	5	6
ETR^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,860	0,843	0,834	0,827	0,574	0,460	0,256	0,335		1	1	1	1	2	2	7	4
X2	0,415	0,454	0,478	0,374	0,604	0,652	0,656	0,651		2	2	2	4	1	1	1	1
X3	0,006	0,006	0,009	0,148	0,257	0,352	0,381	0,443		9	9	8	6	5	5	4	2
X4	0,008	0,020	0,004	0,025	0,060	0,031	0,095	0,113		8	7	9	9	9	9	8	8
X5	0,034	0,013	0,051	0,052	0,070	0,322	0,389	0,385		7	8	7	8	8	6	3	3
X6	0,218	0,208	0,188	0,096	0,070	0,033	0,073	0,025		5	5	5	7	7	8	9	9
X7	0,321	0,367	0,333	0,449	0,530	0,352	0,363	0,263		3	3	3	3	3	4	5	5
X8	0,220	0,277	0,307	0,516	0,500	0,363	0,394	0,205		4	4	4	2	4	3	2	6
X9	0,138	0,084	0,111	0,178	0,219	0,105	0,261	0,135		6	6	6	5	6	7	6	7

Leto 2010; $\alpha=0,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,879	0,854	0,807	0,441	0,550	0,475	0,581	0,662		1	1	1	4	2	3	1	1
X2	0,283	0,311	0,354	0,021	0,059	0,119	0,147	0,359		2	2	2	8	8	7	7	4
X3	0,217	0,222	0,260	0,093	0,086	0,083	0,089	0,100		4	5	5	7	7	8	9	9
X4	0,146	0,233	0,283	0,296	0,214	0,255	0,438	0,111		7	4	4	6	5	6	3	8
X5	0,184	0,206	0,236	0,407	0,158	0,275	0,245	0,323		6	6	6	5	6	5	6	5
X6	0,033	0,052	0,126	0,003	0,242	0,468	0,344	0,268		9	8	8	9	4	4	5	6
X7	0,210	0,201	0,236	0,576	0,014	0,051	0,123	0,253		5	7	7	3	9	9	8	7
X8	0,244	0,270	0,298	0,728	0,327	0,506	0,436	0,448		3	3	3	1	3	2	4	3
X9	0,056	0,045	0,008	0,620	0,735	0,619	0,545	0,510		8	9	9	2	1	1	2	2
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,928	0,911	0,881	0,056	0,332	0,394	0,490	0,574		1	1	1	8	4	4	4	2
X2	0,291	0,320	0,360	0,208	0,188	0,084	0,120	0,376		2	2	2	6	8	8	8	5
X3	0,017	0,013	0,005	0,035	0,053	0,059	0,066	0,075		8	9	9	9	9	9	9	9
X4	0,074	0,159	0,203	0,432	0,330	0,330	0,501	0,196		5	5	5	5	5	6	3	8

X5	0,065	0,086	0,108	0,445	0,253	0,338	0,303	0,370		6	6	7	4	7	5	7	6
X6	0,064	0,083	0,160	0,097	0,322	0,510	0,393	0,309		7	7	6	7	6	3	5	7
X7	0,218	0,211	0,250	0,648	0,355	0,313	0,386	0,516		4	4	4	2	3	7	6	3
X8	0,230	0,256	0,283	0,860	0,547	0,666	0,608	0,613		3	3	3	1	2	1	1	1
X9	0,011	0,022	0,063	0,602	0,775	0,635	0,557	0,511		9	8	8	3	1	2	2	4
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,873	0,848	0,797	0,234	0,498	0,449	0,541	0,644		1	1	1	6	2	3	2	1
X2	0,299	0,328	0,370	0,201	0,144	0,176	0,193	0,347		2	2	2	7	6	7	7	4
X3	0,220	0,223	0,255	0,073	0,082	0,081	0,090	0,102		5	6	5	8	9	8	9	9
X4	0,141	0,227	0,283	0,390	0,204	0,247	0,463	0,133		7	4	4	5	5	6	4	8
X5	0,178	0,189	0,244	0,418	0,215	0,312	0,266	0,344		6	7	6	4	4	5	5	5
X6	0,051	0,071	0,140	0,038	0,128	0,366	0,261	0,168		9	8	8	9	7	4	6	7
X7	0,246	0,227	0,238	0,683	0,118	0,067	0,180	0,320		3	5	7	2	8	9	8	6
X8	0,235	0,291	0,313	0,839	0,365	0,541	0,484	0,494		4	3	3	1	3	2	3	3
X9	0,068	0,051	0,010	0,564	0,778	0,646	0,577	0,537		8	9	9	3	1	1	1	2

Leto 2010; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,886	0,887	0,809	0,088	0,251	0,501	0,523	0,562		1	1	1	7	7	1	3	3
X2	0,352	0,367	0,404	0,662	0,653	0,347	0,268	0,575		2	2	2	1	1	4	7	2
X3	0,093	0,089	0,281	0,250	0,311	0,299	0,192	0,311		7	7	4	4	4	6	8	6
X4	0,209	0,254	0,321	0,316	0,282	0,476	0,542	0,169		3	3	3	3	6	2	2	9
X5	0,183	0,117	0,046	0,007	0,116	0,128	0,098	0,219		5	5	8	9	9	8	9	8
X6	0,056	0,073	0,105	0,620	0,225	0,321	0,307	0,275		8	8	7	2	8	5	6	7
X7	0,187	0,121	0,147	0,104	0,291	0,023	0,344	0,418		4	4	5	6	5	9	5	4
X8	0,118	0,090	0,136	0,241	0,414	0,254	0,582	0,602		6	6	6	5	2	7	1	1
X9	0,013	0,028	0,031	0,057	0,404	0,468	0,511	0,359		9	9	9	8	3	3	4	5
ETR ^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,926	0,922	0,879	0,274	0,013	0,355	0,400	0,471		1	1	1	4	9	4	5	4
X2	0,331	0,348	0,387	0,674	0,685	0,317	0,233	0,549		2	2	2	1	1	6	7	3
X3	0,041	0,050	0,119	0,226	0,293	0,291	0,182	0,302		9	8	5	5	4	8	8	7
X4	0,121	0,159	0,223	0,368	0,352	0,556	0,586	0,231		4	3	3	3	3	1	3	8
X5	0,092	0,026	0,048	0,060	0,101	0,143	0,108	0,228		7	9	9	9	6	9	9	9
X6	0,050	0,063	0,099	0,469	0,085	0,411	0,373	0,341		8	7	7	2	7	3	6	6
X7	0,132	0,068	0,091	0,209	0,046	0,311	0,591	0,660		3	5	8	6	8	7	2	2
X8	0,093	0,065	0,106	0,116	0,237	0,317	0,638	0,676		6	6	6	7	5	5	1	1
X9	0,108	0,127	0,141	0,085	0,427	0,506	0,524	0,377		5	4	4	8	2	2	4	5
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,897	0,898	0,804	0,194	0,135	0,475	0,476	0,568		1	1	1	6	8	3	4	2
X2	0,331	0,346	0,410	0,669	0,673	0,253	0,200	0,563		2	2	2	1	1	5	8	3
X3	0,086	0,078	0,279	0,238	0,312	0,337	0,206	0,325		8	8	4	4	4	4	7	6
X4	0,180	0,227	0,322	0,351	0,261	0,500	0,576	0,180		4	3	3	3	5	2	1	8
X5	0,180	0,108	0,047	0,058	0,121	0,132	0,087	0,170		5	7	8	9	9	8	9	9
X6	0,095	0,132	0,122	0,528	0,256	0,244	0,264	0,207		7	6	7	2	6	6	6	7
X7	0,212	0,152	0,156	0,209	0,186	0,009	0,426	0,417		3	4	6	5	7	9	5	4
X8	0,122	0,149	0,164	0,120	0,425	0,170	0,572	0,599		6	5	5	7	2	7	2	1
X9	0,004	0,016	0,027	0,072	0,418	0,545	0,555	0,380		9	9	9	8	3	1	3	5

Leto 2010; $\alpha=1,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,917	0,853	0,859	0,234	0,244	0,401	0,505	0,457		1	1	1	7	8	4	3	4
X2	0,178	0,384	0,286	0,405	0,358	0,233	0,187	0,378		4	2	3	5	7	7	9	6
X3	0,130	0,104	0,166	0,412	0,362	0,289	0,210	0,302		5	5	4	4	6	5	8	8
X4	0,282	0,306	0,363	0,450	0,433	0,494	0,539	0,300		2	3	2	2	2	2	2	9
X5	0,231	0,173	0,147	0,357	0,398	0,518	0,381	0,321		3	4	5	6	3	1	5	7
X6	0,018	0,044	0,099	0,495	0,138	0,273	0,247	0,421		9	6	6	1	9	6	7	5
X7	0,033	0,023	0,051	0,207	0,383	0,024	0,275	0,586		8	8	7	9	5	9	6	2
X8	0,042	0,031	0,020	0,430	0,390	0,216	0,543	0,751		6	7	8	3	4	8	1	1
X9	0,037	0,011	0,014	0,218	0,459	0,421	0,502	0,502		7	9	9	8	1	3	4	3
$ETR^P \rightarrow$	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,936	0,877	0,896	0,401	0,015	0,248	0,380	0,304		1	1	1	3	9	6	6	8
X2	0,180	0,394	0,294	0,404	0,387	0,247	0,202	0,377		3	2	3	2	4	7	9	6
X3	0,179	0,060	0,117	0,369	0,348	0,286	0,214	0,291		4	7	4	5	5	5	8	9
X4	0,214	0,244	0,298	0,462	0,483	0,541	0,587	0,361		2	3	2	1	1	2	1	7
X5	0,156	0,105	0,069	0,344	0,455	0,575	0,439	0,377		5	4	6	7	3	1	4	5
X6	0,100	0,067	0,019	0,385	0,063	0,290	0,265	0,421		6	6	8	4	8	4	7	4
X7	0,011	0,007	0,025	0,111	0,145	0,160	0,438	0,760		9	9	7	9	7	9	5	1
X8	0,058	0,042	0,008	0,359	0,327	0,173	0,513	0,694		7	8	9	6	6	8	3	2
X9	0,053	0,077	0,085	0,227	0,470	0,440	0,522	0,501		8	5	5	8	2	3	2	3
$ETR^{PD} \rightarrow$	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,926	0,862	0,855	0,332	0,131	0,344	0,440	0,446		1	1	1	7	9	4	4	4
X2	0,172	0,387	0,291	0,413	0,394	0,231	0,196	0,388		4	2	3	3	4	6	9	5
X3	0,130	0,109	0,166	0,380	0,367	0,307	0,226	0,327		5	5	4	4	6	5	7	8
X4	0,250	0,276	0,370	0,458	0,421	0,497	0,571	0,327		2	3	2	1	3	2	1	7
X5	0,217	0,166	0,147	0,350	0,376	0,523	0,381	0,249		3	4	5	6	5	1	5	9
X6	0,032	0,043	0,108	0,449	0,155	0,227	0,208	0,350		8	8	6	2	8	7	8	6
X7	0,055	0,064	0,054	0,117	0,345	0,059	0,291	0,541		7	6	7	9	7	9	6	3
X8	0,027	0,043	0,045	0,369	0,477	0,086	0,466	0,678		9	7	8	5	2	8	3	1
X9	0,060	0,027	0,019	0,220	0,478	0,457	0,544	0,550		6	9	9	8	1	3	2	2

Leto 2010; $\alpha=2,0\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,899	0,844	0,837	0,317	0,297	0,362	0,470	0,360		1	1	1	4	4	4	3	6
X2	0,227	0,382	0,303	0,378	0,330	0,225	0,131	0,308		3	2	3	3	3	9	9	8
X3	0,119	0,096	0,148	0,290	0,297	0,242	0,174	0,260		5	7	7	5	5	8	8	9
X4	0,335	0,361	0,416	0,659	0,695	0,664	0,644	0,481		2	3	2	1	1	1	2	4
X5	0,189	0,126	0,109	0,283	0,444	0,573	0,427	0,419		4	4	8	6	2	3	5	5
X6	0,094	0,085	0,149	0,442	0,157	0,259	0,271	0,527		7	8	6	2	7	6	7	3
X7	0,083	0,098	0,175	0,117	0,056	0,352	0,470	0,789		8	6	5	7	8	5	4	2
X8	0,115	0,123	0,239	0,025	0,044	0,594	0,828	0,985		6	5	4	8	9	2	1	1
X9	0,059	0,068	0,065	0,022	0,242	0,246	0,340	0,352		9	9	9	9	6	7	6	7
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,919	0,872	0,875	0,387	0,170	0,275	0,398	0,263		1	1	1	3	6	6	5	8
X2	0,216	0,375	0,295	0,400	0,370	0,243	0,153	0,304		3	2	3	2	3	8	9	7
X3	0,160	0,057	0,102	0,278	0,294	0,239	0,179	0,240		4	8	7	6	4	9	8	9
X4	0,265	0,290	0,339	0,660	0,722	0,681	0,675	0,501		2	3	2	1	1	1	2	4
X5	0,121	0,065	0,040	0,279	0,483	0,602	0,468	0,434		6	7	9	5	2	2	4	5
X6	0,008	0,003	0,051	0,358	0,075	0,286	0,300	0,533		9	9	8	4	9	5	7	3
X7	0,075	0,075	0,133	0,134	0,086	0,459	0,579	0,934		7	6	6	7	8	4	3	2
X8	0,068	0,084	0,182	0,017	0,104	0,562	0,813	1,021		8	5	4	9	7	3	1	1
X9	0,153	0,154	0,161	0,041	0,255	0,256	0,351	0,331		5	4	5	8	5	7	6	6
ETR^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,913	0,858	0,840	0,338	0,272	0,363	0,453	0,396		1	1	1	4	5	4	4	5
X2	0,222	0,381	0,306	0,412	0,381	0,237	0,148	0,313		3	2	3	2	3	9	9	8
X3	0,115	0,099	0,147	0,287	0,310	0,257	0,187	0,268		7	8	5	5	4	7	8	9
X4	0,300	0,315	0,407	0,657	0,678	0,654	0,657	0,488		2	3	2	1	1	1	2	3
X5	0,178	0,114	0,104	0,284	0,424	0,569	0,420	0,333		4	6	8	6	2	2	5	7
X6	0,059	0,101	0,144	0,393	0,138	0,249	0,262	0,478		8	7	6	3	7	8	7	4
X7	0,131	0,123	0,143	0,130	0,072	0,298	0,458	0,768		6	5	7	7	8	5	3	2
X8	0,134	0,189	0,238	0,015	0,002	0,520	0,790	1,051		5	4	4	9	9	3	1	1
X9	0,044	0,058	0,061	0,035	0,259	0,267	0,363	0,361		9	9	9	8	6	6	6	6

Leto 2010; $\alpha=2,5\%$

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD} .

ETR →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,888	0,848	0,831	0,248	0,179	0,327	0,393	0,269		1	1	1	6	6	5	5	8
X2	0,220	0,375	0,350	0,414	0,372	0,270	0,171	0,328		4	2	3	4	3	6	8	6
X3	0,111	0,095	0,141	0,250	0,253	0,223	0,169	0,244		7	7	8	5	5	8	9	9
X4	0,326	0,337	0,373	0,577	0,528	0,576	0,632	0,437		2	3	2	1	2	2	2	5
X5	0,262	0,190	0,179	0,464	0,667	0,691	0,539	0,553		3	4	5	2	1	1	3	3
X6	0,094	0,087	0,155	0,437	0,166	0,177	0,258	0,484		8	8	7	3	7	9	7	4
X7	0,154	0,142	0,175	0,192	0,044	0,370	0,493	0,856		6	6	6	7	8	4	4	2
X8	0,184	0,144	0,247	0,049	0,024	0,478	0,759	0,939		5	5	4	9	9	3	1	1
X9	0,035	0,033	0,027	0,097	0,279	0,239	0,347	0,317		9	9	9	8	4	7	6	7
ETR^P →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,908	0,874	0,867	0,341	0,041	0,205	0,282	0,152		1	1	1	5	9	9	7	9
X2	0,219	0,379	0,355	0,436	0,404	0,301	0,207	0,317		3	2	2	3	3	5	8	6
X3	0,151	0,060	0,101	0,242	0,246	0,218	0,170	0,222		5	8	8	6	5	8	9	8
X4	0,267	0,275	0,309	0,587	0,552	0,594	0,658	0,462		2	3	3	1	2	2	2	5

X5	0,209	0,140	0,125	0,448	0,672	0,703	0,568	0,542		4	4	5	2	1	1	4	3
X6	0,014	0,007	0,054	0,350	0,076	0,228	0,305	0,511		9	9	9	4	8	7	6	4
X7	0,122	0,096	0,111	0,154	0,096	0,456	0,584	0,962		7	6	7	7	6	4	3	2
X8	0,093	0,063	0,149	0,014	0,078	0,465	0,750	0,996		8	7	4	9	7	3	1	1
X9	0,125	0,117	0,118	0,109	0,284	0,245	0,351	0,297		6	5	6	8	4	6	5	7
ETR ^{PD} →	15	17	19	21	23	25	27	29		15	17	19	21	23	25	27	29
X1	0,898	0,862	0,833	0,299	0,119	0,286	0,345	0,275		1	1	1	5	7	6	6	8
X2	0,220	0,373	0,356	0,446	0,420	0,301	0,188	0,334		4	2	3	3	3	5	8	6
X3	0,106	0,097	0,139	0,248	0,261	0,235	0,179	0,252		7	7	8	6	5	8	9	9
X4	0,296	0,296	0,362	0,583	0,520	0,570	0,647	0,460		2	3	2	1	2	2	2	5
X5	0,257	0,177	0,174	0,452	0,645	0,688	0,533	0,479		3	4	5	2	1	1	3	3
X6	0,053	0,089	0,152	0,377	0,123	0,196	0,273	0,477		8	8	6	4	6	9	7	4
X7	0,191	0,141	0,145	0,156	0,022	0,320	0,477	0,843		5	6	7	7	8	4	4	2
X8	0,170	0,168	0,237	0,008	0,000	0,431	0,751	1,056		6	5	4	9	9	3	1	1
X9	0,019	0,022	0,023	0,105	0,292	0,256	0,366	0,329		9	9	9	8	4	7	5	7

Tabela: Standardizirani koeficienti diskriminantnih funkcij in rangi kazalcev glede na razmejitvene ETR, ETR^P in ETR^{PD}.

Priloga 9

Skupni rangi kazalcev načina vplivanja na davčno osnovo izračunani na osnovi standardiziranih koeficientov diskriminantnih funkcij

ETR; $\alpha=0,5\%$

Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejitvi z ETR in ob odmiku α

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	1	2	2	1	2	5	2	5	1
X2	2	1	3	3	3	7	8	2	4
X3	9	8	6	8	8	4	3	8	8
X4	6	6	9	7	1	9	4	7	5
X5	3	9	7	6	7	8	7	3	6
X6	5	3	1	5	9	3	1	4	7
X7	8	4	5	4	6	1	6	6	9
X8	4	5	4	2	4	2	8	1	2
X9	7	7	8	9	5	6	5	9	3

ETR^P; $\alpha=0,5\%$

Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejitvi z ETR^P in ob odmiku α

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	2	4	2	3	6	2	5	2
X2	1	1	1	4	1	7	5	3	5
X3	7	7	6	9	9	5	3	8	9
X4	8	6	5	6	4	9	6	7	6
X5	4	9	8	5	7	8	7	6	7
X6	9	3	2	7	8	4	1	4	7
X7	6	5	9	3	6	1	9	2	3
X8	3	4	3	1	2	2	7	1	1
X9	5	8	7	8	5	3	3	9	4

ETR^{PD}; $\alpha=0,5\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejitvi z ETR^{PD} in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	1	2	3	1	1	5	2	5	1
X2	2	1	2	3	3	8	7	2	4
X3	9	8	6	8	8	3	3	8	9
X4	7	5	9	7	1	9	4	7	6
X5	3	9	7	6	6	7	7	3	5
X6	5	3	1	5	9	4	1	5	8
X7	8	6	4	4	7	1	6	4	7
X8	6	4	4	2	3	2	9	1	2
X9	4	7	8	9	5	6	4	9	3

Združeni ETR; $\alpha=0,5\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri združenih razmejitvi z ETR in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	1	2	3	1	1	6	2	6	1
X2	2	1	2	3	3	7	6	2	4
X3	9	8	5	8	8	4	3	8	9
X4	7	6	8	7	1	9	5	7	5
X5	3	9	7	5	7	8	7	3	6
X6	6	3	1	5	9	3	1	5	8
X7	8	5	5	4	6	1	7	3	7
X8	4	4	4	2	4	2	9	1	2
X9	5	7	8	9	5	5	4	9	3

ETR; $\alpha=1,0\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejitvi z ETR in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	1	1	2	1	2	2	4	4	2
X2	3	2	1	4	6	1	5	3	1
X3	7	4	6	7	9	4	7	5	6
X4	8	8	9	9	1	9	8	8	3
X5	4	9	8	5	5	8	6	7	9
X6	5	3	3	5	7	2	3	9	8
X7	6	7	5	3	4	5	2	1	5
X8	1	6	4	2	2	7	1	2	4
X9	9	5	7	8	7	6	9	6	7

ETR^P; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejitvi z ETR^P in ob odmiku α

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	2	3	2	3	3	5	3	3
X2	5	1	1	4	4	1	4	1	1
X3	9	4	7	6	9	4	7	5	8
X4	7	8	6	9	2	7	8	9	2
X5	4	9	8	5	6	7	6	6	9
X6	7	3	4	8	7	2	3	7	7
X7	3	6	9	3	8	5	2	2	6
X8	1	5	2	1	1	9	1	4	5
X9	6	7	5	6	4	6	9	7	4

ETR^{PD}; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejitvi z ETR^{PD} in ob odmiku α

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	1	1	2	1	1	2	4	4	2
X2	3	1	1	4	6	1	5	1	1
X3	6	4	6	7	8	4	7	6	6
X4	8	8	9	9	2	9	8	9	3
X5	5	9	8	5	5	7	6	5	9
X6	4	3	3	6	8	3	2	7	7
X7	7	7	5	3	4	5	3	2	5
X8	2	6	3	2	3	8	1	3	4
X9	9	5	7	8	7	6	9	8	7

Združeni ETR; $\alpha=1,0\%$

Tabela: Skupni rangi kazalcev pri združeni razmejitvi z ETR in ob odmiku α

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	1	1	2	1	2	2	4	4	2
X2	3	1	1	4	4	1	5	1	1
X3	7	4	5	7	9	4	7	5	7
X4	8	8	8	9	1	9	8	9	3
X5	4	9	8	5	4	7	6	6	9
X6	5	3	4	6	8	2	3	8	8
X7	5	7	5	3	4	5	2	1	5
X8	1	5	3	2	2	8	1	3	4
X9	9	5	5	8	7	6	9	7	6

ETR; $\alpha=1,5\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejitvi z ETR in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	1	3	1	1	2	4	4	2
X2	5	2	1	4	4	1	5	3	5
X3	8	4	5	7	9	4	7	7	7
X4	7	7	9	9	5	6	8	8	1
X5	3	9	7	5	3	9	5	5	3
X6	4	2	4	8	7	4	3	9	8
X7	5	5	5	3	6	6	2	1	9
X8	1	6	2	2	2	3	1	2	4
X9	9	7	7	6	8	8	9	6	6

ETRP; $\alpha=1,5\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejitvi z ETR^P in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	3	1	3	2	2	2	3	3	2
X2	5	2	1	4	4	1	5	2	4
X3	7	6	7	7	9	6	7	7	6
X4	9	8	5	9	6	7	8	8	1
X5	4	9	8	5	3	4	6	5	2
X6	8	3	4	8	5	5	3	9	6
X7	2	4	9	3	7	8	2	1	9
X8	1	5	2	1	1	3	1	4	8
X9	6	7	6	6	7	9	9	6	4

ETRP^D; $\alpha=1,5\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejitvi z ETR^{PD} in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	1	3	1	1	1	4	4	2
X2	5	2	1	3	5	2	6	2	3
X3	8	5	5	7	9	4	7	6	7
X4	7	7	8	9	4	7	8	8	1
X5	4	9	6	5	3	8	5	5	4
X6	3	3	4	8	7	4	3	9	8
X7	6	4	8	4	6	6	2	1	9
X8	1	6	2	2	2	3	1	3	6
X9	9	7	7	6	8	9	9	6	5

Združeni ETR; $\alpha=1,5\%$

Tabela: Skupni rangi kazalcev pri združeni razmejnitvi z ETR in ob odmiku α

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	1	3	1	1	2	4	4	2
X2	5	2	1	4	4	1	5	2	4
X3	7	5	5	7	9	5	7	7	7
X4	7	8	8	9	5	6	8	8	1
X5	3	9	7	5	3	8	5	5	3
X6	5	3	4	8	6	4	3	9	8
X7	4	4	8	3	6	6	2	1	9
X8	1	6	2	2	2	3	1	3	6
X9	9	7	6	6	8	9	9	6	5

ETR; $\alpha=2,0\%$

Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejnitvi z ETR in ob odmiku α

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	1	3	1	1	1	2	4	2
X2	5	1	1	3	3	5	2	3	5
X3	7	5	5	6	8	7	6	6	8
X4	8	7	7	7	5	2	8	9	1
X5	4	9	8	5	6	8	4	7	4
X6	6	3	4	9	7	3	7	8	7
X7	3	6	6	4	3	9	4	1	6
X8	1	4	2	2	2	4	1	1	3
X9	9	8	9	8	9	5	9	5	9

ETR^P; $\alpha=2,0\%$

Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejnitvi z ETR^P in ob odmiku α

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	3	2	3	2	2	1	3	2	2
X2	5	1	1	3	4	4	2	1	3
X3	7	6	7	8	9	4	6	6	9
X4	9	8	5	8	8	6	8	9	1
X5	5	9	8	5	5	8	5	7	5
X6	7	3	4	6	6	2	7	8	8
X7	2	5	9	4	3	9	4	2	6
X8	1	4	2	1	1	2	1	4	4
X9	4	7	5	7	7	7	9	5	7

ETR^{PD}; $\alpha=2,0\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejnitvi z ETR^{PD} in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	1	2	1	1	1	2	3	2
X2	4	2	1	3	4	5	3	1	4
X3	7	6	5	6	8	6	6	5	8
X4	8	8	8	8	5	4	8	9	1
X5	6	9	7	5	6	8	3	6	5
X6	4	3	4	9	7	3	7	8	7
X7	3	5	9	4	3	9	5	4	6
X8	1	4	3	2	2	2	1	2	3
X9	9	7	6	7	9	6	9	6	9

Združeni ETR; $\alpha=2,0\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri združeni razmejnitvi z ETR in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	1	3	1	1	1	2	4	2
X2	4	1	1	3	4	5	2	1	4
X3	7	6	5	6	8	6	6	6	8
X4	9	8	6	8	6	4	8	9	1
X5	5	9	8	5	5	8	4	7	5
X6	6	3	4	9	7	2	7	8	7
X7	3	5	9	4	3	9	5	2	6
X8	1	4	2	2	2	2	1	2	3
X9	8	7	6	7	8	7	9	5	8

ETR; $\alpha=2,5\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejnitvi z ETR in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	1	2	1	1	1	3	4	3
X2	3	3	1	3	3	4	2	1	4
X3	7	6	5	8	7	9	6	6	8
X4	9	8	8	7	5	7	8	9	1
X5	5	9	8	5	8	8	4	7	2
X6	6	4	4	9	6	6	7	7	7
X7	4	5	6	4	4	5	5	3	6
X8	1	2	3	2	2	2	1	2	5
X9	8	7	7	6	9	3	9	5	9

ETR^P; $\alpha=2,5\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejitvi z ETR^P in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	2	2	2	2	1	3	2	5
X2	5	3	1	3	3	3	2	1	3
X3	8	6	7	9	9	9	6	5	9
X4	9	7	6	7	7	5	8	9	1
X5	5	9	8	5	8	5	5	7	2
X6	7	4	4	6	4	7	7	8	8
X7	3	4	9	4	4	8	4	3	5
X8	1	1	3	1	1	2	1	4	4
X9	4	7	5	8	6	4	9	6	7

ETR^{PD}; $\alpha=2,5\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri razmejitvi z ETR^{PD} in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	1	2	1	1	1	3	2	4
X2	6	3	1	3	3	4	2	1	3
X3	7	6	6	9	8	9	6	5	9
X4	8	8	9	6	6	6	8	9	1
X5	5	9	7	5	7	8	4	7	2
X6	3	4	4	8	5	5	7	8	7
X7	3	5	8	4	4	7	5	3	6
X8	1	2	3	2	2	2	1	3	5
X9	8	7	5	6	9	3	9	6	8

Združeni ETR; $\alpha=2,5\%$ *Tabela: Skupni rangi kazalcev pri združeni razmejitvi z ETR in ob odmiku α*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
X1	2	1	2	1	1	1	3	2	4
X2	4	3	1	3	3	4	2	1	3
X3	8	6	6	9	8	9	6	5	9
X4	9	8	7	6	6	5	8	9	1
X5	5	9	7	5	7	8	4	7	2
X6	6	4	4	8	5	5	7	8	7
X7	3	5	7	4	4	7	5	3	6
X8	1	2	3	2	2	2	1	3	5
X9	7	7	5	6	8	3	9	6	8

